

RSNC2019

The 10th Rajamangala Surin National Conference

การประชุมวิชาการระดับชาติราชมงคลสุรินทร์ ครั้งที่ 10
“วิจัยและนวัตกรรม นำสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”

Conference Proceedings

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ

ระหว่างวันที่ 19-20 กันยายน 2562
ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
วิทยาเขตสุรินทร์

การประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาแบบทันที The Prompt Evaluations of Student Learning Outcomes

วีระวรรณ ศรีตะลานุคค์

สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : werawonsri@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที โดยใช้ตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 3 และปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ และพระนิสิตและนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ จำนวน 34 คน ทดลองใช้แบบการประเมินผลนี้ระหว่างภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบรายคู่

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นในระดับ 4.79 หรือมากที่สุดต่อการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันทีในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของรายการในแบบประเมินฯ 2) การให้คะแนนเต็มไว้ก่อน แล้วจึงหักคะแนนหลังจากที่นิสิตนักศึกษาแสดงผลงาน 3) พัฒนาการของผู้เรียนหลังการใช้แบบประเมินฯ และ 4) ความสอดคล้องต่อการนำไปประยุกต์ใช้จริง

คำสำคัญ: การประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที การให้ข้อมูลป้อนกลับทันที การหักคะแนน

Abstract

This research aimed to study the use of the prompt evaluations of the student learning outcomes. The samples were 34 junior and senior students of Rajamangala University of Technology–Isan, Surin Campus, and the sophomore students of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus. The experiment of using the prompt evaluations occurred during semester 1 and 2 in 2017 academic year and the semester 1 in 2018 academic. The descriptive statistics involved the means, the standard deviations and the post hoc.

It was found that the overall students agreed with the prompt evaluations ($X = 4.79$). Students also agreed with 4 areas which were 1) the appropriateness of the evaluation items, 2) the down-scoring, 3) their development after the evaluations, and 4) the consistency of the prompt evaluations to actual usage.

Keywords: The Prompt Evaluations of Student Learning Outcomes, Feedback Giving, Down-Scoring,

บทนำ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 2552 กำหนดให้คณาจารย์ต้องประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยี ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์จึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการทั้ง 5 ด้านนี้สำคัญ อย่างไรก็ตาม การนำกรอบมาตรฐานดังกล่าวสู่การปฏิบัติจริงนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ดังนั้น การวิจัยนี้จึงได้ศึกษา สร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที และทดลองใช้แบบการประเมินผลดังกล่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งแบบประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับอุดมศึกษา 2552 โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกับผู้วิจัย ได้แก่ นักศึกษาศาสาครศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน และพระนิสิตและนักศึกษาศาสาครศาสตร์ปีที่ 2 เอกภาษาอังกฤษและสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ จำนวนรวม 34 คน เป็นระยะเวลา 3 ภาคเรียนระหว่างปีพุทธศักราช 2560 และ 2561

วัตถุประสงค์ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที

นิยามคำศัพท์

รายการประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง รายการที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้และความรับผิดชอบหลักที่รายวิชาต้องตอบสนองต่อหลักสูตรตามมาตรฐานหลักสูตร (มคอ. 2) โดยรายการเหล่านั้นเป็นการแสดงออกของนิสิตนักศึกษาระหว่างการจัดการเรียนการสอน

แบบทันที หมายถึง การแสดงการให้คะแนนบนจอภาพหลังจากนิสิตนักศึกษาได้แสดงผลงานตามที่มอบหมาย

สถานภาพ หมายถึง กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ได้รับการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันทีอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่ม 1 ได้รับการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันทีเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน กลุ่ม 2 ได้รับการประเมินผลนี้เป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน และกลุ่ม 3 ได้รับการประเมินผลนี้เป็นระยะเวลา 3 ภาคเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ชิกเกอร์ริงและแกมสัน (Chickering & Gamson, 1987) ได้กล่าวถึงแนวทาง 7 วิธีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาว่า 1) กระตุ้นนิสิตนักศึกษาให้สื่อสารกับผู้สอน 2) กระตุ้นนิสิตนักศึกษาให้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 3) กระตุ้นให้นิสิตนักศึกษามีการเรียนรู้เชิงรุก 4) ให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา 5) เน้นการทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด 6) วางเป้าหมายให้สูง และ 7) ยอมรับรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างของนิสิตนักศึกษา ดังนั้น ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้จึงได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้โดยออกแบบตารางการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที ที่แสดงผลคะแนนทันทีหลังจากที่นิสิตนักศึกษาแสดงผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ช่วยประมวลผลและแสดงผล

สำหรับรายการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษานั้น งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ของผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ที่ต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้น ๆ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษานี้ส่งผลให้คณาจารย์ต้องจัดทำรายละเอียดของรายวิชาที่ตนทำการสอนและจัดทำการประเมินผลการเรียนรู้ 5 ด้านของนิสิตนักศึกษา โดยมีกระบวนการวัดและประเมินผลที่มีความเป็นธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และอธิบายได้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนการสอน

นอกจากนั้น การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้รายการประเมินผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด อันนำไปสู่รายการในแบบประเมินผลการเรียนรู้แบบทันทีใน

แต่ละด้าน กล่าวคือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้ทบทวนทฤษฎีการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1974) ทำให้ได้รายการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ เป็นคนตรงเวลา เคารพตนเองและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติตามกฎระเบียบ 2) ด้านความรู้ได้วิเคราะห์สังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านความรู้ของบลูม (Bloom, 1956) และทฤษฎีการเรียนรู้ของบรุนเนอร์ (Bruner, 1977) ทำให้ได้รายการประเมินผลฯ ได้แก่ อธิบายและให้เหตุผลสิ่งที่เรียนรู้ ให้ความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ และสาธิตสิ่งที่เรียนรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญาใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีของกาเย่ (Gagne, 1983) ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านความรู้ของบลูม ทฤษฎีการเรียนรู้ของ บรุนเนอร์ และแนวคิดของทิสนา แชมมณี (ทิสนา แชมมณี, 2545) ทำให้ได้รายการประเมินผลฯ ได้แก่ วิเคราะห์และเสนอแนะ อ้างอิงสิ่งที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง มีคิดรวบยอดจากสิ่งที่เรียนรู้ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหา และเปรียบเทียบสรุปความและวิจารณ์สิ่งที่เรียนรู้ 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หลังจากทบทวนทฤษฎีพัฒนาการในวัยนิตินักศึกษาของชิกเกอร์ริงและไรเซอร์ (Chickering & Reisser, 1993) ทำให้ได้รายการประเมินผลฯ ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อภาระกระทำของตน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทำงานกลุ่ม และปกครองตนเอง และ 5) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทิสนา แชมมณี (2545) ได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย

อนึ่ง ผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา 5 ด้านจากงานวิจัยเรื่อง เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 2552 และความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (วีระวรรณ ศรีตะลานุกค์, 2559) พบว่าประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ที่แสดงคุณลักษณะหรือพฤติกรรมซึ่งสอดคล้องกับรายการความรับผิดชอบของรายวิชาต่อหลักสูตร และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษาดังได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ได้รายการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาเพื่อกำหนดลงในตารางประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที กล่าวคือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ตรงต่อเวลา เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และซื่อสัตย์สุจริต 2) ด้านความรู้ ประกอบด้วย อธิบายและให้เหตุผลสิ่งที่เรียนรู้ ให้ความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ สาธิตสิ่งที่เรียนรู้ และจำแนกแยกแยะสิ่งที่เรียนรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา ประกอบด้วย วิเคราะห์และเสนอแนะ มีความคิดรวบยอดจากสิ่งที่เรียนรู้ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหา และเปรียบเทียบสรุปความและวิจารณ์สิ่งที่เรียนรู้ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ประกอบด้วย รับผิดชอบต่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย วางตัวและใช้ภาษาอย่างเหมาะสม วางแผนงานได้ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย วิเคราะห์และวิจารณ์ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตตีความและสรุปความข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และอ้างอิงข้อมูลจากแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้

ทั้งนี้รายการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาในแต่ละรายวิชาอาจมีความแตกต่างกันเพราะความรับผิดชอบหลักของรายวิชาต่อหลักสูตรมีความแตกต่างกัน งานวิจัยนี้เลือกทำการศึกษา 4 รายวิชาที่ผู้วิจัยทำการสอนและอยู่ในมาตรฐานความรู้ของมาตรฐานวิชาชีพครู ได้แก่ ความเป็นครู ปรัชญาการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม และจิตวิทยาสำหรับครู (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, 2557) โดยได้ทำความเข้าใจกับนิสิตนักศึกษาถึงวิธีการใช้รายการประเมินผลการเรียนรู้ 5 ด้านดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และแจ้งวิธีการให้คะแนนโดยละเอียดในคาบแรกของการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ โดยได้ทำการศึกษาเอกสารและตำราเพื่อจัดทำกรอบการวิจัย สร้างแบบประเมินผล การเรียนรู้โดยใช้ตารางคำนวณอัตโนมัติ จัดทำรายการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที และทดลองใช้แบบประเมินนี้ รายละเอียดการดำเนินการวิจัยมี ดังนี้

ตัวอย่าง

นิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกับผู้วิจัย คือ นักศึกษาสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะ ศึกษาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน และพระนิสิตและนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ปีที่ 2 เอก ภาษาอังกฤษและสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ จำนวนรวม 34 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาแบบทันที โดยได้วิเคราะห์สังเคราะห์รายการประเมินผลการเรียนรู้ ของรายวิชามาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 4 รายวิชา ได้แก่ จิตวิทยาสำหรับครู ปรัชญาการศึกษา ความเป็นครู และภาษาและ วัฒนธรรมสำหรับครู ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ และความรับผิดชอบหลักของแต่ละรายวิชาต่อหลักสูตร นำแต่ละ รายการรอกลงในตารางแผ่นงาน พร้อมกำหนดคะแนนในแต่ละรายการ โดยมีคะแนนเต็ม 15 ตามจำนวนสัปดาห์ที่สอนใน แต่ละภาคเรียน สำหรับแบบที่สร้างขึ้นนี้ได้กำหนดความสำคัญของผลการเรียนรู้แต่ละด้านของนิสิตนักศึกษาเท่าเทียมกัน คือ ด้านละร้อยละ 20 จึงทำให้ได้ตารางแบบการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที ดังปรากฏในภาพที่ 1 ตารางคำนวณอัตโนมัติ ของการประเมินผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา										รายวิชา : กลุ่มเรียน					ภาคเรียนที่ ... ปีการศึกษา 256...								
สัดส่วนคะแนน = 20:20:20:20:20										ทักษะปัญญา					รับผิดชอบ			วิเคราะห์/สื่อสาร/เทคโนโลยี				รวม	เกรด
ลำดับ	ชื่อ-สกุล	1	2	3	รวม	1	2	3	4	รวม	1	2	3	4	รวม	1	2	3	4	รวม	ทุกด้าน	เกรด	
1	ชื่อ-สกุลของนิสิตนักศึกษา	15	15	15	20	15	15	15	15	20	15	15	15	15	20	15	15	15	15	20	100.00	A	
2	ชื่อ-สกุลของนิสิตนักศึกษา	15	15	15	20	15	15	15	15	20	15	15	15	15	20	15	15	15	15	20	100.00	A	
3	ชื่อ-สกุลของนิสิตนักศึกษา	15	15	15	20	15	15	15	15	20	15	15	15	15	20	15	15	15	15	20	100.00	A	

รายการผลการเรียนรู้ตาม มคอ 2

1. คุณธรรม จริยธรรม	1. ตรงต่อเวลา	2. เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ	3. เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
2. ความรู้	1. อธิบายและให้เหตุผลสิ่งที่เรียนรู้	2. ให้ความหมาย	3. สาธิต 4. จำแนกแยกแยะ
3. ทักษะทางปัญญา	1. วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	2. มีความคิดรวบยอด	3. แก้ปัญหาได้ 4. เปรียบเทียบสรุปความและวิจารณ์สิ่งที่เรียนรู้
4. ความสัมพันธ์/รับผิดชอบ	1. รับผิดชอบในการทำงานตามที่มอบหมาย	2. วางตัวและใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม	3. วางแผนงานได้
5. วิเคราะห์/สื่อสาร/เทคโนโลยีฯ	1. วิเคราะห์และวิจารณ์ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	2. ตีความและสรุปความ	3. นำเสนออย่างเข้าใจง่าย 4. อ้างอิงข้อมูลจากแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้

ภาพที่ 1 ตารางคำนวณอัตโนมัติของการประเมินผลการเรียนรู้

ภาพที่ 1 เป็นการสร้างตารางคำนวณอัตโนมัติพร้อมคำอธิบายด้านล่างเพื่อช่วยกำกับให้นิสิตนักศึกษาแสดง พฤติกรรมตามรายการเหล่านั้น เมื่อเกิดการหักคะแนนภาพจะปรากฏบนจอ คำนวณคะแนนและตัดเกรดให้ทันที โดยในช่อง เกรดใช้สูตร =IF(AC5>80,"A",IF(AC5>69,"B",IF(AC5>59,"C",IF(AC5>49,"D","F"))) เช่นเดียวกับการตัดเกรดทั่วไป ในแต่ละ ช่องคะแนนของรายการประเมินฯ ใส่คะแนนเต็มไว้ คือ 15 สัปดาห์ของการสอนในแต่ละภาคเรียนเพื่อให้นิสิตนักศึกษาแสดง ผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์จะหักคะแนนของรายการที่นิสิตนักศึกษาไม่ได้แสดงพฤติกรรมให้เห็น อาจารย์ต้อง มอบหมายงานล่วงหน้าให้นิสิตศึกษานำเสนอในคาบถัดไป ดังนั้น ทุกคาบของการสอนจึงเป็นการสอบ เพราะการปลูกฝัง พฤติกรรมสู่ความเป็นครูมีอาชีพไม่สามารถทำได้โดยการสอบภาคความรู้เพียงอย่างเดียว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลการทดสอบใช้แบบการประเมินผลฯ ระหว่างภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบใช้แบบการประเมินผลใช้ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการจัดการประเมินแบบทันที โดยจำแนกตามจำนวน 1 – 3 ภาคเรียนของนิสิตนักศึกษาที่ได้รับการใช้การประเมินแบบทันที

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบการใช้แบบการประเมินผลใช้ค่าเฉลี่ยในระดับดีมาก (>4.49 จากคะแนนเต็ม 5) ของความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการจัดการประเมินแบบทันที โดยจำแนกตามจำนวน 1 – 3 ภาคเรียนของนิสิตนักศึกษาที่ได้รับการใช้การประเมินแบบทันที แสดงไว้ในตารางที่ 1 ที่แสดงให้เห็นระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที 4 ด้าน กล่าวคือ 1) ด้านความเหมาะสมของรายการในแบบประเมินฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.56 หรือมากที่สุด สำหรับอีก 3 ด้าน ได้แก่ การให้คะแนนเต็มไว้ก่อน แล้วจึงหักคะแนนหลังจากที่นิสิตนักศึกษาแสดงผลงาน พัฒนาการของผู้เรียนหลังการใช้แบบประเมินฯ และความสอดคล้องต่อการนำไปประยุกต์ใช้จริง พบว่า นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 1 การประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาแบบทันที จำแนกตามจำนวนภาคเรียนที่ใช้แบบประเมินผลฯ

รายการ	จำนวนภาคที่เรียน	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน	ระดับความคิดเห็น
1 ความเหมาะสมของรายการในแบบประเมิน	1 ภาค	4.62	0.51	มากที่สุด
	2 ภาค	4.00	0.82	มาก
	3 ภาค	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		4.56	0.66	มากที่สุด
2 การให้คะแนนเต็มไว้ก่อน แล้วจึงหักคะแนนหลังจากที่นิสิตนักศึกษาแสดงผลงาน	1 ภาค	4.69	0.48	มากที่สุด
	2 ภาค	4.50	0.85	มากที่สุด
	3 ภาค	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		4.74	0.57	มากที่สุด
3 พัฒนาการของผู้เรียนหลังการใช้แบบประเมินฯ	1 ภาค	4.62	0.51	มากที่สุด
	2 ภาค	4.60	0.70	มากที่สุด
	3 ภาค	4.91	0.30	มากที่สุด
รวม		4.71	0.52	มากที่สุด
4 ความสอดคล้องต่อการนำไปประยุกต์ใช้จริง	1 ภาค	4.69	0.48	มากที่สุด
	2 ภาค	4.70	0.48	มากที่สุด

	3 ภาค	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		4.79	0.41	มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม นิสิตนักศึกษาที่ลงเรียน 2 ภาคเรียนมีค่าคะแนนความคิดเห็นในระดับที่แตกต่างจากนิสิตนักศึกษาที่ลงเรียน 1 ภาค และ 3 ภาคเรียน จึงได้ทำการวิเคราะห์เชิงสถิติโดยใช้การเปรียบเทียบรายคู่ ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 2 ที่แสดงการเปรียบเทียบรายคู่ของนิสิตนักศึกษา 3 กลุ่ม ในประเด็นความเหมาะสมของรายการในแบบประเมิน พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ลงเรียน 2 ภาคเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตนักศึกษาที่ลงเรียน 3 ภาคการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบรายคู่ด้านความเหมาะสมของรายการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที

ประเด็น	กลุ่มหลัก	กลุ่มเปรียบเทียบ	ความคลาดเคลื่อน	นัยสำคัญทางสถิติ
ความเหมาะสมของรายการในแบบประเมิน	1 ภาค	2 ภาค	0.29	0.16
	2 ภาค	1 ภาค	0.29	0.16
		3 ภาค	0.26	0.01*
	3 ภาค	1 ภาค	0.14	0.05
		2 ภาค	0.26	0.01*

*p < 0.05, ** p < 0.01

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาแบบการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที ในภาพรวม พบว่า นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นในระดับ 4.79 หรือมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของซิกเกอร์ริงและแกมสัน (Chickering & Gamson, 1987) ที่กล่าวถึงแนวทาง 7 วิธีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นิสิตนักศึกษา ซึ่งหนึ่งในวิธีนั้นคือการให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีแก่นิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการนี้ยังช่วยกระตุ้นนิสิตนักศึกษาได้สื่อสารกับผู้สอน กระตุ้นนิสิตนักศึกษาให้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้นิสิตนักศึกษามีการเรียนรู้เชิงรุก และกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสมของรายการในแบบประเมินฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.56 หรือมากที่สุด อย่างไรก็ตาม นิสิตนักศึกษากลุ่มที่ 2 ที่ได้รับการใช้การประเมินแบบทันที จำนวน 2 ภาคเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อใช้การวิเคราะห์สถิติเปรียบเทียบรายคู่ของนิสิตนักศึกษา 3 กลุ่ม พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้มีความคิดเห็นแตกต่างจากนิสิตนักศึกษาที่ใช้การประเมินแบบทันที 3 ภาคเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มยังอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

สำหรับอีก 3 ด้าน ได้แก่ การให้คะแนนเต็มไว้ก่อน แล้วจึงหักคะแนนหลังจากที่นิสิตนักศึกษาแสดงผลงาน พัฒนาการของผู้เรียนหลังการใช้แบบประเมินฯ และความสอดคล้องต่อการนำไปประยุกต์ใช้จริง พบว่า นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็น

สอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้แบบทันทีช่วยให้นิสิตนักศึกษา มีพัฒนาการหลังการเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

บทสรุป

ในภาพรวม นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นในระดับ 4.79 หรือมากที่สุดต่อการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการเรียนรู้แบบทันทีในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของรายการในแบบประเมินฯ 2) การให้คะแนนเต็มไว้ก่อน แล้วจึงหักคะแนนหลังจากที่นิสิตนักศึกษาแสดงผลงาน 3) พัฒนาการของผู้เรียนหลังการใช้แบบประเมินฯ และ 4) ความสอดคล้องต่อการนำไปประยุกต์ใช้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบว่า การประเมินผลการเรียนรู้แบบทันทีที่สามารถใช้ได้จริง ดังนั้น อาจารย์จึงสามารถประยุกต์ใช้การประเมินผลการเรียนรู้แบบทันที โดยปรับเปลี่ยนรายการประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับรายการความรับผิดชอบหลักของรายวิชาต่อหลักสูตร ซึ่งช่วยให้หลักสูตรสามารถควบคุมทิศทางพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาโดยผ่านรายวิชาต่าง ๆ ได้

ข้อค้นพบว่า การให้คะแนนเต็มไว้ก่อน แล้วจึงหักคะแนนหลังจากที่นิสิตนักศึกษาแสดงผลงาน ช่วยกระตุ้นนิสิตนักศึกษาให้มีความกระตือรือร้นเพื่อพยายามรักษาระดับคะแนนเต็มที่ได้ตั้งแต่แรกไว้ ยืนยันว่าการหักคะแนนมิได้ส่งผลกระทบต่อเชิงจิตวิทยาในด้านลบ แต่กลับช่วยให้นิสิตนักศึกษามีพัฒนาการมากยิ่งขึ้น ดังนั้น อาจารย์จึงสามารถใช้วิธีการนี้ในการให้คะแนนนิสิตนักศึกษา ซึ่งเมื่อประยุกต์ใช้ร่วมกับตารางคำนวณอัตโนมัติ จะช่วยให้อาจารย์ตัดเกรดคะแนนนิสิตนักศึกษาได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. (2557). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี). สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- วีระวรรณ ศรีทะลานุคค์. (2559). เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 2552 และความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ 10. ฉบับที่ 1. หน้า 178 – 188.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- Bloom, B. (1956). Taxonomy of educational objectives : the classification of educational goals. New York : David Mckay.
- Bruner, J. (1977). The Process of Education. 2nd ed. Cambridge, Mass : Havard University Press.
- Chickering & Reisser. (1993). Education and identity. San Francisco : Jossey-Bass.
- Chickering & Gamson. (1987). Seven principles for good practice in undergraduate education. AAHE Bulletin. Vol. 39. No. 7. pp. 3-7.

Gagne, R. M. (1983). Psychology of Mathematics Instruction. Journal for Research in Mathematics Education. Vol. 14. No. 1. pp. 7-18.

Kohlberg, L. (1974). Education, Moral Development and Faith. Journal of Moral Education. Vol. 4. No. 1. pp. 5-16.

ศาลปู่ตา: สัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ทางความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์เยอ จังหวัดศรีสะเกษ

Pu Ta Shrine: The sacred symbol of the belief of Yur Ethnic group in Srisaket Province

พระวีระพงษ์ โคษา¹ สุทัศน์ ประทุมแก้ว*² สุรียนต์ น้อยสงวน³

อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

อาจารย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : suthatpar.b@gmail.com*

บทคัดย่อ

กลุ่มชนชาวอีสาน มีคติความเชื่อในการดำเนินชีวิตที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษกล่าวคือ ความเชื่อในอำนาจที่ลึกลับที่เหนือธรรมชาติ มีความเชื่อที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนกลายเป็นคติความเชื่อของชุมชนและเป็นประเพณีที่สืบสานด้วยมนุษย์ ทุกคนล้วนมีสัญชาตญาณในการกลัวภัยที่จะเกิดแก่ตนเองและทรัพย์สินของตน เพื่อความปลอดภัยในชีวิตเป็นเหตุให้เกิดความเชื่อเรื่องผีसाग เทวดา มีการบูชาอ้อนวอนเทพเจ้า เพื่อหวังให้ป้องกันรักษาให้เกิดความปลอดภัย การอ้อนวอนบูชาเจ้าป่า เจ้าเขา ซึ่งเชื่อกันว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ทั่วไป ให้ปกป้องรักษาเพื่อที่ตนเองจะได้ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ การบูชากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้าใจว่ามีอำนาจเหนือตน มีอำนาจคุ้มครองปกป้องรวมทั้งอวยพรอวยชัยให้ตนเองและหมู่บ้านอยู่เป็นสุขได้ ความเชื่อจึงเกิดจากสภาวะที่บุคคลให้ความมั่นใจเห็นด้วยคล้อยตาม และพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเชื่อทั้งสิ่งที่มองเห็นและสัมผัสได้และสิ่งที่มองไม่เห็นเป็นอำนาจลึกลับที่มีผลทำให้มนุษย์ได้รับผลดีผลร้าย เมื่อมนุษย์เชื่อในอำนาจลึกลับนั้นก็กระทำการต่างๆ เพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ และเพื่อบูชาเช่นสรวงวิญญูญาณ หรือเทพเจ้า ความเชื่อและการกระทำเหล่านี้ถูกถ่ายทอดให้บุคคลจากรุ่นสู่รุ่นได้ยาวนานต่อเนื่องมา เพราะเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์คุณค่าต่อสังคมมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อวิถีชีวิตของมนุษย์จนก่อให้เกิดความเชื่อและศาสนาที่ใครไม่ควรลบลู่ดูหมิ่น

คำสำคัญ : ศาลปู่ตา สัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อ กลุ่มชาติพันธุ์เยอ

Abstract

Isan people There is a belief in the life that has been inherited from the ancestors. Belief in the supernatural spiritual powers. There is a belief that is passed on to each other until it becomes a belief in the community and is a tradition that continues with human beings. Everyone has an instinct to fear that they will happen to themselves and their property. For safety in life, causing the belief in the spirits of the gods, with the worship of the gods in order to prevent the security. Praying to worship the forest goddess, who is believed to have general dignity. To protect and maintain so that they can be safe from various dangers. Worshipping the sacred things, understanding that they have power over themselves. Have the power to protect, protect and bless the people and the village. Faith is therefore caused by a condition in which a person gives confidence, agrees, conforms to and ready to follow any thing that believes both visible and touching. And things that are not seen as a mysterious power that results in human being

receiving good results. When a man believes in that mysterious power, he will do things. In order not to be punished And to worship spirits or gods. These beliefs and actions are transmitted to people from generation to generation for a long time. Because it is what benefits the human society Both direct and indirect. To the way of life of man, causing the belief and religion that anyone should not disrespect.

Keywords : Pu Ta Shrine, Sacred symbol, belief, Yur Ethnic group

บทนำ

คนอีสานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เพราะพื้นที่ภาคอีสานตั้งอยู่บนที่ราบสูง สภาพสังคมส่วนใหญ่เป็นชนบทที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ลักษณะคนอีสานจึงมีจิตใจโอบอ้อมอารี ยึดมั่นในจารีตประเพณี ฉะนั้น ความเป็นมาของชาวอีสานจึงมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวอีสานมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชาวอีสานมีขนบธรรมเนียม การเคารพบูชาผีบรรพบุรุษ ผีแกน ผีฟ้า โดยมีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับผีนั้น ชาวอีสานถือว่าเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตเป็นอย่างมาก กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งอัตลักษณ์อย่างหนึ่ง คือ วรรณกรรมประเภทตำนาน กล่าวคือ ตำนาน (Myth) เป็นเรื่องที่เล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต เล่าสืบต่อกันมาแต่โบราณ จนหาจุดกำเนิดไม่ได้ ต่อมาจึงมีการคัดลอกตำนานเหล่านั้นเป็นทอด ๆ ทำให้ เกิดมีข้อความคลาดเคลื่อนไป (สิริลักษณ์ บุ่งทอง, 2562: 165)

ปูตา (ย่าพ่อปู) หรือศาลปูตาของชาวอีสานถือกำเนิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการตั้งชุมชนของหมู่บ้าน ชาวอีสานเมื่อมองไปรอบรอบชุมชน เราจะสังเกตเห็นว่าทุกหมู่บ้านในอีสานจะมีปูตา (พระอริยานุวัตรเขมาจารีเถระ, 2536: 5) ความเชื่อเรื่องศาลปูตาของชาวบ้านนี้ก็เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นเป็นสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ก็ตาม แต่หากว่าถ้าการถือปฏิบัติตามคติความเชื่อที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ การปลุกฝังความกตัญญูทศเวทที่ให้ลูกหลานได้ระลึกนึกถึงบุญคุณของบรรพชนที่ได้บุกเบิกก่อร่างสร้างเมืองมาให้เราอยู่อาศัยทุกวันนี้ ก็นับว่าคติความเชื่อของชาวบ้านซึ่งมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะเรื่องความเชื่อในหลักแห่งกรรมแล้วก็จะย่อมจะเชื่อในเรื่องบาปบุญ สวรรค์ นรก และภพภูมิต่างๆ เรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในกาลามสูตร “ติกนิบาต อังคุตตรนิกาย” (หลวงจิตรวาทกร, 2523: ก-ข) ว่าคนทำชั่วย่อมเดือดร้อนในชาตินี้ถ้าชาติหน้ามีจริงและนรกมีจริง ตายไปแล้วเขาย่อมมีหวังเดือดร้อนในอนาคตอีก คนทำดีย่อมอยู่สุขสบายในโลกนี้และตายไปแล้ว ถ้าสวรรค์มีจริงเขาก็มีความสุขสบายในโลกหน้าอีกด้วย จากพระสูตรนี้ เราจะเห็นได้ว่า ความเชื่อในบางสิ่งบางอย่างที่พิสูจน์ไม่ได้บางทีก็ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้ยุ่งยากนัก เพราะถ้าเชื่อแล้วทำให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลในธรรมถูกต้องตามครรลองของชุมชน นำไปสู่การกระทำที่ถูกต้อง (กรรมดี) ก็ น่าจะเพียงพอ ซึ่งความเชื่อแต่ละท้องถิ่นที่มีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป

ความหมายของความเชื่อ

ความเชื่อของคนแต่ละท้องถิ่น เกิดจากปัญหาการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อชีวิตถึงคราวพิบัติเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ เกิดภัยอันตรายธรรมชาติ ปัญหาเหล่านี้เกินขีดความสามารถที่คนธรรมดา จะแก้ไขบันดาลให้เป็นไปเช่นนั้น อำนาจนั้นอาจจะ เป็นเทพเจ้า ภูตผีปีศาจ วิญญาณ สัตว์ป่า พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว ตลอดจนถึง น้ำ ลม ไฟ ฉะนั้น เพื่อป้องกันภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับตน มนุษย์จึงวิงวอน ขอความช่วยเหลือจากอำนาจลึกลับ โดยเชื่อว่าถ้าบอกกล่าวเธอทำให้อำนาจนั้น พอใจอาจจะช่วยให้ปลอดภัยเมื่อพ้นภัย เมื่อปลอดภัยก็ยินดีแสดงความรู้คุณด้วยการ เช่น สรวงบูชาหรือประกอบพิธีกรรมต่างๆ แต่ละสังคมต่างก็มีความเชื่อเป็น มรดกสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานมีความเชื่อในสิ่งต่อไปนี้ คือ เรื่องโชคลาง ความฝัน สิ่งแวดล้อมที่ปรากฏตามธรรมชาติและภูตผีปีศาจวิญญาณ จึงเป็นเรื่อง ของจิตใจซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมโดยอาศัยพฤติกรรมเป็นตัวชี้วัดจะมีลักษณะ สำคัญและโดดเด่น ดังนี้

1. เป็นความเชื่อที่ยืนยันความเป็นอิสระภาพทางปัญญา
2. เป็นความเชื่อที่ไม่มีการบังคับ
3. เป็นความเชื่อที่สามารถพิสูจน์ทดลองได้ด้วยตนเองในทุกๆ ด้าน
4. เป็นความเชื่อที่ต้องใช้คู่กับปัญญาโดยจะมีปัญญาตรวจสอบความเชื่ออยู่เสมอ

ความเชื่อทำให้มนุษย์เกิดพลังด้านจิตใจ เพิ่มความหวังขึ้นในการใช้ชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยคติความเชื่อจึงจำเป็น และมีความสำคัญกับทุกคน และความเชื่อเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาปัญญา ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการทำ ให้บุคคลเข้าสู่ระบบ หรือหลักปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม เมื่อเกิดความเชื่อและศรัทธาขึ้น ก็ย่อมมีการกราบไหว้บูชา อ้อนวอนบวงสรวง พิธีกรรมการบูชาจึงเกิดขึ้นจากความเชื่อ ความเชื่อเป็นบ่อเกิดของพิธีกรรม เมื่อบุคคลมีความ เชื่อในสิ่งใดก็ย่อมมีการเคารพบูชาสิ่งนั้น จึงเป็นธรรมดาที่จะต้องมีการประกอบพิธีกรรมและการตกแต่งคำกล่าวสรรเสริญบุญคุณ และ อำนาจของสิ่งนั้นเป็นพิเศษขึ้นมา เพื่อสาธยายมนต์อ้อนวอนที่ดี พิธีกรรมประกอบการเคารพบูชาอันมีหลายอย่างต่างๆ กิติ ก็ เป็นผลสืบต่อจากมูลเหตุแห่งความเชื่อทั้งสิ้น (ทศนีย์ ทานตวนิช, 2523: 224)

จะเห็นได้ว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือในสิ่งนั้นๆ ในที่นี้ คือ การยอมรับการนับถือในปฐตา ว่ามีเกณฑ์ และจะเป็นสิ่งมองไม่เห็น แต่ก็เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ มีอำนาจคุ้มครองปกป้องรวมทั้งอวยพรให้หมู่บ้านอยู่เป็นสุขได้ ความเชื่อ จึงเกิดจากสภาวะที่บุคคลให้ความมั่นใจเห็นด้วยคล้อยตาม และพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเชื่อทั้งสิ่งที่มองเห็นและสัมผัสได้และสิ่งที่มองไม่เห็นเป็นอำนาจลึกลับที่มีผลทำให้มนุษย์ได้รับผลดีผลร้าย เมื่อนมนุษย์เชื่อในอำนาจลึกลับนั้นก็กระทำให้ สิ่งต่างๆ เพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ และเพื่อให้อำนาจนั้นพึงพอใจ ต่อมาจึงมีพิธีกรรมต่างๆ เพื่อบูชา เช่น บูชาเช่น สรวงวิญญาณหรือ เทพเจ้า ความเชื่อและการกระทำเหล่านี้ถูกถ่ายทอดให้บุคคลจากรุ่นสู่รุ่นได้ยาวนานต่อเนื่องมา เพราะเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์ คุณค่าต่อสังคมมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ความเชื่อของมนุษย์มีวิวัฒนาการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ความเชื่อในธรรมชาติ
- 2) ความเชื่อในคติถือผีสงเทวดา
- 3) ความเชื่อในเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ
- 4) ความเชื่อในเทพเจ้าหลายองค์

ความเชื่อของชาวอีสานในปัจจุบัน

ชาวอีสานถือกำเนิดชาติพันธุ์หนึ่งของชนชาติไทย ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนดินแดนที่ราบสูง ซึ่งตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จากตำนานการสร้างพระธาตุพนมหลักฐานที่ปรากฏอยู่ ก็คือ “อุรังคธาตุ” สันนิษฐานว่า ในอดีตกาลอันยาวนานนั้น คนอีสานได้มีอารยธรรม (อคุม บัวศรี, 2546: 19) วัฒนธรรม การศึกษา การปกครอง การสร้างบ้านแปลงเมือง เป็นอย่างดีนับว่าเป็นชนชาติหนึ่งที่มีบรรพบุรุษ ที่เคยมีอารยธรรมสูงเด่นมาแล้ว เป็นเวลาหลายศตวรรษทีเดียว ทั้งนี้จากหลักฐานการค้นคว้าทางด้านโบราณคดี ตำนาน และอื่นๆ ซึ่งล้วนเป็นหลักฐานที่น่าเชื่อถือทั้งสิ้น

การสร้างบ้านแปลงเมืองในแผ่นดินอีสานนั้นชาวอีสานมีวัฒนธรรม ประเพณี เฉพาะตน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ดินแดนอีสานมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ ภาคอีสานจึงต้องพึ่งพาอาศัยป่าไม้และธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิต โดยการทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ บางที่สภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกทำให้เกิดภัยธรรมชาติ จึงทำให้เกิดความเกรงกลัวต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ เมื่อมีอันตรายอันน่าสะพรึงกลัวเกิดขึ้นจึงเกิดความสะทกสะท้าน ลังเลสงสัย ในความปลอดภัยของชีวิต เป็นเหตุให้เกิดความเชื่อเรื่องผีสังนางไม้ เทวดารักษ์ จึงมีการบูชาอันวอนเพื่อหวังให้ป้องกันรักษาให้เกิดความปลอดภัย การอันวอนบูชาเจ้าป่าเจ้าเขาซึ่งเชื่อกันว่ามีเทวดาอยู่ทั่วไป หวังจะให้ท่านคุ้มครองและฝากชีวิตของตนเพื่อความอยู่รอดแห่งชีวิต ดังนั้น คนอีสานจึงมีความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งสถานที่หรือทำเลที่ตั้งของสิ่งนั้นว่า จะดลบรรดาลให้ครอบครัวประสบแต่ความสุข ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องทำเลและการตั้งถิ่นฐาน

การตั้งชุมชนของชาวอีสานตั้งแต่สมัยโบราณ มักเลือกทำเลที่ตั้งอยู่ตามพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล แม่น้ำชี แม่น้ำสงคราม รวมทั้งอาศัยอยู่ตามริมหนองคลองบึง การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชาวบ้าน มักเลือกทำเลที่เอื้อต่อการยังชีพและการทำการเกษตร ซึ่งในองค์ประกอบสำคัญคือ น้ำ นา โนน กล่าวคือ

น้ำ เพื่อการยังชีพและประกอบการเกษตรกรรม

นา การปลูกข้าวเป็นอาหารหลัก

โนน เพื่อการสร้างบ้านแปลงเมือง ที่น้ำท่วมไม่ถึง

เหตุผลในการเลือกทำเลที่ตั้งถิ่นฐานในลักษณะดังกล่าวอธิบายได้ดังนี้

1. แหล่งน้ำเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก อาจเป็นหนองน้ำใหญ่หรือห้วย หรือลำน้ำที่แยกสาขาจากแม่น้ำใหญ่ ที่มีน้ำเฉพาะฤดูฝน ส่วนมากเป็นที่ราบลุ่มสามารถทำนาเลี้ยงสัตว์ได้ในบางฤดูเท่านั้น

2. บริเวณที่ดอนเป็นคู หรือที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง สามารถทำไร่และมีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีทั้งที่ดอน แม่น้ำ และที่ดอนตามป่าริมเขาแต่มิมีน้ำทรัพยากรไหลมาบรรจบเป็นหนองน้ำ

3. บริเวณป่าดง เป็นทำเลที่ใช้ปลูกพืชได้ และสามารถหาของป่าได้สะดวกมีน้ำไหลผ่าน เมื่ออพยพมาอยู่กันมากเข้าก็กลายเป็นหมู่บ้าน และมักเรียกชื่อบ้านที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ดง ป่า” เป็นต้น

4. บริเวณราบลุ่ม เป็นพื้นที่เหมาะในการทำนา และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในหน้าแล้ง ตัวหมู่บ้านจะตั้งอยู่บริเวณขอบพื้นที่ราบติดกับชายป่าแต่น้ำท่วมไม่ถึง

5. บริเวณป่าละเมาะหรือในป่าชุมชน เป็นที่สาธารณะสามารถใช้เลี้ยงสัตว์และหาของป่าเป็นอาหารได้ ตลอดจนมีสัตว์เลี้ยงสัตว์น้อยที่นำมาเป็นอาหารยังชีพ และมีเ้าสมุนไพรใช้รักษาโรค เป็นสถานที่ที่ยกเว้นสำหรับการตั้งศาลดอนปู่ตาตามคติความเชื่อของวัฒนธรรมการตั้งหมู่บ้าน

2. ความเชื่อเรื่องศาสนาและชนบประเพณี

ความเชื่อเรื่องศาสนาของชาวอีสานมีความผูกพันกันมานานหลายชั่วอายุคนได้สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน จนสามารถกล่าวได้ว่า ชาวอีสานนั้นโชคดีที่ได้เกิดมาและใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลาง แห่งศาสนาตลอด ด้วยเหตุผลทางพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมทำให้ชาวอีสานมีประเพณีวัฒนธรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจำนวนมาก วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน เป็นแหล่งอบรมสั่งสอนในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขกับสิ่งที่เป็นอยู่ ลัทธิความเชื่อ 3 อย่างที่มีส่วนพัวพันในชีวิตของชาวอีสานคือ ผี พราหมณ์ พุทธ ซึ่งดำรงอยู่เคียงคู่กันมายาวนาน จนกลมกลืนอยู่ในวิถีชีวิตของชาวอีสาน ศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธเจริญรุ่งเรืองในดินแดนแถบนี้ ตั้งแต่อดีตกาลศาสนาพราหมณ์เคยมีอิทธิพลอยู่แถบอีสาน ทั้งนี้ก็เพราะสมัยขอมเรืองอำนาจและดินแดนแห่งนี้ก็ขึ้นอยู่ภายใต้อำนาจของขอมบ้างก็พราหมณ์ บางองค์ก็เลื่อมใสพุทธศาสนา จึงเห็นได้จากการสร้างปราสาทต่างๆ ซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะการนับถือได้อย่างชัดเจน เช่น ปราสาทหินพิมาย สร้างในศาสนาพุทธ ส่วนปราสาทหินพนมรุ้ง สร้างในศาสนาพราหมณ์ แต่อย่างไรก็ดี ชาวอีสานก็ยังนับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ส่วนพิธีการต่างๆ นั้น มีเรื่องของพราหมณ์เข้ามาปะปนอยู่บ้างถ้าไม่สังเกตให้ดีก็จะมองไม่เห็นแต่มีอีกหนึ่งที่มีอยู่ดาษดื่นและทั่วไป คือ การนับถือผีสงเทวดาที่ประจำอยู่ในศาลปู่ตา ที่ชาวบ้านนับถือกัน

การบูชาศาลปู่ตา

1. ความเป็นมาของพิธีกรรมการบูชาปู่ตา

ตั้งแต่สมัยโบราณมนุษย์เราเกิดมาในโลกและรวมกันอยู่เป็นหมู่คณะ เช่น คณะท้าว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ซึ่งเป็นหมู่น้อยไปหาหมู่ที่ใหญ่ ย่อมมีสิ่งยึดถือร่วมกันด้านจิตใจ นั้นเพื่อให้หมู่คณะมีความสุขไม่แตกแยกมีความสามัคคีกัน ปราศจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง มีสิ่งนับถือและสิ่งศักดิ์สิทธิ์นับถือและปฏิบัติร่วมกัน ทำให้จิตใจเป็นสุขและก็อยู่ด้วยกันอย่างผาสุก

สำหรับในจังหวัดศรีสะเกษก็ปรากฏว่ามีการบวงสรวงเจ้าที่ซึ่งชาวบ้านถือว่าเป็นที่ยำเกรงของชุมชน มีการเชื่อเกี่ยวกับภูตผีปิศาจ (ธวัช ภูณโณทก, 2552: 350-351) เมื่อถึงฤดูกาลทำนาหรือก่อนจะลงมือทำนา ก็มีการเลี้ยงเจ้าปู่เสียก่อน เช่น เลี้ยงข้าวปลาอาหาร เหล้ายา แล้วจุดธูปเทียนอธิษฐานขอพรจากปู่ตา เป็นต้นว่า ขอให้ข้าพเจ้าของเราจงอุดมสมบูรณ์อำนวยการให้ข้าวกล้าในนาองงามและอื่นๆ อิกยังมีภูตผีที่ดุร้ายและทุกคนกลัวกันมาก ก็มีผีปู่ตาเป็นผีประจำบ้านคอยปกปักรักษา ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่าผีปู่ตา จะเป็นผีที่ให้ความคุ้มครองชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข ทั้งชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านและชาวบ้านที่จากไปทำงานนอกบ้านเป็นเวลานานๆ ก็จะมีการบนบานเพื่อให้ผีปู่ตาคุ้มครอง ในกรณีที่จะไปทำงานต่างถิ่นจะต้องนำดอกไม้ธูปเทียนไปหาแต่เจ้าตัวแทนผีปู่ตา เพื่อให้เป็นผู้บอกกล่าวกับผีปู่ตา เมื่อกลับจากการทำงานก็จะต้องไปแก้บนโดยการ นำเหล้าขาว ไก่ต้มสุก 1 ตัวดอกไม้ธูปเทียน 5 เงิน ตามกำลังศรัทธา ขวดน้ำ นำไปให้เจ้าจ้านำไปเลี้ยงผีปู่ตา

ปู่ตา หมายถึง คน 2 จำพวกที่เป็นบรรพชนของชาวอีสาน คำว่า ปู่ หมายถึง ปู่ และ ย่า ที่เป็นพ่อแม่ของพ่อ ส่วนคำว่า ตา หมายถึง ตา และยาย ที่เป็นพ่อแม่ของแม่ เมื่อบรรพบุรุษ 2 อย่างนี้ล่วงลับไปหลายชั่วอายุคนจนไม่สามารถที่จะจำชื่อได้ ลูกหลานรุ่นหลังจึงเรียกเป็นกลางๆว่า ปู่ตา ถ้ามว่า ทำไมจึงมีการเลี้ยงปู่ตา การเลี้ยงปู่ตาเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลส่งไปยังบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปเพราะเมื่อปู่ตามีชีวิตอยู่นั้นได้สร้างคุณงามความดีไว้ให้กับลูกหลานและสังคมมากมายหลายประการ เช่น การให้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ส่งเสริมสาธารณสมบัติไว้ เพื่อลูกหลานให้แสดงถึงความกตัญญูกตเวที จึงมีการเลี้ยงปู่ตาสืบต่อไปจนเป็นประเพณี ประเพณีการเลี้ยงปู่ตาจะกระทำกันทั้งหมู่บ้าน จะกำหนดเลี้ยงระหว่างเดือนหกเดือนเจ็ด ชาวบ้านจะเลี้ยงปู่ตาก่อนที่จะเลี้ยงผีตาแฮก

2. พฤติกรรมการบูชาปู่ตา

- 1) เพื่อเป็นที่เคารพบูชาของคนทั่วไปจะได้เป็นมิ่งขวัญคุ้มบ้านคุ้มเมือง
- 2) เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามมาแต่โบราณ ซึ่งนับถือกันเป็นทอดทอดมาจนกระทั่งบัดนี้และเป็นการเชื่อฟังบรรพบุรุษของชาวอีสานซึ่งได้บุกเบิกมาเป็นบ้านเป็นเมืองที่ร่มเย็น (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2552: 21)
- 3) ทุกคนภายในหมู่บ้านหรือในเขตที่ใกล้เคียงกับศาลเจ้าปู่ เมื่อได้ทำพิธีบวงสรวงท่านแล้วจะทำให้จิตใจผ่องใสเบิกบานไม่เศร้าหมอง อารมณ์ร้ายจะกลายเป็นอารมณ์ดีในที่สุด
- 4) ทำให้จิตใจเข้มแข็ง
- 5) เป็นการเสี่ยงทายเมื่อได้รับความทุกข์ เรามักจะเสี่ยงทายโดยให้ผู้ใหญ่ที่นับถือกัน ไปกล่าวอธิษฐานเสี่ยงทายหาโชคชะตาราศีแถวหน้าศาลเจ้าปู่
- 6) ได้รับความสนุกสนานทั้งเด็กหญิงเด็กชาย ในขณะที่บวงสรวงเจ้าปู่ คือ มีการพ้อนรำกินเหล้าเมาสุรา โดยเฉพาะผู้แก่วัยชรามักจะกินเหล้าเมาสุราและสนุกสนานกันเอง
- 7) เพื่อเกิดความสามัคคีกันเองปรับปรุงบำรุงบ้านเมืองให้เจริญงอกงาม

3. ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมบูชาปู่ตา

การดำเนินพิธีเช่นไวนั้น ทางผู้นำชุมชนกำหนดวันและเวลาตามประเพณีที่เคยทำมาและมีพ่อจารย์ ผู้จะนำทำพิธีเช่นไหว้ ชาวบ้านก็จะนำเครื่องเช่นไหว้ไปรวมกันที่ศาลปู่ตา มีการจุดธูปเทียนและการบอกกล่าวแก่ปู่ตา การเช่นไหว้ปู่ตาจะทำพิธีช่วงเช้าของวัน ในการบอกกล่าวแต่ละครั้งก็จะมีกรวดน้ำตาม อาจจะมีน้ำส้ม น้ำเปล่า เหล้าขาว และอื่นๆ เพื่อเตรียมไว้กรวด เป็นการบอกกล่าวให้รับทราบ หลังจากที่มีการเช่นไหว้ปู่ตาเสร็จ พ่อจารย์จะเสี่ยงทายด้วยการดูไข่ต้มบ้าง คางไก่บ้าง ผลที่ออกมานั้น ก็ต้องดูสิ่งที่จะใช้เสี่ยงทายว่าสวยงามมากน้อยแค่ไหน ถ้าสวยงามมากก็แสดงว่าข้าวปลา น้ำ อุดมสมบูรณ์ ถ้าไข่หรือคางไก่ รูปร่างที่ออกมาไม่สวยงาม ก็ทายว่าสภาพฝนฟ้าอากาศ ข้าว น้ำ ยังไม่อุดมสมบูรณ์ เป็นทัศนคติความเชื่อที่ปลูกฝังมาตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ท่านได้นำปฏิบัติมาจนถึงรุ่นลูกหลาน ทุก ๆ ปีชาวบ้านมักจะไปบวงสรวงเจ้าปู่ โดยเจ้าบ้าน คือ ผู้ที่อาวุโส ซึ่งในหมู่บ้านตั้งขึ้นเอง ท่านก็มีหน้าที่เตือนให้ลูกบ้านทราบโดยทั่วกันว่า ในวันนั้น ๆ จะมีการทำพิธีบวงสรวงเจ้าปู่ ชาวบ้านก็มักจะเตรียมสิ่งของไปทำพิธี การกำหนดวัน เวลา และฤกษ์ยามมักจะเป็นช่างแรมและมักทำกันในตอนเช้า สิ่งของที่ชาวบ้านทุกคนนำไปบวงสรวง ก็คือ

1. ไก่ต้ม 1 ตัว
2. ข้าวใส่จานเล็ก ไข่ต้ม น้ำส้ม ผลไม้ บุหรี่ เหล้ายา นำไปบวงสรวงเจ้าปู่
3. นำธูปเทียนและดอกไม้ ไปคนละ 1 คู่

เครื่องเช่นไหว้ปู่ตา ได้แก่ เหล้าขาว น้ำส้ม ดอกไม้ธูปเทียน ไก่ต้ม ไข่ไก่ต้ม ในตอนเช้าชาวบ้านจะร่วมกันบูรณะศาลปู่ตา หลังจากที่ทำพิธีเสร็จ เช่น ทำความสะอาดบริเวณศาลปู่ตา เปลี่ยนเครื่องนุ่งห่มให้ปู่ตาใหม่ ซ่อมแซมศาลปู่ตาใหม่ (สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ ศรีสมุทร, 18 มีนาคม 2562)

4. ประโยชน์ของพิธีกรรมบูชาปู่ตา

- 1) เป็นความเชื่อทางใจของชาวบ้าน
- 2) การเช่นไหว้ปู่ตา เป็นการขอขมาโทษแก่เจ้าบ้านเจ้าเมือง ได้แก่ การขอขมาต่อปู่ตา เจ้าที่เจ้าทาง และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย
- 3) เมื่อเจ้าปู่มารับเครื่องเช่นไหว้แล้วจะคุ้มครองลูกหลานให้ปลอดภัย ประสบแต่ความสุข
- 4) เป็นการแสดงถึงความกตัญญูตเวทีต่อบรรพบุรุษ
- 5) แสดงออกถึงความสามัคคีของชุมชน

6) เวลาเจ็บป่วยเชื้อเชิญหมอผีมาเสกขี้เถ้า ตรวจสอบว่า เพราะเซ่นไม่ดีผีไม่ถูกอย่างไร บนบานต่อเครื่องเซ่นนี้ ให้หมอผีกล่าวบูชาต่อแทนเจ้าปู่ หรือที่เข้าใจกันว่าผีเจ้าปู่ผู้นั้นอยู่ ณ ที่นั้นทำให้เจ็บป่วย แล้วบนบานว่า พวกเขาได้มารบกวนท่าน ขอท่านจงดลบันดาลให้พวกเขาหายจากการเจ็บป่วยนี้เถิด โดยเอาเครื่องมาสักการบูชา (สัมภาษณ์ นายอินทร์ คูคำ, 10 กรกฎาคม 2562)

เนื่องจากพื้นที่ป่าดอนปู่ตาส่วนใหญ่ อยู่ในชุมชนที่ห่างไกลความเจริญ ความเชื่อดั้งเดิมจึงยังคงฝังรากลึกอยู่ในจิตใจของผู้คน ชาวบ้านส่วนใหญ่เชื่อและศรัทธาดอนปู่ตาอย่างจริงจัง แม้ว่าบางคนจะเชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง แต่ก็ยอมปฏิบัติตามข้อห้ามที่ชาวบ้านได้ร่วมกันกำหนดขึ้นมาโดยดี ข้อห้ามต่างๆ เช่น ห้ามตัดไม้ ห้ามล่าสัตว์ หรือแม้แต่ห้ามประพาศปฏิบัติสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ในพื้นที่อาณาบริเวณดอนปู่ตา (สัมภาษณ์ เจ้าเอกภานุวัฒน์ ประสาร, 10 กรกฎาคม 2562) ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ชาวบ้านทุกคนเคารพในสิทธิส่วนบุคคลไม่ก้าวล่วงซึ่งกันและกัน และต่างก็ให้เกียรติกันเป็นสิ่งสำคัญ อาจกล่าวได้ว่าผีปู่ตาสามารถกำหนดบทบาทพฤติกรรมอันเป็นศักยภาพของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ป่าดอนปู่ตายังถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน เฒ่าจ้ำเป็นผู้สื่อสารนำคำสั่งสอนของปู่ตามาอบรมสั่งสอนชาวบ้าน ให้ทุกคนยึดมั่นในจริยธรรม ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน ดังนั้น ชาวบ้านจึงมักจะรักใคร่สามัคคี เมื่อคราวมีกิจกรรมส่วนรวม ก็จะทำให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

จากอดีตที่ยาวนานจนถึงปัจจุบันพบว่า บริเวณป่าดอนปู่ตานั้น ชาวบ้านยังให้ความเคารพและเกรงกลัวมาก อนึ่ง การลงโทษของผีปู่ตานั้น ดูเหมือนว่าจะมีได้มุ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างจริงจังนัก แต่เพื่อเป็นการสั่งสอนให้คนรู้จักกระทำในสิ่งที่ถูกต้องควรเท่านั้น ป่าดอนปู่ตาจึงเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญของหมู่บ้านชนบทอีสาน ด้วยถือว่าเป็นที่สถิตวิญญาณของบรรพชนจากอดีต เป็นผู้ให้ความคุ้มครองป้องกันภัยพิบัติทั้งปวง แม้อำนาจบันดาลให้ชาวบ้านอยู่อย่างมีความสุขและยังคุ้มครองป้องกันภัยพิบัติทั้งปวง แม้อำนาจบันดาลให้ชาวบ้านอยู่อย่างมีความสุขและยังคุ้มครองไปถึงทรัพย์สิน ไร่นา วัว ควาย อันเป็นทรัพย์สินสมบัติของคนในหมู่บ้านไม่ให้ถูกลักขโมยหรือสูญหายไป อาจกล่าวได้ว่า ผีปู่ตา เฒ่าจ้ำ และชุมชน เป็นองค์ประกอบประสานร่วมกันของสังคม ที่ผลักดันให้ชุมชนเกิดแรงศรัทธา ความเชื่อ ความสามัคคี ที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร “ดงปู่ตา” ซึ่งเป็นสาธารณะสมบัติส่วนรวมของชุมชนนอกจากนี้ลักษณะพิธีกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงผีปู่ตา หรือ การปะ (การบนบาน) ก็ตามเป็นเงื่อนไขที่อาจแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมการกิน อยู่ ความอุดมสมบูรณ์ด้านเกษตรกรรม และความมุ่งหวังในอนาคตเพื่อปรับสภาพจิตใจให้มั่นคงจากผลอันเกิดจากการเสียหายที่เป็นไปในลักษณะใดก็ได้ ทั้งนี้เพื่อจะได้เตรียมรับสถานการณ์อันอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่ประมาท

5. โทษของการไม่บูชาปู่ตา

อันที่จริงความเชื่อเกี่ยวกับผีดอนปู่ตาของชาวบ้านนั้น ค่อนข้างจะส่งผลให้ชาวบ้านเชื่อว่าหากล่วงละเมิดต่อป่าดอนปู่ตา ผีปู่ตาจะโกรธและบันดาลให้เกิดผลร้ายขึ้นแก่ชุมชน และคนในหมู่บ้านไม่ยกเว้นแม้จะเป็นสัตว์เลี้ยงก็ตาม (สัมภาษณ์ นายบุญมา อุไรโคตร, 10 กรกฎาคม 2562) ทั้งนี้เนื่องจากชาวบ้านได้เคยประสบพบเห็นมาแล้ว และเล่าสืบต่อกันมา ชาวบ้านจึงเชื่อถือและยอมรับว่าดอนปู่ตาและผีปู่ตา เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านที่ผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้

ข้อห้ามและข้อปฏิบัติต่อดอนปู่ตานั้น ถือว่าเป็นกฎระเบียบที่ทุกคนในชุมชนต้องยอมรับพร้อมกับปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด มิฉะนั้นจะถูกลงโทษโดยมติชาวบ้าน นอกจากนี้ยังเชื่อว่าหากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตาม หรือแสดงกิริยาอาการอันสื่อว่าดูถูกดอนปู่ตา หรือไม่ยอมรับ ภาวะอำนาจของผีปู่ตาก็จะลงโทษไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เป็นต้นว่าให้เกิดอุบัติเหตุต่างๆ เกิดอาการปวดท้อง ปวดศีรษะ เป็นไข้ เจ็บแขนขา หรือเกิดการอาเจียนตลอดเวลา และบางรายอาจถึงกับเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือสุดที่แพทย์จะวินิจฉัยได้ ซึ่งชุมชนก็เชื่อว่าลักษณะดังกล่าวเป็นอำนาจของผีปู่ตาที่บันดาลให้เกิดขึ้น

ข้อห้ามต่างๆ ในแต่ละชุมชนนั้นอาจกำหนดขึ้นจากมติที่ประชุมของชาวบ้าน หรือเฒ่าจ้ำ จะเป็นผู้กำหนดขึ้นมาเองก็ได้ตามคำขอของผีปู่ตา ซึ่งได้มาเข้าฝันเฒ่าจ้ำให้กำหนดข้อห้ามต่างๆ ขึ้นมาเป็นต้นว่า กล่าวคือ

1. ห้ามผู้ใดยึดครองพื้นที่บริเวณป่าดอนปู่ตา หรือห้ามจับจองทรัพยากรต่างๆ ในอาณาบริเวณป่าดอนปู่ตา เพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวโดยเด็ดขาด

2. ห้ามจับสัตว์ทุกประเภทในบริเวณดอนปู่ตา ให้ถือว่าเป็นเขตอภัยทาน บ้างก็เชื่อว่าสัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่ ที่อยู่อาศัยในบริเวณดอนปู่ตา คือ บริวารของท่าน ห้ามผู้ใดล่าสัตว์เด็ดขาด จึงมักพบเสมอว่าในพื้นที่ดอนปู่ตามีสัตว์หลายประเภทอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

3. ห้ามตัดไม้ทุกชนิดในป่าดอนปู่ตา จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากเจ้าบ้านหรือได้รับอนุญาตจากมติของชาวบ้าน จึงจะสามารถเข้าไปตัดไม้มาใช้ประโยชน์ได้ ในบางพื้นที่มีเงื่อนไขว่าจะต้องปลูกต้นไม้ชดเชย 1 ต้น หรือมากกว่านั้นในกรณีตัดมา 1 ต้น

4. ห้ามแสดงกิริยาและพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมต่อสถานที่ เช่น ปัสสาวะ อุจจาระ ในเขตพื้นที่ดอนปู่ตา

5. ห้ามประพาดดินในเชิงกามารมณีนดอนปู่ตา หรือมีวัสดุเศษของมีนเมา เพราะถือว่าไม่เคารพต่อปู่ตา

6. ห้ามลบหลู่ และกล่าววาจาใดที่สื่อเจตนาไม่เคารพปู่ตา

ด้วยเหตุที่มีข้อห้ามเหล่านี้ พื้นที่ดอนปู่ตาก็จึงมักเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้หนาแน่น มีสัตว์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ดอนปู่ตาก็จึงกลายเป็นวิธีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรของชุมชนได้อย่างคุ้มค่าที่สุด

บทสรุป

ดงหรือดอนปู่ตา เป็นสถานที่สาธารณะอันศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนที่ชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธาอย่างต่อเนื่อง ผลของความเชื่ออันอาจพิสูจน์ให้เห็นเป็นรูปธรรมไม่ได้ แต่การดำรงวิถีชีวิตที่พึ่งพิงป่าดอนปู่ตา ทั้งทางจิตใจและปัจจัยทางกายภาพที่ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรและผลิตผลจากป่าอันอุดมสมบูรณ์ ย่อมบ่งชี้ได้ว่าชุมชนดำเนินชีวิตและมีความหวังอยู่ในทุกฤดูกาล และแม้ผสมผสานความเชื่อศรัทธาจากผีบรรพชนมาเป็นพุทธศาสนาในรูปลักษณะของสำนักสงฆ์ และวัดป่าซึ่งปฏิเสธเรื่องผีโดยเด็ดขาดนั้นก็ดูจะไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดทัศนคติที่เคยมีหรือปฏิบัติกับผีปู่ตาได้ เนื่องจากผีปู่ตามีความผูกพันอย่างแนบแน่นกับชาวบ้านมาตั้งแต่เริ่มก่อสร้างชุมชน

ผีปู่ตายังคงมีอำนาจแฝงลึกในห้วงสำนึกของชาวบ้าน แม้จะขาดเหตุผลในการพิสูจน์ความจริงที่เป็นรูปธรรมก็ตาม อย่างไรก็ตามสภาพสังคมปัจจุบันที่ค่อนข้างจะกลืนกลายปรับสภาพให้คล้ายคลึงกันไปทุกหนแห่ง ไม่ว่าจะเป็นชุมชนเมืองหรือชนบท แต่ในความเป็นจริงแล้วมนุษย์คงจะปฏิเสธสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติอย่างแท้จริงมิได้ ด้วยพื้นฐานดั้งเดิมของเรานั้นกำเนิดและดำรงชีวิตมาพร้อมๆกับการเก็บหาของป่าเป็นสังคมเกษตรกรรม แม้จะเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมหรือลักษณะอื่นใดก็ตาม มนุษย์จะหลีกเลี่ยงธรรมชาติไปไม่ได้เด็ดขาด ยังต้องโยยหา ชื่นชม พึ่งพิง ทั้งประเทืองอารมณ์ จิตใจ และเลี้ยงชีพ “ป่าดอนปู่ตา” ที่บรรพชนได้หวงแหนยังคงอนุรักษ์ไว้ได้นานนับศตวรรษนี้ น่าจะเป็นบทพิสูจน์ได้ว่า ป่าดอนปู่ตาเป็นป่าวัฒนธรรมที่มีค่าของชุมชนอีสาน

อย่างไรก็ดี องค์กรชุมชนหลายพื้นที่ยังมีกลวิธีในการบริหารจัดการป่าดอนปู่ตาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในอีกหลายพื้นที่ซึ่งปล่อยปละละเลย ดูจะเนื่องมาจากหลายปัจจัย เป็นต้นว่า ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ความมีจิตสำนึกร่วมกันของชาวบ้าน ความใส่ใจของพระ ที่ต่างได้เล็งเห็นคุณค่าของป่าวัฒนธรรม ที่จะสามารถอำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนได้อย่างต่อเนื่องครบวงจรนั่นเอง ประกอบกับการสร้างเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สืบทอดเป็นมรดกมาในรูปแบบของ “ชะล่า” หรือข้อห้าม เป็นต้นว่า ห้ามกินเนื้อสัตว์บางชนิด เช่น เต่า กระรอกเผือก ผู้ฝ่าฝืนจะทำให้หมดสติเสื่อมความศักดิ์สิทธิ์หรือมีอันเป็นไปต่างๆ ในกรณีเก็บยาสมุนไพรก็เช่นกัน ต้องมีพิธีกรรม เช่น สรวง บัดปลีกับผี หรือเทวดาที่รักษาต้นไม้ต่างๆ เพื่อขออนุญาตก่อนที่จะลิดรอน ขุด ตัด เอาเฉพาะราก หัว เปลือก กิ่ง ใบ ยอด ดอก ผล เท่านั้น มิได้ทำลายต้น มิฉะนั้นแล้วจะถือว่าผิดครูที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้มาแต่ต้น การพึ่งพาป่า “ดอนปู่ตา” ของชุมชนดูจะเป็นไปเพื่อการยังชีพ ซึ่งเป็นเหตุให้ชาวบ้านต้องประสานกลมกลืนกับป่าอย่างมีเงื่อนไข โดยการเก็บผลิตผลหรือใช้ประโยชน์จากป่าอย่างประหยัดหวงแหน และด้วยความเคารพ ด้วยเป็นที่พึ่งแหล่งสุดท้ายของชุมชนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใดก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

1. หนังสือทั่วไป

จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2552). คติชาวบ้านอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา.

ทัศนีย์ ทานตวนิช. (2523). คติชาวบ้าน. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน.

ธวัช ปุณโณทก. (2552). วัฒนธรรมพื้นบ้านคติธรรมความเชื่อ. ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติธรรมความเชื่อ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระอริยานุวัตรเมฆาจารย์เถระ. (2536). คติความเชื่อชาวอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิริลักษณ์ บุ่งทอง. (2562). ตำนานศาลปู่ตาอัตลักษณ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสุรินทร์. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 4 : การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ มหาวิทยาลัยราชธานี.

หลวงจิตรวาทการ. (2523). ศาสนาสากลเปรียบเทียบศาสนาลัทธิและปรัชญาต่างๆ ทั่วไป, (เล่ม 2 ว่าด้วยพระพุทธเจ้า). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ลูก ส. ธรรมภักดี.

อดุม บัวศรี. (2546). วัฒนธรรมอีสาน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนาฬิกาวิทยา.

2. สัมภาษณ์

1. ประสิทธิ์ ศรีสมุทร. ประชาชนชาวบ้าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2562.
2. อินทร์ คำคำ. ประชาชนชาวบ้าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2562.
3. บุญมา อุไรโคตร. ประชาชนชาวบ้าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2562.
4. ภาณุวัฒน์ ประสาร. รักษาการ ผอ.กองการศึกษา อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2562.

วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร : ศึกษาผ่านพิพิธภัณฑ์ชุมชน

Culture Traditions Beliefs Rituals Thai Ethnic Groups Khmer Descent: Study Through Community Museums

ยโสธารา ศิริภาพระภากร*¹ และกฤษณ์ท์ แสงมาศ²

อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹

อาจารย์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Dr.yasotharar@gmail.com*

บทคัดย่อ

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมรได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “เขมรสูง” อาศัยในจังหวัดสุรินทร์ สื่อสารภาษาเขมร การดำเนินชีวิตมีการรักษาขนบธรรมเนียมด้านวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อพิธีกรรม แต่งกาย ภาษาและผ้าไหม ด้านอัตลักษณ์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ระบบโครงสร้างได้นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันตั้งแต่เกิดจนตาย ได้แก่ บายศรี (บายไซ) ขนมข้าวต้ม ปะติวลเทวดา ซาปะดาร์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ พิธีโถนตา ที่กล่าวนี้ได้ปรากฏในนิตยสารการณของชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมที่น่าสนใจ ที่ถือว่าสมบูรณ์ที่สุด อธิบายเล่าเรื่องในพื้นที่จำกัดได้อย่างน่าสนใจและทำให้ชวนติดตามก่อให้เกิดคุณค่ามิติในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ แหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้มรดกภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อพิธีกรรม และผ้าไหม พร้อมการแต่งกายและภาษา ที่ได้รวบรวมไว้ในนิตยสารการณชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาสร้างความเข้าใจในตัวตนและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน แหล่งเรียนรู้ชุมชนได้กล่าวไว้ว่า เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ แสวงหา และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เป็นแหล่งรวมวิชาการที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้า ของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นเครื่องหมายของความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ แนวทางการบูรณาการพิพิธภัณฑ์ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ 1) การบูรณาการเข้ากับศาสตร์วิชาการกับสมัยใหม่ 2) พัฒนาต่อยอดแนวทางการพัฒนาชุมชนจังหวัด 3) การบูรณาการเข้ากับสถานศึกษา

คำสำคัญ : วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อพิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร พิพิธภัณฑ์ชุมชน

Abstract

Ethnic groups of Khmar Thais live in the Northeastern Region of southern Thailand. Called another name "Khmer", lived in Surin Province. Khmer language communication Lifestyle is Maintained, Cultural Traditions and Traditions. Beliefs, Rituals, Dress, language and silk The identity aspect of the Supernatural The Structural System Has Been Used in Daily life from Beyond to Death, such as Baisi (Bai Sai), candy, Boiled rice. There is a sacred ritual. The Donta Ceremony Mentioned Here Appears in a Community

Exhibition. Is an interesting place to learn more Which is considered the most complete Explain the story in a limited space interestingly and Encourage to follow up, creating a Dimension value in Community Development in various fields. Ban Khwao Sinarin Community Learning Center Khwao Sinarin District Surin Province That is a Place to learn wisdom and Heritage Culture and Tradition Beliefs, Rituals and silk With Dress code and language Collected in the community Exhibition To be a source of learning Study, create a clear Understanding of identity and cultural identity Parade to learn the community said that Is a news source Information and experience Which supports and Encourages learners to pursue, seek, and learn independently In order to Enhance the learners to learn the process, seek knowledge on their own It is a source of science that is accepted by society and considered to be very important and necessary for learning and studying. Of the People, which is considered a symbol of the Prosperity of the Nation Guidelines for the integration of community museums and learning resources 1) Integration with academic science and modernism 2) Further development of provincial community Development Approaches 3) Integration with Educational Institutions

Keywords : Culture, Tradition, Belief, Ritual, Thai Ethnic Group, Khmer Descent, Community Museum.

บทนำ

ประเทศไทยมีกลุ่มชนหลายกลุ่มที่อยู่ร่วมกันโดยแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมซึ่งจะเห็นได้ในเรื่องของวิถีชีวิต (Folkway) ประกอบด้วยประเพณี ภาษา การแต่งกาย อาหารและความเชื่อทางศาสนาหรือลัทธิเฉพาะถิ่น วัฒนธรรมสามารถใช้เป็นตัวกำหนดในการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ ได้อีกทางหนึ่งโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย (ประทีป แชรรัมย์, 2535 :1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “เขมรสูง” อาศัยอยู่มากในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษทั้ง ๓ จังหวัดนี้มีพื้นที่บางส่วนติดต่อกับประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พูดภาษาเขมรกระจายอยู่ตามพื้นที่และอีกหลายจังหวัด เช่น ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ยโสธร ซึ่งเกิดจากการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัยไปทำมาหากินเป็นส่วนใหญ่ ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่มของตนเองโดยเฉพาะในด้าน วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อพิธีกรรม การแต่งกาย ภาษา ผ้าไหม และพิธีกรรมสื่อสารดวงวิญญาณ (โฉมมะม่วง) อัตลักษณ์ของความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ที่มีต่อ ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ด้วยระบบโครงสร้างนี้ ได้นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เกิดจนตาย สัญลักษณ์ที่เห็น ได้แก่ บายศรี (บายไซ) ขนมข้าวต้มในพิธีกรรม ปะติวลบวงสรวงเทวดา ซาปะดาร์ ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ พิธีโหม่นตาประจำปีที่ยิ่งใหญ่ด้วยความสำคัญและสร้างความสนใจ ได้เป็นการนำเสนอถึงความสำคัญนี้ ที่กล่าวถึง กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร ที่ทำให้เราได้ทราบ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีอะไรบ้างเป็นอัตลักษณ์ มีภาษา การดำเนินชีวิตและประเพณีความเชื่อ พิธีกรรมอย่างไร ดังนั้นเรื่องนี้น่าจะเป็นความน่าสนใจ และสามารถเป็นแนวทาง การส่งเสริม สานต่อ ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อได้ในวงวิชาการและได้พัฒนานวัตกรรมอื่นๆที่ออกมาจากการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาให้เป็นผลผลิตทางการศึกษา ให้เกิดประโยชน์กับ ชุมชน สังคม ซึ่งเป็นความสำคัญที่ได้จากการศึกษา จังหวัดเป็นอย่างยิ่งว่าเรื่องนี้จะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร แคนแถบอีสานใต้

1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร (Thai Ethnic group Khmer Descent) เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยและเป็นกลุ่มที่มีบทบาทเด่นชัด ในการควบคุมอิทธิพลทางการเมืองของดินแดนอีสานระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-18 เขมร (ขอม) อาจอพยพมาจากทางภาคเหนือของแม่น้ำโขง โดยตามพวกมอญลงมาข้างล่างแต่ไปตั้งหลักแหล่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงในดินแดนที่เป็นประเทศลาวในปัจจุบัน และในที่ราบสูงโคราชรวมทั้งยังมีบางส่วนได้อพยพขึ้นไปตามลำน้ำโขง ตั้งถิ่นฐานปะปนกับกลุ่มดั้งเดิมอื่นๆ

มีหลักฐานว่าในราวพุทธศตวรรษที่ 12 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 13 ได้ปรากฏการก่อตั้งบ้านเรือนขนาดใหญ่ตามแบบวัฒนธรรมไทยเชื้อสายเขมรที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย คือ ที่ชุมชนบ้านภูมิโปน ตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มคนไทยเขมรคงได้มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน ด้วยเหตุผลทางการเมืองและอิทธิพลความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ฮินดู อยู่เป็นระยะ โดยเฉพาะในรัชกาลพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 (พ.ศ.1545-1593) สมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 (พ.ศ. 1656-1693) และพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นช่วงอิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมเขมรได้แพร่เข้าสู่บริเวณอีสานตอนล่างอย่างมากในช่วงเวลานี้ได้มีการก่อสร้างศาสนสถานขึ้นเป็นจำนวนมากและน่าจะเป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งที่มีการอพยพของชาวเขมรจากประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะช่างฝีมือและแรงงานเขมรเข้าสู่ประเทศไทย ชาวเขมรเหล่านี้ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณเดียวกันกับที่กลุ่มกวยอาศัยอยู่ในป่าดงทั่วไปในสมัยนั้น อันเป็นที่มาของคำว่า “หัวเมืองเขมรป่าดง”

ในสมัยกรุงธนบุรีได้มีการทำสงครามแผ่ขยายอาณาเขต หัวเมืองเขมรหลายเมืองตกเป็นเมืองขึ้นของไทยและมีการอพยพครอบครัวของชาวเขมรเข้ามาตั้งบ้านเรือนโดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ชาวเขมรที่เข้ามานี้ได้นำเอาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เข้ามาใช้และเข้ามามีอิทธิพลต่อกลุ่มชนอื่นๆ ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม จนเกิดเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นขึ้นซึ่งการประชุมการจัดตั้งระบบการเขียนภาษาเขมรด้วยอักษรไทย ที่ได้จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2529-2530 และ 2531 จังหวัดสุรินทร์ นักภาษาศาสตร์จากสถาบันวิจัยทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล และนักวิชาการท้องถิ่นที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาแรกจากจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ ได้เห็นพ้องให้ใช้คำว่า “เขมรถิ่นไทย” เพื่ออ้างถึงภาษาเขมรและผู้พูดภาษาเขมรซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยทั่วไป ชาวเขมรถิ่นไทยเรียกตนเองว่า “คแมร” แต่หากจะบ่งบอกถึงถิ่นของภาษาและชาติพันธุ์ ชาวเขมรถิ่นไทยจะเรียกภาษาและชาติพันธุ์ตนเองว่า “คแม-ลือ” ซึ่งแปลว่า “เขมรสูง” เรียกภาษาเขมรและชาวเขมรในประเทศกัมพูชาว่า “คแม-กรอม” แปลว่า เขมรด่า” และเรียกคนไทยที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ว่า “ชิม” ซึ่งตรงกับคำว่า “สยาม ในภาษาไทย” ในบางอำเภอของจังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และมีในบางเขตของภาคตะวันออกเฉียง คือ ในอำเภอของจังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด สระแก้วและฉะเชิงเทรา (ประกอบผลงาน 2538)

โดยทั่วไปแล้วเขมรและกวยคล้ายกันมากผิดแต่พวกเขมรมักจะมีผิวคล้ำกว่ากวยและมักไว้หนวดเคราร่วมร่วม ส่วนความเป็นอยู่ การนับถือศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม จะมีส่วนคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของไทยหรือของไทยลาวมากเพราะต่างก็อยู่ในวัฒนธรรมแบบพุทธศาสนาและสังคมชานาเหมือนกันแต่ความเชื่อบางอย่างที่มีความแตกต่างกันออกไปสำหรับเขมรยังรักษาภาษาของตนไว้อย่างดีติดกับพวกกวยซึ่งละเลยภาษาพูดของตนเอง (ยโสธารา ศิริภาพระภากร, 2562: 10)

กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) เป็นเรื่องของวัฒนธรรมและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมรอง งามพิศ สัตย์สงวนได้ให้ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมย่อยร่วมกัน คือ มีค่านิยม ความคิด อุดมการณ์

ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ระบบสัญลักษณ์และวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ร่วมกันกลุ่มชาติพันธุ์จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป จากวัฒนธรรมใหญ่ และมักจะเชื่อมโยงกับการอพยพมาจากประเทศอื่น เมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อพยพมาอาศัยอยู่ในสังคมใหม่ มักมีความสำนึกในสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Culture Identity) สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอพยพเข้ามาในสังคมใหม่เป็นจำนวนมากและกลุ่มคนเหล่านี้มักจะถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับการปฏิบัติอย่างอคติ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ลูกหลานของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มแรกๆ อาจยอมรับวัฒนธรรมใหญ่และพยายามหาทางเคลื่อนที่ทางชนชั้นสูง และในที่สุดอาจทิ้งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มตน

อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) คายส์ (Keyes) กล่าวว่า อัตลักษณ์ชาติพันธุ์เป็นแนวคิดสำคัญที่นักมานุษยวิทยา ตะวันตกนำมาใช้ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา เพื่อการศึกษาของกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมและภาษาเฉพาะที่ได้สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ลีช (Leach) ได้เสนอแนวคิดเรื่องการข้ามไปมาระหว่างวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่แปรผันไปตามสถานการณ์ลีช เชื่อว่าการค้นหาหน่วยงานหรือขอบเขตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง เป็นความพยายามที่เสียเวลาเปล่าเนื่องจากสิ่งที่ค้นหาดังกล่าวนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา งาน บาร์ท (Barth) ได้อธิบายแนวคิดเรื่องเส้นเขตอันยืดหยุ่นของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเกิดจากการที่สมาชิกในกลุ่มสามารถที่จะเลือกใช้คุณสมบัติทางวัฒนธรรม (Cultural Attribute) อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในการนิยามความเป็นตัวตนของตนเอง วัฒนธรรมจึงไม่ใช่แบบแผนปฏิบัติหรือความเชื่ออันเดียว (A Culture) ที่สืบทอดอย่างต่อเนื่องกันมาแต่โบราณแต่เป็นพหุวัฒนธรรม (Cultural Pluralism) ที่คนเลือกและปรับเปลี่ยนเพื่อนำมานิยามตนเองและกลุ่มขอบเขตหรือความเป็นสมาชิกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปมาได้ ดังนั้น อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรจะมีมรดกภูมิปัญญา ความคิด ความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรมประเพณีและการดำรงชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกาย ด้วยผ้าไหมโฮล ลายโฮลที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชนกลุ่มนี้ ถือว่าเป็นแนวคิด ความเชื่อ ปรัชญาคำสอน ที่สามารถกล่าวได้ว่า ผ้าไหมนี้มีลักษณะอย่างไร มีความเป็นมาอย่างไร มีนัยยะคำสอนอย่างไร ตลอดจนถึง ผ้าสร้อย และความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น ผี เทวดา และไสยศาสตร์ที่ประกอบด้วยมนต์อาคมคาถา ส่วนประเพณีที่สำคัญคือ ประเพณีแซนโฎนตา บูชาบรรพบุรุษที่ยิ่งใหญ่ของชนกลุ่มนี้ (ยโสธารา ศิริภาพระภากร, 2561: 12)

สรุป กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่หลายกลุ่มทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยลาว ไทยเชื้อสายเขมร ชาวไทยภูเขา กลุ่มเหล่านี้เมื่อมีการโยกย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัยจะมีการอยู่รวมกลุ่มกันในจังหวัดสุรินทร์ ที่ผู้นำเสนอ ได้ทำการศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า เหตุใดทำไมจึงเลือกกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร ที่ประกอบด้วยความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรมประเพณี ภาษาการแต่งกายเพราะว่ากลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเขมร มีการอาศัยอยู่มากในเขตจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากรมากที่สุด ที่มีการพูดทั้งภาษา การดำเนินชีวิต การนุ่งห่ม และวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏ ด้วยเหตุนี้เองที่ผู้ศึกษามีความสนใจ ที่จะทำการศึกษา ที่มีการถ่ายทอดและรักษาให้คงอยู่จากอดีตถึงปัจจุบันนี้ (ยโสธารา ศิริภาพระภากร, 2560 : 79)

1. วัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายเขมรมักอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ในด้าน ประเพณีนั้นมีการสืบทอดที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น เฉพาะถิ่นของชาวไทยเชื้อสายเขมร ได้แก่ ประเพณีแซนโฎนตา และประเพณีแต่งงาน ปรากฏมีศิลปะการแสดงเฉพาะถิ่น ได้แก่ การละเล่น กันตริမ် เรือมกระโน้งตึงตอง (รำตึกแต่นตาข้าว) เรือมอันเร (รำสาก) ถือเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นของชาวไทยเชื้อสายเขมร (แผ่นพับศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์, 2560 : 2-3)

การแสดงเรือมอันเรเรือมตักแตน

ที่มาของภาพ : แผ่นพับศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์,2560 :2-3

พิธีแซนโหมินตา และ พิธีแต่งงาน

ที่มาของภาพ : แผ่นพับศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์,2560 :2-3

วิถีการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มจะให้ความสำคัญกับ ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ที่ปรากฏในประเพณีแซนโหมินตามาก มักมีการเซ่นไหว้ด้วยข้าวของ เงินทอง เสื้อผ้า อาหารหวานคาว การแต่งงาน มักใช้สัญลักษณ์มีดสะหนาก และกระปุกเก็บปูนขาว ซึ่งมีความหมายหลักๆ แสดงถึงการมีชีวิตคู่ ฝ่ายชาย สัญลักษณ์มีดสะหนาก หมายถึงต้อง ต้อสู้ ดิ้นรน ทำมาหากิน ที่จำเป็นต้องขยัน อดทน และต้อสู้ ฝ่ายหญิง (กระปุกเก็บปูนขาว) หมายถึง ต้องคงรัก ความมั่นคงที่ต้องบริสุทธิ์ คงที่ รู้จักประหยัด เก็บออมและมั่นคง (พระครูโสภณธรรมรังสี,5 สิงหาคม 2562)

2.ความเชื่อ (Believe) การพัฒนาการความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมรมีการพัฒนาการด้านความเชื่อและการนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติ ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ วีรบุรุษผู้กล้า เทพเทวดาและมีเครื่องรางบางชนิดที่นำมามีบทบาทในการดำเนินชีวิต ที่เป็นเครื่องรางของขลังมาเพื่อเสริมกำลังใจ และเป็นเครื่องป้องกันตน ครอบครองจากวิญญาณร้าย ภูตผีอำนาจที่ไม่ดีในรูปแบบต่างๆ ได้มีการผสมผสานกับศาสนาพราหมณ์ ฮินดู มีรูปเคารพของเทพเจ้า เช่น พระศิวะเป็นศิวะลึงค์ พระอินทร์ พระพรหมผู้สร้างโลก พระยม พระนางอุมาเทวี พระนางลักษมีเทวี พระนางสุรัสวดีเทวี พระพิฆเนศวร และรูปเคารพต่างๆ ตามเทวสถานต่างๆที่ปรากฏในพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ ภาคอีสานตอนใต้ที่ปรากฏเป็นปราสาทขอม ที่เป็นเทวสถานซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นอิทธิพลและความเชื่อ มีการประกอบพิธีกรรม เช่น สรงบูชาและไม่ได้ปฏิเสธความเชื่อดั้งเดิมแต่มีการผสมผสานกันได้อย่างลงตัว และต่อมาได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาที่เผยแพร่เข้ามา มีศาสนา มีหลักธรรม คำสอน มีข้อวัตร ปฏิบัติ มีระเบียบขั้นตอน จาริตประเพณีตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา จนมีการนับถือมาถึงปัจจุบัน ฉะนั้นใน 3 ขั้นตอนกับการอธิบายในระบบความเชื่อของ ลัทธิผี พราหมณ์ พุทธ ที่มีการผสมผสานกันอย่างลงตัว

3.พิธีกรรม (Rite) พิธีกรรมโง่ละมะมีวตของชาวไทยเชื้อสายเขมร “มะมีวต” เป็นภาษาเขมรถิ่นไทยของชาวไทยเชื้อสายเขมร ที่ใช้เรียกกันในพิธีกรรมหนึ่งเกี่ยวกับการเข้าทรง อาจเรียกได้ว่าเป็นการเชื่อมต่อ สื่อสารถึงดวงวิญญาณ (โยธธารา

ศิริภาพระภากร, 2561: 2-4) ในรูปแบบของพิธีเป็นพิธีกรรมแห่งการรักษาคนป่วย ตามศาสตร์ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายเขมร ผสมผสานทางไสยศาสตร์ เช่น การรดน้ำมนต์การเสกเป่า ใช้ยาพื้นบ้าน ดังนั้นความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายเขมรมีความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติและภูตผีวิญญานมีมาตั้งแต่สมัยโบราณส่งผลให้มนุษย์มีความผูกพันกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก (พระมหาวิระ สุขแสง, 2550 : 1) ด้วยเหตุนี้เองในสมัยโบราณมนุษย์จึงนับถือธรรมชาติ โดยยึดถือเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ในระยะต่อมามนุษย์มีความเชื่อว่าทั้งคนและสิ่งอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตย่อมมีสิ่งที่มองไม่เห็นรูปร่างสิ่งอยู่มนุษย์เรียกสิ่งนี้ว่า วิญญาน นอกจากนี้มนุษย์ยังมีความเชื่ออีกว่ามีวิญญานอีกประเภทหนึ่งที่มีฤทธิ์อำนาจ เหนือกว่าภูตผีวิญญานทั่วไปสามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆ ได้เรียกว่า “เทวดา” เทวดาเมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์จึงต้องเอาใจภูตผีวิญญานและเทวดา เมื่อต้องการประสบผลสำเร็จตามที่ใฝ่ฝันไว้ก็จะนำอาหารและข้าวของต่างๆ ที่ตนได้บนบานไว้ นั้นไปแก้บน นี่จึงนับได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของการประกอบพิธีกรรมตามคติความเชื่อดังที่กล่าวมา การนับถือภูตผีวิญญานและเทวดาของชาวชนบทในสังคมไทยเชื้อสายเขมร เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของผู้คนถือเป็นระบบความเชื่อหนึ่งที่หยั่งรากไว้อย่างเหนียวแน่นในสังคมที่แสดงออกถึงความเคารพ ต่อสิ่งที่มองไม่เห็นโดยเฉพาะในสังคมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเขตอีสานตอนใต้บริเวณแนวพรมแดนไทยกัมพูชา

“โจ้ลมะมีวัด” เป็นพิธีกรรมการเข้าทรงของกลุ่มชนชาวไทยเชื้อสายเขมร ประกอบพิธีขึ้นเพื่อสื่อสารถึงดวงวิญญาน เช่น บรรพบุรุษ วีรบุรุษ และเทพเจ้า เพื่อการรักษา ค้ำครอง ดูแล ป้องกัน พยากรณ์ ทำนาย “โจ้ลมะมีวัด” ได้เชื่อมต่อโลกวิญญานกับมนุษย์มาใกล้กัน ด้วยการเชิญวิญญาน มาพูดคุยผ่านร่างทรงเพื่อสอบถามถึงสาเหตุต่างๆ และเรื่องต่างๆ เรื่องราวแต่ละครั้งที่มีการพิธีขึ้นจะมีญาติพี่น้อง มิตรสหายมาร่วมพิธีกันอย่างคับคั่งเพื่อให้กำลังใจและแสดงความเอื้ออาทรต่อกัน (สุพัตรา วัชระลุน, 2562 : 4) พิธีกรรมโจ้ลมะมีวัดจึงมีบทบาทที่สำคัญและชาวไทยเชื้อสายเขมรโดยเฉพาะอีสานตอนใต้ โดยส่วนมาก จะให้ความสำคัญและมีความเชื่อถืออย่างมากในพิธีโจ้ลมะมีวัด จากความเชื่อและพิธีเหล่านี้ได้รับสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นของกลุ่มชนชาวไทยเชื้อสายเขมร

4. ฐานคติระบบสัมพันธ์มนุษย์กับอำนาจวิญญาน

รูปแบบการใช้ในพิธีเพื่อการสื่อสาร ติดต่อกับ เชื่อมต่อ ที่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายเขมร ได้ถูกประกอบสร้างขึ้นจากความเชื่อแบบดั้งเดิม ที่ให้การเคารพบูชา กราบไหว้ เชื่อถือ (Animism) และศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ที่ปรากฏในแถบอีสานใต้ มีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ เช่นอำนาจเหนือธรรมชาติ อำนาจแห่งเทพเจ้า วิญญานในรูปแบบที่สถิตตามที่แตกต่างกันว่าสามารถประทานพร ประสิทธิ์ประสาทพร อำนวยอวยผลในด้านดี บันดาลให้มีอันเป็นไปในรูปแบบต่างๆ ได้ โดยความเชื่อนี้เองชาวไทยเชื้อสายเขมรได้มีการจัดการบูชา ความรูปแบบความเชื่อและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองที่เคยประพฤติปฏิบัติมาแต่โบราณ คือ “พิธีกรรม” เป็นพิธีกรรมที่สามารถสื่อสาร ติดต่อกับ เชื่อมต่อกับวิญญาน เป็นมิติละเอียด เรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากายละเอียดก็ได้ เพื่อการรักษา การพยากรณ์ การทำนายสาเหตุ ที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ และการขอความ ค้ำครอง เป็นต้น(ยโสธรา ศิริภาพระภากร, 2562 : 10) จากสิ่งที่กล่าวนี้ก็เป็นระบบโครงสร้างทางความเชื่อที่พัฒนามาเป็นพิธีกรรม และนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมในกลุ่มของตนเอง เช่น พิธีแต่งงาน พิธีโจ้ลมะมีวัด พิธีแซนคะโม้ย พิธีแซนโฏนตา เป็นต้น

5.ภาษาถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร มีภาษาที่ใช้ในกลุ่มของตนเอง เรียกเป็นภาษาว่า ภาษาเขมร “คะแมร์” เขมรถิ่นไทยโดยการนำมาเสนอในแผนพับ มีดังนี้

ตัวอย่างภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน แปลเป็นภาษากลาง	
กระเตา	= ร้อน
กีทายางนา	= เขาวางยังง
ขะมาด	= กระผม
เคลียนบาย	= หิวข้าว
เคลียนบายเฮย	= หิวข้าวใหม่
เคลียนเพอะดัก	= หิวน้ำ
จองมือ	= อยากดู
เซราะกราว	= บ้านนอก
ตอลเวเลียเตกเฮย	= ได้เวลาลานอนแล้ว
ตราวจืด	= ถูกใจ
ตะเจียะ	= เย็น
ดิงระเบ้าะ	= ชื่อของ
เดอว นา โม	= ไปไหนมา
เดอวเหียว	= ไปเที่ยว
เนียงโนวสะเราะนา	= นื่องอยู่บ้านไหน
บองสะลียเนียง	= พริกนื่อง
บานสะเดือยโหบบาย	= ได้อะไรกับข้าว
บานสะเดือยซี	= ได้อะไรกิน
เผอะสร่า	= กินเหล้า
เมือนอ้ง	= ไก่ปิ้ง
โมปินา	= มาจากไหน
โยแฆมว	= พูดภาษาเขมร
ลาวกระเบ้าะ	= ชายของ
ลือบประเตียะ	= กลับบ้าน
สะอ	= สวย
ละอองนั้บ	= สวยมาก
เถิน	= เร็ว
สะเราะแอง	= บ้านเรา
โหบ บาย เฮย	= กินข้าวแล้วยัง
อ้งเมือน	= บั้งไฟ
ไ้ปบาย	= ทานข้าว
ไ้ปบายจุมพะเนือ	= ทานข้าวด้วยกัน

ที่มาของภาพ : แผนพับศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์,2560 :2-3

เป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และใช้ในชีวิตประจำวัน

6.อาหาร (Food) ที่โดดเด่นของชาวไทยเชื้อสายเขมร ได้แก่ อาหารคาว ได้แก่ แก็บบ้อป (กบยัดไส้) สะลอแจ็ก (แกงกล้วย) ละแวกะตาม (แกงปู) เบ้าะตะตริ้อป (ตำมะเขือพวง) ในส่วนของหวานพื้นบ้าน เช่น ขนมโก๋โรจ (ขนมสั้ม) ขนมกันตริ้อม ขนมโก๋รด (แผนพับศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์,2560 :2-3)

7.ผ้าไหมอัตลักษณ์การแต่งกายด้วยผ้าไหมของชาวไทยเชื้อสายเขมร จะเน้นผ้าพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เน้นผ้าไหมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายเขมร ได้แก่ ไหมมัดหมี่ ลวดลาย โสฬประะฮ์ ลายลูกแก้ว ลายอันปรม ลายอันลูนซิม ลายหมี่ขอ มัดหมี่ ลายสมอ

ที่มาของภาพ : แผ่นพับศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์,2560 :2-3

8. ประเกื้อมเงิน อิทธิพลบทบาทและความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายเขมรจุดประสงค์เพื่อนำเสนอถึงคุณลักษณะของอัตลักษณ์ทางมรดกทางวัฒนธรรมของภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือ “ประเกื้อม” เป็นนวัตกรรมการมรดกวัฒนธรรมของกลุ่มของกลุ่มชาวไทยเชื้อเขมรโดยผู้เขียนได้เรียบเรียงการทบทวนวรรณกรรมเอกสารงานวิจัยและการศึกษาภาคสนาม โดยนำเสนอประเด็นหลักๆ ได้แก่ ลวดลายประเกื้อมโบราณ อิทธิพล บทบาทและฐานคติความเชื่อที่มีต่อประเกื้อม ประโยชน์สาระจากแนวคิดนี้สามารถให้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะแห่งอัตลักษณ์ทางมรดกทางวัฒนธรรมของภูมิปัญญาพื้นบ้าน “ประเกื้อม” สื่อออกมาในมิติในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร(โยโสธารา ศิริภาประภากร,2562 : 2-4)

ด้านพัฒนาการที่มีต่อสิ่งนี้จึงเป็นการตกผลึกในด้านความรู้ ภูมิปัญญา ที่มีการผสมผสาน ได้แก่ ความเชื่อ คติคำสอน ลัทธิ ปรัชญาและสัญลักษณ์จึงเกิดเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ในดินแดนแถบนี้ อีสานใต้ดินแดนแห่งอารยธรรมขอมโบราณ มีการผสมผสานทางความเชื่อที่มีต่อ อำนาจวิญญูณ สิ่งเหนือธรรมชาติ พลังอำนาจสิ่งเร้นลับ และ ศาสนา เป็นต้น “ประเกื้อม” จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจในเชิงปรัชญาคำสอน คุณค่าทางมรดกทางวัฒนธรรมเฉพาะดินแดนแถบนี้ทั้งยังปรากฏต่อสัญลักษณ์นี้ในด้านอิทธิพลที่มีต่อมิติด้านต่างๆ และบทบาทของประเกื้อมเงินที่มีต่อด้าน ร่างกายและจิตใจ (จิตวิญญูณ) ของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร พอสรุปในการนับถือของกลุ่มชนนี้ มานานหลายทศวรรษ จึงกล่าวได้ว่า ประเกื้อมเงินมีอิทธิพลและบทบาทต่อกลุ่มชนนี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ของกลุ่มชนที่มีต่อความเชื่อในอำนาจของธรรมชาติ “ประเกื้อม” ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มชน ทำให้เกิดระบบโครงสร้าง 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ 2) รูปแบบความเชื่อที่มีต่อสัญลักษณ์ว่ามีพลังเป็นเครื่องช่วยเสริม และแรงดันสิ่งชั่วร้ายได้ เป็นต้น จึงได้ผสมผสานการพัฒนาเป็นรูปแบบอัตลักษณ์เฉพาะของชนกลุ่ม คือ ชาวไทยเชื้อสายเขมรจะให้ความสนใจมากต่อลวดลายและพยายามศึกษาเพื่อถอดรหัสทางวัฒนธรรมจากการพยายามหาข้อมูล สัมภาษณ์ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะมีความสำคัญต่อผู้สนใจในยุคปัจจุบัน ทั้งในด้านปรัชญา คำสอน และการให้ความหมาย ทั้งความสำคัญในลวดลายที่ได้รับการสืบทอดมาจึงกลายมาเป็นวัฒนธรรมทางกลุ่มชนที่มีผลทาง ความเชื่อ ของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร ที่มีต่อประเกื้อม มาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทบาทที่เกิดจาก ประเกื้อมเงิน (The Character of Prakam) ได้แก่

ประเกื้อม (Prakam) ที่มีบทบาทในด้านการรักษา (Karianadh s .“Poota” the Cultural Belief of Spirit of Kui People in Surin Province, 2018 : 3-5) ในที่นี้มีฐานคติ เชื่อว่า เมื่อเกิดมีภัยพิบัติต่างๆ ประเกื้อม อาจใช้แทนเครื่องรางด้วยจะเป็นที่พึ่ง ของการรักษาตามคติความเชื่อที่ต้องอาศัยอำนาจวิญญูณเพื่อเชิญอำนาจพิเศษ ปัดเป่ารักษา

ประเพณีที่มีบทบาทต่อต้านคุ้มครอง (Prakam with Protection) ความเชื่อเรื่องการคุ้มครอง ป้องกัน จากภัยธรรมชาติ เชื่อว่า เมื่อเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง อาทิ พายุ สรรพคุณสามารถปกป้อง คุ้มครองให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ

ประเพณีที่มีบทบาทต่อการอธิฐาน มีการบนบาน เรื่องความเจ็บป่วย เรื่องร้อนให้ผ่อนคลาย (พระสำเร็จ โกวิโท (ผู้รู้เชิงคำสอน) ,27 พฤศจิกายน 2561)

ประเพณีที่มีบทบาทในด้าน การป้องกันและแสดงถึง ภาวะด้านความอุดมสมบูรณ์

ประเพณีที่มีในเรื่องโชคลาภ สามารถให้โชคลาภได้ ในด้านความสำเร็จหน้าที่ การงาน อาชีพ การค้าขาย กำไรเดินทางแสวงโชค (วิลาสินี ศรีนุเคราะห์,2543 : 1)

ประเพณี ที่มีบทบาทในด้านที่พึ่งพาทางใจเมื่อยามประสบภัย มนุษย์เมื่อยามประสบภัย อันตรายในรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมคิดถึง น้อมรำลึกถึง สิ่งที่ตนเชื่อว่าเป็นที่พึ่งได้ (สุริยา คลังฤทธิ์,2561 : 25)

ประเพณี ที่มีบทบาทในด้านศูนย์รวมพลังทางจิตใจ เมื่อประกอบพิธีตามเป็นศูนย์รวมทาง เพิ่มพลังทางใจ ในการจัดกิจกรรมประจำ เช่น การเซ่นไหว้ บูชาครู

ประเพณี ที่มีบทบาทในด้านเป็นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ จัดอยู่ในรูปแบบผู้มีบทบาทที่เกี่ยวข้องในเรื่องความมั่งคั่ง ร่ำรวย กับความสมบูรณ์ทางจิตวิญญาณด้วย (ยโสธารา ศิริภาประภากร,2561 : 4-5)

สรุป เมื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทของประเพณี ที่มีผลต่อกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรยังมีความเชื่อ ที่มีต่อประเพณีตามลวดลายและความหมายและรับรู้ได้ถึงความหมาย ทั้งยังมีผลสะท้อนต่อด้านจิตใจ ได้เป็นส่วนช่วยเสริมสร้างทางอารมณ์แก่ผู้ครอบครอง สวมใส่ อีกทางหนึ่งสร้างคุณค่า ประโยชน์ที่ทำให้ลวดลายที่มีความเกี่ยวข้องในด้าน คำสอน คติ ที่มา ตำนานและผสมผสาน กับพลังเหนือธรรมชาติ โดยผ่านสัญลักษณ์และการให้ความหมาย อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลผู้สวมใส่เกิดความรู้สึก เป็นเสมือนสิ่งที่จะช่วยเสริมให้ ชีวิตความเป็นอยู่ เกิดความราบรื่น โชคดี เป็นต้น

พิพิธภัณฑสถานชุมชนแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 43) สามารถ รอดสำราญ กล่าวได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ประเวศวะสี กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งรวมวิชาการที่สังคมยอมรับและถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้า ของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นเครื่องหมายของความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ ดำริบุญชู ได้กล่าวว่าแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการได้คิดเองปฏิบัติเองสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยและต่อเนื่องจนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสุดท้ายเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ 1) แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต2) แหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 3) แหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ สรุปว่าพิพิธภัณฑสถานชุมชนแหล่งเรียนรู้จึงมีความสำคัญในเชิงให้ความรู้ แหล่งรวบรวมข้อมูล ประวัติ สิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ

เสนอแนวทางการบูรณาการพิพิธภัณฑ์ชุมชน และแหล่งเรียนรู้

1. การบูรณาการเข้ากับศาสตร์วิชาการกับสมัยใหม่ ให้นักศึกษาได้เข้าทำการศึกษา เป็นการส่งเสริมความรู้เพื่อให้เห็นมิติ เช่น วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อพิธีกรรม อัตลักษณ์ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่มีการรวบรวมไว้และขยายต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การบูรณาการพัฒนาต่อยอด แนวทางพัฒนาชุมชนจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเห็นความสำคัญ คุณค่าประโยชน์ ในการพัฒนาชุมชน ย่อมต้องศึกษาดูพื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ วิถีอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้เชิงสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนานวัตกรรมชุมชน

3. การบูรณาการเข้ากับสถานศึกษา โรงเรียน 8 กลุ่มสาระการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพิ่มแหล่งเรียนรู้จุดสำคัญ ความจำเพาะ แยกประเด็น วิเคราะห์ อธิบาย สรุปพร้อมได้ อย่างน่าสนใจได้อีกหน่วยหนึ่ง

พิพิธภัณฑ์ชุมชนและแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริม สืบสาน ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. สามารถเป็นกรอบในการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ว่ามีอะไรบ้าง
2. สามารถต่อยอดไปสร้างพิพิธภัณฑ์กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียน ศึกษาของชุมชน โรงเรียน นักศึกษานักวิชาการ และบุคคลทั่วไป

3. สามารถใช้เทคโนโลยี (สื่อสารสนเทศ) การทำสื่อออนไลน์ เพื่อโปรโมท ประชาสัมพันธ์ บอกเล่าเรื่องราว เชิญชวน เพื่อให้รับรู้ข่าวสารเบื้องต้นได้อย่างน่าสนใจ

สรุป

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “เขมรสูง” อาศัยอยู่มากในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษทั้ง ๓ จังหวัดมีพื้นที่บางส่วนติดต่อชายแดนกับประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้พูดภาษาเขมรในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่มของตนเองโดยเฉพาะในด้าน วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อพิธีกรรม การแต่งกาย ภาษา ผ้าไหม และพิธีกรรมสื่อสารดวงวิญญาณ (โฉมมะฆิวต) อัตลักษณ์ของความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ที่มีต่อ ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ด้วยระบบโครงสร้างนี้ ได้นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตั้งแต่กินจนตาย สัญลักษณ์ที่เห็น ได้แก่ บายศรี (บายไซ) ขนมห้าวต้มในพิธีกรรม ปะติวลบวงสรวง เทวดา ซาปะดาร์ ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ พิธีโศกนาฏประจำปีที่ยิ่งใหญ่ที่กล่าวนี้ได้ปรากฏในนิทรรศการชุมชนบ้านเขวาสินรินทร์ และเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมที่น่าสนใจ อีกที่หนึ่งที่ถือว่าสมบูรณ์ที่สุด ที่สามารถอธิบาย เล่าเรื่องในพื้นที่จำกัดได้อย่างน่าสนใจ และทำให้ชวนติดตาม ก่อให้เกิดคุณค่ามิติในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆได้

แหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านเขวาสินรินทร์ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้มรดกภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรมและผ้าไหม พร้อมอาหารแต่งกาย และภาษา ที่ได้รวบรวมไว้ในนิทรรศการชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษา และเข้าใจในตัวตนและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจนตามความหมายของแหล่งเรียนรู้ชุมชนได้กล่าวไว้และหมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ เป็นแหล่งรวมวิทยาการที่สังคมยอมรับ และถือว่เป็นสิ่งสำคัญยิ่งและจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้า ของประชาชนซึ่งถือว่เป็นเครื่องหมายของความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ

แนวทางการบูรณาการพิพิธภัณฑ์ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ 1) การบูรณาการเข้ากับศาสตร์วิชาการกับสมัยใหม่ 2) การบูรณาการ พัฒนาต่อยอดแนวทางพัฒนาชุมชนจังหวัด 3) การบูรณาการเข้ากับสถานศึกษา โรงเรียน 8 กลุ่มสาระการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมท้องถิ่น เพิ่มแหล่งเรียนรู้จุดสำคัญ ความจำเพาะ แยกประเด็น วิเคราะห์ อธิบาย สรุปพร้อมได้ อย่างน่าสนใจได้อีก หน่วยงานหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์และสภาวัฒนธรรมอำเภอเขาหินทรินทร์. (ม.ป.ป.). ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร โครงการสุรินทร์ถิ่นวัฒนธรรม 3 คน
เผ่า : งบประมาณจังหวัดโครงการปฏิบัติแผนปฏิบัติการประจำปี 2560. ม.ป.ท. (แผ่นพับ)
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร, พระสำเร็จ อินทยง, สุพัตรา วยะละน, สุทัศน์ประทุมแก้ว, สุรียา คลังฤทธิ. (2562). การส่งเสริม ด้านการท่องเที่ยวตามเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา : กรณีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา วัดโยธา ประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ การท่องเที่ยวและการโรงแรมร่วมสมัย ครั้งที่ 6 ท่องเที่ยวโรงแรม ร่วมเสริม ร่วมสร้าง ร่วมสมัย (คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) วันที่ 6 มิถุนายน 2562. หน้า 56-57. ม.ป.ท.
- กฤษนันท์ แสงมาศ, ยโสธารา ศิริภาพระภากร, สุทัศน์ ประทุมแก้ว, สุรียา คลังฤทธิ, สำเร็จ อินทยง. (2561). การพัฒนา ระบบ GPS เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมปราสาทโบราณจังหวัดสุรินทร์ : ทุนวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. MCU RS 610761110. ม.ป.ท.
- สุทัศน์ ประทุมแก้ว, ยโสธารา ศิริภาพระภากร, สุรียา คลังฤทธิ, สำเร็จ อินทยง. (2561). ศึกษาภูมิภูมิปัญญาด้านการ ผสมผสานความเชื่อและการประกอบพิธีกรรมของชุมชนสี่เผ่าในจังหวัดศรีสะเกษ : ทุนวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ม.ป.ท.
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร. (2560). สัญลักษณ์ : เครื่องประกอบพิธีกรรมแกมของชาวไทยภูเขา. ในการประชุมวิชาการ ระดับชาติครั้งที่ 1 : การวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอีสานใต้. ม.ป.ท. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ วันที่ 20 มีนาคม 2560 เล่มที่ 4. หน้า 616.
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร. (2560). คติคำสอนเครื่องประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์. วารสาร ทางวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์. วารสารวณัฎฐองแหงพุทธศาสตร์ ปริญญาตรี. ปีที่ 4. ฉบับที่ 1.
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร และกฤษนันท์ แสงมา. (2560). บายไซเทียะ พุทธนวัตกรรมเครื่องแสดงความเคารพบูชาเพื่อ เสริมสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของชาวไทยเขมรสุรินทร์. วารสารวณัฎฐองแหงพุทธศาสตร์ปริญญาตรี. ปีที่ 4. ฉบับที่ 1.
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร และวัน สุวรรณพงษ์. (2560). คำสอนในพิธีกรรมมะฆัดที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรในจังหวัดสุรินทร์ ในการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยา เขตอุบลราชธานี วิทยาเขตอุบลราชธานี วันที่ 2 สิงหาคม 2560. หน้า 9-10. ม.ป.ท.
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร. (2561). โฉนตา วัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์. วารสารหาดใหญ่ วิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ TCI กลุ่ม 1 (journal).

ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สำเริง อินทยุง, สุริยา คลังฤทธิ์, พระวัชระ วชิรญาโณ. (2562). “ประเพณี” อิทธิพลบทบาทและ
ฐานคติความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเขมรจังหวัดสุรินทร์. ในการประชุมวิชาการระดับชาติศรีโคตรบุนนาศึกษา ครั้งที่
1 และสายน้ำโขงกับงานวัฒนธรรมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม วันที่ 2-3
พฤษภาคม 2562. ม.ป.ท.

สุพัตรา วยะละ และยโสธรา ศิริภาพระภากร. (2562). การศึกษาประเพณีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ไชน่าทาวน์ กุย
ลาว เขมร ด้วยแอปพลิเคชันสำหรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษาตลาดสี่ชนเผ่า ตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ
จังหวัดสุรินทร์. ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10) : The 10th Hatyai National
and International Conference. ม.ป.ท.

พระมหาวิระ สุขแสง. (2550). มะมัวต พิธีกรรมและความเชื่อของกลุ่มคนพูดภาษาเขมรถิ่นอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์.

ยโสธรา ศิริภาพระภากร. (2560). วิเคราะห์คำสอนจากพิธีกรรมเข้าทรงมะมัวตที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา
ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรในเขตจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาโทหลักสูตรดุขภูมิจิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประทีป แชรรัมย์. (2535). พิธีกรรมมะมัวต ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเขมร : ศึกษากรณีบ้านตะโกราย ตำบลบ้านบัว อำเภอ
เมือง จังหวัดบุรีรัมย์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษาไทยในการฝึกพูดภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาที่
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ศูนย์กลางมหาวิทยาลัย นครราชสีมา
A Study of Motivation for Thai Students' English Speaking Practice: A Case
Study at Rajamangala University of Technology Isan, Main campus, Nakhon
Ratchasima

ทัตเทพ วุฒิกนกกาญจน์

สาขาวิชามนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ศูนย์กลางมหาวิทยาลัย นครราชสีมา
ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : tattape.w@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการศึกษามหาแรงจูงใจของนักศึกษาไทยต่อการฝึกการพูดภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ศูนย์กลางมหาวิทยาลัย นครราชสีมาจำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามออนไลน์ซึ่งข้อมูลสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจที่ส่งเสริมการฝึกการพูดภาษาอังกฤษ การศึกษาพบว่านักศึกษามีความสนใจ ทัศนคติและความต้องการที่จะฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษในระดับสูง แต่มีความพยายามที่จะฝึกฝนในระดับปานกลางเนื่องด้วยปัจจัยเชิงลบสืบเนื่องจากความมั่นใจในตัวนักศึกษาเองและบุคคลรอบข้าง อย่างไรก็ตามนักศึกษาก็ให้ความเห็นว่า คำชม การให้กำลังใจและการแสดงความเห็นตอบโต้ในเชิงบวกเป็นแรงเสริมพวกเขาให้ฝึกและผ่อนคลายในการฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ: แรงจูงใจ การฝึกพูด การฝึกพูดภาษาอังกฤษ

Abstract

This paper presents the result of the study of the motivation for Thai students to English speaking practice. The subjects for this study were 400 undergraduate university students at Rajamangala University of Technology Isan, Main campus, Nakhon Ratchasima. The subjects completed the online questionnaire which data were collected on their opinions towards motivation enhancing practice English speaking. The study revealed that students have a high level of interest, attitude, and desire to English speaking practice but they have a fair effort to practice caused by negative factors based on their self-confidence and people nearby. However, they mentioned that compliment, emotional feedback, and positive reflection empowering them to practice and ease their mind practicing speaking English.

Keywords: motivation, practice speaking, English speaking

A study of Motivation for Thai students practice speaking English : A case study at Rajamangala University of Technology Isan, Main campus, Nakhon Ratchasima

1. Rationale

Nowadays, English language is still playing an important role in a tool for worldwide communication. With the great support of information and communication technology, English became a necessary tool to pass messages throughout the world. Educators in countries in which English is not their official language are trying hard to prepare their people to be able to communicate with others around the world using English. However, a large number of countries are having low English proficiencies. A study conducted by Education First (2019) ranking 80 countries by their people's level of English proficiencies showed that Thailand was the 64 of 80 countries at low proficiency. Thai educators studied the problem of Thai students learning English and found some factors obstructing Thai students' English proficiency development. Yusab (2012) mentioned that some problems found in the teaching process that led to the unsuccessful learning. Too many learners in each classroom, lacking expert teacher, limited time for studying, and less focusing on speaking skill were mentioned as problems obstructing the learners' English speaking skill development (Taew et al,2004). This also led to the low English proficiency of Thai students that was lower than the standard (Prapphal, (2001). As a result, one of the problems considered the biggest problem for learners was speaking skill (Tribolet, 2012; Sarkis, 2012). Some studies finding out variables obstructing using English speaking skills were conducted. Internal variables and external variables were suggested. The internal variables were cognitive and affective factors such as motivation, intelligence, anxiety, risk-taking ability. The external variables were teachers, curriculums, teaching materials, and their environment (Cheng and Dörnyei, 2007; Dörnyei and Csizer, 1998; Brown, 2007; Cohen,2010; Gardner, 1985; Attitude, 2019; Siegel,2003; Kinginger and Farell, 2004).

Rajamangala University of Technology Isan, main campus, Nakhon Ratchasima is a university situated in the northeast of Thailand. There are four faculties in the main campus, Nakhon Ratchasima. They are Faculty of Business Administration, Faculty of Engineering and Architecture, Faculty of Sciences and Liberal Arts, and Faculty of Fine Arts and Industrial Design. All students of these faculties need to enroll and complete some English courses to complete the curriculum requirement. However, according to the results of the study some English courses in the first and second semester each year, the level of English competencies of students was rather low. One of the problems reported was the English speaking skill. The purpose of this study is to identify motivation for students to practice speaking English

2. Literature Review

Second-language Acquisition

Second-language acquisition (SLA) is the process by which people learn a second language which is also considered as the scientific discipline devoted to studying that process. The term acquisition was originally used to emphasize the non-conscious nature of the learning process, but in later learning and acquisition have become largely synonymous.

Krashen's Five main hypotheses on second-language acquisition

Krashen, S. & Terrell (1983) mentioned five hypotheses on SLAS as follows,

1. The Natural Order Hypothesis

Learners acquire parts of language in a predictable order. For any given language, certain grammatical structures are acquired early while others are acquired later in the process. This hypothesis suggests that this natural order of acquisition occurs independently of deliberate teaching and therefore teachers cannot change the order of a grammatical teaching sequence.

2. The Acquisition/ Learning Hypothesis

There are two ways of developing language ability. The acquisition involves the subconscious acceptance of knowledge where information is stored in the brain through the use of communication; this is the process used for developing native languages. Learning, on the other hand, is the conscious acceptance of knowledge 'about' a language (i.e. the grammar or form). Krashen states that this is often the product of formal language instruction.

3. The Monitor Hypothesis

This hypothesis further explains how acquisition and learning are used; the acquisition system initiates an utterance and the learning system 'monitors' the utterance to inspect and correct errors. Krashen states that monitoring can make some contribution to the accuracy of an utterance but its use should be limited. He suggests that the 'monitor' can sometimes act as a barrier as it forces the learner to slow down and focus more on accuracy as opposed to fluency.

4. The Input Hypothesis

This hypothesis suggests that language acquisition occurs when learners receive messages that they can understand, a concept also known as comprehensible input. However, Krashen also suggests that this

comprehensible input should be one step beyond the learner's current language ability, represented as $i + 1$, to allow learners to continue to progress with their language development.

5. The Affective Filter Hypothesis

According to Krashen, one obstacle that manifests itself during language acquisition is the affective filter; that is a 'screen' that is influenced by emotional variables that can prevent learning. This hypothetical filter does not impact acquisition directly but rather prevents input from reaching the language acquisition part of the brain. According to Krashen the affective filter can be prompted by many different variables including anxiety, self-confidence, motivation, and stress.

Variables affecting English learning

Facility or difficulty in learning a second language depends on a variety of factors, both individual and contextual. The individual differences can be divided into two categories: affective factors and cognitive factors (Brown, 2000; Lightbown, Spada, 2013; Mitchell, Myles, 2004).

Cognitive factors

Cognitive factors refer to characteristics of the person that affect performance and learning. These factors serve to modulate performance such that it may improve or decline. These factors involve cognitive functions like attention, memory, and reasoning (Danili & Reid, 2006). They include intelligence, aptitude, and learning strategy use. Persons with above-average intelligence, for example, tend to be better language learners, especially in the context of the classroom (Mitchell, Myles, 2004).

Affective factors

Affective factors are emotional factors which influence learning. They can have a negative or positive effect. Negative affective factors are called affective filters and are an important idea in theories about second language acquisition (British Council, 2019). Affective factors are classified as 1) self-esteem; a person's degree of self-confidence or knowledge of themselves, 2) self-efficacy; belief in their capacities to successfully perform an activity, 3) willingness to communicate; a student's predisposition about communicating in a second language given the choice, 4)inhibition; people with lower self-esteem maintain stronger "wall" of inhibition to protect their lack of self-efficacy, 5) risk-taking; English language learners need to be able to try out new notions about the language and take the risk of being wrong, 6)anxiety; when students get a feeling of uneasiness and frustration, 7) empathy; putting themselves in others' shoes, and 8) extroversion; receiving a sense of wholeness from other people and introversion; receiving a sense of fulfillment from the within oneself (Burns, 2016).

Related study

Kirova, Petkovska, & Koceva (2012) investigated the factors that language anxiety can stem from, both within the classroom environment and out of classroom in the wider social context, and the motivation needed for improving that anxiety by giving recommendations of a variety of strategies to cope with it with 50 participants, ESL/EFL learners in Macedonia. They found that language anxiety can originate from learners' sense of 'self', their self-related cognition, language difficulties, differences in learners' and target language cultures, different in the social status of the speakers and interlocutors, and form the fear of losing self-identity.

Harputlu L. and Ceylan E. (2014) investigated the relationship between listening proficiency of ESL students and the orientations related to motivation. The result focusing on motivation found that there was a significant relationship between listening proficiency and extrinsic orientation to motivation. Moreover, they found that there was a significant positive relationship between extrinsic motivation and intrinsic motivation.

Rahimi M. & Abedi S. (2014) tried finding factors that help EFL learners become more proficient and successful listeners. The results revealed a positive and significant relationship between listening self-efficacy and metacognitive awareness of listening strategies in general. Thus students show more confidence in doing listening tasks that leads to higher positive listening self-efficacy beliefs.

3. Methodology

This study was quantitative. The questionnaire was used to collect data. The instrument was developed by adapting the questionnaire developed by Yunus N., Kaur K. & Singh M. (2014). The questionnaire was implemented by 400 second-year students from all four faculties. All of them took two basic English courses.

The questionnaire consisted of 40 questions divided into 5 main parts. They were 1) the students' effort in practicing speaking English, 2) the students' interest in practicing speaking English, 3) the students' attitude towards practicing speaking English, 4) the students' desire in practicing speaking English, and 5) Variables affecting English speaking. The questionnaire was developed as multiple choices asking for the participants' opinion and perception towards Speaking English.

After all the questions were answered, the data were collected. The data obtained was calculated and then it is analyzed to get the result, by using this formula:

$$x \ 100 = \text{percentage}$$

Explanation

F : The frequency of the numbers of students who filled the questionnaire.

N : The total number of students.

Then, it is grouped into:

100 % = all of them

80% - 99% = most of them

60% - 79% = many of them

40% - 59% = some of them

21% - 39% = few of them

1% - 20% = very few of them

In this study, the sample was 400 students based on their willingness to do the questionnaire.

4. Finding and Discussion

The researcher wanted to know variables in the various perspective of students towards English speaking practice. They are as follows,

The first focus of the result about the students' behavior or effort to practice their English speaking showed that 45.1% or some of them have less effort to practice speaking than other English skills whereas 43.1% or some of them practice speaking equally to other skills, and 10.1% or very few of them practice English speaking more than other skills. 81.4% or most of them use Thai language to communicate with their friends whereas 16.4% or very few of them try making it bilingual, and 1.9% or very few of them use English to their friends. For the effort to practice English speaking, 50.3% or some of them do not often practice whereas 35.5% or few of them always practice, and 11.5% or very few of them hardly practice. For the length of time practicing English speaking, 36% or few of them practice whenever they felt like to and there is no exact length of time, 33.6% or few of them practice less than an hour a week, and 21.8% or few of them practice English speaking more than an hour a week. 71.6% or many of them mentioned that they would like to practice English speaking more after the classroom whereas 22.2% or few of them do not care to practice. This means some of them feel like to practice English speaking more though they still keep using their mother-tongue language for communication in their daily life.

The second focus of the result about the students' interest in practicing English speaking showed that 38.3% of them feel like to attending more class for further practicing whereas 32.7% or few of them feel like to practice with friends, and 20.7% or very few of them feel like to practice by themselves. For the attention in English teaching class, 47.3% or some of them pay attention to practicing in the class, 31.9% or few of them try forcing themselves to pay attention, and the rest of them partly pay attention. For the preference of language used in English course teaching, 67.2% or many of them want their English

class to be taught both in English and Thai language whereas 18.5% of very few of them need English language and 14% of them ask for Thai language. This means most of them showed their interests in practicing speaking English but they asked for the use of English and mother tongue language to assist their learning.

The third focus of the result about the students' attitude towards practicing speaking English showed that 65.8% of them like the teaching material in English class, 18.3% or very few of them like the teaching material the most whereas 13.7% or very few of them do not like the teaching material. For learning attitude in the classroom, 39.1% or few of them find the meaning of unknown words or sentences in the dictionary and 31.5% or few of them ask their friends whereas 25.1% or few of them ask their teachers. For their attitude to the difficulty of English speaking practice, 48.9% or some of them stated that practicing speaking was rather difficult, 30.4% or few of them stated that it was a little difficult and 14.4% or few of the mentioned that it was very difficult. For being forced to practice, 40.5% or some of them stated that they were hardly forced to practice, 25.2% or few of them mentioned that they were forced to practice speaking and 25.7% or few of them had never been forced to practice. This means some of the students have a rather low attitude toward English speaking with the reason of thinking of the difficulty practicing English speaking as barriers of practicing.

The fourth focus of the result about the students' desire in practicing speaking English showed that 48.5% of them agreed that they practice speaking English because they want to get a good mark on their report, 35.5% of them quite agreed, and 9.6% of them did not quite agree. For the expecting to be able to speak fluently, 62% of them agreed that they practice speaking English because they want to be able to speak fluently, 25.9% of them quite agreed. For a better chance to get good jobs, 68.8% of them agreed, 22.6% of them quite agreed, and 5.4% of them did not quite agree. For the ability to communicate with native speakers, 63.7% of them practice speaking English because they want to be able to speak and make a conversation with native speakers. This means a lot of them feel like to be able to speak in English with positive reasons both personal interest and future career.

The fifth focus of the result about variables affecting English speaking practicing showed that 38.9% of them agreed that they were shy to speak out loud whereas 30.6% of them disagreed, 41.6% of them agreed that they were shy if they made some mistakes whereas 26.2% of them disagreed, 49.7% of them agreed that there was no teacher punishment on their mistakes whereas 15.5% of them disagreed, 46.2% of them agreed that there were no complaints from teacher on their mistakes whereas 21.8% of them disagreed, 46.1% of them agreed that they had limited knowledge on vocabulary whereas 35.5% of them disagreed, 48.1% of them stated that they had limited knowledge on sentence making whereas 30.1% of them disagreed, 41.8% of them agreed that they did not know how to practice speaking whereas 37.1% of them disagreed, 44.8% of them agreed that they would be disheartened if they couldn't practice well whereas 31.5% of them disagreed, 47.2% of them agreed that they couldn't manage time to practice

whereas 35.8 of them disagreed, 43.2% of them agreed that they had no motivation to practice whereas 38.6% of them disagreed, 47.1% of them agreed that they did not care and were not shy on the others' eyeing on them when practice speaking whereas 36.6% of them disagreed, 43.5% of them agree that they were not afraid to get complaints in speaking English in Thai speaking society whereas 35.5% of them agreed, 41.5% of them disagreed that no one used English to them when they practice speaking whereas 38.8% of them agreed, 46.1% of them agreed that they were afraid of being laughed at their misused English whereas 32.2% of them disagreed, 46.2% of them agreed that they had no help suggesting or providing feedback what they practiced whereas 33.1% of them disagreed, 42.9% of them agreed that their friends did not care on what they tried to practice whereas 39.9% of them disagreed, 47.9% of them agreed that they couldn't find chance or situation to practice whereas 34.4% of them disagreed, 47.5% of them disagreed that their family members did not pay attention and support for their practices whereas 25.1% of them agreed, 54.3% of them agreed that they needed compliment and moral supports from others to practice speaking whereas 20.8% of them disagreed, and 50.9% of them agreed that they need to be respected by their friends and people nearby on practicing speaking whereas 25.4% of them disagreed. This means students are still shy, afraid of making a mistake and being laughed at because they think that they have limited vocabulary and structure knowledge. This also refers to they do not know how to practice and how to manage time to practice as they believe that they do not have much motivation to practice, no chance to practice, and no helps for them in practice. However, they suggested some positive reinforcement to encourage them to practice speaking, such as family supports, compliment on practicing, being respected by friends and people nearby.

CONCLUSION

The following conclusion is made based on the information obtained for the questionnaire. The results show that 1) the student's effort in practicing speaking English is 43.1% or some have efforts in practicing speaking English, 2) the students' interest in practicing speaking English is 91.7% or most of them have an interest in practicing speaking English, 3) the students' attitude towards practicing speaking English is 84.1% or most of them have attitude towards practicing speaking English though 93.7% or most of them think it is difficult to practice speaking English, 4) the student's desire in practicing speaking English is 81% or most of them have desires in practicing speaking English. For the variables affecting English speaking practicing show that 80.5% or most of them are shy to practice affected by their self-confidence related to their background knowledge about English and the atmosphere limited their chance and cause their anxiety to practice speaking English. However, 47.9% or some of them did not find that classroom atmosphere, teachers, friends, and people nearby became negative factors for them to practice speaking English. 50.9% or some of them would prefer to get a compliment, respect by others to enhance their effort to practice speaking English.

The findings are: 1) Students have a high level of interest, attitude, and desire to practice speaking English but they have a fair effort to practice caused by negative factors based on their self-confidence and people nearby. This is a great chance for the teacher to help get rid of those negative variables and make English class more attractive. 2) Provide more compliment, emotional feedback, reflection empowering students to practice and ease their mind practicing speaking English as well as find a chance and ways to help to practice both in and outside the classroom. The researcher suggests to any educators who pay attention on variables affecting student's practicing speaking English to take this finding and be aware about the positive supports that students want and integrate them into their course plan and activities in order to increase students' desire and effort to practice speaking English more as well as conducting further study in different group of participants and fields.

References

- Attitude. (2019). In Encyclopedia Wikipedia online. Access (21 July 2019). Available (http://en.wikipedia.org/second_language_acquisition/attitue.)
- British Council. (2019). *Affective factors*. Access (19 July 2019). Available (<https://www.teachingenglish.org.uk/article/affective-factors>)
- Brown, H.D. (2000). *Principles of language teaching and learning*. 4th ed. White Plains, U.S.A. : Addison-Wesley Longman.
- Brown, J. D. (1995). *The elements of language curriculum*. Boston, Massachusetts : Heinle & Heinle Publishers.
- Burn S. (2016). *Affective Factors in Second Language Acquisition*. Access (21 July 2019). Available (https://prezi.com/n7aefyij_wek/affective-factors-in-second-language-acquisition/)
- Cheng, H., & Dörnyei, Z. (2007). The use of motivational strategies in language instruction : the case of EFL teaching in Taiwan. *Innovation in Language Learning and Teaching*. Vol. 1. No. 1. pp. 153–174.
- Cohen, A. D. (2010). Focus on language learner : Style, strategies, and motivation. In N. Schmitt (Ed.). *An introduction to applied linguistics*. 2nd ed. London : Hodder & Stoughton.
- Danili, E., & Reid, N. (2006). Cognitive factors can potentially affect pupils' test performance. *Chemistry Education Research and Practice*. Vol. 7. pp. 64–83.
- Dörnyei, Z. and Csizer, K. (1998). Ten commandments for motivating language learners : Results of an empirical study. *Language Teaching Research*. Vol. 2. No. 3. pp. 203–229.
- Education First. (2019). EF English Proficiency Index. Access (17 July 2019). Available. (<https://www.ef.co.th/epi/>)
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning : The role of attitudes and motivation*. London : Edward Arnold.
- Harputlu L. and Ceylan E. (2014). *The Effects of Motivation and Metacognitive Strategy Use on*

- EFL Listening Proficiency, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Vol. 158. pp. 124-131.
- Kinginger, C., & Farrell, K. (2004). Assessing development of meta-pragmatic awareness in study abroad. *Frontiers : The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*. Vol.10. pp. 19-42.
- Kirova S., Petkovska B., Koceva D. (2012). Investigation of Motivation and Anxiety in Macedonia While Learning English as a Second/Foreign Language, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Vol. 46. pp. 3477-3481.
- Krashen, S. & Terrell, T.D. (1983). *The Natural Approach*, Pergamon.
- Lightbown, P.M., Spada, N. (2013). *How languages are learned*. 4th ed. Oxford : Oxford University Press.
- Mitchell, R., Myles, F. (2004). *Second language learning theories*. 2nd ed. London : Hodder Arnold.
- Prapphal, K. (2001). English proficiency of Thai learners and directions of English teaching in Thailand. *Journal of English Studies*. Vol. 1. No.1. pp. 6-12.
- Rahimi M. & Abedi S. (2014). The Relationship between Listening Self-efficacy and Metacognitive Awareness of Listening Strategies, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Vol. 98. pp. 1454-1460.
- Sarkis, R. (2012). Using Cognitive Strategies to Improve English Speaking Skill and Self-confidence. *American Journal of Education Sciences*. Vol. 2. No. 4. pp. 19-23.
- Siegel, J. (2003). Social context. In C. J. Doughthy, & M. H. Long (Eds.). *The handbook of second language acquisition*. Oxford : Blackwell Publishing.
- Taew A. et all. (2004). Basic information for undergraduate student Foreign language teaching development in the south of Thailand, Bangkok, Office of Financial Fund for Research.
- Tribolet, C. (2012). Using Cognitive Strategies to Improve English Speaking Skill and Self-confidence. *American Journal of Education Sciences*. Vol. 2. No.3. pp. 36-40.
- Yunus N., Kaur K. & Singh M. (2014). The Use of Indirect Strategies in Speaking : Scanning the MDAB Students, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Vol. 123. pp. 204-214.
- Yusab B. (2012). A Development of English self-learning of undergraduate students studied English for communication and study skills course. *Suan Dusit University Research Article*. Vol. 8. No. 2. pp. 189-204.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Effects of TAI Cooperative Learning Management Supplemented with Polya's Problem Solving Process on Mathematical Problem Solving Ability of Mathayomsuksa 6 Students

อำไพ จิตวิขาม

หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : tawann.wut@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัด บึงกาฬ จำนวน 37 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ดำเนินการวิจัยแบบการทดลอง กลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนเฉลี่ย 44.08 คิดเป็นร้อยละ 56.51 และหลังเรียนเฉลี่ย 61.19 คิดเป็นร้อยละ 78.45 นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 75

คำสำคัญ: ทีเอไอ การเรียนรู้แบบร่วมมือ โพลยา ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the mathematical problem solving ability before and after using TAI cooperative learning management supplemented with Polya's problem solving process. The sample consisted of 37 Mathayomsuksa 6 students studying in the first semester of the academic year 2019 at a secondary school in Bungkan. They were selected using cluster random sampling. The research was a one group pretest-posttest design. Research instruments included 10 lesson plans, and a mathematical problem solving ability test. The mean, percentage, standard deviation, t-test for One Sample, and t-test for Dependent Samples were used in data analysis. The findings of this research were the students had pretest mean scores of mathematical problem solving ability was 44.08 at

56.51 percent and posttest mean scores was 61.19 at 78.45 which had posttest mean score was higher than pretest and was higher than 75 percent

Keywords: Cooperative Learning Management, Mathematical Problem Solving Ability, Polya, TAI

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์และทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน และเป็นเครื่องมือในการศึกษาศาสตร์อื่นๆ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาให้บุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่ดี เพราะเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างความคิดผลความเป็นคนช่างคิดช่างริเริ่มสร้างสรรค์มีระเบียบเรียบร้อยในการคิด มีการวางแผนในการทำงานมีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบตลอดจนมีลักษณะของความเป็นผู้นำในสังคม (สิริพร, 2545)

ปัจจุบันพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในสาระที่ 4 พีชคณิตและสาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากการทดสอบ (O-NET) ในระดับจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยสาระที่ 4 เท่ากับร้อยละ 19.62 คะแนนเฉลี่ยสาระที่ 6 เท่ากับร้อยละ 17.37 จะเห็นว่านักเรียนยังมีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ไม่่าพึงพอใจและยังต่ำกว่าระดับประเทศ อาจเป็นเพราะคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นสัญลักษณ์เน้นความคิดรวบยอด จึงยากต่อการเรียนรู้ (ยุพิน, 2545) ถ้า นักเรียนไม่เข้าใจตั้งแต่เริ่มต้นก็จะส่งผลให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนอีกทั้งครูผู้สอนจะเน้นการสอนด้านความรู้และการคำนวณหาคำตอบที่ถูกต้อง ทำให้นักเรียนขาดความสามารถในการแก้ปัญหาและไม่สามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และไปต่อยอดในการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ (สสวท, 2551) ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงต้องปรับวิธีการสอนใหม่ให้เหมาะสม ความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบร่วมมือมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางสังคมและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นตั้งแต่ค.ศ. 1970 และวิธีที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์คือการเรียนรู้แบบ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) โดยสลาวิน (Slavin, R.E., 1990) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) มีรูปแบบคือ 1) กลุ่ม (Teams) 2) มีการทดสอบเพื่อจัดระดับ (Placement Test) 3) เนื้อหาและวัสดุหลักสูตร (Curriculum Materials) 4) กลุ่มการสอน (Teaching Group) 5) วิธีการเรียนเป็นกลุ่ม (Team Study Method) 6) คะแนนและการรับรองจากกลุ่มเมื่อสิ้นสุดแต่ละหน่วยการเรียนรู้ 7) การทดสอบแบบฝึกหัดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในทุกสัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง และ 8) การสอนรวมกลุ่มในชั้นเรียน

เนื่องจากการแก้ปัญหาเป็นหัวใจสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์และเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อชีวิตสามารถสร้างให้ เกิดขึ้นได้ในการสอนให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาจะช่วยส่งเสริมให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลมีขั้นตอนมีระเบียบแบบแผนและรู้จัก ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (สิริพร, 2544) ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีหลากหลายวิธี และการแก้ปัญหานี้ที่ถูกใช้มา นานและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง คือกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา (Polya, G.,1973) มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทำ ความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่มี ความกระชับและรวดเร็วและไม่ซับซ้อน ช่วยให้ผู้เรียนมีหลักการคิด ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการ วางแผนและกำกับการทำงานอย่างต่อเนื่อง (อัมพร, 2559)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ลำดับและอนุกรมอนันต์ ว่าจะทำให้ผู้เรียนมี

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าร้อยละ 75 หรือไม่ อย่างไร และจะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากที่ได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ โดยกำหนดสาระหลักที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนดังนี้สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ สาระที่ 2 การวัด สาระที่ 3 เรขาคณิตสาระที่ 4 พีชคณิต สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น และสาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

2. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้คือสลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และร็อบเจอร์จอห์นสัน (Roger Jonhson) ซึ่งกล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเองต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้นักเรียน จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson, D. & Johnson, R., 1994 อ้างถึงในทิตานา, 2554) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะคือ 1) ลักษณะแข่งขันกัน 2) ลักษณะต่างคนต่างเรียน 3) ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้

3. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ

สลาวิน (Slavin, R.E., 1990)กล่าวถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอดังนี้

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) หมายถึง วิธีสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) กับการเรียนเป็นรายบุคคล (Individualization Instruction) เข้าด้วยกัน เป็นวิธีการเรียนการสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถจากแบบฝึกหัดและส่งเสริมความร่วมมือภายในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผลการทดสอบของนักเรียนถูกแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ เป็นคะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม และเป็นคะแนนรายบุคคล ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. กลุ่ม (Teams) โดยมีการแบ่งสมาชิกในห้องออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ
2. มีการทดสอบเพื่อจัดระดับ (Placement Test) นักเรียนจะทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. เนื้อหาและวัสดุหลักสูตร (Curriculum Materials) มีสื่อหรือวัสดุหลักสูตรการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหา แต่หน่วยจะอยู่ในรูปของแบบฝึกหัด โดยมีส่วนประกอบต่าง ๆ ได้แก่ 1) หน้าเอกสารแนะนำบทเรียน 2) หน้าฝึกทักษะ 3) แบบทดสอบย่อยฉบับ A และ B 4) แบบทดสอบรวมประจำหน่วย 5) แผ่นคำตอบ

4. กลุ่มการสอน (Teaching Group) ครูจะสอนบทเรียนเป็นกลุ่มย่อย
5. วิธีการเรียนเป็นกลุ่ม (Team Study Method) โดยจะทำแบบฝึกหัดภายในกลุ่มตามลำดับ ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสาร 2) แต่ละคนเริ่มทำแบบฝึกหัด3)ทำแบบทดสอบย่อย A และ B 4) ทำแบบทดสอบประจำหน่วย
6. รวมคะแนนประจำหน่วยเพื่อให้รางวัล
7. ทดสอบแบบฝึกหัดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์
8. การสอนรวมกลุ่มในชั้นเรียน

4. กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

โพลยา (Polya, G., 1973) ได้จัดลำดับขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา (Understand the Problem)
- ขั้นที่ 2 วางแผนการแก้ปัญหา (Devise a Plan)
- ขั้นที่ 3 ดำเนินการแก้ปัญหา (Carrying Out the Plan)
- ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ (Look Back)

5. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะและความสามารถหลายอย่าง เช่นความรู้ในเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการทำงาน ทักษะทางการคิดและความสามารถในการประเมินการทำงานของตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ เจตคติและความเชื่อของผู้แก้ปัญหาด้วย (อัมพร, 2553)

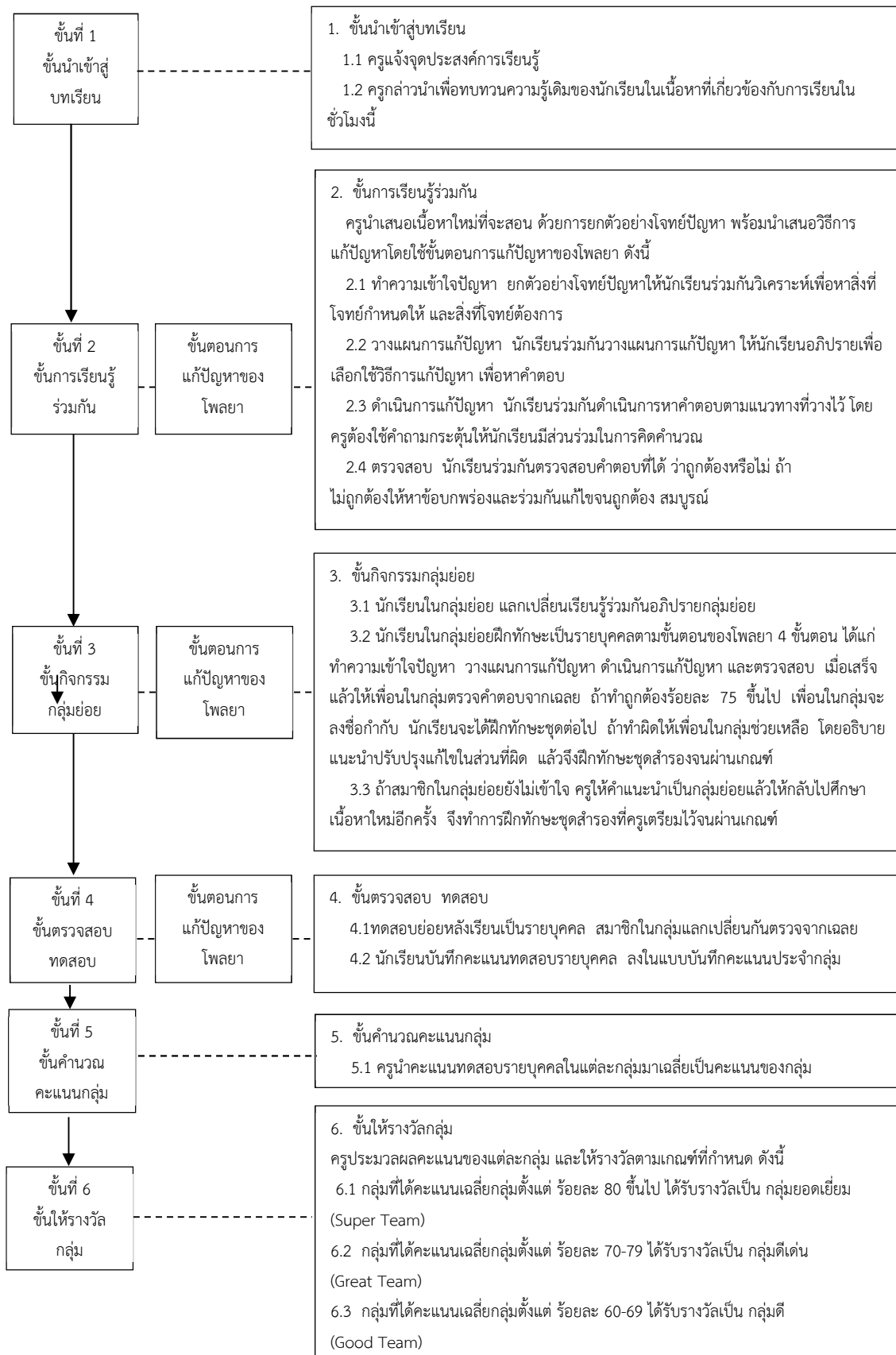
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทาริมและแอกเดนนิซ ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือในประเทศตุรกีถึงความสำเร็จและทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์โดยการใช้วิธี TAI และวิธี STAD พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์จากการเปรียบเทียบวิธี TAI มีนัยสำคัญทางสถิติสูงกว่าวิธี STAD และผลการวิเคราะห์ทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของทั้งสองวิธีด้วยการวิเคราะห์สถิติแบบไม่อิงพารามิเตอร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Tarim, K.& Akdeniz, F., 2008)

อัจฉรา นาคเสน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบแอล ที่ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและแบบฝึกทักษะที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 (อัจฉรา, 2556)

มินตา ชนะสิทธิ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และเทคนิค TAI ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI สูงกว่าเทคนิค STAD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI สูงกว่าเทคนิคSTAD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มินตา, 2558)

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในอำเภอ โข่งพิสัย จังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 403 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 37 คน ซึ่งได้มาโดย การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง ลำดับและอนุกรมอนันต์ จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ซึ่งได้ผ่านการตรวจแก้ไข ทดลอง และปรับปรุงมาแล้ว โดยมีค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.69–4.74

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรมอนันต์ จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

2.2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (ฉบับที่ 1) เป็นแบบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.32–0.69 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.48–0.98 และมีค่าความเชื่อมั่นของการตรวจให้คะแนนเท่ากับ 0.96

2.2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (ฉบับที่ 2) เป็นแบบปรนัยชนิด จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.35–0.76 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.36–0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 2 ฉบับ

3.2 ดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ชุดเดิมไปทดสอบนักเรียนหลังเรียนอีกครั้ง (Post-test) แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

4.2 นำผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 ด้วยการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (t-test for One-Sample)

5. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	t-test
ก่อนเรียน	44.08	6.58	56.51	30.27**
หลังเรียน	61.19	5.70	78.45	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 44.08 คิดเป็นร้อยละ 56.51 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 61.19 คิดเป็นร้อยละ 78.45 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 75	t-test
คะแนนหลังเรียน	61.19	5.70	58.5	2.87**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 61.19 คิดเป็นร้อยละ 78.45 และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 (58.5 คะแนน) พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพล ซึ่ง เป็นกิจกรรมการจัด การเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยคละความสามารถ ผู้เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน โดยให้ผู้เรียนลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสามารถตนเองและส่งเสริมความร่วมมือภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผลการทดสอบของนักเรียนถูกแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ คะแนนรายบุคคล และคะแนนเฉลี่ยทั้งกลุ่ม การทดสอบนักเรียนต่างคนต่างทำแต่เวลาเรียนต้องร่วมมือกันเป็นกลุ่ม นอกจากนั้นยังเสริมกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา (polya) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ทำความเข้าใจปัญหา วางแผนการแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบ ซึ่งเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของความสามารถในการ

แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จึงส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับ สลาวิน และ วันเพ็ญ จันท์เจริญ ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (TAI) ช่วยให้เกิดแรงจูงใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง กระตุ้นให้เกิดความช่วยเหลือกันในกลุ่มของผู้เรียน ส่งเสริมความสามารถและสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มและยอมรับซึ่งกันและกันสร้างความสามัคคีความมีน้ำใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ตลอดจนมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับ มีความร่วมมือกันในการทำงาน เพราะความสำเร็จของกลุ่มถือเป็นเป้าหมายสำคัญ (Slavin, R.E., 1990 และวันเพ็ญ, 2554)

สอดคล้องกับ ทาริมและแอคเดนิซ และมินตา ชนะสิทธิ์ ที่ศึกษาผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD และเทคนิค TAI พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน TAI สูงกว่าเทคนิค STAD และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI สูงกว่าเทคนิค STAD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติ (Tarim, K.&Akdeniz, F., 2008 และมินตา, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระพร เสนา ภัคดี, ทะนงศักดิ์ รัตอัน และอัจฉรา นาคเสน ที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาของโพลยา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เช่นเดียวกัน (จิระพร, 2556, ทะนงศักดิ์ (2556) และอัจฉรา, 2556)

ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมสามารถปรับเวลาได้ตามความเหมาะสม ครูควรแจ้งผลคะแนนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบทันทีเพื่อให้นักเรียนทราบผลงานของตนเองและของกลุ่ม ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับเนื้อหาอื่น ๆ ในวิชาคณิตศาสตร์ และศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคงทนต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น ควรศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการแก้ปัญหาอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิค KWDL วิธีการแก้ปัญหาแบบตรงจุดของครู ลิตและเรย์ ยุทธวิธีเพื่อการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของ สสวท. เป็นต้น

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีผลทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดีขึ้น ซึ่งจากการทดลองพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าร้อยละ 75 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบทีเอไอ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาอื่น ทางคณิตศาสตร์ที่เน้นพัฒนาความสามารถด้านการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญทางคณิตศาสตร์ได้ และควรจะศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโอกาสต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีต้องขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความรู้และ ให้คำแนะนำตลอดการวิจัยขอขอบคุณความช่วยเหลือจากเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และความร่วมมือจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีได้กล่าว นาม ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- จิระพร เสนาภักดี. (2556). ผลการใช้ปัญหาปลายเปิดเสริมด้วยวิธีการแก้ปัญหาของโพลยาและแบบฝึกทักษะต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการเขียนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ทองศักดิ์ รัตอัน. (2556). ผลของการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมด้วยกลวิธี STAR ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ทิศนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการ.
- มินตา ชนสิทธิ์. (2558). การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และเทคนิค TAI ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ยุพิน พิพิธกุล. (2545). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- วันเพ็ญ จันท์เจริญ. (2554). การเรียนการสอนปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- สิริพร ทิพย์คง. (2544). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์ : เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ. กรุงเทพฯ : สมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- _____. (2545). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- อัจฉรา นาคเสน. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแอล ที เสริมด้วย กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา และแบบฝึกทักษะที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- อัมพร ม้าคนอง. (2553). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2559). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Polya G. (1973). How to solving it : a new aspect of mathematical method. New York : Doubleday.
- Slavin, Robert E. (1990). Cooperative Learning : Theory, Research and Practice. Massachusetts : A Division of Simon & Schuster.
- Tarim K. and Akdeniz F. (2008). The Effects of cooperative Learning on Turkish Elementary Students' Mathematics Achievement and Attitude Towards Mathematics Using TAI and STAD Methods. Educational Studies in Mathematics. Vol. 67. No. 1. pp. 77-91.

Tarim K. and Akdeniz F. (2008). The Effects of cooperative Learning on Turkish Elementary Students' Mathematics Achievement and Attitude Towards Mathematics Using TAI and STAD Methods. Educational Studies in Mathematics. Vol. 67. No. 1. pp. 77-91

การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน

A Comparative Study of Love Metaphors in Western Songs and Thai Pop Songs

บุษบา แผงสาเคน

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Fangsaken2531@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบมนทัศน์ทางความหมายตรงและความหมายแฝงจากถ้อยคำ อุปลักษณเกี่ยวกับความรัก ระหว่างบทเพลงไทยสากลและเพลงสากล และจำแนกถ้อยคำอุปลักษณตามองค์ประกอบของ ความรักตามทฤษฎีความรักในแง่เลขาคณิต รวมทั้ง แสดงการถ่ายโยงความหมายอุปลักษณเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยได้กำหนดขอบเขตการจัดเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง โดยการศึกษาข้อมูลจากบทเพลง สากล และเพลงไทยสากล จำนวน 20 เพลง ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากการจัดอันดับจากสื่อวิทยุ Bill board และ คลื่นวิทยุยอดนิยมของประเทศไทย Virgin Hitz 95.5 ผลการศึกษา พบว่า การใช้ถ้อยคำความหมายตรง เชิงมนทัศน์ทางด้าน ความรัก ในบทเพลงไทยสากล พบมนทัศน์เกี่ยวกับความรัก จำนวน 9 อุปลักษณ ได้แก่ ความรักคือการโกหก ความรักคือเงา ความรักคือสัตว์ ความรักคือธรรมชาติ ความรักคือเวลา ความรักคือการแสดง ความรักคือการเจ็บป่วย ความรักคือการแข่งขัน และความรักคือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ส่วนการใช้ถ้อยคำความหมายตรง เชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล พบมนทัศน์เกี่ยวกับความรัก จำนวน 9 อุปลักษณ ได้แก่ ความรักคือสัตว์ ความรักคือการเดินทาง ความรักคือการเจ็บป่วย ความรัก คือสภาพอากาศ ความรักคือดอกไม้ ความรักคือรสชาติ ความรักคืออากาศปฏิกิริยาของมนุษย์ ความรักคือลายสัก และความรักคือ สิ่งของ ส่วนความหมายแฝงหรืออุปลักษณ สามารถแบ่งตามความหมาย ได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ อุปลักษณสิ่งมีชีวิต อุปลักษณ สิ่งไม่มีชีวิต และอุปลักษณการกระทำ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การใช้ถ้อยคำอุปลักษณในบทเพลง และมนทัศน์ทางด้าน ความรักของทุกเชื้อชาติ มีความเป็นสากล มีมุมมองความรักที่คล้ายคลึงกันบางประการ ล้วนแล้วแต่เป็นการแสดง ความสัมพันธ์ทางภาษาและระบบความคิดของมนุษย์ในยุคสมัยปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: อุปลักษณ ความหมายตรง มนทัศน์ด้านความรัก บทเพลงไทยสากล บทเพลงสากล

Abstract

This research aims to conduct a study of love metaphors in western songs and Thai pop songs by comparing between the conceptual meaning and connotative meaning of love metaphors in western songs and Thai pop songs. Moreover, it aims to categorize love metaphors by elements of love following the theory of love geometry. This study also explains the semantic mapping of love. The qualitative method

was employed in this particular study. The data were specifically collected through 20 most popular western songs and Thai pop songs on Billboard hot chart and Virgin Hitz 95.5 chart in Thailand. The findings show that the dimensions of conceptual meaning of love in Thai Pop Songs can be divided into nine different groups: love is lying, love is a shadow, love is an animal, love is nature, love is time, love is a performance, love is a sickness, love is a competition, and love is supernatural. The dimensions of conceptual love metaphors in Western songs can be divided into nine different groups: love is an animal, love is a journey, love is a sickness, love is a weather, love is a flower, love is a taste, love is a human action, love is a tattoo, and love is an object. The dimensions of love metaphors can be divided into 3 different groups: the metaphor of living things, the metaphor of non-living things, and the metaphor of human actions. That is to say, love metaphors and concepts of love in the songs are similar internationally. The obvious finding is that the dimensions of love metaphors in western songs and Thai pop songs show the relationship of language and human thoughts in different societies.

Keywords: Metaphor, conceptual meaning, love concepts, Thai pop songs, western song

บทนำ

บทเพลง ถือเป็นเครื่องมือในการสื่อสารชนิดหนึ่งของมนุษย์ที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ และเรื่องราวที่เคยได้ยินได้ฟังมา ผ่านเพลงรูปแบบต่างๆ ทั้งเพลงไทยสากล เพลงลูกกรุง เพลงลูกทุ่ง และเพลงสากล ซึ่งการสื่อสารในรูปแบบนี้เป็นการผสมผสานการเรียบเรียงดนตรีและการใช้ภาษาที่สละสลวยในการแต่งเนื้อเพลง จึงทำให้เกิดสุนทรียภาพในการฟังและการสื่อสารมากยิ่งขึ้น จากอดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าบทเพลงเป็นเสมือนหนังสือที่มีความยาวเพียงไม่กี่นาที และมีรูปแบบในการนำเสนอที่หลากหลาย ทั้งทางด้านการเรียบเรียงดนตรี แนวเพลง และเนื้อหาของบทเพลง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังที่มีความชื่นชอบที่แตกต่างกันได้มีทางเลือกในการรับฟัง นอกจากนี้ ความหลากหลายของบทเพลงและเนื้อหาทางภาษายังมีอิทธิพลต่อผู้ฟังซึ่งสามารถปลอบประโลมจิตใจ สร้างความบันเทิง และแง่คิดต่างๆ ในการดำเนินชีวิตอีกด้วย

เพลงสากล เป็นบทเพลงที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นภาษาสากลที่เรียบเรียงขึ้นเป็นเพลงตามหลักการดนตรีสากล ในแง่ของการใช้ภาษาในเพลงสากลจะมีกลวิธีการใช้ภาษาที่หลากหลายทั้งการใช้คำ วลี การแต่งประโยคและการใช้คำศัพท์ที่แปลกใหม่ในการเรียบเรียงเนื้อเพลง ในปัจจุบันเพลงสากลเป็นเพลงที่นิยมและฟังกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก โดยเพลงสากลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (อัญชลี เมฆวิบูลย์. ม.ป.ป.) 1. เพลงบรรเลง เป็นเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีบรรเลง โดยไม่มีการขับร้อง ซึ่งอาจบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีสากล 1-2 ชิ้น และการบรรเลงด้วยวงออร์เคสตราขนาดใหญ่ 2. เพลงขับร้อง เป็นเพลงที่ใช้เสียงร้องประกอบการบรรเลงดนตรี ส่วนเพลงไทยสากลเป็นบทเพลงที่ขับร้องด้วยภาษาไทย โดยมีการเรียบเรียงทำนองไทยเดิมใส่ในเนื้อร้องและขับร้องโดยใช้มาตรฐานการใช้โน้ตเพลงแบบสากล จนกลายเป็นเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน ส่วนการใช้ภาษาในการเรียบเรียงบทเพลง เพลงไทยสากลมีกลวิธีการใช้ภาษาที่หลากหลาย ด้านการใช้คำ มีการใช้ภาษาพูด ภาษาสแลง ภาษาต่างประเทศ หรือการทับศัพท์ และการใช้โวหารภาพพจน์ในการแต่งประโยค ซึ่งสอดคล้องกับ (เอื้อนจิตร สัมมนา, 2545) นอกจากนี้ เนื้อหาในบทเพลงไทยสากลในปัจจุบันมีการใช้เนื้อหาที่ทันสมัย และแปลกใหม่ โดยส่วนใหญ่จะสะท้อนเนื้อหาทางด้านความรักที่สมหวัง การผิดหวังในความรัก ซึ่งมีผู้วิจัย (ศรัณย์ รักสัตย์มัน, 2547) ได้ให้ข้อเสนอแนะ

เพิ่มเติมทางด้านเนื้อหาของบทเพลงไทยสากล พบว่า เพลงไทยสากล เป็นบทเพลงที่สะท้อนเนื้อหาทางด้านประสบการณ์และเรื่องราวความรักในแง่มุมต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนเรื่องจริงในสังคมไทย และความรักของวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน

จากลักษณะที่มาและความสำคัญของบทเพลง และความหลากหลายในการใช้ภาษา เป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงประเด็นในการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน หากภาษาเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย รวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ในการศึกษาอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ที่สะท้อนทางด้านความรัก จากบทเพลง ตามทฤษฎีของ (Lakoff and Johnson, 1989) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาอุปลักษณเป็นสิ่งที่สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงกระบวนการทางความคิดของมนุษย์ที่เป็นเรื่องราวชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสังคมตามยุคสมัยนั้นๆ กล่าวโดยสรุปคือ การใช้อุปลักษณของมนุษย์นั้นทำให้การคิดเป็นสิ่งที่ง่ายขึ้นเมื่อนำสิ่งที่เป็นามธรรมเปรียบกับสิ่งที่เป็รูปธรรมซึ่งมนุษย์สามารถเข้าใจได้จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็นหรือคุ้นเคย จากประเด็นดังกล่าวมีงานวิจัยหลายเล่มด้วยกันที่ได้ให้ความสนใจในการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงรูปแบบต่างๆ เช่น การศึกษาอุปลักษณเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย (สินินาฏ วัฒนสุข, 2549) การศึกษาอุปลักษณความรักจากบทเพลงไทยสากล (ภัทรา งามจิตวงศ์สกุล, 2546) และการศึกษาอุปลักษณความรักในภาษาอังกฤษและภาษารัสเซีย (Irina Popaditch, 2004) ดังนั้น การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน ถือเป็นศึกษาเปรียบเทียบมุมมองทางด้านความรักผ่านบทเพลงทั้งสองรูปแบบ ซึ่งรูปแบบการใช้ภาษาและความหมายที่สะท้อนจากเนื้อเพลงเป็นสิ่งที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นมุมมองความคิด ประสบการณ์ และเรื่องราวชีวิตของมนุษย์ในสังคมตามยุคสมัยนั้นๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน” ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยมีความละเอียดและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลจาก เอกสารบทเพลงที่มีความนิยมมากที่สุดจากการจัดอันดับจากสื่อวิทยุ

1. การเลือกข้อมูลทางภาษา

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการคัดเลือกแหล่งข้อมูลทางภาษาที่เกี่ยวกับการใช้อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากล โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ข้อมูลทางภาษาที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ บทเพลงสากล และเพลงไทยสากลที่เกี่ยวกับความรัก การคัดเลือกเปรียบเทียบบทเพลงทั้งสองประเภทเนื่องจากบทเพลงทั้งสองรูปแบบ มีรูปแบบการใช้ภาษาที่แตกต่างกันซึ่งสามารถสะท้อนแง่มุมความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และทัศนคติในแง่มุมความรักที่หลากหลาย โดยจะทำการศึกษาบทเพลงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากการจัดอันดับจากสื่อวิทยุ Bill board และคลื่นวิทยุยอดนิยมของประเทศไทย Virgin Hitz 95.5 ในปี 2562 จำนวน 20 เพลง เพลงไทยสากล จำนวน

10 บทเพลง และ เพลงสากล จำนวน 10 บทเพลง ซึ่งจะทำการศึกษาลักษณะการใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมยเกี่ยวกับความรักในบทเพลงทั้งสองประเภท

2. การเก็บข้อมูล

การศึกษารวบรวมข้อมูลใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้ศึกษาได้พิจารณาการเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากล จำนวน 20 บทเพลง ซึ่งจะทำการศึกษาการเก็บข้อมูลทางด้านการใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่ถูกนำมาใช้เพื่อเปรียบเทียบถึงความรัก จากนั้น จำแนกและเปรียบเทียบการใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมยและอธิบายความหมายอุปมาอุปไมยของบทเพลงทั้งสองประเภท ตามกฎเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง และกฎเกณฑ์การเก็บข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ คือ ผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลเฉพาะการใช้อุปมาอุปไมยในบทเพลงไทยสากลและเพลงสากลที่ให้ความหมายในแง่ของความรักระหว่างชายและหญิงเท่านั้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบมนทัศน์ทางความหมายตรงและความหมายแฝงจากถ้อยคำอุปมาอุปไมยเกี่ยวกับความรัก ระหว่างบทเพลงไทยสากลและเพลงสากล ผู้วิจัยพิจารณาคุณสมบัติทางความหมายถ้อยคำอุปมาอุปไมยในบทเพลงไทยสากล โดยอ้างอิง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) และพิจารณาคุณสมบัติทางความหมายถ้อยคำอุปมาอุปไมยในบทเพลงสากล โดยอ้างอิงจาก Longman Dictionary of Contemporary English (1989)

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลทางภาษาเกี่ยวกับการใช้อุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากล มาวิเคราะห์จำแนกถ้อยคำอุปมาอุปไมย โดยผู้วิจัยใช้วิธีการจำแนกถ้อยคำอุปมาอุปไมยตามองค์ประกอบของความรักตามทฤษฎีความรักในแง่เลขาณมิติ พร้อมทั้งแสดงการถ่ายโยงความหมายตามแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโยงความหมายของครุซ (Cruse, 2004) โดยอ้างอิงตามรูปแบบของ วิทยา นาควัชระ, 2548:11 อ้างใน กรกนก รัมมะอัทธ์, 2556) องค์ประกอบของความรัก ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ผู้ที่มีความรัก หมายถึง ผู้รัก ผู้ที่ถูกรัก และบุคคลที่สาม

3.2 อาการที่เกิดจากความรัก หมายถึง การกระทำ การแสดงออกทางความรู้สึกที่เกิดจากความรัก เช่น ผิดหวัง เสียใจ น้อยใจ ซึมเศร้า เซ็ดเซียด ไม่กล้ามีความรัก หลงรัก รักข้างเดียว ออกหัก แย่งชิง เป็นต้น

3.3 อารมณ์รัก หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึก ความผูกพัน ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งซึ่งฉันทูสาว ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบคู่รัก และลักษณะหรือคุณสมบัติของความรัก

รวมทั้ง ใช้แนวคิดทฤษฎีอุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ (Conceptual metaphor theory) ของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1989) ร่วมในการศึกษาและบรรยายสนับสนุนผลการศึกษาคำอุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก

ขั้นตอนที่ 3 ตารางสรุปเปรียบเทียบประเภทการใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากลและเพลงสากล ในยุคปัจจุบัน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ตารางจำแนกการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากล ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบและการถ่ายโยงมโนทัศน์ทางความหมายจากถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับความรัก ระหว่างบทเพลงไทยสากลและเพลงสากล ส่วนที่ 3 ตารางสรุปเปรียบเทียบประเภทการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากลและเพลงสากล ในยุคปัจจุบัน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางจำแนกการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล และเพลงสากล

ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ด้านความรัก เพลงไทยสากล	ความหมายตรง	อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์
1. “รู้ (ถึง) มันเจ็บแต่อย่างน้อยยังมีเธอแม่ได้เพียงแค่อกาย แค่ความสุขปลอมๆ ก็ไม่เป็นไร” (Lies/ETC. 6-12 ก.ค.62)	-ทำให้เหมือนคนอื่น หรือสิ่งอื่น -ไม่แท้ หรือไม่จริงตามสภาพของสิ่งนั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	ความโกหก ความหลอกลวง
2. “แต่ความทรงจำเก่าๆ ก็ยังคอยตามเป็นเงา” (ก็ยังเป็นเธอ/Actart 6-12 ก.ค.62)	-ส่วนที่มีดีเพราะมีวัตถุบังแสงทำให้แลเห็นเป็นรูปของวัตถุนั้น - รูปที่ปรากฏในของใส หรือเป็นเช่นน้ำหรือกระจก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	ความทรงจำ
3. “คงไม่มีปลาตัวไหน คิดจะไปว่ายอยู่บนฟ้า” (ปลาบนฟ้า/Getsunova 6-12 ก.ค.62)	ชื่อสัตว์น้ำเลือดเย็นมีกระดูกสันหลัง ร่างกายแบ่งเป็นส่วนหัว ลำตัว และหาง หายใจด้วยเหงือกยกเว้นปลาปอด มีครีบ ใช้ช่วยในการเคลื่อนไหวและทรงตัว บางชนิดมีเกล็ด บางชนิดไม่มี รูปร่าง ลักษณะ ขนาด และพฤติกรรมแตกต่างกันมากมาย กินทั้งพืชและสัตว์ พบใน แหล่งน้ำทั่วไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	ความรักที่เพ้อฝัน ฝันสูง
4. “เคียงข้างกับดาวที่สวยงาม” (ปลาบนฟ้า/Getsunova 6-12 ก.ค.62)	-สิ่งที่เห็นเป็นดวงเล็กๆ มีแสงในท้องฟ้า เวลามืด เช่น ดาวประจำเมือง -เรียกกกลุ่มดาว เช่น ดาวลูกไก่ ดาว จระเข้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	ดาว แทน คนรัก คนที่แอบชอบ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ถ้อยคำอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ ด้านความรัก เพลงไทยสากล	ความหมายตรง	อุปลักษณเชิงมโนทัศน์
5. “เหมือนน้ำมันที่ใกล้ไฟ เรื่องผิดใจที่ คนสองคนเผลอไป” (เมื่อคืน/Season Five6-12 ก.ค.62)	น้ำมัน หมายถึง ของเหลวที่มี ลักษณะเป็นมันลื่น ไม่ละลายน้ำ สกัดจากพืช สัตว์ แร่บางชนิด เช่น ถ่านหิน -ชื่อธาตุอย่างหนึ่งในธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ - ผลจากปฏิกิริยาเคมีซึ่งก่อให้เกิด ความร้อนและแสงสว่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	คู่รักที่มีอะไรก็เงินเลย การกระทำที่ไม่ได้ ตั้งใจให้เกิดขึ้น
6. “พอเออะพอแล้วพอ พอเออะควรพอ ได้แล้ว หากว่ารอแล้วมันต้องเจ็บก็เลิกรอ ดีกว่า” (พอเออะ/Mean 6-12 ก.ค.62)	- เท่าที่ต้องการ เต็มเท่าที่จำเป็น เหมาะสม เพียงทำได้ ถูก ชอบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	การรอคอย
7. “มันเหมือนว่าฉันกำลังดูหนังเรื่องเดิม คำที่เธอได้บอกฉัน ฉากเดิมๆ ที่ซ้ำๆ” (เจ็บจนพอ/Wanyai 6-12 ก.ค.62)	-หนัง หมายถึง ส่วนของร่างกาย ที่หุ้มเนื้ออยู่ หนังสัตว์ที่เอามา ทำเป็นของใช้หรือเป็นอาหาร -กรรมทรสพอย่างหนึ่งเอาหนัง สัตว์มาสลักเป็นภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	ความทรงจำที่ไม่ดี แะ
8. “ไม่รู้หัวใจฉัน เหลือที่ว่างให้เธอได้อีก กี่แผล” (เจ็บจนพอ/Wanyai 6-12 ก.ค.62)	-เนื้อหนังที่แตกแยกออก เพราะ เป็นโรค หรือถูกของมีคมเป็นต้น -รอยช้ำรูด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	ความเจ็บ ความรักที่ผิดหวัง
9. “เมื่อรักเธอแล้ว มันก็เหมือนเกมส์” (Play/นนท์ ธนนท์ 6-12 ก.ค.62)	-การแข่งขันที่มีกติกากำหนด เช่น เกมกีฬา การเล่นเพื่อ ความสนุก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	การจับผู้หญิง เริ่มจับ หรือเริ่มมีความ รัก
10. “ฉันโดนคำสาป หรือนี่คือทางของ เรา” (คนถูกเท/O-PAVEE 6-12 ก.ค.62)	-ถ้อยคำที่กล่าวขึ้นเพื่อแสดง ความปรารถนาให้เกิดสิ่งร้ายแก่ ผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)	การโดนกระทำแบบเดิมๆ ผิดหวังกับ การกระทำนั้นๆ

จากการจำแนกการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล ในยุคปัจจุบัน พบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความรัก จำนวน 9 อุปลักษณ์ ได้แก่

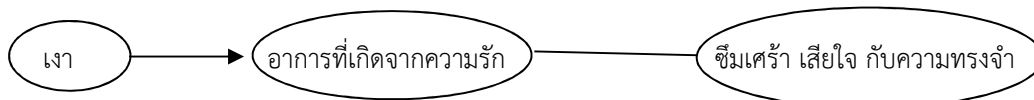
- 1.1 [ความรักคือการโกหก] 1.2 [ความรักคือเงา] 1.3 [ความรักคือสัตว์] 1.4 [ความรักคือธรรมชาติ]
- 1.5 [ความรักคือเวลา] 1.6 [ความรักคือการแสดง] 1.7 [ความรักคือการเจ็บป่วย] 1.8 [ความรักคือการแข่งขัน]
- 1.9 [ความรักคือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ]

ส่วนที่ 2 แผนผังการถ่ายโยงความหมายมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล ในยุคปัจจุบัน

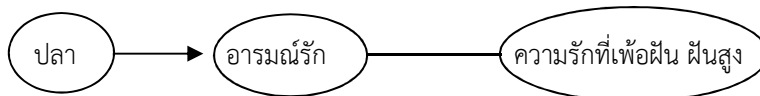
1.1 [ความรักคือการโกหก]

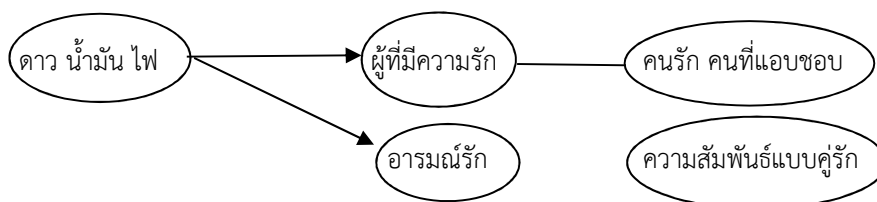
1.2 [ความรักคือเงา]

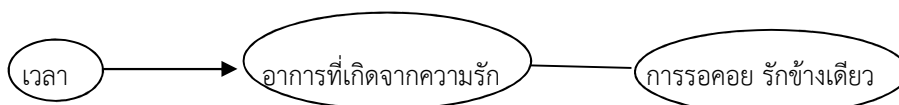
1.3 [ความรักคือสัตว์]

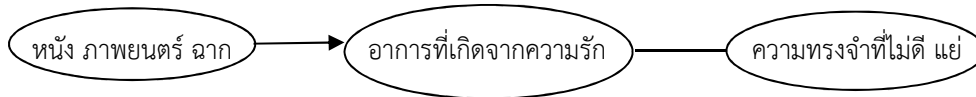
1.4 [ความรักคือธรรมชาติ]

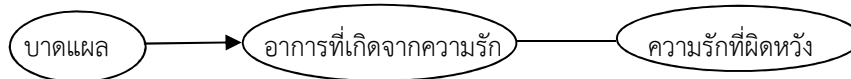
1.5 [ความรักคือเวลา]

1.6 [ความรักคือการแสดง]

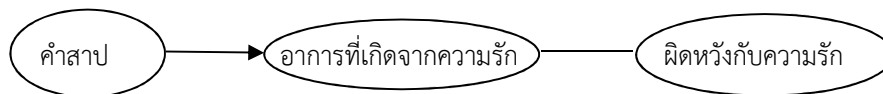
1.7 [ความรักคือการเจ็บป่วย]

1.8 [ความรักคือการแข่งขัน]

1.9 [ความรักคือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ]

ตารางที่ 2 ตารางจำแนกการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล

ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ ด้านความรัก เพลงไทยสากล	ความหมายตรง	อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์
1. “So you’re a tough guy Like it really rough guy I will be your animal ” (Bad Guy/Billie Eilish 13 ก.ค.62)	-a living creature such as dog or cat, that is not an insect, plant, bird, fish, or person. (Summers, 1989)	คนรัก
2. “Talk about where we’re Goin before we get lost , let me out first” (Talk/Klalid 13 ก.ค.62)	-To become unable to find someone or something - To stop having a particular attitude, quality, ability etc, or to gradually have less of it. (Summers, 1989)	การเดินทาง ระยะทาง
3. “I didn’t notice cause my love was blind ” (Without me/Halsey 13 ก.ค.62)	-To make it difficult for someone to see for a short time. (Summers, 1989)	ความโง่เขลาในความรัก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ถ้อยคำอุปลักษณเชิงมนทัศน์ ด้านความรัก เพลงไทยสากล	ความหมายตรง	อุปลักษณเชิงมนทัศน์
4. “You’re the medicine and the pain,..” (Sucker/Jonas Brothers 13 ก.ค.62)	-A substance used for treating illness, especially a liquid you drink. -The treatment and study of illnesses and injuries. (Summers, 1989)	คนรักช่วยเยียวยาความเจ็บปวด
5. “Oh, she’s hot but a psycho” (Sweet but Psycho/Ava Max 13 ก.ค.62)	- Something that is hot has a high temperature used about weather, places, food, drink, and objects. (Summers, 1989)	ความร้อน เหมือนความบ้า โรคจิต
6. “You’re the sunflower , I think your love would be too much” (Sunflower/Post Malone & Swae Lee 13 ก.ค.62)	-A very tall plant with a large yellow flower and seeds that can be eaten. (Summers, 1989)	ความมั่นคง ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี
7. “Oh, she’s sweet but a psycho” (Sweet but Psycho/Ava Max 13 ก.ค.62)	-A small piece of sweet food made of sugar or chocolate. -Sweet food served after the meat and vegetables part of a meal. (Summers, 1989)	รสชาติ เหมือนความบ้า โรคจิต
8. “I can’t write one song that’s not about you Can’t drink without thinking about you”(If I can’t Have you/Shawn Mendes 13 ก.ค.62)	-To produce a new book, article, poem etc. -To write a letter to someone. (Summers, 1989)	กิริยาการกระทำ เขียน ต้ม คือ ความคิดถึง คนรัก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

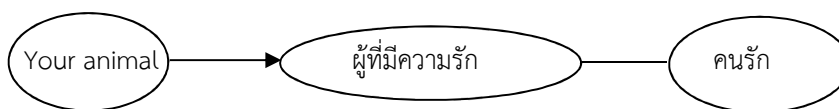
ถ้อยคำอุปลักษณเชิงมนทัศน์ ด้านความรัก เพลงไทยสากล	ความหมายตรง	อุปลักษณเชิงมนทัศน์
9. “the tattoo inside my brain” (Sucker/Jonas Brothers 13 ก.ค.62)	-A picture or writing that is permanently marked on your skin using a needle and ink. (Summers, 1989)	ความทรงจำที่ไม่ดีเกี่ยวกับความรัก
10. “I filled your cup until it Overflowed.” (Without me/Halsey 13 ก.ค.62)	-A small round container, usually with a handle, that you use to drink tea, coffee etc. (Summers, 1989)	การเติมเต็มความรัก เหมือนเติมน้ำในแก้ว การให้ความรัก

จากการจำแนกการใช้ถ้อยคำอุปลักษณเชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล ในยุคปัจจุบัน พบอุปลักษณเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับความรัก จำนวน 10 อุปลักษณ ได้แก่

- 1.1 [ความรักคือสัตว์] 1.2 [ความรักคือการเดินทาง] 1.3 [ความรักคือการเจ็บป่วย] 1.4 [ความรักคือยา]
 1.5 [ความรักคือสภาพอากาศ] 1.6 [ความรักคือดอกไม้] 1.7 [ความรักคือรสชาติ]
 1.8 [ความรักคืออากัปกิริยาของมนุษย์] 1.9 [ความรักคือลายสัก] 1.10 [ความรักคือสิ่งของ]

ส่วนที่ 2 แผนผังการถ่ายโยงความหมายมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล ในยุคปัจจุบัน

1.1 [ความรักคือสัตว์]

1.2 [ความรักคือการเดินทาง]

1.3 [ความรักคือการเจ็บป่วย]

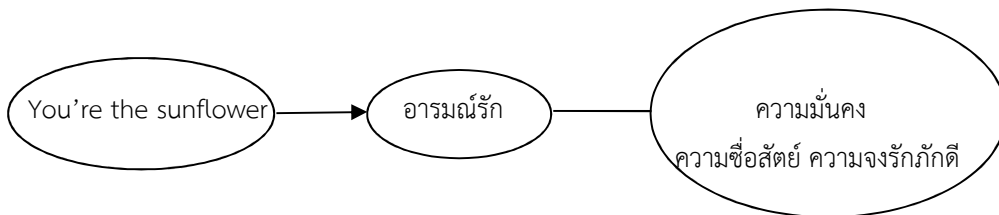
1.4 [ความรักคือยา]

1.5 [ความรักคือสภาพอากาศ]

1.6 [ความรักคือดอกไม้]

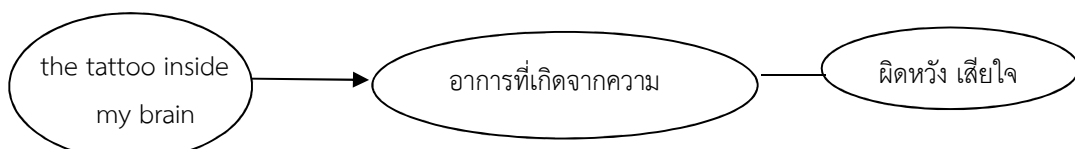
1.7 [ความรักคือรสชาติ]

1.8 [ความรักคืออาการปฏิกิริยาของมนุษย์]

1.9 [ความรักคือลายสัก]

1.10[ความรักคือสิ่งของ]

ตารางที่ 3 ตารางสรุปเปรียบเทียบประเภทการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล และเพลงสากล ในยุคปัจจุบัน

ประเภทอุปลักษณ์	เพลงไทยสากล	เพลงสากล
1.[ความรักคือการโกหก]	✓	X
2. [ความรักคือเงา]	✓	X
3. [ความรักคือสัตว์]	✓	✓
4. [ความรักคือธรรมชาติ]	✓	X
5. [ความรักคือเวลา]	✓	X
6. [ความรักคือการแสดง]	✓	X
7. [ความรักคือการเจ็บป่วย]	✓	✓
8. [ความรักคือการแข่งขัน]	✓	X
9. [ความรักคือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ]	✓	X
10. [ความรักคือการเดินทาง]	X	✓
11. [ความรักคือสภาพอากาศ]	X	✓
12. [ความรักคือดอกไม้]	X	✓
13. [ความรักคือรสชาติ]	X	✓
14. [ความรักคืออากัปกริยาของมนุษย์]	X	✓
15. [ความรักคือลายสัก]	X	✓
16. [ความรักคือสิ่งของ]	X	✓

จากตารางเปรียบเทียบประเภทการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล และเพลงสากล ในยุคปัจจุบัน พบว่า บทเพลงไทยสากลและเพลงสากล มีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์มนทัศน์ด้านความรักที่เหมือนกัน จำนวน 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ความรัก คือ สัตว์ และมโนทัศน์ความรัก คือ การเจ็บป่วย ส่วนการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ด้านอื่นๆ ทั้งเพลงไทยสากลและเพลงสากล มีการใช้ประเภทอุปลักษณ์ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน พบว่า บทเพลงสากล และเพลงไทยสากลมีการใช้ประเภทอุปลักษณ์ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาจากการถ้อยคำอุปลักษณ์ตามแนวคิดเกี่ยวกับการถ้อยคำอุปลักษณ์ของครูซ (Cruse, 2004) พบว่า บทเพลงทั้งสองประเภทมีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ทางด้านความรัก ที่หลากหลาย เพื่อสื่อให้เห็นถึงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ได้แก่ ผู้ที่มีความรัก อากัปกริยาที่เกิดจากความรัก และอารมณ์รัก

จากผลการศึกษาดังกล่าว พบว่า เนื้อหาในบทเพลงไทยสากลในปัจจุบันมีการใช้เนื้อหาที่ทันสมัย และแปลกใหม่ โดยส่วนใหญ่จะสะท้อนเนื้อหาทางด้านความรักที่สมหวัง การแอบรัก และการผิดหวังในความรัก จากผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ (ศรีณีย์ รักสัตย์มัน, 2547) ได้ให้ข้อสนับสนุนเพิ่มเติมทางด้านเนื้อหาของบทเพลงไทยสากล เป็นบทเพลงที่สะท้อนเนื้อหาทางด้านประสบการณ์และเรื่องราวความรักในแง่มุมต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนเรื่องจริงในสังคมไทย และความรักของวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้อุปลักษณะด้านความรักที่พบในงานวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย (สินีนานา วัฒนสุข, 2549) ได้แก่ อุปลักษณะ 1. [ความรักคือธรรมชาติ] 2. [ความรักคือการแสดง] 3. ความรักคือการเจ็บป่วย] 4. [ความรักคือการแข่งขัน] 5. [ความรักคือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ] และ 6. [ความรักคือการเดินทาง] และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภัทรา นามจิตวงศ์สกุล, 2546) ศึกษาอุปลักษณะความรักจากบทเพลงไทยสากล อุปลักษณะด้านความรักที่พบในงานวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษา อุปลักษณะเพลงไทยสากล และเพลงสากล ในยุคปัจจุบันหลายประการ ได้แก่ 1. [ความรักคือธรรมชาติ] 2. [ความรักคือการเจ็บป่วย] 3. [ความรักคือการเดินทาง] และ 4. [ความรักคือพีช] นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน พบว่า มีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะมโนทัศน์ด้านความรัก ที่เหมือนกัน จำนวน 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ความรัก คือ สัตว์ และมโนทัศน์ความรัก คือ การเจ็บป่วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ทุกชาติทุกภาษามีมโนทัศน์ทางด้านความรักที่เป็นสากล มีมุมมองความรักที่คล้ายคลึงกัน ส่วนการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะด้านอื่นๆ ทั้งเพลงไทยสากลและเพลงสากล มีการใช้ประเภอุปลักษณะที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน จากผลการศึกษาการเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบันดังกล่าว มีความสอดคล้องกับศึกษาอุปลักษณะความรักในภาษาอังกฤษและภาษารัสเซีย (Irina Popaditch, 2004) พบว่า อุปลักษณะที่ใช้ในการแสดงมโนทัศน์ทางด้านความรักของบทเพลงสากล จะมีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะเชิงวัตถุ และสิ่งไม่มีชีวิต เช่น 1. [ความรักคือการเดินทาง] 2. [ความรักคือการเจ็บป่วย] 3. [ความรักคือสภาพอากาศ] 4. [ความรักคือดอกไม้] 5. [ความรักคือรสชาติ] 6. [ความรักคืออากาศปฏิกิริยาของมนุษย์] 7. [ความรักคือลายสัก] 8. [ความรักคือสิ่งของ]

จากผลการศึกษาข้างต้น กล่าวได้ว่า ความแตกต่างในการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล และเพลงสากล เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดของมนุษย์ในสังคมนั้นๆ การเปลี่ยนแปลงของสังคมแต่ละยุคสมัย และความแตกต่างกันของสังคมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาในแต่ละประเภท ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ (Lakoff and Johnson, 1989) ได้อธิบายการศึกษาอุปลักษณะตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน เป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดของมนุษย์ในสังคม นอกจากนี้ จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวต่างมีผลที่สอดคล้องกับทฤษฎีของ (Saussure อ้างใน Finch G., 2003) โดยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคำและสิ่งที่สะท้อนหรือสื่อให้เห็นจากรูปคำทางความหมาย อันได้แก่ แนวคิด ทศนคติ ความเชื่อ และวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่า การใช้ถ้อยคำอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล และเพลงสากลในยุคปัจจุบัน สามารถสะท้อนให้เห็น ทั้งรูปเสียง รูปความหมายที่มีทั้งความตรงและความหมายเชิงเปรียบเทียบ และการอ้างอิงหรือความสัมพันธ์ทางความหมายของคำกับสิ่งต่างๆรอบตัว ประสบการณ์ เรื่องราว และสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมา ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากลในยุคปัจจุบัน ผ่านกระบวนการการวิเคราะห์ทางความหมายเชิงอุปลักษณะ ด้วยทฤษฎีทางอรรถศาสตร์ถือเป็นวิธีการที่ทำให้เห็นแง่มุมทางความหมายกับมโนทัศน์ทางด้านรักของบทเพลงที่แตกต่างกันทั้งภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า บทเพลง และมโนทัศน์ทางด้านความรักของทุกเชื้อชาติ มีความเป็นสากล มีมุมมองความรักที่คล้ายคลึงกันบางประการ ล้วนแล้วแต่เป็นการแสดงความสัมพันธ์ทางภาษาและระบบความคิดของมนุษย์ในยุคสมัยปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

บทสรุป

จากประเด็นการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากล สามารถสรุปอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล และเพลงไทยสากล ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การใช้ถ้อยคำความหมายตรง เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก และการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การใช้ถ้อยคำความหมายตรง เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล ในยุคปัจจุบัน พบมโนทัศน์เกี่ยวกับความรัก จำนวน 9 อุปลักษณ์ ได้แก่

- 1.1 [ความรักคือการโกหก]
- 1.2 [ความรักคือเงา]
- 1.3 [ความรักคือสัตว์]
- 1.4 [ความรักคือธรรมชาติ]
- 1.5 [ความรักคือเวลา]
- 1.6 [ความรักคือการแสดง]
- 1.7 [ความรักคือการเจ็บป่วย]
- 1.8 [ความรักคือการแข่งขัน]
- 1.9 [ความรักคือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ]

2. การใช้ถ้อยคำความหมายตรง เชิงมโนทัศน์ทางด้านความรัก ในบทเพลงสากล ในยุคปัจจุบัน พบมโนทัศน์เกี่ยวกับความรัก จำนวน 10 อุปลักษณ์ ได้แก่

- 2.1 [ความรักคือสัตว์]
- 2.2 [ความรักคือการเดินทาง]
- 2.3 [ความรักคือการเจ็บป่วย]
- 2.4 [ความรักคือยา]
- 2.5 [ความรักคือสภาพอากาศ]
- 2.6 [ความรักคือดอกไม้]
- 2.7 [ความรักคือรสชาติ]
- 2.8 [ความรักคืออากัปกริยาของมนุษย์]
- 2.9 [ความรักคือลายสัก]
- 2.10 [ความรักคือสิ่งของ]

3. การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ในบทเพลงไทยสากล ในยุคปัจจุบัน สามารถแบ่งประเภทของอุปลักษณ์ทางความหมาย ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

- 3.1 [อุปลักษณ์สิ่งมีชีวิต] สามารถจำแนกมโนทัศน์ความหมายย่อยออกเป็น 1 กลุ่ม ได้แก่
 - 3.1.1 สัตว์ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ ปลา
- 3.2 [อุปลักษณ์สิ่งไม่มีชีวิต] สามารถจำแนกมโนทัศน์ความหมายย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 3.2.1 เงา ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ แสง เงา
 - 3.2.2 ธรรมชาติ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ ดาว น้ำมัน ไฟ
 - 3.2.3 เวลา ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ ช่วงเวลา ระยะเวลา
 - 3.2.4 วัสดุ อุปกรณ์ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ ฉาก หนังสือ ภาพยนตร์
 - 3.2.5 การเจ็บป่วย ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ บาดแผล
 - 3.2.6 สิ่งเหนือธรรมชาติ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ คำสาป
- 3.3 [อุปลักษณ์การกระทำ] ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ การเล่นเกมส์

4. การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ในบทเพลงสากล ในยุคปัจจุบัน สามารถแบ่งประเภทของอุปลักษณ์ทางความหมาย ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

- 4.1 [อุปลักษณ์สิ่งมีชีวิต] สามารถจำแนกมโนทัศน์ความหมายย่อยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
 - 4.1.1 สัตว์ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ animal
 - 4.1.2 ดอกไม้ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ sunflower
- 4.2 [อุปลักษณ์สิ่งไม่มีชีวิต] สามารถจำแนกมโนทัศน์ความหมายย่อยออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่

- 4.2.1 การเดินทาง ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ Get Lost
 - 4.2.2 การเจ็บป่วย ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ blind
 - 4.2.3 วัสดุ สิ่งของ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ medicine cup
 - 4.2.4 สภาพอากาศ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ hot
 - 4.2.5 รสชาติ ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ sweet
 - 4.2.6 ลายสัก ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ tattoo
- 4.3 [อุปลักษณ์การกระทำ] ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้านความรัก ได้แก่ write and drink

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก รัมมะอัคร์. (2556). การเปรียบเทียบอุปลักษณ์ความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล.
ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทรา งามจิตวงศ์สกุล. (2546). การศึกษาอุปลักษณ์จากบทเพลงไทยสากล. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ศรัณย์ รักสัตย์มัน. (2547). วิจารณ์กับกระบวนการสร้างความเป็นจริงเรื่องความรักผ่านเพลงไทยสมัยนิยม.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารและสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สินีนาง วัฒนสุข. (2549). อุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลี เมฆวิบูลย์. (ม.ป.ป). คนตรีในดวงใจ Krutong. เข้าถึงเมื่อ (13 กรกฎาคม 2562). เข้าถึงได้จาก
(<https://krutongmusic.wordpress.com>).
- เอื้อนจิตร สัมมนา. (2545). รายงานการวิจัยการวิเคราะห์เนื้อร้องเพลงไทยสากลยอดนิยมของวัยรุ่นไทย (พ.ศ.2545).
สงขลา : กองทุนพัฒนาการวิจัยสถาบันราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- Cruse, A. (2004). Meaning in language: An Introduction to semantics and pragmatics.
Oxford : Oxford University Press.
- Finch, G. (2003). How to study linguistics. 2nd ed. New York : Palgrave Macmillan.
- Lakoff, G. and Johnson. (1989). M. Metaphor We Live By. London : Chicago.
- Popaditch, I. (2004). Metaphor of love in English and Russian. Access (25 July 2019). Available
(<http://dooku.miun.se/engelska/englishC/C-eassay/HT03final/Irina%20Popaditch.pdf>).
- Summer, D. (1989). Longman Dictionary of Contemporary English. Great Britain : Richard Clay Ltd.

การสอนเขียนแบบ Descriptive โดยใช้วิธี Process-Genre Approach

ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

Using Process-Genre Approach to Teach Descriptive Writing in English for Advertisements and Public Relations

กันทนา ตลับทอง

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : gunta.tk@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาผลของการสอนการเขียน Descriptive โดยใช้วิธี Process-Genre Approach ศึกษาในระดับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ โดยการสอนเขียน Descriptive ด้วยวิธี Process-Genre Approach 10 ชั่วโมง การสอนแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือ Building up the Field Knowledge, Modeling of the text, Drafting, Rewriting and Publishing ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยวิธี Process-Genre Approach มีผลต่อการเขียน Descriptive ของนักศึกษาในเชิงบวก คือ นักศึกษาสามารถเขียนได้ดีขึ้น โดยสามารถใช้โครงสร้างและภาษาที่ใช้ในการเขียนที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: Descriptive Writing, Genre Approach, Process Approach, Process-Genre Approach

Abstract

The purpose of this research is to investigate the impact of the Process - Genre Approach on students' Descriptive writing skills. The subjects were English for International Communication students who studied English for Advertisements and Public Relations at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus. The methodology is teaching writing by using process-Genre Approach model for 10 hours. The stages of teaching unit consisted of 5 stages: Building up the Field Knowledge, Modeling of the text, Drafting, Rewriting and Publishing. The result revealed that the process-genre approach had positive impact on the majority of students' writing ability which can help student to improve their writing texts which they can use generic structure and language features correctly.

Keywords: Descriptive Writing, Genre Approach, Process Approach, Process-Genre Approach

บทนำ

Nowadays English language becomes an important role and mostly used in communication around the world. In Thailand, students have to study English since they study in kindergarten. It is expected that Thai graduates will be proficient in English. However the English proficiency of Thai students is less than satisfactory which writing is the most difficult for students. One of the explanations is that they have insufficient knowledge of vocabulary and connectors (Tillema, 2012). In many cases, they have learnt English for a number of years, they lack opportunity to practice writing beyond the sentence level. Many of them may be able to write sentences correctly, but are at a loss when asked to write a paragraph or an essay. Hence, their writing ability is crucially important.

In the university, the researcher taught the subject of English for Study Skills Development and students had a problem of writing. Thus, the researcher used Process-Genre Approach to teach writing. The result showed that they could write better. It revealed that the Process Approach allows students practice writing (Zamel, 1983). Further, Genre-based Approach emphasizes on students' awareness of genre of writing which different genre has different purpose and generic structure and language features (Martin, 1984). According to the result, the research would like to investigate the Process - Genre Approach will influence on different writing type or not. Therefore, the research focus on the second year English major students who study English for Advertisement and Public Relations course which they have to present the place by using Descriptive writing.

วิธีดำเนินการวิจัย

The data collection was carried out for the total of 10 hours from February 2, 2017 to February 23, 2017. The subjects were 15 students who studied English for Advertisements and Public Relations. The instrument was 5 stages of Process-Genre Approach to teach Descriptive writing. In the first period hour, the Pre-Writing activity was carried out. Students were asked to write a short paragraph on the topic “An interesting place in the university” This draft, written before being taught by the Process-Genre Approach, was collected and later compared with students' third drafts written after being taught by the Process-Genre Approach.

Teaching Unit Design

This research project drew on Process-Genre Approach which comprised five teaching stages: Building Up the Field Knowledge, Modeling of Text, Drafting, Rewriting and Publishing. The teaching hours allocated to each of these teaching stages were as follows.

Table 1 Teaching stages

Stage	Activities	Teaching Hour(s)
1	Building Up the Field Knowledge	2
2	Modeling of Text	2
3	Drafting	2
4	Rewriting	2
5	Publishing	2
	Total	10

ผลการวิจัย

Due to the result, the researcher could divide the students into two groups by their writing abilities. Students who could not write the sentences in a paragraph in the first draft they were group in group1. For students who could write the sentences in a paragraph in first draft, they would be in group 2. The explanation as follow;

Students group 1

Analysis of some students' Pre-Writing texts revealed that none could write a successful Description. However, after being taught by the Process-Genre Approach, analysis of students' third drafts revealed that the Approach had positive impact on students' writing. They could write a more successful Description because their texts used more correct of generic structure and language feature.

Students’ first draft: they could not write sentences about place and did not contain detail of description. students’ control of language features, all of them were not yet aware of these. They did not use present tense and verb correctly. This indicated that these students limited of vocabulary. Therefore, they were not yet able to write a lengthy paragraph.

Students’ final draft: they could write better than the final draft by containing generic structure; identification and description. For example, In RMUTI, there are many places to visit and relax....”. The scenery on our campus..., there are many beautiful landscape...” Further, they used language feature of Description as follow:

- particular noun/ pronoun: they used the words: RMUTI, places, market, scenery, landscape, sunflower.
- simple present tense: “there are many food outlets sell a variety of food.” and “there are many beautiful landscape.
- verb of being and verb of having: There are many food outlets sell a variety of food.” and “the floating market is extra busy on Sunday”
- adjectives: they used the words: cheap, delicious, nice, happy, busy and shady.

Students group 2

Analysis of some students’ Pre-Writing texts revealed that they could write Description. Students of group 2 demonstrated a good control of generic structure and language features typical of the description. In addition, their texts contained only a small number of grammatical mistakes.

Students’ first draft: they could write sentences to explain place. They could give details of description and use present simple tense though there are not correct all of sentences. For example, “people like to come.”, “I like to sit leisurely at the floating market.” and “I spend most of my time by taking photo.”

Students’ final draft: After the stages of drafting, students had a chance to correct their texts by having awareness of the structure and features. Example of generic structure are “Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus is on Surin-Prasat road.”, “The floating market is located at RMUTI.” and “the floating market is located in front of the university which open every day.” Further, they could use language features as follow:

- particular noun or pronoun for example: faculties, market, temple and buildings.

- simple present tense for example: people like to come.” , and “ I spend most of my time by taking photo.”
- verb of being or having for example: “There are also suitable to take on various occasion.”
and “It is a major tourist attraction.”
- adjective for example: beautiful, good, beautiful, interesting, delicious and charming

According to two groups of students, they could write better drafts of descriptive after they learnt about the model of text. They had more awareness of the structure and language feature of descriptive writing. They used the generic structure of Descriptive as Identification (contains about the introduction of a person, place, animal or object will be described) and Description (contains a description of something such as animal, things, place or person) . Furthermore, they used the following language features of Descriptive:

Nouns/Pronouns: As Description aims to describe a particular phenomena, specific nouns referring to particular people, places and things are usually found.

Verbs: Verbs of being and having are often used to describe appearance and characteristics of phenomena.

Tense: The simple present tense is predominantly used to describe a phenomena from a factual point of view e.g. “he is twenty years old” and “football is his favorite sport”

Noun phrase: Noun phrase with frequent use of adjectives and classifiers are usually used to pack information into clause.

การอภิปรายผล

Student could produce their writing after they passed five teaching stages of Process-Genre Approach (Building Up the Field Knowledge, Modeling of Text, Drafting, Rewriting and Publishing). To compare with Saito (2010) and Pujianto, Emilia (2014), teaching writing by using process-genre approach could help students to improve their writing texts. Thus, it showed that Process-Genre Approach could improve students writing skills.

บทสรุป

The purpose of this study was to explore the impact of Process-Genre Approach on students' Recount. The students involved were 15 second year students at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus. The data collection period lasted two weeks from February 2 to March 2, 2017, totally 10 hours. The results of the study revealed that the Process-Genre Approach had positive impact on the majority of students' writing ability. Analyses of their pre-writing drafts prior to being taught by the Process-Genre Approach showed that some of them could not yet write a successful Descriptive. Their texts showed series of sentences which were not well organize. Students just wrote a sentence in each line. In contrast, analyses of their third drafts, after being taught by the Process-Genre Approach for 10 hours, revealed that most of them were able to write a more successful Descriptive. Their texts included generic structure and language feature. As for their use of language features, they were able to use specific noun, present tense, verb of having and being and adjective to convey their feeling. The result revealed that the process-genre approach had positive impact on the majority of students' writing ability which can help student to improve their writing texts.

กิตติกรรมประกาศ

I would like to express my special thanks of gratitude to Faculty of Managements Technology for financial support to complete the research. To complete my study, I am grateful to Dr. Pisutpong Endoo, Dr. Sorraphan Nantaphumi and Dr. Suparat Walakanon the committee for their continued support and encouragement to do the research. Last but not the least, I would like to thank my beloved students for their time and cooperation. Without them, this study cannot be completely done.

เอกสารอ้างอิง

Badger, R., & White, G. (1999). A Process Genre Approach to Teaching Writing. Oxford Journals

Humanities ELT Journal. Vol.54. No.2. pp. 153-160.

Hammond, J., Burns, A., Joyce, H., Brosnan, D., & Gerot, L. (1992). English for Social Purposes. Sydney,

Australia : Macquarie.

Kongpetch, S. (2006). Using a Genre-Based Approach to Teach Writing to Thai

Students. Prospect Journal. Vol. 21. No. 2. pp. 3-32.

- Martin, J. R. (1984). *Language Register and Genre*. Australia : Deakin University Press.
- Pujianto, D., Emilia, E., & M.I., S. (2014). A Process-Genre Approach to Teach Writing Report Text to Senior High School Students. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*. Vol. 4. No.1. pp. 99-110.
- Saito, S. (2010). *An Analysis of Argumentative Essays of Thai Third-Year English Major Instructed by the Integrated Process-Genre Approach*. Master's thesis : Srinakharinwirot University.
- Tillema, M. (2012). *Writing in First and Second Language Empirical Studies on Text Quality and Writing Processes*. Master's thesis : Utrecht University Repository.
- Tribble, C. (1996). *Writing*. Oxford : Oxford University Press.
- Zamel, V. (1983). The composing processes of advanced ESL students: Six case studies. *TESOL Quarterly*. Vol. 17. No. 2. pp. 165-187.

การศึกษาประวัติศาสตร์และเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้

A Study of History and Routes of Religious and Cultural Tourism in the South East Region.

ทวีศักดิ์ ทองทิพย์*¹ พระครูศรีสุนทรสรกิจ² และพระมหาสมบัติ ฐานวโร³

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์²

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์³

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Taweesakmcu@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยว และผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ เก็บข้อมูลจากเอกสาร สังกศัตร์ สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา ผลวิจัยพบว่า อีสานใต้ คือ จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างประเทศไทยที่มีน้ำมูลไหลผ่าน ดินแดนนี้มีกลุ่มคนอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า 3,000 - 4,000 ปี ทำให้มีวัฒนธรรมหลากหลายเกิดจากคน 4 กลุ่ม คือ เขมร กูย ลาว และไทยโคราช แต่ละกลุ่มมีสำเนียงภาษาพูด ของตนเอง คือ ภาษาเขมร กูย ลาว และไทยโคราช มีวิถีชีวิตเรียบง่าย อนุรักษ์ภาษา วัฒนธรรมของตนไว้ได้อย่างดี มีแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ซึ่งมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับองค์ประกอบศาสนา คือ ศาสดาหรือรูปเคารพ ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนพิธีกรรม และเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรม คือ วัตถุประสงค์ คติธรรม เนติธรรม และ สหธรรม การท่องเที่ยวดังกล่าวได้ส่งผลกระทบ ทางบวก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยรวมในดินแดนอีสานใต้ เป็นปัจจัยส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของชาติโดยรวมดีขึ้นตามไปด้วย

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เส้นทางท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม ผลกระทบการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้

Abstract

The objectives of this research were to study the history, tourist routes and the impact of religious and cultural travel in the South East Region. The research methodology was mainly focused on documents, observation, depth-interview, group discussion. The results of the research are:- The South East is various provinces in the lower northeastern region of Thailand which the Mun River flowing through. This land used to have a population, which no less than 3,000 - 4,000 years, resulting in a variety of cultures initiated by four groups namely:- Khmer Kuy Laos and Thai Korat. Each group has its own dialect, namely: - Khmer

Language, Kuy Language, Laos Language, and Thai Korat Language. They were lifestyles in a simple way of life, preserving their languages and cultures. There are famous religious and cultural attractions to well-known and attracts many tourists to visit, until becoming a religious and cultural tourism route. In the South East, which has tourism activities linked to religious elements, is and linked to the types of culture that are the religious foundation (Sasada) The religious properties (Vatthu-dhamma), the religious morale (Gati-dhamma), the religious jurisprudent (Neti-dhamma) and the righteous unity (Saha-dhamma) as well. The mentioned tourism has a positive impact on the economy, society, and culture as a whole in the northeast region. It was a factor to improve the overall economy, society, and culture of the country.

Keywords: history and culture, routes of Religious and cultural tourism, impact of religious and cultural travel in the South East Region

บทนำ

อีสานใต้คือจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทยซึ่งมีน้ำมูลไหลผ่านดินแดนนี้เคยมีกลุ่มคนอาศัยอยู่มานานไม่น้อยกว่า 3,000 - 4,000 ปี ทำให้มีวัฒนธรรมหลากหลายเกิดจากคน 4 กลุ่ม คือ เขมร กูย ลาว และไทยโคราช แต่ละกลุ่มมีสำเนียงภาษาพูด เป็นของตนเอง คือ ภาษาเขมร กูย ลาว และไทยโคราช มีวิถีชีวิตเรียบง่าย อนุรักษ์ภาษา วัฒนธรรม ของตนไว้ได้อย่างดี ซึ่งส่งผลให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวเป็นจำนวนมากจนกลายเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ ซึ่งมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับองค์ประกอบศาสนา คือ ศาสดาหรือรูปเคารพ ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนพิธีกรรม และเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรม คือ วัตถุประสงค์ วัฒนธรรมทางวัตถุ คติธรรม วัฒนธรรมเป็นหลักการดำเนินชีวิต เนติธรรม วัฒนธรรมเกี่ยวกับกฎหมาย และ สหธรรม วัฒนธรรมมารยาททางสังคม การท่องเที่ยวดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อทางบวก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยรวมในดินแดนอีสานใต้ เป็นปัจจัยส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของชาติโดยรวมดีขึ้นตามไปด้วย

สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ดังกล่าวสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของวัดหรือมูลนิธิเป็นผู้ดูแลกับกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของทางราชการเป็นผู้ดูแล สภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้ทั้งสองกลุ่มในปัจจุบัน ยังมีปัญหาการบริหารจัดการปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการรักษาความปลอดภัย การตลาดการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว เป็นต้น ให้เกิดสภาพที่มีความรุ่งเรือง เฟื่องฟู และยั่งยืน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาประวัติศาสตร์ เส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ คำตอบที่ได้น่าจะก่อให้เกิดคุณค่าต่อวิถีชีวิตของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว เกิดคุณค่าทางวิชาการ คือ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ เส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ เป็นการสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่อีสานใต้ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันทางศาสนา หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ อีกทั้งงานวิจัยนี้ยังได้รับตีพิมพ์เผยแพร่เป็นผลงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเผยแพร่ไปยังหน่วยงานในเครือข่ายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีอยู่ทั่วประเทศ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอีสานใต้ทั้งของรัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ในการบริหาร

จัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะก่อให้เกิดมูลค่าในทางเศรษฐกิจให้กับประเทศชาติได้อีกทางหนึ่งด้วย คณะผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับดังกล่าวจึงได้ทำวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอีสานใต้
2. เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) คือ เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ เป็นการวิจัยภาคสนามที่คณะนักวิจัยต้องลงพื้นที่ภาคสนามในการศึกษา เก็บข้อมูลจากการสังเกต สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้ และสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 221 รูป/คน ดังนี้ กลุ่มนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรมและ การท่องเที่ยว จำนวน 9 คน กลุ่มผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 4 รูป/คน กลุ่มผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 4 รูป/คน กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 199 รูป/คน และ กลุ่มผู้ประกอบการการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือวิจัย มี 3 แบบ คือ 1) แบบบันทึกเอกสารใช้บันทึกการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร 2) แบบบันทึกการสังเกต ใช้บันทึกการสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้ 3) แบบสัมภาษณ์ ใช้บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ กลุ่มนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว กลุ่มผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มนักท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายหรือพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอีสานใต้

ประวัติศาสตร์อีสานใต้ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ ความหมายของอีสานใต้ และความเป็นมาของอีสานใต้ ผลการวิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ

1.1 ประวัติศาสตร์อีสานใต้

ความหมายของคำว่า “อีสานใต้” คือ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีน้ำมูลไหลผ่าน ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศตะวันตกติดเทือกเขาภูหลวงและประเทศกัมพูชา

ความเป็นมาของอีสานใต้ ในดินแดนนี้มีกลุ่มคนอาศัยอยู่ร่วมกันมานานแล้วไม่น้อยกว่า 3,000 - 4,000 ปี ก่อนเกิดอาณาจักรขอม(เขมร) และก่อนเกิดอาณาจักรสุโขทัย เห็นได้จากภาพเขียนยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำวัดเขาจันทร์งาม อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา หรือภาพเขียนที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และ **แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท** ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ในหลุมขุดค้นที่ 1 มีการสำรวจพบโครงกระดูกฝังอยู่ในชั้นดินแต่ละสมัย แต่ละยุคมีลักษณะการฝังที่ต่างกันไป ยุค 3,000 ปี อยู่ในชั้นดินระดับล่างสุดลึก 5.5 เมตร เป็นต้น

1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมสำคัญในอีสานใต้

ผลจากวิจัยนี้ได้มาจากแหล่งท่องเที่ยว 8 แห่ง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใน 5 จังหวัดอีสานใต้ ประกอบด้วย 1) จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ อุทยานมหาวิหารหรือมุลนิธิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) และปราสาทพิมายหรืออุทยานประวัติศาสตร์พิมาย 2) จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ปราสาทพนมรุ้งหรืออุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง และปราสาทเมืองต่ำ 3) จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ วัดเขาคาลาหรือพุทธอุทยานเขาคาลาตุลฐานะจาโร และวัดป่าอาเจียง(สุสานช้าง) 4) จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ วัดไพรพัฒนา (หลวงปู่สรวง) 5) จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ วัดสิรินธรวนารามภูพร้าว

2. เส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้

เส้นทางท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมคือที่สำหรับใช้สัญจรเที่ยวไปมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจในระยะเวลาสั้น ๆ จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง โดยเส้นทางท่องเที่ยวทางศาสนามีความเชื่อมโยงกับสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภคพื้นฐาน สิ่งปลูกสร้าง สถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของศาสนา เช่น ศาสดาหรือรูปเคารพ ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน และศาสนพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ ประเด็นเส้นทางท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้ที่นำมาศึกษาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ใน 5 จังหวัดมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ

2.1 กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของวัดหรือมุลนิธิเป็นผู้ดูแล

แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ คือ อุทยานมหาวิหารหรือมุลนิธิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ตั้งอยู่ในเขตบ้านโนนกลุ่ม ติดกับถนนมิตรภาพ ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา วัดเขาคาลาหรือพุทธอุทยานเขาคาลาตุลฐานะจาโร ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ วัดป่าอาเจียง(สุสานช้าง) ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัว ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ วัดไพรพัฒนา(หลวงปู่สรวง) ตั้งอยู่ หมู่ที่ 3 ตำบลไพรพัฒนา อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และวัดสิรินธรวนารามภูพร้าว ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ห้องน้ำหรือห้องสุขา มีความพอเพียงสะอาดและปลอดภัย น้ำอุปโภคและบริโภค มีพอเพียง ระบบโทรคมนาคม ใช้การได้ดี ทางเข้าถึงสะดวกและปลอดภัย ตามเส้นทางท่องเที่ยวและพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวในช่วงวันเวลาปกติพอเพียง ด้านสิ่งปลูกสร้างรวมทั้งด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ดึงดูดจุดสนใจนักท่องเที่ยวของแต่ละแห่ง เช่น ตำหนักมหาวิหารสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ภายในตำหนักมีการประดิษฐานรูปเหมือนสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) องค์ใหญ่ที่สุดในโลกเป็นจุดเด่นที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานมหาวิหารหรือมุลนิธิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ฝาพระหรือผาลานนาคปรกอยู่บนช่องอนเขา เป็นจุดเด่นที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยววัดเขาคาลาหรือพุทธอุทยานเขาคาลาตุลฐานะจาโร สุสานช้าง ศาลาเอราวัณ และศูนย์ศึกษาเป็นจุดเด่นที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยววัดป่าอาเจียง(สุสานช้าง) มณฑปปราสาทและสรีระสังขารหลวงปู่สรวงในมณฑปปราสาทเป็นจุดเด่นที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยววัดไพรพัฒนา(หลวงปู่สรวง) อุโบสถ มีต้นแบบมาจากวัดเชียงทองหลวงพระบางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นจุดเด่นที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยววัดสิรินธรวนารามภูพร้าว เป็นต้น

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางศาสนา มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับองค์ประกอบของศาสนา ดังนี้ ด้านศาสดาหรือรูปเคารพ มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำบุญด้วยอามิสบูชา กับพระพุทธรูปที่ประดิษฐานไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านศาสนธรรม มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวสวดมนต์และนั่งสมาธิ ด้านศาสนบุคคล มีพระสงฆ์หรือมีรูปเหมือนพระสงฆ์ปฏิบัติให้นักท่องเที่ยวกราบไหว้บูชา ด้านศาสนสถาน มีโบสถ์ วิหาร ตำหนัก ปราสาท ศาลา หรือ มณฑปปราสาท เป็นต้น ด้านศาสนพิธีกรรม มีกิจกรรมบูชาพระพุทธรูป รูปเหมือน

พระสงฆ์ปฏิบัติ วัตถุประสงค์ ถวายทานแก่พระสงฆ์ ตักบาตรพระประจำวันเกิด เคาะระฆัง ให้อาหารปลา และกิจกรรมปฏิบัติ ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น *ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม* มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเภทของวัฒนธรรมดังนี้ ด้านวัตถุธรรม เช่น มีโบสถ์ วิหาร ตำหนัก ปราสาท ศาลา หรือ มณฑปปราสาท เป็นต้น ด้านคติธรรม แหล่งท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อคิดคติธรรมเรื่องความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุตุน กตัญญู ให้กับนักท่องเที่ยวนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ด้านเนติธรรม มีป้ายประกาศเป็นคำเชิญชวน คำแนะนำ ข้อห้าม และข้ออนุญาต ต่าง ๆ ด้านสธรรม แหล่งท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์สื่อสารเกี่ยวกับมารยาทต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติให้ถูกต้องในสถานที่ท่องเที่ยว เช่น การปฏิบัติตนเกี่ยวกับศาสนา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน และ ศาสนพิธีกรรม เป็นต้น

2.2 กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของทางราชการเป็นผู้ดูแล

กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ คือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปราสาทพนมรุ้งหรืออุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ และปราสาทเมืองต่ำ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว *ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน* ห้องน้ำหรือห้องสุขามีความพอเพียงสะอาดและปลอดภัย น้ำอุปโภคและบริโภคมีพอเพียง ระบบโทรคมนาคมใช้การได้ดี ทางเข้าถึงสะดวกและปลอดภัย ตามเส้นทางท่องเที่ยวและพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวในช่วงวันเวลาปกติพอเพียง *ด้านสิ่งปลูกสร้างรวมทั้งด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม* ดึงดูดจุดสนใจนักท่องเที่ยวของแต่ละแห่ง เช่น ปราสาทพิมายประกอบด้วยพลับพลาเปลื้องเครื่อง สะพานนาคราช ชุมประตู่และกำแพงแก้ว ซาลาทางเดิน บรรณาลัย สระน้ำ ชุมประตู่และระเบียงคด ปราสาทประธาน พลับพลา ปรางค์หินแดง ปรางค์พรหมทัต และ หอพรหมณ์ นอกจากนี้ตัวปราสาทที่ตั้งอยู่กลางเมืองพิมายแล้ว ภายในกำแพงเมืองยังประกอบด้วยโบราณสถานสำคัญอีกหลายแห่ง คือ กำแพงเมือง ประตู่เมือง เมรุพรหมทัต สระน้ำโบราณ เป็นต้น ปราสาทพนมรุ้งประกอบด้วย บันไดต้นทาง พลับพลาเปลื้องเครื่อง ทางดำเนิน สะพานนาคราชชั้นที่ 1 บันไดขึ้นปราสาท ลานด้านหน้าปราสาท สะพานนาคราชชั้นที่ 2 ลานปราสาทและระเบียงชั้นนอก ชุมประตู่และระเบียงชั้นใน สะพานนาคราชชั้นที่ 3 ปราสาทประธาน ปราสาทอิฐ 2 หลัง ปรางค์น้อย บรรณาลัย อาคารก่อด้วยศิลาแลง เป็นต้น และปราสาทเมืองต่ำประกอบด้วย กำแพงแก้วและชุมประตู่ ลานปราสาทและสระน้ำ ระเบียงคดและชุมประตู่ กลุ่มปราสาทอิฐและบรรณาลัย เป็นต้น

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม คือ *ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางศาสนา* มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับองค์ประกอบของศาสนา ได้แก่ ด้านศาสนาหรือรูปเคารพ ด้านศาสนธรรม ด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนสถาน ด้านศาสนพิธีกรรม ในสถานที่แห่งนี้มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแต่อย่างใด มีแต่เพียงรูปเคารพต่าง ๆ ไว้ให้เท่านั้น สำหรับนักท่องเที่ยวคนใดมีความประสงค์จะสวดมนต์ กราบไหว้ ขอพรใด ๆ ตามความเชื่อของแต่ละบุคคลก็สามารถกระทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีขัตต่อกฎ ข้อห้าม ที่ทางอุทยานประวัติศาสตร์หรือปราสาทที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกำหนด *ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม* มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเภทของวัฒนธรรม คือ *ด้านวัตถุธรรม* ด้านคติธรรม ด้านเนติธรรม และด้านสธรรม

3 ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้

ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม คือ ผลลัพธ์ที่ทำให้กระเทือนไปถึงสิ่งอื่นหรือเหตุการณ์ที่จะตามมา ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ 2 ด้าน คือ *ด้านบวก* เป็นผลกระทบเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลดี และ *ด้านลบ* เป็นผลกระทบเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลเสีย สำหรับผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในหัวข้อนี้ หมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้ 5 จังหวัด คือ 1) จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ อุทยานมหา

วิหาร สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) และปราสาทพิมายหรืออุทยานประวัติศาสตร์พิมาย 2) จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ปราสาทพนมรุ้ง หรืออุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง และปราสาทเมืองต่ำ 3) จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ วัดเขาสลทหรือพุทธอุทยานเขาสลทอุทยานแห่งชาติ และ วัดป่าอากเจียง(สุสานช้าง) 4) จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ วัดไพรพัฒนา(หลวงปู่สรวง) 5) จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ วัดสิรินธรวนารามภูพร้าว จากผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชม แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้ มีได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยรวมทุกแหล่งท่องเที่ยว เท่ากับร้อยละ 98.04 ซึ่งมีผลกระทบต่อด้านบวกมากที่สุด คือ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลดี เช่น *ด้านสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว* มีการสร้างหรือดูแลรักษาด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน สิ่งปลูกสร้าง สถานที่และสภาพแวดล้อม ให้อยู่ในสภาพดี มั่นคง สะอาด ปลอดภัย และยั่งยืน *ด้านศาสนา* นักท่องเที่ยวมีความเคารพในศาสนาหรือรูปเคารพ ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนพิธีของศาสนา *ด้านวัฒนธรรม* คือ วัฒนธรรม ทั้งด้านวัตถุธรรม คติธรรม เนติธรรม และสหธรรม ได้มีการอนุรักษ์สืบทอดไม่ให้เกิดสูญหายไป ทำให้เกิดงานเทศกาลท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากขึ้น ประเทศได้มีโอกาสเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติมากขึ้น เป็นต้น

การอภิปรายผล

เพื่อให้เกิดความชัดเจนทำความเข้าใจได้ง่ายจะได้อภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอีสานใต้

อีสานใต้หมายถึงพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีน้ำมูลไหลผ่าน ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศตะวันออกติดเทือกเขาภูหลวงและประเทศกัมพูชา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หากแบ่งจังหวัดในภาคอีสานออกเป็น 3 ส่วน คือ อีสานเหนือ อีสานกลาง และอีสานใต้ โดยอาศัยลักษณะทางกายภาพเชิงภูมิศาสตร์ที่ว่าด้วยภูมิอุทกคือแหล่งน้ำต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ก็จะได้ว่า จังหวัดที่มีแม่น้ำโขงไหลผ่านและบางจังหวัดที่มีอาณาเขตด้านทิศเหนือติดกับจังหวัดที่มีน้ำโขงไหลผ่านเช่นจังหวัดอุบลราชธานีจัดอยู่ในกลุ่มอีสานเหนือ จังหวัดที่มีแม่น้ำชีไหลผ่านเช่นจังหวัดอุบลราชธานีจัดอยู่ในกลุ่มอีสานกลาง และจังหวัดที่มีแม่น้ำมูลไหลผ่านจัดอยู่ในกลุ่มอีสานใต้ หากดูจังหวัดในอีสานใต้แล้วจะพบว่า มีอยู่ทั้งหมด 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ อุบลราชธานี ซึ่งใน 5 จังหวัดนี้ ล้วนมีน้ำมูลไหลผ่านจึงจัดเข้าอยู่ในกลุ่มอีสานใต้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ *นรินทร์ กุลทานันท์* ให้ความหมายว่า “*อีสานใต้เป็นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีน้ำมูลไหลผ่าน*”¹ ในดินแดนนี้มีกลุ่มคนอาศัยอยู่ร่วมกันมานานแล้วไม่น้อยกว่า 3,000 - 4,000 ปี เห็นได้จากภาพเขียนยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำวัดเขาจันทร์งาม อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา หรือภาพเขียนที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ในอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมสำคัญ คือ อุทยานมหาวิหารหรือมูลนิธิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ปราสาทพิมายหรืออุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ปราสาทพนมรุ้งหรืออุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ วัดเขาสลทหรือพุทธอุทยานเขาสลทอุทยานแห่งชาติอากเจียง (สุสานช้าง) วัดไพรพัฒนา(หลวงปู่สรวง) และวัดสิรินธรวนารามภูพร้าว ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมมีชื่อเสียงมีความสำคัญเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป หากนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอีสานใต้แล้วมักไม่พลาดที่จะเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวดังที่ได้เอ่ยนามไว้แล้วนี้

¹นรินทร์ กุลทานันท์, *อีสานใต้*. (2561). สถาบันวิจัยและพัฒนาภาคอีสานและอินโดจีน, ใน

<https://www.gotoknow.org/posts/108893>.

2. เส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้

เส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมคือที่สำหรับใช้สัญจรเที่ยวไปมาของนักท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจในระยะเวลาสั้น ๆ จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง โดยเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนามีความเชื่อมโยงกับสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภคพื้นฐาน สิ่งปลูกสร้าง สถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของศาสนา เช่น ศาสดาหรือรูปเคารพ ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน และศาสนพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ เส้นทางที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) *กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของวัดหรือมูลนิธิเป็นผู้ดูแล* เช่น อุทยานมหาวิหารหรือมูลนิธิสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ตั้งอยู่ในเขตบ้านโนนคุ้ม ติดกับถนนมิตรภาพ ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา วัดเขาศาลาหรือพุทธอุทยานเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ วัดป่าอานาเจียง(สุสานช้าง) ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัว ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ วัดไพรพัฒนา(หลวงปู่สง) ตั้งอยู่ ตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และวัดสิรินธรวรารามภูพร้าว ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี 2) *กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของทางราชการเป็นผู้ดูแล* เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปราสาทพนมรุ้งหรืออุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ และปราสาทเมืองต่ำ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แหล่งท่องเที่ยวทั้งสองกลุ่มนี้ได้มีความพยายามบริหารจัดการด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ในแหล่งท่องเที่ยวให้ไปตามหลัก 5A Model คือ (1) *สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)* (2) *สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)* (3) *การเข้าถึง (Accessibility)* (4) *กิจกรรม (Activity)* และ (5) *การบริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Services)* ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวคือปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งองค์การภาครัฐจัดดำเนินการอยู่ในปัจจุบันแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านการตลาดการท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว²

3. ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม

ผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม คือ ผลลัพธ์ที่ทำให้กระเทือนไปถึงสิ่งอื่นหรือเหตุการณ์ที่จะตามมา ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ 2 ด้าน คือ *ด้านบวก* เป็นผลกระทบเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลดี และ *ด้านลบ* เป็นผลกระทบเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลเสียหาย จากผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชม “แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้” มีได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยรวมทุกแหล่งท่องเที่ยว เท่ากับร้อยละ 98.04 ซึ่งมีผลกระทบด้านบวกมากที่สุด คือ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลดี เช่น *ด้านสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว* ได้มีการสร้างหรือดูแลรักษาสาธารณูปโภคพื้นฐาน สิ่งปลูกสร้าง สถานที่และสภาพแวดล้อม ให้อยู่ในสภาพดี มั่นคง สะอาดปลอดภัย และยั่งยืน *ด้านศาสนา* นักท่องเที่ยวมีความเคารพในศาสดาหรือรูปเคารพ ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนพิธีของศาสนา *ด้านวัฒนธรรม* คือ วัฒนธรรม ทั้งด้านวัตถุธรรม คติธรรม เนติธรรม และสหธรรม ได้มีการอนุรักษ์สืบทอดไม่ให้เกิดสูญหายไป ทำให้เกิดงานเทศกาลท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากขึ้น ประเทศได้มีโอกาสเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติมากขึ้น เป็นต้น

²สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2561). *แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม*, ใน <https://www.dot.go.th/ebooks/ebooks-view/430>

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้ มีการบริหารจัดการสภาพทั่วไป ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านสิ่งปลูกสร้าง ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อด้านศาสนาและวัฒนธรรม ได้อย่างมีคุณภาพ ผลการวิจัยนี้มีบางส่วนที่สอดคล้องและบางส่วนไม่สอดคล้อง กับ พระมหาสุทิตย์ อากาศโร และคณะ ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผลของการวิจัยดังนี้ (1) บางส่วนที่สอดคล้อง คือ ผลการวิจัยของ พระมหาสุทิตย์ อากาศโร และคณะ พบว่า การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า วัดทั้ง 9 วัด สามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ โดยวัดสามารถจัดการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวได้ เช่น มีการดูแลและอนุรักษ์โบราณวัตถุ โบราณสถาน และสถาปัตยกรรมภายในวัดในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวภายในวัดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม การจัดพื้นที่ภายในวัด เช่น สถานที่ไหว้พระ สถานที่ถ่ายรูป หรือที่นั่งสมาธิ ไหว้พระ สวดมนต์ การให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของวัดหรือทางพระพุทธศาสนา การกำหนดเขตพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวและการเที่ยวชมภายในวัด ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า วัดถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย แต่ก็จะต้องมีการวางระบบการจัดการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2) บางส่วนที่ไม่สอดคล้อง คือ ผลการวิจัยของ พระมหาสุทิตย์ อากาศโร และคณะ พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในวัดมีหลายปัญหา ตั้งแต่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อสถานที่ โอกาส และวัฒนธรรมอันดีงามของไทยและระเบียบวัด โดยส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ การไม่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อม และขาดความเป็นระเบียบในการเที่ยวชม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย การรुक้าของร้านขายสินค้าและบริการภายในวัด จนเกิดข้อขัดแย้งกับชุมชนไปจนถึงการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้ให้บริการบางกลุ่ม³ แต่ผลของการศึกษาประวัติศาสตร์และเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ในเรื่องนี้ พบว่า จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยว 8 แห่ง จาก 5 จังหวัด ในอีสานใต้ จำนวน 299 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชม แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมอีสานใต้ มิได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยรวมทุกแหล่งท่องเที่ยวเท่ากับร้อยละ 98.04 ซึ่งมีผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในอีสานใต้ ได้มีการบริหารจัดการสภาพทั่วไปด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านสิ่งปลูกสร้าง ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อด้านศาสนาและวัฒนธรรม ได้อย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด จึงทำให้มีผลกระทบด้านลบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้โดยรวมน้อยที่สุด

บทสรุป

ผลของการวิจัยนี้ทำให้เห็นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม และผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ ดังนี้

ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอีสานใต้ ในมิติทางด้านประวัติศาสตร์ได้ค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวว่าด้วยความเป็นไปของคน สถานที่ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งผ่านมาแล้วแต่อดีตในดินแดนอีสานใต้ และในมิติทางด้านวัฒนธรรม ได้ค้นพบและเห็นสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม ภูมิปัญญา ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ปรัชญา ศีลธรรม จรรยา ภาษา กฎหมาย ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและสิ่งต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มคนอีสานใต้ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ ส่งเสริม ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจและวัตถุอย่างสันติสุขและยั่งยืนต่อกันเรื่อยมา

³พระมหาสุทิตย์ อากาศโร และคณะ.(2552) “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร”. รายงานวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ด้านเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ ในมิติทางด้านศาสนาได้ค้นพบ เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งเกิดจากองค์ประกอบของศาสนา เช่น ศาสนา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน และศาสนพิธี องค์ประกอบดังกล่าวทำให้เกิดศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศิลปวัตถุ รวมไปถึงประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในมิติทางด้านวัฒนธรรม ได้ค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็น *ด้านวัตถุธรรม* คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ เกี่ยวกับปัจจัยสี่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ *ด้านคติธรรม* คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจได้มาจากปรัชญา ศาสนา หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น *ด้านเนติธรรม* คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นแบบแผนอย่างเดียวกัน เป็นที่ยอมรับนับถือของคนส่วนใหญ่ซึ่งมีการปฏิบัติสืบทอดกันเรื่อยมา หรือ *ด้านสทธรรม* คือ วัฒนธรรมที่เป็นมารยาททางสังคมซึ่งใช้ติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น เป็นมารยาทและคุณธรรมที่ควรปฏิบัติ เป็นต้น

ด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ ผลกระทบนี้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งด้านบวกและลบ คือ *ด้านบวก* เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลดี เช่น ด้านศาสนา คนมีความเคารพในศาสนา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนพิธีกรรมของศาสนา ด้านวัฒนธรรม ทำให้เกิดงานเทศกาลท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากขึ้น วัฒนธรรมได้มีการอนุรักษ์สืบทอดไม่ให้เกิดสูญหาย ทำให้ประเทศได้มีโอกาสเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติมากขึ้น เป็นต้น *ด้านลบ* เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดผลเสีย เช่น ด้านศาสนา คนขาดความเคารพในศาสนา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนพิธีของศาสนา หรือ ด้านวัฒนธรรม เช่น ไม่ทำให้เกิดงานเทศกาลท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากขึ้น ไม่ได้สืบทอดวัฒนธรรมประเทศชาติโอกาสได้เผยแพร่เอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชาติ เป็นต้น แต่ผลของวิจัยนี้ได้พบว่ามีผลกระทบในด้านบวกมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในอีสานใต้ ได้มีการบริหารจัดการสภาพทั่วไป ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านสิ่งปลูกสร้าง ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อด้านศาสนาและวัฒนธรรม ได้อย่างมีคุณภาพ

ผลจากการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปปฏิบัติสำหรับผู้เกี่ยวข้องดังนี้ หน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลการท่องเที่ยวควรนำผลวิจัยนี้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนและการวางแผนพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านการตลาดการท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว นำเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ภาครัฐ เอกชน องค์กรในท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม และผลกระทบของการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในอีสานใต้ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นิรันดร์ กุลพานันท์. (2561). อีสานใต้. สถาบันวิจัยและพัฒนาภาคอีสานและอินโดจีน. เข้าถึงเมื่อ (5 มีนาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.gotoknow.org/posts/108893>)
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2561). แนวทางบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม. หน้า 60-64. เข้าถึงเมื่อ (12 กรกฎาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.dot.go.th/ebooks/ebooks-view/430>)
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโระ และคณะ. (2552). รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ผลของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถ ในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและ ความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 The Effects of Collaborative Strategic Reading (CSR) Supplemented with Mind Map on Thai Reading Comprehension and Summary Writing Abilities of Mathayomsuksa 4 Students

ชาติชาย ศิริรัตน์พงษ์

หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : notthing.aek@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและ
ความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริม
ด้วยแผนผังความคิด ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2561 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด 2) แบบทดสอบวัดความสามารถใน
การอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย
ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนและหลัง
เรียนเท่ากับ 18.18 คิดเป็นร้อยละ 45.45 และ 31.07 คิดเป็นร้อยละ 77.68 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่า
ก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสรุปความ ก่อนเรียนและ
หลังเรียนเท่ากับ 17.70 คิดเป็นร้อยละ 44.24 และ 28.02 คิดเป็นร้อยละ 70.04 ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อ
ความเข้าใจและความสามารถในการเขียนสรุปความ เท่ากับ 0.80 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง

คำสำคัญ: กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ แผนผังความคิด การอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ การเขียนสรุปความ

Abstract

The purposes of this research were to study and compare Thai reading comprehension and
summary writing abilities of Mathayomsuksa 4 students before and after using the Collaborative Strategic
Reading (CSR) supplemented with mind map. The subjects were 28 Mathayomsuksa4 students who were

studying in the first semester of the academic year 2018 under the Office of Secondary Educational Service Area 20. They were selected by cluster random sampling. The research design of this study was a one group pretest-posttest design. The research Instruments included 1) Lesson plans based on Collaborative Strategic Reading (CSR) supplemented with mind map, 2) a Thai reading comprehension ability test, and 3) a summary writing ability test. The data were analyzed for mean percentage, standard deviation and t-test for dependent samples.

The research findings were as follow: 1) The students had reading comprehension ability mean scores before and after were 18.18 or 31.07 percentage and 45.45 or 77.68 percent respectively. The posttest mean score was higher than the pretest one which was higher than 70 percent of the set criterion. 2) The students had summary writing ability mean scores before and after were 17.70 or 28.02 percent and 44.24 or 70.04 percent respectively. The posttest mean score was higher than the pretest one which was higher than 65 percent of the set criterion. 3) The correlation coefficient between reading comprehension ability and summary writing abilities at 0.80 that had positive correlation at a high level.

Keywords: Collaborative Strategic Reading , CSR, Mind Map, Thai Reading Comprehension,

Summary Writing

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทำให้เราต้องรู้ทันวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอและปัจจุบัน“การอ่าน” จัดได้ว่าเป็น “พาหนะ” ที่สำคัญที่สุดที่จะพาเราไปท่องโลกแห่งความรู้ เนื่องจากทั้งสะดวก ประหยัดเวลาและประหยัดทรัพยากร ในการเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาประเทศชาติ (มณีรัตน์, 2555) ซึ่งการอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์รวมทั้ง การพัฒนาอาชีพและการศึกษา การอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในทักษะทางภาษา จึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้นักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะการอ่านช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์พัฒนาการวิเคราะห์การตีความ พัฒนาความคิด ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อ่าน (พองจันทร์ และคณะ, 2553) นอกจากนี้ทักษะการเขียนก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการอ่าน เนื่องจากการเขียนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิดความเข้าใจให้ผู้อื่นทราบ (สุจริต, 2537) ตั้งแต่เรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้สังคมมนุษย์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดมา การเขียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในสังคมมนุษย์ (นภค, 2557) เป็นทักษะทางการศึกษาที่ขาดไม่ได้ จึงต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ปัจจุบันพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทักษะด้านการอ่านและการเขียนยังประสบปัญหา จากการประเมินผลรายจุดประสงค์ซึ่งได้คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 60 และ จากผลการทดสอบ O-net ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2559 และ 2560 พบว่า คะแนนทักษะการอ่านเฉลี่ยลดลง 12.84 คะแนน และทักษะการเขียนเฉลี่ยลดลง 7.64 คะแนน ซึ่งลดลงอย่างมากทั้งสองทักษะ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ครูใช้วิธีการสอนรูปแบบเดิม ๆ นักเรียนไม่มีการปฏิสัมพันธ์กัน ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่ดีเท่าที่ควร (กรมวิภากร, 2545) ดังนั้น ครูจึงต้องหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน ซึ่งกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้พัฒนาการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและการเขียนสรุปความ โดยคลิงเนอร์และคณะ (Klingner et al., 2012) กล่าวว่าเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มที่เปิดโอกาสให้พัฒนาทักษะทางด้านภาษาผ่านการปฏิสัมพันธ์กันโดย การอ่าน มีขั้นตอนการหาคำศัพท์ที่

ละเอียด มีการวิเคราะห์ อภิปราย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ช่วยเหลือ เรียนรู้และทำงานร่วมกันตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในกลุ่มที่จัดแบบละความสามารถ เกิดการพึ่งพาและเอื้อเฟื้อต่อกันในการเรียนรู้ทำงานและประสบความสำเร็จร่วมกัน โดยแบ่งเป็น 3 ชั้นหลัก คือ ชั้นที่ 1) ชั้นก่อนอ่าน (Before Reading) ชั้นที่ 2) ชั้นระหว่างการอ่าน (During Reading) และ ชั้นที่ 3) ชั้นหลังการอ่าน (After Reading) และกลวิธีนี้จะเด่นชัดมากขึ้น จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาช่วย ซึ่งแผนผังความคิดเป็นเทคนิคหนึ่งที่เสริมประสิทธิภาพของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือเพราะเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวมด้วยข้อความหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนการคิดนำมาใช้ในการเขียนย่อความเป็นการระดมความคิดของสมองซีกซ้ายและซีกขวา (ทิตนา, 2552) การนำแผนผังความคิดไปใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้สนุกสนาน สมองได้พัฒนาสติปัญญาเพิ่มความสามารถในการจำ ช่วยในการเรียนรู้มีผลถาวรต่อผู้เรียน (ชาติรี, 2546)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำผลของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด ว่าจะสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนสรุปความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ และความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ พัฒนาการกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณีและสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป(กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งประกอบด้วย 5 สาระหลัก ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม

2. กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (Collaborative Strategic Reading: CSR)

เป็นกลวิธีการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มที่จัดแบบละความสามารถกลุ่มละ 4 คน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่แตกต่างกันร่วมกันอ่านและอภิปรายให้เข้าใจข้อสรุปจากเนื้อหาที่อ่าน และเป็นกลวิธีที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนช่วยให้รู้สึกสนุกสนานและมีความสุขในการอ่าน เพราะผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมกลุ่ม (Klingner et al, 2001) ซึ่งมี 3 ชั้น ได้แก่ชั้นที่ 1 ชั้นก่อนอ่าน (Before Reading) ชั้นที่ 2 ชั้นระหว่างการอ่าน (During Reading) และชั้นที่ 3 ชั้นหลังอ่าน (After

Reading) นอกจากนี้ อาจเพิ่มขึ้นตอนการสรุปทเรียนร่วมกันทั้งชั้น (Whole-Class Wrap Up) และกิจกรรมกรรมติดตามผล
ความเข้าใจ (Follow-Up Activities) เข้ามาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

3. แผนผังความคิด (Mind Map)

แผนผังความคิดเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวมโดยใช้
เส้น คำ ระยะเวลาจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย เรขาคณิต และภาพ แสดงความหมายและการเชื่อมโยงของความคิด หรือ
สาระนั้น ๆ (ทิตินา, 2549) ซึ่งมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกไปเป็นความคิดรวบยอดย่อย ๆ
2. เขียนคำที่เป็นตัวแทนความหมายของความคิดนั้น ๆ และใช้รูปทรงเรขาคณิตแสดงระดับของคำ
3. ลากเส้นเชื่อมโยงความคิดเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่าง ๆ
4. ใช้สัญลักษณ์และภาพต่าง ๆ เป็นตัวแทนความหมายของการคิดและความรู้สึกต่าง ๆ

4. ความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ

การอ่านเพื่อทำความเข้าใจ หมายถึง การรับรู้ต่อสัญลักษณ์ที่เป็นภาษาเขียนการควบคุมความสัมพันธ์ของภาษา
และโครงสร้าง ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และประกอบกันเป็นคำศัพท์ ความตระหนักถึงความเข้าใจของภาษา ความสามารถในการ
ใช้ตัวชี้แนะ (Clues) ที่อยู่ในบริบท มาช่วยในการอ่านและการรู้เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ
เช่น ความสามารถในการเข้าใจ ใจความหลักและข้อความสนับสนุน เป็นต้น (Finocchiaro, M. and Sako, S., 1983) แบ่ง
ออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) ระดับตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง 2) ระดับการตีความหรือสรุปลงความเห็น 3) ระดับการอ่านอย่างมี
วิจารณ์ญาณ 4) ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือนำไปใช้ (Miller, W., 1990)

5. ความสามารถในการเขียนสรุปความ

การเขียนสรุปความคือทักษะที่จะช่วยให้ผู้เรียน สามารถระบุได้ว่าส่วนไหนเป็นใจความสำคัญ ส่วนไหนเป็น
ใจความรองเพื่อจะได้เขียนเฉพาะส่วนที่สำคัญของประโยค อันได้แก่ ประธาน กริยาและกรรม โดยตัดคำหรือวลีที่ไม่สำคัญ
ออกไป (Hudges, J.J. and Laws, S.Y., 1967) ซึ่งการเขียนสรุปความสามารถช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน
และทำคะแนนสอบการเขียนได้ดี (Rosaline, T.B., 1995)

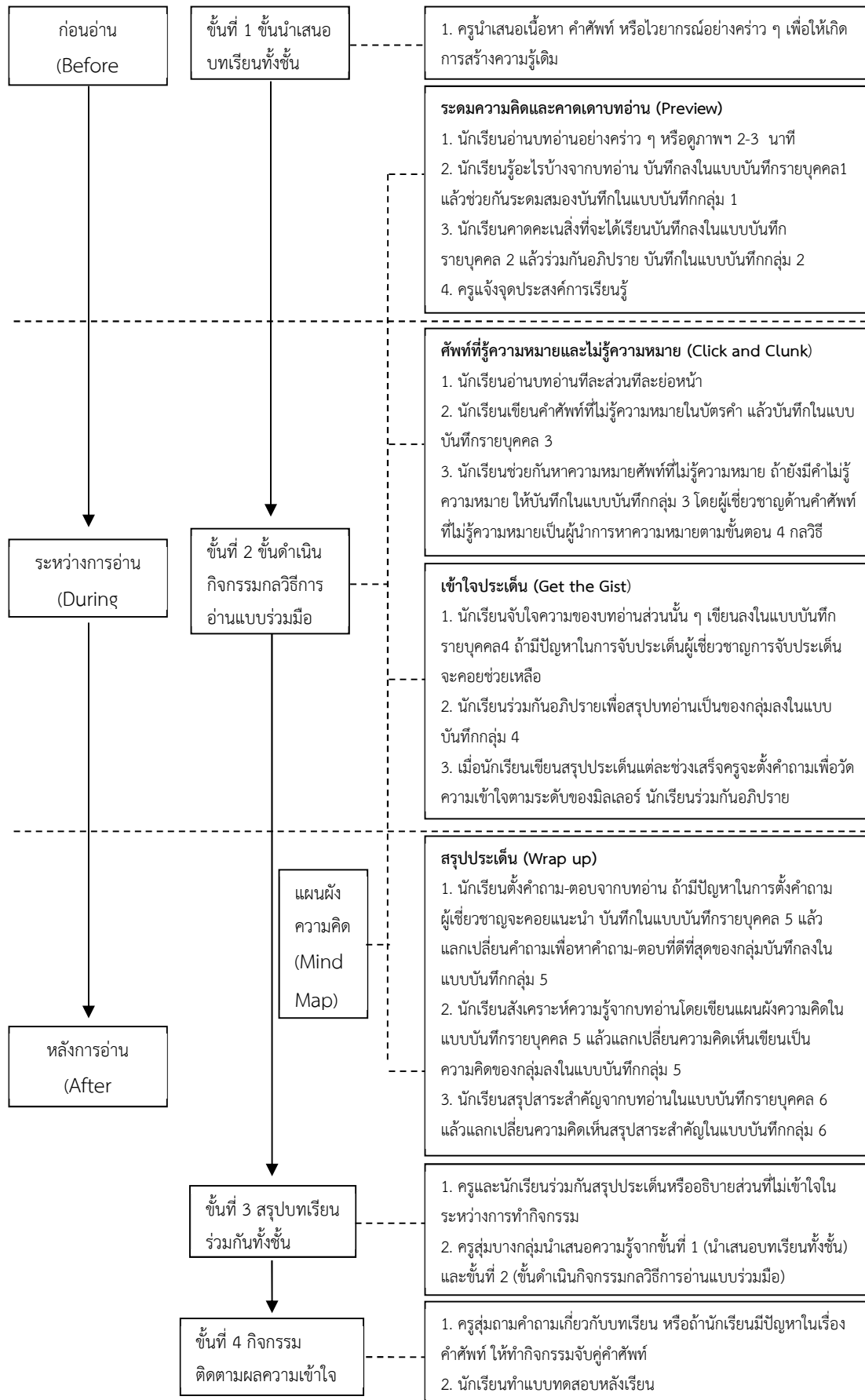
แนนซี และคณะ (Nancy et al., 2003) แบ่งการประเมินการเขียนสรุปความ ได้แก่ 1) ความยาวของเนื้อหา 2)
ความถูกต้องของเนื้อหา 3) การถอดความ 4) ตรงประเด็นและ 5) ไวยากรณ์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชาติ กองกุล (2548) ทำการวิจัยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ การ
เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนสรุปใจความของพระนิสิต พบว่า พระนิสิตมีคะแนนความเข้าใจใน
การอ่าน ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์และความสามารถในการเขียนสรุปใจความภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่า
ก่อนการทดลอง

พรรณนภา เพิ่มพูน (2549) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือที่มีต่อ
ความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีความสามารถ ในการ
อ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าการทดลองและมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจสูง
กว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีปกติ

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 186 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 7,427 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้รู้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง โดยได้ค่าความเหมาะสมทุกแผนเท่ากับ 5.00

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ เป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีความยากง่ายระหว่าง 0.51 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.53 และมีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.74

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อเท่ากับ 1.00 ทั้ง 2 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นของการให้คะแนนเท่ากับ 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) ใช้เวลา 2 ชั่วโมง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

3.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิดกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 15 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบหลังการเรียน (Post-Test) ใช้เวลา 2 ชั่วโมง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำคะแนนจากการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยการทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว และเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ

4.2 นำผลการทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนเรียนและหลังเรียน มาหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 65 ด้วยการทดสอบ ที่แบบกลุ่มเดียวและเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ

4.3 นำคะแนนทดสอบหลังเรียนของความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนสรุปความ มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

5. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว และการทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	t-test
ก่อนเรียน	18.18	45.45	4.16	22.48**
หลังเรียน	31.07	77.68	2.75	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนเท่ากับ 18.18 คิดเป็นร้อยละ 45.45 และหลังเรียนเท่ากับ 31.07 คิดเป็นร้อยละ 77.68 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 70	t-test
คะแนนหลังเรียน	31.07	2.75	28	5.91**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 31.07 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	t-test
ก่อนเรียน	17.70	44.24	2.27	18.07**
หลังเรียน	28.02	70.04	2.74	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสรุปความ ก่อนเรียนเท่ากับ 17.70 คิดเป็นร้อยละ 44.24 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.02 คิดเป็นร้อยละ 70.04 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วย ด้วยแผนผังความคิด หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 65

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 65	t-test
คะแนนหลังเรียน	28.02	2.74	26	3.89**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.02 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 65 ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด

คะแนนเฉลี่ย (\bar{x})		ค่าความสัมพันธ์
การอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ	การเขียนสรุปความ	
31.07	28.02	0.80**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนสรุปความมีค่าเท่ากับ 0.80 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือมุ่งพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยเน้นความร่วมมือภายในกลุ่มที่จัด คณะความสามารถ เพื่อทำความเข้าใจบทอ่าน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ มีการช่วยเหลือกันในการทำงานเพื่อที่จะทำให้การอ่านประสบความสำเร็จ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการอ่าน ทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมไปพร้อมกับการใช้ทักษะทางภาษา ได้ฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามจากเนื้อเรื่องจากนั้นแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมีแรงจูงใจ และมีความพยายามที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยไบรอันท์และคณะ (Bryant et al., 2001) และแคลปเปอร์ และคณะ (Clapper et al., 2002) กล่าวว่า เป็นกลวิธีที่ใช้ได้ผลมากกับชั้นเรียนที่มีผู้เรียนหลากหลาย และมีระดับความสามารถแตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านและ การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา เพราะนอกจากจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะในการทำความเข้าใจในบทอ่าน ให้มีประสิทธิภาพแล้วยังพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย ซึ่งหลังจากการอ่านแล้วนักเรียนต้องเขียนแผนผังความคิด (Mind Map) ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งซึ่งช่วยให้การเขียนสรุปความประสบความสำเร็จ เพราะแผนผังความคิดเป็น การสรุปเนื้อหา ความคิดหลักโดยถ่ายทอดแนวคิดสำคัญต่าง ๆ ลงในแผนผังความคิด ซึ่งสามารถวาดภาพ สัญลักษณ์ เส้น สี ขนาดจัดลำดับเชื่อมโยงแสดงความสัมพันธ์ได้

ถูกต้อง ซึ่งบูซาน (Buzan, T., 1997) กล่าวว่า แผนผังความคิดเป็น การแสดงออกของการคิดรอบทิศทาง เป็นลักษณะการทำงานตามธรรมชาติของสมองมนุษย์และเป็นเทคนิค การแสดงออกด้วยภาพที่มีหลักนำไปสู่ตัวไขประตูไปสู่ศักยภาพของสมอง เป็นการเชื่อมโยงการทำงานของความคิด จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจได้ดีและมีความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้ยังพบว่ากลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยผังความคิดเป็นกลวิธีที่ฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการเขียนสรุปความไปพร้อมกัน ซึ่งทั้งสองทักษะนี้เป็นทักษะที่มีความสำคัญและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ซึ่งโจน (Joan, 1990 อ้างถึงในเย็นจิตต์, 2540) ได้ว่าการสอนทักษะทางภาษา ด้านการอ่านจะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทั้งด้านการอ่านและการเขียน เช่นเดียวกับการสอนทักษะภาษาด้านการเขียนจะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทั้งด้านการอ่านและการเขียน ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจและคิดต่อเนื่องในการแสดงความรู้สึกความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้อ่าน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดแตกต่างกันไป ถ้าให้ผู้เรียน ได้ถ่ายทอดความคิดความรู้สึกออกมาเป็นภาษาเขียน นอกจากจะได้พัฒนาทักษะการคิด การอ่านแล้ว ยังได้พัฒนาการเขียนควบคู่กันไปด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุชาติ กองกุล (2548) และ พรรณณา เพิ่มพูน (2549) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์และความสามารถในการเขียนสรุปใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มควบคุม ตรงกับงานวิจัยของ จุติมา นาควรรณ (2544) และสมาน ถาวรรัตนวิช (2541) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผังความคิด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และระดับความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะควรสร้างบรรยากาศและข้อตกลงในการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของตนเองในขั้นตอนหลังการอ่านช่วงการสรุปประเด็น (Wrap up) ครูควรกำชับให้นักเรียนตั้งคำถามตามระดับของการอ่านทั้ง 4 ระดับ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาการตั้งคำถาม ควรกำชับเรื่องการใช้เวลาในแต่ละขั้น ควรนำกิจกรรมนี้ไปใช้กับเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจและควรมีการศึกษาตัวแปร เช่น เจตคติและความพึงพอใจ การเรียนรู้และหาความหมายเกี่ยวกับคำศัพท์ เป็นต้น

บทสรุป

จากผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (CSR) เสริมด้วยแผนผังความคิด ทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสรุปความหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนสรุปความโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีค่าเท่ากับ 0.80 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีต้องขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความรู้และ ให้ คำแนะนำตลอดการวิจัยขอบคุณบิดามารดา ญาติพี่น้อง และขอบคุณความช่วยเหลือจากคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ความร่วมมือจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วน เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนุสภกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชาตรี สำราญ. (2546). หลากหลายวิธีสอนที่ไม่หลอกหลอนวิธีเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2549). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : ด้านสุท ธาการพิมพ์.
- _____. (2552). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นพดล จันทรเพ็ญ. (2557). หลักการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : เจเนซิส มีเดียคอม.
- พรรณณา เพิ่มพูน. (2549). ผลของการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการอ่าน ภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พองจันทร์ สุขยิ่ง. (2553). ศิลปะการอ่านอย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : ปันรู้.
- มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์. (2555). อ่านเป็นเรียนก่อนสอนเก่ง. กรุงเทพฯ : นานามีบุ๊คส์.
- เย็นจิตต์ ศรีใจงาม. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจการเขียนความเรียงและการ แต่งคำประพันธ์ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมาน ถาวรรัตนวิช. (2541). ผลของการใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุจริต เพียรชอบ. (2537). การมัธยมศึกษาในอนาคต. ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11-15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุชาติ กองกุล. (2548). การใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ การเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนสรุปใจความภาษาอังกฤษของพระนิสิต. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- Bryant, D.P., Linan-Thomson, S., Ugel, N.m., Hamff, A., &Hogen, M. (2001). The effect of professional development for middle school general and special Education teachers on implementation of reading strategies in inclusive content area classes. Learning Disability Quarterly. Vol. 24. No. 1. pp. 251-264

- Buzan, T. (1997). The mind mapping book: How to use radiant thinking to maximize you brain's untapped potential. London : BBC Books.
- Clapper, A. T., Bremer, C. D., & Deshler, D. D. (2002). Never too late: Approaches to reading to instruction for secondary students with disabilities. Research to practice brief. Improving secondary education an transition service trough research. Vol. 1. No. 3. pp. 3-7
- Finocchiaro, M.&Sako, S. (1983). Foreign language testing: A practical approach. New York : Regents.
- Hudges, J.J. & Law, S.Y. (1967). Harbrace writing course. Harcourt Brace : Jovanovich.
- Klingner, J.K., Vaughn, S., Dimino, J., Schumm, J.S., & Bayant, D. (2001). Collaborative strategic reading. Longmont : Sopris West.
- _____. (2012). Now we get it : Boosting comprehension with collaborative strategic reading. San Francisco : Jossey-Bass.
- Miller, W. (1990). Reading comprehension activities kit. New York : The Center for Applied Research in Education.
- Nancy, F., Douglas, F., & Ted, H. (2003). What is the gist.Summary Writing for Struggling Adolescent Writers. Vol. 11. No. 8. pp. 48
- Rosaline, T.B. (1995). The effects of student-generated summaries instructor- provided & summaries and frequency of summarization during computer- based instruction. A Dissertation Abstracts International. Vol. 58. No. 10. pp. 1235

ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Effects of Learning Together Cooperative Learning Supplemented with KWDL Technique and Skill Practice

Exercise on Problem Solving Ability and Achievement

in Mathematical of Mathayomsuksa 1 Students

ขวัญหล้า คุณทวีลาภผล

หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : kkwanlar2532@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเสริมเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 17 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว และการทดสอบที่แบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14.24 คิดเป็นร้อยละ 35.89 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 30.29 คิดเป็นร้อยละ 75.74 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 2) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.71 คิดเป็นร้อยละ 30.02 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.28 คิดเป็นร้อยละ 79.41 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกัน เทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล แบบฝึกทักษะ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the mathematical problem solving ability and mathematical learning achievement before and after using learning together cooperative supplemented with KWDL technique and skill practice exercise. The sample consisted of 17 Mathayomsuksa 1 students studying in the first semester of the academic year 2019 at a secondary school in Udon Thani. They were selected using cluster random sampling. The research instruments included lesson plans, skill practice exercise, problem solving ability test and mathematical learning achievement test. The mean, percentage, standard deviation, t-test for one sample, and t-test for dependent samples were used in data analysis. The findings of the research were as follows: 1) The students had pretest mean score of mathematical problem solving ability was 14.24 at 35.89 percent and posttest mean score was 30.29 at 75.74 which had posttest mean score was higher than pretest. 2) The students had pretest mean score of mathematical learning achievement was 11.71 at 30.02 percent and posttest mean score was 23.28 at 79.41 which had posttest mean score was higher than 75 percent and posttest mean score was higher than pretest.

Keywords: KWDL Technique, Learning Together Cooperative, Mathematical Learning Achievement, Mathematical Problem Solving Ability, Skill Practice Exercise

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) แม้ว่าคณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากก็ตาม แต่ปัญหาของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน ยังไม่บรรลุผลสำเร็จเห็นได้จากรายงานผลการทดสอบคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary Nation Education Test: O-NET) ของสถาบันทดสอบการศึกษาระดับชาติ ผลคะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ปีการศึกษา 2558-2560 มีคะแนนเฉลี่ย 19.51, 16.44 และ 20.40 ตามลำดับ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20, 2561) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ คือ คะแนนเฉลี่ยจะต้องไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 26.59, 29.31 และ 26.30 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558-2560 มีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับ ดังนี้ 45.25, 50.88 และ 53.23 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด คือนักเรียนต้องมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 75 (โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง, 2559: 20, 2560: 18, 2561) อาจเนื่องมาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เช่น ธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาเป็นนามธรรมและมีความสัมพันธ์กันต่อเนื่อง ถ้านักเรียนไม่ตั้งใจตั้งแต่เริ่มต้นแล้วจะส่งผลให้นักเรียนเบื่อและไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อีกทั้งครูผู้สอนเน้นทักษะกระบวนการคำนวณเป็นหลักโดยมุ่งให้นักเรียนจำในเรื่องสูตรนิยามและวิธีการหาคำตอบที่ถูกต้อง เป็นผลให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี แต่นักเรียนด้อยความสามารถในการแก้ปัญหา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551)

การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเป็นการจัดการเรียนโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มความสามารถมีการมอบหมายงาน และหน้าที่ที่แต่ละคนในกลุ่มต้องทำอย่างชัดเจน สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด มีการพึ่งพาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์ แล้วนำงานของทุกคนที่สำเร็จมารวมกันเพื่อเป็นผลสำเร็จของกลุ่ม สอดคล้องกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ ของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1974) ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตนเอง พร้อมด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสอนแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค ดับเบิลยู ดี แอล ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนการแก้โจทย์ปัญหาที่ ชอว์และคณะ (Shaw et al., 1997) ได้เสนอไว้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นักเรียนช่วยกันหาสิ่งที่รู้เกี่ยวกับโจทย์ สิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ โดยใช้บัตรเทคนิค ดับเบิลยู ดี แอล ขั้นที่ 2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาสิ่งที่ต้องการรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับโจทย์ หาความสัมพันธ์ของโจทย์และกำหนดวิธีการในการแก้โจทย์ปัญหา ขั้นที่ 3 นักเรียนทั้งชั้นหรือแต่ละกลุ่มช่วยกันดำเนินการเพื่อแก้โจทย์ปัญหา โดยเขียนโจทย์ปัญหาให้อยู่ในรูปของประโยคสัญลักษณ์ หาคำตอบและตรวจสอบคำตอบ ขั้นที่ 4 ให้นักเรียนทั้งชั้นหรือแต่ละกลุ่มสรุปเป็นความรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหา

แบบฝึกทักษะนับว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียนหลังเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่ง ๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจรวมทั้งเกิดความชำนาญในช่วงนั้นๆ อย่างกว้างขวางทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น แบบฝึกทักษะยังเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้งช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ทันท่วงที (วุฒิ ธนอมวิริยะกุล, 2547)

จากความเป็นมาและปัญหาที่พบดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกัน เสริมด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอลและแบบฝึกทักษะ นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยต้องการศึกษาว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกัน เสริมด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอลและแบบฝึกทักษะ จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การจัดการจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การจัดการจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ

แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ โดยกำหนดสาระหลักที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนดังนี้ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต และ สาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกัน

การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นการจัดการเรียนโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละความสามารถ มีการมอบหมายงาน และหน้าที่แต่ละคนในกลุ่มอย่างชัดเจนทุกคนรับผิดชอบในงานส่วนตนได้รับมอบหมาย พึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกันนำงานของทุกคนที่สำเร็จมารวมกัน เพื่อเป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม ทุกคนยอมรับคะแนนของกลุ่ม ทุกคนได้คะแนนเท่ากัน และมีการหมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่กัน จากสิ่งที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้เลือกการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันตามขั้นตอน ของ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) เสนอขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกัน ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบและทดสอบ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป บทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม มาใช้ในการจัดการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น

3. เทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล

เทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล เป็นเทคนิคการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ละเอียดอย่างชัดเจน ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้เลือกใช้เทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล ตามขั้นตอนของ วัชรา เล่าเรียนดี (2549) มาประยุกต์ใช้ในการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เพราะ การแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล นั้นเป็นการแก้โจทย์ตามขั้นตอนที่มีระบบ มีกระบวนการที่ชัดเจน ทำให้การแก้ปัญหาสามารถตรวจสอบได้ ทุกขั้นตอน จนกระทั่งสามารถตรวจสอบคำตอบได้ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 K ครูและนักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่รู้เกี่ยวกับโจทย์ ขั้นที่ 2 W ครูและนักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบและวางแผนแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 3 D ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 4 L ครูและนักเรียนร่วมสรุปคำตอบ และการแก้ปัญหาหรือ ตรวจสอบคำตอบ

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะและความสามารถหลายอย่าง เช่นความรู้ในเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการทำงาน ทักษะทางการคิดและความสามารถในการประเมินการทำงานของตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ เจตคติและความเชื่อของผู้แก้ปัญหาด้วย (อัมพร, 2553)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

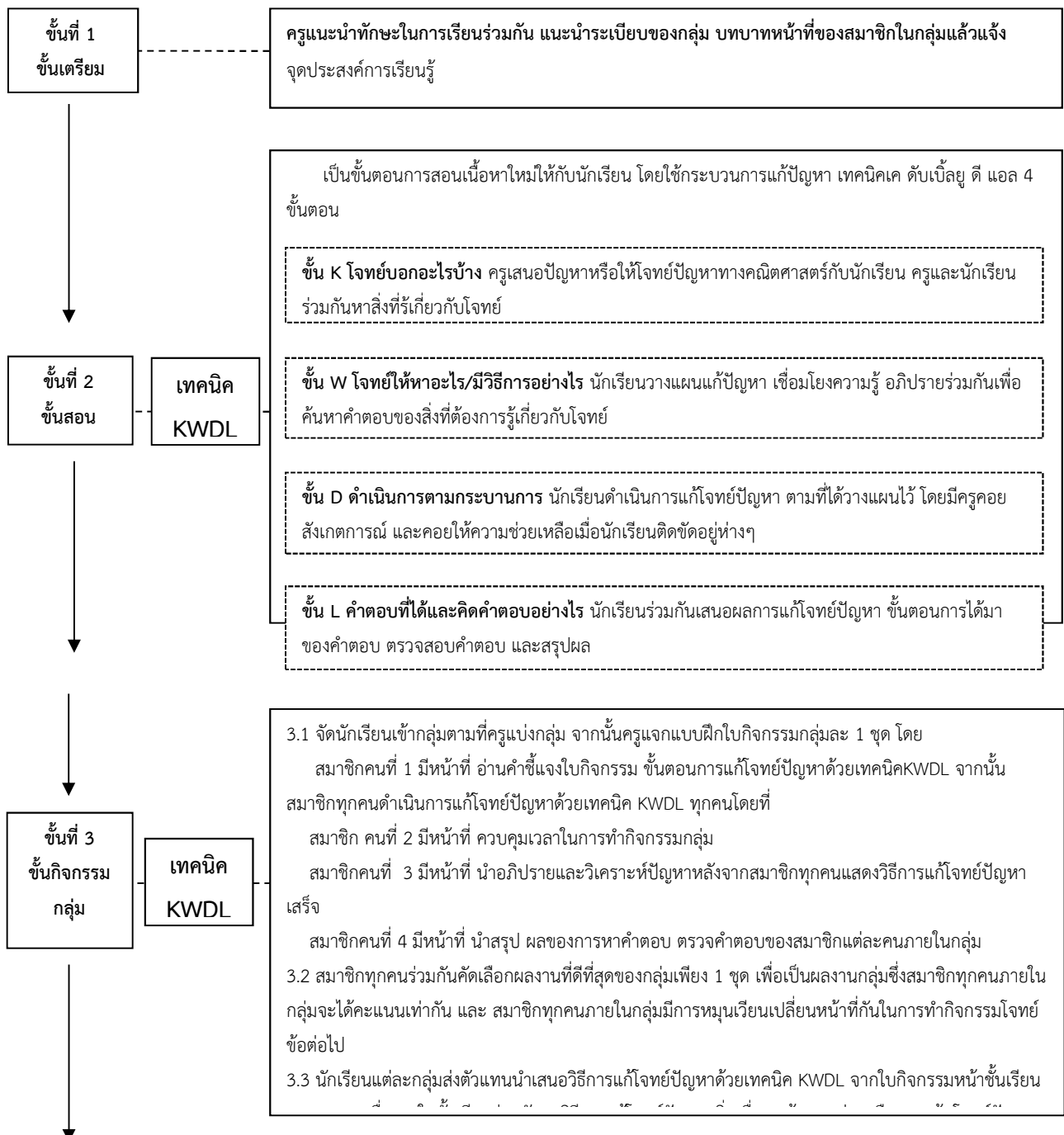
ชอ แชมเบลส และ เชสชิน (Shaw Chambless & Chessin, 1997) ได้ทำการอบรมครูผู้สอนเกรด 4 การร่วมกลุ่มแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L และให้นำกลับไปทดลองสอนกับนักเรียน แล้วนำผลไปเปรียบเทียบกับนักเรียนที่เรียนปกติ ผลการวิจัย พบว่านักเรียนที่ร่วมกลุ่มแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L สามารถเขียนคำตอบ และละเอียดมาก นอกจากนี้นักเรียนที่ร่วมกลุ่มแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L มีเจตคติ ด้านบวกกับคณิตศาสตร์

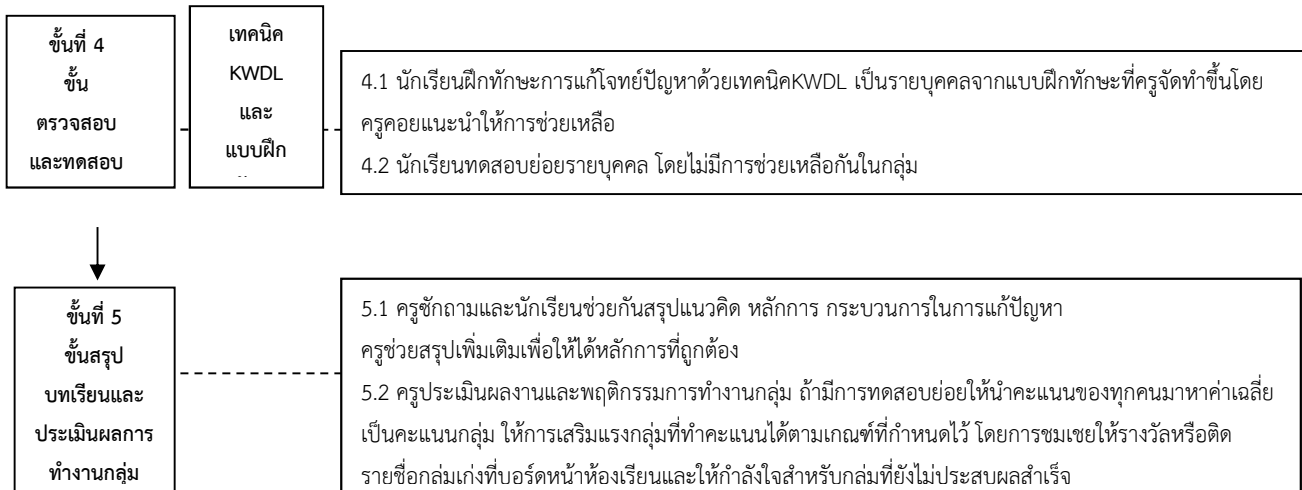
นิสาร์ตัน นวลประจักษ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT เน้นการแก้ปัญหาปลายเปิดตามวิธีการของโพลยาในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT เน้นการแก้ปัญหาปลายเปิดตามวิธีการของโพลยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อัจฉรา นาคเสน (2556) ได้ทำศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบแอล ที่ เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและแบบฝึกทักษะที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สหวิทยาเขตอุดรพิทยานุกูล สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 ห้องเรียน 960 คนและ กลุ่ม
 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ
 มัธยมศึกษาเขต 20 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน 17 คน ที่ได้จากการ
 สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยูดี แอล
 และแบบฝึกทักษะ จำนวน 9 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกองค์ประกอบ

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบ อัตนัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน
 ตามขั้นตอนของโพลยา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม และมีค่าความเชื่อมั่นของการตรวจให้
 คะแนนเท่ากับ 0.95

2.3 แบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ จำนวน 9 ฉบับ ซึ่งได้ค่าความเหมาะสมขององค์ประกอบของแบบฝึกทักษะอยู่
 ระหว่าง 4.67 - 4.83

2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก
 จำนวน 30 ข้อ วัดตามแนวคิดของวิลสัน 4 ด้าน มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.44 - 0.74 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง
 0.22-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกัน เสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ จำนวน 9 แผน แผนละ 2 คาบเป็นเวลา 6 สัปดาห์

3.3 หลังจากดำเนินการทดลองครบตามกำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ฉบับเดียวกับก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนจากการทดสอบ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการสอนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ

4.2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 75 โดยการทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว (t-test for One-Sample)

4.3 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

5. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และการทดสอบที่แบบไม่อิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	t-test
ก่อนเรียน	14.24	5.06	35.89	20.26**
หลังเรียน	30.29	4.24	75.74	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14.24 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 35.89 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 30.29 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.74 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบที่แบบไม่อิสระ

พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 75 ด้วยการทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ

การทดสอบ	คะแนนหลังเรียน		คะแนนร้อยละ 75	t-test
	\bar{X}	S.D.		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	23.82	3.09	22.5	1.77*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.82 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.41 และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับโดยการทดสอบที่แบบไม่อิสระกลุ่มเดียวพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และการทดสอบที่แบบไม่อิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	t-test
ก่อนเรียน	11.71	3.51	30.02	28.92**
หลังเรียน	23.82	3.08	79.41	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.71 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30.02 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.82 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.41 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยด้วยการทดสอบที่แบบไม่อิสระ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้แยกอภิปรายผลการศึกษา เป็นประเด็นต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

จากการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิ้ลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 14.24 คิดเป็นร้อยละ 35.89 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 30.29 คิดเป็นร้อยละ 75.74 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการจัดการเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละความสามารถ มีการมอบหมายงาน และหน้าที่ที่แต่ละคนในกลุ่มต้องทำอย่างชัดเจน สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด มีการฟังและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์ แล้วนำงานของทุกคนที่สำเร็จมารวมกันเพื่อเป็นผลสำเร็จของกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของสลาวิน (Slavin, 1987) ที่กล่าวว่า การทำงานแบบร่วมมือเป็นการสอนนักเรียนกลุ่มเล็กๆ ที่มีความสามารถแตกต่างกัน นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มเดียวกันในการเรียนหรือการทำกิจกรรมต่างๆ สมาชิกจะได้รับรางวัลถ้ากลุ่มทำคะแนนเฉลี่ยได้ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับหลักการเรียนแบบร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รสริน อะปะทัง (2553) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีคะแนนความคงทนในการเรียนรู้เฉลี่ย 31.36 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.40

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิ้ลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ได้นำเทคนิคเค ดับเบิ้ลยู ดี แอล มากำหนดเป็นขั้นตอนในแบบฝึกทักษะ ทำให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ตามลำดับขั้นของเทคนิคเค ดับเบิ้ลยู ดี แอล ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้น K นักเรียนร่วมกันระดมความคิดวิเคราะห์ หาสิ่งที่โจทย์กำหนดมา ขั้นที่ 2 ขั้น W นักเรียนวิเคราะห์หาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ หรือสิ่งที่โจทย์ต้องการให้หา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แนวคิดของ Ogle (1989) กล่าวว่า การใช้เทคนิคเค ดับเบิ้ลยู ดี แอล จะทำให้นักเรียนได้ฝึกการตระหนักในกระบวนการทำความเข้าใจตนเอง การวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจในตนเอง การจัดระบบข้อมูล เพื่อตั้งมาใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีประโยชน์ในการคิดวิเคราะห์ เขียนสรุป สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำทิพย์ ช่างเกตุ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาการคูณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL ซึ่งปรากฏว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และสื่อความหมายภายในได้ดีกว่าก่อนเรียนอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเน้นเทคนิค KWDL ทำให้นักเรียนมีการคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ประกอบด้วยมีการแบ่งกลุ่มความสามารถทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะสื่อสารและทำความเข้าใจกับปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

จากการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเรียนรู้อารมณ์ร่วมกัน เสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิ้ลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 11.71 คิดเป็นร้อยละ 30.02 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.82 คิดเป็นร้อยละ 79.41 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 (22.50 คะแนน) พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ร่วมกันเสริมด้วยเทคนิคเค ดับเบิ้ลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มความสามารถกัน จัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามที่ครูแบ่งกลุ่มจากนั้นครูแจกใบกิจกรรมกลุ่ม

ละ 1 ชุด สมาชิกภายในกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนโดยสมาชิกคนที่ 1 มีหน้าที่ อ่านคำชี้แจงใบกิจกรรมสมาชิกคนที่ 2 มีหน้าที่ ควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกคนที่ 3 มีหน้าที่ นำอภิปรายและวิเคราะห์ปัญหาหลังจากสมาชิกทุกคนแสดงวิธีการ แก้ไขปัญหาเสร็จ สมาชิกคนที่ 4 มีหน้าที่ นำสรุปผลของการหาคำตอบ ตรวจสอบคำตอบของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม สมาชิกทุกคนร่วมกันคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดของกลุ่มเพียง 1 ชุด เพื่อเป็นผลงานกลุ่มซึ่งสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มจะได้คะแนน เท่ากันและสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมีการหมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่กันในการทำกิจกรรมโจทย์ข้อต่อไป แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาด้วยเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล หน้าชั้นเรียน นักเรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล เป็นรายบุคคลจากแบบฝึกทักษะและทดสอบย่อยรายบุคคล โดยไม่มีการช่วยเหลือกัน ครูประเมินผลงานและ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ถ้ามีการทดสอบย่อยให้นำคะแนนของทุกคนมาหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่มให้การเสริมแรงกลุ่มที่ทำ คะแนนได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดย การชมเชยให้รางวัลหรือตราสัญลักษณ์กลุ่มแก่ ที่บอร์ดหน้าห้องเรียนและให้กำลังใจสำหรับ กลุ่มที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับหลักการเรียนแบบร่วมมือของ จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1974) ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วม ในการทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละคนภายในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน พยายามทำงานที่ได้รับ มอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ตระหนักถึงความสำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม ทำให้เกิดการ เรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรากร สำเร็จ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ แบบ แบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) โดยเน้นเทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความสามารถในการสื่อสารทาง คณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) โดยเน้นเทคนิค KWDL สูงกว่านักเรียนที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการสื่อสารทาง คณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ สูง ปานกลาง และต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกาล นิยมเอี่ยม (2552) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะความรู้ พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนจริงของนักเรียนที่มีผลต่อการเรียน ทางคณิตศาสตร์ ต่ำผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผล ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำที่สอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

บทสรุป

การจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ร่วมกัน เสริมด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะมีผลทำให้ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดีขึ้น ซึ่งจากการทดลองพบว่า ความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบเรียนรู้ ร่วมกัน เสริมด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล และแบบฝึกทักษะ สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาอื่นทางคณิตศาสตร์ที่เน้น พัฒนาความสามารถด้านการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญทางคณิตศาสตร์ได้ และควรจะศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมที่มี ต่อความสามารถในการให้เหตุผลในอนาคตต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีต้องขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความรู้และ ให้คำแนะนำ ตลอดจนการวิจัย ขอบขอบคุณความช่วยเหลือจากเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และความร่วมมือจาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- จิรากร สำเร็จ. (2551). ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) โดยเน้นเทคนิค เค
ดับเบิ้ลยู ดี แอล ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มี
ระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นิสารัตน์ นวลประจักษ์. (2554). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เน้นการแก้ปัญหาปลายเปิดตามวิธีของโพลยา
ในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- รสริน อปะหงษ์. (2553). ผลการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคการ
เรียนรู้ร่วมกันที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- รัตติกาล นิยมเอี่ยม. (2552). ผลการใช้แบบฝึกทักษะความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง ระบบจำนวนจริงของนักเรียนที่มีผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง. (2559). สรุปผลการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ปีการศึกษา 2558.
อุดรธานี : งานทะเบียนวัดผลโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2547). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
———. (2549). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิ ถนอมวิริยะกุล. (2547). การสร้างแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สาระจำนวนและการดำเนินการ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์.
กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (2561). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560. อุดรธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
อัจฉรา นาคเสน. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแอล ที่ เสริมด้วย กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา และ

- แบบฝึกทักษะที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- อัมพร ม้าคอง. (2553). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1974). Learning together and alone : cooperative, competitive
and individualistic learning. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- . (1994). An overview of cooperative learning. Baltimore, Maryland : Paul H.
Bookes.
- Ogle, D.M. (1986). K-W-L : A Teaching Model that develop Active Reading of Expository
to Teacher. Accessed (30 January 2019). Available (<http://www.google.KWL.htm//A:/L517>)
- Shaw, Jean M., Chambless, Martha S. & Chessin, Debby A. (1997). Cooperative Problem Solving
: Using K-W-D-L as an Organization Technique. Accessed (20 January 2019). Available
(http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/results/results_single_ftPES.)
- Shaw, J.M., et al. (1997). Cooperative Problem Solving : Using K-W-D-L as an Organizational
Technique. Accessed (15 January 2019.) Available <http://eric.ed.gov>
- Slavin, E. R. (1987). Cooperative learning and cooperative school. London : Allyn and Bacon.

การศึกษาผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL A Study of Mathematics Learning Outcomes Of Mattayomsuksa 2 Students Through KWDL Techniques

กীরติกานต์ ใจเอื้อ^{*1} พินโย พรหมเมือง² และพวงเพ็ญ อินทรประวัติ³

โรงเรียนบ้านท่าอ่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2¹

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล^{2,3}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Keeratikant2@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL และเปรียบเทียบผลการเรียนหลังทำกิจกรรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน เครื่องมือในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลการเรียนคณิตศาสตร์และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวที่ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิค KWDL อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากผลการวิจัยนี้สามารถชี้ให้เห็นว่า เทคนิค KWDL สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ เนื่องจาก เป็นเทคนิคที่เน้นการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน ซึ่งนักเรียนสามารถนำเทคนิค KWDL นี้ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL, ผลการเรียนคณิตศาสตร์, ความพึงพอใจของนักเรียน

Abstract

The purposes of this research were to compare pre-test and posttest mean scores of mathematics learning outcomes of Matthayomsuksa 2 students taught by KWDL technique, to compare the posttest mean score against 70 % criterion, and to study the students 'satisfaction towards the KWDL technique. The samples consisted of 16 Matthayomsuksa 2 students in Ban Tha-ang School, obtained by lesson plans, the achievement test and satisfaction questionnaire. The research was one group pretest- posttest design. The statistics used to analyze the data were mean, percentage, standard deviation, and t-test. It was found that the mathematics learning outcome obtained from the posttest was significantly higher than the pre-

test being significant at the .05 level, the learning outcomes obtained from the posttest was higher than the 70% not statistically significant at the level of .05 and the students were satisfied with the learning using the KWDL technique at the highest level. The results of this research show that can be suggested that the KWDL technique can help develop learning achievement in solving problems related to linear equation of one variable of Matthayomsuksa 2 students because it is a technique that focuses on systematic thinking, which students can apply this KWDL technique to solve problems in daily life effectively.

Keywords: KWDL technique, Mathematics Learning Outcome, The students' satisfaction

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดการศึกษาคณิตศาสตร์ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่เปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่อง และตลอดชีวิตตามศักยภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่พอเพียง สามารถนำความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ คณิตศาสตร์จึงเป็นความรู้พื้นฐานของวิทยาการแขนงต่าง ๆ และมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คณิตศาสตร์มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต และช่วยพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์มีความสุข ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2545) ดังนั้น จึงเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดให้ แต่สภาพการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ไม่ได้ส่งผลถึงความสำคัญและความจำเป็นดังที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเดิมทำให้นักเรียนยังขาดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา การตีความหมายของโจทย์ปัญหา ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการแก้โจทย์ปัญหาเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องและสมเหตุสมผลได้ ดังจะเห็นได้จากผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 61.06 เท่านั้น ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 70 จึงชี้ให้เห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียน ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะครูผู้สอน จึงต้องหาวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเอง บทเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีความสำคัญต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นความรู้พื้นฐานที่จะต้องนำไปใช้ในการเรียนในระดับชั้นสูงต่อไป เทคนิคที่มีความเหมาะสมในการเรียนคณิตศาสตร์เนื้อหา นี้ คือ เทคนิคการเรียนแบบ K-W-D-L (Ogle ,1986) เพราะสามารถช่วยพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นเทคนิคที่ชี้แนะให้ผู้อ่านใช้ขั้นตอนเช่นเดียวกับผู้อ่านที่เชี่ยวชาญแล้วใช้อยู่ เทคนิคนี้สามารถประยุกต์ใช้กับการค้นคว้าวิธีการต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) การอ่านโจทย์ปัญหาตีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ให้มาเรียกขั้นตอน “K” (What we know) 2) การตกลงในเรื่องคำถามและการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่ม

เรียกขั้นตอนนี้ว่า ขั้นตอน “W” (What we want know) 3) การใช้แบบบันทึกแล้ววางแผนที่จะหาวิธีแก้ปัญหา เรียกขั้นตอนนี้ว่า ขั้นตอน “D” (What we do to find out) 4) การร่วมกันอธิบายและชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการแก้ปัญหาเรียกขั้นตอนนี้ว่า ขั้นตอน “L” (What we learned) จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อศึกษาผลการเรียนคณิตศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านท่าอ่าง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำมาใช้ในการพัฒนาผลการเรียนคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ เรื่องโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน รหัสวิชา ค 22101 สาระที่ 4 พีชคณิต มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์อื่นๆ แทนสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 มีจำนวน 5 แผน รวม 11 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นการทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง การทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 9 ชั่วโมง
2. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านท่าอ่าง ตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 16 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของชอว์และคณะ (Shaw et al., 1997) ประกอบด้วย

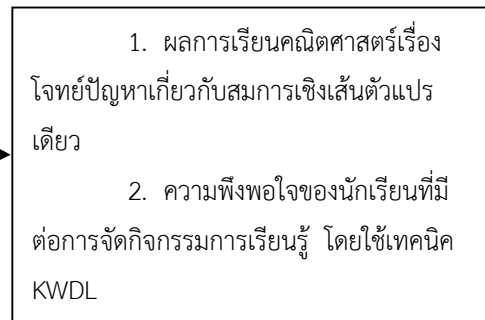
- 1) K (What we know) เรารู้อะไรบ้าง
- 2) W (What we want to know) เราต้องการรู้ ต้องการทราบอะไร
- 3) D (What we do to find out) เราทำอะไรไปบ้างแล้ว
- 4) L (What we learned) เราเรียนรู้อะไรบ้าง

มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาผลการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
2. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านท่าอ่าง ตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 16 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยเทคนิค KWDL ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 แผน
2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบทดสอบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านบรรยากาศการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมจำนวน 15 ข้อคำถาม

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านท่าอ่าง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL
3. นำเครื่องมือในการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
4. นำเครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านไปดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอใช้กลุ่มตัวอย่าง ไปติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนบ้านท่าอ่าง และโรงเรียนบ้านหนองกก ตำบลท่าจะหลุง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง
2. อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค KWDL
3. นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค KWDL กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
5. ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนคณิตศาสตร์ ชุดเดียวกับก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปทดสอบแล้วให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ
6. เก็บรวบรวมผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ผลการทดสอบวัดผลการเรียนคณิตศาสตร์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ t-test dependent กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เปรียบเทียบผลการเรียนคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best W. John, 1997) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง พึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ก่อนที่จะดำเนินการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้ทดสอบ Normality ของข้อมูล คือ คะแนนสอบก่อนและหลังเรียน ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบ Normality ของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย Shapiro-Wilk

ตัวแปร	Shapiro-Wilk	
	Statistic	Sig.
Pre-test	.958	.621
Posttest	.943	.389

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนการแจกแจงอย่างปกติ (Normality) ฉะนั้น จึงสามารถใช้สถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบความแตกต่างทางสถิติได้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคKWDL

ผลการเรียน	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อน	16	7.25	2.793	17.023	.000
หลัง	16	14.06	2.932		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.25 คะแนนและคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.06 คะแนน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการเรียน	N	ร้อยละ 70	\bar{X}	S.D.	t	p
หลังเรียน	16	14	14.06	2.932	.0850	.466

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL มีคะแนนเฉลี่ย 14.06 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL

ข้อ	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	ด้านบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1	บรรยากาศกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในทุกกิจกรรม	4.63	0.62	มากที่สุด
2	บรรยากาศกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม	4.63	0.62	มากที่สุด
3	บรรยากาศกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมและสร้างความสนใจในบทเรียนมากขึ้น	4.88	0.34	มากที่สุด
4	บรรยากาศกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกระบายความสำเร็จในงานที่ทำ	4.81	0.54	มากที่สุด
5	บรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ตึงเครียด	4.88	0.34	มากที่สุด
	รวม	4.77	0.49	มากที่สุด
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
6	มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.63	0.72	มากที่สุด
7	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.75	0.45	มากที่สุด
8	ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.75	0.77	มากที่สุด
9	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย	4.25	1.00	มาก
10	ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.88	0.34	มากที่สุด
	รวม	4.65	0.66	มากที่สุด
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
11	ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.75	0.58	มากที่สุด
12	ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด	4.81	0.40	มากที่สุด
13	ช่วยฝึกให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ	4.75	0.58	มากที่สุด
14	นักเรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ	4.63	0.72	มากที่สุด
15	ทำให้นักเรียนนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.94	0.25	มากที่สุด
	รวม	4.78	0.51	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.73	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL ปรากฏว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.78$) โดยมีความพึงพอใจเรียงตามลำดับดังนี้ นักเรียนนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.94$) นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.81$) นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ($\bar{X} = 4.75$) นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.75$) และนักเรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ ($\bar{X} = 4.63$)

อันดับที่ 2 ด้านบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.77$) โดยมีความพึงพอใจเรียงตามลำดับดังนี้ ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจในบทเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.88$) บรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ตึงเครียด ($\bar{X} = 4.88$) นักเรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ($\bar{X} = 4.81$) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในทุกกิจกรรม ($\bar{X} = 4.63$) และส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.63$)

อันดับสุดท้าย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$) โดยมีความพึงพอใจเรียงตามลำดับดังนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.88$) ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 4.75$) ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.75$) มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.63$) และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.25$)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้

1. ผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนของเทคนิค KWDL และนักเรียนมีความคุ้นเคยกับการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยามาแล้ว และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ชญานิศา, 2557) ที่ได้จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจิตราริทยา สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ปนัดดา, 2559) ที่พบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค KWDL โรงเรียนทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ โดยใช้เทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เป็นการเรียนรู้โดยนักเรียนได้ฝึกทักษะตามขั้นตอน ได้อ่านโจทย์ปัญหาแล้วคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหา เพื่อหาสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้ สิ่งที่โจทย์ต้องการให้หา และเขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีหาคำตอบและตรวจสอบคำตอบได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ศุภานนท์, 2559) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยอาศัยทักษะการตีความ สรุปความ วางแผน หาคำตอบและตรวจสอบ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล การคิดวิเคราะห์ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถ่องแท้ ทำให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้

3. นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ (สุพัฒน์, 2557) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการเรียน คือ ระดับความรู้สึกพอใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องดำเนินกิจกรรมนั้นๆ จนบรรลุผลสำเร็จ ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในข้อคำถามที่ว่าครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย มีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากอุปกรณ์และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตยังไม่มีความสะดวกทำให้การเข้าถึงเทคโนโลยีไม่มีความสะดวกเท่าที่ควร

บทสรุป

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้นักเรียนสามารถนำขั้นตอนและวิธีการของเทคนิค KWDL ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เพราะเทคนิค KWDL เน้นการคิดอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ และสามารถช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความถูกต้องและสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ เพราะโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนตามหลักสูตรเป็นโจทย์ที่นักเรียนสามารถพบเจอในชีวิตประจำวัน และการคิดอย่างเป็นระบบนี้จะสามารถพัฒนาต่อยอดในการเรียนวิชาอื่นๆ ได้ เช่น วิชาภาษาไทยในเรื่องของการอ่าน การตีความ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดี ด้วยความช่วยเหลือ และนำอย่างดียิ่งจากท่าน ดร. พิณโย พรหมเมือง ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และท่าน รศ. ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ กรรมการร่วมควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิดและคำปรึกษา ตลอดจนวิธีการดำเนินการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ รศ. ดร. จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ นายบุญเอื้อ นาคใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าอ่าง และนายนิมิตร มากกลาง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตาคง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าอ่าง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกก และคณะครูที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งในการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเกียรติแก่ บิดา มารดา คณาจารย์ บุคคลในครอบครัว และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณา อนุเคราะห์และสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ.
- Ogle, Donna. (1986, February). K-W-L : A Teaching Model That Develops Active Reading of Expository Text.
Reading Teacher. ฉบับที่ 39. หน้า 564 – 570.
- Shaw and others. (1997). Cooperative Problem Solving : Using KWDL as an Organizational Technique.
Access (9 February 2019). Available (<http://eric.ed.gov>)
- Best, John W. (1977). Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall.
- ชญาณิศา เบ็ญจันทร์. (2557). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง
โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ปนัดดา กุลบุตร. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยการใช้เทคนิค
KWDL โรงเรียนทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศุภานันท์ บุญชิต. (2559). การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยทักษะการคำนวณและการแก้โจทย์
ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุพัฒน์ พรมศรี. (2557). การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยเทคนิคแบบผสมผสาน (CIRC) ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผลการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

Results of Learning Management on Learning Area of
Occupations and Technology Entitled Crafts for Prathomsuksa 4
Students through Project Based Learning

ศิริพร สุดหล้า*¹ พินโย พรหมเมือง² และพวงเพ็ญ อินทรประวัต³

โรงเรียนบ้านหนองตาตง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1¹

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล^{2,3}

ชื่อผู้ประสานงาน (Corresponding Author) : tomtam.sc@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านหนองตาตง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบประเมินความสามารถในการประดิษฐ์ ดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วย Dependent t-test และ Chi-square ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบโครงงาน สร้างสรรค์งานประดิษฐ์

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare pre-test and posttest of Entitled Crafts Prathomsuksa, 2) to study relation between results of Learning and the ability of Crafts producing of Prathomsuksa 4 students through Project Based Learning. The samples were 20 Prathomsuksa 4 students of Bannongtakong School of 2019 academic year. The research instruments consisted and evaluation from of crafts producing. The methodology was designed by one group pretest-posttest design. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and dependent t-test and chi-square. The findings of the research were as follows : The Prathomsuksa 4 students' learning

achievement after studying on crafts producing through Project Based Learning were found that their posttest scores had higher statistical significance than their pretest scores at level of .01. The Prathomsuksa 4 students' learning achievement had no significant relationship with the ability of crafts producing through Project Based Learning.

Keywords : Learning Management, Project Based Learning, Creative work

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2553 : 8 - 9)

ในทำนองเดียวกัน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ควรมุ่งพัฒนา ผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและการศึกษา ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะกลุ่มสาระนี้จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าวนี้ อาจทำได้หลายวิธี ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ดี เพราะจุดประสงค์หลักของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อ ต้องการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ รู้จักสรุป และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 34) จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลองประดิษฐ์คิดค้น ที่มีครู เป็นผู้คอยแนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ในชั้นเรียน บูรณาการกับกิจกรรมที่จะ กระทำเพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ๆ นอกจากนั้น การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงงานยังช่วยในการฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน อดทน รับผิดชอบและซื่อสัตย์เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาการงานอาชีพ จึงสนใจที่จะใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และนำไปสู่การเพิ่มความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม

วัตถุประสงค์การวิจัย

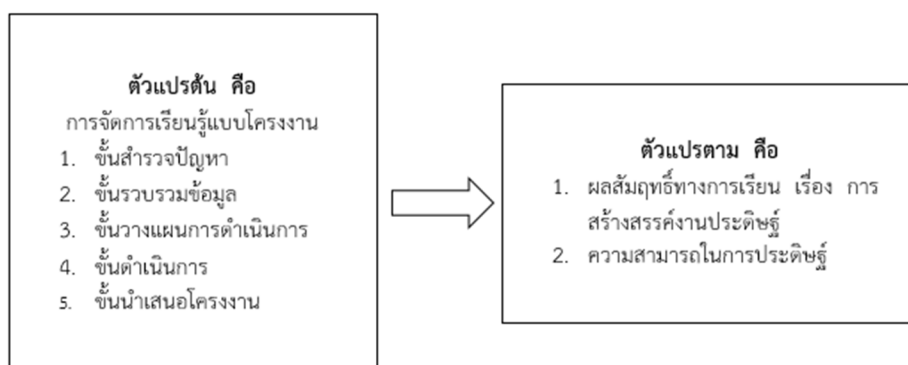
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ เรื่องสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาการงานอาชีพ รหัส ง 14101 สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 5 แผน รวม 6 ชั่วโมง
2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านหนองตาคง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อศึกษาผลการเรียนการงานอาชีพ เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสำรวจปัญหา ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นวางแผนการดำเนินการ ขั้นดำเนินการ และขั้นนำเสนอโครงงาน ดังภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองตาคง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 20 คน
2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านหนองตาคง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การงานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบโครงการ มีจำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. การประเมินความสามารถในการประดิษฐ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการทำงาน และด้านการนำเสนอ (กรมวิชาการ, 2544 : 242)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองตากง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้
2. สร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การงานอาชีพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ และการประเมินความสามารถในการประดิษฐ์
3. นำเครื่องมือในการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
4. นำเครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านไปดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอใช้กลุ่มตัวอย่าง ไปติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนบ้านหนองตากง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และโรงเรียนบ้านห้วยทะเล ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง
2. อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ
3. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
5. ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดสอบกับนักเรียนพร้อมทั้งประเมินความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียน
6. เก็บรวบรวมผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการประเมินความสามารถในการประดิษฐ์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยใช้ t – test Dependent ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งเป็นแบบประเมินโครงงานของกรมวิชาการ (2544 : 242) เกณฑ์การประเมินดังนี้

คะแนน 49 – 60	คะแนน ระดับคุณภาพ	ยอดเยี่ยม
คะแนน 37 – 48	คะแนน ระดับคุณภาพ	เยี่ยม
คะแนน 25 – 36	คะแนน ระดับคุณภาพ	ดี
คะแนน 12 – 24	คะแนน ระดับคุณภาพ	พอใช้

ผลการวิจัย

ก่อนที่จะดำเนินการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้ทดสอบ Normality ของข้อมูล คือ คะแนนสอบก่อนและหลังเรียน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบ Normality ของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย Shapiro-Wilk

ตัวแปร	Shapiro-Wilk	
	Statistic	Sig.
Pretest	.913	.073
Posttest	.958	.510

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนแจกแจงอย่างปกติ ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ด้วยสถิติ t – test Dependent ในการเปรียบเทียบความแตกต่างทางสถิติได้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

กลุ่ม	ผลการเรียน	N	\bar{X}	S.D.	T	p
E ₁	ก่อน	20	8.20	3.334	10.462	0.000**
	หลัง	20	13.90	3.024		

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

ตัวแปร		คะแนนความสามารถในการประดิษฐ์			รวม
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ต่ำ	-	-	-	-
	ปานกลาง	-	4 (20.00)	9 (45.00)	13 (65.00)
	สูง	-	-	7 (35.00)	7 (35.00)
รวม		-	4 (20.00)	16 (80.00)	20 (100.00)

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและมีความสามารถในการประดิษฐ์อยู่ในระดับสูง ลำดับต่อไปผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยไคสแควร์ ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

ตัวแปร	χ^2	p-value
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ความสามารถในการประดิษฐ์	2.692 ^a	.101

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้

ผลจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่เน้นให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มและคิดค้นแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกัน ตามทฤษฎีเสริมสร้างความรู้ (วราภรณ์ ตระกูลสฤณี, 2551 : 14 - 15) จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น กล่าวคือ นักเรียนได้เรียนรู้เป็นขั้นตอนตั้งแต่ การสำรวจปัญหา ตามความสนใจของผู้เรียนจากเนื้อหาบทเรียนหรือปัญหาในชีวิตประจำวัน จากนั้นนักเรียนดำเนินการรวบรวมข้อมูล เพื่อหาคำตอบ โดยการศึกษาจากเอกสาร สื่อหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากนั้น นักเรียนจึงวางแผนในการปฏิบัติงาน จากนั้นจึงเริ่มดำเนินการ ซึ่งในขั้นนี้อาจมีการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือแก้ไขโครงงานจนมีความชัดเจนมาก

ยิ่งขึ้น เลือกว่าสิ่งที่นำมาใช้ได้เหมาะสมกับโครงการของกลุ่ม และ ขั้นตอนสุดท้าย นักเรียนได้นำเสนอผลงาน คือ นำเสนอผลจากการประดิษฐ์เสนอต่อเพื่อในห้องเรียน เพื่อให้ผู้อื่นได้รับทราบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชั้นนี้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะนำเสนอผลงานโครงการของกลุ่มตนเอง รวมทั้งนำผลงานของกลุ่มออกมาแสดงให้เพื่อนในห้องและครูชื่นชม ในชั้นนี้นักเรียนมีโอกาสแสดงออกและอธิบายตอบคำถามถึงความเข้าใจจากการทำกิจกรรมด้วยตนเอง วิธีการดำเนินการเช่นนี้จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ฉะนั้นผลการเรียนของนักเรียนจึงสูงขึ้น สอดคล้องกับวิจัย ราชตรี เอี่ยมสำอางค์ (2550) ที่ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบโครงงานโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจในด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ อรุณี สายคง (2551 : 46 - 59) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การใช้โครงงานวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สติปัญญา และความสามารถในการแก้ปัญหาทักษะกระบวนการ สามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัย ดวงทิพย์ เกษมสุข (2550 : 59 - 60) ที่ศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่เน้นการปฏิบัติ ดังนั้นครูสามารถเลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางจะมีความสามารถในการประดิษฐ์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ความสามารถในการประดิษฐ์นั้นเป็นทักษะที่อาศัยฝีมือ เป็นความสามารถในการใช้สมองซีกขวา เพราะสมองซีกขวา (Right Hemisphere) หรือที่นักวิทยาศาสตร์เรียกว่า “สมองแห่งสัญชาตญาณ” (Intuitive Brain) ทำหน้าที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การจินตนาการ การสังเคราะห์ ความซาบซึ้งในศิลปะ ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากจากรูปแบบและรูปทรงเรขาคณิตในการประดิษฐ์ (ปัญจนาน วรวัฒน์ชัย. 2559: 2) ดังนั้น นักเรียนกลุ่มปานกลางจึง สามารถนำข้อมูลจากประสาทสัมผัสหลายอย่างที่รับเข้ามาเพื่อจัดภาพรวมเพื่อประดิษฐ์สิ่งของออกมาได้สวยงาม น่าชม ได้ดีกว่านักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งเป็นนักเรียนสมองซีกซ้าย ซึ่งมีความสามารถทางด้านเหตุผลและคิดคำนวณ แต่จะด้อยทางด้านศิลปะและการแสดง

ฉะนั้น จึงสรุปเป็นหลักการพื้นฐานได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองตาคง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สามารถที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะทำให้เด็กมีความสามารถในการประดิษฐ์

บทสรุป

จากการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ซึ่งผลการวิจัยนี้นักเรียนสามารถนำขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ไปปรับใช้ในการแก้ไข ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เพราะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักการตั้งสมมติฐาน รู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ และนำไปสู่การเพิ่มความรู้อย่างลงมือปฏิบัติ

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดี ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่งจากท่าน ดร. พินโย พรหมเมือง ประธาน กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และท่าน รศ. ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ กรรมการร่วมควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิดและ คำปรึกษา ตลอดจนวิธีการดำเนินการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ รศ. ดร. จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ นายนิมิตร มากกลาง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตาแดง และนางแสงรวี เปล้ากระโทก ครูวิทยฐานะ ชำนาญการ โรงเรียนบ้านหนองตาแดง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์ต่อ งานวิจัยฉบับนี้อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตาแดง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหัวทะเล และคณะครูที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเกียรติแก่ บิดา มารดา คณาจารย์ บุคคลใน ครอบครัว และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณา อนุเคราะห์และสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จจุลวง ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ดวงทิพย์ เกษมสุข. (2550). รายงานการพัฒนารจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และเน้นปฏิบัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพฯ : สักนังงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ปัญญาญา วรวัฒน์ชัย. (2559). กลไกสมองสองซีกกับความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์. วารสารสารสนเทศ. ปีที่ 15. ฉบับที่ หน้า 1-12.
- วรารภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. กรุงเทพฯ : เอ็ม ไอ ที พรินต์ติ้ง.
- ราตรี เอี่ยมสำอาง. (2550). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรุณี สายคง. (2551). การพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย อำเภอมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาการงานอาชีพ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

Effects of Project-Based Learning on 3rd Grade Students' Learning Achievement in Career and Technology Course

นิติธร ตอพล*¹ และพวงเพ็ญ อินทรประวัติ²

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล^{1,2}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Nitithom.topon@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยการเรียนรู้ เรื่องงานประดิษฐ์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานจำนวน 5 แผน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีความเชื่อมั่น 0.86 และแบบวัดความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนชุมชนประทาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 43 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้(ระดับนัยสำคัญ .05) 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ รายวิชาการงานอาชีพ

Abstract

The three purposes of this research were to compare the learning achievement before and after the intervention using project-based learning on 3rd gradestudents, to compare the learning achievement against 70 % criterion, and to study the students' satisfaction towards project-based learning. The research instruments included 5 lesson plans, the learning achievement test with the reliability of .86 and the satisfaction questionnaire. The samples were 43 3rd gradestudents of academic year 2018 at Chumchonoprathai school. The data were analyzed using mean, percentage, standard deviation and dependent t-test.

The result are as follows: 1) The students' learning achievement obtained from their posttest scores was significantly higher than their pretest one at the level of .05 2) The learning achievement of the posttest scores was significantly higher than the 70% criterion and 3) The students' satisfaction towards the project-based learning was highly positive.

Keywords: project-based learning, learning achievement, satisfaction, Career and Technology

Course

บทนำ

สังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลง เป็นสังคมที่มีความซับซ้อนอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก่อให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดน ผู้คนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลในทุกที่ตลอดเวลาเพราะมีเทคโนโลยีที่เชื่อมข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคและทั่วโลกเข้าด้วยกัน ทั้งข้อมูลทางเศรษฐกิจและการลงทุน ความมั่นคงทางการเมือง การปกครอง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม สภาพสังคมที่มีความซับซ้อนส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของทุกคน

ผลกระทบเช่นนี้ทำให้ผู้คนในสังคมต้องสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลาเพราะมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายทุกวินาที (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2555) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เรียนหากต้องใช้ชีวิตให้อยู่รอดและเจริญเติบโต ยิ่งจำเป็นต้องมีการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) คือ การอ่านการเขียน คณิตศาสตร์และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะชีวิตและอาชีพทำงาน 2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยมุ่งเน้นไปที่การคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) การสื่อสาร (Communication) การร่วมมือ (Collaboration) การคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และ 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills)

แม้ว่าผู้คนในทุกประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว แต่การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ยังไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของสังคมในยุคนี้อย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) ครูยังเน้นวิธีสอนแบบนำความรู้มาบอกนักเรียน 2) ครูยังไม่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากนัก (อนัญญา อินทรภักดี, 2558 : 478) ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารณ์พานิช (2555: 3-4) ที่ตั้งข้อสังเกตว่าการเรียนรู้แบบส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้แบบตั้งรับ (Passive learning) ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาเพื่อไปทำข้อสอบ ขาดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันควรเป็นการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และยิ่งถ้าหากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง จะทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 90 (พรณี ปานเทวัญ, 2559; สิริวัฒน์ อายุวัฒน์, 2560)

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถปรับปรุงแก้ไขได้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning) หรืออีกนัยหนึ่งคือการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้ความรู้จากประสบการณ์ ดังนั้น กิจกรรมการเรียนที่จัดให้กับผู้เรียนจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้โดยการอ่านการเขียนการโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง

วิจารณ์ พานิช (2555) เสนอแนะว่า การจัดการเรียนรู้ควรนำเอาการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ (Project-Based Learning) ไปใช้ เพราะรูปแบบการเรียนรู้นี้เน้นการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถความถนัด และความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เปรียบเสมือนโค้ช นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ มาเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรมอันเป็นประโยชน์ ตามความถนัดและความสนใจ สามารถทำงานอย่างมีระบบ มีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถนำเสนอผลงานของตนและกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์และประเมินผลงาน

ของตนเองได้ นำเสนอผลการวิเคราะห์ การประเมินผลพร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขผลงานต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาให้เป็นคนที่ สมบูรณ์และสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทั้งด้านวิชาการ วิชางาน และวิชาชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พึ่งตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สาระการเรียนรู้กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่ง พัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะในการทำงาน ทำงานเป็น รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มีความสามารถในการจัดการ การวางแผนออกแบบการทำงาน สามารถนำเอาความรู้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้าง พัฒนางาน ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีการใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพของงาน และการทำงาน จึงใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ โครงงานเป็นฐานมาใช้ในการสอน ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนชุมชนประทาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 43 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องงานประดิษฐ์ ยึดมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 ชั่วโมง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานหมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจาก ตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟัง และการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญโดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่จะนำมาสู่ การสรุปความรู้ใหม่ มี การเขียนกระบวนการจัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบบูรณาการ (ดุขฎิ โยเหลา และคณะ , 2557) ที่มีอยู่ 6 ขั้นตอน คือ 1)ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2)ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4)ขั้นแสวงหา ความรู้ 5)ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ 6)ขั้นนำเสนอผลงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ทั้งหมด 5 แผน ตรวจสอบค่าคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 4.53 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.33 - 0.75 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.33 - 0.83 และค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.86
3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้แบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนประทายเพื่อขออนุญาตทำการวิจัย
2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง
4. หลังจากเรียนครบหน่วยการเรียนรู้แล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม
5. เก็บข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ
6. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งการนำเสนอออกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งมีอยู่ 3 ข้อ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ ระหว่างก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนชุมชนประทาย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ ระหว่างก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

คะแนน	จำนวนนักเรียน	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	43	6.86	3.32	25.17	.000
หลังเรียน	43	15.83	1.83		

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานหลังเรียน (\bar{X} = 15.83, S.D. = 1.83) สูงวก่าก่อนเรียน (\bar{X} = 6.86, S.D. = 3.32) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ หลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง งานประดิษฐ์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ในตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเกณฑ์	\bar{X}	ร้อยละ	t	P
หลังเรียน	43	20	14	15.83	79.19	6.56	.000

จากตารางที่ 2 พบว่าการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 15.83 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.19 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ กับคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน พบว่าสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน พบว่าความพึงพอใจในภาพรวมของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.67) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.77) มี 2 ข้อ คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ส่วนข้อที่มีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยต่ำที่สุด (\bar{X} = 4.58) คือครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรมการเรียนรู้

การอภิปรายผล

การวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ระดับนัยสำคัญ .05) เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานมุ่งมั่นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงไม่เพียงแต่เรียนรู้ ตามทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนเกิดทักษะในกระบวนการทำงาน เป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่อยากจะเรียนและเรียนอย่างสนุกสนาน โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม การร่วมมือ รวมถึงการวางแผน การทำงานและการแก้ปัญหา เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชมรัช ชูชัยมงคล (2558) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสนใจของผู้เรียนอย่างลุ่มลึก โดยผ่านกระบวนการหลักคือกระบวนการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จึงเป็นการเรียนรู้จากการได้มีประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับสุนทร สันธพานนท์ และคณะ(2552: 70) ที่กล่าวว่า การสอนแบบโครงงานเป็นการสอนที่มุ่งมั่นให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง คิดเอง ทำเองอย่างละเอียดรอบคอบอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ภูเกียรติ (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแบบโครงงานว่า

การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดจากประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการปฏิบัติจริง ฝึกให้แก้ปัญหาที่สงสัย โดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยกระบวนการและวิธีการอย่างเป็นขั้นตอน นักเรียนจะสามารถนำทักษะที่ได้รับไปใช้กับสถานการณ์อื่น ๆ ทักษะที่ได้รับจะติดตัวนักเรียนไปตลอดและยั่งยืนกว่าการอ่านจากตำราอีกทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ผ่านการพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2537) การจัดทำแผนการสอนเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรและหลักจิตวิทยาการศึกษาหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและสภาพปัญหาความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากรของท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเชิงระบบ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรายละเอียดชัดเจนในด้านกิจกรรมของนักเรียนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพล แสนบุญส่ง และสมคิด แซ่หลี (2560) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์นาฏ บรรหาร (2556) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในอำเภอชนบท ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัดที่นักเรียนสนใจ ซึ่งค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนมากที่สุดได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยสู่การปฏิบัติ

1. ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการสอนและให้คำปรึกษาผู้เรียนในการทำกิจกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. ผู้สอนต้องคอยดูแลและให้คำปรึกษานักเรียนอย่างใกล้ชิดในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น และมั่นใจในการเรียน รวมถึงนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินกิจกรรมในขั้นต่อไป
3. ระยะเวลาของแต่ละขั้นตอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานต้องมีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไปจนทำให้ผู้เรียนเกิดความอึดอัดและเบื่อหน่ายในการเรียน ดังนั้นครูผู้สอนควรนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นไปทดลองใช้ก่อนเพื่อทำการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่ทำการทดลองสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่มีต่อตัวแปรอื่น เช่น ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

บทสรุป

ผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ ประธานกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้ความรู้และคำปรึกษา แนะนำในการดำเนินงานทุกขั้นตอน รวมทั้งความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงวนพงศ์ ชวนชม อาจารย์ ดร. สมเกียรติ ทานอก ประธานกรรมการและกรรมการสอบวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร. พินโย พรหมเมือง นายประเสริฐ หมี่ทอง นางสาวมณีนรัตน์ กองทุ่งมน ที่ได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความถูกต้องยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน : จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. (2537). คู่มือการปฏิบัติการการจัดทำแผนการสอน. นครพนม : วสันตพา.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2555). การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. เข้าถึงเมื่อ (12 มกราคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.youtube.com/watch?v=367EirEijRc>)
- พรรณี ปานท้าว. (2559). การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กับการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาชีววิทยาพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก. ปีที่ 17. ฉบับที่ 3. หน้า 17.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ศิริพล แสตนบุญสง และสมคิด แซ่หลี่. (2560). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 10. ฉบับที่ 3.
- สิริวัฒน์ อายุวัฒน์. (2560). การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-Based Learning) : ความท้าทายของการศึกษาพยาบาลในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. ปีที่ 27. ฉบับที่ 2. หน้า 17.
- สุนทร สันธพานนท์ และคณะ. (2552). พัฒนาทักษะการคิด พิชิตการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- อนัญญา อินทรภักด. (2558). ผลการใช้บทเรียนมัลติมีเดียแบบแก้ปัญหาที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 8. ฉบับที่ 3. หน้า 478.

อนงค์นาฏ บรรหาร. (2556). ศึกษาเรื่องการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ ประเพณีและวัฒนธรรมในอำเภอ
ชนบท ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์(หลักสูตรและการสอน) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยว บ้านช้างตากกลาง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

Participation Tourism Management of Taklang Elephant Village Community Tourism Thatoom District Surin Province

ศิวธิดา ภูมิมรรณี

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : sivathida@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง การมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง รวมถึง การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีวิธีการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวบ้านตากกลาง และศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย บ้านตากกลาง เป็นหมู่บ้านที่โดดเด่นด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนด้วยการจัดการท่องเที่ยวด้วย วัฒนธรรมและชาติพันธุ์อย่างดีเยี่ยม และมีทรัพยากรโดดเด่นมากที่สุดในด้านวัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยว และ ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ทรัพยากรที่โดดเด่นรองลงมา คือ ทรัพยากรด้านการบริการ จากการตรวจสอบพบว่ามีเพียงพอ และมีความพร้อมบางอย่างเท่านั้น และต้องมีการปรับปรุง เช่น ห้องน้ำ ห้องสุขา ต้องแยกระหว่างห้องผู้ชาย ห้องผู้หญิง และ ห้องผู้พิการ รวมถึงตู้รับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) และถังขยะคัดแยก ควรจัดทำให้เพียงพอเพื่อให้สะดวกต่อการบริการและการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในด้านทรัพยากรธรรมชาติพบว่า ในพื้นที่บ้านตากกลางได้รับผลกระทบจากวิกฤตภัยแล้งอย่างแสนสาหัสที่กระจายทั่ว ทุกพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์ จึงทำให้ทรัพยากรด้านนี้ ไม่สมบูรณ์นัก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม ชุมชนท่องเที่ยว บ้านช้างตากกลาง

Abstract:

The academic article on Participation Tourism Management of Taklang Elephant Village Community Tourism Thatoom District Surin Province. The purpose of this study is to study the participation of community tourism management at Taklang Elephant Village, including monitoring of tourism resources in the community. The method of study from primary data by collecting field information in the tourist area of Ban Taklang and study from secondary data from a literature and related to the research. The results of the study showed that Ban Taklang is a distinctive village the participation in community driven by tourism with cultural and ethnic Kui. The most outstanding resources is culture, Tourism activities, Festival of ethnic groups Kui are excellent. Outstanding resource followed is service resources, the audit found that there was sufficient and only some preparation and need improvement bathroom, restroom separate male room,

female room and disabled room. Include automatic teller (ATM), sorting garbage bin is not enough. In order to provide enough for hospitality and tourism facilities to tourism even more. In addition, the natural resources found this year, Ta Klang village is affected by drought poignant that scattered all over the area of Surin Province. Therefore, resources are incomplete.

Keywords: Participation, Community Tourism, Taklang Elephant Village

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลยังคงมีความไว้วางใจให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ถึงชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เน้นเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำอย่างจริงจัง พร้อมกับกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการผลักดันการกระจายรายได้สู่จังหวัดท่องเที่ยวรอง ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ต้องตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ เพราะยุทธศาสตร์ชาติ คือ กรอบพัฒนาประเทศระยะยาวเพื่อให้ประเทศบรรลุวิสัยทัศน์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยครอบคลุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ในส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ การเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวระดับโลก หรือ เป็นแม่เหล็กการท่องเที่ยวระดับโลก โดยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อาทิ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการพัฒนาสินค้าและบริการ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาค ไปพร้อมกัน ซึ่งนับเป็นมูลค่ามากมาภายที่จะสามารถพัฒนาชุมชนให้หน้าท่องเที่ยวและเน้นการพัฒนาระดับท้องถิ่น (ยุทธศักดิ์ สุภสร, 2561)

นอกจากนี้รัฐบาลได้มีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง (Less visited area) มาอย่างต่อเนื่อง เช่น การสร้างปฏิทินท่องเที่ยวกิจกรรมประจำเมืองดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งปี ไม่กระจุกเฉพาะช่วงเทศกาล เพื่อให้นักท่องเที่ยวทยอยเข้าไปเที่ยว จนไม่ส่งผลกระทบต่อเสน่ห์ของพื้นที่ (เมืองไม่สลัก) เพื่อให้คนเมืองรองค่อย ๆ เรียนรู้ ฝึกฝนการต้อนรับ การเล่าเรื่อง การพูดคุย การตอบคำถามนักท่องเที่ยว (สื่อออนไลน์, 2562) และจังหวัดสุรินทร์นั้น ถือเป็น 1 ใน 55 เมืองรองของประเทศไทยที่รัฐบาลให้การส่งเสริม ซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หรือ อีสานตอนล่าง หรือ "อีสานใต้" ของประเทศไทย อันเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม และศิลปวัฒนธรรมของหลากหลายชนชาติ ทั้งวัฒนธรรมขอมโบราณที่หล่อหลอมและผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทยถิ่นอีสาน จนมีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นแล้ว ยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในด้านการเลี้ยงช้าง จนได้ชื่อว่า "สุรินทร์ ถิ่นช้างใหญ่" ดินแดนอันเป็นที่ตั้งของถิ่นช้างใหญ่ หรือเป็นที่อยู่ของช้างเลี้ยงที่มีจำนวนมาก นั่นก็คือ บ้านตากกลาง หรือชื่อที่คุ้นเคยในหมู่นักท่องเที่ยว คือ หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง นั่นเอง ที่กล่าวเช่นนี้เพราะว่าชาวบ้านตากกลางแต่ละครัวเรือนจะมีการเลี้ยงช้างเป็นวิถีชีวิตและอาศัยอยู่ร่วมในบริเวณชายคาเดียวกัน โดยมีโรงเรือนช้างอยู่ในนั่นเอง ดังนั้นช้างที่เลี้ยงไว้จึงเปรียบเสมือนเป็นสมาชิก หรือ เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ก่อให้เกิดสายใยความผูกพันระหว่างคนกับช้างอย่างแน่นแฟ้นยิ่งนัก จนทำให้บ้านตากกลาง ขึ้นชื่อว่าเป็นหมู่บ้านช้างเลี้ยงใหญ่ที่สุดในโลก และเดิมทีชาวบ้านกลุ่มนี้ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย (กวย หรือ ส่วย) ที่มีความชำนาญในการคล้องช้างป่ามา เลี้ยงช้างส่วนมากต้องเดินทางไปคล้องช้างบริเวณชายแดนต่อเขตประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ปัจจุบันสภาวะการเมืองระหว่างประเทศและสภาพภูมิศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ทำให้ชาวบ้านตากกลาง ไม่สามารถไปคล้องช้างเช่นดัง แต่ก่อนได้ แต่ชาวบ้านตากกลางก็ยังคงเลี้ยงช้างจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงฝึกช้าง ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในเชิงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและการท่องเที่ยวร่วมกับทางจังหวัดอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 นั้นนับเป็นปีแรกที่ชุมชนท่องเที่ยวบ้านตากกลาง เปิดให้บริการอย่างเป็นทางการเป็น

ทางการ และมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว 1,200 คน สร้างรายได้ 260,000 บาท (ประดิษฐ์ ศาลางาม, และสีรา สุขศรี, 2562)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของบทความวิชาการเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนท่องเที่ยวบ้านข้างตากกลาง อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านข้างตากกลาง รวมถึงการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน ที่ได้พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของบ้านตากกลางและของจังหวัดสุรินทร์ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน และจากปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมาโดยเฉพาะในปีแรกนั้น (พ.ศ. 2561) มียอดนักท่องเที่ยวและยอดรวมของรายได้ที่เกิดขึ้นในชุมชนจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่มากนักและไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้สืบเนื่องจากฐานกิจกรรมยังไม่พร้อมนัก แต่ชุมชนก็ไม่ได้หยุดนิ่งในการพัฒนาและยังคงหาแนวทางในการเพิ่มยอดนักท่องเที่ยวและรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้พลังความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนการให้การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ และคชอาณาจักร องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมสนับสนุนชุมชนโดยการให้ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมในลักษณะฐานกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ร่วมสนับสนุนชุมชนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสินค้า OTOP เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์ สนับสนุนชุมชนด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ และงบก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ สนับสนุนชุมชนด้านการบริการวิชาการและการวิจัยแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น ด้านการพัฒนาสินค้า บริการ บุคลากรทางการท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาด สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว เป็นต้น ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าพลังการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างสร้างสรรค์จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายตามที่ชุมชนตั้งไว้ คือการมีความพร้อมในการต้อนรับและบริการทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้ตลอดทั้งปีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ด้วยการดำเนินการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวโดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชุมชน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านตากกลาง โดยการสำรวจข้อมูล การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์บุคลากรในชุมชนท่องเที่ยวบ้านตากกลางแบบกึ่งมีโครงสร้าง เป็นต้น

2. การศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบทความวิชาการ อาทิเช่น ฐานข้อมูลชุมชนท่องเที่ยวบ้านข้างตากกลาง บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัย เอกสารวิชาการ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น

ผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิในชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง ตำบลกระโพธิ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

1.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชน ได้แก่ ป่าดงภูดิน วังทะเล ท้องทุ่งนา เป็นต้น

รูปที่ (1): ป่าดงภูดินและวังทะเล

ที่มา: ชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง, 2562

1.2 ด้านทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีในชุมชน ได้แก่ การเซ่นผีปะกำ หรือ การเซ่นศาลปะกำ การเป่าสะแนงเกล หรือ สะโน (อุปกรณ์ส่งสัญญาณด้วยเสียงทำด้วยเขาควย ใช้เป่าในการออกคล้องช้างในอดีต พิธีปะสะแนงเกลความผิดและเปลื้องมลทินของหมอช้าง พิธีเปิดป่าเบิกไพร พิธีคล้องช้าง การรำคล้องช้าง ละครประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชาวกูย เลี้ยงช้าง รำแม่มด เป็นต้น

รูปที่ (2): การเซ่นศาลปะกำ

1.3 ด้านทรัพยากรมรดก เทศกาล และงานประเพณีที่มีในชุมชน ได้แก่ งานจดทะเบียนสมรสและแต่งงานบนหลังช้าง งานวันช้างไทย ประเพณีสงกรานต์ช้าง ประเพณีบวชนาคช้าง ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีตักบาตรบนหลังช้าง ประเพณีออกพรรษา งานเลี้ยงอาหารช้างที่ใหญ่ที่สุดในโลก และงานแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น

รูปที่ (3): ประเพณีบวชนาคช้าง

ที่มา: ชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง, 2562

1.4 ด้านทรัพยากรกิจกรรมที่มีในชุมชน ได้แก่

1.4.1 ฐานอาบน้ำให้ช้าง (วังทะเล) โดย นายสมชาย มาดี

รูปที่ (4): อาบน้ำให้ช้าง

ที่มา: ชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง, 2561

1.4.2 ฐานการเรียนรู้วิถีชุมชนผ่านภาพวาด โดย นายพร พันธุ์ดี

รูปที่ (5): เรียนรู้วิถีชุมชนผ่านภาพวาด

1.4.3 ฐานการเรียนรู้การทำตะขอช้าง โดย นายสีรา สุขศรี

รูปที่ (6): เรียนรู้การทำตะขอช้าง

1.4.4 ฐานการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากช้างและเชือกปะกำ โดย นายประดิษฐ์ ศาลางาม

รูปที่ (7): เรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากช้างและเชือกปะกำ

1.4.5 ฐานเรียนรู้การผลิตผ้าไหมครบวงจร โดย นางสุดารัตน์ จงใจงาม

รูปที่ (8): ผ้าไหมโฮลชาวภูยบ้านตากกลาง

ที่มา: ชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง, 2561

1.4.6 ฐานการแสดงศิลปวัฒนธรรม โดย อาจารย์ละไม แสนกกล้า และ อาจารย์สุทัศน์ กิริยาดี

รูปที่ (9): รำคล้องช้าง

1.4.7 ฐานอาหาร เครื่องดื่ม และขนมพื้นบ้าน โดย นางทิพธัญญา มะลิงาม

รูปที่ (10): อาหาร เครื่องดื่ม และขนมพื้นบ้าน

1.4.8 ฐานการศึกษา ณ บริเวณหมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง (โลกของช้าง)

รูปที่ (11): ศูนย์การศึกษา

1.4.9 ฐานพิพิธภัณฑ์ชาวภูย ณ บริเวณหมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง (โลกของช้าง)

รูปที่ (12): ศูนย์คชศึกษา

1.4.10 ฐานเรียนรู้การทำกระดาษสาด้วยมูลช้าง ณ บริเวณ คชอาณาจักร ในสังกัดองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รูปที่ (13): ฐานเรียนรู้การทำกระดาษสาด้วยมูลช้าง

1.5 ด้านทรัพยากรบริการที่มีในชุมชน ได้แก่ ศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว รถจักรยานและรถอีแต่นเพื่อการท่องเที่ยว ร้านขายของฝากของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว จุดถ่ายภาพที่ระลึก จุดเช็คอิน อาหารพื้นบ้าน ณ วังทะเล บ้านพักแบบโฮมสเตย์ ตลาดและร้านค้า ร้านกาแฟ ร้านอาหาร (ขนาดเล็ก) ตู้รับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ห้างน้ำ ห้องสุขา เป็นต้น

รูปที่ (14): ทรัพยากรการบริการชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง

บทสรุป

1.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชน ได้แก่ ป่าดงภูดิน วังทะเล และทุ่งนา

ในปีจังหวัดสุรินทร์ กำลังเผชิญสภาวะวิกฤตภัยแล้งอย่างแสนสาหัสในรอบ 40 กว่าปี และขยายไปทั่วทั้งจังหวัด ต้นข้าวในทุ่งนาขาดน้ำยืนต้นแห้งตายเป็นวงกว้าง น้ำในเขื่อนหลักของจังหวัด 2 แห่ง แห่งขอต ทั้งอ่างเก็บน้ำอำปิลและ อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง แนนอนที่สุดว่าชุมชนท่องเที่ยวบ้านตากกลางแห่งนี้ ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน ทั้งเรื่องผืนป่าธรรมชาติ ดงภูดิน สิ่งมีชีวิตในป่าไม่อุดมสมบูรณ์และไม่เขียวชอุ่มชุ่มชื้นเหมือนทุกปีที่ผ่านมา ขาดแคลนพืชพันธุ์ธัญญาหารและ สมุนไพรในป่า “ดงภูดิน” ที่สามารถนำมาประกอบเป็นอาหาร ขนมหวาน และเครื่องดื่มพื้นบ้านในชีวิตประจำวันและเพื่อการท่องเที่ยว อันเป็นผลกระทบมาจากฝนไม่ตกและทิ้งช่วงติดต่อกันยาวนานในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ทำให้ปริมาณน้ำ ในแหล่งน้ำธรรมชาติสำคัญของบ้านตากกลาง คือ “วังทะเล” ได้แห้งขอดลงและน้ำในอ่างกักเก็บน้ำ ก็มีเหลือในปริมาณ ที่น้อยมาก หากฝนยังทิ้งช่วงเช่นนี้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่สามารถแก้ปัญหาภัยแล้งได้สำเร็จ ปริมาณน้ำ ทั้งจังหวัดสุรินทร์คงมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของสิ่งมีชีวิต ทั้งคน สัตว์ ผืนป่าและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน และ แนนอนที่สุดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่คนในชุมชนก็ได้ฝึกเฉย ก็ได้มีการร่วมมือกันประหยัดน้ำที่ใช้และเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างมีคุณค่า และคุ้มค่า เช่น ดกกิจกรรมอาบน้ำให้ช้าง รวมถึงการปลูกไม้ประดับที่ใช้น้ำน้อยแต่ให้ออกซิเจนสูง เช่น เศรษฐีเรือนใน เฟิร์น แก้วกาญจนา พุดต่าง หน้าวัว เป็นต้น

1.2 ด้านทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีในชุมชน ได้แก่ การเซ่นผีปะกำ หรือเซ่นศาลปะกำ การเป่าสะแนงเกล หรือ สะไน (อุปกรณ์ส่งสัญญาณด้วยเสียงทำด้วยเขาควาย ใช้เป่าในการออกคล้องช้างในอดีต พิธีเปิดป่าเบิกไพร พิธีคล้องช้าง การรำคล้องช้าง ละครประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตความเป็นมาของชาวกูยเลี้ยงช้าง รำแม่มด การแต่งกายด้วยชุดชาวกูย เป็นต้น

ด้วยลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนใครของชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง คือ เป็นชุมชนที่มีวิถีในการจับช้างป่ามาเลี้ยง เป็นเสมือนสมาชิกหนึ่งในครอบครัว มาฝึกพร้อมทำกิจกรรมในชุมชน มาอาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันจากอดีตสู่ปัจจุบัน เป็น การสืบสานวิถีคนเลี้ยงช้างจากบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลานต่อ ๆ กันมาอย่างยาวนาน ดังนั้นจึงทำให้สมาชิกในครอบครัว ชาวกูยเลี้ยงช้าง (กูยอะเจียง) ไม่ว่าจะหญิงหรือ ชาย เกิดการซึมซับในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงช้างเป็นเรื่องปกติ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่การเตรียมอุปกรณ์คล้องช้าง (เชือกหนังปะกำ ลูกกระเทียว) การเซ่นผีปะกำหรือเซ่นศาลปะกำ การเลี้ยงช้าง การฝึกช้าง การดูแลช้าง การอาบน้ำให้ช้าง การปลูกอาหารให้ช้าง การสืบทอดการเป่าสะแนงเกล หรือ สะไน การรำต่าง ๆ การแต่งกายด้วยชุดชาวกูย เป็นต้น สิ่งที่กำลังมานั้นล้วนเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์แก่นแท้ของกลุ่ม ชาติพันธุ์พื้นเมืองแท้ ที่ขนานนามแทนตัวเองว่า “ชาวกูย” (ไม่ใช่กวย หรือ ส่วย) ที่มีจุดเด่นที่แตกต่างที่ชุมชนอื่น ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ โดยเฉพาะเรื่องของหมู่บ้านช้างเลี้ยงที่มากที่สุดในโลก วิถีคนเลี้ยงช้าง การยึดถือจารีต ประเพณีแบบชาติพันธุ์กูยพื้นถิ่นอย่างเคร่งครัด การแสดงศิลปวัฒนธรรมคนเลี้ยงช้าง เป็นต้น วิถีดังกล่าวคนในชุมชนได้ ร่วมกันพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ที่ใช้ในการต้อนรับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้อย่างมีเสน่ห์ มีความลงตัว และ กลมกลืนกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่อย่างเป็นธรรมชาติ

1.3 ด้านทรัพยากรมรดก เทศกาล และงานประเพณีที่มีในชุมชน ได้แก่ งานจดทะเบียนสมรสและแต่งงานบน หลังช้าง งานวันช้างไทย ประเพณีสงกรานต์ช้าง ประเพณีบวชนาคช้าง ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีตักบาตร บนหลังช้าง ประเพณีออกพรรษา งานเลี้ยงอาหารช้างที่ใหญ่ที่สุดในโลก และงานแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์ วันชาวกูย โลก เป็นต้น

ชุมชนแห่งนี้ถือว่ามีโดดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ เทศกาล และงานประเพณี จากการมีส่วนร่วมในการสร้างขึ้นมา (Man-Made) เนื่องจากทำเลที่ตั้งของชุมชน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอยู่ 2 แห่ง คือ หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง (โลกของช้าง) และคชอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณใกล้เคียง คือ วัดป่าอาเจียง สุสานช้าง และโฮมสเตย์บ้านหนองบัว ที่เป็นที่ยู่งักในกลุ่มของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังนั้นการส่งเสริมด้านมหรรม เทศกาล และงานประเพณีของจังหวัดสุรินทร์ จึงนิยมมาจัดงานในชุมชนแห่งนี้ในหลายโอกาสด้วยกัน อาทิเช่น เดือนกุมภาพันธ์ คือ จัดงานจดทะเบียนสมรสและแต่งงานบนหลังช้าง เดือนมีนาคม คือ จัดงานวันช้างไทยและงานวันชาวกูยโลก เดือนเมษายน จัดงานประเพณีสงกรานต์ช้าง เดือนพฤษภาคม คือ งานประเพณีบวชนาคช้าง เดือนกรกฎาคม การนำช้างในหมู่บ้านมาร่วมงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาและตักบาตรบนหลังช้าง (ในตัวเมืองสุรินทร์) และเดือนพฤศจิกายน การนำช้างในหมู่บ้านมาร่วมมหรรมเลี้ยงอาหารโต๊ะจีนช้างที่ใหญ่ที่สุดในโลกและงานแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์เป็นประจำทุกปี (ตัวเมืองสุรินทร์) เป็นต้น ถือเป็นการมีส่วนร่วมที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ ให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านทรัพยากรกิจกรรมที่มีในชุมชน ได้แก่ ฐานอาบน้ำให้ช้าง (วังทะเล) ฐานการเรียนรู้วิถีชุมชนผ่านภาพวาด ฐานการเรียนรู้การทำตะขอช้าง ฐานการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากช้างและเชือกปะกา ฐานการเรียนรู้การผลิตผ้าไหมครบวงจร ฐานการแสดงศิลปวัฒนธรรม ฐานอาหาร เครื่องดื่มและขนมพื้นบ้าน ฐานคชศึกษา ฐานพิพิธภัณฑ์ชาวกูย และฐานการทำกระดาษสาด้วยมูลช้าง เป็นต้น

ต้องยอมรับว่าชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง เกิดขึ้นได้ด้วยพลังการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนชาติพันธุ์กุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งของชุมชน ประมาณ 20 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีแนวคิดริเริ่มที่อยากจะทำและได้นำกิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตประจำวันของกลุ่มชาติพันธุ์กุ่มดั้งเดิมของตน มาสร้าง มาพัฒนา และนำมาถ่ายทอดในรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดคุณค่า ควบคู่ไปพร้อมกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบสานมาจากบรรพบุรุษ ด้วยมุ่งหวังอย่างยิ่งว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวกูยเลี้ยงช้างนั้นจะสามารถซึมซับสู่รุ่นลูกรุ่นหลานและรุ่นต่อ ๆ ไปภายภาคหน้ามิให้สูญหายไปจากหมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง โดยมองเรื่องของรายได้ที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชนเป็นผลพลอยได้รองลงมา จากพลังความมุ่งมั่นและความตั้งใจของกลุ่มคนดังกล่าว ผสานกับวิถีชีวิตที่มีเป็นทุนเดิมอยู่แล้วที่ไม่ต้องไปเสริมแต่งอะไรมาก จึงก่อให้เกิดทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะกับทุกกลุ่มเป้าหมาย และพร้อมอย่างยิ่งต่อการบริการ การบรรยายนำชม และการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนด้วยเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กุ่ม จนทำให้ปัจจุบันมีสมาชิกในกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวบ้านตากกลาง จำนวน 40 คน

1.5 ด้านทรัพยากรการบริการที่มีในชุมชน ได้แก่ ศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว รถจักรยานและรถอีแต่นเพื่อการท่องเที่ยว จุดถ่ายรูป จุดเช็คอิน ร้านขายของฝากของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว ศูนย์บริการอาหารพื้นบ้านชุมชน ณ วังทะเล บ้านพักแบบโฮมสเตย์ ตลาดและร้านค้า ร้านเครื่องดื่ม (ชาและกาแฟ) ร้านอาหาร (ขนาดเล็ก) ตู้รับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ห้องน้ำ ห้องสุขา เป็นต้น

แน่นอนที่สุดว่าทรัพยากรการบริการนั้นถือเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ณ ชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลางแห่งนี้ ถือว่าได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มีความพร้อมในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว รถจักรยานและรถอีแต่นเพื่อการท่องเที่ยว จุดถ่ายรูป จุดเช็คอิน ร้านขายของฝากของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว ศูนย์บริการอาหารวังทะเล ตลาด และร้านค้า และยังต้องพัฒนาต่อไปให้พร้อมในการบริการมากยิ่งขึ้น ในด้านการบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ (ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท) อยู่ในระหว่างการประเมินมาตรฐานโดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจำนวน 31 หลังคาเรือน ซึ่งจะได้รับมอบเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ประจำปี พ.ศ. 2562 จากกรมการท่องเที่ยว ในวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2562 นอกจากนี้พบว่า ด้านที่ยังไม่พร้อมต่อการบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านเครื่องดื่ม (ชาและกาแฟ) ที่ได้มาตรฐานยัง

ไม่พร้อมต่อการบริการ ปัจจุบันมีเพียงร้านขนาดเล็กของชุมชนทั่วไป ซงด้วยมือ ซึ่งมีอยู่หลายร้าน แต่ยังไม่มียี่ห้อที่ใช้เครื่องทำกาแฟสด หรือ เครื่องชงกาแฟสดที่ได้มาตรฐาน หากนักท่องเที่ยวต้องการใช้บริการตู้รับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) ก็มีเพียง 1 ตู้ คือ ตู้ของธนาคารออมสิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของห้องน้ำ ห้องสุขา ที่สะอาด ได้มาตรฐานและแยกห้องระหว่างชาย หญิง และผู้พิการ ก็ยังมีไม่พร้อมต่อการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง

1. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และควรโดยนำหลักแนวคิด 7 greens ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มาประยุกต์ใช้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1. Green Attraction คือ มุ่งสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวสีเขียวมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกับสภาพดั้งเดิมของพื้นที่นั้นไว้ได้ เช่น ฐานอาบน้ำให้ช้าง (วังทะเล) ฐานการเรียนรู้วิถีชุมชนผ่านภาพวาด ฐานเรียนรู้การผลิตผ้าไหมครบวงจร ฐานการแสดงศิลปวัฒนธรรม ฐานอาหาร เครื่องดื่มและขนมพื้นบ้าน ฐานการทำกระดาษสาด้วยมูลช้าง เป็นต้น นอกจากนี้ต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวใหม่ ๆ ให้มีมากขึ้นและเข้ากับบริบทชุมชน อาทิเช่น ฐานเกษตรอินทรีย์พื้นบ้าน ปลูกแตงโมใส่ปุ๋ยมูลช้าง ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทำไร่ ทำนา ปลูกผัก ปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ ปลูกสวนสมุนไพร เป็นต้น

1.2 Green Activity คือ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมปลูกพืชอาหารช้าง กิจกรรมปลูกต้นไม้ให้ร่มเงากับช้าง ศึกษาวิถีชีวิตชาวกูย กิจกรรมวาดภาพการท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

1.3 Green Community คือ ชุมชนสีเขียว เทียบอย่างรู้คุณค่า รักษาเอกลักษณ์ชุมชน เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม และวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

1.4 Green Service คือ จัดการธุรกิจเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใส่ใจธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่าง ๆ เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น ไม้ใช้แล้วกระดาษแต่ใช้แล้วที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้อีก งดการใช้ถุงพลาสติก เปลี่ยนเป็นการห่อใส่ใบตอง งดการหลอดพลาสติกเป็นหลอดใฝ่ธรรมชาติ งดการใช้กล่องโฟมเป็นใช้ภาชนะดินเผาธรรมชาติที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้อีก เป็นต้น

1.5 Green Logistics คือ เทียบใกล้ไกล เลือกใช้พลังงานสะอาด ผ่านรูปแบบการเดินทางสีเขียว เน้นการประหยัดพลังงาน ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น จัดเส้นทางเดินศึกษาและเยี่ยมชมฐานการเรียนรู้ในชุมชน การปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน การใช้พลังงานแสดงอาทิตย์ เป็นต้น

1.6 Green Heart คือ เทียบด้วยใจคิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ต้องมีหัวใจที่เคารพ และตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม นับเป็นหัวใจหลักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.7 Green Plus คือ จิตอาสาดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นการช่วยเหลือแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้วยตัวของนักท่องเที่ยวเอง

2. ควรปรับปรุงแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในแต่ละฐานการเรียนรู้ของชุมชน ให้เหมาะสมต่อสภาวะวิกฤติภัยแล้งของจังหวัดสุรินทร์ อาทิเช่น จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ลดการใช้น้ำ ประหยัดน้ำ ประหยัดพลังงาน หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถนำน้ำมาใช้ซ้ำ กิจกรรมที่ลดการทิ้งขยะสู่ชุมชน เป็นต้น

3. ควรฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนด้วยการปลูกพืช หรือ ปลูกป่าทดแทน รวมถึงการเก็บกักน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง

4. ควรมีการรณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คงอยู่ชุมชนอย่างยั่งยืนตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

ยุทธศักดิ์ สุภสร. (2561). ทิศทางท่องเที่ยวไทยในปี 2562. เข้าถึงเมื่อ (8 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<https://www.tatreviewmagazine.com/article/tourism-thailand-2562/>).

อัมรินทร์ทีวีออนไลน์. (2562). เมืองรองคืออะไร. เข้าถึงเมื่อ (8 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<https://www.amarintv.com/news-update/news-19190/371703/>.)

ประดิษฐ์ ศาลางาม. (2562). ชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง ตำบลกระโพธิ์ อำเภอนำทม จังหวัดสุรินทร์. ม.ป.ท.

สีรา สุขศรี. (2562). ชุมชนท่องเที่ยวบ้านช้างตากกลาง ตำบลกระโพธิ์ อำเภอนำทม จังหวัดสุรินทร์. ม.ป.ท.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564. ม.ป.ท.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). แนวคิดสีเขียว 7 ประการ. เข้าถึงเมื่อ (13 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<https://7greens.tourismthailand.org/howtobe7green/>)

ความหมายของ คำว่า อารมณ์ โดยการวิเคราะห์การปรากฏร่วม

The Meaning of The Word /arom/ by Co-Occurrence Analysis

รุ่งอรุณ วณิชชนะชากร

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : rungarun.wanith@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อหาคำตอบว่า *อารมณ์* ในภาษาไทย ใช้ในความหมายอย่างไรบ้างและมีคุณสมบัติอย่างไรบ้างโดยใช้แบบแผนวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยค้นหาคำว่า *อารมณ์* จากนั้นนำมาวิเคราะห์การปรากฏร่วม ของ คำว่า *อารมณ์* กับคำต่าง ๆ แหล่งข้อมูลได้แก่ คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC) จำนวน 1000 ข้อความ จากนั้นทำการวิเคราะห์ว่าคำว่า *อารมณ์* ปรากฏร่วมกับคำใดบ้างในบริบทใด แล้วจึงทำการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า *อารมณ์* จากการปรากฏร่วมดังกล่าว สามารถสรุป การใช้คำว่า *อารมณ์* ได้ว่า ในภาษาไทยนั้น มีการใช้ตามความหมาย ดังนี้

1. อารมณ์มีอุปลักษณะเหมือนสสารที่มีมวลและเคลื่อนไหวได้
2. อารมณ์ใช้ในความหมายของสถานะที่มีช่วงเวลา
3. อารมณ์ใช้ในความหมายตรงข้ามกับการใช้หลักเหตุผล
4. อารมณ์ใช้ในความหมายเกี่ยวกับสภาวะของร่างกายและทางเพศสัมพันธ์
5. อารมณ์ใช้ในความหมายเทียบเท่ากับคำว่า *mood*
6. อารมณ์ใช้ในความหมายว่าตรงกับความชอบหรือรสนิยมหรือเป็นที่พอใจ
7. อารมณ์ใช้หมายถึงอารมณ์โกรธ หรือ ไม่พอใจ
8. อารมณ์ใช้ในความหมายว่าเป็นอารมณ์เศร้า เสียใจ

คำสำคัญ: อารมณ์ ความหมาย การปรากฏร่วม

Abstract

This study aimed to investigate the meanings and features of the word /arom/ in Thai by using co-occurrence analysis. By using qualitative research design, 1000 of sentences which contained the word /arom/ were collected from Thai National Corpus. The co -occurrence analysis was used to categorize words which co-occurred with the word /arom/ then analyzed the meaning of /arom/ from its occurrences.

The result of the study showed that there were 8 meanings of /arom/ from the context where it was used. They are; 1. /arom/ was used in the metaphor with substances which were dynamic. 2. /arom/ was used as the status which consumed time. 3. /arom/ was used as an opposite meaning of 'reasonable' 4. /arom/ is used as the physical sensation or sexuality feeling. 5. /arom/ was used as equivalent as 'mood'. 6. /arom/ was used as the meaning of preferences. 7. /arom/ was used to indicate anger or dislike. 8. /arom/ was used in the meaning of sadness.

Keywords: emotion ,meaning, co-occurrence

บทนำ

คำว่า *อารมณ์* มีความเป็นนามธรรมสูง และมีปัญหาว่าจะทำอย่างไรจึงจะหาความหมายที่ชัดเจนได้

โดยเมื่อพยายามหาคำที่มีความหมายเหมือนคำว่า *emotion* ในภาษาอังกฤษนั้น พบว่าเมื่อภาษาและวัฒนธรรมต่างไปเราไม่สามารถหาคำที่มีความหมายเทียบเท่า (equivalent word) กับคำว่า *emotion* ในภาษาอังกฤษได้เลย จะพบแต่คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเท่านั้น

ในภาษาไทยคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า *emotion* ในภาษาอังกฤษคือคำว่า *อารมณ์* และเมื่อเปิดพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พบว่า *อารมณ์* มีความหมายว่า

อารมณ์ น. สิ่งที่ยึดหน่วงจิตโดยผ่านทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เช่น
รูปเป็นอารมณ์ของตา เสียงเป็นอารมณ์ของหู, เครื่องยึดถือเป็นจริง
เป็นจริง เช่น เรื่องนี้อ่าเอามาเป็นอารมณ์เลย; ความรู้สึกทางใจที่
เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งเร้า เช่น อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ อารมณ์ดี
อารมณ์ร้าย; อัจฉริยะ, ประดิดนิสัย, เช่น อารมณ์ขัน อารมณ์เยือกเย็น
อารมณ์ร้อน; ความรู้สึก เช่น อารมณ์ค้าง ใส่อารมณ์, ความรู้สึกซึ่ง
มักใช้ไปในทางการอารมณ์ เช่น อารมณ์เปลี่ยน เกิดอารมณ์. ว. มี
อัจฉริยะ, มีประดิดนิสัย, เช่น เขาเป็นคนอารมณ์เยือกเย็น เขาเป็นคน
อารมณ์ร้อน. (ป. อารมณ).

ซึ่งความหมายดังกล่าว ดูเหมือนเป็นความหมายของ *อารมณ์* ในทางพุทธศาสตร์ เสียมากกว่า เนื่องจากเมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้คำว่า *อารมณ์* ในประโยคต่าง ๆ แล้วพบว่า คำว่า *อารมณ์* นี้ อาจมีความหมายมากกว่าตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ไว้

บทความนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อหาคำตอบว่า *อารมณ์* ในภาษาไทย ใช้ในความหมายอย่างไรบ้างและมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง โดยในการศึกษาในทางภาษาศาสตร์ โดยพิจารณาการปรากฏร่วมและเก็บข้อมูลการใช้คำว่า *อารมณ์* จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

การปรากฏร่วมและการปรากฏร่วมเฉพาะแลนเซีย (Lancia, 2005) ให้ความหมายของการวิเคราะห์การปรากฏร่วมมีจุดประสงค์เพื่อหาความหมายที่คล้ายคลึงของคำสองคำ หรือความหมายที่คล้ายคลึงของคำต่างๆในระบบเดียวกัน โดยมีข้อค้นพบ ว่าคำสองคำหรือมากกว่านั้นที่มีแนวโน้มที่จะปรากฏร่วมกันในบริบททางภาษาแบบเดียวกัน มักมีความหมายเกี่ยวข้องกัน

การวิเคราะห์ความหมายของคำจากการศึกษาการปรากฏร่วมนั้น โดยมีประเด็นสำคัญคือ คำสองคำจะมีความหมายคล้ายคลึงกันมากเท่าใดขึ้นอยู่กับว่าบริบทหรือสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่คำนั้นปรากฏอยู่นั้นใกล้เคียงกันมากหรือน้อยมีผู้ให้ความหมายของการปรากฏร่วมเฉพาะไว้หลากหลาย กรีนบวม (Greenbaum, 1974) ให้ความหมายของ การปรากฏร่วมเฉพาะ ที่เข้าใจได้ง่ายไว้ว่า คือคำหรือศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันในความถี่สูงในภาษาหนึ่ง

ในทางภาษาศาสตร์มีการศึกษาคำเรียกอารมณ์ในหลายแง่มุมและมีแนวคิดหรือหลักการวิเคราะห์ที่หลากหลาย โดยงานวิจัยที่น่าสนใจมีดังนี้

โคเวสเชส (Kövecses, 2003) ศึกษาอารมณ์ในเชิงอุปลักษณ์โดยมีแนวคิดว่า มโนทัศน์อารมณ์สะท้อนให้เห็นว่า เรามีระบบความคิดแบบอุปลักษณ์ที่ฝังตัวเราตามประสบการณ์ที่เรามี ซึ่งโคเวสเชสไม่ได้กล่าวชัดเจนว่า สนับสนุนว่าคำเรียก

อารมณ์จะต่างกันตามวัฒนธรรมหรือไม่ เพียงแต่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า แน่นนอนว่าโมทัศน์เชิงอารมณ์นี้ย่อมมีลักษณะที่เฉพาะในแต่ละภาษา ในขณะที่เดียวกันก็เสนอลำดับชั้นของ อารมณ์ที่เป็นต้นแบบของอารมณ์ทุกประเภท ว่าเป็นอย่างนี้

(1) สาเหตุของอารมณ์ =>(2) อารมณ์ =>(3) ความพยายามควบคุม =>(4) การสูญเสียควบคุม =>(5) การตอบโต้

การศึกษาการปรากฏร่วมของคำเรียกอารมณ์ในภาษาเยอรมันโดยเมลซัคและเวนเนอร์(Mel'cuk&Wanner, 1994) พบว่าความหมายของหน่วยศัพท์ (lexeme) เรียกอารมณ์ในภาษาเยอรมันมีสหสัมพันธ์กับคำที่ศัพท์นั้น ๆ ปรากฏร่วมอยู่นอกจากนี้ยังได้อธิบายหน่วยศัพท์เรียกอารมณ์โดยแสดงอรรถลักษณะของหน่วยศัพท์ทั้ง 40 หน่วยศัพท์ มิติทางความหมาย 11 มิติ ดังนี้ เช่น รุนแรง ไม่รุนแรงมาก และ ไม่มีความรุนแรง พอใจ ไม่พอใจ และ ไม่มีชีวิตด้านใดด้านหนึ่ง การควบคุมตัวเองและการสูญเสียการควบคุม เป็นต้น

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์การปรากฏร่วมของหน่วยศัพท์เรียกอารมณ์ยังพบว่า มักจะปรากฏร่วมกับคำกริยาที่มีความหมายว่า “รับรู้” และ “รู้สึก” และปรากฏร่วมกับคำนามที่มีความหมายว่า “อารมณ์” ซึ่งเมลซัคและเวนเนอร์กล่าวว่าการที่ปรากฏร่วมกับคำนาม “อารมณ์” นั้นแสดงว่าหน่วยศัพท์ที่ศึกษามีคุณสมบัติของการเป็น “อารมณ์” และรับถ่ายทอดความหมายของ “อารมณ์” มาไว้กับตัว

แนวคิดแบบเครือข่ายคำที่เสนอโดย สเตร็ปปาราว่าและวาเลตีตตี (Strapparava&Valitutti, 2004) สามารถแยกคำที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ได้เป็น อารมณ์ (emotion) เช่น ความโกรธ กับอารมณ์ (mood) เช่น ความไม่เป็นมิตร และสภาวะทางปริชาน (Cognitive state) เช่น ความสับสน, สภาวะทางกายภาพ เช่นความเจ็บป่วย นอกจากนี้ยังแยกสถานการณ์ที่ทำให้เกิดอารมณ์ เช่น ความอันตราย ออกจากปฏิกิริยาเนื่องจากอารมณ์ เช่น ตัวสั่น เหงื่อออก และแยกความต่างจาก พฤติกรรม เช่น การโจมตี อีกทั้งทัศนคติ เช่น ความเชื่อ คุณค่า นั้นมีความต่างจากความรู้สึกจากประสาทสัมผัส (sensation) เช่น ความหนาวเย็น ความรู้สึก และสัญญาณไปสู่ความทุกข์เช่น ความเจ็บ ความทรมาน เป็นต้น

ในศาสตร์อื่น ๆ นอกเหนือจากทางภาษาศาสตร์แล้ว ได้มีการเสนอความหมายของอารมณ์ไว้เป็นจำนวนมาก ดังเช่นที่ ไคลกินน่าและไคลกินน่า (Kleinginna Jr &Kleinginna, 1981) รวบรวมความหมายของอารมณ์ที่มีการเสนอไว้ใน ได้ถึง 92 ความหมาย โดยยังไม่มีคำความหมายใดที่เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ

ไคลกินน่าและไคลกินน่าจึงได้ทำการสรุปความหมายต่าง ๆ และเสนอไว้ว่า อารมณ์เป็นปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างหลักเหตุผล การเชื่อความคิดตัวเอง และระบบฮอโมนีเกี่ยวข้องกับความรู้สึกยินดีหรือไม่ยินดีในสิ่งเร้า และมีกระบวนการทางปริชานเกี่ยวกับการรับรู้ ประเมินค่า หรือจดจำคำ ทำให้เกิดการปรับตัวของร่างกายให้เข้ามาอยู่ในสภาวะปกติ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

สารานุกรมปริชานศาสตร์ของ เอ็มไอที (The MIT Encyclopedia of Cognitive Sciences)โดย วิลสันและเคย์ (Wilson & Keil, 2001) ให้ความหมายของอารมณ์ไว้ว่า อารมณ์เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่ทำงานเพื่อจัดการกับจุดมุ่งหมาย ทำการประเมินเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ว่าเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายในทางใด หากสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายจะเกิดอารมณ์ด้านบวก แต่หากไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายจะทำให้เกิดอารมณ์ด้านลบ

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2530) ให้ความหมายของอารมณ์ว่าเป็นสภาพเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและอินทรีย์ เกิดการตอบโต้ตามสถานการณ์

พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2553 ให้ความหมายของอารมณ์ไว้ว่า อารมณ์ : ภาวะความรู้สึกทางจิตใจที่เปลี่ยนแปลงตามสิ่งกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก แบ่งเป็นสองประเภทคือ อารมณ์ด้านบวก คืออารมณ์ที่ทำให้เกิดความสุข เช่น รัก ชอบ และอารมณ์ด้านลบ คือ อารมณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์ เช่น โกรธ ริษยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบแผนวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเบื้องต้น โดยค้นหาคำว่า อารมณ์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ การปรากฏร่วมของคำว่า อารมณ์กับคำต่าง ๆ แหล่งข้อมูลเบื้องต้นมีดังนี้ คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC) จำนวน 1000 ข้อความ จากนั้นทำการวิเคราะห์ว่าคำว่า อารมณ์ ปรากฏร่วมกับคำใดบ้างในบริบทใด แล้วจึงทำการวิเคราะห์ความหมายของ คำว่า อารมณ์จากการปรากฏร่วมดังกล่าว

ผลการวิจัย

เอกสารที่เป็นแหล่งการเก็บข้อมูลนี้ได้แก่ คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ โดยสืบค้นคำว่า อารมณ์ จำนวน 1,000 ข้อความ โดยมีการปรากฏร่วมดังนี้ในประโยคต่าง ๆ จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ พบว่า คำที่สามารถปรากฏอยู่หน้า คำว่า อารมณ์ในกรอบประโยค

" _____ อารมณ์"

มีทั้งสิ้น 57 คำ ดังนี้

กระตุ้น

กระแทก

เก็บ

เกิด

เกิดจาก

ชม

ครึกครื้น

คลาย

ควบคุม

ใช้

ระงับ

ดับ

ได้

ตรึง

ต้อง

ตาม

ถ่ายทอด

ถูก

ทอด

เน้น

บด

บั่นเทิง

บีบคั้น

ปรับ
ปล่อย
ปลูก
ปลูกเฝ้า
ปิดบัง/เก็บ
เปลี่ยน
เปิดเผย
มี
เกิด
ยึดเหยียด
ยั่ว
ระงับ
ระบาย
ระเปิด
รักษา
รับรู้
เฝ้า
แรง
ไร่
สงบ
สบ
สบาย
สภาวะ
สร้าง
สะกด
สะกิด
สะท้อน
สื่อ
เสีย
แสดง
ใส่
หมด
ให้
อยู่ใน

จากผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกำหนดให้ *อารมณ์* มีคุณสมบัติดังนี้

1. อารมณ์เป็นนามธรรม

อารมณ์ เป็นนามธรรม คือจับต้องโดยใช้ประสาทสัมผัสทางกายภาพไม่ได้ ดังนั้น คำเรียก *อารมณ์* จึงไม่ควรปรากฏร่วมกับ คำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการสัมผัสด้วยมือหรือผิวหนัง เช่น จับ สัมผัส และ แต่ในความเป็นจริง ผู้พูดภาษาไทยใช้คำว่า *อารมณ์* กับกริยาอุปสรรคได้ในอุปลักษณ์ (conceptual metaphor) เช่น ประโยคที่ (1)

- (1) *เสียงคุณพี่รีบจนเขาจับอารมณ์ไม่ได้*

ชัยพร แสงกระจ่าง (2549).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

- (2) *เทคนิคการพูดโดยตรงนี้ช่วยให้มีการสัมผัสอารมณ์ลึก ๆ และป้องกันการปกปิดความรู้สึก*

โสรัช โพธิ์แก้ว (2551).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

2. อารมณ์มีสถานที่เกิดในตัวคน/ เกิดในปรีชา

อารมณ์ มีลักษณะเฉพาะคือ จะเกิดขึ้นในระบบปรีชา นั่นคือเกิดขึ้นในตัวหรือร่างกายของคน (หากไม่นับว่าสัตว์มีปรีชา) โดยคำที่สื่อความหมายว่า มีสิ่งหนึ่ง ๆ ที่เป็นนามธรรมเกิดขึ้นที่ใดคือคำว่า *ใน* เช่น *ในบ้าน ที่บ้าน ในใจ ที่ใจ ในหัว เป็นต้น โดย อารมณ์* จะปรากฏร่วมกับ *วลี ในใจ ที่ใจ และ อารมณ์* ไม่สามารถปรากฏร่วมกับวลี ที่มีความหมายถึงสถานที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ‘คน’

- (3) *ความยากจนในประเทศนี้ทำให้เกิดสงคราม*

- (4) **อารมณ์ในประเทศนี้ทำให้ผู้คนเจ็บปวด*

- (5) *อารมณ์ในใจเขาตอนนี้ทำให้ไม่สามารถทำงานต่อได้*

3. อารมณ์สื่อความหมายถึงการไม่ใช่เหตุผล

คำว่า *อารมณ์* สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยา *ใช้* และ *ตาม* เป็นวลี *ใช้อารมณ์ ตามอารมณ์* แล้วมีความหมายถึงการไม่มีเหตุผลและผล หรือไม่ผ่านการคิดวิเคราะห์ อารมณ์ในบริบทนี้ มีความหมายตรงข้ามกับ เหตุผล สติ หรือ ความยับยั้งชั่งใจ ในความเข้าใจของผู้พูดภาษาไทยการใช้อารมณ์จะส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ด้านลบหรือเสียหาย *วลี ใช้อารมณ์นี้* มีความหมายในเชิงลบ

- (6) *เราก็ไม่จำเป็นต้องเศร้าตามชีวิตเมื่อเธอเห็นชีวิตมีอยู่ตามเหตุตามผล ไม่ใช่ตามอารมณ์หรือการบงกชของใคร*

ศรันย์ โมตรีเวช (2553).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

4. อารมณ์เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง

คำว่า *อารมณ์* จะปรากฏร่วมกับคำว่า *สร้าง มี เกิด* เป็นวลี *สร้างอารมณ์... มีอารมณ์... เกิดอารมณ์...* แล้วมีความหมายถึงการเริ่มต้นของอารมณ์นั้น ๆ และปรากฏร่วมกับคำว่า *หมด คลาย* เป็น *หมดอารมณ์... คลายอารมณ์...* แล้วมีความหมายถึงการสิ้นสุดของอารมณ์นั้น ๆ

- (7) การพูดแบบนี้มีเสียงแทรกลมหายใจเกิดขึ้นร่วมกับการพูดปกติทั่วไปได้เมื่อต้องการสร้างสีสันในการพูดและสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ฟัง

พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2555).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

- (8) บางรายมีความเจ็บปวดนาน อาการไม่ดีขึ้น เด็กก็จะมีอารมณ์ซึมเศร้าได้

อัมพล สุอำพัน (2552).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

- (9) เห็นป่าทำกับข้าวหน้าเป็นมันแล้วให้เกิดอารมณ์สนุก อายากแห่เล่น

ทัสสินต์ ชิโนกุล (2550).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

- (10) แม้ในวันที่เลวร้ายที่อย่างน้อยมีลูกค้าพลัดหลงเข้ามาสักคนสองคน นั่งหาวหวอด ๆ เป็องหมดอารมณ์จะทำธุรกิจอีกต่อไป

lamyui (2553).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

5. อารมณ์เกิดจากสิ่งเร้า

อารมณ์ เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นได้ด้วยการกระตุ้นหรือเร้า ซึ่งพบว่า สามารถปรากฏร่วมกับ *กระตุ้น ปลุก เร้า ปลุกเร้า* โดยหากเกิดในกรอบวลี (19) จะหมายถึงการทำให้เกิดอารมณ์แบบต่าง ๆ แต่โดยมากมักมีความหมายถึงการทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศ

- (11) *เร้า/กระตุ้น อารมณ์*

- (12) นวนิยายเรื่องความพยาบาท มีเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ที่เร้าอารมณ์ มีเรื่องราวที่น่าตื่นเต้น โคร่งเรื่องลึกลับ ซับซ้อน

วิภา กงกะนันท์ (2552).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

- (13) จากนั้นก็เริ่มคำรามด้วยเสียงเบา ๆ จากคอก่อน แล้วเริ่มดังขึ้น เสียงนั้นกระตุ่นอารมณ์ทั้งสองคนขึ้นมาอีก

เอื้อ อัญชลี (2555).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

6. อารมณ์มีด้านบวกและด้านลบ

คำว่า อารมณ์ ปรากฏร่วมกับคำบอกคุณค่าที่ตรงข้ามกันคือ ดี ไม่ดี เช่น อารมณ์ดี อารมณ์ไม่ดี และปรากฏหลังคำว่า สบ ไม่สบ เป็นวลี สบอารมณ์ ซึ่งหมายถึงมีอารมณ์ดี หมายถึงอารมณ์ด้านบวก และ ไม่สบอารมณ์ หมายถึง มีอารมณ์ไม่ดี เป็นอารมณ์ด้านลบคือกลุ่มอารมณ์โกรธตัวอย่างคือ

- (14) เมื่อได้รับของกำนัลเหล่านี้ พวกสเปนก็ยิ้มออกมาอย่างอารมณ์ดี ดวงตาส่งประกายออกมาอย่างเป็นสุข

จิตราภรณ์ ตันรัตนกุล (2551).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

- (15) เผลอ ๆ บางครั้งคุณอารมณ์ไม่ดี เขามักถูกเอ็ดว่าไม่ทำ ไม่รับผิดชอบทั้ง ๆ ที่เขาไม่ผิดเลย

นภัทร พุกกะณะสุด (2553).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

- (16) ถ้าทิวทัศน์รอบ ๆ บ้านเคยเขียนจนหมดมุม เราจะนั่งรถไปไกล ๆ สบอารมณ์ตรงไหนก็จอดแอบข้างทางเขียนกันตรงนั้น เขียนต้นไม้ เขียนถนนที่ทอดยาวไปไกล

ศศิวิมล (2553).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

- (17) เธอเคยให้สัมภาษณ์ถึงเรื่องนี้อย่างไม่สบอารมณ์ว่า ฉันสอนลูกว่า ทุกครั้งที่ออกไปช่วยพ่อหาเสียง อย่าปล่อยให้ผม รุ่มร่ามปิดหูปิดตา และยื่นให้ตัวตรง

วรารุช (2553).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

7. อารมณ์มีความรุนแรงหลายระดับ

สามารถปรากฏร่วมกับคำขยายขนาดหรือลดขนาดความรุนแรงเช่น มาก ไม่ค่อยดี เป็นต้น เช่น

- (18) อย่าคิดมากนัก ถ้าหล่อนอารมณ์ไม่ค่อยดี หล่อนก็ตอบห้วน ๆ อย่าถามมากนักได้ไหม ไม่ชอบอารมณ์เสียมาก

วินิตา ดิถียนต์ (2551).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

อารมณ์นั้นสามารถถูกสื่อออกมาหรือปกปิดไว้ก็ได้ โดยปรากฏตามหลังคำเช่น สื่อ แสดง เก็บ ปิดบัง ระบาย ระเบิด เป็นต้น วลี ระบายอารมณ์ และ ระเบิดอารมณ์ สื่อความหมายถึงการแสดงอารมณ์โกรธโดยมีตัวอย่างคือ

- (19) ส่วนอีกหนึ่งชายหรือที่แท้จริงคือ สาวน้อยเกรนาก็เบิกดวงตาสีน้ำตาลอ่อนกว้างแสดงถึงอารมณ์โกรธและตกใจปนเปกัน

พราวณา ภูรัตนกรกุล (2551).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

- (20) เขาเป็นคณึง อ่อนโยน เก็บอารมณ์ ไม่เคยแสดงอาการกริ้วกราดกับใคร

สรณรัชฎ์ กาญจนนวมวิชัย (2548).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

- (21) ฉันทอนหายใจ ระบายอารมณ์ ที่ค้างแวนเวียนอยู่ในหัวก่อนจะหันกลับไปแยกเขี้ยวใส่ตีระบาย ระเบิด อารมณ์

พราวณา ภูรัตนกรกุล (2548).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

8. อารมณ์ด้านลบเป็นสภาวะที่ไม่ควรเกิดขึ้น

อารมณ์ที่ปรากฏตามหลัง คำว่า ระงับ ควบคุม ช่ม แสดงให้เห็นว่า ความพยายามในการหยุดอารมณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว เนื่องจากเป็นสิ่งไม่ควร วลี ระงับอารมณ์ และ ควบคุมอารมณ์ มีความหมายถึงอารมณ์ในด้านลบ เช่น โกรธ เศร้า เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

- (22) จอห์น โจนอร์โกรธจน ระงับอารมณ์ ไม่อยู่ เขาเสียวรถเข้าไปในถนนเล็กที่เปลี่ยวไร้ผู้คนทันที

สำราญ (2553).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

- (23) ชายหนุ่มเม้มปากแน่น ผ่อนลมหายใจ เข้าออกช้า ๆ อย่างพยายาม ควบคุมอารมณ์ หลังจากได้ยื่นประโยชน์นี้มาวันละสองเวลาถึงสามวันติดกัน ทำให้เขาคิดว่า พิวส์คงขาดแน่ในวันที่สี่นี้ละ

อังธิตา สุนทรศิริบุญญา (2551).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

9. อารมณ์เกี่ยวข้องกับร่างกาย

คำว่า อารมณ์มักปรากฏร่วมกับวลีแสดงการเปลี่ยนแปลงหรือการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งหมายถึงการแสดง สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง ตัวอย่างเช่น

- (24) ใบหน้าสวมนแดงขึ้น ก่อนจะกระเจ้ากระงอตั้งสีหน้าและแววตา

รินลภัส (2554).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

10. การบอกลักษณะของอารมณ์

คำว่า *อารมณ์* ปรากฏร่วมกับคำบอกลักษณะ เช่น *ร้อน เย็น เสีย ร้าย แรง ดิบ ดิบเถื่อน พิลึก พลุ่พล่วน หวาน เป็นต้น*

11. อารมณ์ความรู้สึก

คำที่ปรากฏร่วมกับ *อารมณ์* ที่พบบ่อย จนอาจสามารถเรียกว่าเป็น การปรากฏร่วมเฉพาะ (collocation) คือ *ความรู้สึก* ในวลี *อารมณ์ความรู้สึก* ตัวอย่างคือ

(25) พุดง่าย ๆ คุณจะ เป็นกลางทางวิชาการได้ *คุณต้องเกลียดชังการใช้อารมณ์ความรู้สึกในงาน วิชาการ*

วิสุทธิ เหล็กสมบูรณ์ (2551).คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ.

12. การใช้คำว่า *อารมณ์* เพื่อสื่อถึงความโกรธ ความสุข ความเศร้า

คำหรือวลีอื่น ๆ ที่ปรากฏร่วมกับ *อารมณ์* ดังนี้

(34) <i>สะเทือนอารมณ์</i>	มักใช้หมายถึง ทำให้เกิดอารมณ์ เศร้า เสียใจ
(35) <i>บันเทิงอารมณ์ / ครึกครื้นอารมณ์</i>	หมายถึง สนุกสนาน
(36) <i>กระแทกอารมณ์</i>	หมายถึง ถูกใจอย่างมาก
(37) <i>สงบสติอารมณ์ / สงบอารมณ์</i>	หมายถึงทำให้อารมณ์นั้นหยุดลง มักหมายถึงอารมณ์โกรธ กลัว เสียใจ ดีใจ ที่มากเกินไป
(38) <i>เสียดอารมณ์</i>	หมายถึงอารมณ์ประเภทโกรธ หงุดหงิด
(39) <i>ปรับอารมณ์</i>	หมายถึงการเปลี่ยนจากอารมณ์หนึ่งไปเป็นสถานะอื่น
(40) <i>บดอารมณ์และกินใจ</i>	หมายถึงประทับใจ ถูกใจ
(41) <i>รักษาอารมณ์ไว้ให้เยือกเย็น</i>	หมายถึงควบคุมไม่ให้เกิดอารมณ์ใด ๆ
(42) <i>ใส่อารมณ์</i>	หมายถึง การกระทำด้วยอารมณ์โกรธ หมายถึงการพูดด้วยความโกรธ
(43) <i>ตริงอารมณ์</i>	หมายถึง ประทับใจ ตกอยู่ในห้วงอารมณ์นั้น ๆ
(44) <i>สบายอารมณ์</i>	หมายถึง อารมณ์ดี
(45) <i>ปีบคั้นอารมณ์</i>	หมายถึง ได้รับรู้บางอย่างที่ทำให้มีอารมณ์เศร้าอย่างมาก

สามารถสรุป การใช้คำว่า *อารมณ์* ได้ว่า ในภาษาไทยนั้น มีการใช้ตามความหมายดังนี้

1. มีอุปลักษณะเหมือนเป็นสสารที่มีมวลและเคลื่อนไหวได้
2. ใช้ในความหมายของสภาวะที่มีช่วงเวลา
3. ใช้ในความหมายตรงข้ามกับการใช้หลักเหตุผล
4. ใช้ในความหมายเกี่ยวกับสภาวะของร่างกายและทางเพศสัมพันธ์
5. ใช้ในความหมายเทียบเท่ากับคำว่า mood
6. ใช้ในความหมาย ว่าถูกกับความชอบหรือรสนิยม หรือเป็นที่พอใจ
7. ใช้ในความหมายว่าเป็นอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ
8. ใช้ในความหมายว่าเป็นอารมณ์เศร้า เสียใจ

โดยสามารถแสดง คำที่ปรากฏร่วมหน้าคำว่า *อารมณ์* ที่ทำให้มีความหมายต่าง ๆ และจัดหมวดหมู่ของความหมายได้ ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 : การแบ่งประเภทคำที่ปรากฏร่วมหน้าคำว่า *อารมณ์* และความหมายของคำว่า *อารมณ์* ตามการปรากฏร่วม

มีอุป ลักษณะ เหมือนเป็น สสารที่มี มวลและ เคลื่อนไหว ได้	ใช้ใน ความหมาย ของสภาวะ ที่มี ช่วงเวลา	ใช้ใน ความหมาย ตรงข้ามกับ การใช้หลัก เหตุผล	ใช้ใน ความหมาย เกี่ยวกับทาง เพศ	ใช้ใน ความหมาย เทียบเท่า กับคำว่า mood	ใช้ใน ความหมาย ว่าถูกกับ ความชอบ หรือรสนิยม หรือเป็นที่ พอใจ	ใช้ใน ความหมาย ว่าเป็น อารมณ์ โกรธ ไม่ พอใจ	ใช้ใน ความหมาย ว่าเป็น อารมณ์ เศร้า เสียใจ
สะกด	อยู่ใน	ใส่	กระตุ้น	ทอด	สบ	เสีย	ละเทือน
สงบ	หมด	ไร้	ยั่ว	เน้น	สบาย		บีบคั้น
เก็บ	สื่อ	ใช้	เร้า	บด	ต้อง		
ระงับ	แสดง	แรง	ปลุก	ตริ้ง	บันเทิง		
ระบาย	กระแทก	ตาม	ครึกครื้น	ตกอยู่ใน	ถูก		
ระเบิด	สภาวะ		เกิด	ได้			
ข่ม	สร้าง		มี	ปล่อย			
คลาย	มี / เกิด			ให้			
ควบคุม	เปิดเผย						
ดับ	สะกิด						
ปรับ	ปิดบัง/เก็บ						
ยึดเยียด	เปลี่ยน						
	รักษา						
	รับรู้						
	ถ่ายทอด						

การอภิปรายผล

สามารถสรุป การใช้คำว่า อารมณ์ ในภาษาไทยนั้น มีการใช้ตามความหมาย 8 ความหมาย ดังนี้

1. อารมณ์มีอุปลักษณะเหมือนสสารที่มีมวลและเคลื่อนไหวได้
2. อารมณ์ใช้ในในความหมายของสภาวะที่มีช่วงเวลา
3. อารมณ์ใช้ในในความหมายตรงข้ามกับการใช้หลักเหตุผล
4. อารมณ์ใช้ในในความหมายเกี่ยวกับสภาวะของร่างกายและทางเพศสัมพันธ์
5. อารมณ์ใช้ในในความหมายเทียบเท่ากับคำว่า mood
6. อารมณ์ใช้ในในความหมายว่าตรงกับความสุขหรือสนิมหรือเป็นทีพอใจ
7. อารมณ์ใช้หมายถึงอารมณ์โกรธ หรือ ไม่พอใจ
8. อารมณ์ใช้ในในความหมายว่าเป็นอารมณ์เศร้า เสียใจ

ผลจากงานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง เวลา อันเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้ อารมณ์แตกต่างจากความรู้สึก mood และนิสัย ตามที่ รีฟวีโอเซอร์และอิตโต้ (Reevy, Ozer, & Ito, 2010) ได้เสนอไว้ว่า อารมณ์ (emotion) ว่า มีความซับซ้อน คนส่วนใหญ่เมื่อให้นึกถึงอารมณ์ (emotion) นั้น มักจะนึกไปถึง ความรู้สึก (feeling) แต่ความรู้สึกนี้เป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของอารมณ์ อารมณ์ประกอบไปด้วย ปฏิกริยาทางกายภาพ (physical response) เช่น อัตราการเต้นของหัวใจสูงขึ้น เหงื่อออก กล้ามเนื้อเครียดเกร็ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยการทำงานของสมอง ความคิด การแสดงออกทั้งทางสีหน้าและท่าทาง และองค์ประกอบอื่น ๆ โดยอารมณ์นั้นจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น คือมีการเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงแตกต่างจากอารมณ์(mood)หรือ นิสัย (personal traits)ที่มีระยะเวลายาวนานกว่า อารมณ์เกิดขึ้นได้เพราะเหตุการณ์ภายนอกและภายใน โดยระยะเวลาการคงอยู่นั้นหลากหลายคือ สามารถคงอยู่เพียงชั่ววินาที นาที หรือยาวนานเป็นชั่วโมง ก็ได้

อีกทั้งผลการศึกษาความหมายของอารมณ์ยังสอดคล้องกับที่ เชียร์เวอร์ (Scherer, 2005) เสนอว่า ลักษณะสำคัญของอารมณ์นั้นเกี่ยวข้องกับเวลา คืออารมณ์จะเกิดขึ้นเพื่อตอบโต้กลับในทันที เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และมีระยะเวลา ลักษณะเด่นอื่น ๆ คือ อารมณ์มีระดับความเข้มข้น หรือความรุนแรง

นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับ แนวคิดเรื่องอารมณ์ในทางประสาทวิทยาตามที่ เจมส์ (James, 1884) เสนอหลักการว่า อารมณ์เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อถูกเร้า เชื่อว่าเมื่อร่างกายได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าจะแสดงปฏิกริยาตอบโต้ต่อสิ่งเร้าทันที พฤติกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งระบุว่าคนคนนั้นกำลังเผชิญกับสภาวะอารมณ์ชนิดใด นั่นคือพฤติกรรมทำให้เกิดอารมณ์ ไม่ใช่อารมณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น เจมส์และแลงก์ (James & Lange, 1922) กล่าวว่า “เป็นเพราะเราร้องไห้เราจึงเสียใจ และเรากลัวเพราะตัวเราสั่นเทา” หรือ เมื่อเผชิญหน้ากับเสือ ร่างกายเราสั่นและวิ่งหนี หลังจากเกิดพฤติกรรมดังกล่าวขึ้นจึงรู้สึก “กลัว” การเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาโดยเฉพาะอวัยวะภายในรวมทั้งพฤติกรรมแสดงออกที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนเป็นสิ่งกระตุ้นให้ประสาทสัมผัสภายในได้รับข้อมูลเพื่อสำนึกรู้ให้เกิดอารมณ์ต่างๆ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวคิดของอารมณ์ในทางปริชาน ดังที่แนวคิดทางปริชานเน้นการศึกษาอารมณ์ที่มีสาเหตุมาจากคนอื่นหรือเหตุการณ์หนึ่งๆ เพราะในทางปริชานแล้ว อารมณ์เป็นตัวเชื่อมเหตุการณ์ภายนอกเข้ากับกระบวนการภายในปริชาน โดยดูว่าอารมณ์ที่เกิดขึ้นมีผลต่อความเป็นเหตุเป็นผล ความจำ และความใส่ใจ อย่างไร ทฤษฎีสำคัญที่ใช้อธิบายอารมณ์ในทางปริชานมีแนวคิดหลักคล้ายกันคือ อารมณ์นั้นเกิดขึ้นแตกต่างกันออกไปเนื่องจากการประเมินความชอบหรือความพึงพอใจต่อเหตุการณ์ภายนอกที่ต่างกันออกไป ตัวอย่างทฤษฎีได้แก่ทฤษฎี Action-Readiness Theory ซึ่ง ฟรีดย่า (Frijda, 1988) มองว่า ภายในใจเราจะมีสภาวะหนึ่งที่ พร้อมทั้งกระทำการบางอย่างได้อย่างหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ประกอบการการประเมินในใจเรา ว่าคนหรือเหตุการณ์ภายนอกเกี่ยวข้องกับเราอย่างไร

ผลการวิเคราะห์ความหมายพบว่า ในภาษาไทยนั้น ใช้คำว่า อารมณ์ เพียงคำเดียว แทนความหมายทั้งคำว่า emotionmood และสภาวะทางปริชาน (Cognitive state) ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สเตร็ปปาราว่าและ วาลิตูตตี (Strapparava&Valitutti, 2004) ซึ่งสามารถแยกคำที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ได้เป็น คำเรียกอารมณ์ (emotion) เช่น ความโกรธ กับอารมณ์(mood) เช่น ความไม่เป็นมิตร และสภาวะทางปริชาน (Cognitive state)

บทสรุป

อารมณ์ หมายถึงสภาวะทางนามธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล โดยสิ่งเร้า ซึ่งสิ่งเร้านี้ หมายรวมถึง เหตุการณ์หรือปัจจัยภายนอก และ ความคิดหรือประสบการณ์ภายในของตัวบุคคลนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเร้านี้ อาจส่งผลให้เกิดอารมณ์ในแบบต่าง ๆ กัน และมีระดับต่าง ๆ กัน และเป็นสภาวะในปรีชาที่ไม่ผ่านขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ หรือหลักเหตุผลโดยเป็นสภาพที่เกิดขึ้นในใจ และสภาพนั้นเคลื่อนไหวรวดเร็ว ไม่นิ่ง อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับความสุขและความต้องการอย่างมาก

มนทัศน์*อารมณ์* ในความเข้าใจของผู้พูดภาษาไทย คือมีความรุนแรงหลายระดับ แบ่งเป็นอารมณ์ด้านบวก และด้าน ลบ อารมณ์เป็นลักษณะภายในจิตใจที่จับต้องไม่ได้ แต่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อารมณ์เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ที่สามารถเก็บซ่อนไม่แสดงให้เห็น หรือ แสดงให้เห็นได้ในหลากหลายแบบ เช่น แสดงออกทางสีหน้า คำพูด การกระทำ และเป็นต้น อารมณ์ และ ความรู้สึก อาจจัดว่า มีความหมายเกี่ยวข้องกัน เนื่องจาก มักปรากฏร่วมกัน ว่า *อารมณ์ความรู้สึก*

นอกจากนี้ คำว่า *อารมณ์*สามารถหมายถึงอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ตามกลไกธรรมชาติเพียงอย่างเดียวคือ *ความต้องการทางเพศ* ซึ่ง ในภาษาไทยเรียกว่า *อารมณ์ใคร่* ซึ่งผู้พูดมักละคำว่า *ใคร่* เรียกว่า *อารมณ์* เท่านั้น อารมณ์ในแบบนี้ไม่จัดรวมอยู่ในการวิเคราะห์เนื่องจาก เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกลไกทางกายภาพเพียงอย่างเดียว

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า คำว่า อารมณ์ เพียงคำเดียวยังมีความหมาย เทียบเท่ากับกับคำว่า emotion mood feeling และ sexuality feeling ในภาษาอังกฤษ

เอกสารอ้างอิง

- พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๕๓. (2553). ราชบัณฑิตยสถาน. ม.ป.ท.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2530). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Frijda, N. H. (1988). The laws of emotion. American psychologist. Vol. 43. No.5. pp. 349.
- Greenbaum, S. (1974). Some verb-intensifier collocations in American and British English. American speech. pp. 79-89.
- James, W., & Lange, C. G. (1922). The emotions : Vol. 1. n.p. : Williams & Wilkins.
- Kleinginna Jr, P. R., & Kleinginna, A. M. (1981). A categorized list of emotion definitions, with suggestions for a consensual definition. Motivation and emotion. Vol. 5. No.4. pp. 345-379.
- Kövecses, Z. (2003). Metaphor and emotion : Language, culture, and body in human feeling : Cambridge University Press.
- Lancia, F. (2005). Word co-occurrence and theory of meaning. n.p.
- Mel’cuk, I., & Wanner, L. (1994). Lexical co-occurrence and lexical inheritance. Emotion lexemes in German: A lexicographic case study. Lexikos. Vol. 4. No. 1.
- Reevy, G., Ozer, Y. M., & Ito, Y. (2010). Encyclopedia of emotion. Vol. 1. ABC-CLIO.

- Scherer, K. R. (2005). What are emotions? And how can they be measured?. *Social science information*, Vol. 44. No.4. pp. 695-729.
- Strapparava, C., & Valitutti, A. (2004). WordNet Affect: an Affective Extension of WordNet. Paper presented at the LREC.
- Wilson, R. A., & Keil, F. C. (2001). *The MIT encyclopedia of the cognitive sciences* : MIT press.

การวิจัยเรื่องความเข้าใจของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยต่อคำช่วย

に และ で ในการบ่งชี้สถานที่

A comprehension of Thai and Japanese language learners on Particles

に and で for Indicating Places

พรรษวัชร อินทาทิรต์*¹ มัลลิกา โอยามะ ²สุวิมล นภาพ่อง ³ และ Kaori Iwafuji ⁴

ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา^{1 2 3 4}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Kongmadiein Thailand@gmail.com*

บทคัดย่อ

กรณีศึกษาผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยชั้นต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำช่วย に และ で ในผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชั้นต้น แม้ว่า に และ で นั้นเหมือนเป็นไวยากรณ์ที่ไม่ซับซ้อนแต่ในความเป็นจริงพบว่า ผู้เรียนจำนวนมากใช้คำช่วยสองคำนี้ผิด อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากการวิเคราะห์ผิดจุด จึงจำเป็นต้องสำรวจเพื่อบ่งชี้ข้อผิดพลาดในการใช้คำช่วย に และ で ซึ่งจะสามารถนำไปสู่แนวทางในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้นที่ผ่านการเรียนไวยากรณ์การใช้คำช่วย に และ で ในการบ่งชี้สถานที่มาแล้วจำนวน 40 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ความรู้ระดับ N4 และ N5 โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจากการเลือกทั้งคำช่วยและกริยาต่อท้ายเพื่อสำรวจว่าเมื่อมีกริยาต่อท้ายคำช่วยกำกับ ผู้เรียนจะสามารถเลือกคำตอบที่ถูกต้องได้มากน้อยเพียงใด โดยผลการวิจัยพบว่า เมื่อพูดถึงสถานที่ผู้เรียนเลือกใช้ に มากกว่า อาจเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายถูกเรียนรู้มาว่าคำช่วย に จะเป็นหลักในการชี้สถานที่ และอาจเป็นเพราะเกิดจากอิทธิพลในภาษาแม่ ที่กลุ่มเป้าหมายมีความคิดว่า に แปลว่า “ที่” ในภาษาไทย นอกจากนี้ในหนังสือเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการเปรียบเทียบให้เห็นการใช้คำช่วยเหล่านี้ที่ชัดเจน และสุดท้าย ความหมายของคำมีความใกล้เคียงกัน จึงทำให้เกิดการใช้ผิด เช่น 「暮らす」 และ 「すむ」 ที่มีความหมายว่า “อยู่” กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ จะใช้คำช่วย に กับกริยา 暮らす แต่ในความเป็นจริง ต้องใช้คำช่วย で กลุ่มเป้าหมายจึงสับสนในความหมายของคำกริยานั้นเอง

คำสำคัญ: ภาษาญี่ปุ่น คำช่วย การสอน

Abstract

This case study of Thai students who learn Japanese at a beginner's level has objective to monitor the usage of particles “に” and “で”. Even though the usage of the particles “に” and “で” seems not to be grammatically complicated, a large number of Thai students these two particle incorrectly. Learner's inability of critical analysis might be one of the causes of their wrong usage. This case study aims to identify the incorrect usage of these particles and as a consequence, this can be applied for the teaching Japanese to Thai learners.

The target samples of this study are 40 Thai students who study Japanese as a foreign language and have been taught grammatical usage of the places-indicating particles “に” and “で”. Those Thai students major in Japanese and are classified in both N4 and N5 Japanese proficiency levels, and are from the Rajamangala University of Technology Krungthep.

In this study the researcher wishes to urge students to choose a following verb and then students are fill blanks with both a particle and a following verb.

The results show that the students tend to choose to use the particle “に” when they are indicated the place. This is because students have learned the usage of the particle “に” is used to indicate the place. Besides, the influence of their mother tongue might be the cause of associating the particle “に” with the Thai word “ใน”.

Furthermore, the lack of comparison in usages of these particles in the classroom and similar meaning of synonyms lead to wrong usages. For example, both “暮らす” and “住む” mean “อยู่” in Thai, and students are tend to choose the particle “に” with the verb “暮らす”, though, as a matter of the fact, the particle “で” must be used. The students are possibly confused with the meaning of verbs.

Keywords: Japanese, Particle, Teaching

บทนำ

ในภาษาญี่ปุ่นจะมีคำช่วยอยู่มากมายมีผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจเพื่อนำไปใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษาซึ่งมีคำช่วยที่ทำหน้าที่แตกต่างกันไปอย่างมากอาจจึงอาจเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความสับสนของผู้เรียนโดยเฉพาะคำช่วยที่มีหน้าที่ของภาษาคคล้ายกันคลึงกันจะยิ่งก่อให้เกิดความสับสนเพิ่มเข้าไปอีก ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้หมายถึงคำช่วย に และ で ในการบ่งชี้สถานที่ เมื่อมองจากตำราเรียน Minna no Nihongo (2560) และ ไตจิ (2558) ซึ่งเป็นตำราเรียนที่สามารถซื้อได้อย่างแพร่หลายตามร้านหนังสือในประเทศไทยพบว่า คำช่วย に และ で ในการบ่งชี้สถานที่ จะถูกสอนอยู่ในเล่มที่ 1 ของตำราทั้งสองชุด ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องของพื้นฐานไวยากรณ์ขั้นต้นในภาษาญี่ปุ่น กล่าวคือ คำช่วย に และ で ในการบ่งชี้สถานที่ มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากเป็นพื้นฐานที่จะสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในเข้าใจในขั้นตอนต่อไป จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาถึงความสามารถในการใช้ของผู้เรียนชาวไทยว่ามีปัญหาอย่างไรเพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่การเรียนการสอนที่ถูกต้องในอนาคต

สมเกียรติ (2012 : 92) ได้กล่าวว่า คำช่วย に และ で ที่ใช้ในการบ่งชี้สถานที่ที่สอนอยู่ในไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นและดูเหมือนว่าจะเป็นไวยากรณ์ที่ง่าย ไม่ซับซ้อน มักเป็นปัญหาต่อผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีงานวิจัยหลาย ๆ งานกล่าวถึงแต่ก็ยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอๆ ถึงแม้จะเป็นผู้เรียนที่มีระดับความรู้ภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับที่สูงก็ยังคงประสบปัญหาการใช้ที่ผิดพลาดอยู่ จึงสามารถกล่าวได้ว่าคำช่วย に และ で เป็นลักษณะของไวยากรณ์ที่ชวนสับสนและยังคงเป็นปัญหากับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ

เมื่อศึกษาเพิ่มเติมไปอีกพบว่าในหลายประเทศกล่าวว่าการใช้ คำช่วย に และ で ที่ใช้ในการบ่งชี้สถานที่ เป็นปัญหาต่อการศึกษภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้น โดยที่ผลการวิจัยของหลายๆงานพบว่า ผู้เรียนมักประสบปัญหาเลือกผิดอันเนื่องมาจากการวิเคราะห์ที่ผิดพลาด ซึ่งคำช่วย に และ で ที่ใช้ในการบ่งชี้สถานที่เป็นคำช่วยที่ควรวิเคราะห์จากคำกริยาที่ตามท้าย แต่กลับไปวิเคราะห์จากคำนาม หรือคำแสดงตำแหน่งที่อยู่ในประโยคจึงทำให้เกิดการผิดพลาด แม้แต่งานของ สมเกียรติ (2012 :

92) ที่ศึกษาการใช้คำช่วย て และ で ในการบ่งชี้สถานที่ของผู้เรียนชาวไทย ก็ยังพบว่าเกิดจากการวิเคราะห์ส่วนของประโยค ที่ผิดปกติจึงทำให้เห็นว่าปัญหาของผู้เรียนเกิดขึ้นในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน

เมื่อมองจากการศึกษาการใช้คำช่วย て และ で ในการบ่งชี้สถานที่แล้วจะเห็นว่าภาระจะใช้ให้ถูกต้องจะต้องพิจารณาจาก คำกริยาที่ตามท้าย จึงจะสามารถพิจารณาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้เพียงแต่ การศึกษาเป็นการศึกษาจากการสร้าง แบบทดสอบที่เว้นว่างให้เติมคำช่วยแต่กลับยังไม่พบการสำรวจด้วยการสร้างแบบทดสอบที่เว้นว่างท้ายประโยคให้ผู้เรียนเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้พึงจุดสนใจไปยังไปยังคำกริยาที่ต่อท้ายซึ่งจุดที่ควรพิจารณาในการเลือกคำช่วย て และ で ได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยมองว่าจะสามารถเห็นสาเหตุในอีกมุมหนึ่งจากปัญหาในการเลือกคำช่วย て และ で ในการบ่งชี้สถานที่ได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคำช่วย て และ で ในการบ่งชี้สถานที่

ดาเนสสันสมบัต (2009) ได้พูดถึงงานของตนเอง (ดาเนสสันสมบัต (2003)) ว่าได้ทำการวิจัยสำรวจการ เลือกใช้คำช่วย て และ で ของผู้เรียนชาวไทยและพบว่า ผู้เรียนจะแนวโน้มเลือกใช้คำ て มากในกรณีที่มีความแสดงตำแหน่ง อยู่ข้างหน้ากล่าวคือ เมื่อมีคำประเภท うしろ、中、前 อยู่ข้างหน้า ผู้เรียนจะเลือก て เป็นคำช่วยแสดงตำแหน่งของคำกริยา ข้างหลังทันที โดยที่ไม่ได้ได้พิจารณาคำกริยาที่ตามหลัง

Haruko และคณะ (2008) ได้ศึกษาการใช้คำช่วย て และ で โดยศึกษาจากผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศ จีน และ ประเทศไทย โดยการสร้างแบบทดสอบเป็นประโยค เว้นว่างให้เติมคำช่วย พบว่ามีผู้เรียนของทั้งสองประเทศมีการ เลือกใช้คำช่วย て ที่มากอย่างเห็นได้ชัด จึงได้ทำการผู้เรียนมา สัมภาษณ์เพื่อถามถึงวิธีการวิเคราะห์การเลือกคำช่วยพบว่า ผู้เรียนจะเติมคำช่วย て ซึ่งพิจารณาจากคำนามข้างหน้า อย่างเช่น いす ที่แปลว่าเก้าอี้เป็นคำนามบอกถึงสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นคำนามบอกตำแหน่งอย่างเช่น うしろ、中、前 จะเติมคำช่วย て ทันที

สมเกียรติ (2012) ได้ศึกษาการเลือกคำช่วย て และ で ในการระบุสถานที่ โดยการสร้างแบบทดสอบ การเลือกคำช่วย て และ で กับผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศแบ่งระดับผู้เรียนด้วยผลสอบวัดระดับ JLPT เพื่อ ทดสอบสมมติฐานจากดาเนสสันสมบัต ที่ว่าผู้เรียนจะมีแนวโน้มเลือกคำช่วย て มากกว่า で หรือไม่ ซึ่งจากการทำ แบบทดสอบได้ข้อสรุปว่าผู้เรียนชั้นต้น มีแนวโน้มที่จะเลือกใช้คำช่วย て ในการชี้สถานที่จากการพิจารณาคำนามที่อยู่ข้างหน้า เมื่อเป็นคำประเภท うしろ、中、前 โดยที่ไม่ได้พิจารณาจากคำกริยาที่ตามหลังซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเช่นเดียวกับดาเนสสันสมบัต (2009)

จากการศึกษางานวิจัยก่อนหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนไวยากรณ์ คำช่วย て และ で แก่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะ ภาษาต่างประเทศพบว่า เป็นไวยากรณ์ที่ชวนสับสนและเป็นปัญหาต่อผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชั้นต้นอย่างเห็นได้ชัดเพียงแต่งานวิจัยที่ ผ่านมานั้นพบว่าเป็นการทดสอบด้วยการสร้างประโยคให้ผู้เรียนเลือกคำช่วยใส่เท่านั้น ซึ่งในมุมมองของผู้วิจัยเห็นหัวใจหลักของ การเลือกคำช่วยอยู่ที่คำกริยาที่หรือกลุ่มคำที่ตามท้าย และยังไม่พบการสำรวจด้วยการสร้างแบบทดสอบที่เว้นว่างท้ายประโยค ให้ผู้เรียนเติมและให้ผู้เรียนเลือกคำกริยาและคำช่วยท้ายประโยคใส่ให้ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนได้มีจุดสังเกตไปยังท้ายประโยคอัน เป็นสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์เลือกเติมคำช่วย て และ で ได้อย่างถูกต้องซึ่งถ้าการศึกษาครั้งนี้มีผลที่แตกต่างอาจจะทำให้มี ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนคำช่วย て และ で ให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิมได้

2. แนวคิด 4 ประการจากมุมมองของไวยากรณ์เพื่อการสื่อสาร

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนคิดว่าควรจะนำแนวคิด 4 ประการจากมุมมองของไวยากรณ์เพื่อการสื่อสาร ในการกำหนด หัวข้อไวยากรณ์ชั้นต้นสำหรับผู้เรียนชาวไทยของ กนกวรรณ เลหาบุรณกิจ คตะศิริ และคณะ (2007) เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา โดยมีแนวคิดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดที่หนึ่ง : นำไวยากรณ์ที่ยากต่อการเข้าใจสำหรับผู้เรียนออก หรือให้สอนเพียงให้แก่เข้าใจเท่านั้น
เป็นการนำไวยากรณ์ที่ยากออกไปในช่วงแรกของการเรียนในระดับต้น และนำไปสอนทีหลัง หรือ สอนเพียงให้พูดได้ ฟังได้ หรือ อ่านได้เขียนได้เท่านั้น

2.2 แนวคิดที่สอง : การสอนไวยากรณ์ที่รูปแบบใกล้เคียงกับภาษาไทยก่อน
ควรนำไวยากรณ์ที่มีความใกล้เคียงกับภาษาไทยมาสอนก่อนเพื่อให้ผู้เรียนในระดับต้นสามารถเข้าใจได้ง่าย เพราะผู้เรียนสามารถนำมาเชื่อมโยงกับไวยากรณ์ในภาษาไทยได้ จากนั้นค่อยนำรูปแบบไวยากรณ์ที่ยากขึ้นไปสอนในภายหลัง

2.3 แนวคิดที่สาม : การป้องกันอิทธิพลทางลบจากภาษาไทยโดยนำภาษาไทยมาใช้ให้เกิดประโยชน์
เป็นการสร้างแบบฝึกหัด เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างระหว่างภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจน ผู้เรียนจึงจะสามารถจำแนกและลดอิทธิพลทางลบจากภาษาไทยในการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นได้

2.4 แนวคิดที่สี่ : การสอนให้จำเป็นชุด
เป็นการสอนโดยการตัดคำอธิบายทางไวยากรณ์ที่ซับซ้อน หรืออธิบายเพียงเล็กน้อยเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้เท่านั้น และไปเน้นอธิบายในลักษณะการยกไวยากรณ์ที่เหมือนหรือคล้ายกันมาไว้อธิบายใกล้ๆ กัน

จากการที่ได้ศึกษาแนวคิด 4 ประการจากมุมมองของไวยากรณ์เพื่อการสื่อสารแล้วผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดนี้อาจจะสามารถนำมาใช้ในการสรุปผลของการวิจัยในการแนะแนวการเรียนการสอนไวยากรณ์คำช่วย て มากกว่า で ในการบ่งชี้สถานที่เพิ่มเติมได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำงานโดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพผนวกกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารข้อมูลการเรียนการสอนไวยากรณ์การใช้คำช่วย て และ で เป็นภาษาต่างประเทศจากเอกสารก่อนหน้า
2. สร้างแบบทดสอบไวยากรณ์การใช้คำช่วย て และ で เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ถูกผิดของผู้เรียน
3. ตรวจสอบหาค่าความเชื่อถือโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบ
4. นำแบบทดสอบไปสำรวจทดลองเพื่อหาข้อผิดพลาด
5. นำส่วนที่ผิดพลาดจากข้อ 4 ปรับปรุงแก้ไขและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบอีกครั้ง
6. นำฉบับที่แก้ไขจากข้อ 5 ไปสำรวจจริง
7. นำผลการสำรวจมาวิเคราะห์และสรุปผล

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ในการสำรวจงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยกำหนดเป็นผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศชั้นต้นที่ผ่านการเรียนไวยากรณ์การใช้คำช่วย て และ で ในการบ่งชี้สถานที่มาแล้วจำนวน 40 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ความรู้ระดับ N4 และ N5

แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจ

เนื่องจากการศึกษาข้อบกพร่องที่พบพบมา เป็นการสร้างแบบสอบถามในรูปแบบเว้นว่างให้เติมคำช่วยเท่านั้น ดังนั้นในการสำรวจครั้งนี้เลือกใช้แบบสอบถามโดยนำหนังสือแบบเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นของ minna no nihongo เล่มที่ 1 โดจิ เล่มที่ 1 รวมถึงแบบทดสอบจากงานวิจัยของสมเกียรติ (2012) เป็นพื้นฐานในการสร้างแบบทดสอบการใช้ไวยากรณ์คำช่วย て และ で

ในการบ่งชี้สถานที่ ซึ่งเป็นแบบให้เลือกคำตอบจำนวน 20 ข้อ เป็นลักษณะคำถามในรูปแบบเว้นว่างคำช่วยและคำกริยาและให้
 ตัวเลือกเป็นคำช่วยและคำกริยาจำนวน 2 ข้อเพื่อตรวจสอบการเลือกถูกหรือผิดในการทำแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศชั้นต้นมีผลการสำรวจ
 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : ประโยคที่คำตอบคือคำช่วย に

ประโยคแบบทดสอบ	อัตราการตอบถูก (ร้อยละ)
駅の前にコンビニがあります	100
財布はどこに落としましたか	100
昨日先生の家に登りました	100
机の上に本を置きます	100
山田さんは今どこに勤めますか	80
壁の上に貼っています	80
学校の前に新しい喫茶店があります	80
塾の後ろに猫がいます	80
いすのとなりに立ってください	60
私は飛行機に乗ります	50
ゴミ箱にゴミをすてます	40
รวม	79.1

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำช่วย に ได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 79.1 ซึ่งเมื่อมองจาก
 ประโยค駅の前にコンビニがあります, 財布はどこに落としましたかและ昨日先生の家に登りました พบว่าผู้เรียนทุก
 คนเลือกใช้คำช่วย に ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง และมีเพียงประโยคゴミ箱にゴミをすてます เท่านั้นที่พบว่าผู้เรียนเลือกใช้
 คำช่วย に น้อยกว่าร้อยละ 50

ตารางที่ 2: ประโยคที่คำตอบคือคำช่วย で

ประโยคแบบทดสอบ	อัตราการตอบถูก (ร้อยละ)
今朝、交差点で事故がありました	80
私はスーパーで買います	70
私は寮で宿題をします	60
私は今朝電車の中で足をふまれました	60
バスの中で寝ます	50
友達のテーブルの上でおかしをたべます	40
お父さんは日本で暮らします	30
この大学で留学したいです	10
さっき友達と会社の前で会いました	0
รวม	44.4

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้เรียนเลือกใช้คำช่วย で ได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 44.4 และพบว่ามีมากถึง 4 ประโยคที่ผู้เรียนเลือกใช้คำช่วยผิดน้อยกว่าร้อยละ 50 คือประโยค友達のテーブルの上でおかしをたべます、お父さんは日本で暮らします、この大学で留学したいですและさっき友達と会社の前で会いました เมื่อนำตารางที่ 1 มาวิเคราะห์ร่วมแล้วสามารถกล่าวได้ว่าผู้เรียนเลือกใช้คำช่วย に มากกว่าซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่จะเลือกใช้คำช่วย に เพื่อบ่งชี้สถานที่โดยไม่สนใจการวิเคราะห์คำกริยาต่อท้ายว่ามีการเคลื่อนไหวหรือไม่

การอภิปรายผล

จากตารางผลการทดสอบจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนโดยส่วนใหญ่จะสามารถตอบข้อที่ใช้คำช่วย に ได้ถูกต้องมากกว่า ข้อที่ใช้คำช่วย で ซึ่งมีอัตราการตอบถูกข้อที่ใช้คำช่วย に มากถึงร้อยละ 79.1 ในขณะที่อัตราการตอบถูกข้อที่ใช้คำช่วย で มีเพียงร้อยละ 44.40 จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนชั้นต้นมีปัญหาในการเลือกใช้คำช่วย で มากกว่าอย่างเห็นได้ชัด หรือถ้ามองในอีกมุมหนึ่งคือ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่าคำช่วยที่ควรใช้คืออะไรในการบ่งชี้สถานที่ จะสามารถพูดได้ว่าผู้เรียนชั้นต้นมักจะเลือกคำช่วย に มาใช้ในการบ่งบอกสถานที่มากกว่าคำช่วย で

ในส่วนของการทดสอบที่มีคำบ่งชี้สถานที่ในประโยคจะเห็นได้ว่า ในกรณีที่บททดสอบที่ประโยคคำตอบ に ผู้เรียนจะเลือกได้ถูกต้องมากกว่าในกรณีที่บททดสอบที่ประโยคคำตอบ で ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของสมเกียรติที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนมักจะเลือกใช้คำช่วย に ในกรณีที่คำบ่งชี้ตำแหน่งในประโยคที่วางอยู่หน้าคำช่วยโดยที่ไม่ได้พิจารณาจากคำกริยาที่ตามหลัง

ในส่วนของประโยคที่คำตอบคือคำช่วย に ที่ผู้เรียนทำได้น้อยที่สุด 「いすのとなりに立ってください」 「私は飛行機に乗ります」 「ゴミ箱にゴミをすてます」 ซึ่งเป็นลักษณะของประโยคที่มีคำตามท้ายเป็นคำกริยาจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนทำให้ผู้เรียนมองว่าเป็นลักษณะของคำกริยาที่มีการเคลื่อนไหวจึงเกิดความสับสนและคำช่วยผิดได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Haruko ที่กล่าวไว้ว่าผู้เรียนจะพิจารณาแค่คำนามข้างหน้าเช่น いす ซึ่งเป็นคำนามที่บอกสถานที่และยิ่งถ้าเป็นคำนามที่บอกตำแหน่ง ผู้เรียนจะใช้คำช่วย に แทนที่

ในส่วนของประโยคที่คำตอบคือคำช่วย で ที่ผู้เรียนทำได้น้อยที่สุด 「お父さんは日本で暮らします」 「この大学で留学したいです」 「さっき友達と会社の前で会いました」 จะเห็นได้ว่าคำกริยาที่ตามหลังนั้นเป็นคำกริยาที่ผู้เรียนอาจมองได้ว่าไม่เกิดการเคลื่อนไหวในการกระทำ จึงมีความเป็นไปได้ที่ผู้เรียนเลือกที่จะใช้คำช่วยผิดและมีอัตราการตอบบททดสอบข้อนี้ต่ำอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Tomita ที่กล่าวว่า ผู้เรียนยึดติดกับหนังสือเรียน มินนะโนะ นินงะโกะว่า で จะแปลว่า ด้วย หรือโดย เท่านั้น

จากผลการสำรวจที่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบเว้นคำช่วยและคำกริยาเพื่อสร้างจุดสังเกตให้กับผู้เรียนชั้นต้น จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่คำข้างหน้าเป็นคำนามแสดงการบ่งชี้สถานที่ที่ประเภท 中 上 前 ผู้เรียนหลายคนก็มักที่เลือกที่จะไม่สนใจคำกริยาที่ตามมาหลังวิเคราะห์จากคำนามประเภทดังกล่าวว่าคำที่ใช้คู่กับคำช่วย に ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อมองที่ประโยค 「さっき友達と会社の前で会いました」 ที่ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทุกคนเลือกใช้คำช่วย に ซึ่งเป็นคำตอบที่ไม่ตรงกับหลักไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นจึงทำให้เห็นได้ว่า ผู้เรียนอาจจะสับสนกับคำว่า 「会う」 ที่แปลว่าพบ เจอ ซึ่งถ้าในภาษาต้องการสื่อว่าพบ หรือ เจอ กับอะไร จะต้องใช้คำช่วย に ในการแสดงถึงเป้าหมาย หรือคู่กรณีที่ได้พบ หรือเจอ จึงอาจทำให้สับสนกับการใช้การชี้สถานที่ได้ด้วย

บทสรุป

จากการสำรวจการเลือกใช้คำช่วย て และ で ในการบ่งชี้สถานที่ของผู้เรียนในงานวิจัยชิ้นนี้จะเห็นได้ว่าผลสำรวจมีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้าของสมเกียรติ (2012) ถึงแม้ว่าจะเป็นการศึกษาแบบสอบถามที่ให้ผู้เรียนได้มีจุดสังเกตที่คำกริยาแล้วก็ตามผลก็ยังคงออกมาในรูปแบบเดิมงานวิจัยชิ้นนี้จะสรุปผลออกมาดังต่อไปนี้

เมื่อพูดถึงสถานที่ที่ผู้เรียนเลือกใช้ て มากกว่า

จะเห็นได้ว่าจากผลที่มีการใช้ て มากกว่า อาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนมีความคิดต่อคำช่วย て ว่าเป็นคำช่วยหลักที่ใช้ในการชี้สถานที่จากการสุ่มสอบถามผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายถึงสาเหตุของการเลือกใช้ て ในประโยคชี้สถานที่ที่ควรจะใช้ で ได้คำตอบจากผู้เรียนว่าคำช่วย て ใช้ชี้สถานที่ เมื่อมองจากงานของพัชราพรรณ และคณะ (2559 : 81) ที่ศึกษาการใช้คำผิดของผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในการสนทนาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ที่พบว่าผู้เรียนใช้ て ในการชี้สถานที่เป็นจำนวนมากถึงแม้คำกริยาตามหลังจะเป็นคำกริยาที่มีการเคลื่อนไหวก็ตาม จึงอาจสรุปจากจุดตรงดังกล่าวได้ว่าผู้เรียนให้ความหมายในคำช่วย 「 て 」 ตรงกับคำว่า “ที่” ซึ่งเมื่อมองจากจุดของภาษาไทยของผู้เรียนแล้วการบ่งชี้สถานที่นั้นจะให้ความสำคัญกับสถานที่มากกว่าคำกริยาที่ตามหลังซึ่งแตกต่างกับภาษาไทยจึงอาจสรุปได้ว่าเป็นผลกระทบจากภาษาแม่ที่ทำให้เกิดการคิดในรูปแบบนี้ขึ้น

การเรียนการสอนที่ไม่เกิดการเปรียบเทียบ

จากการสำรวจหนังสือตำราที่ผู้เรียนได้เรียนมานั้นคือ โดจิ และ มินนะ โนะ นิฮงโกะ พบว่า บทเรียนที่สอนคำช่วย て ในการบ่งชี้สถานที่ และคำช่วย で ในการบ่งชี้สถานที่ อยู่คนละบทเรียนกับ ซึ่งในบทเรียนที่ て ในการบ่งชี้สถานที่นั้นจะอยู่บทที่ 4 ของหนังสือทั้งสองเล่มและบทเรียนที่สอน て ในการบ่งชี้สถานที่จะอยู่ในบทที่ 9 ของหนังสือทั้งสองเล่ม ซึ่งในบทที่ 9 นี้จะมีการเริ่มสอนคำศัพท์ที่เป็นคำนามในการบ่งชี้สถานที่เพื่อนำมาใช้ในแบบฝึกหัดในการฝึกการใช้ของผู้เรียนโดยที่ไม่ได้มีการเปรียบเทียบคำช่วย て ในการบ่งชี้สถานที่ ซึ่งจริงอยู่ที่ในบทเรียนทั้งสองบทได้อธิบายไวยากรณ์ไว้อย่างละเอียด แต่การแยกบทเรียนกันและไม่ได้เปรียบเทียบ จึงอาจกล่าวได้ว่า ทำให้ผู้เรียนเกิดชุดความคิดที่ว่า คำบ่งชี้สถานที่ ต้องคู่กับคำช่วย て เท่านั้นจึงทำให้ใช้คำช่วยผิดในที่สุด

ความหมายของคำใกล้เคียงจึงทำให้ใช้ผิด

เมื่อมองจากお父さんは日本で暮らします คำตอบของผู้เรียนส่วนมากเลือกตอบคำช่วย て ซึ่งคำว่า 「暮らす」 มีความคล้ายคลึงกับคำว่า 「住む」 เป็นที่ทราบกันดีของผู้ที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นว่า คำว่า 「住む」 จะต้องใช้คู่กับคำช่วย て ในการชี้สถานที่เท่านั้น โดยที่ความแตกต่างของคำว่า 「暮らす」 และ 「住む」 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเจ้าของภาษาและพบว่า คำว่า 「住む」 ที่มีความหมายว่าอาศัยนั้นเป็นการอธิบายถึงการ มี หรือ อยู่ เท่านั้น ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายกับคำว่า 「いる」 และ 「ある」 ที่ใช้คำช่วย 「 て 」 ในการชี้สถานที่ แต่ในด้านของคำว่า 「暮らす」 จะเป็นการอธิบายถึงการอาศัยอยู่ที่เป็นการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเช่น การนอน การรับประทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของการมีการเคลื่อนไหวในคำกริยาที่ต้องใช้ 「 で 」 ในการบ่งชี้สถานที่ ดังนั้นมีความเป็นไปได้ว่าผู้เรียนสับสนในส่วนของความหมายของคำกริยาข้างหลัง

การปรับปรุงเพื่อการเรียนการสอนคำช่วย て และ で ในการบ่งชี้สถานที่

เมื่อมองจากข้อสรุปที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการปรับการสอนเพื่อนำให้ได้ประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนำแนวคิด 4 ประการจากมุมมองของไวยากรณ์เพื่อการสื่อสาร (กนกวรรณ และคณะ : 2007) มาเป็นพื้นฐานในการสร้างแนวทางในการสอน

จากข้อสรุปที่ว่า การเรียนการสอนที่ไม่เกิดการเปรียบเทียบ และ ความหมายของคำใกล้เคียงจึงทำให้ใช้ผิด เมื่อมองจากแนวคิด 4 ประการจากมุมมองของไวยากรณ์เพื่อการสื่อสาร (กนกวรรณ และคณะ : 2007) ในแนวคิดที่สี่ : การสอนให้จำเป็นชุด ควรนำไวยากรณ์ที่มีความคล้ายกัน ในที่นี้คือ คำช่วย て และคำช่วย で ในการบ่งชี้สถานที่ มาสอนคู่กันเพื่อให้เห็นความ

แตกต่างในการใช้ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างชุดคำศัพท์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกันออกมาเป็นชุด เพื่อนำมาสอนไปพร้อมกันกับการสอนไวยากรณ์ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้คำช่วย に และ で ในการบ่งชี้สถานที่ มากขึ้น

ในส่วนข้อสรุปที่ว่า เมื่อพูดถึงสถานที่ผู้เรียนเลือกใช้ に มากกว่า นั้นจะเป็นลักษณะการถ่ายโอนจากภาษาแม่ เมื่อมองจากแนวคิดที่สาม : การป้องกันอิทธิพลทางลบจากภาษาไทยโดยนำภาษาไทยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรนำคำช่วย に และคำช่วย で ในการบ่งชี้สถานที่ กับคำว่า “ที่” ในภาษาไทยมาอธิบายในการเรียนการสอนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความแตกต่างในการใช้คำบ่งชี้สถานที่ของภาษาญี่ปุ่น และ ภาษาไทย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่เป็นแรงผลักดันในการเขียนบทความในครั้งนี้ รวมไปถึงผู้ที่ร่วมเขียนทุกท่าน ที่สละเวลาอันมีค่า มาเขียนบทความเพื่อเป็นการต่อยอดทางความรู้ในสายศิลปศาสตร์ ภาษาญี่ปุ่น

เอกสารอ้างอิง

1) หนังสือ

Yoshiko Yamasaki, Reiko Ishii, Kaoru Sasaki, Miwako Takahashi, Keiko Mashida. (2558). Daiji. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.

3A cooperation. (2560). Minna No Nihongo. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.

2) วารสาร

กนกวรรณ เลหาบุรณกิจ คະตะกิริ, พัชรพร แก้วกฤษฎาภักดิ์, สมเกียรติ เขวงกิจวงษ, สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข. (2550). การกำหนดหัวข้อไวยากรณ์ขั้นต้นสำหรับผู้เรียนชาวไทย-แนวคิดสู่ประการจากมุมมองไวยากรณ์เพื่อการสื่อสาร. วารสารเจแปนฟาวน์เดชั่น. ฉบับที่ 4. กรุงเทพฯ : เจแปนฟาวน์เดชั่น.

สมเกียรติ เขวงกิจวงษ. (2555). การใช้คำช่วยชี้สถานที่ に และ で ในภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย. วารสารญี่ปุ่นศึกษา ฉบับที่ 30. เล่มที่ 2. หน้า 75-93.

พัชรพรณ สุวรรณภูฏ, พิมพ์ บัญปัญญาโรจน์. (2559). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นจากบทสนทนาในแอปพลิเคชันไลน์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ฉบับพิเศษ. หน้า 61-79.

กนกวรรณ เลหาบุรณกิจ คະตะกิริ. (2561). การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แบบต้นตัวและไตร่ตรอง. วารสารอักษรศาสตร์. ปีที่ 47. ฉบับที่ 2. หน้า 331-391.

Hironaka Tomita และ Fumiyasu Maeno. (2555). ปัญหาการใช้คำช่วยภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย - กรณีศึกษานักเรียนหลักสูตร Intensive Japanese Twinning Program ของมหาวิทยาลัยโตเกียวสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วารสารกระแสวัฒนธรรม. ปีที่ 13. ฉบับที่ 23. หน้า 27-45.

安田春子, 森まどか, 劉玉琴, 許清平, 小野由美子付. (2008). 格助詞「に」「で」の誤用研究『タイ・中国の日本語学習者を対象に』

ダナサーンソムบัท. (2009). 『タイ語を母語とする学習者の助詞選択のストラテジーについて』 大阪大学未刊行博士論文.

ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์ Effects of Jigsaw, Cooperative Learning on Mattayom 3 Students' Learning Achievement of Sufficiency Economy and Sustainable Development Learning Unit

สุธิดา เปล้ากระโทก*¹ และพวงเพ็ญ อินทรประวัตี²

โรงเรียนบ้านท่าอ่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2¹

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : suthidaplaokrathok@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์ และศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าอ่าง ตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชุด คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง แบบทดสอบความรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และแบบวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

Abstract

The purposes of this research using one group pre-test posttest design were to compare Mattayom 3 students' learning achievement of an Economics learning unit before and after learning through Jigsaw technique based on cooperative Learning and to study their group working behaviors while doing the class activities using the Jigsaw technique. The target group was 25 Mattayom 3 students of academic year 2018 at Ban Tha-ang school, Tha-ang Sub-district, Chokchai, Nakhon Ratchasima. Three sets of the instruments were four lesson plans of the Economics learning unit dealing with religion and culture, the achievement

test based on the above-mentioned learning unit. It was multiple choices with 4 options, and the group behavior test. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and t-test. It was found that the learning achievement obtained from the posttest was significantly higher than the one of the pre-tests at 0.01 level, and the overall group working behaviors of students while doing the class activities using Jigsaw technique based on cooperative learning were rated as good.

Keywords: Cooperative Learning, Jigsaw, group working behaviors

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้จัดกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็น 5 กลุ่มสาระ ดังนี้ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ วิชา “เศรษฐศาสตร์” พิจารณาคำว่า เศรษฐศาสตร์จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หมายถึง วิชาว่าด้วยการผลิต จำหน่าย แจกจ่าย และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ของชุมชนจากความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ จะเห็นได้ว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแง่ของการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และจะต้องใช้ทรัพยากรร่วมกันของคนในสังคม เพื่อเป็นการกระตุ้น ปลูกจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยจึงศึกษาผู้เรียนในรายวิชาดังกล่าว

จากการรายงานผลการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2560 ปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าอ่าง จังหวัดนครราชสีมา ที่ตั้งเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์กับดำเนินชีวิต ในระดับโรงเรียนไว้ที่ ร้อยละ 80 ผลการสอบของนักเรียนได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ 67.32 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (เอกสารวิชาการโรงเรียนบ้านท่าอ่าง, 2560) จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องปรับปรุงกิจกรรมการเรียน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากการวิเคราะห์บริบทพื้นฐานของนักเรียน พบว่า นักเรียนขาดความกระตือรือร้น นักเรียนที่เก่งจะรวมกลุ่มกัน ขาดความเอื้อเฟื้อ ไม่อยากรวมกลุ่มกับนักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เรียนอ่อนขาดความกระตือรือร้น ร่วมกิจกรรมน้อย ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่พยายามแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนยังขาดทักษะในการทำงานกลุ่มเพื่อช่วยกันแสวงหาความรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับทักษะในการทำงานกลุ่มแนวทางในการแก้ปัญหา คือ การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีผลการวิจัยหลายชิ้นที่มีผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ดังนี้

การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ผลการศึกษาพบว่าแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เรื่องอาณาจักรอยุธยา มีประสิทธิภาพ 87.10/82.42 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5433 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 54.33 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

เรื่องอาณาจักรอยุธยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ เรื่องอาณาจักรอยุธยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เดือนเพ็ญ ภูเขียว, 2553)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 82.56/82.29 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.6786 นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 67.86 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก (วราภรณ์ สิทธิจันทร์, 2553)

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 87.43/85.48 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ (Jigsaw) สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7933
3. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ (Jigsaw) สาระประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (เสวตกนิษฐ์ ศรีสนาย , 2552)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ประสิทธิภาพของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ โดยได้ทำการวิจัยร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำผลสรุปจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์

ขอบเขตของการวิจัย

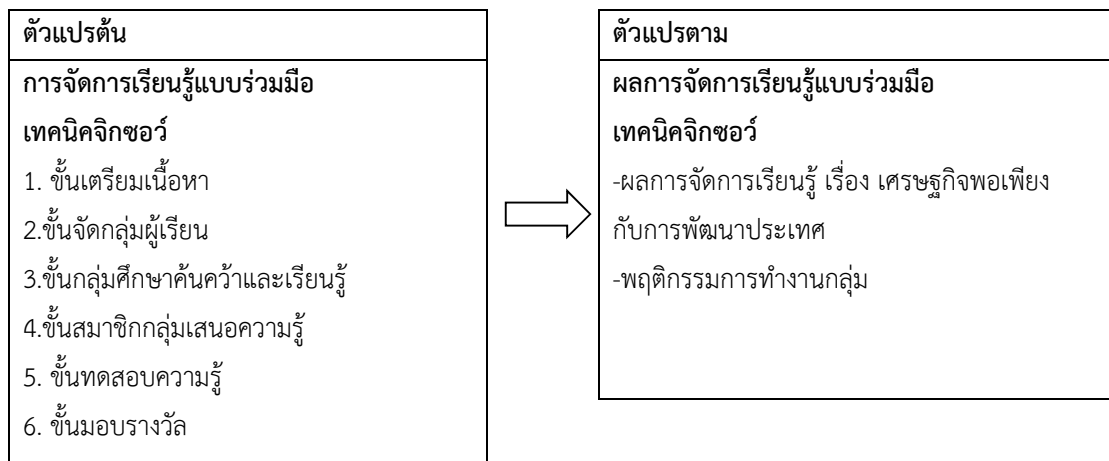
1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านท่าอ่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัส 23102 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ โดยยึดตามมาตรฐาน 2 มาตรฐาน จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 8 ชั่วโมง
2. ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าอ่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2 จำนวน 25 คน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ได้มีการคิดและพัฒนารูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันหลากหลายเทคนิค ซึ่ง เทคนิค จิกซอว์ เป็นเทคนิคการร่วมมือกันเรียนรู้รูปแบบหนึ่งของวิธีการสอนแบบร่วมมือกัน (Cooperative Learning) และผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ ตามทฤษฎีของสลาวิน (Slavin, 1990) อ้างถึงใน (สุวิทย์ และ ורתัย มูลคำ, 2545) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมเนื้อหา
2. ขั้นจัดกลุ่มผู้เรียน
3. ขั้นกลุ่มศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้
4. ขั้นสมาชิกกลุ่มเสนอความรู้
5. ขั้นทดสอบความรู้
6. ขั้นมอบรางวัล

ซึ่งสามารถนำมาแสดงให้เห็นเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าอ่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2 จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาเศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอว์ จำนวน 4 แผน และใช้เวลาสอนแต่ละแผนครั้งละ 2 ชั่วโมง เวลาเรียนรวม 8 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก กำหนดการให้ค่าคะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์

3.แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน เป็นแบบสังเกต แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านท่าอ่าง แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม วิชาเศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอร์
3. นำเครื่องมือในการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
4. นำเครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านไปดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ จำนวน 30 ข้อ
2. ผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเองตามที่แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไว้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์
3. ครูประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
4. ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ จำนวน 30 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอร์ โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples และกำหนดระดับนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2. การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในการเรียนของนักเรียนสามารถแยกออกมาเป็นค่าระดับพฤติกรรม โดยใช้เกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึงปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึงปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึงปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึงปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึงปฏิบัติน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	25	15.96	2.73	21.883**	0.00
หลังเรียน	25	21.12	2.94		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่าความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ก่อนและหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
1. การแสดงความคิดเห็น	3.96	1.14	มาก
2. การยอมรับฟังคนอื่น/ความมีน้ำใจ	3.84	1.07	มาก
3. การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4.20	0.87	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม	3.92	1.19	มาก
โดยภาพรวม	3.98	1.06	มาก

จากตาราง 2 พบว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยใน 3 ลำดับแรก ดังนี้ การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือ การแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.96$) และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ น้อยสุดคือการยอมรับฟังคนอื่น/ความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 3.84$)

การอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์พบว่านักเรียนมีคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในภาพรวมมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอว์ เป็นการเรียนรู้ที่สร้างบรรยากาศในการเรียนแบบเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนมีการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มได้เรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันแต่ละคนมีส่วนร่วม

ร่วมในการเรียนรู้รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของตน เรียนรู้ในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและระหว่างสมาชิกในกลุ่มมีการแบ่งปันความรู้ความคิดเห็นรวมถึงเป็นกำลังใจให้กันและกัน ทำให้มีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญและต้องทำคะแนนให้กลุ่มได้คะแนนมากที่สุดเพื่อนำพากลุ่มไปถึงจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เตือนเพ็ญภูเขียว (2553 : 50 - 93) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรมแบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอาณาจักรอยุธยาในสาระประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เรื่องอาณาจักรอยุธยามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (ณัฐธิดา กมลเลิศม,2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานเรื่องสารและสมบัติของสาร ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ (เทคนิคการสอนแบบ jigsaw) ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษา อาชีวศิลป์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน เท่ากับ 15.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.070 ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน เท่ากับ 8.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.099 ค่า t เท่ากับ -16.31 แสดงว่าค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (วนิดา ชมภูพงษ์ ,2555) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวนปรีชาอุทิศ) ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวนปรีชาอุทิศ) ที่เรียนด้วยชุดการเรียนแบบร่วมมือเรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยนี้ สรุปเป็นหลักการเบื้องต้นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์สามารถที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

2.พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์โดยภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์เป็นการจัดกระบวนการเรียนโดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มทุกกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกันผู้สอนจะแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะให้เรียนรู้ออกเป็นหัวข้อย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่มและมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าคนละหัวข้อซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะได้ฝึกการค้นคว้าหาข้อมูล ศึกษาจนเข้าใจและเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายให้ศึกษาจากกลุ่มสมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันก็จะทำการศึกษาค้นคว้าร่วมกันจากนั้นผู้เรียนแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญอธิบายความรู้เนื้อหาสาระที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟังเพื่อให้เพื่อนสมาชิกทั้งกลุ่มได้รู้เนื้อหาสาระครบทุกหัวข้อย่อยและเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระทั้งเรื่องซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (วารภรณ์ สิทธิจันทร์ ,2553) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 82.56/82.29 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.6786 นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 67.86 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยนี้ สรุปเป็นหลักการเบื้องต้นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ สามารถส่งเสริมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมาก

บทสรุป

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในภาพรวมมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิกซอว์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดี ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่ง จากท่านรองศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิดและคำปรึกษา ตลอดจนวิธีการดำเนินการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.รัตนดา เลิศวิชัย นายบุญเอื้อ นาคใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าอ่าง และนางรุ่งทิพย์ เพ็ชรกลับ ครูโรงเรียน บ้านท่าอ่าง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าอ่าง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกก และคณะครูที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเกียรติแก่ บิดา มารดา คณาจารย์ บุคคลในครอบครัว และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณา อนุเคราะห์และสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิรนนท์ คำพิลา. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค JIGSAW II ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เดือนเพ็ญ ภูเขียว. (2553). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรมแบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ (Jigsaw) เรื่องอาณาจักรอยุธยาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ทิตนา แชมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : นิชนเอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วนิดา ชมพูพงษ์. (2555). ผลการใช้ชุดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวปรีชาอุทิศ). วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

- วรารักษ์ สิทธิจันทร์. (2553). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เศวตนิษฐ์ ศรีสนาย. (2552). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค Jigsaw สาระประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ภาคนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Slavin, R. E. 1995. Cooperative Learning Theory, Research and Practice. 2nd ed. Massachsetts : A Simom & Schuster.

กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมประเภทคำนามและนามวลีจากภาษาไทยเป็น
ภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง สิบปีในสวนโมกข์ แต่งโดย พุทธทาสภิกขุ
Strategies for Translating Cultural Specific Nouns and Noun Phrases from
Thai into English: A Case Study of The First Years of Suan Mokkh by
Buddhadasa Bhikkhu

ปวิข เรียงศิริ

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : riangsirip@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม ประเภทคำนามและนามวลีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ จากบทความเรื่อง สิบปีในสวนโมกข์ แต่งโดย พุทธทาสภิกขุ และแปลเป็นภาษาอังกฤษในชื่อเรื่องว่า The First Ten Years of Suan Mokkh โดย มงคล เดชนครินทร์ 2) เพื่อจำแนกคำนามและนามวลีในภาษาปลายทางออกเป็นกลุ่มตามกลวิธีการแปลที่นักแปลใช้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นแนวทางในการแปลคำเฉพาะทางวัฒนธรรม และนำความรู้ไปใช้ในการแปลงานประเภทเดียวกันได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บตัวอย่างจากต้นฉบับภาษาไทยที่แต่งโดยท่านพุทธทาสภิกขุ และทำการเปรียบเทียบคู่แปลในฉบับภาษาอังกฤษที่แปลโดย ศ.ดร.มงคล เดชนครินทร์ จำนวนทั้งหมด 150 คู่ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามกลวิธีการแปลต่างๆ ได้ทั้งสิ้น 9 กลวิธีตามที่เสนอไว้โดย สุพรรณิ ปิ่นมณี (2557) และ Beekman and Callow (1974) ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีที่ผู้แปลนิยมใช้มากที่สุดได้แก่ การแปลโดยใช้ความหมายตรงตัว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 50 ตามด้วย การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14.6 การแปลโดยการเปลี่ยนคำนามให้เป็นนามวลี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8 การแปลโดยอธิบายความ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 7.33 การแปลโดยใช้คำยืมใหม่ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.66 การแปลโดยการเปลี่ยนคำนามให้เป็นคำวิเศษณ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5.33 การแปลโดยใช้คำยืมใหม่ ประกอบกับคำอธิบายความหมายในรูปของนวลิต หรือวงเล็บ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.33 การแปลโดยการเปลี่ยนคำนามให้เป็นกลุ่มคำกริยา ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.66 และการแปลโดยใช้กลวิธีอื่นๆ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2 ตามลำดับ

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล คำเฉพาะทางวัฒนธรรม

Abstract

This research study aims to 1) study the strategies for translating cultural-specific terms found in “สิบปีในสวนโมกข์” written by Buddhadasa Bhikkhu into the English version of “The First Ten Years of Suan Mokkh” translated by Prof. Dr. Mongkol Dejanakarintra, and to 2) classify nouns and noun phrases found in the target text into the same translation strategies adopted by the translator so as to study the trends of translating cultural specific terms and apply the acquired knowledge in translating text of the same purposes

more accurately and naturally. Here, the researcher has collect 150 the translation pairs from the source text and the target text before classifying them into 9 major groups of translation strategies purposed by Supanee Pinmanee (2014) and Beekman and Callow (1974). From the research results, it can be found that the most frequently used strategy was translation by using lexical-equivalent words by 50 percent, followed by translation by using more general words by 14.6 percent, translation by using noun phrases instead of nouns by 8 percent, translation by using descriptive phrases by 7.33 percent, translation by using loan words by 6.66 percent, translation by using adjectives instead of nouns by 5.33 percent, translation by using loan words with short description in parentheses by 3.33 percent, and other minor translation strategies by 2 percent, respectively.

Keywords: translation strategies, cultural specific terms

บทนำ

ในกระบวนการแปล นักแปลต้องเผชิญกับต้นฉบับที่มีความหลากหลายและมีรูปแบบวิธีการแปลที่จำเพาะออกไป การแปลงานบางประเภทต้องอาศัยความรู้ด้านการแปลและประสบการณ์ที่สั่งสมมาเพื่อพิจารณาต้นฉบับว่าเป็นงานประเภทใด เช่น การแปลแบบวิชาการ กึ่งวิชาการ งานแปลเพื่อความบันเทิง ฯลฯ เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของงานแปล ประเภทดังกล่าวว่าผู้แปลจะต้องยึดติดกับต้นฉบับมากแค่ไหน ทั้งในด้านโครงสร้างการใช้ภาษาและไวยากรณ์และระดับของการสื่อความหมายให้ตรงตามต้นฉบับ จากนั้นนักแปลจำเป็นต้องตัดสินใจว่าจะต้องใช้การแปลรูปแบบใดเพื่อให้ได้รูปแบบภาษาในต้นฉบับที่ตรงกับวัตถุประสงค์การใช้งานในภาษาปลายทางมากที่สุด โดย Larson (1984: 15-17) ได้จำแนกการแปลออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การแปลแบบรักษารูปแบบ (Form-based Translation) และการแปลแบบรักษาความหมาย (Meaning-based Translation)

นอกจากนี้แล้วผู้แปลจะต้อง ถ่ายทอดเนื้อหาออกมาเป็นภาษาฉบับแปลที่สละสลวย ตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน และเหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารไปถึง ตามกลวิธีการแปลขั้นพื้นฐานได้แก่ การแปลโดยใช้ความหมายตรงตัว (One-to-one Equivalent) การแปลโดยใช้ความหมายรอง (Secondary Meaning) เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการแปลคำบางคำที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท การใช้ความหมายโจ่งแจ้งและความหมายแฝง (Explicit and Implicit Meaning) การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางหรือแสดงความรู้สึกน้อยกว่าต้นฉบับ (More neutral or less expressive words) และการใช้ความหมายตรงกันข้าม

กลวิธีการแปลในข้างต้น เป็นเพียงวิธีการทั่วไปที่นักแปลโดยส่วนใหญ่ใช้ในการแปลงานต่างๆ ซึ่งสามารถปรับใช้กับงานโดยทั่วไปได้ทุกประเภท ในกรณีที่นักแปลสามารถค้นหาความหมายของคำต่างๆที่ปรากฏในต้นฉบับเพื่อถ่ายทอดออกมาเป็นคำในภาษาปลายทางได้ไม่ยาก เช่นสามารถเปิดหาความหมายตรงหรือความหมายรองได้จากพจนานุกรมโดยทั่วไปโดยไม่ต้องใช้กลวิธีอื่นๆเข้ามาประกอบ อย่างไรก็ตามในกระบวนการแปลนั้น นักแปลไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่เปิดพจนานุกรมเพื่อหาความหมายหลัก (Primary Meaning) ของคำ ต่างๆแล้วนำมาวางเรียงกันให้สวยงามเพียงเท่านั้น ทั้งนี้งานเขียนต่างๆไม่ว่าจะเป็นประเภทใดนั้นหล่อหลอมมาจากวัฒนธรรม ซึ่งมีที่มาจากข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ แนวคิดที่เกิดจากการตกลงร่วมกันในแต่ละสังคมและเกิดเป็นคำศัพท์ต่างๆที่ใช้เพื่ออธิบายสิ่งเหล่านั้นเรียกว่า คำเฉพาะทางวัฒนธรรม (Cultural Specific Terms) สิ่งเหล่านี้อาจมีปรากฏในสังคมหนึ่งและเป็นที่เข้าใจอย่างแพร่หลายในสังคมนั้น แต่ในอีกสังคมหนึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีเนื่องจากมีการเผยแพร่ออกมาจากการถ่ายทอดทางด้านเทคโนโลยี หรือการติดต่อสื่อสารข้ามสังคมเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ กอล์ฟ ฟุตบอล ซุปเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งการแปลคำศัพท์เหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่นักแปลมากนัก

เนื่องจากเป็นคำที่ผู้อ่านคุ้นเคยกันดีและสามารถถอดการออกเสียงในภาษาปลายทางให้ออกมาอยู่ในรูปตัวอักษรในภาษาปลายทางได้ไม่ยาก อย่างไรก็ตามยังมีคำเฉพาะทางวัฒนธรรมบางคำซึ่งเป็นที่รู้จักในระดับกลางเนื่องจากเป็นคำที่สังคมหนึ่งรับมาจากอีกสังคมหนึ่งเพื่อใช้เฉพาะในกลุ่มโดยเฉพาะในแวดวงการศึกษาหรือนักวิชาการ หรือคำเฉพาะทางวัฒนธรรมบางคำที่ผู้อ่านในภาษาปลายทางไม่รู้จักเลยเนื่องจากไม่มีมโนทัศน์ (Concept) ที่เกี่ยวเนื่องกับคำคำนั้นมาก่อน จึงก่อให้เกิดความยากลำบากแก่นักแปลที่ไม่มีความเชี่ยวชาญในการหาวิธีการมาอธิบายคำเฉพาะทางวัฒนธรรมเหล่านั้น เนื่องจากการใช้วิธีการแปลโดยทั่วไปอาจส่งผลให้การสื่อความหมายของคำนั้นไม่สมบูรณ์หรืออาจไม่สื่อความเลยสำหรับผู้อ่านบางคน

จะเห็นได้ว่านักแปลต้องเผชิญกับปัญหาในการรับมือกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม นอกจากประสบการณ์ในการแปลของนักแปลแต่ละท่านแล้วนักแปลเหล่านี้ยังต้องอาศัยกลวิธีการรับมือคำทางวัฒนธรรมที่ได้รับการเสนอไว้เป็นบรรทัดฐานในการแปล เช่น สุพรรณิ ปันมณี (2557) และ Beekman and Callow (1974) ได้เสนอวิธีการใกล้เคียงกันในการแปลคำเฉพาะทางวัฒนธรรมไว้ 2 ระดับดังนี้

1. กลวิธีการแปลสิ่งที่เป็นที่รู้จักกันดีในวัฒนธรรมภาษาปลายทางและสามารถหาความหมายอ้างอิงมาใช้เทียบเคียงกันได้ ได้แก่ การแปลโดยใช้คำที่ไม่มีความหมายเท่าเทียมกัน การแปลโดยใช้ข้อความอธิบาย (Descriptive Phrases) การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน และการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างขึ้นหรือแคบลง (Generic-Specific Words) โดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างประกอบด้วยข้อความบรรยายลักษณะสั้นๆ ใช้คำที่มีความหมายกว้างประกอบด้วยข้อความบรรยายรูปร่างลักษณะ ใช้คำที่มีความหมายกว้างประกอบด้วยข้อความบรรยายหน้าที่หรือวัตถุประสงค์การใช้งาน หรือใช้คำที่มีความหมายกว้างประกอบด้วยข้อความบรรยายสิ่งที่สามารถเทียบเคียงกันได้ รวมทั้งกลวิธีการแปลโดยใช้ความหมายรอง (Secondary Senses) หรือความหมายเชิงภาพพจน์ (Figurative Senses) ของคำ

2. กลวิธีการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏในภาษาปลายทางและไม่สามารถหาความหมายอ้างอิงมาใช้เทียบเคียงกันได้ ได้แก่ การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างประกอบคำอธิบายความหมายสั้นๆ การแปลโดยใช้คำยืม (Borrowed Words) หรือการทับศัพท์ การแปลโดยใช้คำยืมใหม่ (Loan Words) โดยใช้คำยืมใหม่ประกอบคำจำแนกประเภทแบบกว้างๆ ใช้คำยืมใหม่ประกอบคำอธิบายรูปร่างลักษณะ ใช้คำยืมใหม่ประกอบคำอธิบายวัตถุประสงค์การใช้งาน หรือใช้คำยืมใหม่ประกอบคำอธิบายลักษณะและวัตถุประสงค์การใช้งาน รวมทั้งการแปลโดยใช้การแทนที่ทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้แล้ว สัญฉวี สายบัว (2553: 63 - 78) ได้เสนอกลวิธีการปรับบทแปลเพื่อรับมือกับคำทางวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์ไว้ใน 2 ระดับซึ่งประกอบด้วยวิธีการต่างๆดังต่อไปนี้

1. การปรับระดับคำ ได้แก่การเติมคำอธิบาย โดยการเติมลักษณะนาม เพื่อจำแนกประเภทของคำทางวัฒนธรรม หรือการเติมข้อความสั้นๆ เพื่ออธิบายความหมายเพิ่มเติม การใช้วลีหรือประโยคแทนคำการใช้คำที่อ้างถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างถึงความหมายที่เฉพาะกว่า การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของคำต่างๆที่ปรากฏอยู่ด้วยกัน และการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ในกรณีที่คำทางวัฒนธรรมนั้นไม่มีสาระสำคัญต่อบริบทโดยรวม

2. การปรับระดับโครงสร้าง ได้แก่การปรับระดับเสียง ได้แก่การใช้ตัวอักษรในภาษาปลายทางแทนที่เสียงที่ตรงหรือใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับ การปรับระดับโครงสร้างของคำ ได้แก่การปรับคุณสมบัติและการทำงานตามหน้าที่ของไวยากรณ์ในประโยค หรือความแตกต่างในการประกอบคำขึ้นจากหน่วยต่างๆเพื่อบอกความเพิ่มเติมในด้านเพศ พจน์ หรือกาล การปรับระดับประโยค โดย การปรับวิธีการเรียงคำ หรือการลำดับความคิดก่อนหลัง การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและวลีเป็นประโยค การปรับการใช้ปฏิเสธ การปรับการใช้กตัญญูจากและกรรมวาจก การเพิ่มและละคำในประโยค รวมทั้งการปรับในระดับโครงสร้างที่สูงกว่าประโยค เป็นการปรับทำนองการเขียน และถือเป็นการแปลแบบเอาความมากกว่ากลวิธีการแปลประเภทอื่นๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม ประเภทคำนามและนามวลีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ จากบทความเรื่อง สิบปีในสวนโมกข์ แต่งโดย พุทธทาสภิกขุ แปลเป็นภาษาอังกฤษในชื่อเรื่องว่า The First Ten Years of Suan Mokkh โดย มงคล เดชนครินทร์
2. เพื่อจำแนกคำนามและนามวลีในภาษาปลายทางออกเป็นกลุ่มตามกลวิธีการแปลที่นักแปลใช้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นแนวทางในการแปลคำเฉพาะทางวัฒนธรรม และนำความรู้ไปใช้ในการแปลงานประเภทเดียวกันได้อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บตัวอย่างจากต้นฉบับภาษาไทยที่แต่งโดยท่านพุทธทาสภิกขุ โดยได้กำหนดขอบเขตของคู่แปลในภาษาต้นฉบับไว้เพียงแค่คำทางวัฒนธรรมประเภทคำนามหรือนามวลีเท่านั้น จากนั้นผู้วิจัยและทำการเปรียบเทียบคู่แปลในฉบับภาษาอังกฤษที่แปลโดย ศ.ดร.มงคล เดชนครินทร์ จำนวนทั้งหมด 150 คู่ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามกลวิธีการแปลต่างๆได้ทั้งสิ้น 9 กลวิธี ตามที่ สุพรรณณี ปิ่นมณี (2557) และ Beekman and Callow (1974) ได้เสนอไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์ความถี่โดยใช้การคำนวณในรูปแบบของร้อยละและจัดเรียงตามความถี่จากมากไปน้อย จากนั้นผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในเชิงลึกโดยการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกรณีที่น่าสนใจ

ผลการวิจัย

จากการวิจัย นักวิจัยพบกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำวัฒนธรรมประเภทคำนามหรือคำนามวลีตามกลวิธีต่างๆตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1: การแปลโดยใช้ความหมายตรงตัว (Lexical-equivalent Words)

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	การปฏิบัติธรรม	Dhamma practice
2.	แนวพันธสีมา	Temple's boundary
3.	บรรพชิต	Monks

จากตารางที่ 1 พบว่านักแปลใช้ความหมายตรงตัวในการแปลคำเฉพาะทางวัฒนธรรมประเภทคำนามหรือคำนามวลี เนื่องจากเป็นคำที่มีความหมายแรกตรงตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ ดังนั้นนักแปลจึงสามารถรับคำศัพท์ที่เปิดพบในพจนานุกรมนั้นมาใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการปรับบทแปล โดยพบว่ามีความถี่ในการใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 78 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 2: การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า (More General Words)

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	บัตรสันทะ	Poison-pen letters
2.	ผีसाग	Ghost
3.	จีวร	Clothes

จากตารางที่ 2 พบว่านักแปลใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า (More General Words) มาอธิบายคำที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรม โดยพบว่ามีคำที่ใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 22 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 14.6

ตารางที่ 3: การแปลโดยการเปลี่ยนค่านามให้เป็นนามวลี

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	ความหลับ	Dullness of the mind
2.	การนินทาว่าร้าย	Falsely accusing words
3.	การเป็นสมาธิ	Concentration of our minds

จากตารางที่ 3 พบว่านักแปลใช้นามวลีเพื่ออธิบายความหมายของค่านามที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรม โดยพบว่ามีคำที่ใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 12 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 8

ตารางที่ 4: การแปลโดยอธิบายความ (Descriptive Phrase)

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	พระผู้ใหญ่	Top monks in the ecclesiastic hierarchy
2.	เปรียญ	Diploma in the Pali language
3.	นักธรรมเอก	The third grade of monastrial education

จากตารางที่ 4 พบว่านักแปลใช้ข้อความเพื่ออธิบายความหมายของคำที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรม โดยพบว่ามีคำที่ใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 11 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 7.33

ตารางที่ 5: การแปลโดยใช้คำยืมใหม่ (Loan Words)

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	โปสถ์	Uposatha
2.	การรุดงค์	Dhutanga
3.	ฌาน	Jhana

จากตารางที่ 5 พบว่านักแปลถอดเสียงคำในภาษาต้นทางออกมาเป็นคำอ่านที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางเพื่ออธิบายคำที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรมโดยไม่มีคำอธิบายความหมายเพิ่มเติมมาประกอบ โดยพบว่ามีคำที่ใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 10 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 6.66

ตารางที่ 6: การแปลโดยการการเปลี่ยนคำนามให้เป็นคำวิเศษณ์

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	วัตถุแห่งความขบขัน	Be amusing
2.	ความพอใจ	Be pleasant
3.	ความสว่างไสว	Be enlightening

จากตารางที่ 6 พบว่านักแปลใช้กลุ่มคำวิเศษณ์ (Adjective) เพื่ออธิบายความหมายของคำนามที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรมโดยพบว่ามีค่าเฉลี่ยในการใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 8 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 5.33

ตารางที่ 7: การแปลโดยใช้คำยืมใหม่ (Loan Words) ประกอบกับคำอธิบายความหมายในรูปของนวลิติต หรือวงเล็บ

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	ภิกษุ	Bhikkhus (Monks)
2.	อริยวังสปฏิปทา	Ariyavansapatipada (practice of the noble ones)
3.	นักรธรรม	NakTham (Students of Dhamma)

จากตารางที่ 7 พบว่านักแปลถอดเสียงคำในภาษาต้นทางออกมาเป็นคำอ่านที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางเพื่ออธิบายคำที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรม จากนั้นจึงใส่คำอธิบายความหมายเพิ่มเติมไว้ในวงเล็บโดยพบว่ามีค่าเฉลี่ยในการใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 5 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 3.33

ตารางที่ 8: การแปลโดยการการเปลี่ยนคำนามให้เป็นกลุ่มคำกริยา

ลำดับ	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	ความคิดอุตริ	To went so far
2.	ข้อรังเกียจ	To took the practices as improper
3.	เครื่องสะดุดตาสะกิดใจ	To catch our fellow Buddhists' eye or their thought simulators

จากตารางที่ 8 พบว่านักแปลใช้กลุ่มคำกริยาเพื่ออธิบายความหมายของคำนามที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรมโดยพบว่ามีค่าเฉลี่ยในการใช้กลวิธีการแปลประเภทนี้อยู่ที่ 4 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 2.66

ตารางที่ 9: การแปลโดยใช้กลวิธีอื่นๆ

ลำดับ	กลวิธีการแปล	ต้นฉบับ	ฉบับแปล
1.	ใช้คำเทียบเคียงประกอบคำทับศัพท์และคำอธิบายความหมายในรูปแบบของวงเล็บ	กลด	Fence or Klot (an umbrella hung around with a mosquito net)
2.	การใช้คำที่มีความหมายแคบลง	พวกที่อยู่หิมาลัย	Those yogis who lived in the Himalayas
3.	การใช้กริยาไม่แท้ใช้ทำหน้าที่เป็นคำนาม (Gerund)	การถือมั่น	Holding the view too tightly

จากตารางที่ 9 พบว่านักแปลใช้กลวิธีการแปลที่มีประโยชน์อื่นๆมาใช้อธิบายความหมายของคำนามที่มีความหมายเฉพาะในเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ใช้คำเทียบเคียงประกอบคำทับศัพท์และคำอธิบายความหมายในรูปแบบของวงเล็บ การใช้คำที่มีความหมายแคบลง และการใช้กริยาไม่แท้ใช้ทำหน้าที่เป็นคำนาม (Gerund) โดยพบว่ามีกรณีในการใช้กลวิธีการแปลประเภทอื่นๆอยู่ที่ 3 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 2

การอภิปรายผล

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการรวบรวมกลวิธีการแปลที่ผู้แปล ได้เลือกใช้เพื่อรับมือกับคำทางวัฒนธรรมที่ยากต่อการหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางเพื่ออธิบายความหมายได้อย่างครบถ้วน โดยกลวิธีต่างๆที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากเรื่อง สิบปีในสวนโมกข์ ซึ่งแต่งโดย พุทธทาสภิกขุ แสดงให้เห็นว่ากลวิธีที่ สุพรรณณี ปินมณี (2557) และ Beekman and Callow (1974) ได้เสนอไว้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีความสอดคล้องกับกลวิธีที่ผู้แปลได้ใช้ และวิธีการอื่นๆอันเป็นประโยชน์และน่าสนใจ ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดศึกษาและพัฒนาวิธีการแปลเพื่อรับมือกับคำทางวัฒนธรรมที่ยากต่อการอธิบายความหมายในภาษาปลายทางได้ในอนาคต นอกจากนี้ผู้ที่สนใจยังสามารถนำวิธีการศึกษาเดียวกันกับที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นนี้ไปใช้ศึกษาตัวบทประเภทอื่นๆให้เห็นแนวโน้มและกลวิธีการแปลที่ผู้แปลท่านอื่นๆเลือกใช้ในการแปลสารประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ตัวบทที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ช่าง หรือวรรณกรรม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านกลวิธีการแปลและนำความรู้ที่ได้มาพัฒนา ต่อยอดทักษะการแปลของตนเองได้ในอนาคต

บทสรุป

จากผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่านักแปลใช้กลวิธีการแปล 9 ประเภทหลักๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปตามกลวิธีการแปลที่ สุพรรณณี ปินมณี (2557) และ Beekman and Callow (1974) ได้เสนอไว้เพื่อรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดความหมายเชิงวัฒนธรรมให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางสามารถทำความเข้าใจกับข้อความในฉบับแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยจะขอให้คำอธิบายเพิ่มเติมและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกลวิธีการแปลในแต่ละประเภท ดังต่อไปนี้

1. การแปลโดยใช้ความหมายตรงตัว (Lexical-equivalent Words) เป็นกลวิธีที่นักแปลส่วนใหญ่เลือกใช้ เนื่องจากเป็นวิธีการที่แพร่หลายและคำศัพท์บางคำก็ยังมีบัญญัติไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เช่น เราสามารถใช้คำว่า “Dhamma” เพื่ออธิบายความหมายของคำว่า “ธรรมะ” ได้ เนื่องจากผู้อ่านในภาษาปลายทางมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคำดังกล่าวอยู่บ้างแล้ว
2. การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า (More General Words) เป็นวิธีการที่นักแปลมักใช้รับมือกับปัญหาการแปลคำทางวัฒนธรรมในกรณีที่ไม่สามารถใช้คำเทียบเคียงมาบรรยายหรืออธิบายความหมายของคำนั้นได้อย่างครอบคลุมหรือหาคำ

คำนั้นไม่มีสาระสำคัญต่อการทำความเข้าใจความหมายโดยรวมของฉบับแปล ดังนั้นผู้แปลจึงมักเลือกใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าคำที่ปรากฏในต้นฉบับแทนที่คำที่มีความหมายแคบ (More Specific Words) ที่หาคำเทียบเคียงได้ยาก เช่น เราสามารถใช้คำว่า “Study” มาอธิบายคำว่า “ปริยัติ” ได้ ในกรณีที่ไม่งอให้เกิดความเสียหายต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาโดยรวม

3. การแปลโดยการเปลี่ยนคำนามให้เป็นนามวลี เป็นวิธีการแปลในรูปแบบของการปรับโครงสร้างในระดับคำ เนื่องจากก่อให้เกิดความสับสนในการสร้างประโยคตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในกระบวนการแปล หรือในกรณีที่ไม่สามารถหาคำเทียบเคียงคำเดียวในภาษาปลายทางมาครอบคลุมความหมายของคำทางวัฒนธรรมนั้นๆได้ เช่น เราสามารถใช้นามวลีว่า “Freedom from interference” มาอธิบายคำว่า “ความว่าง” ได้ตามการตีความจากบริบท เนื่องจากการหาคำเทียบเคียงดังกล่าวตามพจนานุกรมอาจก่อให้เกิดความสับสนต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาตามผู้แต่งต้องการจะสื่อ

4. การแปลโดยอธิบายความ (Descriptive Phrase) เป็นกลวิธีการแปลสำหรับรับมือกับคำทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถหาคำเทียบเคียงเพียงคำเดียวมาใช้อธิบายคำที่ปรากฏในต้นฉบับให้ครอบคลุมความหมายในภาษาปลายทางได้ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องนำคำที่มีความหมายเชื่อมโยงต่างๆมาสร้างเป็นกลุ่มคำ (Phrase) เพื่ออธิบายคำทางวัฒนธรรมดังกล่าว โดยอาจเพิ่มคำสรรพนาม who which หรือ that เข้าไปเพื่อบ่งบอกถึงข้อความอื่นๆที่เพิ่มเข้ามาเพื่อบรรยายความหมาย เช่น เราสามารถใช้ข้อความว่า The monks studying in municipal monasteries” มาอธิบายความหมายของคำว่า “พระอาคันตุกะ” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การแปลโดยใช้คำยืมใหม่ (Loan Words) เป็นกลวิธีการแปลที่นักแปลนิยมใช้ในกรณีที่ไม่สามารถหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางได้ โดยผู้แปลจะต้องตรวจสอบการถอดเสียงและการแทนตัวอักษรตามหลักการถอดเสียงจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ เช่น สำนักงานราชบัณฑิตยสภา โดยปกติแล้วกลวิธีการแปลประเภทนี้มักใช้คำยืมใหม่ประกอบกับคำอธิบายความหมายเพิ่มเติม เช่น อธิบายรูปร่างลักษณะหรือวัตถุประสงค์การใช้งาน เนื่องจากคำยืมใหม่ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของผู้อ่านในภาษาปลายทาง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ามันักแปลหลายท่านใช้คำยืมใหม่มาแทนที่คำทางวัฒนธรรมแบบโดดๆโดยไม่มีคำอธิบายเพิ่มเติม เช่น ใช้คำว่า “Dhamma-vinaya” แทนคำว่า “พระธรรมวินัย”

6. การแปลโดยการเปลี่ยนคำนามให้เป็นคำวิเศษณ์ เป็นกลวิธีการแปลที่เป็นผลมาจากความแตกต่างทางด้านไวยากรณ์และการเรียงคำระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่เอื้อให้ผู้แปลสามารถใช้ชนิดของคำในภาษาต้นทางและภาษาปลายทางได้อย่างเท่าเทียมกันได้เสมอไป ดังนั้นในบางครั้งนักแปลจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนชนิดของคำเพื่อถ่ายทอดความหมายในภาษาปลายทางในขณะที่ยังคงสาระสำคัญในแง่ของความหมายไว้อย่างครบถ้วน เช่น เราสามารถใช้ “Be pleasant” (คำวิเศษณ์) เพื่ออธิบายความหมายของ “ความพึงพอใจ” (คำนาม) ในภาษาไทยได้ เนื่องจากยังมีความหมายคงเดิม แต่สามารถทำให้เกิดความเป็นธรรมชาติและถูกต้องในแง่ของไวยากรณ์ในภาษาปลายทางได้มากกว่า

7. การแปลโดยใช้คำยืมใหม่ (Loan Words) ประกอบกับคำอธิบายความหมายในรูปของวงเล็บ เป็นกลวิธีการแปลที่นักแปลนิยมใช้ในกรณีที่ไม่สามารถหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางได้ โดยในกรณีนี้ผู้แปลจะเพิ่มคำอธิบายความหมายไว้ในรูปแบบของวงเล็บหรือวงเล็บ เพื่อให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางเกิดความเข้าใจความหมายของคำทางวัฒนธรรมนั้นได้อย่างถ่องแท้ตามบริบทมากขึ้น เช่น เราสามารถใช้ “The Dhammadana Group (the Supporter of Suan Mokka)” เพื่ออธิบายความหมายของคำว่า “คณะธรรมทาน” ได้

8. การแปลโดยการเปลี่ยนคำนามให้เป็นกลุ่มคำกริยา เป็นกลวิธีการแปลที่เป็นผลมาจากความแตกต่างทางด้านไวยากรณ์และการเรียงคำระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่เอื้อให้ผู้แปลสามารถใช้ชนิดของคำในภาษาต้นทางและภาษาปลายทางได้อย่างเท่าเทียมกันได้เสมอไป ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำกริยามาอธิบายความหมายของคำนามบางคำ เช่น ใช้กลุ่มคำกริยาว่า “to catch our fellow Buddhists’ eye or their thought simulators” มาใช้อธิบายคำว่า “เครื่องสะกดตาสะกิดใจ”

9. การแปลโดยใช้กลวิธีอื่นๆ ผู้วิจัยพบว่ามีย่อยครั้งที่ผู้แปลได้เลือกใช้กลวิธีการแปลชนิดอื่นๆ เพื่อหาความหมายเทียบเคียงในภาษาปลายทางโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเนื้อหามากที่สุด โดยวิธีการต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ ใช้คำเทียบเคียง ประกอบคำทับศัพท์และคำอธิบายความหมายในรูปแบบของวงเล็บ การใช้คำที่มีความหมายแคบลง และการใช้กริยาไม่แท้ใช้ทำหน้าที่เป็นคำนาม (Gerund) โดยคิดเป็นเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

พุทธทาส.คอม. (ม.ป.ป.). สิบปีในสวนโมกข์. เข้าถึงเมื่อ (1 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<http://www.buddhadasa.com/history/tenyear02.html>)

สัญญาวี สายบัว. (2553). หลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2557). การแปลขั้นสูง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Beekman, J., & Callow, J. (1974). Translating the word of god. Michigan : Zondervan Publishing House.

Larson, Mildred L. (1984). Meaning-based Translation : A Guide to Cross Language Equivalence. New York : University Press of America.

Mongkol Dejanakarindra. (1990). The First Ten Years of Suan Mokkh. Bangkok : Niti Issaranititham.

การจัดกิจกรรมเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิค บทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4

Organizing Activities to Learn Chinese for Communication Using Techniques Roleplay for Grade 10 Students

เมธา ณะมูล*¹ สุรกานต์ จังหา² และกัลยา กุลสุวรรณ³

นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม³

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : top.ccsthai@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้เทคนิค Role play ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 75

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดภาษาจีนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 32 คน ได้มาสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ วิชาภาษาจีน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 7 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 3) แบบวัดความพึงพอใจทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบมาตรฐานส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t-test Dependent)

ผลวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ $E1/E2 = 89.46/82.71$ ไม่สอดคล้องเป้าหมายที่ตั้งไว้คือ $E1/E2 = 75/75$ 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดก่อนเรียนและหลังเรียน ตามสถิติ (t-test Dependent) ผลการพัฒนาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ .05 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียน วิชาภาษาจีนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในด้านทักษะการพูดภาษาจีนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.44$, S.D.=0.67)

คำสำคัญ: บทบาทสมมติ การพัฒนาการพูดภาษาจีน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดก่อนเรียนและหลังเรียน

Abstract

The objectives of this research were 1) To study the organization of learning activities to improve speaking skills for Chinese communication by using the role play technique of mathayom suksa four students to be effective according to the criteria of 75 percent 2) comparing learning achievement in Chinese speaking skills for grade 4 students Between before and after learning 3) studying the satisfaction with learning Chinese language by using role-playing activities The sample group used in the research of MathayomSuksa4/2 students, Suvarnabhumi School, Semester 2, academic year 2017, 32 people were randomly selected (Cluster Sampling). The tools used in the research were: 1) Role-based learning management plan Assuming the subjects of Chinese language created by the researcher, 7 plans, each plan for 2 hours, a total of 14 hours. 2) Learning achievement test to improve Chinese speaking skills. Foreign language learning strand Which the researcher created, type, selection, answer, 4 options, number 30, item 3) measure of satisfaction level of learning for grade 4, standard form, 5 level evaluation, 20 items, statistics used in data analysis le average standard deviation Statistics used in hypothesis testing (t-test Dependent Sample)

The results showed that 1) The activities of learning Chinese language for communication by using role-playing techniques for MathayomSuksa4 students by the researcher developed efficiency $E1 / E2 = 89.46 / 82.71$ Not consistent. $E1 / E2 = 75/75$ 2) Comparison of learning achievement in speaking skills before and after learning according to the statistics (t-test Dependent Sample). Development results showed that students had learning achievement Skills to speak Chinese after studying higher learning. Significantly at statistic at .05 3) study the satisfaction of learning Chinese language by organizing Chinese language learning activities for communication using role-playing techniques It was found that the students were satisfied with the teaching and learning in Chinese speaking skills as a whole at a high level ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.67).

Keywords: Role Playing 1 Development of Chinese Speaking 2 Learning Achievement in Speaking and Pre-Learning Skills 3

บทนำ

ในปัจจุบันภาษาจีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญมากในประเทศไทย ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งในด้านของการศึกษา เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว หรือแม้แต่การประกอบอาชีพในด้านต่างๆ ส่วนใหญ่ก็ล้วนที่จะต้องมีการเรียนภาษาจีนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยกันทั้งนั้น โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ภาษาจีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญร่วมกับการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูผู้สอน ทั้งนี้ทำให้ในแต่ละโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยม ตลอดจนระดับมหาวิทยาลัย ได้มีรายวิชาที่เปิดสอนเกี่ยวกับภาษาจีนขึ้นมา จึงส่งผลให้การเรียนการสอนมีการพัฒนายิ่งขึ้นไป นักเรียนมีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งนักเรียนยังได้รับความรู้อย่างกว้างขวาง และทันต่อเหตุการณ์

ในบริบทของภาษาที่สองภาษาต่างประเทศอย่างไรก็ตามยุคสมัยนี้ภาษาจีนนับว่ามีผู้เรียนและผู้สนใจในประเทศไทยมากขึ้น ถ้าหากจะติดต่อการค้าการลงทุน ไม่ว่าจะการศึกษา ในภาคเอเชีย ภาษาจีนนับว่ามีบทบาทมากในการเรียนการสอนภาษาจีนของนักเรียนโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งยุคสมัยนี้ภาษาจีนนับว่าสำคัญระดับต้นๆ ทางด้านกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุวิชาภาษาจีนเลือกเพิ่มเติมและเป็นวิชาพื้นฐานในการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด อย่างไรก็ตามความต้องการของนักเรียนในการเรียนวิชาภาษาจีนกลางก็เพื่อให้ได้เรียนรู้ถึงภาษาจีนกลางที่มีประโยชน์ การเรียนการสอนในห้องเรียนนั้นนักเรียนมีโอกาสน้อยในการฝึกสนทนาด้วยภาษา นักเรียนส่วนใหญ่มักใช้ภาษาไทยในการช่วยเหลือการเรียนรู้ภาษาจีนกลาง และใช้ในการออกเสียงและหมายเหตุ ครูก็มีการใช้ภาษาไทยในการเสริมการเรียนการสอนซึ่งการใช้ภาษาไทยควบคู่การเรียนการสอนภาษาจีนกลางสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้นซึ่งบทวิทยานิพนธ์นี้เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจหลักภาษาจีนและกล้าพูดสนทนาภาษาจีนโดยมีเทคนิคของRole playing มาประกอบการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนแสดงตามบทบาทสมมติเพื่อเป็นการฝึกทักษะการพูดสื่อสารภาษาจีนพร้อมจากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศเอกภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นเวลา 2 ปี ประสบปัญหาจากการให้นักเรียนฝึกการพูดสนทนาภาษาจีนเพื่อการสื่อสารร้อยละ80 ไม่สามารถพูดเป็นบทสนทนาได้ชัดเจนและคล่องแคล่ว มีความกลัวว่าจะพูดสื่อความหมายผิดอับอายเพื่อนและครูผู้สอนในการใช้ภาษาจีน บางคนใช้หลักท่องจำพอถึงเวลาใช้สถานการณ์จริงสมประมาทลืมหืมที่ท่องทันที บางคนไม่กล้าพูด แม้แต่ออกเสียงคำศัพท์ ดังนั้นผู้วิจัยมองว่าปัญหาเหล่านี้ควรแก้ไขโดยด่วน ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นกับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้สอนในทุกปีการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า วิธีแก้ปัญหาลักษณะดังกล่าวสามารถทำได้โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น คือ การนำบทบาทสมมติต่าง ๆ มาใช้ในห้องเรียน นอกจากนี้ลาตัส (Ladousse.1997:5) และ เมนทส์ (Ments.1983:24-27) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมฝึกทักษะการพูดที่สนุก ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน และมีโอกาสฝึกพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทำให้นักเรียนกล้าแสดงความรู้สึกที่ซ่อนอยู่ ให้ออกสกับนักเรียนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และเป็นแรงจูงใจนำไปสู่การเรียนรู้โดยอัตโนมัติ และจากงานวิจัยของพจนันท์ ไวทยานนท์ (2541:37)

วรวรรณีย์ ราชสงฆ์(2541:72) และ วิไล พังสะอาด (2542:45) กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้ผู้สวมบทบาทที่มีความคิดสร้างสรรค์ เปิดเผย เกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้น สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ และปรับพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียง

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นอีกวิธีสอนหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิดและท่าทางการแสดง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความรู้สึกสนุกสนานและเพลิดเพลิน

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2530 : 74) กล่าวถึงการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ ว่าเป็นการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนแสดงบทบาทตามที่สมมติขึ้นเทียบเคียงกับสภาพที่เป็นจริง ตามลักษณะที่ผู้แสดงบทบาทเข้าใจ เพื่อให้ผู้เกิด

ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น หลักสำคัญของการสอนแบบนี้คือ ผู้สอนจะสร้างปัญหาให้ผู้เรียนได้คิดและให้ผู้เรียนแก้ปัญหาต่างๆ ให้ได้ด้วยตนเอง ด้วยการแสดงที่ทำให้ได้ด้วยตัวเอง ด้วยการแสดงที่ทำให้ผู้ดูเห็นจริง วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติจึงนับว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาและบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้น มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ แฝงมาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติโดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไรนั้น นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ และยังกล่าวถึงความหมายของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบ ลักษณะสำคัญของการสอน ขั้นตอนการสอน บทบาทของผู้สอน เทคนิคข้อเสนอแนะที่ใช้ในการสอน และข้อดีและข้อจำกัดของการสอน พร้อมด้วยการสรุปท้ายบท กิจกรรมและคำถามท้ายบทด้วย

ทิตินา แคมมณี (2550 : 358) กล่าวถึงวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้ สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการสอนวิชาภาษาจีน เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน และความพึงพอใจต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสุวรรณวิทยลัย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูด และสามารถเข้าใจภาษาสื่อความหมายได้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมเพราะนักเรียนสามารถสวมบทบาทต่าง ๆ ที่นักเรียนมีโอกาสนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีความสุขและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้เทคนิค Role play ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้เทคนิค Role play ก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้เทคนิค Role play

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องและเหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียนมากขึ้น ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วิชาภาษาจีน ด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ ที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) สำหรับครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
3. ได้ข้อสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อช่วยในการพัฒนาและศึกษาค้นคว้าวิจัยในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน ของครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ทั้งยังสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสุวรรณวิทยลัย อำเภอสวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 9 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 375 คน

2) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ห้องสายภาษาจีน โรงเรียนสุวรรณวิทยลัย อำเภอสวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 32 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนภาษาจีนเพียงห้องเดียว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนสายภาษาจีน โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยลัย ที่สอนโดยการพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้เทคนิค Role play จำนวน 7 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้เทคนิค Role play นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาจีนโดยใช้เทคนิค Role play แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ติดต่อโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยลัย เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยเมื่อได้รับการตอบรับ จึงกำหนดและขอเวลาใช้สถานที่
- ขั้นตอนที่ 2 ทำหนังสือจากทางมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามไปยังโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยลัยซึ่งเป็นที่ทดลอง
- ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบดูสถานที่สำหรับการทดลอง
- ขั้นตอนที่ 4 ขึ้นทดลองจริง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role play) เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาจีนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E1/E2) กำหนดเกณฑ์ 75/75
2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role play) เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาจีนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role play) เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดภาษาจีนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่าเฉลี่ย อัตราส่วนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดย
ถือเกณฑ์ประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 :96)
ค่าเฉลี่ย การแปรผล
4.51-5.00 มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50 มีความพึงพอใจมาก
2.51-3.50 มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51-2.50 มีความพึงพอใจน้อย
1.00-1.50 มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และมีข้อเสนอแนะในการวิจัยได้ ตามลำดับนี้

สรุปผล

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัย ได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ $E1/E2 = 89.46/82.71$ ไม่สอดคล้องเป้าหมายที่ตั้งไว้คือ $E1/E2 = 75/75$
- 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดก่อนเรียนและหลังเรียน ตามสถิติ (t-test Dependent) ผลการ พัฒนาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ ที่ .05
- 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียน วิชาภาษาจีนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาท สมมติ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในด้านทักษะการพูดภาษาจีนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$, $S.D.=0.67$)

อภิปรายผล

- 1) การวิจัยเรื่องการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่ามีประสิทธิภาพ $E1/E2 = 89.46/82.71$ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ ที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556:11) ระบุว่าความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ ได้ไม่เกิน .05 (ร้อยละ5) จากช่วงต่ำไปสูง ± 2.5 นั่นให้มีผลลัพธ์ของค่า E1 หรือ E2 ที่ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ ต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่เกิน 2.5% และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% ซึ่งผลการวิจัยผู้วิจัยพบว่าค่าประสิทธิภาพจัดการกิจกรรมเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ $E/E2 = 75/75$ สูงกว่าเกณฑ์เกิน $+2.5$ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากิจกรรมบทบาทสมมติ ทำให้เด็กสามารถจดจำและนำไปใช้ได้ และเมื่อมีการทดสอบเด็กจึงทำคะแนนได้สูง และเมื่อทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ยังจำได้ระลึกได้ดังนั้นการนำการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ครั้งต่อไปควรมีการปรับเกณฑ์ขึ้นไปอีกเป็น $E/E2 = 85/85$ ดังที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 11) ระบุผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามควรใกล้เคียงกันเกณฑ์ที่ตั้งไว้หากสูงกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ก็ให้ยอมรับว่าสื่อหรือชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากสูงกว่าเกณฑ์ไม่เกิน ± 2.5 ให้ปรับเกณฑ์ขึ้นไปอีกหนึ่งขั้น เช่น ตั้งว่า $E/E_1 = 80/80$ ก็ให้ปรับขึ้นเป็น $E1/E2 = 85/85$ หรือ $E1/E2 = 90/90$ ตามค่าประสิทธิภาพที่ทดสอบประสิทธิภาพได้
- 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การจัดการกิจกรรมเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดก่อนเรียนและหลังเรียน ตามสถิติ t-test (Dependent Samples) ผลการพัฒนาที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วย กิจกรรมบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนด้านทักษะการพูดภาษาจีนเพิ่มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 05 นั้นแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมบทบาทสมมติ นั้น เป็นเครื่องมือและเทคนิคการสอนที่สำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถดูได้จากการที่ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็น $89.46/82.71$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 11) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 11) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการพูดภาษาจีนอย่างต่อเนื่องและมีความมั่นใจในการพูดภาษาจีนมากขึ้น

- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่มีต่อการเรียนรายวิชาภาษาจีนการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดการกิจกรรมการสอนทักษะการพูดภาษาจีน โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาจีน และมีบทบาทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงผู้เรียนมีโอกาสฝึกสนทนาโต้ตอบและได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานกับบทบาทที่ได้รับ เพราะการสวมบทบาท ในสถานการณ์ต่างๆ เป็นสิ่งที่เร้าใจสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังการจัดการเรียนภาษาจีนด้านทักษะการพูดโดยใช้ชุดกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สนทนาโต้ตอบโดยการใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อผู้สอนมอบหมายกิจกรรมแล้ว

ผู้สอนยังมีเวลาสังเกตการณ์การทำกิจกรรมของผู้เรียน สามารถให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการและ ผู้เรียนมีโอกาสฝึกซ้อมกันอย่างทั่วถึงรวมทั้งได้ร่วมกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ เต็มใจที่ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดผลสำเร็จ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เพราะเมื่อเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้วจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความพยายามที่จะศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความสามารถ รวมทั้งความชำนาญในทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะยากลำบากเท่าใดก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์ (2542 :06) ที่ได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลหรือต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการตอบสนองทางร่างกายและจิตใจจนทำให้เกิดความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1.1 จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่ดีต่อการพูดภาษาจีน ดังนั้นครูผู้สอนภาษาจีนควรพิจารณาการนำกิจกรรมบทบาทสมมติ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่ดี

1.2 การจัดกลุ่มนักเรียนควรเป็นกลุ่มคละความสามารถ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.3 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดสถานการณ์ที่นักเรียนอยากประจำวันเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการใช้ภาษาจีนในชีวิต

1.4 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Rote play) ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องของเวลาเรียน ซึ่งการทำกิจกรรมในแต่ละบทเรียนใช้เวลาเรียนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประโยคในหัวข้อสนทนาที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนอาจมีการเตรียมตัวนักเรียนล่วงหน้านอกเวลาเรียน และนำมาเรียนในชั่วโมงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาวิธีการสอนอื่นที่สามารถพัฒนาทักษะการพูดในรายวิชาภาษาจีนในกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.

_____. (2557). นโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

เกศสุดา ปงลังกา. (2550). การศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาความสามารถ ด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จันทนา บรรจงดิษฐ์. (2557). การพัฒนาความสามารถภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์. มหาสารคาม : สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รณพล มาสันติสุข. (2551). การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับชั้นประถม-มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิวรรณรักษ์ นวอนันต์สกุล. (2557). การศึกษาปัญหาการออกเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางเพื่อศึกษา
ปัญหาของการออกเสียงพยัญชนะ เสียงสระและเสียงวรรณยุกต์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ :
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
- ทวี เนื่องอาษา. (2552). วิธีการสอนเพื่อการจัดการศึกษา วิธีสอนแบบแสดงบทบาท : Role Playing. เข้าถึงได้จาก
(www.oknation.net/blog/t-vee)
- นพรัตน์ ใจกาษา. (2555). การพัฒนาความสามารถด้านการพูดในโอกาสต่างๆ โดยใช้การสอน
แบบบทบาทสมมติ วิชา ศิลปะการพูด ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและ
บริหารธุรกิจ. ม.ป.ท.
- บุญสม ภูศิริ. (2546). การพัฒนาทักษะการพูด และพฤติกรรมกล้าแสดงออกทางการพูดโดยใช้บทบาทสมมติของนักศึกษา
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตรัง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา กศ.ม.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยเล่ม 1. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ผ่องศรี เอื้องโพธิ์โรจน์. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จี้นันเสวียเหวี่ยน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับ
มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- สุวรรณ เลียงหิรัญถาวร. (2553). การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัด
เชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุวรรณ ภูลายา. (2559). การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรม การแสดง
บทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิคSTAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
มหาสารคาม : สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2538). หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- _____. (2544). หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ทีศนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน – องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- หลิน ฉิน. (2553). การเรียนแบบแสดงตามบทบาทตามทฤษฎีการสร้างความรู้ผ่านระบบบริหารจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
สุรนารี.
- อายุพร สาขาท. (2548). พฤติกรรมในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญา กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อารณ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอ เดียนสโตร์.
- อินทรา บุญยากร. (2542). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

Anna KuŚnierek. (2015). Developing students' speaking skills through role-play Teacher Training College
in Leszno, PlacTadeusza KoŚciuszki5, Leszno, Poland

Yi Lin. (2009). Investigating role-play implementation : A multiple case study on Chinese Elf Teacher
usinggole-play in their secondary classrooms University of Windsor. Windsor , Ontario, Canada

ระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกยางพาราด้วยหลักการออนโทโลยี Semantic Search System for Rubber Planting Using Ontology Principles

ชารินทร์ ไชยชนะ*¹ สีตลา วงศ์กาฬสินธุ์² ศักดาวุฒิ พลรักษา³ วุชรินทร์ ราชชมพู⁴ และศุภวิทย์ คำสว่าง⁵

โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และโปรแกรมวิชาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ สาขาบริหารธุรกิจ คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร^{1 2 3 4 5}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : charinee.ch@rmuti.ac.th*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการนำหลักออนโทโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกยางพารา เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก เร็ว รวด และผลลัพธ์ในการสืบค้นข้อมูลมีความถูกต้อง แม่นยำ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) กระบวนการพัฒนาออนโทโลยี 2) การออกแบบออนโทโลยี 3) การพัฒนาระบบสืบค้นเว็บเชิงความหมายและ 4) การประเมินผลออนโทโลยี โดยพัฒนาฐานความรู้ออนโทโลยีด้วยโปรแกรม Hozo-Ontology Editor ซึ่งประกอบไปด้วยคลาส 6 คลาสดังนี้ คลาสยาง (Rubber) คลาสพันธุ์ยาง (Type) คลาสผลผลิต (Product) คลาสการเพาะปลูก (Agriculture) คลาสโรค (Disease) และ คลาสการบำรุงรักษา (Treatment) และพัฒนาระบบสืบค้นเว็บเชิงความหมายด้วยโปรแกรม Ontology Application Management (OAM) Framework และได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตรวจสอบผลลัพธ์ในเรื่องความถูกต้อง พบว่ามีค่าความแม่นยำเท่ากับ 100% ค่าความระลึกเท่ากับ 88% และค่าเอฟเมเชอร์เท่ากับ 94%

คำสำคัญ : ออนโทโลยี ยางพารา ระบบสืบค้นเชิงความหมาย

Abstract

This research aims to use the ontology principles for the semantic search system of rubber planting. This system was used by farmers and other interested parties that they can access the information to easily, conveniently, and quickly. The search results are accuracy, precision, and respond to need of most users. The research methodology consists of 4 steps: 1) Ontology Development 2) Ontology Design 3) The Development of Semantic Search and 4) Evaluation. The knowledge-based development of ontology used Hozo-Ontology Editor program that the ontology includes 6 classes as Rubber, Type, Product, Agriculture, Disease and Treatment. Semantic searching services were implemented by the Ontology Application Management (OAM) Framework. The retrieval performance was evaluated by experts using precision, recall, and f-measure. Found that performance is the precision at 100%, the recall at 88% and the f-measure at 94%.

Keywords: Ontology, Rubber, Semantic Search System

บทนำ

คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในส่วนต่าง ๆ ของสังคมมากเนื่องด้วยคอมพิวเตอร์มีความสะดวก สบาย มีความแม่นยำ และทำงานได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งทุกหน่วยงานไม่ว่าทั้งภาครัฐและเอกชน ได้นำเอาคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีส่วนช่วยในองค์กร และไม่ว่าจะเป็น การเป็นการสอนของโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย ก็ได้นำเอาคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในการสอนเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเข้าใจได้ง่ายขึ้น (ปริศนา และสายสุดา , 2530) ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำงานในทุกด้าน อาทิเช่น การศึกษา พาณิชยกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม สาธารณสุข การวิจัย และการพัฒนาประเทศ เป็นต้น เพื่อช่วยในการเชื่อมโยงข้อมูล ช่วยเพิ่มศักยภาพในการติดต่อสื่อสาร และเป็นเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน

จากที่รัฐบาลขยายพื้นที่เพื่อส่งเสริมปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้น และผนวกกับโครงการไทยเข้มแข็งที่ได้รับรับการสนับสนุนการปลูกเช่นเดียวกัน เนื่องจากภาคอีสานสามารถขยายพื้นที่ปลูกยางพาราได้อีกประมาณ 9 ล้านไร่ แต่ยังมีพื้นที่ขาดทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกยางพารา การดูแลรักษาต้นยาง และอัตราการตายของต้นยางค่อนข้างสูง (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2561) ประกอบกับการปลูกยางพาราเกษตรกรจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการให้ปรึกษาในการเพาะปลูก หรือเกษตรกรต้องศึกษาจากตำราที่เกี่ยวข้องซึ่งทำให้ไม่สะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ถึงแม้ปัจจุบันจะมีเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับวิธีปลูกอยู่บ้าง แต่เว็บไซต์ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันและข้อมูลไม่ครบถ้วนไม่สามารถหาความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ (ชารินทร์ และคณะ, 2558) ปัจจุบันมีงานวิจัยที่ได้นำหลักการออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอและได้ผลลัพธ์ของการสืบค้นข้อมูลที่มีความแม่นยำและตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

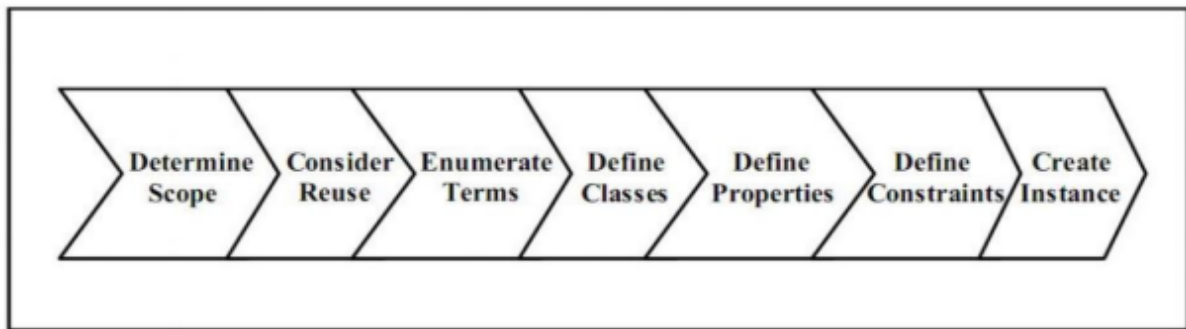
จากปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้นประกอบกับในยุค Thailand 4.0 ความทันสมัยในภาคเกษตรกรรมไม่ได้มีแต่เครื่องจักรเพียงอย่างเดียวที่จะเข้ามาเป็นตัวช่วยของเกษตรกร ปัจจุบันมีการนำเอาความสามารถของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ กำลังได้รับความนิยมและพัฒนากันอย่างกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้นในงานวิจัยนี้เป็นการนำหลักการออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกยางพารา เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก เร็วรวดเร็ว และผลลัพธ์ในการสืบค้นข้อมูลมีความถูกต้อง แม่นยำ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ร่วมกับกระบวนการพัฒนาออนไลน์วิธี โดยแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ กระบวนการพัฒนาออนไลน์ การออกแบบออนไลน์ การพัฒนาระบบสืบค้นเว็บเชิงความหมาย และการประเมินผลออนไลน์ (ชารินทร์ และคณะ, 2558) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1) กระบวนการพัฒนาออนไลน์

ในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินงานเป็น 7 ขั้นตอนตามทฤษฎีของ Noy and McGuiness (2001) โดยมีรายละเอียดดังรูปที่ 1.1

รูปที่ 1: กระบวนการพัฒนาออนโทโลยี

1. Determine Scope เป็นขั้นตอนการระบุขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาออนโทโลยี สำหรับงานวิจัยดังกล่าวเป็นการสืบค้นข้อมูลการปลูกยางพาราเพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์ยาง วิธีการปลูกยางพารา การบำรุงรักษาต้นยางพารา และผลผลิตที่ได้จากการปลูกยางพารา

2. Consider Reuse เนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวถือว่าเป็นต้นแบบของระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกยางพาราด้วยหลักการออนโทโลยี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ออนโทโลยีกับงานด้านต่าง ๆ อาทิ สมุนไพร และการปลูกข้าว เป็นต้น

3. Enumerate Term เป็นการกำหนดคำศัพท์หรือนิยามสำคัญของออนโทโลยีการปลูกยางพาราและระบุคุณสมบัติของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง เช่น คลาสพันธุ์ยางประกอบไปด้วย รหัสพันธุ์ยาง ชื่อพันธุ์ยาง และกลุ่มพันธุ์ยาง เป็นต้น

4. Define Class ทำการกำหนดคลาส และคอนเซพท์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยออนโทโลยีการปลูกยางพารา ประกอบไปด้วย 1) คลาสพันธุ์ยาง (กลุ่มพันธุ์ยางผลผลิตน้ำยางสูง กลุ่มพันธุ์ยางผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้สูง และกลุ่มพันธุ์ยางผลผลิตเนื้อไม้สูง) 2) คลาสผลผลิต (การปลูกแบบแซมยาง การปลูกแบบคลุมดิน การปลูกแบบขั้นบันได) 3) คลาสการเพาะปลูก (การเตรียมดินเพื่อปลูกยางพารา ระยะห่างระหว่างต้นในการปลูก การปลูกต้นยางพารา) 4) คลาสโรค (โรคตายยอด โรคใบร่วง และฝักเน่าจารเชื้อไฟทอปทรา โรคเส้นดำ โรคเปลือกเน่า โรคราแป้งหรือโรคที่เกิดจากเชื้อออยเดียม โรคใบไหม้ลาตินอเมริกา โรครากขาว ปลวก หนอนทราย) 5. คลาสการบำรุงรักษา ใส่ปุ๋ยยางพาราก่อนเปิดกรีด และการใส่ปุ๋ยยางพาราหลังเปิดกรีด

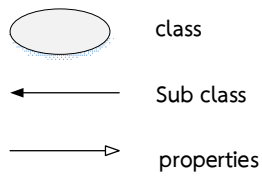
5. Define Properties เป็นการกำหนดคุณสมบัติของคลาส หรือความสัมพันธ์ระหว่างคอนเซพท์ ประกอบด้วย 1) ความสัมพันธ์แบบมีทิศทาง “is-a” (จัดเป็น) เช่น ประเภทพันธุ์ยาง is-a พันธุ์ยาง 2) ความสัมพันธ์ชนิดคุณสมบัติเป็น “part-of” (เป็นส่วนหนึ่งของ) เช่น โรคเส้นดำ part-of ยางพารา และ 3) ความสัมพันธ์แบบ “attribute-of” (เป็นคุณสมบัติ) เช่น ชื่อโรค attribute-of คลาสโรค

6. Define Constraints การกำหนดเงื่อนไขให้กับข้อมูล เช่น กลุ่มพันธุ์ยางผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้สูง ประกอบด้วย PB255 PB235 และ PB260

7. Create Instance การสร้างค่าอินสแตนซ์ของคลาสสามารถกำหนดได้ในโปรแกรมสร้างฐานองค์ความรู้ หรือในโปรแกรม Microsoft Excel

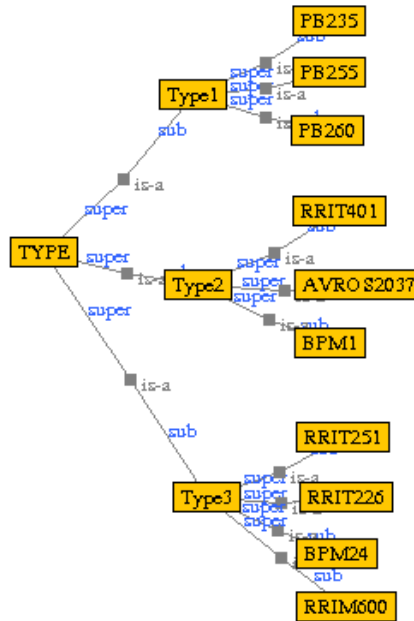
2) การออกแบบออนโทโลยี

ในงานวิจัยนี้ได้คลาสหลักออกเป็นทั้งหมด 6 คลาส ประกอบด้วย คลาสยาง (Rubber) คลาสพันธุ์ยาง (Type) คลาสผลผลิต (Product) คลาสการเพาะปลูก (Agriculture) คลาสโรค (Disease) และคลาการบำรุงรักษา (Treatment) ดังแสดงภาพรวมในรูปที่ 2

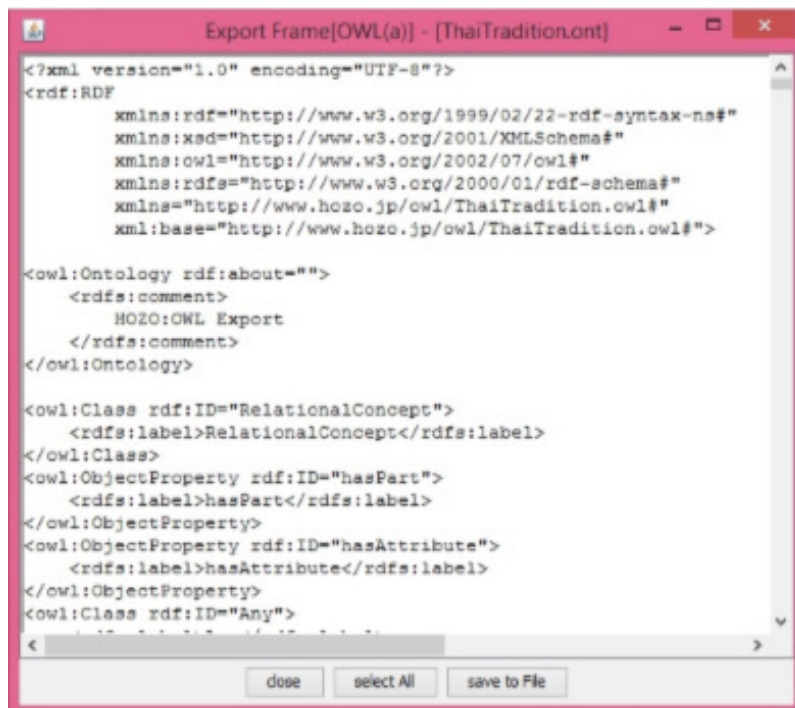
รูปที่ 2 ออนโทโลยียางพารา

โดยผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างคลาสพันธุ์ยาง (Type) ที่ประกอบไปด้วย subclass จำนวน 3 subclass ได้แก่ 1) กลุ่มพันธุ์ยางผลิตรายางและเนื้อไม้สูง มี 4 พันธุ์ คือ PB235, PB255, PB260 และ RRIC110 2) กลุ่มพันธุ์ผลิตเนื้อไม้สูง มี 3 พันธุ์ คือ ฉะเชิงเทรา50 (RRIT402), AVROS2037 และ BPM1 และ 3) กลุ่มพันธุ์ยางผลิตรายางสูง มี 4 พันธุ์ คือ พันธุ์สถาบันวิจัยยาง 251 (RRIT251), สถาบันวิจัยยาง 226 (RRIT226), BPM24 และ RRIM600 (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง , 2562) ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 คลาสพันธุ์ยาง (Type)

หลังจากที่ได้ทำการสร้างฐานความรู้ออนโทโลยีการปลูกยางพาราในรูปที่ 2 และรูปที่ 3 จากนั้นทำการแปลงฐานความรู้ออนโทโลยีให้อยู่ในรูปของภาษา OWL (Web Ontology Language) ดังรูปที่ 4

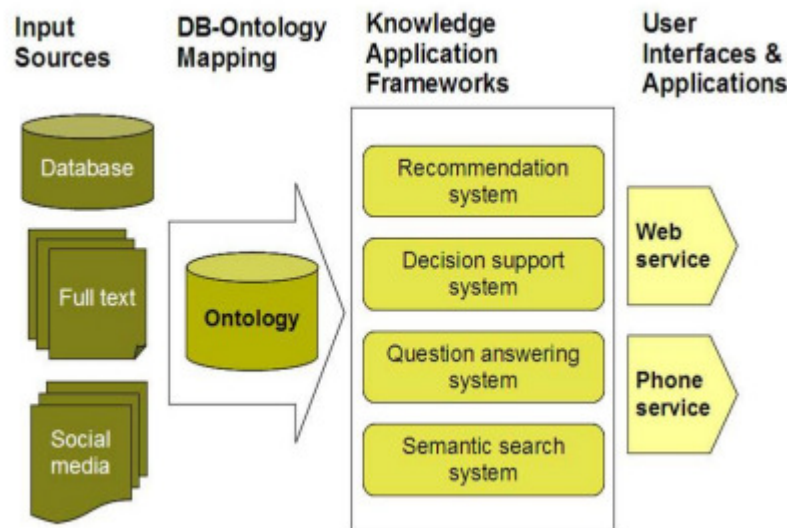
```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<rdf:RDF
  xmlns:rdf="http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#"
  xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema#"
  xmlns:owl="http://www.w3.org/2002/07/owl#"
  xmlns:rdfs="http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#"
  xmlns="http://www.hozo.jp/owl/ThaiTradition.owl#"
  xml:base="http://www.hozo.jp/owl/ThaiTradition.owl#"
>
  <owl:Ontology rdf:about="">
    <rdfs:comment>
      HOZO:OWL Export
    </rdfs:comment>
  </owl:Ontology>

  <owl:Class rdf:ID="RelationalConcept">
    <rdfs:label>RelationalConcept</rdfs:label>
  </owl:Class>
  <owl:ObjectProperty rdf:ID="hasPart">
    <rdfs:label>hasPart</rdfs:label>
  </owl:ObjectProperty>
  <owl:ObjectProperty rdf:ID="hasAttribute">
    <rdfs:label>hasAttribute</rdfs:label>
  </owl:ObjectProperty>
  <owl:Class rdf:ID="Any">
```

รูปที่ 4 ฐานความรู้ออนโทโลยีในรูปแบบ OWL

3) การพัฒนาระบบสืบค้นเว็บเชิงความหมาย

โดยเครื่องมือสนับสนุนในการสร้างออนโทโลยีนั้นผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและพัฒนาฐานความรู้ทางออนโทโลยีอ้างอิงเอกสาร (Reference documents) จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Domain Experts) (มารุต และเทพชัย, 2553) เพื่อนำมาพัฒนาระบบสืบค้นเว็บเชิงความหมายโดยใช้เครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ออนโทโลยี Ontology Application Management (OAM) Framework เป็นโปรแกรมประยุกต์ฐานความรู้ออนโทโลยี ที่สนับสนุนทั้งการสร้างข้อมูล RDF และ OWL จากฐานข้อมูลที่มีอยู่ (publishing) และช่วยในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ที่ใช้ความรู้ในการตัดสินใจ (Knowledge-based application) ได้ง่ายขึ้น ลดเวลาพัฒนา โดยไม่จำเป็นต้องเขียนโปรแกรมการพัฒนาโปรแกรมต้นแบบ ผู้พัฒนาเพียงเชื่อมโยงข้อมูลที่มีอยู่เข้ากับโครงสร้างข้อมูลแบบออนโทโลยีเท่านั้น และปัจจุบัน OAM Framework ได้สนับสนุนโปรแกรมประยุกต์ในแบบของระบบสืบค้นเชิงความหมาย (Semantic Search system) ระบบแนะนำข้อมูล (Recommender system) (Buranarach et al., 2013; ห้องปฏิบัติการวิจัยเทคโนโลยีภาษาธรรมชาติและ ความหมาย, 2559) แนวคิดของการพัฒนา Application Framework สำหรับการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ของออนโทโลยี ดังแสดงในรูปที่ 7

รูปที่ 7 แนวคิดของ Application Framework สำหรับการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ของออนโทโลยี (Ontology-based Application)

ที่มา : ห้องปฏิบัติการวิจัยเทคโนโลยีภาษาธรรมชาติและ ความหมาย, 2559

4) การประเมินผลออนโทโลยี

คณะผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการวัดประสิทธิภาพการค้นคืนสารสนเทศมาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการค้นคืนข้อมูลของระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกยางพาราด้วยหลักการออนโทโลยี จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวน 5 คน สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพในการค้นคืนของออนโทโลยีเพื่อคำนวณค่าทางสถิติ จำนวน 3 ค่า ได้แก่ ค่าความแม่นยำ (Precision) ค่าความระลึก (Recall) และค่าเอฟเมเชอร์ (F - Measure) โดยแบ่งกลุ่มของข้อมูลที่สามารถค้นคืนได้เป็น 4 กลุ่ม (Miao et al., 2009; วรงค์พร, 2557) รายละเอียดดังตารางที่ 1 ประกอบด้วย

ข้อมูลที่ค้นคืนได้และมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ (True Positive : TP), ข้อมูลที่ค้นคืนได้แต่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ (False Positive : FP), ข้อมูลที่ค้นคืนไม่ได้แต่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ (False Negative : FN) และข้อมูลที่ค้นคืนไม่ได้และไม่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ (True Negative : TN)

ตารางที่ 1: ข้อมูล 4 ประเภทที่แตกต่างกัน

	ข้อมูลที่ค้นคืนได้	ข้อมูลที่ค้นคืนไม่ได้
ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้อง	TP	FN
ข้อมูลที่ไม่มีความเกี่ยวข้อง	FP	TN

1) ค่าความแม่นยำ (Precision)

การวัดค่าแม่นยำเป็นการวัดความสามารถในการค้นคืนข้อมูลที่สามารถค้นคืนได้และตรงตามความต้องการของผู้ใช้ สามารถคำนวณได้ ดังสมการที่ (1)

$$\begin{aligned} \text{ค่าความแม่นยำ} &= \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่ค้นคืนได้และมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ}}{\text{จำนวนข้อมูลที่ค้นคืนได้ทั้งหมด}} \\ &= \frac{TP}{TP+FP} \end{aligned} \quad (1)$$

2) ค่าความระลึก (Recall)

ค่าความระลึกเป็นค่าที่บอกถึงความสามารถในการค้นคืนข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้ โดยถ้าค่าความระลึกเข้าใกล้หนึ่งมากจะแสดงถึงความสามารถในการค้นคืนข้อมูลที่สามารถแสดงผลที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการออกมาได้มากดังสมการที่ (2)

$$\begin{aligned} \text{ค่าความระลึก} &= \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่ค้นคืนได้และมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ}}{\text{จำนวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการทั้งหมด}} \\ &= \frac{TP}{TP+FN} \end{aligned} \quad (2)$$

3) ค่าเอฟเมเชอร์ (F - Measure)

ค่าเอฟเมเชอร์เป็นการวัดประสิทธิภาพโดยรวมของค่าความแม่นยำและค่าความระลึก สามารถคำนวณได้ ดังสมการที่ (3)

$$\text{ค่าเอฟเมเชอร์} = \frac{(2 \times \text{Precision} \times \text{Recall})}{\text{Precision} + \text{Recall}} \quad (3)$$

ผลการวิจัย

ในส่วนการนำเสนอผลการวิจัยในการพัฒนาระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกลงพาราด้วยหลักการออนโทโลยี ผู้วิจัยได้อ้างอิงข้อมูลสำหรับพัฒนาระบบงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร, 2558) สำหรับตัวอย่างการแสดงผลการวิจัยดังแสดงในรูปที่ 8 (หมายเลข 1) ผู้ใช้ป้อนข้อมูลเพื่อสืบค้นข้อมูลพันธุ์ยางพาราที่มีชื่อ “PB” เป็นองค์ประกอบ (หมายเลข 2) หลังจากนั้นระบบจะแปลคำสั่งที่ผู้ใช้ป้อนให้อยู่ในรูปของภาษา SPARQL ซึ่งเป็นภาษาสำหรับดึงข้อมูลมาแสดง หรือเรียกว่าภาษาสอบถาม (Query Language) อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นไปในรูปแบบของกราฟมีลักษณะในรูปแบบของ RDF และ OWL (หมายเลข 3) หลังจากนั้นภาษา SPARQL ไปสืบค้นหรือดึงข้อมูลในออนโทโลยีในรูปแบบไฟล์ OWL มาแสดงผล (หมายเลข 4) แสดงผลลัพธ์ตามความต้องการของผู้ใช้

Figure 8 illustrates the process of semantic search. It shows an OWL ontology snippet (1) defining classes like 'RelationalConcept' and properties like 'hasPart' and 'hasAttribute'. A SPARQL query (2) is used to search for specific information, such as 'queryGetID'. The result (4) shows the output of the query, which is a list of results.

รูปที่ 8 แสดงขั้นตอนผลการสืบค้นการข้อมูลยางพารา

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของออนโทโลยีการปลูกลงพาราจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวน 5 คน โดยการวัดประสิทธิภาพจากความถูกต้องของข้อความที่ทำการสืบค้น เพื่อเป็นการตรวจสอบผลลัพธ์ในเรื่องความถูกต้อง ค่าความแม่นยำ (Precision) ค่าความระลึก (Recall) และค่าเอฟเมเจอร์ ดังแสดงผลลัพธ์ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ผลลัพธ์การประเมินประสิทธิภาพของออนโทโลยีการปลูกลงพารา

Description	Query	Precision	Recall	F-measure
พันธุ์ยางพาราที่มีส่วนประกอบของ "PB"	has Type_name CONTAINS "PB"	1	1	1
โรคที่เกิดขึ้นกับพันธุ์ยางพาราพันธุ์ 255	has Type_name IS-A "PB255" and has Disease IS-A "โรค"	1	0.88	0.94

ตารางที่ 2: ผลลัพธ์การประเมินประสิทธิภาพของออนโทโลยียาง (ต่อ)

Description	Query	Precision	Recall	F-measure
แสดงข้อมูลพันธุ์ยางเฉพาะกลุ่มผลิตเนื้อไม้สูง	has Type_group contains “กลุ่มผลิตเนื้อไม้สูง”	1	1	1
แสดงข้อมูลผลผลิตยางพันธุ์ PB255 ในช่วงฤดูร้อน	has Tpye_name IS-A “PB255” and has Product_name IS-A “ฤดูร้อน”	1	1	1

การอภิปรายผล

ผลของงานวิจัยนี้ได้รับการพัฒนาระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกยางพาราด้วยหลักการออนโทโลยี ซึ่งประกอบไปด้วยคลาส 6 คลาสดังนี้ คลาสยาง (Rubber) คลาสพันธุ์ยาง (Type) คลาสผลผลิต (Product) คลาสการเพาะปลูก (Agriculture) คลาสโรค (Disease) และคลาการบำรุงรักษา (Treatment) และในส่วนของการสืบค้นข้อมูลพบว่าข้อมูลมีความถูกต้อง แม่นยำ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของซารินี และคณะ (2558) และ Tsai et al. (2017) โดยผลลัพธ์จากงานวิจัยนี้สามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความประสงค์จะพัฒนาระบบสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับยางพารา ซึ่งวัตถุประสงค์ของการออกแบบออนโทโลยีเพื่อนำออนโทโลยีที่มีอยู่แล้วนำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาฐานความรู้ออนโทโลยีได้อย่างรวดเร็ว หรือการนำองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นมาใช้ซ้ำ (Reusable) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดงานวิจัยของวิชุดา และคณะ (2554) และงานวิจัยนี้ได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตรวจสอบผลลัพธ์ในเรื่องความถูกต้อง ประกอบด้วย ค่าความแม่นยำ (Precision) ค่าความระลึก (Recall) และค่าเอฟเมเชอร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวงศ์พร (2557) และ Prompukdee et al. (2017)

บทสรุป

ผลของการวิจัยนี้ได้พัฒนาออนโทโลยีพัฒนาระบบสืบค้นเชิงความหมายสำหรับการปลูกยางพาราด้วยหลักการออนโทโลยี เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก เร็ว รวด และผลลัพธ์ในการสืบค้นข้อมูลมีความถูกต้อง แม่นยำ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด เพื่อแนะนำความรู้เกี่ยวกับการปลูกยางพาราสำหรับเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเภทของพันธุ์ยาง วิธีการปลูก ผลผลิตที่ได้จากการปลูกยางประเภทต่าง ๆ วิธีการเพาะปลูกยางพารา โรคที่เกี่ยวข้องกับยางพารา และวิธีการบำรุงรักษาด้านยางพารา ในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่น่ามาใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบจากตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นการตรวจสอบผลลัพธ์ในเรื่องความถูกต้อง ค่าความแม่นยำ (Precision) ค่าความระลึก (Recall) และค่าเอฟเมเชอร์ โดยมีค่าความแม่นยำเท่ากับ 100% ค่าความระลึกเท่ากับ 88% และค่าเอฟเมเชอร์เท่ากับ 94%

งานวิจัยนี้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ และสามารถนำไปพัฒนาให้มีความชาญฉลาดมากยิ่งขึ้นได้โดยมีการเพิ่มกฎ Fuzzy เพื่อช่วยให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ปริศนา มัชฌิมา และสายสุดา ปั้นตระกูล. (2530). พฤติกรรมและประสิทธิภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Office) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2561). คลอด 4 โครงการ ชง ครม.แก้ยางราคาตก เป็นของขวัญปีใหม่เกษตรกร. เข้าถึงเมื่อ (1 พฤษภาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.thairath.co.th/news/business/1433053>)
- ชารินทร์ พรหมภักดี มารุต บุรณรัช และจรัสศรี รุ่งรัตนอุบล. (2558). ระบบสืบค้นข้อมูลการรักษาด้านการแพทย์แผนไทย ด้วยฐานความรู้ออนโทโลยี. วารสารสังคมศาสตร์. ปีที่ 4. ฉบับที่ 2. หน้า 61-70.
- Noy, N. F., & McGuinness, D. L. (2001). *Ontology development 101 : A guide to creating your first ontology*. n.p.
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร. (2558). ยางพารา. เข้าถึงเมื่อ (10 พฤษภาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<http://www.arda.or.th/kasetinfo/south/para/controller/01-04-04.php>)
- มารุต บุรณรัช และเทพชัย ทรัพย์นิธิ. (2553). การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาออนโทโลยีเพื่อสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้. กรุงเทพฯ : หน่วยปฏิบัติการวิจัยวิทยาการมนุษยภาษา ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- Buranarach, M., Thein, Y. M., & Supnithi, T. (2013). A community-driven approach to development of an ontology-based application management framework. In *Semantic Technology*. Springer Berlin Heidelberg. pp. 306-312.
- ห้องปฏิบัติการวิจัยเทคโนโลยีภาษาธรรมชาติและควมหมาย. (2559). คู่มือการใช้งาน ระบบจัดการโปรแกรมประยุกต์ฐานความรู้ออนโทโลยี. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- Miao, D., Duan, Q., Zhang, H., and Jiao, N. (2009). Rough set based hybrid algorithm for text classification. *Expert Systems with Applications*. Vol. 36. No. 5. pp. 9168–9174.
- วงศ์พร คณาพงศ์. (2557). การพัฒนาออนโทโลยีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. นครราชสีมา : สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- Tsai, P.-J., Lin, Y.-H., Chen, J.-L., Yang, S.-H., Chen, Y.-C., & Chen, H.-Y. (2017). Identifying Chinese Herbal Medicine Network for Endometriosis : Implications from a Population-Based Database in Taiwan. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. pp. 1-10.
- วิชุดา โชติรัตน์, ผุสดี บุญรอด และศจีมาจ ณ วิเชียร. (2554). การพัฒนาฐานความรู้ออนโทโลยีสำหรับวิเคราะห์ข่าวออนไลน์โดยอัตโนมัติ. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ. ปีที่ 7. ฉบับที่ 14. หน้า 13-18.
- Promptukdee, C., Rungrattanaubol, J., & Pratoomsot, C. (2017). A Framework for systematizing personalized Thai Herbal Medicine : A case study covering gynecological conditions. *Journal of Computer Science*. Vol. 13. No.6. pp. 175-183.

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ พัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

A Study on Attitude of Committees toward on Roles and Responsibilities of District Health Board

สุชาดา นิมวัฒนากุล¹ อดิยาณ์ ศรีเกษตริณ² จุฬารัตน์ หัวหาญ³ และศรีอุบล อินทร์แป้น⁴

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์^{1 3 4} วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : suchadapook@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้เข้าร่วมอบรมตามโครงการพัฒนาสมรรถนะคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอจำนวน 58 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี สถานภาพสมรสคู่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอระหว่าง 2-3 ปี เห็นด้วยว่าคณะกรรมการ พชอ. มีความสำคัญต่อการดูแลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวนคณะกรรมการอยู่ระหว่าง 20-25 คน ความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือการทำงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนควรเป็นการทำงานแบบบูรณาการหลายกระทรวงรวมทั้งจากหน่วยงานภาคเอกชน รองลงมาคือ การทำงานของคณะกรรมการต้องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อ และ การทำงานของคณะกรรมการควรมีการประชุมอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาในพื้นที่ ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทำงานของคณะกรรมการเป็นทำงานเพื่อแก้ปัญหาด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพให้กับกลุ่มประชาชนเปราะบาง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาคือ ควรมีการพัฒนาสมรรถนะให้กับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอโดยเน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และควรมีการศึกษาถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนจากการดำเนินงานของคณะกรรมการ

คำสำคัญ: คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ คุณภาพชีวิต บทบาทและหน้าที่

Abstract

The aims of this descriptive study were to determine the attitude of committees toward on roles and responsibilities of District Health Board (DHB). Samples were 58 of committees who attended the

seminar for strengthening DHB. Data were collected by attitude toward on roles and responsibilities scale. Descriptive statistics were used to describe the findings.

The findings were as followed. Majority of samples were male, age between 51-60 years old, married, have education background as bachelor degree, worked as DHB between 2-3 years (38.60%). Halves of them agree that DHB are valued for enhancing quality of life among populations, and numbers of committee were between 20 and 25 persons. Regarding to the attitude toward on roles and responsibility of DHB, the highest mean scores was DHB should be have a collaboration with other agencies both from government and private, followed by DHB have to launch seamless collaboration with all level of communities, and DHB should be regularly meeting with members from a varieties of agency in order to prioritized any interventions. The lowest means score was that DHB should enhance quality of life for vulnerable group such as elderly or people with disability.

Suggestions are that DHB should be have capacity building on teamwork and how to build and strengthening collaboration. Further study should be done with larger group and should be determine the outcomes and impacts of intervention launching by DHB.

Keywords: District health board, Quality of Life, Roles and Responsibilities

บทนำ

ประเทศไทยโดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการพัฒนาระบบสุขภาพอำเภอ (District Health System: DHS) ที่ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้มีการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาตามบริบท เพื่อให้ประชาชนและชุมชนสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือกันได้ ระบบสุขภาพอำเภอคือระบบการทำงานด้านสุขภาพระดับอำเภอร่วมกันของทุกภาคส่วนด้วยการบูรณาการทรัพยากรภายใต้บริบทของพื้นที่ผ่านกระบวนการขึ้นชม และการจัดการความรู้ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนพึ่งตนเองได้และไม่ทอดทิ้งกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อสุขภาวะของชุมชน (โครงการพัฒนากลไกการสนับสนุนเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอเพื่ออำเภอสุขภาวะ มูลนิธิแพथ์ชนบทภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ.2561 ในระเบียบดังกล่าวกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ โดยคณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาในพื้นที่ ขับเคลื่อนให้มีการดำเนินการตามเป้าหมายที่ให้เกิดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ในด้านทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ และภารกิจภายใต้อำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานของรัฐ สนับสนุนเสนอแนะ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อตอบสนองและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ประสานงานหรือร่วมมือกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภออื่นโดยเน้นให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ.2561, 2561)

จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวนำสู่การปฏิบัติในแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่โดยใช้กลวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเขตพื้นที่ ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อ

รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตพบว่ามีการศึกษาวิจัยรูปแบบการดำเนินงานระบบสุขภาพระดับอำเภอของเขตสุขภาพที่ 12 ปี 2558-2560 ที่พบว่าวิธีการดำเนินงานโดยใช้การเยี่ยมเสริมพลังดำเนินงานระดับสุขภาพระดับอำเภอส่งผลให้ประชาชนร้อยละ 100 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนางานสาธารณสุขด้วยระบบสุขภาพอำเภอ ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาของ เนาวรัตน์ และคณะ (2559) ที่พบว่าการพัฒนาในระบบในการดูแลสุขภาพด้วยการบูรณาการระบบสุขภาพระดับอำเภอด้วยการเยี่ยมบ้านกับทีมหมอครอบครัวในผู้สูงอายุติดเตียง ผู้พิการ และผู้ป่วยระยะสุดท้าย และจากการศึกษาของพรเทพ (2561) ที่พบว่าการพัฒนาบริการสาธารณสุขระดับอำเภอนั้นต้องดำเนินการร่วมกันหลายส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็นคณะทำงานด้านเลขานุการ ที่คอยศึกษา ประเมินสภาวะสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เน้นการดูแลประชาชนให้ครบทุกกลุ่มวิจัย โดยจะต้องมีคณะกรรมการประสานงานระดับอำเภอ ซึ่งประกอบด้วยส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและองค์กรส่วนท้องถิ่น โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน แต่ยังไม่มีการศึกษาถึงการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ดังนั้นจึงควรศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ และระดับพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) มีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอที่เข้าร่วมอบรมตามโครงการพัฒนาสมรรถนะคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้เข้าร่วมอบรมตามโครงการพัฒนาสมรรถนะคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย จำนวน 58 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ แบบสอบถามพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

(1) ข้อมูลทั่วไปที่เป็นข้อคำถามชนิดเลือกตอบและเติมข้อความสั้นๆ จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย การสอบถามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ความสำคัญของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอต่อการดูแลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และจำนวนคณะกรรมการตามคำสั่ง

(2) ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอที่เป็นข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 17 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้ 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5-4-3-2-1 ตามลำดับ ดังนั้นคะแนนที่เป็นไปได้คือ 16-90 คะแนน ดังนั้นกำหนดค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเป็น 3 ช่วง ได้แก่ มาก ให้คะแนนระหว่าง 3.67-5.00 ปานกลาง คือคะแนนระหว่าง 2.34-3.66 และ น้อย คือคะแนนระหว่าง 1.00-2.33

(3) ข้อคำถามปลายเปิดจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ วิธีการที่คณะกรรมการใช้ในการเสริมพลังให้ประชาชนและชุมชนสามารถดูแลรับผิดชอบสุขภาพของตนเอง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และ สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการทำงานแบบใด ที่เอื้อต่อการทำงานของคณะกรรมการ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือหลังจากส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาแล้วมีการปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้ได้ค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.84

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดค่า p -value ไว้ที่ .05 ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปผลการศึกษาจากข้อคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 75.44) อายุระหว่าง 29-65 ปี ($M=49.44$, $SD=9.51$) สถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 80.70) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 63.16) เป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอระหว่าง 2-3 ปี (ร้อยละ 38.60) เห็นด้วยว่าคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอมีความสำคัญต่อการดูแลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน (ร้อยละ 47.37) จำนวนคณะกรรมการอยู่ระหว่าง 20-25 คน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ พบว่าในภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M=4.45$, $SD=0.36$) ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือการทำงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนควรเป็นการทำงานแบบบูรณาการหลายกระทรวง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งจากหน่วยงานภาคเอกชน ($M=4.88$, $SD=0.33$) รองลงมาคือ การทำงานของคณะกรรมการควรมีการประชุมอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาในพื้นที่ ($M=4.82$, $SD=0.38$) และ การทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอต้องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อ ($M=4.84$, $SD=0.37$) ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเป็นงานเพื่อแก้ปัญหาด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพให้กับกลุ่มประชาชนเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ($M=3.86$, $SD=1.23$)

ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาแตกต่างกันพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p -value .05

ในส่วนความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการนั้นกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าการเสริมพลังให้กับประชาชนและชุมชนให้สามารถรับผิดชอบดูแลสุขภาพของตนเองได้นั้นต้องเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่ในหมู่บ้าน พร้อมกับคืนข้อมูลสู่ชุมชน และนำเสนอทางเลือกในการดูแลสุขภาพให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ โดยใช้หลักการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินผล ทั้งนี้นายอำเภอในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการต้องมีความจริงจังมุ่งมั่นในการขับเคลื่อน

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอนั้นบุคลากรต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนและต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานแบบบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยมีงบประมาณที่เพียงพอ กลยุทธ์การดำเนินงานที่สำคัญคือการสร้างความศรัทธาให้ชุมชนไว้วางใจและร่วมมือ ซึ่งอุปสรรคที่สำคัญคือสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปที่ทำให้ประชาชนมุ่งเน้นแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจครัวเรือนก่อนส่งผลให้มีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ส่วนคณะกรรมการนั้นหากประธานไม่เป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน ร่วมกับการประชุมหาความต่อเนื่อง และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่น้อยจะทำให้การดำเนินงานของ

คณะกรรมการไม่บรรลุผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นการสร้างบรรยากาศแบบไม่เป็นทางการ มองเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือร่วมแรง ทำอย่างต่อเนื่อง และมีงบประมาณที่เพียงพอ จะส่งเสริมให้การทำงานของคณะกรรมการบรรลุผลลัพธ์ที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

ลักษณะทั่วไปของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการศึกษารั้งนี้มีความหลากหลายสอดคล้องกับระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีที่กำหนดว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการนั้นให้นายอำเภอเป็นประธานและมีสาธารณสุขอำเภอเป็นเลขานุการ ทั้งนี้คณะกรรมการควรมี 21 คน และมาจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้แทนภาคประชาชนในอำเภอที่ให้คัดเลือกมาจากผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมหรือชุมชนท้องถิ่น (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ.2561, 2561) แต่การศึกษารั้งนี้พบว่าคณะกรรมการมีจำนวนตั้งแต่ 20-25 คน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เนื่องมาจากบริบทการทำงานในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันออกไป

ข้อค้นพบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกันและสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอต้องมีใช้กลวิธีการดำเนินงานแบบบูรณาการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้เนื่องจากในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนนั้นจะมุ่งเน้นเฉพาะด้านสุขภาพเพียงด้านเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต จำเป็นต้องคำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคมด้วย ดังนั้นในการดำเนินการต้องให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ นอกจากนั้นการดำเนินการของคณะกรรมการนั้นต้องให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการดำเนินการแบบไร้รอยต่อ ซึ่งผลการศึกษารั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุวภัทร และคณะ (2559) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากต่อการกำหนดบทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกันในระดับอำเภอ และสอดคล้องกับการศึกษาของพรสวรรค์ (2562) ที่วิจัยและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบสุขภาพระดับอำเภอที่พบว่ารูปแบบการดำเนินงานระบบสุขภาพระดับอำเภอนั้นต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของพรเทพ (2561) ที่พบว่าการพัฒนาบริการสาธารณสุขระดับอำเภอนั้นต้องดำเนินการร่วมกันหลายส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และสอดคล้องกับการศึกษาของอรพิน (2561) ที่พบว่าการศึกษาให้ชุมชนทั้งภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพบว่าทำให้ได้กิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อม

ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเป็นทำงานเพื่อแก้ปัญหาด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพให้กับกลุ่มประชาชนเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคิดว่าการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอต้องทำงานเป็นแก้ปัญหาด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพให้กับกลุ่มประชาชนที่ครอบคลุมโดยไม่มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มประชาชนเปราะบาง ซึ่งผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพรเทพ (2561) ที่ระบุว่า การเพิ่มคุณภาพชีวิตและความเหลื่อมล้ำนั้นต้องเน้นในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ และการศึกษาของเนาวรัตน์ และคณะ (2559) ที่พบว่าการพัฒนากระบวนการดูแลสุขภาพด้วยการบูรณาการระบบสุขภาพระดับอำเภอด้วยการเยี่ยมบ้านกับทีมหมอครอบครัวในผู้สูงอายุติดเตียง ผู้พิการ และผู้ป่วยระยะสุดท้าย นั้นเป็นการดำเนินงานที่มีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างยังให้ความคิดเห็นที่ระบุว่าอุปสรรคที่สำคัญของการดำเนินงานของคณะกรรมการคือสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ดังนั้นการดำเนินงานของคณะกรรมการต้องคืบ

ข้อมูลให้กับประชาชน สอดคล้องกับการศึกษาของพรสวรรค์ (2562) ที่วิจัยและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบสุขภาพระดับอำเภอที่พบว่ารูปแบบการดำเนินงานระบบสุขภาพระดับอำเภอนั้นต้องมีการจัดการกับข้อมูลชุมชนได้

บทสรุป

จากผลการศึกษาที่พบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอนั้นต้องมีการทำงานแบบบูรณาการพร้อมกับการเสริมพลังให้กับประชาชนและชุมชนให้สามารถรับผิดชอบดูแลสุขภาพของตนเองได้นั้นต้องเรียนรู้สิ่งดีที่มีอยู่ในหมู่บ้าน พร้อมกับคืนข้อมูลสู่ชุมชน และนำเสนอทางเลือกในการดูแลสุขภาพให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ โดยใช้หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินผล ดังนั้นควรมีการพัฒนาสมรรถนะให้กับคณะกรรมการโดยมุ่งเน้นสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม การจัดการกับข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาที่ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่มีประโยชน์แต่เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยจึงควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากขึ้น และควรมีการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและชุมชนจากการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

เอกสารอ้างอิง

- โครงการการพัฒนากลไกการสนับสนุนเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอเพื่ออำเภอสุขภาพะ มูลนิธิแพथ์ชนบทภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). การขับเคลื่อนระบบสุขภาพระดับอำเภอ (รสอ.) District Health System (DHS) ฉบับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิแพथ์ชนบทภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- เนาวรัตน์ เจียรวิวัฒน์วงศ์ และคณะ. (2559). การเรียนรู้เชิงบูรณาการระบบสุขภาพระดับอำเภอและทีมหมอครอบครัว ในการพัฒนาเครือข่ายบริการสุขภาพ ด้วยกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน คุณภาพ : สุขสำราญ ห่วงใยกัน ด้วยทีมหมอครอบครัว. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. ปีที่ 3. ฉบับที่ 2. หน้า 1-16.
- พรสวรรค์ พรกาญจน์วงศ์. (2562). รูปแบบการดำเนินงานระบบสุขภาพระดับอำเภอ (District Health System) เขตสุขภาพที่ 12 ปี 2558-2560. วารสารวิชาการแพทย์เขต 11. ปีที่ 33. ฉบับที่ 1. หน้า 59-71.
- พรเทพ ศิริวนารังสรรค์. (2561). การจัดบริการสาธารณสุขระดับอำเภอ: กรณีศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย. ปีที่ 8. ฉบับที่ 1. หน้า 152-161.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ.2561. (2561, 9 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 (ตอนพิเศษ 54 ง). หน้า 1-7.
- สุภภัทร นักรู้กำพลพัฒน์ และคณะ. (2559). การประเมินผลการดำเนินการของเครือข่ายบริการสุขภาพระดับอำเภอ กรณีอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ปีที่ 7. ฉบับที่ 2. หน้า 105-130.
- อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี. วารสารร่วมพถกษณ์ มหาวิทยาลัยเกริก. ปีที่ 36. ฉบับที่ 3. หน้า 45-65.

การสำรวจทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ Survey on English Language Skills of Undergraduate Students at Kalasin University

ก้องกิตากร วิเทห์¹ สุวรินทร์ ศรีเมืองแพน² ศุภชัย ศรีหาตา³ และกมลพัฒน์ ไชยสงคราม⁴

นักศึกษา สาขา ภาษาดังประเทศ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์^{1, 2}

อาจารย์ผู้สอน สาขา ภาษาดังประเทศ, อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์^{3, 4}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : korkai7778@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทักษะภาษาอังกฤษในด้านต่างๆโดยใช้แบบสำรวจหรือแบบประเมินทักษะนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ที่เรียนคณะศิลปศาสตร์ สาขา ภาษาอังกฤษ ที่มีความสามารถทางทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ จำนวน 50 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติ (S.D)

ผลการสำรวจ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ได้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในด้านการใช้ภาษาอังกฤษไม่ต่ำกว่า 3-4 ปี ในด้านของความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ได้ใช้ภาษาอังกฤษทุกวัน โดยพบว่ามี การใช้ทักษะในการฟัง มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังอาจารย์ต่างชาตินำบรรยาย, ฟังเพลงสากล เป็นต้น ส่วนที่ รองลงมา คือ ทักษะด้านการพูด เช่นการสนทนาหรือตอบคำถามกับอาจารย์ต่างชาติ ต่อมา คือ ทักษะในด้านการอ่าน เช่น อ่านบทเรียนหรือบทความต่างๆ อ่านจดหมาย, Email เป็นต้น และทักษะในการเขียน พบว่าส่วนใหญ่จะเขียนจดหมาย หรือ Email หรือสนทนาผ่านช่องทางสื่อออนไลน์กับเพื่อนชาวต่างชาติ

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า ช่วงเวลาในการฝึกฝนน้อยและ การรู้และการจดจำคำศัพท์ ไวยากรณ์เป็นปัญหาต่อการทักษะทางด้านการอ่าน และ ทักษะทางด้านการเขียน

คำสำคัญ : ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ นักศึกษาระดับปริญญาตรี แบบสำรวจ

Abstract

The objective of this research is to explore various English language skills by using surveys or undergraduate students' skills assessment at Kalasin University. The sample group is undergraduate students of Kalasin University. The study of the Faculty of Liberal Arts in English with the ability to use English skills in various fields of 50 people. The tools used for data collection are statistics used to analyze data, ie average score, percentage, standard deviation and Test hypothesis using static (SD)

The survey results showed that undergraduate students respondents mostly have experience in using English for at least 3-4 years in terms of the frequency of use of English. Most of them use English

every day. Especially listening to foreign lecturers, listening to international music, etc. The second part is speaking skills such as conversations or answering questions with foreign teachers later, ie reading skills such as reading lessons or articles, reading letters, email etc. and writing skills found that most of them would write letters or emails or chat via online media with foreign friends.

Problems and obstacles in using the English language found that the period of training was less and knowing and memorizing vocabulary grammar is a very problematic skill in reading and writing skills.

Key words: English language skills, Undergraduate students, Surveys.

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ ความบันเทิง การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลายและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เข้าใจความขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม การคิด เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่าย กว้างขวางขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 1) จากความสำคัญของภาษาต่างประเทศตามที่กล่าวมานี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศทุกช่วงชั้น เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นรากฐานและเตรียมความพร้อมในการเรียนของเยาวชนรุ่นใหม่ ให้สอดคล้องกับสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ภาษาอังกฤษ(คอมพิวเตอร์ช่วยสอน) เพื่อใช้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษ โดยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และสามารถนำหลักภาษาอังกฤษที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนในระดับต่อไป และก่อให้เกิดพัฒนาการในการเรียนได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยมีความคาดหวังว่าเมื่อนักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา นักเรียนจะมีความรู้ความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ ภาษาย่อยทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนคติของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม (กรมวิชาการ, 2551) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการอ่าน ซึ่งเป็นทักษะที่ให้ประโยชน์สำหรับการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพชีวิตและสังคม

ซึ่งการติดต่อสื่อสารนั้นมีทั้งแบบที่เป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการโดยอาศัยทักษะการติดต่อสื่อสาร 4 ด้าน คือ

- 1) การพูด เช่น การสนทนาระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา การพูดคุยระหว่างเพื่อนร่วมงาน การพูดในที่ประชุมของบริษัท การพูดเพื่อนำเสนอ
- 2) การอ่าน เช่น การอ่านคู่มือ การอ่านสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการศึกษาจากทางเว็บไซต์
- 3) การเขียน เช่น การเขียนจดหมายเพื่อส่งงานผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การเขียนรายงาน
- 4) การฟัง เช่น การฟังบทสนทนาจากคู่สนทนา การฟังเพลงสากล การดูละครภาษาอังกฤษ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องรู้จักที่จะแสวงหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ซึ่งวิธีการแสวงหาความรู้จำเป็นต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

การฟังภาษาอังกฤษ การฟังเป็นจุดเริ่มต้นแห่งทักษะการเรียนรู้และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นจุดสำคัญ ในการเริ่มต้นการเรียนรู้ภาษา (Morley, 2001, p. 69) และการฟังเป็นความสามารถของบุคคลที่จะทำความเข้าใจในสิ่งที่คนอื่นพูด (Saricoban, 1999) จากผลการศึกษาของรอล์ฟและสตีเวน (Ralph & Steven, 1957) พบว่าทักษะการฟังใช้มากที่สุด ร้อยละ 46% ทักษะการพูด ร้อยละ 30% ทักษะการอ่าน ร้อยละ 16% และทักษะการเขียน ร้อยละ 9% สอดคล้องกับการศึกษาของเมนเดลโซห์น (Mendelsohn, 1995 as cited in Galikjani and Ahmadi, 2011, p. 978) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารในชีวิตประจำวัน คนเราใช้เวลาเฉลี่ยร้อยละ 40-50 ของเวลาทั้งหมดไปในการฟัง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของฮอลลี (Holley, 1980 as cited in Gilakjani and Ahmadi, 2011, p. 978) ที่พบว่า การสื่อสารส่วนใหญ่ของนักศึกษาเป็นทักษะ การฟัง ร้อยละ 52.5 ดังนั้นจะเห็นว่าทักษะการฟังมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะหากผู้ฟังมีทักษะการฟังที่ดี ย่อมส่งเสริมให้ทักษะการพูดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าได้รับการฝึกทักษะการฟังไม่เพียงพอจะมีผลทำให้ ไม่สามารถใช้ภาษาในการสนทนาได้ ดังนั้นควรใส่ใจในทักษะการฟัง เพื่อให้การฟังประสบผลสำเร็จโดย เฉพาะอย่างยิ่งการฟังภาษาอังกฤษในทางวิชาการ

การพูดภาษาอังกฤษ การพูดเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารตลอดจนเป็นการแลกเปลี่ยน บทบาทระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจในสารหรือความคิดที่ผู้พูดได้ถ่ายทอด (Tsitsopoulou, 1992, p. 56) สิ่งสำคัญในการพูดคือต้องทำให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนพูด นั่นคือผู้พูดต้องสามารถเลือกใช้คำ สำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม (Valette, 1977, p.120)

การอ่านภาษาอังกฤษ การอ่านเป็นการสร้างความหมายจากข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ ซึ่งผู้อ่านจะ ต้องใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงระหว่างข้อความหรือข้อมูลที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อให้ สามารถเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง (Conley, 1995, p. 6) การอ่าน เพื่อทำความเข้าใจนั้นผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระบบการเขียน มีความรู้ความสามารถด้านภาษา มีความสามารถในการตีความ ความสัมพันธ์ของคาร์ระดับประโยค ความรอบรู้ในด้านของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีตามบริบทของสิ่งที่อ่าน (William, 1993, pp. 2-8)

การเขียนภาษาอังกฤษ การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความรู้ และข้อมูลจากทักษะอื่นๆ เช่นการฟัง การคิด การพูดมาประกอบเพื่อจะถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด ดังนั้นจะเห็นว่า การเขียนจะเป็นทักษะที่ ยากมาก เนื่องจากจะต้องถ่ายทอดสิ่งที่คิด สิ่งที่รู้ให้บุคคลอื่นรับรู้ผ่านอักษร ผู้ที่จะเขียนได้ดีนั้นต้องเป็นผู้ ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ตลอดจนมีเทคนิคการเขียนที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้ สู่อื่นได้ โดย การเขียนที่ดีนั้นจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย และพยายามเรียงลำดับความสำคัญให้เป็นไปอย่างมีขั้นตอน (Arapoff, 1967, pp. 119-120)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน มีความจำเป็นต้องใช้ควบคู่กันไปในการเรียน การทำงาน การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน ถ้าหากขาดทักษะด้านใดด้านหนึ่งไปจะส่งผลให้การสื่อสารนั้นไม่มีประสิทธิภาพ หากเกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดอาจส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในคู่สนทนาหรือการทำงานได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้านคือการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการใช้ภาษาอังกฤษ

ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ สาขา ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ที่เรียนคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ
ที่มีความสามารถทางทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ จำนวน 50 คน
(ชั้นปีที่ 1 จำนวน 6 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 21 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 9 คน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 14 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การใช้แบบสอบถามโดยครอบคลุมข้อคำถามการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

การดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสำรวจและประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบสำรวจและแบบประเมิน มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมดังนี้

- 1.) หาข้อมูลเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน
- 2.) แบบสอบถามที่ใช้สำหรับการวิจัย ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้กรอกแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

ระดับการใช้มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับการใช้มาก	ให้	4	คะแนน
ระดับการใช้ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับการใช้น้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับการใช้น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยระดับของการใช้ภาษาอังกฤษ ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538, น. 100)

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง มีระดับการใช้น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง มีระดับการใช้น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง มีระดับการใช้ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง มีระดับการใช้มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง มีระดับการใช้มากที่สุด

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน (เป็นคำถามปลายเปิด)

- 3.) นำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ที่เรียนคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ ที่มีความสามารถทางทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ จำนวน 50 คน (ชั้นปีที่ 1 จำนวน 6 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 21 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 9 คน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 14 คน) โดยใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973, p. 125) ได้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน

$$\text{ใช้สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \text{ จะได้} \\ = 50 \div (1 + (50 \times 0.05^2))$$

$$= 50 \div 1.125$$

$$= 45$$

- 2.) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ (S.D)
- 3.) สถานที่สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล คือ คณะศิลปศาสตร์ สาขา ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ผลการวิจัย

1.) จำนวนการใช้ภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนการใช้ภาษาอังกฤษ

ทักษะในด้านการใช้ ภาษาอังกฤษ	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการฟัง	1	2	7	14	37	74	4	8	1	2
ด้านการพูด	1	2	30	60	15	30	3	6	1	2
ด้านการอ่าน	1	2	29	58	17	34	2	4	1	2
ด้านการเขียน	2	4	11	22	26	52	9	18	2	4

จากตารางที่ 1 จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟัง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 74 ทักษะด้านการพูด ใช้ในระดับมาก จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ทักษะในด้านการอ่าน ใช้ในระดับมาก จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และ ทักษะในด้านการเขียน ใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52

ระดับการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยทักษะที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ ทักษะในด้านการฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังอาจารย์ต่างชาติบรรยาย, ฟังเพลงสากล เป็นต้น ส่วนที่ รองลงมา คือ ทักษะด้านการพูด เช่น นำเสนอรายงาน การสนทนา หรือ ตอบคำถามกับอาจารย์ต่างชาติ ต่อมา คือ ทักษะในด้านการอ่าน เช่น อ่านบทเรียน หรือ บทความต่างๆ อ่านจดหมาย, Email เป็นต้น และทักษะในการเขียน พบว่าส่วนใหญ่จะเขียน รายงาน, จดหมาย หรือ Email หรือสนทนาผ่านทางสื่อออนไลน์ กับ เพื่อนชาวต่างชาติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	X	S.D.	ระดับการใช้
ด้านการฟัง	3.06	0.61	ปานกลาง
ด้านการพูด	3.54	0.73	มาก
ด้านการอ่าน	3.54	0.70	มาก

ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	X	S.D.	ระดับการใช้
ด้านการเขียน	2.94	0.90	ปานกลาง
รวม	3.27	0.74	ปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสำรวจ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 74% ของกลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทักษะในด้านการฟังอยู่ในระดับปานกลาง แต่กลับมีจำนวนมากว่า ทักษะในด้านอื่นๆ เนื่องจากในแต่ละสัปดาห์นักศึกษาต้องเรียนกับอาจารย์ต่างชาติอย่างน้อยๆ 2-3 คลาสต่อสัปดาห์ และ ต้องฟังอาจารย์บรรยายในคลาสอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 2-3 ชั่วโมง ต่อคาบเรียนจึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้ทักษะนี้จำนวนมากกว่า ทักษะในด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเมนเดลโซน (Mendelsohn, 1995 as cited in Galikjani and Ahmadi, 2011, p. 978) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารในชีวิตประจำวัน คนเราใช้เวลาเฉลี่ยร้อยละ 40-50 ของเวลาทั้งหมดไปในการฟัง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะในด้านนี้ คือ การสรุปใจความของการสนทนา หรือ ความเข้าใจในการสนทนา จากการเก็บข้อมูลในส่วนที่ 3 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องการตีความหมายและสำเนียงที่คู่สนทนาใช้/ความเร็วในการสนทนา และความรู้เรื่องคำศัพท์ทางเทคนิคหรือวิชาการนั้นน้อยมากจึงเป็นปัญหาต่อการฟังแต่การสนทนา

ส่วนในด้านทักษะการพูดและการอ่าน มีนักศึกษา ร้อยละ 58% - 60% ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความสามารถในการใช้ทักษะในด้านนี้ได้ดี เนื่องจากนักศึกษาที่ใช้ทักษะนี้จะอยู่ในชั้นปี 3-4 เพราะจะมีคลาสวิชาที่ต้องใช้การพูดการสื่อสารในการสอบมากกว่าชั้นปีอื่นๆจึงทำให้ มีการใช้ทักษะทางด้าน การพูด อยู่ในระดับมากและอีกทั้งประสบการณ์การใช้ภาษาที่เป็นวิชาการมากกว่า ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะในด้านนี้ คือ การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อจะสื่อสาร จากการเก็บข้อมูลในส่วนที่ 3 พบว่านักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการเรียนรู้คำศัพท์ที่เป็นวิชาการน้อยมากจึงทำให้การเลือกใช้คำศัพท์ในการสื่อสารนั้นเป็นอุปสรรคต่อการสนทนาระหว่างคู่สนทนา แต่ก็มีนักศึกษาบางส่วนสามารถเลือกใช้ภาษาเพื่อการสนทนาได้อย่างคล่องแคล่วเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ(Valette, 1977, p.120) ที่ว่า สิ่งสำคัญในการพูดคือต้องทำให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนพูด นั่นคือผู้พูดต้องสามารถเลือกใช้คำ สำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม

ส่วนการอ่านนั้นพบว่านักศึกษา ร้อยละ 58% ของกลุ่มตัวอย่าง สามารถอ่านได้โดยไม่ต้องใช้คำอ่านที่เป็นภาษาไทยช่วยในการอ่าน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะในด้านนี้ คือ ความคล่องแคล่วในการอ่าน และ การสรุปเนื้อหาที่อ่าน จากการเก็บข้อมูลในส่วนที่ 3 พบว่านักศึกษา จะมีปัญหาเรื่องการตีความหมายและสรุปเนื้อหาที่อ่าน เนื่องจากการเรียนรู้คำศัพท์นั้นไม่เพียงพอจึงทำให้การสรุปเนื้อหานั้นเป็นไปได้ยากอีกทั้งคำศัพท์ที่เป็นทางเทคนิค (คำศัพท์เฉพาะ) ที่เป็นปัญหาต่อการอ่าน และทักษะในด้านการเขียน พบว่า มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 52% ของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้ทักษะนี้ได้ในระดับปานกลาง เนื่องจากการทักษะเขียนนั้นต้องใช้ทักษะในด้านการฟังและการอ่านในการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะในด้านนี้ และความรู้เรื่องโครงสร้างและหลักไวยากรณ์ ซึ่งตรงกับการศึกษาของ (Arapoff, 1967, pp. 119-120) ที่ว่า การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความรู้ และข้อมูลจากทักษะอื่นๆ เช่นการฟัง การคิด การพูดมาประกอบเพื่อจะถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด ดังนั้นจะเห็นว่าการเขียนจะเป็นทักษะที่ ยากมาก จึงทำให้เป็นปัญหาต่อการสื่อสารของนักศึกษาเป็นอย่างมาก จากการเก็บข้อมูลในส่วนที่ 3 พบว่านักศึกษานั้นมีความรู้เรื่องโครงสร้างและหลักไวยากรณ์อยู่ในระดับน้อย จึงทำให้การแต่งประโยคนั้นผิดพลาด อีกทั้งการเลือกใช้คำศัพท์ที่จะแต่งประโยค จึงทำให้เป็นปัญหาต่อการพัฒนาทักษะในด้านนี้เป็นอย่างมาก

จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่าทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษานั้นอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งพบว่ามีปัญหาในการพัฒนาทักษะของนักศึกษา คือ การศึกษาคำศัพท์ใหม่ๆ นักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่ค่อยใส่ใจในการศึกษาค้นคว้าหา

คำศัพท์หรือเนื้อหาเพื่อพัฒนาทักษะและศักยภาพของตัวนักศึกษาเอง และประสบการณ์ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติก็น้อยมาก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อสำรวจข้อมูลทักษะพื้นฐานของนักศึกษาเพื่อมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม หากต้องการข้อมูลที่ลึกซึ้งมากกว่านี้ ควรจะมีการจัดสอบประเมินทักษะของนักศึกษา เพื่อให้ได้เห็นสภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในแต่ละด้านอย่างแท้จริง และควรสำรวจนักศึกษาในสาขาต่างๆ เช่น สาขา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมวลชน สาขา ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว, สาขา ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในแต่ละด้านอย่างแท้จริง เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา นักศึกษาได้อย่างแท้จริง

จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ในแต่ละด้าน ยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ นักเรียน, นักศึกษา หรือ ทุกๆหน่วยงาน เนื่องจากวิทยาการความรู้ต่างๆ สื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศทางด้าน เทคโนโลยี สื่อสังคมออนไลน์ ส่วนมากจะถูกถ่ายทอดจาก ทวีปยุโรป ดังนั้นการทำงาน, การศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องแสวงหาข้อมูลจากสารสนเทศเหล่านั้นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนเป็นการเพิ่มศักยภาพให้ตนเอง ดังนั้น นักศึกษาที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ควรจะหาเทคนิคเพื่อฝึกฝนทักษะในด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทั้ง การฟัง, พูด, อ่าน และ เขียน หาก นักศึกษาหมั่นฝึกฝนใช้ทักษะภาษาอังกฤษในแต่ละด้านได้ดีย่อมส่งเสริมศักยภาพของตัว นักศึกษาเอง

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ โฆษชุนหนันท์. (2559). การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ วิศวกรไทย : กรณีศึกษาบริษัทญี่ปุ่น ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. ม.ป.ท.
- นงสมร พงษ์พานิช. (2554). การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจา ของนิสิตคณะวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตศรีราชา ตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2511. ม.ป.ท.
- เยาวลักษณ์ ยิ้มอ่อน. (2557). การใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. เข้าถึงเมื่อ (10 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก
(https://journal.pim.ac.th/uploads/content/2014/12/o_198s2q2ja125pv483d7180018udi.pdf)
- โสภิตา ไตรโร. (2558). พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สืบค้นจาก.
- Arapoff, N. (1967). Writing : A thinking process. *Tesol Quarterly*. Vol. 1. No. 5. pp. 119-120.
- Conley, M. W. (1995). *Content reading instruction : A communicative approach*. 2nd ed. New York : McGraw-Hill.
- Gilakjani, A. P. and Ahmadi, R. M. (2011). A study of factors affecting EFL learners' English listening comprehension and the strategies for improvement. *Journal of Language Teaching and Research*. Vol. 2. No. 5. pp. 977-988
- Morley, J. (2001). *Teaching English as a Second or Foreign Language*. 3rd ed. Boston : Heinle & Heinle.

- Ralph, N. G. & Stevens, S. L. (1957). Are You Listening ?. New York : McGraw-Hill.
- Saricoban, A. (1999). The teaching of listening. In The internet TESL Journal. Access (26 August 2015)
Available (<http://iteslj.org/Articles/Saricoban-Listening.html>.)
- Tsitsopoulou, E. (1992). Conversation Classes. In English Teaching Forum. New York : Oxford University Press.
- Valette, R. M. (1977). Modern language testing. New York : Harcourt Brace Jovanovich.
- William, E. (1993). Reading in the language classroom. London : McMillian.
- Yamane, T. (1973). Statistic: An introductory analysis. 3rd ed. New York : Harper and Row.

สภาพการศึกษาของนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสระแก้ว ประเทศไทย

Education Conditions of Students Who are Parents of Foreign Workers in SaKaeo Province, Thailand

วิจิต แสงสว่าง¹ นวีสนันท์ วงศ์ประสิทธิ์² และสุมลลา พรพมา³

สาขาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น¹

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์² หัวหน้าแผนกห้องคลอด โรงพยาบาลบางปะกุง³

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : wssw_9@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการศึกษาประถมศึกษาสำหรับเด็กของผู้ปกครองที่ย้ายถิ่นฐานในจังหวัดสระแก้วประเทศไทยและเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเหล่านี้ การวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยได้รับการออกแบบด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยนักเรียน 20 คนผู้ปกครองของนักเรียน 20 คนและครู 6 คนที่สอนในโรงเรียนที่เลือก การสุ่มตัวอย่างแบบเลือกแบบเฉพาะเจาะจงได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษานี้ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์แบบเนื้อหา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวกัมพูชาซึ่งอาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้าง พวกเขาใช้ภาษาท้องถิ่นของพวกเขาที่บ้านในขณะที่ภาษาไทยส่วนใหญ่ใช้ที่โรงเรียนพวกเขามีความตั้งใจสูงในชั้นเรียน ครูพยายามสอนและดูแลพวกเขาอย่างเท่าเทียมกัน แต่ในบางครั้งครูอาจไม่ได้ดูแลอย่างเท่าเทียมกันตามความคิดของพ่อแม่ชาวไทย เด็กทุกคนต้องการเรียนและทำงานในประเทศไทยมากกว่าอยู่บ้านเกิด ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ สำหรับพวกเขาคือการเคลื่อนย้ายของพ่อแม่เพื่อหางานทำที่ส่วนใหญ่ต้องย้ายไปอยู่กับพ่อแม่ ดังนั้นพวกเขาก็ออกจากการศึกษา กำแพงด้านภาษาเป็นปัญหาการสื่อสารหนึ่งในนั้น ขอแนะนำให้กระทรวงศึกษาธิการควรสร้างหลักสูตรกลางหรือหลักสูตรนานาชาติสำหรับนักเรียนจากประเทศอื่น ๆ เนื่องจากการศึกษาระดับประถมศึกษาผ่านการศึกษาระดับสูงควรรวมถึงการฝึกอบรมภาษาอาเซียนสำหรับครูไทย

คำสำคัญ: นักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองของแรงงานข้ามชาติ จังหวัดสระแก้ว ประเทศไทย

Abstract

This study aimed to investigate current conditions in primary education for students with immigrant-worker parents in Sa Kaeo Province, Thailand in order to find out problems and obstacles that occurred among these students. A qualitative study was used with an in-depth interview technique. The participants were 20 students, 20 student's parents, and six teachers who taught in the selected school. A purposive sampling technique was employed in this study. A content analysis technique was used to analyze the data. It was found that most of students were Cambodians where the parents' occupation was mostly mercenaries. They used their own local languages at home and Thai language at school. They had high

intention in class. The teacher tried to teach and take care of all students equally, but sometimes teachers did probably not attend them equally according to the thoughtful of Thai parents. All students reported a preference to study and work in Thailand more than in their homeland. Other problems and obstacles for them were the movement of their parents to find a job where most of them had to move with their parents; hence they quit their study. The language barrier was one of the communication problems among these students. It is recommended that the Ministry of Education of Thailand should create a central course or international course for students from other countries, therefore the education in primary school through higher education should include the training of ASEAN language for Thai teachers.

Keywords: Primary education, immigrant-workers parents, SaKaeo Province, Thailand

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี 2558 ประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 10 ประเทศคือ ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน ได้ก้าวเข้าสู่ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” การดำเนินงานต่างๆ จะเป็นไปตามความเห็นชอบร่วมกันของประเทศสมาชิก คือ จะมีตลาดและฐานการผลิตสินค้าร่วมกัน มีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีโดยแรงงานจะถูกจัดเป็นกลุ่มสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของอาเซียน โดยอาเซียนที่มีข้อตกลงร่วมกันว่าจะมีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีมีอยู่ 8 อาชีพ ได้แก่ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก การสำรวจ นักบัญชีทันตแพทย์แพทย์ และการบริการ/การท่องเที่ยว แต่อาชีพอื่นๆ ก็ต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรม เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างไม่ติดขัด และเพื่อรองรับการเข้ามาท่องเที่ยวของเพื่อนบ้านจากอาเซียนที่คาดการณ์ว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น (ชุดิมา, 2558)

ปัญหาที่พบจากการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน แรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะจากเมียนมาร์ สปป.ลาว และกัมพูชา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ (UNSKILLED LABOUR) จะไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทย ซึ่งในความเป็นจริงประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ไม่เคยมีการตกลงแต่อย่างใดที่จะให้มี การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานไร้ฝีมือ แม้จะมีเป้าหมายในการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี ก็เป็นเพียงการตั้งเป้าหมายว่าจะให้แรงงานฝีมือ (SKILLED LABOUR) สามารถเคลื่อนย้าย ได้เท่านั้น แต่ในความเป็นจริง ณ ปัจจุบันการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี ก็ยังไม่ได้เกิดขึ้น จะมีก็เพียงการกำหนดคุณสมบัติไว้ก่อนเท่านั้นว่า ถ้าในวันหนึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนมีการอนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือได้อย่างเสรีแล้ว แรงงานที่ทำได้ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อตกลงยอมรับร่วม (MUTUAL RECOGNITION ARRANGEMENTS: MRAS) เหล่านี้เท่านั้นที่จะสามารถเข้ามาทำงานและออกไปทำงานในประเทศอาเซียนได้อย่างเสรี การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวที่เป็นแรงงานระดับกลางหรือแรงงานไร้ฝีมือที่เราพบเห็นอยู่ทุกวันนี้ เป็นผลมาจากกฎข้อบังคับอื่นๆ ที่ฝ่ายไทยสร้างขึ้นมานั้นคือ การอนุญาตให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากในปัจจุบัน ในตลาดแรงงานของไทยเริ่มประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานแล้ว โดยเฉพาะแรงงานวัยฉกรรจ์ที่พร้อมจะทำงานที่ใช้แรงงานเข้มข้น มักจะเป็นงานที่มีลักษณะเป็นงานหนัก

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกของประเทศไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 165 กิโลเมตร ดังนั้นแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จึงเป็นชาวกัมพูชา รองลงมาคือแรงงานจากลาว และพม่า ดังข้อมูลของสำนักงานแรงงานจังหวัดสระแก้ว (2558) ที่แสดงจำนวนแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตาม

กฎหมาย ณ เดือน มิถุนายน 2557 ทั้งหมดจำนวนทั้งสิ้น 73 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อนุญาตให้เข้ามาอยู่ชั่วคราว (มาตรา 9) จำนวน 60 คน และประเภทมาตรา 12 (ยกเว้นมติกรม.) จำนวน 0 คน ประเภทมาตรา 13 จำนวน 13 คน สำหรับ แรงงานข้ามชาติตามมติคณะรัฐมนตรี (คสช.) เป็นแรงงานที่ประเทศไทยอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว เพื่อทดแทนการขาดแคลนแรงงานในประเทศไทย พบว่า จำนวนแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในระบบทะเบียนของสำนักงานแรงงานจังหวัดสระแก้ว (2558) จำนวนทั้งสิ้น 8,534 คน หากพิจารณาตามสัญชาติ พบว่า สัญชาติกัมพูชามีถึง 8,311 คน ขณะที่แรงงาน ลาวมี 136 คน พม่ามี 87 คน ซึ่งจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนมีจำนวนน้อยมากหากเทียบกับจำนวนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ไม่ได้จดทะเบียนซึ่งแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ไม่ได้จดทะเบียนนี้ ก่อให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุขไม่ต่างกัน

ผลกระทบจากแรงงานข้ามชาติที่เข้ามา ได้แก่ เด็กที่เกิดที่เมืองไทยหรือเด็กที่ติดตามกับแรงงานที่มาจากประเทศนั้นๆ ยังไม่ได้รับการดูแลทั้งสภาพการเป็นอยู่ หรือความจำเป็นพื้นฐานและการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงพอ เหมาะสมตามวัย (สุวารี และคณะ, 2556) สอดคล้องกับ ข้อมูลของสถาบันรามจิตติ พบเด็กด้อยโอกาสกว่า 5 ล้านคน วนเวียนอยู่ในการศึกษาไทย โดยได้มีการประมาณว่ามีเด็กถูกแรงงานข้ามชาติที่ยังเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษาจำนวนประมาณ 2.5 แสนคน ยังไม่นับเด็กไร้สัญชาติอีกกว่า 2 - 3 แสนคน ซึ่งปัญหาของเด็กถูกแรงงานข้ามชาติมีปัญหามากหลาย ตั้งแต่การไม่รู้หนังสือ ไม่มีโอกาสเรียนทั้งในแบบไทยหรือในแบบของวัฒนธรรมตนเอง ปัญหาการออกกลางคัน เนื่องจากต้องการเคลื่อนย้ายตามพ่อแม่หรือเนื่องจากสถานะทางกฎหมายที่ทำให้พ่อแม่หวาดกลัวที่จะให้ลูกเรียนต่อ ปัญหาสุขภาพอนามัยไปจนถึงปัญหาการถูกบังคับค้าแรงงานและเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) แม้ไม่มีตัวเลขอย่างเป็นทางการว่า มีเด็กต่างด้าวจำนวนเท่าไรในประเทศไทยขณะนี้ แต่สถิติในปี พ.ศ.2547 ที่มีการจดทะเบียนครอบครัวของแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ พบว่ามีเด็กอายุ 0-15 ปี จำนวน 93,082 และในปี 2549 จากข้อมูลกลุ่มน้อย และประชากรต่างชาติจากประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา ที่มาจดทะเบียนประวัติ แสดงว่ามีเด็กและเยาวชนอายุ 5-18 ปี ประมาณ 2.5 แสนคน กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยสาเหตุใหญ่ก็คือ ติดตามพ่อแม่ ครอบครัวที่เข้ามาทำงานหรือย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากปัญหาความขัดแย้ง ตามชายแดน และเด็กบางส่วนก็มาเกิดในประเทศไทย (อรรถฉัตร, 2556) และปัญหาขณะนี้ในประเทศไทยยังไม่มีระบบแน่ชัดว่าเด็กจำนวนเหล่านั้นได้รับการศึกษามากน้อยเพียงใด สมพงษ์ (2557) กล่าวว่า เด็กข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาครมีเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่มีโอกาสรับการศึกษา คิดเป็นสัดส่วนหนึ่งในสาม อีกสองส่วนเกือบ 4-5,000 คน ที่ยังไม่มีข้อมูล จึงเป็นปัญหาที่ผู้เกี่ยวข้องระบบการศึกษาต้องมาช่วยกันพัฒนาอนาคตของสังคมโลกเหล่านั้นให้มีรากฐานที่มั่นคงต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาเห็นความสำคัญของการศึกษาของเด็กที่มีผู้ปกครองเป็นแรงงานข้ามชาติดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันการศึกษาระดับประถมศึกษาและปัญหาและอุปสรรคที่พบ ของเด็กที่มีผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสระแก้ว ประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของกลุ่มดังกล่าวให้ประสิทธิภาพสูงสุดต่อสังคมและโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ได้แก่ เด็กนักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าว จำนวน 20 คน ผู้ปกครองที่เป็นแรงงานต่างด้าว จำนวน 20 คน และครูผู้สอนเด็กแรงงานต่างด้าว จำนวน 6 คน รวมจำนวน 46 คน

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดเกณฑ์คัดเลือก คือ เป็นเด็กนักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าว จำนวน 20 คน เป็นผู้ปกครองที่เป็นแรงงานต่างด้าว จำนวน 20 คน และเป็นครูผู้สอนเด็กแรงงานต่างด้าว จำนวน 6 คน เกณฑ์คัดออก คือ ไม่ได้เป็นเด็กนักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าวและหรือไม่สมัครใจให้ข้อมูล เป็นผู้ปกครองที่เป็นแรงงานต่างด้าวและหรือไม่สมัครใจให้ข้อมูล และไม่ได้เป็นครูผู้สอนเด็กแรงงานต่างด้าว และหรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนเด็กแรงงานต่างด้าว

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการการจับใจความสำคัญ สรุปความ และตีความที่ตรงวัตถุประสงค์การวิจัย (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง สภาพการศึกษาของนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสระแก้ว ประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการศึกษาระดับประถมศึกษาของเด็กที่มีผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสระแก้ว ประเทศไทย พบว่า

สภาพทั่วไป เด็กนักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นแรงงานข้ามชาติทุกคนเป็นชาวกัมพูชา พ่อแม่เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มาจากกัมพูชาทั้งสองคน มาทำงานทำที่ประเทศไทย และจะต้องกลับไปเยี่ยมญาติที่ประเทศกัมพูชา โดยเฉลี่ยปีละครั้ง ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “กลับบ้านที่พนมเปญปีละ 1 ครั้ง” (P.8) พ่อแม่มีอาชีพรับจ้างทางด้านเกษตรกรรม ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “แม่มารับจ้างตัดอ้อยกับพ่อ” (P.13)

สภาพความเป็นอยู่ที่บ้านของเด็กนักเรียน อาศัยอยู่กับบิดา มารดาที่บ้านเช่า ซึ่งอยู่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่รวมกันกับแรงงานครอบครัวอื่น ๆ ด้วยอย่างแออัดหนาแน่น ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “เป็นบ้านเช่าคะ ให้เช่าอยู่กันหลายครอบครัวต่อหลัง ค่อนข้างแออัด” (P.10)

การใช้ภาษาในการสื่อสาร เด็กนักเรียนใช้ภาษาไทยในโรงเรียนและใช้ภาษากัมพูชาที่บ้านของตนเอง เด็กบางคนพูดไทยได้ แต่บางคนยังพูดไม่ได้ ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “เด็กที่มาเรียนพูดไทยได้ทุกคน เพราะพ่อแม่เค้าทำงานกับคนไทยเลยได้ภาษา แต่เด็ก ๆ เค้าพูดกัมพูชาได้ แต่จะไม่พูดให้คนนอกบ้านได้ยิน” (P.14)

สภาพการเรียนการสอนที่โรงเรียน พบว่า เด็กข้ามชาติเรียนห้องเดียวกับเด็กไทย เด็กร่าเริงปกติดีเข้ากับเพื่อนได้ดี ครูสอนเด็กเหมือนกันไม่แบ่งแยกไทยหรือกัมพูชา เด็กข้ามชาติส่วนใหญ่มีความตั้งใจเรียน ผลการเรียนอยู่ในระดับสูงและความประพฤติดีอ่อนน้อม ถ่อมตน ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “ผลการเรียนถือว่าดีคะ จะว่าไปดีกว่าเด็กไทยเราด้วยซ้ำ ผลการเรียนจะอยู่ในระดับ Top ของห้อง จะมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เรื่องความประพฤติจะดีกว่าเด็กเราเนื่องจากว่า เค้าคิดว่าเค้าไม่ได้มีสิทธิเสรีภาพอะไรมากมาย ก็เลยต้องอยู่แบบถ่อมตน” (P.12)

สภาพการจัดที่นั่งและการให้ร่วมกิจกรรม พบว่า บางคนถูกจัดให้อยู่หลังห้องนั่งด้วยกันกับเพื่อนข้ามชาติที่มาด้วยกัน และเวลาโรงเรียนมีกิจกรรมการแสดงประจำปีมักจะจัดให้อยู่แถวหลัง เนื่องจากเกรงใจพ่อแม่เด็กไทยที่มาชมการแสดงของลูกตนเอง ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “เวลาจัดการแสดงจะให้อยู่แถวหลัง ถึงแม้จะแสดงเก่งกว่า

เด็กไทยบางคน แต่เพราะเกรงใจพ่อแม่เด็กไทยมาร่วมชมการแสดงของลูกตนเอง ครูจะถูกต้องว่าหากให้เด็กข้ามชาติมาอยู่หน้าเด็กไทย”

ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

จากการศึกษาพบปัญหาส่วนใหญ่คือ พ่อแม่ของเด็กไม่สนับสนุนให้เด็กเรียนต่อจนจบระดับประถมศึกษา ทำให้การเรียนไม่ต่อเนื่องจนจบระดับประถมศึกษาตอนต้นหรือการลาออกกลางคันของเด็กนักเรียนซึ่งยังเรียนไม่จบชั้นประถมปีที่ 6 บางคนเรียนแค่ชั้นประถมปีที่ 5 ก็ต้องลาออกไป เนื่องจากพ่อแม่ย้ายถิ่นฐานการทำงานจากการเข้ามาแบบผิดกฎหมายของพ่อแม่เด็ก ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “เพราะบางครั้ง พ่อแม่เด็กเข้ามาแบบผิดกฎหมาย ก็ต้องมีการย้ายถิ่นฐาน พ่อย้ายถิ่นฐานเด็กก็ต้องออกไปด้วย มีเด็กหลายคนต้องย้ายไปย้ายมาตามพ่อแม่ คือ เด็กต้องย้ายตามการรับจ้างของพ่อแม่ไปเรื่อยๆ ตอนนี้มีเด็กอยู่ 2 คน ซึ่งเป็นพี่น้องกัน พ่อแม่เค้ามารับจ้างอยู่ใกล้ๆโรงเรียน ซึ่งเค้าขออนุญาตเข้ามาเมืองไทยอย่างถูกต้อง ก็เลยได้เรียนอยู่ที่นี่อย่างถาวร” (P.16) สอดคล้องกับอีกท่านหนึ่งที่พบว่า เนื่องจากพ่อแม่มีฐานะยากจนต้องการให้ลูกไปช่วยทำงานจึงให้ออกจากโรงเรียน สอดคล้องกับอีกคนที่กล่าวว่า “และก็มีเด็กบางส่วนที่ผู้ปกครองให้ออกกลางคัน เพราะไม่มีเงิน คือเราก็ดำเนินไม่ได้คิดค่าเล่าเรียนนะคะ แต่เค้าต้องการให้ลูกที่โตแล้ว พ่อจะช่วยทำงานได้ ไปช่วยกันทำงานรับจ้างต่างๆ เช่นเก็บข้างโพด เพื่อช่วยกันทำมาหากิน ยังไม่เคยมีใครเรียนถึงระดับมัธยมเลยคะ” (P.10) สอดคล้องกับอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “อย่างที่บอก พ่อโตขึ้นถึงระดับ ป.5 พ่อแม่ก็เอาออกหมด ไปช่วยทำงาน นำเสียดาย บางคนเรียนเก่ง บางคนเล่นกีฬาเก่ง เป็นเด็กไม่ซี้เกียจ คือเราก็ดำเนินไม่ได้ทำอะไรได้ เพราะพ่อแม่เค้าไม่ให้เรียน” (P.11) ปัญหาการใช้ภาษาสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับพ่อแม่และเด็กบางคนที่ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ ทำให้ไม่สามารถสื่อสารกันได้เข้าใจ ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “ก็มีปัญหาพูดกันไม่เข้าใจถ้าพ่อแม่พูดไทยไม่ได้” (P.18)

การอภิปรายผล

จากการศึกษาประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้แก่ ประเด็นพ่อแม่ของเด็กไม่สนับสนุนให้เด็กเรียนต่อจนจบระดับประถมศึกษา เนื่องจากมีการลาออกกลางคันของนักเรียน ทำให้การเรียนไม่ต่อเนื่องจนจบระดับประถมศึกษาตอนต้นหรือการลาออกกลางคันของเด็กนักเรียนซึ่งยังเรียนไม่จบชั้นประถมปีที่ 6 บางคนเรียนแค่ชั้นประถมปีที่ 5 ก็ต้องลาออกไป เนื่องจากพ่อแม่ย้ายถิ่นฐานการทำงานจากการเข้ามาแบบผิดกฎหมายของพ่อแม่เด็ก หรือพ่อแม่ยากจนต้องการให้ลูกมาช่วยรับจ้างทำงาน ทำให้เด็กนักเรียนขาดโอกาสการเรียนต่อจนจบในระดับชั้นพื้นฐานและระดับสูงต่อไปอีก สอดคล้องกับการศึกษาของ สมพงษ์ (2557) พบว่าปัญหาของเด็กข้ามชาติที่ไม่ได้รับการศึกษาส่วนหนึ่งมาจากการไม่สนับสนุนของพ่อแม่เช่นกันเนื่องจากต้องการให้ลูกออกจากโรงเรียนเพื่อไปช่วยรับจ้างทำงานหาเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว อันนำไปสู่ปัญหาการใช้แรงงานเด็กที่เกิดขึ้นได้อีกด้วยสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลชนก และบุรเทพ (2558) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การขาดความรู้ ความตระหนักของพ่อแม่ของเด็กข้ามชาติที่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาของลูกว่าจะช่วยให้ลูกและครอบครัวสามารถรอดพ้นจากความยากจนที่เผชิญอยู่ได้อย่างไร การขาดการสนับสนุนจากนายจ้างหรือผู้ประกอบการคนไทยที่จะส่งเสริมให้เด็กข้ามชาติที่มากับพ่อแม่ได้รับการศึกษาจนจบระดับชั้น ความไม่พร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการตรวจตราเข้มงวดกับเด็กข้ามชาติและพ่อแม่ข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยและยังขาดระบบการศึกษาที่เอื้อสำหรับเด็กข้ามชาติอย่างแท้จริง จึงทำให้การเข้าสู่ระบบการศึกษาของเด็กข้ามชาติยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาที่พบว่าประเทศไทยยังไม่มีระบบการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ เสนอแนะว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดระบบการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ โดยเฉพาะให้มีการศึกษาจนจบตามระดับชั้นที่กำหนดตามความเหมาะสม ความจัดระบบการจ้างแรงงานให้ถูกกฎหมายทุกอาชีพอย่างแท้จริง มีการจดทะเบียนการเกิดของลูก แจ้งสิทธิการเรียนหนังสือ

และให้ความรู้เรื่องความสำคัญของการเรียนของเด็ก และควรมีเงินทุนสนับสนุนให้เด็กเรียนหนังสือโดยนอกจากให้โรงเรียนแล้วควรให้พ่อแม่เด็กด้วยโดยมีข้อจำกัดว่าต้องไม่ลาออกกลางคัน

จากการศึกษาที่พบว่าครูไทยมีปัญหาการสื่อสารภาษากัมพูชา เสนอแนะว่า ให้โรงเรียนที่มีเด็กข้ามชาติมาเรียนฝึกอบรมภาษากัมพูชาหรือภาษาอาเซียนที่มีเด็กมาเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น โดยควรกำหนดเป็นนโยบายให้เป็นภาษาที่สามในโรงเรียน นอกจากภาษาไทย อังกฤษ

บทสรุป

สภาพการศึกษาของนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสระแก้วประเทศไทย ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมาหางานทำมีอาชีพรับจ้างทางด้านเกษตรกรรม อาศัยอยู่รวมกันกับแรงงานครอบครัวอื่นๆ เด็กข้ามชาติใช้ภาษาไทยในโรงเรียนและใช้ภาษากัมพูชาที่บ้านของตนเอง สภาพการเรียนการสอน เด็กข้ามชาติรำเริงปกติดีเข้ากับเพื่อนได้ดี ครูสอนเด็กเหมือนกันไม่แบ่งแยกไทยหรือกัมพูชา เด็กข้ามชาติมีความตั้งใจเรียน ผลการเรียนอยู่ในระดับสูงและความประพฤติดีอ่อนน้อมถ่อมตน ดีกว่าเด็กไทย บางคนถูกจัดให้อยู่หลังห้องนั่งกับเพื่อนข้ามชาติด้วยกัน และเวลาโรงเรียนมีกิจกรรมการแสดงประจำปีมักจะจัดให้อยู่แถวหลัง สำหรับปัญหาและอุปสรรค คือ พ่อแม่ของเด็กไม่สนับสนุนให้เด็กเรียนต่อจนจบระดับประถมศึกษาเข้ามาแบบผิดกฎหมาย ต้องย้ายถิ่นฐานบ่อย เด็กบางส่วนผู้ปกครองให้ออกกลางคัน ไปช่วยกันทำงานรับจ้างต่างๆ ครูผู้สอนกับพ่อแม่และเด็กบางคนที่ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ ทำให้ไม่สามารถสื่อสารกันได้เข้าใจ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดระบบการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ โดยเฉพาะให้มีการศึกษาจนจบตามระดับชั้นที่กำหนดตามความเหมาะสม ความจัดระบบการจ้างแรงงานให้ถูกกฎหมายทุกอาชีพอย่างแท้จริง มีการจดทะเบียนการเกิดของลูก แจ้งสิทธิการเรียนหนังสือและให้ความรู้เรื่องความสำคัญของการเรียนของเด็ก และควรมีเงินทุนสนับสนุนให้เด็กเรียนหนังสือโดยนอกจากให้โรงเรียนแล้วควรให้พ่อแม่เด็กด้วยโดยมีข้อจำกัดว่าต้องไม่ลาออกกลางคัน และให้โรงเรียนที่มีเด็กข้ามชาติมาเรียนฝึกอบรมภาษากัมพูชาหรือภาษาอาเซียนที่มีเด็กมาเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น โดยควรกำหนดเป็นนโยบายให้เป็นภาษาที่สามในโรงเรียน นอกจากภาษาไทย อังกฤษ

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา สิริทิพากุล. (2558). แรงงานไทยพร้อมเข้า AEC. เข้าถึงเมื่อ (14 มีนาคม 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://www.thai-aec.com/964#ixzz40zFAT1yl>)
- สำนักงานแรงงานจังหวัดสระแก้ว. (2558). สถานการณ์แรงงานจังหวัดสระแก้ว ปี 2558 (มกราคม– ธันวาคม). เข้าถึงเมื่อ (14 มีนาคม 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://www.sakaeo.mol.go.th/>)
- สุวาริ เจริญมุขยันท และคณะ. (2556). การศึกษาสถานการณ์การให้บริการสุขภาพชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้วและตราด กระทรวงศึกษาธิการปี 2556. เข้าถึงเมื่อ (14 มีนาคม 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://www.hsri.or.th/researcher/research/new-release/detail/4587>)
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). ลูกแรงงานต่างด้าวกว่า 2.5 แสนคนขาดโอกาสเรียนหนังสือ. เข้าถึงเมื่อ (23 กรกฎาคม 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000083267>)
- อรรถณัฐ วันทนะสมบัติ. (2556). ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง. เข้าถึงเมื่อ (23 กรกฎาคม 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://tcijthai.com/tcijthainews/view.php?ids=3420>)

- สมพงษ์ สระแก้ว. (2557). การศึกษาเด็กข้ามชาติเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสปลดปล่อยแรงงานเด็กประเทศไทย. เข้าถึงเมื่อ (23 กรกฎาคม 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://www.oknation.net/blog/SompongSraekaw/2014/05/01/entry-1>)
- กมลชนก ขำสุวรรณ และ บุรเทพ โขจรนานุกุล. (2558). ความหลากหลายของแรงงานเด็กในประเทศไทย : จะป้องกันและแก้ไขปัญหากันอย่างไร. เข้าถึงเมื่อ (19 สิงหาคม 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://www.ms.ipnr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-Conference-A06-fulltext.pdf>)

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไท ของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี Solid Waste Management Efficiency of Talaad Thai Market, Thaklong Municipality, Pathumtani Province.

หงวน ชุ่มสูงเนิน¹ และสุวรรณี จริยาพร^{*2}

อาจารย์ประจำสาขาการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา สุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพฯ ฯ

ผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author): suwanneej@siamtechno.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไทของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ประกอบการค้าสินค้าในตลาดไท จำนวน 13 ราย ผู้บริหารตลาดไท 1 ราย และเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองท่าโขลงจำนวน 1 ราย และศึกษาเปรียบเทียบผู้ประกอบการค้าสินค้าในตลาดสี่มุมเมือง อำเภอรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 ราย และผู้บริหารตลาดสี่มุมเมือง 1 ราย รวมทั้งหมดจำนวน 28 ราย

ผลการวิจัย พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไท มีการจัดเก็บขยะทุกวัน แต่ก็ยังมีขยะตกค้างทุกวัน มีการวางแผนการจัดเก็บขยะและเพิ่มจุดจัดเก็บขยะ มีรถน้ำที่ใช้ทำความสะอาดผสมน้ำยาจุลินทรีย์ฉีดทุกวัน ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปของการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระหว่างตลาดไทกับตลาดสี่มุมเมือง พบว่า ตลาดสี่มุมเมืองมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยดีกว่าตลาดไท เนื่องจากผู้บริหารตลาดไทไม่มีการรณรงค์และเชิญชวนผู้ประกอบการค้าร่วมกันในการจัดการขยะอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการขยะของประเทศสิงคโปร์ พบว่า รัฐบาลกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการขยะเป็นยุทธศาสตร์ของประเทศโดยให้ประชาชนจะต้องคัดแยกขยะตั้งแต่ครัวเรือน และกำหนดเวลาในการทิ้งขยะให้เป็นเวลา โดยรัฐบาลกำหนดให้ทุกครัวเรือน ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะให้รัฐบาล รวมทั้งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างวินัยให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ ตลาดไท

Abstract

The objectives of this research were to enhance in solid waste management of Talaad Thai Market, Thaklong Municipality, Pathumtani Province. This research was qualitative, using secondary data and in - depth interview of 13 merchandises in Talaad Thai, 1 Talaad Thai manager, and the officer of public health and environment office of Thaklong Municipality. Moreover, this was comparative study of 12 merchandises

in Talaad See Mummueng, Rangsit district, Pathumtani Province and Talaad See Mummueng manager, all interviewers were 28 persons.

These researches were found that solid waste management of Talad - Thai were collected everyday but there were amounts of the residue remain. Moreover, there were refuse storage, onsite storage and sprayer container to disinfection daily which were according to general standard of environmental management. Comparison of solid waste management between Talad - Thai and Talaad See Mummueng were found that solid waste management of Talaad See Mummueng was better than Talad - Thai because Talad - Thai manager did not campaign and invite merchandises to participated in solid waste management seriously. Therefore, researcher studied solid waste management of Sigapore which were found that Government was formulated solid waste strategy that there was sorting storage in every household and scheduled of solid waste gathering. Furthermore, there was collection of solid waste management fees from all household also cultivation of conscious mind and discipline regarding to solid waste management to all sectors in country

Keywords: Solid Waste Management, Efficiency, Talad - Thai

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขยะมูลฝอย เป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง ที่มีการขยายตัวของเมืองสูงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการขยายตัวและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดยแต่ละปีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เนื่องจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมทั้ง ด้านงบประมาณบุคลากรที่ชำนาญความพร้อมในการบริหารจัดการเป็นผลทำให้การจัดการขยะมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2557, น. 2-3) พบว่า ในปี 2556 จากปริมาณขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจำนวน 26.77 ล้านตัน ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ สํารวจพบว่าเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้บริการขนขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลเพื่อนำไปกำจัดมีเพียง 4,179 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 52.40 ของจำนวนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทั้งหมดมีปริมาณจัดเก็บเป็นจำนวน 19.32 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 72.16 ของปริมาณขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลทั่วประเทศ (26.77 ล้านตัน) ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีก 3,603 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 46.30 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด (7,782 แห่ง) ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 7.45 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 27.84 ของปริมาณขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลทั่วประเทศไม่ได้ให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลแก่ประชาชน (สัมพันธ์ พลภักดิ์ และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ 2558, น. 101-102)

จากพื้นที่ว่างเปล่ากว่า 450 ไร่ เมื่อเริ่มดำเนินการได้รับการพัฒนาเป็นตลาดกลางส่งสินค้าเกษตรครบวงจรใหญ่ที่สุดในเอเชีย ภายใต้ชื่อ “ตลาดไท” เริ่มทำการค้าขายอย่างเป็นทางการตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 ปัจจุบันตลาดไทมีพื้นที่ขยายกว้างขวางถึง 542 ไร่ ตั้งอยู่บนถนนพหลโยธิน กม. 42 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เยื้องมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้วยศักยภาพของด้านทำเลที่ตั้ง ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของประเทศ ทำให้ผู้ที่มาใช้บริการสามารถเดินทางเข้าสู่ตลาดไทได้อย่าง สะดวกสบายหลายเส้นทาง และเป็นแหล่งสำคัญในการรวบรวมและกระจายสินค้าทางการเกษตรทั้งภายในประเทศ

และต่างประเทศ โดยแบ่งตลาดตามประเภทสินค้าอย่างชัดเจนถึง 20 ตลาด ส่งผลให้ตลาดไท เป็นตลาดกลางค้าส่งสินค้าเกษตรครบวงจรใหญ่ที่สุดในอาเซียน เนื่องจากปริมาณสินค้ามีจำนวนมาก ทำให้ตลาดไทมีปริมาณขยะมากที่สุดถึงวันละ 260 ตัน แต่ความสามารถในการเก็บขยะมีเพียง 195 ตัน คงเหลือขยะตกค้างวันละ 65 ตัน

ปัจจุบันการขยายตัวของเมืองออกไปยังชานเมือง ส่งผลให้ประชากรในเมืองกระจายออกไปเป็นจำนวนมาก อัตรากาใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการอุปโภคบริโภค และที่อยู่อาศัยผลกระทบของความเจริญที่เกิดขึ้นคือการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ ทั้งผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ เศษหรือเปลือกของทะเลต่าง ๆ ถุงพลาสติก และสิ่งของเหลือต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคอีกด้วย ขยะบางชนิดเป็นอันตรายและปนเปื้อนในแหล่งน้ำดินอากาศและอาหารทำให้ตลาดไทรวมทั้งชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงเสี่ยงต่ออันตรายจากการเป็นโรคต่าง ๆ อีกทั้งขยะส่งกลิ่นเหม็นสร้างความรำคาญเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค ปริมาณขยะเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปีเพราะในพื้นที่ยังไม่มีระบบการจัดการขยะที่ถูกต้องเหมาะสม และขาดกระบวนการบริหารจัดการจัดการที่ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้ประกอบการและประชาชนขาดความสนใจในการคัดแยกและกำจัดขยะ ขยะต่าง ๆ ถูกปล่อยให้

เป็นหน้าที่ของเทศบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว แม้ว่า เทศบาลตำบลเมืองท่าโขลง จังหวัดปทุมธานี จะมีรูปแบบการจัดการขยะโดยวิธีการเผาและการฝังกลบ แต่วิธีการจัดการขยะทั้งสองวิธี ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี ระบบการฝังกลบที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงสาธารณสุขกับความยากง่ายในการทิ้งขยะของประชากรในชุมชน และจากการไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นบ่อเกิดของโรคระบาด ประชากรส่วนใหญ่มักจะนำขยะมาเทกองรวมกันไว้ริมทางเดิน ที่ดินว่างเปล่าหรือที่สาธารณะทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค นอกจากนี้ น้ำเสียที่เกิดจากขยะยังส่งกลิ่นเหม็นสร้างความเดือดร้อนต่อผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนและไหลลงท่อระบายน้ำและแม่น้ำลำคลอง การดำเนินการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองท่าโขลงในปัจจุบันโดยการเผาก่อให้เกิดมลพิษและกลุ่มควันเป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจแก่ชุมชน อีกทั้งวิธีการเผาไม่สามารถลดปริมาณขยะให้หมดลงไปได้ เนื่องจากมีขยะที่ไม่ติดไฟรวมมากับขยะที่ถูกทิ้งลงเหลืออยู่

จากปัญหาของขยะมูลฝอยที่มีจำนวนมากและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนในบริเวณใกล้เคียง เทศบาลเมืองท่าโขลง ตระหนักในความสำคัญของปัญหาและได้วางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม และพยายามสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในตลาดไทในการเก็บและขนขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการสร้างจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ประกอบการในตลาดไท โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการและประชาชนในตลาดไท มีส่วนร่วมในการจัดการขยะการจัดการ โดยการจัดเก็บขยะมูลฝอยในตลาดไทให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น โดยเริ่มจากการทิ้งขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อชุมชนหรือผู้ประกอบการเป็นผู้สร้างขยะ ก็ควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยมีการคัดแยกขยะก่อนที่จะทิ้งเพื่อลดปริมาณขยะและพื้นที่จัดเก็บตลอดจนงบประมาณในการกำจัด อีกทั้งเป็นการรักษาสุขภาพแวดล้อมและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ตลอดจนเป็นการสร้างสุขลักษณะนิสัยในการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไทของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ว่ามีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีปริมาณจำนวนมากได้อย่างไร มีวิธีการจัดการขยะที่ตกค้างอย่างไรบ้าง และมีการนำวิธีการจัดการขยะในวิธีใดบ้าง และศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดสี่มุมเมือง รังสิต ซึ่งเป็นตลาดสินค้าเกษตรที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ว่ามีวิธีการจัดการขยะอย่างไร และมีความแตกต่างอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไว้ ดังนี้

1. เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไทของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตลาดไท อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

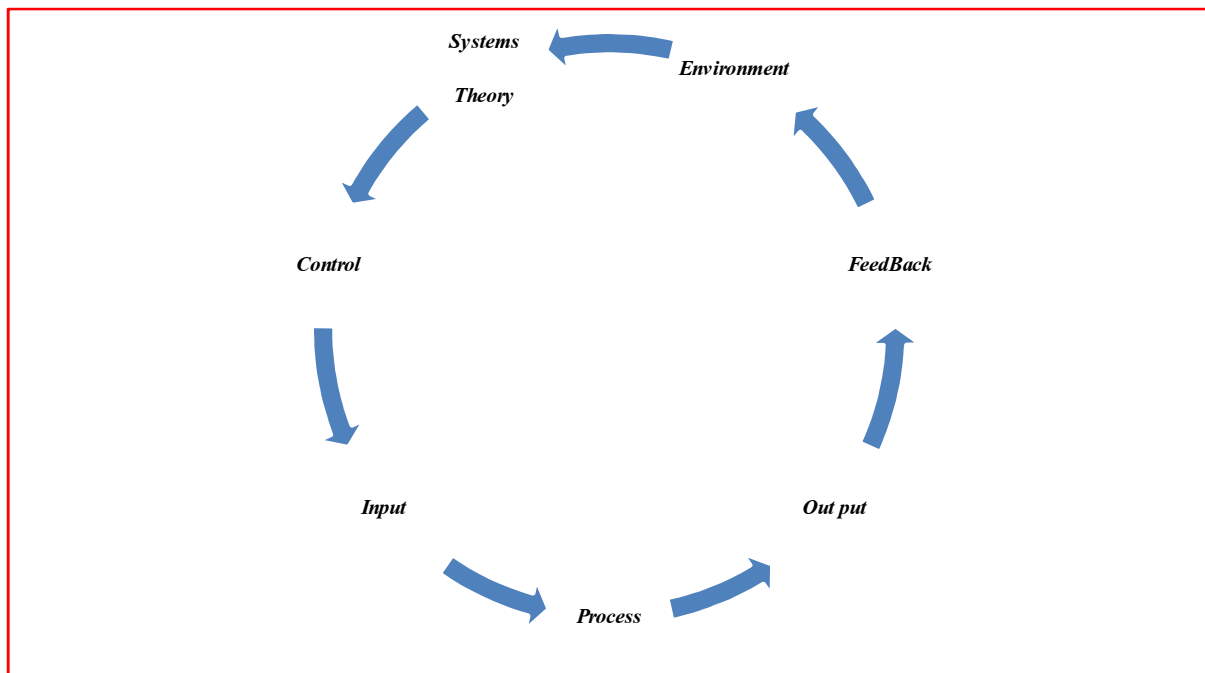
1. ทำให้ทราบถึง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไทของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทาง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไท และตลาดสี่มุมเมืองมาประยุกต์ใช้ในการจัดการตลาดสดอื่นได้

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร และใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ประกอบการประเภท ผัก ผลไม้ ของสด และสินค้าประเภทอื่นในตลาดไท อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 ราย ผู้บริหารตลาดไท จำนวน 1 ราย และผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองท่าโขลง จำนวน 1 ราย รวมทั้งสิ้น 14 ราย และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการประเภท ผัก ผลไม้ ของสด และสินค้าประเภทอื่นในตลาดสี่มุมเมือง จำนวน 12 ราย และสัมภาษณ์ผู้บริหารตลาดสี่มุมเมือง รังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 ราย รวมทั้งหมดจำนวน 28 ราย และศึกษาเปรียบเทียบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไทของเทศบาลเมืองท่าโขลง และตลาดสี่มุมเมืองรังสิต ซึ่งเป็นตลาดสินค้าเกษตรที่มีขนาดใกล้เคียงกันมีแนวทางในการบริหารจัดการขยะด้วยวิธีการอย่างไรและมีความแตกต่างกันอย่างไร

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีระบบ (System Theory)

Systems Theory

ภาพที่ 1.1 ทฤษฎีระบบ Systems Theory ปี 1920 – ปี 1920

ทฤษฎีระบบ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ บนโลกนี้มีลักษณะเป็นระบบ ต้องมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยระบบจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

ระบบปิด (Closed System) เป็นระบบที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่สัมพันธ์กับระบบอื่นใด และแยกตนเองออกจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทางสังคม สามารถควบคุมได้ เช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์จะต้องอยู่ในกระบวนการที่ถูกควบคุม และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ถูกต้อง

ระบบเปิด (Open System) เป็น ระบบที่ต้องปฏิสัมพันธ์ กับ สิ่งต่าง ๆ ทั้งบุคคล องค์กร หรือหน่วยงาน ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง มีการเอื้อประโยชน์ พึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยสิ่งแวดล้อมภายนอกมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการทำงานของ องค์กรด้วย ไม่สามารถควบคุม (ประชุม รอดประเสริฐ 2543, น. 67; วิโรจน์ สารรัตน์, 2545, น. 24-25; French and Bell, 1990, pp. 53-54; Robbins et al., 2006, p. 55; Kinichi and Kreitner, 2003, p. 307)

องค์ประกอบของระบบ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ (goals)
2. ปัจจัยนำเข้า (inputs)
3. กระบวนการ (processes)
4. ผลลัพธ์ (outputs)
5. การส่งข้อมูลป้อนกลับ (feedback)
6. การควบคุม (control)

7. สิ่งแวดล้อม (environments)

ทั้งนี้ ผู้ที่ศึกษาทฤษฎีระบบ มีหลักการจดจำ ซึ่งสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบหลักได้ 3 ส่วนใหญ่

สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ หรือองค์ประกอบแรกนำไปสู่การดำเนินงานของระบบ โดยรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของระบบนั้น ๆ ในระบบการศึกษาตัวป้อนเข้าไป ได้แก่ นักเรียน สภาพแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียน สมุด ดินสอ และอื่น ๆ เป็นต้น

กระบวนการ (Process) คือองค์ประกอบต่อมาของระบบ หมายถึง วิธีการ ที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตของระบบ และในระบบการศึกษาได้แก่วิธีการสอนต่างๆ เป็นต้น

ผลงาน (Output) หรือ ผลผลิต (Product) เป็นองค์ประกอบสุดท้ายของระบบ หมายถึง ความสำเร็จในลักษณะต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผล ในระบบการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในลักษณะต่างๆ หรือนักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในอนาคตได้ตามอัตภาพ เป็นต้น

โดยองค์ประกอบทั้ง 3 มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ผสมผสานอย่างมีเอกภาพเพื่อบรรลุตามเป้าหมายองค์การ

การนำไปประยุกต์ใช้

การดำเนินงานใด ๆ ก็ตามเกิดขึ้นอย่างมีระบบ เราจะเห็นถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม องค์การแห่งหนึ่งจัดกิจกรรมการแถลงข่าว เริ่มต้นด้วยการวางแผนงานในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การจัดทำแผนงาน, รูปแบบการดำเนินงาน, งบประมาณ, ทีมงาน, พันธมิตร ฯลฯ ในกรอบเวลาที่กำหนด เมื่อเข้าสู่การดำเนินงานปฏิบัติ จนงานเสร็จสิ้นกระบวนการ ต้องประเมินผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวว่ามีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งในรูปตัวเงิน การสนับสนุนจากสปอนเซอร์ หรือพันธมิตร อาทิ สินค้า อาหาร เครื่องดื่มของฟรีมีเยียมในการทำกิจกรรม คน หรือองค์กรที่มีส่วนร่วม สื่อแขนงต่าง ๆ ที่เผยแพร่ข่าวสารกิจกรรม ฯลฯ ตลอดจน การประเมินผลจาก Feedback ในการปฏิบัติงานในลักษณะ 360 องศา ปัญหา และอุปสรรค รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินงาน เพื่อนำไปปรับปรุงการวางแผน การปฏิบัติในครั้งต่อไป (คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, มปป.)

การผลิต (Production)

- การผลิต หมายถึง การนำวัตถุดิบและทรัพยากรซึ่งเป็น ปัจจัยในการผลิตมาแปรสภาพโดยผ่านกระบวนการ ผลิตตามลำดับขั้นตอนของการกระทำก่อนหลังออกมาเป็นผลผลิต ได้แก่ สินค้าและบริการให้ได้ปริมาณและมีคุณภาพด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด

- การผลิตที่มีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา และราคา

องค์ประกอบของการผลิต

- ปัจจัยการผลิต (Input) คือ วัตถุดิบหรือวัสดุต่างๆ ที่นำมาประกอบหรือผสมกันโดยผ่านการผลิตตามขั้นตอนแล้วออกมาเป็นสินค้า

- กระบวนการผลิต (Process) เป็นขั้นตอนการเคลื่อนย้าย หรือแปรสภาพวัตถุดิบ เพื่อให้เกิดเป็นสินค้า

- ผลผลิต (Output) คือ ผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายของการผลิต หลังจากออกมาเป็นรูปผลิตภัณฑ์ แล้วผ่านขั้นตอนการ ตรวจสอบครั้งสุดท้าย

ปัจจัยการผลิต

- ปัจจัยการผลิต หมายถึง สิ่งต่างๆที่นำเข้าไปจำเป็นต้องใช้ในการผลิตเพื่อให้ได้สินค้า หรือ บริการ แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

- วัสดุ (Material) วัตถุดิบ หรือ เครื่องมือเครื่องจักร

- ทรัพยากร (Resource) ที่ดิน เงินทุน แรงงาน พลังงาน
- สภาพแวดล้อม (Environment) ปรากฏการณ์ธรรมชาติสภาพภูมิอากาศ กฎหมาย วัฒนธรรมและประเพณี

ปัจจัยคงที่และปัจจัยแปรผัน (Fixed Factor and Variable Factor)

- ปัจจัยคงที่ หมายถึง ปัจจัยการผลิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงตาม จำนวนการผลิต กล่าวคือ ผลิตสินค้าจำนวนเท่าใดก็ตาม ปัจจัยการผลิตนี้จะใช้จำนวนคงที่เสมอ ปัจจัยคงที่จะเป็น ปัจจัยการผลิตในระยะสั้นเท่านั้น เช่น ที่ดิน โรงงาน เครื่องจักร
- ปัจจัยแปรผัน หมายถึง ปัจจัยการผลิตที่เปลี่ยนแปลงจำนวน การใช้ตามจำนวนการผลิต ถ้าผลิตสินค้าจำนวนมากก็ต้องใช้ ปัจจัยชนิดนี้มาก แต่ถ้าผลิตสินค้าจำนวนน้อยก็ใช้ปัจจัยนี้ น้อยด้วย

กระบวนการผลิต / กระบวนการแปรสภาพ

- กระบวนการผลิต / กระบวนการแปรสภาพ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ปัจจัยการผลิตมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้ผลผลิตตามต้องการ

- แบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ คือ - การแปรสภาพโดยการแยกออก - การแปรสภาพโดยการรวมตัว - การแปรสภาพด้วยวิธีทางกายภาพและทางเคมี - การแปรสภาพด้วยวิธีทางชีวภาพ - การแปรสภาพโดยการบริการ

ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลผลิตที่ได้ออกมาจากกระบวนการผลิตอาจเป็น สินค้าและบริการที่นำไปบริโภคได้ทันที เราเรียกว่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (final product) หรืออาจจะเป็นสินค้าและบริการที่นำไปใช้เป็นปัจจัยการผลิต เพื่อทำการผลิตสินค้าและบริการชนิดอื่นต่อไป เราเรียกว่า สินค้าและบริการขั้นกลาง (intermediate product)

การบริหารการผลิต

- **การบริหารการผลิต** หมายถึง การจัดระบบการทำงาน ของ หน่วยงานผลิตต่างๆ ให้ประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์

- การบริหารการผลิต ต้องรับผิดชอบเรื่อง
 - การกำหนดและจัดเตรียมการผลิต
 - การวางแผนติดตั้งและควบคุมกระบวนการผลิต
 - การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดและจัดเตรียมระบบการผลิต

- การเลือกที่ตั้งโรงงาน (plant Location)
- การออกแบบสินค้า (Product Design)
- การวางแผนกระบวนการผลิต (Process Planning)
- การวางแผนโรงงาน (Plant Layout)
- การวิเคราะห์วิธีการทำงาน (Method Analysis)
- การตั้งมาตรฐานการผลิต (Product Standard)
- การกำหนดค่าจ้างแรงงาน (wage Administration)
- การออกแบบงาน (Job Design)

การวางแผนติดตั้งและควบคุมกระบวนการผลิต

- การวางแผนการผลิต (Production Planning)
- การควบคุมสินค้าคงคลัง (Inventory Control)
- การกำหนดเวลาดำเนินงาน (Scheduling)
- การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)
- การควบคุมค่าใช้จ่าย (Cost Control)
- การบำรุงรักษา (Maintenance)

ประเภทของการผลิต

- จำแนกตามคุณลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์
 - การผลิตตามคำสั่งซื้อ
 - การผลิตเพื่อรอจำหน่าย
 - จำแนกตามปริมาณการจำหน่าย
 - การผลิตแบบเป็นครั้งคราว หรือ แบบโครงการ
 - การผลิตแบบต่อเนื่อง
 - การผลิตแบบช่วงหรือวันระยะ

องค์ประกอบของการเพิ่มผลผลิต

- คุณภาพ (Quality)
- การลดต้นทุน (Cost)
- การส่งมอบ (Delivery)
- ความปลอดภัย (Safety)
- ขวัญและกำลังใจ (Morale)
- สิ่งแวดล้อม (Environment)
- จรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ (Business Ethics)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตลาดไท ของเทศบาลเมืองท่าโขลง จังหวัดปทุมธานี
ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวทางที่ใช้ในการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการหาแนวทาง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไทของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า

ขยะมูลฝอยที่พบในตลาดไท ขยะฝอยส่วนใหญ่เป็นขยะที่ย่อยสลายได้ ได้แก่ ขยะประเภท เศษผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เปลือกไม้ ดอกไม้

ผู้บริหารเทศบาล ผู้ประกอบการตลาดไท กล่าวว่า

- 1) มีการบริหารจัดการขยะ โดยมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยทุก ๆ วัน ๆ ละ 2 ครั้ง เพราะขยะในแต่ละวัน มีจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงผลไม้ตามฤดูกาล จะมีผลไม้ส่งเข้ามาที่ตลาดไท จำนวนมาก ๆ มักก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากตามมาทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยไม่ทั่วถึง
- 2) มีการวางแผนการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยการให้พนักงานตลาดไท นำถังขยะไปวางไว้ให้ผู้ค้า ตามร้านค้า
- 3) มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยทุกวันโดยใช้รถเก็บ 24 ชั่วโมง
- 4) มีวิธีการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยการแบ่งถังขยะมูลฝอยให้ใส่ จำนวน 1 หมืนแข่ง วางตามจุดต่าง ๆ และมีถังขนาดใบใหญ่ 26 ใบ ตั้งไว้เป็นจุดทั่วตลาด
- 5) มีการแบ่งเวลาจัดเก็บขยะมูลฝอย และทำความสะอาด เวลาจัดเก็บแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงเช้า 6 โมงเช้า ช่วงบ่าย 3 โมง ช่วงกลางคืน 5 ทุ่ม มีรถสำหรับรถน้ำทำความสะอาดพื้นที่ตลาด ผสมน้ำยาจุลินทรีย์ไว้ฉีดพลาสติก ตลาดสดฉีดทุกวัน เวลา ช่วง 10 โมงเช้าและ ช่วง 4 โมงเย็นและมีการ จัดแบ่งพนักงานเข้าผลัด 2 ผลัด คือ ผลัดเช้า และผลัดดึก
- 6) มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยแบบหมุนเวียนทุกวัน จึงไม่มีขยะมูลฝอยตกค้าง มีรถยนต์ รอกเก็บขยะมูลฝอย วันละ 5 รอบ/วัน
- 7) มีวิธีการทำลายหรือกำจัดขยะมูลฝอยขนขยะมูลฝอยไปกองไว้จุดพักขยะ และมี ผู้ค้าขยะมารับซื้อขยะมูลฝอย ผู้ค้าจะคัดแยกขยะอีกครั้งหนึ่ง ผู้รับซื้อนำขยะมูลฝอยไปทำปุ๋ย 50% เป็นปุ๋ยผสม นำกลับมาขายให้ชุมชนตลาดไท ในราคาถูก
- 8) วิธีแก้ปัญหากลิ่นรบกวน มีการฉีดน้ำยาฆ่าเชื้อ ประมาณ เวลา 3 ทุ่ม ทุกวัน และ ผู้ประกอบการการก็ทำความสะอาดร้านค้าของตนเองด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. มีรถเข้า-ออกหมุนเวียนในตลาดไท 250 คัน/วัน การลงสินค้าเพื่อส่งยังร้านค้า ผู้ค้าที่มีสินค้าจำนวนมาก ๆ เฉลี่ยทั้งปีวันละ 160 ตัน/วัน ปริมาณ 20-260 ตัน/วัน จะมีผลไม้จากภาคตะวันออกมาตามฤดูกาล ส่วนผลไม้อื่นจะเหลือทิ้งทำให้มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

2. สินค้าตลาดผลไม้ จะมีผลไม้ตะวันออกมาตามฤดูกาล ผลไม้อื่นๆ จะเหลือทิ้งปริมาณ ขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอยู่กับผลไม้การเกษตร ขึ้นอยู่กับผลการผลิตทางการเกษตรและส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ เช่น ใบไม้ เปลือกผลไม้ เป็นต้น

3. ผู้ค้าไม่มีวิธีทำลายและการกำจัดขยะมูลฝอย ที่ร้านมีเพียงถังพลาสติกขนาด 200 ลิตร รองรับเท่านั้น ผู้บริหารตลาดไท วางแผนการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยการให้พนักงานตลาดไทขนนำถังขยะไปวางไว้ให้ผู้ค้าตามร้านค้า เป็นถังขยะพลาสติกขนาดกลาง ผู้ค้าจะเก็บขยะมูลฝอยภายในร้าน และบริเวณรอบร้านค้าแล้วนำมาทิ้งลงในถังขยะที่เตรียมไว้ ขยะเต็มถึง

ผู้ค้าจะเป็นผู้นำขยะมาทิ้งที่จุดรองรับถังขยะใบใหญ่ที่ตลาดไทจัดเตรียมไว้ให้ จะมีการจัดเก็บเก็บขยะมูลฝอยทุกวัน ก่อนวันวางจำหน่ายสินค้าและหลังเลิกงาน แล้วนำขงใส่ขยะไปทิ้งบริเวณถังขยะใหญ่ที่ตลาดไทจัดเตรียมรองรับไว้ให้

4. มีรถยนต์ของตลาดไทจัดเก็บ กวาดล้างพื้น ขนขยะทุกวัน สับเปลี่ยนหมุนเวียน 2 ผลัด 24 โมง ทุกวัน จันทร์ – วันอาทิตย์ ผู้ค้าไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมใด ๆ

5. ตลาดไท มีการแบ่งขงขยะมูลฝอยให้ใส่ จำนวน 1 หมืนแข่ง ตามจุดต่างๆ แล้วใช้รถเกี่ยวขงเกี่ยวขึ้นมาจากพื้น 10 คัน มีถึงขนาดใบใหญ่ 26 ใบ ตั้งไว้เป็นจุดๆ ทั่วตลาด จำนวนรถเกี่ยว 5 คัน ปล่อยรถตลอด 24 ชั่วโมง ตอนกลางคืน 1 คัน เครื่องมือในการเก็บขงขยะมูลฝอย รถเกี่ยว รถอัด และเก็บถุงพลาสติก ตามอาคารพาณิชย์ จำนวน 20 คัน เวลาจัดเก็บแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงตอน 6 โมงเช้า, บ่าย 3 โมง, ตอนกลางคืน 5 ทุ่ม - รถอีแต่น รถเก็บขงขยะมูลฝอยทั่วในตลาด รถสำหรับรถน้ำ ทำความสะอาดพื้นที่ตลาด ผสมน้ำยาจุลินทรีย์เพื่อไว้ฉีดพลาสติก ตลาดสดฉีดทุกวัน ฉีดน้ำทุกวัน เวลา 10 โมงเช้าและ 4 โมงเย็น

6. ตลาดไท จัดแบ่งพนักงานเข้าผลัด 2 ผลัด คือ ผลัดเช้า และผลัดดึก มีการจัดเก็บขงขยะ มูลฝอยแบบหมุนเวียนทุกวัน จึงไม่มีขงขยะมูลฝอยตกค้าง มีรถยนต์รถเก็บขงขยะมูลฝอยวันละ 5 รอบ/วัน/คัน/ตัน แต่มี เศษไปไม่เศษขงขยะเหลือตกค้างวันละ 100 กิโลกรัม เพราะผู้ประกอบการตลาดไทมี 2 ผลัด ดังนี้ ผลัดเช้า 2 คน ผลัดกลางคืน 2 คน เพราะตลาดดอกไม้เปิดขายสินค้า 2 ผลัด ขงขยะมูลฝอยจะมีเหลือตกค้าง ระหว่างเปลี่ยนกะ วันละ 100 กิโลกรัม

7. พนักงานตลาดไท พนักงานนำขงขยะมูลฝอยไปทิ้งในถังขงขงที่รองรับของตลาดและขนขงขยะมูลฝอยไปกองไว้ที่จุดพักขงขง และมีผู้ค้าขงขงมารับซื้อขงขงผู้ค้าที่มารับซื้อจะทำการคัดแยกขงขงอีกครั้งหนึ่ง ผู้รับซื้อจะนำขงขงไปทำปุ๋ยหมัก

8. ขงขงมูลฝอยเพิ่มปริมาณมากขึ้นแสดงว่า ผู้ค้าตลาดไท ขายสินค้าได้จำนวนมาก มีการจัดเก็บขงขงมูลฝอยนำไปพักที่จุดพักขงขง เพื่อรอผู้รับซื้อมาขนขงขงอินทรีย์ นำไปทำปุ๋ย 50% เป็นปุ๋ยผสม แล้วนำกลับมาขายให้ชุมชนตลาดไท ในราคาถูก บางกรณีผู้ประกอบการนำขงขงมูลฝอยไปทิ้งจุดรองรับขงขงถังใหญ่ เท่านั้น อาจจะมึบางกรณีแต่งโมเสยเนา มีน้ำหยดออก ผู้ค้าคัดออกนำไปทิ้งใส่ถังขงขง ผู้ค้าหลาย ๆ รายมิได้นำขงขงไปแปรรูปหรือแปรสภาพแต่อย่างใด และมีได้นำขงขงมูลฝอยที่ทิ้งกลับมาใช้ใหม่แต่อย่างใด จึงเป็นหน้าที่ของตลาดไท เป็นผู้ดำเนินการ

9. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทำความสะอาดพื้นที่ทุกวัน จึงไม่มีปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวนมึบ้างเป็นช่วงๆ ที่มีการเปิดตลาด ช่วงเวลาปิดตลาด พนักงานตลาดจะทำความสะอาด ฉีดน้ำยาฆ่าเชื้อ ประมาณ เวลา 3 ทุ่ม ทุกวัน ตลาดค้าของสดมี 24 ชั่วโมง เริ่ม เทียงคืน เช่น ตลาดผัก ตลาดผลไม้เริ่มเวลา ตี 5-6 โมงเช้า

ผลจากการสัมภาษณ์ ที่ตลาดสี่มุมเมือง

1. การบริการมีพื้นที่ให้รถจอดพักรวมกัน ผ่านทางเข้าและออกมึตัวให้ผู้ขับรถชี้ พนักงานใช้รถไฟฟ้า ขนสินค้าลงในร้าน เป็นค่าธรรมเนียมรวมค่าบริการ
2. มีปริมาณขงขงมูลฝอย 200 กิโลกรัม/วัน ส่วนมากเป็นขงขงประเภท เปลือกผลไม้เช่น ลำไย เปลือกมะขาม กิ่งและใบ และถุงพลาสติก
3. พื้นที่ที่ใส่ขงขงรับขงขงส่วนมากจะมึถังขงขงมูลฝอยประจำร้าน เมื่อเต็มแล้วก็จะนำไปทิ้งที่รวมขงขงมูลฝอย
4. มีการจัดเก็บขงขงมูลฝอยทุกวัน 24 ชั่วโมง ไม่มีค่าธรรมเนียม
5. พนักงานของร้านกวาดขงขงมูลฝอยใส่ขงขงรองรับและนำไปทิ้ง
6. ในทุก ๆ วันจะไม่มีขงขงตกค้างเพราะพนักงานร้านเก็บขงขงทุกวันก่อนปิดร้าน
7. ผู้ค้าไม่มีวิธีการนำขงขงมูลฝอยไปแปรสภาพแต่อย่างใด

8. ปัญหาถิ่นรบกวนมีบ้างเป็นช่วงที่มีการเปิดตลาด ช่วงเวลาปิดตลาดพนักงานตลาดจะทำความสะอาด ล้างพื้น ใช้น้ำยา EM. ทำความสะอาดพื้น แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีการรบกวน พนักงานขายสินค้าในร้านทำความสะอาดทุกวัน บริเวณนอก ร้านจะมีพนักงานตลาดสี่มุมเมืองทำความสะอาดทุกวันด้วย

เปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระหว่างตลาดไทยกับตลาดสี่มุมเมือง

ตารางที่ 1. ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระหว่างตลาดไทยกับตลาดสี่มุมเมือง

ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	
ตลาดไทย	ตลาดสี่มุมเมือง
การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตลาดไทยของเทศบาลเมืองท่าโขลง	การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตลาดไทยของเทศบาลเมืองท่าโขลง
<p>แบ่งการจัดเก็บขยะเป็นโซน</p> <ul style="list-style-type: none"> - โซนขยะอินทรีย์ 80 % คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้รวดเร็ว - ขยะมูลฝอย กองโพม 20% - ขยะอินทรีย์ 80% มาจากผักผลไม้ 	<p>การบริหารจัดการขยะตลาดสี่มุมเมือง มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฝ่ายรักษาความสะอาด มีหน้าที่เก็บรวบรวม และขนถ่ายขยะที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ตลาดสี่มุมเมือง 2. ฝ่ายวิศวกรรมโยธา มีหน้าที่บริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งประกอบด้วย 2 แผน
<p>วิธีการบริหารการจัดเก็บขยะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการแบ่งแข่งขยะให้ใส่ จำนวน 1 หมิ่นแข่ง ตามจุดต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนกวัสดูรีไซเคิล รับผิดชอบงานด้านบริหารจัดการขยะรีไซเคิล แผนกเศษอินทรีย์ รับผิดชอบงานด้านบริหารจัดการขยะอินทรีย์
<p>เครื่องมือในการจัดการเก็บขยะ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. รถเกี่ยว <ul style="list-style-type: none"> - มีถึงเกี่ยวขึ้นมาจากพื้น 10 คัน - มีถึงขนาดใหญ่ 26 ใบ ตั้งไว้เป็นจุดทั่วตลาด - จำนวน รถเกี่ยว 5 คัน ปล่องรถตลอด 24 ชั่วโมง กลางคืน 1 คัน 3. รถขยะอัด <ul style="list-style-type: none"> - เก็บถุงพลาสติก ตามอาคารพาณิชย์ - จำนวนรถ มี 20 คัน เวลาจัดเก็บแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ เช้า 6 โมงบ่าย 3 โมง, กลางคืน 5 ทุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 2. ฝ่ายแรงงาน มีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ลักลอบเข้ามาเก็บขยะรีไซเคิล หรือผู้ลักลอบนำขยะรีไซเคิลออกไปขายนอกตลาด 3. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการขยะ การบริหารจัดการขยะรีไซเคิล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนงานหลัก ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 งานคัดแยกขยะรีไซเคิล ซึ่งทางตลาดสี่มุมเมืองได้มีการรณรงค์และออกแบบระเบียบให้ แรงงานชิ้นสั้น เสื้อแดง จัดเก็บขยะรีไซเคิลใส่ถุงตาข่าย แล้วนำมาให้ ฝ่ายวิศวกรรมโยธาดำเนินการคัดแยกประเภทขยะรีไซเคิล โคนแรงงานรถชิ้นสั้นจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน 5 บาท/ถุง หากเก็บขยะรีไซเคิลครึ่งถุงตาข่าย โดยแรงงานรถชิ้นสั้นเสื้อแดงต้องเก็บขยะรีไซเคิลใส่ถุงตาข่าย จำนวน 10 ถุง/เดือน

ตารางที่ 1. (ต่อ)

ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	
ตลาดไท	ตลาดสี่มุมเมือง
4. รถสำหรับ รถม้วน - ทำความสะอาดพื้นที่ตลาด - ผสมน้ำยาจุลินทรีย์ไว้ฉีดพลาสติก - ตลาดสดฉีดทุกวัน - ตลาดผักฉีดอาทิตย์ละครั้ง เวลา 10 โมงเช้า และ 4 โมงเย็น	4. ขยะตลาดสี่มุมเมืองมีปริมาณมากกว่า 200 ตัน/วัน

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ในบ้านต่างๆ โดยเฉพาะจากการดำเนินชีวิตประจำวันจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่การเกิดขยะที่แหล่งกำเนิดไปจนถึงการนำไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบซึ่งขบวนการดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วยหลายขั้นตอนด้วยกันคือ (อาณัฐ ต๊ะปันทา, 2553)

1) การลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด หมายถึง การดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ห้างร้าน ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไปเพื่อรอการเก็บขนการรวบรวม และการนำไปกำจัดทำลายจากหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป ซึ่งในการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เป็นเจ้าของเรือนหรืออาคารสถานที่ต่างๆ หลักการจัดการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ

2) การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิดการลดปริมาณขยะสามารถกระทำได้หลายแนวทาง โดยอาจเริ่มตั้งแต่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมบริโภคให้ถูกต้องกล่าวคือ การเลือกซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น ซึ่งหากใช้ให้หมดแล้วก็กลับสภาพไปเป็นขยะในที่สุด นอกจากนี้ผู้ผลิตสินค้าก็มีส่วนช่วยลดปริมาณขยะได้ด้วยการออกแบบสินค้าที่ชำรุดจุกจุกน้อยลงหรือผลิตสินค้าให้มีอายุการใช้งานที่นานขึ้นส่วนของบริโภคหรือประชาชนทั่วไปนั้นถือว่ามิบทบาทสำคัญยิ่งในการลดขยะ ณ แหล่งกำเนิดซึ่งกรมมลพิษได้สรุปเอาไว้ 3 แนวทางดังต่อไปนี้

การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสะสมปัญหาขยะ แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- (1) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น
- (2) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำการเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันควรเลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์

(3) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งมีส่วนประกอบของขยะที่มีมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก

การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์แก่ผู้ผลิต (Return) แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- (1) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตมีการเลือกชากบรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภคของประชาชน

(2) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน เช่น สินค้าประเภทขวดน้ำอัดลมหรือน้ำดื่มบรรจุขวด

(3) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือรีไซเคิลได้ หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล

การใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้แล้วกลับมาใช้อีกโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือแปรรูปใดๆ เช่น

(1) เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบมาให้ใช้งานได้มากกว่าหนึ่งครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติมประจุไฟฟ้าใหม่ได้

(2) เลือกซื้อสินค้าชนิดเติมใหม่ (Refill) ให้สามารถใช้งานต่อไปได้อีก หรือบำรุงรักษาให้มีอายุใช้งานนานขึ้น

(3) ซ่อมแซมเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ (Repair) ให้สามารถใช้งานต่อไปได้อีก หรือบำรุงรักษาให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น

(4) นำบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ กลับมาใช้ประโยชน์อีก การใช้ซ้ำถุงผ้ากระดาษถุงพลาสติก กล่องกระดาษ และขวดแก้ว

(5) ยืมหรือเช่าหรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น เครื่องดูดฝุ่นและอุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านต่างๆ เป็นต้น

การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด เป็นขั้นตอนการดำเนินงานภายหลังจากที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมเริ่มต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เนื่องจากการช่วยให้ขยะหรือเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่ถูกปนเปื้อนขยะอื่น ๆ ที่มีความสกปรกหรือขยะเปียกต่างๆ จนทำให้คุณภาพของขยะที่จะนำกลับมาใช้ประโยชน์น้อยลงไป หรืออาจทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการต้องทำความสะอาด หรือทำการคัดแยกเพิ่มเติมก่อนที่นำเข้าสู่โรงงานแปรรูปต่อไป ข้อดีอีกประการหนึ่งของการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด ถือเป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังสถานที่ฝังกลบขยะให้เหลือน้อย อันเป็นการส่งผลทางอ้อมต่ออายุการใช้งานของสถานที่ฝังกลบให้สามารถใช้งานได้ยาวนานขึ้นกว่าเดิมและยังเป็นการประหยัดงบประมาณจำนวนมหาศาลของรัฐที่จะต้องลงทุนเพื่อกำจัดขยะอีกด้วย สำหรับภาชนะที่จะรองรับขยะที่จะทำการคัดแยกนั้น เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของอาคารสถานที่ทั้งหลายที่จะต้องจัดหาวางไว้ตามจุดที่เหมาะสม ส่วนในบริเวณพื้นที่สาธารณะทั่วไป เป็นหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบ อันได้แก่ เทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดเตรียมพร้อมหามาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การคัดแยกขยะภายในชุมชนเกิดเป็นรูปธรรม โดยภาชนะดังกล่าว จะถูกจัดวางไว้ในบริเวณที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่น หรือเส้นทางที่ใช้สัญจรไปมาเป็นประจำโดยทั่วไปแล้ว มักแบ่งภาชนะที่ใช้รองรับขยะเป็น 4 ประเภท เพื่อให้สามารถรองรับขยะได้ครบทุกชนิด ดังนี้

(1) ถังสีเขียว ใช้สำหรับรองรับขยะที่ย่อยสลายได้ หรือขยะที่เน่าเสียง่าย ซึ่งได้แก่ เศษอาหาร เศษพืชผัก เปลือกผลไม้ และใบไม้ เป็นต้น ขยะเหล่านี้ เป็นอินทรีย์วัตถุที่มีความชื้นสูงและย่อยสลายได้ดีตามธรรมชาติจึงสามารถนำปุ๋ยหมัก

ภาพที่ 2.1 ถังสีเขียว รองรับขยะที่ย่อยสลายได้ อินทรีย์วัตถุ เช่น ขยะเปียก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร พืช ผัก
ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2554)

(2) ถังสีเหลืองใช้สำหรับรองรับขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือขยะรีไซเคิลได้แก่ แก้ว กระดาษ โลหะ อลูมิเนียม พลาสติก เป็นต้น ขยะเหล่านี้เมื่อรวบรวมได้แล้วสามารถนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งจะป้อนเข้าสู่โรงงานแปรรูปขยะอีกต่อไป

ภาพที่ 2.2 ถังสีเหลือง สำหรับขยะที่สามารถนำมา Recycle ได้ (ขยะแห้ง) เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ เศษผ้า
ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2554)

(3) ถังสีส้มใช้สำหรับรองรับขยะอันตรายหรือขยะที่เป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย กระป๋องสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง และกระป๋องบรรจุน้ำยาทำความสะอาดสุขภัณฑ์ เป็นต้น ขยะเหล่านี้จำเป็นต้องคัดแยกไว้ต่างหากเพื่อนำไปกำจัดตามวิธีที่เหมาะสมต่อไป

ภาพที่ 2.3 ถังสีแดง/สีส้ม/เทา สำหรับขยะที่มีอันตราย ขยะมีพิษต่อสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดไฟ ภาชนะบรรจุ สารอันตราย ถ่านไฟฉาย กระป๋องสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะใส่น้ำยาทำความสะอาด
ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2554)

(4) ถังสีน้ำเงินใช้สำหรับรองรับขยะทั่วไปที่ย่อยสลายยากแต่ไม่เป็นพิษและไม่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ หรือไม่คุ้มค่าต่อการนำไปรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปถุงพลาสติกเปื้อนอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร และกระดาษฟอยล์เปื้อนอาหาร เป็นต้น

ภาพที่ 2.4 ถังสีฟ้า สำหรับรองรับขยะที่ย่อยสลายไม่ได้เช่นถุงพลาสติก กล่องโฟม
 ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2554)

ตารางที่ 1. กระบวนการวิธีคัดแยกขยะและการนำไปใช้ประโยชน์

ประเภท	แยกวิธี	นำไปใช้ประโยชน์
ขยะอินทรีย์	- คัดแยกอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้ ออกจากขยะอื่นๆ - จัดหาภาชนะที่มีฝาปิดเพื่อแยกเศษอาหาร ผักผลไม้	- รวบรวมเศษอาหารไว้เลี้ยงสัตว์ นำเศษผักผลไม้และเศษอาหารทำขยะหมักหรือน้ำหมักจุลินทรีย์ (EM)
ขยะรีไซเคิล	- แยกขยะรีไซเคิลที่ขายได้แต่ละประเภทให้เป็นระเบียบเพื่อสะดวกในการหยิบใช้หรือจำหน่าย	- รวบรวมมาเข้ากิจกรรมของชุมชน เช่น ธนาคารขยะแลกแต้ม ขยะแลกไข่ ธนาคารขยะ ผ้ารีไซเคิล เป็นต้น - นำมาประยุกต์เป็นอุปกรณ์ในบ้าน เช่น ขวดน้ำพลาสติกมาตัดเพื่อปลูกต้นไม้ กระป๋องน้ำอัดลม ตัดฝาใช้เป็นแก้วน้ำ ขวดแก้ว ขวดพลาสติกมาใส่กาแฟ เครื่องรูปต่างๆ พร้อมผงซักฟอกนอกเดิมได้
ขยะอันตราย (ขยะพิษ)	- แยกขยะอันตราย ออกจากขยะอื่นๆ โดยในการคัดแยกต้องระวังไม่ให้ขยะอันตรายสารเคมีที่บรรจุอยู่สัมผัสร่างกาย หรือเข้าตา	- ขยะอันตรายเหล่านี้ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ซ้ำอีกแต่สามารถช่วยป้องกันปัญหาภาวะมลพิษจากขยะได้ โดยรวบรวมนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี

ที่มา:ทรงศักดิ์ สนิทวิมล (2559, น. 30-31)

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตลาดไท ของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า

ขยะมูลฝอยที่พบในตลาดไทของผู้ประกอบการค้า ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะเปียกหรือขยะที่ย่อยสลายได้ ได้แก่ ประเภท เศษผัก ผลไม้, เศษอาหาร, ใบไม้, เศษเนื้อสัตว์, เปลือกไม้ ดอกไม้สำหรับความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะของผู้ประกอบการตลาด ไท เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะและการบริหารจัดการขยะ โดยเฉพาะเรื่องขยะเปียกน้ำทุกๆ ชนิด ส่วนการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ยังขาดรูปแบบที่ถูกต้องในการจัดเก็บขยะมูล ฝอย ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งแก้ว ปะติตั้งโช และ นงลักษณ์ ทองศร (2552) ในการจัดการการขยะมูลฝอยใน คือ ด้านการลด ปริมาณขยะ การคัดแยก การขนส่ง และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ไม่เคยมีการลดปริมาณ ขยะการคัดแยกเกิดขึ้น เมื่อนำไปจำหน่าย การแยกขยะแห้งขยะเปียก

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตชุมชนเมืองมีแนวทางคือ

- 1) ควรเลือกเทคโนโลยีในการกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม
- 2) ร่วมทุนกับเอกชนเพื่อการบริหารให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง
- 3) ด้านการณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยสร้างกิจกรรมและอบรมความรู้ด้านการจัดการขยะ
- 4) จัดหาถังขยะแยกสีตามประเภทของขยะ
- 5) สร้างต้นแบบหมู่บ้านการจัดการขยะ แบบมีส่วนร่วม
- 6) โครงการเสริมสร้างผู้นำด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม
- 7) ปรับปรุงนโยบายคิดค่าบริการเก็บ ขยะมูลฝอย โดยใช้หลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย อย่างยุติธรรมและ เสมอภาค”

ในเขตชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทมีแนวทางคือ

- 1) กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดจากการก่อสร้าง
- 2) ปลูกจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด โครงการแข่งขันการพัฒนาความสะอาด แต่ละหมู่บ้าน

ส่วนชุมชนชนบทมีแนวทางคือควรมีแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

- 1) ตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้านการจัด การขยะประจำหมู่บ้าน
- 2) โครงการทอดผ้าป่าขยะมูลฝอย
- 3) โครงการสร้างเยาวชนให้มีระเบียบ และรับผิดชอบในด้านการจัดการขยะ
- 4) โครงการถนนสวยปลอดถังขยะ
- 5) โครงการสร้างธนาคารขยะ
- 6) โครงการผลิตผลิตภัณฑ์จากขยะมูลฝอย

ซึ่งสอดคล้องกับ พิรยา วัชโรทัย (2556) ศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัด ระยอง และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย กระบวนการจัดการขยะมูลฝอย ของ เทศบาลตำบลเมืองแกลง เริ่มต้นจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากบ้านเรือน เทศบาลมีการคัดแยกขยะ มีการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านการจัดการขยะ มีการ วางเป้าหมายในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมียุทธศาสตร์และโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อนใช้ระบบ ISO

14001 ในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่เป็นตัวแทนประสานการทำงานระหว่างเทศบาลกับประชาชน พบว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้น มีความชำนาญด้านการจัดการขยะมูลฝอยแต่ยังขาดแคลนบุคลากรระดับปฏิบัติการ มีการแบ่งงานตามหน้าที่อย่างชัดเจน มีการนำระบบมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบาย/แผน/โครงการยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

นอกจากนี้ยังพบว่า งานวิจัยนี้สอดคล้องกับ วัชรี มนต์ขลัง, ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ, สมเกียรติ เกียรติเจริญ และยุภาพร ยูภาศ (2556) ที่พบว่า ควรมีการวางแผนด้านการจัดการองค์การ ด้านงบประมาณ ด้านการจัดบุคลากร และด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่ดี เช่น ให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการค้าในตลาดไท ใช้การบริหารแบบ มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย และด้านการจัดเก็บขยะ

สอดคล้องกับ บริษัทแมคโครคอนซัลแตนท์จำกัดและคณะ (2539) ที่ได้ศึกษาระบบแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก พบว่า สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้ ประมาณร้อยละ 20 และลดงบประมาณในการจัดขยะมูลฝอยได้ ประมาณ 359 ล้านบาท/ปี และผลการศึกษายังพบอีกว่า มีวัสดุประเภทที่สามารถนำขายเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก คือ ประเภทกระดาษ ประเภทพลาสติก ประเภทแก้ว และประเภทโลหะ การคัดแยกขยะมูลฝอย มีผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดน้อยลง และจากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องการเกิดขยะมูลฝอยพลวัต และการนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่ พบว่า สาเหตุหลักที่สำคัญที่สามารถนำขยะมูลฝอยที่ได้จากการคัดแยกหรือการกำจัดขยะมูลฝอย จะอยู่ที่ประชาชนในแต่ละบุคคล มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติและพฤติกรรมที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย ตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย หรือในการนำกลับมาใช้ใหม่ หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับ ปรมะฐ ห่วงมิตร (2549) ที่พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่มากที่สุด คือ เรื่องของการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการนำรถคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

กิตติกรรมประกาศ

ค้นคว้าฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี จริยะพร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมาตั้งแต่ต้นสำเร็จสิ้นสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอขอบพระคุณอย่างสูง และกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ทุกท่านที่ให้ความกรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้อันมีค่าอย่างยิ่ง และกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำค้นคว้า อีสรณ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบค้นคว้าอีสรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพรัฐพล ศรีบุญนาค และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล ที่กรุณาตรวจสอบและเสนอแนะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี จริยะพร ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอระลึกถึงผู้ที่เป็นเจ้าของแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในการทำค้นคว้าอีสรณ์ฉบับนี้ไว้ในโอกาสนี้ด้วย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาแนวทาง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตลาดไท ของเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตลาดไท อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ประกอบการประเภท

ผัก ผลไม้ ของสด และสินค้าประเภทอื่นในตลาดไท อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 ราย ผู้บริหารตลาดไท จำนวน 1 ราย และผู้บริหารที่ผู้รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองท่าโขลง จำนวน 1 ราย รวมทั้งสิ้น 13 ราย และ สัมภาษณ์ผู้ประกอบการประเภท ผัก ผลไม้ ของสด และสินค้าประเภทอื่นในตลาดสี่มุมเมือง จำนวน 12 ราย และสัมภาษณ์ ผู้บริหารตลาดสี่มุมเมือง รังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 ราย รวมทั้งหมดจำนวน 28 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบ สัมภาษณ์เจาะลึกที่เป็นแบบมีโครงสร้าง

เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- อารมณ บัญเชิดชาย. (2549). การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอย สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา(การสอนสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หฤทัย สุขยิ่ง. (2533). อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์โลหะ : รายงานการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรม ในประเทศไทยปี 2533. กรุงเทพฯ : บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
- เรืองฤทธิ์ กิตติวิทยาพงศ์, นันทิยา. ดวงกมลเมศ. และธีรเดช. ชื่นประภาอนุสรณ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสื่อสาร รณรงค์เพื่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบบูรณาการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิจัยและพัฒนา วิทยาลัย อลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 11. ฉบับที่ 1. หน้า 133 - 145.
- วิกฤตขยะจากอาหาร แก่ด้วย ‘จากฟาร์มถึงโต๊ะอาหาร’. (2561. 14 เมษายน). ใน โฟสต์ดูเดย์
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ / เล่มที่ ๑๕ / เรื่องที่ ๘ ขยะมูลฝอย
- วิชชุ หวลประไพ. (2552). ความคิดเห็นและพฤติกรรมของประชาชน เรื่อง การจัดการขยะในเขต พื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองบอนแดง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
- วชิรวัชร งามละม่อม. (ม.ป.ป.). ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. เข้าถึงเมื่อ (5 กันยายน 2559). เข้าถึงได้จาก ([http:// www.trdm.co.th](http://www.trdm.co.th).)
- อารมณ บัญเชิดชาย. (2549). การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอย สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา(การสอนสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กฎกระทรวง สุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๐.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2553). นิยามความหมายขยะ. เข้าถึงเมื่อ (2 ตุลาคม 2553) เข้าถึงได้จาก (http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_municipal.html.)
- อารมณ บัญเชิดชาย. (2549). การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอย สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of English Listening Comprehension Ability Using Task- based Language Learning and Authentic Materials of Matthayomsuksa 3 Students

วรชยา งามศักดิ์*¹ และวรวิฐิ ตัถย์วิสุทธ์²

สาขาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี¹

อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author): Warat77chaya@hotmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไทรไทยเจริญ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 37 คน เลือกโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม แบบแผนการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และแบบวัดเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง การทดลองใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว และการทดสอบแบบที่ไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 9.14 คิดเป็นร้อยละ 30.46 และหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 22.32 คิดเป็นร้อยละ 74.40 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานและสื่อสภาพจริง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2) นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน สื่อสภาพจริง

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the English listening comprehension ability before and after learning using task-based and authentic materials of Matthayomsuksa 3 students and to study the students' attitude towards teaching English listening comprehension ability using task-based and authentic materials of Matthayomsuksa 3 students.

The sample consisted of 37 Matthayomsuksa 3 students at Bantrairaitaicharoen School, Buengkhonglong District, Bueng Kan Province, in the first semester of the academic year 2018. The design of this research was a one group pretest-posttest design. They were selected by cluster random sampling. The research instruments included 12 lesson plans, an English listening ability test, and an attitude questionnaire. The experiment lasted 12 weeks, 2 hours a week. Statistics used in the study were mean, percentage, standard deviation, one sample t-test, and t-test for dependent samples.

The findings of the research were as follows:

- 1) The students' pretest and posttest mean scores on English listening comprehension ability were 9.14 or 30.46 percent and 22.32 or 74.40 percent respectively. The students' posttest mean score was found significantly higher than pretest and was higher than the set criteria of 70 percent.
- 2) The students' attitude towards teaching English listening comprehension ability using task-based and authentic materials learning was at a good level.

Keywords: Authentic Materials, English Listening Comprehension Ability, Task-Based Learning

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในสังคมปัจจุบันมีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพการศึกษา ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างของ ภาษา และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมเศรษฐกิจ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น (สำนักงานประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2554: 13-19)

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของเด็กไทย จึงจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังมอบหมายให้กรมวิชาการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษพุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางภาษาอังกฤษเพื่อจะสามารถติดต่อสื่อสาร ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจผู้อื่นและตนเองยิ่งขึ้น รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1)

การสอนภาษาต่างประเทศนั้น กระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศคือสิ่งสำคัญ จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ นักวิชาการด้านภาษาพบว่า ทักษะการฟังมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาอย่างมาก ดังนั้น ในการเรียนการสอนนักเรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างเพียงพอ ปีเตอร์สัน (Peterson, 1991: 106) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ

ความสำคัญของการฟังที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า การฟังถือได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จที่จะนำไปสู่ความสามารถทางภาษา ความสามารถในการฟังทำให้ผู้ฟังสามารถเรียนรู้ทั้งทักษะทางด้านภาษาและทักษะในด้านอื่น ๆ ได้

จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าไร่ไทยเจริญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 63.83 ตามลำดับ (วิชาการโรงเรียนบ้านท่าไร่ไทยเจริญ, 2560) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด คือร้อยละ 70 และไม่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความคาดหวังให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ จากประสบการณ์การสอนสังเกตเห็นว่า นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะทักษะการฟัง ผู้เรียนไม่สามารถจับใจความสำคัญ และไม่สามารถสรุปความจากเรื่องที่ฟังได้ รวมทั้งยังขาดการใช้สื่อการสอนสำหรับสอนทักษะการฟังที่เหมาะสม จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาที่ฟังเท่าที่ควร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยพบว่า การสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง (Task-based learning and authentic material) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาความสามารถด้านทักษะการฟังได้เป็นอย่างดี และมีข้อดีหลายประการดังที่ ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981: 17-18) เทย์เลอร์ (Taylor, 1983: 69-83) และ วิลลิส (Willis, 1996: 137) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นงานภาระงาน (Task-based learning) นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาตามธรรมชาติและสถานการณ์จริง ฝึกแก้ไขปัญหา ฝึกคิด เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน สร้างความมั่นใจในการใช้ภาษา และเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติภาระงาน นอกจากนี้ กอเรียนโตและมอร์เลย์ (Guariento & Moley, 2001: 347-349) มีความเห็นว่า การใช้สื่อสภาพจริงมีประโยชน์ในการสอนภาษาซึ่งช่วยให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับรูปแบบของภาษาที่หลากหลาย เผชิญสถานการณ์จริงและได้เรียนรู้วัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษา และแรงจูงใจในการนำภาษาไปใช้นอกห้องเรียน

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นงานภาระงาน และสื่อสภาพจริง มาใช้พัฒนาความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไร่ไทยเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการสอนการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ได้คะแนนด้านการฟังภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรต้น

การสอนการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน
และสื่อสภาพจริง

ตัวแปรตาม

- ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
- เจตคติที่มีต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562
กลุ่มโรงเรียนดงบัง-ท่าดอกคำ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ จำนวนนักเรียน 90 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562
กลุ่มโรงเรียนดงบัง-ท่าดอกคำ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ จำนวนนักเรียน 37 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน
และสื่อสภาพจริง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และเจตคติที่มีต่อการสอนฟัง
ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อ
สภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ซึ่งได้ผ่านการตรวจแก้ไข ทดลองใช้ และ
ปรับปรุงมาแล้ว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกแผน

2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ (IOC)
เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.63-0.79 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.65-1.00 และค่าความ
เชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.72

3) แบบวัดเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อ
สภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการวัดตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) จำนวน 20 ข้อ มี 5 ระดับ
ความคิดเห็น มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ
แบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

2) ดำเนินการทดลองการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การ
เรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง จำนวน 12 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง

- 3) ทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
- 4) วัดเจตคติที่มีต่อการสอนฟังโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง จำนวน 20 ข้อ
- 5) ตรวจสอบคะแนนการทดสอบแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (t-test for One-sample)
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ก่อนเรียนเฉลี่ย 9.14 คิดเป็นร้อยละ 30.46 และหลังเรียนเฉลี่ย 22.32 คิดเป็นร้อยละ 74.40 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 70 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน ที่ได้รับการสอนฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานและสื่อสภาพจริง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 1: ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	X	S.D.	เฉลี่ยร้อยละ	t
ก่อนเรียน	37	9.14	2.48	30.46	36.31***
หลังเรียน	37	22.32	3.48	74.40	

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ซึ่งผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผลเป็นประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลจากการทดลองในครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนเฉลี่ย 9.14 คิดเป็นร้อยละ 30.46 และหลังเรียนเฉลี่ย 22.32 คิดเป็นร้อยละ 74.40 คะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 จากคะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 30.46 โดยปัญหาที่พบในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนคือ นักเรียนฟังแล้วไม่สามารถหาใจความสำคัญ และระบุรายละเอียดเรื่องที่ฟังได้ หลังจากทีนักเรียนได้รับการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง นักเรียนมีความสามารถด้านการฟังสูงขึ้นถึงร้อยละ 74.40 สามารถจับใจความสำคัญ และระบุรายละเอียดจากเรื่องที่ฟังได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนได้ฝึกการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้ภาระงาน นอกจากนั้นสื่อสภาพจริงทำให้นักเรียนได้ฝึกฟังสำเนียงของเจ้าของภาษา ซึ่งเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกอยากเรียนมากขึ้น

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ประการแรก การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานสามารถพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการทำภาระงาน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ บรัมฟิต (Brumfit, 1984: 65) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบภาระงานว่า การจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาหรือหาข้อสรุป การให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ซึ่งผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายและอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี มณีกุล (2545) ได้ศึกษาใช้เนื้อหาและกิจกรรมที่แท้จริงเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้สารคดีท่องเที่ยววีดิทัศน์ Music Video บทสัมภาษณ์ ภาพยนตร์ โฆษณา และรายการต่างๆที่คัดเลือกจากรายการของ UBC และที่ผลิตโดย Oxford ผลปรากฏว่า ทักษะการฟังของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

ประการที่สอง การพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดตามแนวคิดของ วิลลิส (Willis, 1996:38-98) ภาระงานที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดผ่านข้อมูลที่ได้มา ส่วนครูเป็นผู้ควบคุมดูแล และให้คำแนะนำ ผลจากการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ลิตเติลวูด (Littlewood, 1995: 17-18) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานว่า ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น มีความสนุกสนาน และเกิดแรงจูงใจในการทำภาระงาน ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วตามธรรมชาติ และสามารถคิดแก้ปัญหาในทางที่เหมาะสม ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเมื่อผู้เรียนทำภาระงานได้สำเร็จส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น และสามารถใช้ภาษาเป้าหมายได้

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการฟังได้ดีขึ้น เพราะนักเรียนได้ฝึกฟังโดยทำงานเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และสื่อสภาพจริงยังเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง จึงทำให้นักเรียนได้เห็นรูปแบบและบริบทการสนทนาในชีวิตประจำวัน ผลจากการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Pica, Kangy & Falodun, 1993: 19-20) ได้ศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกใช้ภาระงานสื่อสารในการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในแต่ละกลุ่ม ความต้องการปฏิสัมพันธ์ เป้าหมายละผลลัพธ์ที่

ออกมาสำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยเน้นที่การปฏิบัติของนักเรียนมีเป้าหมายอย่างชัดเจน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนภาษา โดยใช้ภาระงานสื่อสาร 5 ประเภท ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ดส (Richards, 2001: 117-118) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้สื่อสภาพจริงไว้ว่า สื่อสภาพจริงมีผลดีในการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน มีความหลากหลายในเรื่องของข้อมูลและข่าวสาร มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความต้องการของผู้เรียน สื่อสภาพจริงมีส่วนสนับสนุนและเป็นสื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ประการที่สอง การสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน สามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ดี มีภาระงานที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เป็นการจัดการเรียนที่นักเรียนได้ใช้และเรียนรู้ภาษาในสถานการณ์จริงจากภาระงาน ผลจากการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ วิลลิส (Willis, 1996: 26-28) กล่าวถึงภาระงานว่า ภาระงานการจัดเรียงลำดับข้อมูลและการจัดประเภท (Ordering and Sorting) เป็นกิจกรรมเน้นภาระงานที่ให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาในการจัดเรียงลำดับข้อมูลให้ถูกต้องสมบูรณ์ กิจกรรม ประเภทนี้ ได้แก่ การจัดเรียงหัวข้อ เรื่องราว การกระทำ หรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ และภาระงานการเปรียบเทียบ (Comparing) เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เปรียบเทียบข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกัน แต่แหล่งที่มาของข้อมูลแตกต่างกัน กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การหาลักษณะที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน และผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ พีค็อก (Peacock, 1997: 144-145) ได้กล่าวว่า สื่อสภาพจริงจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากนักเรียนคุ้นเคยและมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสื่อสภาพจริงเหล่านั้น

3. เจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการทดลองพบว่า เจตคติของนักเรียนต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง อยู่ในระดับดี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานและสื่อสภาพจริง ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น แต่ละชั้นตอนนักเรียนมีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คราเชน (Krashen, 1982: 35-40) เกี่ยวกับสมมติฐานด้านอารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่เรียนที่มีความวิตกกังวลน้อยจะประสบผลสำเร็จในการเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล วรรณ (2551) ได้ทำการศึกษาการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองสวรรค์ (ไชยเชียงพิณ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 22 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานปฏิบัติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา อินตะวีย์ (2555) ได้พัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อของจริงของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี โดยใช้สื่อของจริงในการสอนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนมีความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียน และยังมีเจตคติต่อการสอนฟังและการพูดโดยใช้สื่อจริงอยู่ในระดับค่อนข้างดี

บทสรุป

การพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนเฉลี่ย 9.14 คิดเป็น

ร้อยละ 30.46 และหลังเรียนเฉลี่ย 22.32 คิดเป็นร้อยละ 74.40 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าคุณสมบัติด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานและสื่อสภาพจริง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70

2. นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง อยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง นักเรียนมีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นครูผู้สอนควรใช้การสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ในการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อให้นักเรียนสามารถฟังภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง อยู่ในระดับดี ดังนั้นครูผู้สอนควรนำการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนุกสนานในการทำภาระงาน นักเรียนได้ทำงานเป็นคู่หรือกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน ดังนั้นครูผู้สอนควรใช้การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ในการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อให้นักเรียนสามารถฟังภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจและกระตือรือร้นในการฟังภาษาอังกฤษ การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้นครูผู้สอนควรใช้การสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงในการสอนฟังภาษาอังกฤษ จะทำให้นักเรียนสนใจในการฟังภาษาอังกฤษมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงในระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริงไปใช้พัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เป็นต้น

2.3 ในการเลือกเนื้อหาสื่อสภาพจริงสำหรับใช้ในกิจกรรมการสอนฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน และสื่อสภาพจริง ผู้สอนควรคำนึงถึงความสอดคล้องของกิจกรรม โครงสร้างทางภาษา เนื้อหาน่าสนใจ และเหมาะสมสำหรับระดับความสามารถของนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.วรวิทย์ ตัญญูวิสุทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา กรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา และครุครูโรงเรียนบ้านท่าไร่ไทยเจริญทุกท่านที่อำนวยความสะดวกให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ ในการทดลองใช้เครื่องมือ การเก็บข้อมูลให้เป็นไปอย่างราบรื่น ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าไร่ไทยเจริญ ปีการศึกษา 2562 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่นทุกคน ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ประโยชน์และคุณค่าทั้งหมดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา บิดา มารดา ผู้มีพระคุณ และคณาจารย์ทุกระดับการศึกษา ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ การศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จารุมนี มณีกุล. (2545). การใช้เนื้อหาและกิจกรรมที่แท้จริงเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วารสารวิจัยทางการศึกษา. ปีที่ 4. ฉบับที่ 1. หน้า 58-63.
- นิรมล วรมัต. (2551). การพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- โรงเรียนบ้านท่าไร่ไทยเจริญ ฝ่ายวิชาการ. (2560). สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประจำปีการศึกษา 2560. ปีงกาฬ : โรงเรียนบ้านท่าไร่ไทยเจริญ.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ. (2554). ประเทศไทยกับอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุธิดา อินตะวีย์. (2555). การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดโดยใช้สื่อของจริงของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- Brumfit, C. (1984). Communicative methodology in language teacher : The role of fluency and accuracy. Cambridge : Cambridge University Press.

- Guariento, W., & Morley, J. (2001). Text and Task Authenticity in EFL Classroom. *EFL Journal*. ปีที่ 55. ฉบับที่ 4. หน้า 347–349.
- Krashen, S. (1982). *Theoretical research and second language acquisition theory. Methodology in TESOL: A book of reading*. Sydney : Newbury House.
- Littlewood, W. (1981). *Communicative language teaching: An introduction*. Cambridge : Cambridge University Press.
- _____. (1995). *Communicative language teaching: An introduction*. Cambridge: Cambridge University Press
- Peacock, M. (1997). The effect of authentic materials on the motivation of EFL learners. *ELT Journal*. Vol. 51. No. 2. pp. 144-156.
- Peterson, P. W. (1991). A synthesis of methods for in Interactive listening. In M. C. Murcia (ed.). *Teaching English as a Second Or Foreign Language*. pp. 106-121. CL : Heinle & Heinle Publishers.
- Pica, T., Kanagy, R., & Falodun, J. (1993). Choosing and using communication tasks for second language instruction and research. In G. Crookes & S. Gass (Eds), *Tasks and Language Learning : Integrating Theory and Practice* pp. 9-33. Clevedon, Avon : Multilingual Matter.
- Taylor, B. P. (1983). Teaching ESL : Incorporating communicative student-centered component. *TESOL Quarterly*. Vol. 17. No. 1. pp. 69-83.
- Willis, J. (1996). *A framework for task-based Learning*. Harlow : Longman.

ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Cycle)

Effects of the Inquiry-based Learning on Student's Learning Achievement of Soil Learning Unit

พรพรรณ พิมสาร*¹ และพวงเพ็ญ อินทรประวัตี²

โรงเรียนบ้านสุขไพบูลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล³

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : pompnan.pimsarn2731@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก่อนและหลังเรียนและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของหน่วยการเรียนรู้เดียวกันนี้ กับเกณฑ์ร้อยละ 80 กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1.) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 2.) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกัน

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

Abstract

Two purposes of this research were to compare the Prathomsuksa 2 students' scientific learning achievement of the soil learning unit before and after the intervention using Inquiry Cycle method and to compare the students' scientific learning achievement of the same learning unit against 80 % criterion. The target group was 25 Prathomsuksa 2 students of academic year 2018 of a rural school in Nakhonratchasima. The research instruments included the lesson plans based on the Inquiry Circle method and the scientific learning achievement test. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and t-test.

It was found that 1.) the scientific learning achievement of the posttest was significantly higher than the pre-test in accordance with Hypothesized and 2.) the scientific learning achievement of the posttest was also significantly higher than the 80% criterion in accordance with Hypothesized.

Keywords: The Inquiry Cycle method, the scientific learning achievement, Science, Prathomsuksa 2 students

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงานล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ และคิดวิเคราะห์ รวมทั้งมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1-3) สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเรียนเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ได้ โดยจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาแต่ละสาระในแต่ละระดับชั้น ให้มีการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลาย กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ เกิดการพัฒนาเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์และค่านิยมตามแนววิทยาศาสตร์ โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการวางแผนการเรียนรู้ กระตุ้น แนะนำ ช่วยเหลือให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการที่ผู้เรียนเป็นผู้คิด ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการทำกิจกรรมภาคสนาม การสังเกต การสำรวจตรวจสอบการทดลองในห้องปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การทำโครงงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมต่างกันที่ผู้เรียนได้รับรู้มาแล้ว ก่อนเข้าสู่ห้องเรียนการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นระหว่างที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยตรงในการทำกิจกรรมเหล่านั้น จึงจะมีความสามารถในการสืบเสาะหาความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556 : 1) ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนจึงควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิด ซึ่งการคิดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนการคิดวิเคราะห์ (Analysis

Thinking) เป็นกระบวนการคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ทำให้เกิดปัญญา มีความรับผิดชอบ มีระเบียบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ค้นหาความรู้ ทฤษฎี หลักการ ตั้งข้อสันนิษฐานตีความหมาย ตลอดจนหาข้อสรุปได้ดี

จากผลการสอบประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (NT) โรงเรียนบ้านสุขไพบูรณ์ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ย้อนหลัง 3 ปี คือ ปี 2558-2560 มีค่าเฉลี่ยคะแนนร้อยละที่ 32.14, 42.85 และ 45.21 ตามลำดับ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนร้อยละที่ 48.52, 53.38 และ 45.31 ตามลำดับ (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา กลุ่มนิเทศการศึกษา สพ.นม.เขต 3, 2560 : 2) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องพัฒนา เมื่อวิเคราะห์สาเหตุจากการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานจากสภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่าผู้เรียนขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการให้ความรู้ตามเนื้อหา การให้ผู้เรียนอ่านและท่องจำ จึงมีองค์ความรู้ไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ สร้างข้อสรุปใหม่ เพื่อการตัดสินใจและแก้ไขปัญหามากมาย และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีศักยภาพในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Cycle) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดของสำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.2555) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) (2) ขั้นสำรวจและค้นหา(Exploration) (3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) (4) ขั้นขยายความรู้(Elaboration)(5) ขั้นประเมินผล (Evaluation)ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยทดลองเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สาระวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้กระบวนการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนและผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก่อนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80

ขอบเขตของการวิจัย

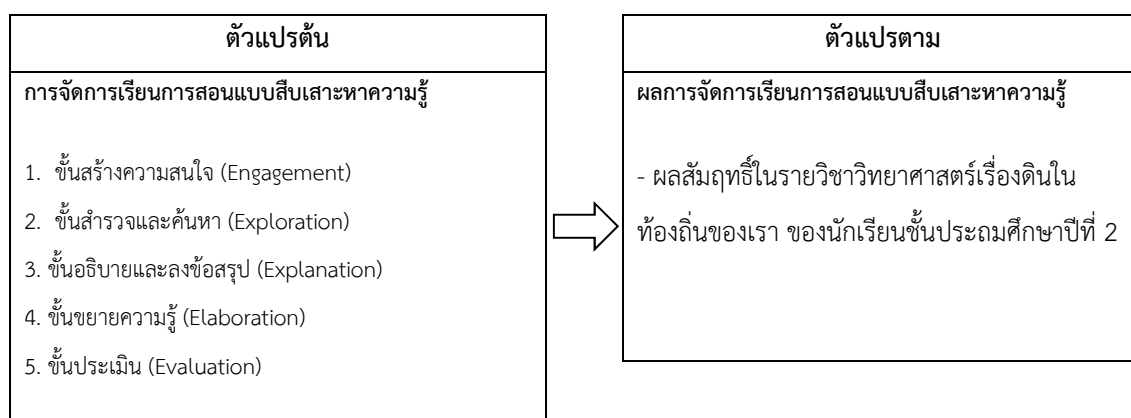
1.เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสุขไพบูรณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วิชาวิทยาศาสตร์ รหัส ว 12101 โดยยึดตามมาตรฐาน สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกมาตรฐาน ว 6.1 เข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสัณฐานของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 7แผน แผนละ 1ชั่วโมง จำนวน7ชั่วโมง

2. กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสุขไพบุลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน เป็นชาย 9 คนและเป็นหญิง 16 คน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.2555) ประกอบด้วย

- 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)
- 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration)
- 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)
- 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration)
- 5) ขั้นประเมิน (Evaluation)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสุขไพบุลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน เป็นชาย 9 คนและเป็นหญิง 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ที่ใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 แผน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องดินในท้องถิ่นของเราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก 20 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสุขไพบูรณ์ โครงสร้างของสาระการเรียนรู้ ที่เป็นองค์ประกอบของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อัตนวิธาน
3. นำเครื่องมือในการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
4. นำเครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านไปดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและประสานงานจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสุขไพบูรณ์ ตำบลสุขไพบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. ชี้แจงให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ทราบรายละเอียด ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสม
3. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา จำนวน 20 ข้อ แล้วบันทึกคะแนนไว้
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไว้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ครบ 7 แผน ใช้เวลา 7 ชั่วโมง
5. เมื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ครบทั้งหมด 7 แผน แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยเป็น ข้อสอบชุดเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียนและบันทึกคะแนนทดสอบหลังเรียน (Post-test)
6. เก็บรวบรวมผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ผลการทดสอบวัดผลการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test (Dependent) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่น ของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก่อนและหลังเรียน

คะแนน	n	\bar{X}	S.D.	df	t	p
ทดสอบก่อนเรียน	25	11.52	2.51	24	14.481*	0.000
ทดสอบหลังเรียน	25	16.76	1.61			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1พบว่า นักเรียนได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 11.52)และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย(\bar{X} = 16.76) จากคะแนนเต็ม 20คะแนน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 2ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นรายบุคคล เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการเรียน	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	คะแนน เกณฑ์	S.D.	% of Mean	t	p
หลังเรียน	25	20	16.76	16	0.32	83.80	2.354*	0.027

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Cycle) ผู้วิจัยมีประเด็นที่อภิปรายผล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก่อนและหลังเรียน ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมีคะแนนหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาด้วยตนเองจึงมีความอยากรู้อยู่ตลอดเวลา ได้ฝึกความคิด ฝึกการกระทำ ทำให้ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองทำให้ความรู้คงทนและถาวรโยงการเรียนรู้ได้ กล่าวคือ ทำให้สามารถจดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ได้เรียนรู้มนทัศน์ เรียนรู้หลักการทางวิทยาศาสตร์ได้เร็วขึ้นและเป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุสรุา ทรงสังข์ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Cycle) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ สวรรรณ บัวจันทร์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา ผลของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืชและสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีผู้สอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 83.80 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า ผู้เรียนมิได้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ได้ค้นคว้าหาความรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเองอย่างมีเหตุผลโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนสามารถนำวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาปรับใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ใหม่และเป็นความรู้ที่คงทนถาวร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวาสดี ลาพันธ์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พบว่า

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 84.4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 80 และผลการวิจัยของ ธัญญ์นรี วรวิทย์ธำมภ์ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้โดยใช้ชุดการสอนประกอบวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 94.00 ของนักเรียนทั้งหมดที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ซึ่งการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไม่ได้จำกัดในเฉพาะกลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์เพียงเท่านั้น แต่ยังสามารถนำวิธีการสอนนี้ไปประยุกต์ใช้ได้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้ ซึ่งก็สามารถให้ผลการวิจัยออกมาในแนวโน้มที่ดีเช่นกัน ดังงานวิจัยของ พุทธิพงษ์ศุภมภ์สดองกูร (2559 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ศิริภรณ์ ต้นนงลา (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ผ่านเกณฑ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 78.26 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70

ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้อาจใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน สามารถประยุกต์ใช้กิจกรรมการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ ในสาระการเรียนรู้ระดับชั้นอื่น ๆ หรือเพื่อพัฒนาผลการเรียนวิทยาศาสตร์ ให้มีค่าเฉลี่ยของผลการเรียนและผลการประเมินระดับชาติสูงขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปต่อยอดงานวิจัยเพื่อการพัฒนาได้ในอนาคต.

บทสรุป

ในการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้เรื่องดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Cycle) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก่อนเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินในท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยคามกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวนพงศ์ ชวนชม ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ ลือนาม ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก การสอบสารนิพนธ์ในครั้งนี้ พร้อมคำแนะนำช่วยเหลือ

พิจารณา แก้ไขปรับปรุงตรวจสอบข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องเหมาะสม ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณ อ.ดร.รัตน์ดา เลิศวิชัย อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นายสันติภูมิภักดิ์ โสภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสุขไพบูรณ์ และนายชนดล ภูมิมนตรี ครู ค.ศ.3 วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านสุขไพบูรณ์ ที่กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว ที่มอบทุนการศึกษาและสนับสนุนในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตจนสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตากรุณา

สำหรับสิ่งที่เป็นประโยชน์และเกิดคุณค่าจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ผู้มีพระคุณ คณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ฉัญญ์นรี วรวิทย์ธานนท์. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ชุดการสอนประกอบวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

นุสรรา ทรงแสงษ์. (2558). ผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.

พุทธิพงษ์ ศุภมัสต์อังกูร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E).

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3. (2560, 1, กรกฎาคม). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา. กลุ่มนิเทศการจัดการศึกษา.

ศิริภรณ์ ต้นนงลา. (2554). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์.

กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สรวรรณ บัวจันทร์. (2555). ผลของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์กลุ่มสาระ
การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืชและสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ

สวาสดี ลาพันธุ์. (2555). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 The Effects of Cooperative Integrated and Composition (CIRC) Technique on Reading – Writing Skills

วันเฉลิม ศรีแก้วน้ำใส¹ และพวงเพ็ญ อินทรประวัต²

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล^{1,2}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : poochi.wanchaloem@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3/4 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 40 คน จากการเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC มีจำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ และแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียน ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบ t ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

ผลจากการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 2) ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความสามารถในการอ่านจับใจความ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ความพึงพอใจของนักเรียน

Abstract

The objectives of this study are to compare the score between pre-test and post-test of the ability in comprehension using CRIC technique for Grade 9 students, and to study the satisfaction after learning CRIC technique activities. The sample was 40 students of Grade 9 from Prakhonchaipittayakhom School, The Secondary Education Service Area Office 32. The sample obtained using the cluster random sampling technique. The instruments used in this study were 1) 5 lesson plans of Thai Reading Comprehension using

CRIC technique activities 2) an achievement test of Thai learning; 3) a 15 - items test of satisfaction test. The statistics used for analyzing data were the statistical average, standard deviation and t-test dependent.

The results of the study revealed that 40 students of Grade 9 from Prakhonchaipittayakhom School achieved higher scores after using CRIC. The satisfaction toward learning by using the Thai Reading Comprehension using CRIC technique activities of 40 students of Grade 9 from Prakhonchaipittayakhom School was in the high level.

Keywords: Thai Reading Comprehension, Cooperative integrated and composition,
The students' satisfaction

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนในชาติที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีของคนในสังคม อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ พัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2555) ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นรายวิชาบังคับทั้งในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายหรือแม้แต่ในสถาบันอุดมศึกษาหลายสถาบัน ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะภาษาไทยการใช้ภาษาไทย อันเป็นวิชาพื้นฐานที่สถาบันจะกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นวิชาบังคับและถือเป็นส่วนหนึ่งของการจบหลักสูตรปริญญา (จิรวัดน์ เพชรรัตน์, 2560) ซึ่งนักเรียนทุกคนและทุกระดับการศึกษาต้องมีความสามารถในการอ่านและเขียนซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนในปัจจุบัน โดยเฉพาะการอ่านซึ่งจะช่วยให้เข้าใจศาสตร์สาขาวิชา ความรู้และวิทยาการต่าง ๆ อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจในการเขียน ให้สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันกลับพบว่า การอ่านเป็นกิจกรรมที่ถูกลดทอนความสำคัญลง จึงทำให้ทักษะการอ่านด้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้สืบเนื่องจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ขาดการฝึกฝน ขาดกิจกรรมสนับสนุนหรือการกระตุ้นจากครูผู้สอน ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่านหนังสือ (นิตยา กาญจนวรรณ, 2558) จึงทำให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวนมากขาดทักษะการอ่านหนังสือ ไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่ไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติ (O-net) ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย 2560 โดยภาพรวมของระดับประเทศ พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 48.29 โดยภาพรวมของระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 46.81 และภาพรวมของโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.04 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) โดยผลคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศของการทดสอบระดับชาติ (O-net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามกลุ่มสาระและสาระการเรียนรู้ พบว่า สาระที่ 1 การอ่าน มีค่าเฉลี่ย 52.55 และ สาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 49.04 และจากการจัดการเรียนการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ 3 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ผู้วิจัยพบปัญหาเกี่ยวกับการในการอ่านและการเขียนของนักเรียน คือ นักเรียนเขียนเรียบเรียงเรื่องราวต่าง ๆ หรือตอบคำถามอธิบายความไม่ได้ และมีการเขียนตอบสั้น ๆ ไม่ตรงประเด็นคำถาม

เพราะนักเรียนขาดพื้นฐานในการอ่าน คิด วิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูในระดับชั้นเดียวกันซึ่งประสบปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนและผลการทดสอบ PISA (Programmed for International Student Assessment) ไม่ดีเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน ซึ่งเป็นวิธีการเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาการอ่าน เพื่อความเข้าใจ โดยสามารถถ่ายทอดความเข้าใจในการอ่านออกมาในรูปของการเขียนสรุป เรื่องราวที่อ่านออกมาตามความคิดเห็นของตนเองหลังจากการเล่าเรื่อง นอกจากนี้ยังเป็นการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการร่วมมือกันเป็นสื่อในการพัฒนาการอ่านได้อย่างกว้างขวาง (อรนุช ลิมตศิริ, 2548) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในทางบวก เพราะเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้สรุป ลงมติ รวมกลุ่มและหาวิธีการทำงานร่วมกัน ตลอดจนเพิ่มความเข้าใจในการอ่าน การเขียน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย อันจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3R และ 4C อันจะทำให้มีศักยภาพทางการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาที่ในการทดลอง ได้แก่ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ประโคนชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านจับใจความซึ่งมีสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านจับใจความ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาจากบทความ ข่าว บทความหรือกรองในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการอ่านจับใจความ จำนวน 10 ชั่วโมง และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ จำนวน 30 ข้อ
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 13 ห้อง จำนวนนักเรียนรวม 458 คน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบความเข้าใจ และนำแนวคิดเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ของทีศนา แซมมณี (2552: 49) มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดหลักของการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ขั้นสรุปและประเมินผล ซึ่งการจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยเทคนิค CIRC (CIRC: Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นรูปแบบการเรียนรู้หนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative) ที่ใช้ ในการสอนอ่านและเขียนโดยเฉพาะ ซึ่งใช้กระบวนการเรียนเป็นกลุ่มเป็นเครื่องมือที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงในขั้นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ CIRC มีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. การนำเสนอบทเรียน ครูเป็นผู้นำเสนอบทเรียน โดยการทบทวนศัพท์เก่า สอนคำศัพท์ใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว ให้นักเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์ยาก โดยการอธิบาย

และให้คำจำกัดความเพื่อที่จะให้นักเรียนสามารถนำเอาคำศัพท์ไปสร้างประโยค ได้อย่างมีความหมายและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์หลังที่ครูสอนคำศัพท์แล้ว ครูก็แนะนำเรื่องที่จะให้นักเรียนอ่าน ให้นักเรียนเดาหรือคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเรื่องที่ครูจะให้อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โดยเดาจากคำศัพท์ที่ครูสอนเพื่อเป็นการโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับเรื่องที่จะเรียน

2 ขั้นฝึกทำงานเป็นทีม (Team Practice) กิจกรรมที่นักเรียนฝึกทำงานเป็นทีมจะทำเมื่อครูนำเสนอบทเรียนเรียบร้อยแล้ว ซึ่งแบบออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ฝึกโดยมีครูควบคุมอยู่ (Controlled Practice) หลังจากที่ครูทบทวนศัพท์เก่า แนะนำศัพท์ใหม่และแนะนำเรื่องที่จะอ่านแล้ว นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.1.1 อ่านออกเสียงคำศัพท์ นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์จากรายการคำศัพท์ ที่ครูให้กับคู่ของตนเปลี่ยนกันอ่านและช่วยกันแก้ไขเมื่ออ่านผิด จนกระทั่งอ่านได้ราบรื่นรวดเร็วและถูกต้อง กิจกรรมในขั้นนี้จะช่วยให้นักเรียนรู้ความหมายของคำอัตโนมัติและไม่เป็นอุปสรรคในการทำความเข้าใจในเรื่องที่จะอ่านเลย

2.1.2 ฝึกหาความหมายของคำ นักเรียนใช้คำศัพท์จากรายการคำศัพท์ ในการฝึกหาความหมายของคำศัพท์ จากพจนานุกรมแล้วเขียนความหมายของคำศัพท์เป็นคำพูดของตนเอง และสร้างประโยคจากรูปคำศัพท์ที่ครูให้

2.1.3 สกกดคำ นักเรียนฝึกสกกดคำศัพท์กับคู่ของตนเองหรือกับเพื่อนในทีม โดยมีคนบอก 1 คน ให้สมาชิกในกลุ่มเขียนแล้วเปลี่ยนกันจนกว่าจะสกกดคำได้ทุกคำ

2.1.4 อ่านในใจ หลังจากหาความหมายของคำและการสกกดคำได้แล้ว นักเรียนอ่านเรื่องที่ครูกำหนดให้ในใจก่อน เพื่อรวบรวมและทำความเข้าใจเรื่องก่อนที่จะ ฝึกอ่านออกเสียงในขั้นตอนต่อไปกับเพื่อน

2.1.5 อ่านออกเสียง นักเรียนเปลี่ยนกันอ่านคนละย่อหน้ากับ คู่ของตนหรือกับเพื่อนร่วมทีม เพื่อใครออกเสียงไม่ถูกก็จะช่วยกันแก้ไข ส่วนครูผู้สอนจะต้องคอยเดินดูนักเรียนทุกกลุ่มเป็นการสังเกตความถูกต้องในการอ่านของนักเรียนและคอยช่วยเหลือเพื่อนเมื่อนักเรียนมีปัญหา

2.1.6 การค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามแต่ละตอนของเรื่องที่ครูให้อ่าน ปรีกษาและอภิปรายหาคำตอบที่ถูกต้องก่อนที่นักเรียนแต่ละคนจะเขียนคำตอบของตนเองส่งครู

2.1.7 การเล่าเรื่อง นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องตามลำดับเหตุการณ์เป็นคำพูดของตนเอง โดยใช้คำถามแนะแนวทางในการเล่าเรื่อง

2.1.8 การเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องตามลำดับเหตุการณ์จากการเล่าเรื่องสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดและความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านตามแนวคิดของตนเอง หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมข้างต้นครบแล้วนักเรียนจะบันทึกลงในแบบฟอร์มการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2.1.2 ขั้นตอนการฝึกแบบอิสระ หลังจากที่นักเรียนได้ทำงานกลุ่มเป็นกลุ่มโดยมีครูควบคุมดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดแล้ว นักเรียนจะได้ทำงานเองตามลำพัง โดยการช่วยตรวจแก้ไขความถูกต้องในการทำงานของผู้ร่วมทีมก่อนที่จะส่งครู นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถฝึกอ่านเรื่องที่ตนสนใจได้ตามความต้องการนอกห้องเรียน

3. ขั้นตอนการทดสอบ หลังจากเรียนจบแต่ละบทแล้ว ครูผู้สอนจะทดสอบนักเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจการอ่าน การสร้างประโยคจากคำศัพท์ที่ให้ และการอ่านออกเสียงคำศัพท์ประมาณ 15-20 นาที โดยทดสอบเป็นรายบุคคล และไม่อนุญาตให้ช่วยเหลือกัน

4. ขั้นตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม ทันทีที่ผู้สอนคิดคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนและแต่ละทีมเสร็จแล้วควรจะให้รางวัลเกียรติบัตร หรือคำชมแก่กลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีถึงเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อเป็นการชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของการร่วมมือและความสำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 32 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 13 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 458 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 32 จำนวน 40 คน จากการเลือกโดยวิธีแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนก่อน ทดสอบหลัง (One – Group Pretest – Posttest Design) (ไพศาล หวังพานิช, 2558) โดยสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาจากบทความ ข่าว บทร้อยกรอง จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง และทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมเป็น 12 ชั่วโมง ซึ่งศึกษาจากเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในการพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ มาตรฐาน/ตัวชี้วัดของชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนภาษาไทยและด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับ เป็นผู้ตรวจสอบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบประเมินความคิดเห็นมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาดและบุลล่ง นิลแก้ว, 2535) โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.44 อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 แผน

2) แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการอ่านจับใจความ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนภาษาไทยและด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับ เป็นผู้ตรวจสอบหาค่า IOC ซึ่งมีค่าคะแนนเท่ากับ 1.00 และผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบรายข้อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.30 – 0.68 ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าระหว่าง 0.21 – 0.60 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.82

3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน เป็นแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนภาษาไทยและด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับ เป็นผู้ตรวจสอบหาค่า IOC ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความพึงพอใจรายข้อ ตั้งแต่ 0.38 – 0.67 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและลงมือปฏิบัติการทดลองสอนด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการทดลอง 10 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

1. ชี้แจงจุดประสงค์ในการทดลองและการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้ากับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมบอกวิธีในการวัดผลประเมินผลให้นักเรียนทราบ
2. ดำเนินการทำการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ ก่อนการทดลอง (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 5 แผน เป็นเวลา 10 ชั่วโมง
4. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ จึงทำการทดสอบทำวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ (Posttest)

ผลการวิจัย

1. ความสามารถด้านการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย หลังเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการกิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนหรือกล่าวได้ว่ามีการพัฒนาขึ้นกว่าคะแนนก่อนเรียนทุกคนอย่างเห็นได้ชัด โดยมีคะแนนสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 13.33 ถึง 50.00 และพบว่ามีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5
2. ความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านการสอน อยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มากเป็นลำดับที่ 2 และด้านบรรยากาศทางการเรียนและสิ่งแวดล้อม มีความพึงพอใจมากเป็นลำดับที่ 3

ตารางที่ 1: ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในการอ่านจับใจความภาษาไทย ระหว่างก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC

สภาพการทดลอง	n	\bar{x}	S.D.	Df	t	sig
ก่อนเรียน	40	14.50	2.29	39	24.411*	0.000
หลังเรียน	40	24.63	2.23			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 14.50 และค่าของคะแนนคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 24.63 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน พบว่า คะแนนความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2: ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC

ความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านบรรยากาศทางการเรียนและสิ่งแวดล้อม	4.41	0.67	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC	4.42	0.68	มาก
ด้านการสอน	4.52	0.62	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.45	0.62	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้ คือ ในด้านการสอนมีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) เป็นลำดับที่ 1 และด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) เป็นลำดับที่ 2 ด้านบรรยากาศทางการเรียนและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.41$) เป็นลำดับที่ 3

ตารางที่ 3: ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC

ความพึงพอใจ	n	\bar{x}	S.D.	เกณฑ์	t	sig
	40	4.45	0.62	3.50	9.669*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

จากตารางที่ 3 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($t = 9.669$)

การอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05) เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาการอ่าน ให้สามารถถ่ายทอดความเข้าใจในการอ่านออกมาในรูปของการเขียนสรุปเรื่องราวที่อ่านออกมาตามความคิดเห็นของตนเองหลังจากการเล่าเรื่อง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมการสอน โดยมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ขั้นสรุปและประเมินผล ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการร่วมมือเป็นสื่อในการพัฒนาการอ่านได้อย่างกว้างขวาง เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC มีพื้นฐานของการคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านไปพร้อม ๆ กับการเรียนเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้

การอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนสร้างความสามัคคีของคนในกลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มเรียนเป็นกลุ่มย่อยให้สมาชิกแต่ละคน ตระหนักว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่าเทียมกัน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มจะเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสมาชิก ทุกคน ซึ่งเป็นการ นับเป็นการฝึกการทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม และฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อีกทั้งทำให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของมิรันตี นิमितกุล (2558) ได้ทำการวิจัยผล การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของสาริณี หนูหมาด (2556) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทย โดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียน ภาษาไทยหลังการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีความพึงพอใจด้านการสอน อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มากเป็นลำดับที่ 2 และด้านบรรยากาศทางการเรียนและสิ่งแวดล้อม มีความพึงพอใจมากเป็นลำดับที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและฝึกการปฏิบัติงานในการอ่านและเขียนร่วมกัน จึงทำให้นักเรียนมีความสุขในการทำงาน เกิดเรียนรู้ร่วมกันด้วยความสนุกสนานและเกิดความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม จึงทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสลาบิน (Slavin, 1990 อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2545 : 165) ได้เสนอว่า วิธีการสอนแบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ และภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองและสมาชิกในกลุ่ม จึงช่วยพัฒนาการเรียนรู้และทักษะการทำงานกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเชษฐิ กิจระการ (2544) ซึ่งได้กล่าวว่า ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งครูผู้สอนเป็นเพียง ผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานนั้น และการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียน การสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน จะสามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจใน การทำกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ จากผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของมิรันตี นิमितกุล (2558) ได้ทำการวิจัยผล การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมสมร ทิฎะเวียง (2552) ได้วิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้สื่อเร้าความสนใจ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนรู้จัก และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทสรุป

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05)

2. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านการสอน อยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มากเป็นลำดับที่ 2 และด้านบรรยากาศทางการเรียนและสิ่งแวดล้อมมีความพึงพอใจมากเป็นลำดับที่ 3

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ไปใช้ในการสอนอ่านและเขียนทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และการบูรณาการการสอนร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

1.2 ครูผู้สอนจะต้องวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทำความเข้าใจผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอแนวคิดในการทำงานร่วมกัน การส่งเสริมความเป็นผู้นำและการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม

1.4 เนื่องด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูผู้สอนจะต้องแบ่งกลุ่ม ที่ละความสามารถของนักเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอธิบายถึง กฎ กติกา ตลอดจนเหตุผลของการแบ่งกลุ่ม ละละความสามารถให้นักเรียนเข้าใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.2 ควรมีการนำรูปแบบของการวิจัยนี้ไปใช้อย่างต่อเนื่องกับนักเรียนกลุ่มเดิม โดยเปลี่ยนเนื้อหาบทเรียนใหม่ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อศึกษาดูความก้าวหน้าและผลการพัฒนาทักษะ ด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน

2.3 ควรพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ มาใช้ในการพัฒนาการอ่านจับใจความ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตากรุณาและความช่วยเหลือจากท่านอาจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ แนวคิด และคำปรึกษา ตลอดจนวิธีการดำเนินการวิจัย และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อีกทั้งกำลังใจที่ท่านได้ให้ด้วยความเมตตาตลอดการศึกษาครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร. ฐิติยา เรือนนระการ นางนัยนา ใหม่คามิ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม นางเพลินพิศ สุพัตกุล ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และนางสาวสิริลักษณ์ เจริญรัมย์ นายสมเกียรติ แรงประโคน นายภาณุวัฒน์ เวท ที่สละเวลาชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า การทดลองใช้เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การศึกษา

ค้นคว้าฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิรวัดน์ เพชรรัตน์. (2560). การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์. วารสารราชพฤกษ์. ปีที่ 15. ฉบับที่ 2. หน้า. 104-110.
- ทิตนา แคมณี. (2554). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา กาญจนะวรรณ. (2558). ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21. ใน ความท้าทายของครู สู่การผสมผสานศาสตร์และศิลป์การสอนภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 วันที่ 16 กันยายน 2558. หน้า 13-18. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เผชญิ กิจระการ. (2544). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา E_1/E_2 . วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 5. ฉบับที่ 11. หน้า 44-51
- มีรัตน์ นิमितกุล. (2558). ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- วัชร เล่าเรียนดี. (2545). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พาณิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.
- สมสมร ทีฎเวียง. (2552). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจและความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สาริณี หนูหมาด และคณะ. (2556). การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทย โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตุล. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- อรนุช ติมตศิริ. (2544). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาพสะท้อนสังคมท้องถิ่น : กรณีศึกษาภาพเขียนฝาผนัง ภายในองค์พระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ

Reflections on Local Society: A Case Study of Murals Within the Phra That Rueang Rong, Sisaket Province

ฉันทพงษ์ สารรัตน์^{1*} คณิตชัย วิริยะสุนทร² และทิวาพร ใจก้อน³

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ²

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ³

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : hithanyapongs@hotmail.com*

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาภาพเขียนในองค์พระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ ในฐานะภาพสะท้อนสังคมท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อภาพเขียนบริเวณฝาผนังขององค์พระธาตุเรืองรอง ได้แก่ ความสำคัญของวัดบ้านสร้างเรือง ประวัติศาสตร์ชาติและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับวัดบ้านสร้างเรืองและชุมชนโดยรอบ และ 2) ศึกษาภาพเขียนบริเวณฝาผนังในองค์พระธาตุเรืองรอง โดยเน้นวิถีชีวิตที่เป็นภาพสะท้อนสังคมที่ได้รับอิทธิพลของโครงเรื่องจากประวัติศาสตร์ชาติและรัฐบาลไทยเป็นสำคัญ ผู้เขียนศึกษาภาพเขียนบริเวณฝาผนังในองค์พระธาตุเรืองรองบริเวณชั้น 2 – 3 จำนวน 47 ภาพ ซึ่งภาพเขียนปัจจุบันอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีคุณค่าในฐานะข้อมูลประวัติศาสตร์ชั้นต้น

ผลการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของวัดบ้านสร้างเรืองและองค์พระธาตุเรืองรองพบว่าสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2524 ตามแนวคิดของหลวงปู่ธัมมา พิทักษ์ เจ้าอาวาสรูปแรก ท่านมีบทบาทสำคัญต่อชุมชนในพื้นที่ในฐานะผู้นำพิธีกรรม ผู้นำการศึกษา และการพยาบาล ส่วนผลการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์และภาพเขียนบริเวณฝาผนังในองค์พระธาตุเรืองรองพบว่า ภาพเขียนส่วนใหญ่มีเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศรีสะเกษที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ชาติ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแบบเรียนท้องถิ่นของเรา และภูมิหลังของช่างวาดและของหลวงปู่ธัมมา พิทักษ์ ที่จำวัดอยู่กรุงเทพฯ หลายปี โดยเป็นเรื่องราวของเมืองศรีสะเกษตั้งแต่ยุคขอมเรืองอำนาจจนถึงการสร้างบ้านแปงเมืองสมัยรัตนโกสินทร์ยุคปรับปรุงประเทศ ภาพสถานที่สำคัญที่มีเรื่องราวของผู้คนเข้ามาประกอบ แผ่นที่ และของฝากเมืองศรีสะเกษ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดและรัฐบาลไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าภาพเขียนบริเวณชั้น 2 – 3 ในองค์พระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการสร้างสรรค์ศิลปกรรมโดยได้โครงเรื่องมาจากประวัติศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลส่วนกลาง ประกอบกับในขณะนั้นวัดบ้านสร้างเรืองเป็นวัดสร้างใหม่โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้บุกเบิก และเป็นสมัยที่มีการพัฒนาภาคอีสานอย่างจริงจัง จึงส่งผลให้ภาพเขียนฝาผนังในองค์พระธาตุเรืองรองนอกจากจะมีคุณค่าในการเป็นเครื่องมือถ่ายทอดพุทธศาสนาและคุณค่าทางศิลปะแล้ว ยังเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์และภาพสะท้อนสังคมในสมัยนั้นที่นำศึกษาอีกด้วย

คำสำคัญ: ภาพเขียนฝาผนัง องค์พระธาตุเรืองรอง ท้องถิ่นศรีสะเกษ

Abstract

The objectives of this article were 1) to analyze historical relationships affecting the murals of Phra That Rueang Rong, including the importance of Wat Ban Sang Rueang, national and local history related to Wat Ban Sang Rueang and the surrounding community, 2) to study the murals of Phra That Rueang Rong by emphasizing on a way of life that reflects a society that has been influenced by the storyline from national history and the Thai government. By studying past historical method The author studied 47 murals on the wall in Phra That Rueang Rong around the 2nd and the 3rd floors. The conditions of these murals are perfect. Therefore, they are valuable as early history data.

The results of studying historical data of Wat Ban Sang Rueang and Phra That Rueang Rong indicated that they was built in 1981 based on the concept of Luang Pu Thamma Phitaksa, the first abbot. He played an important role in the local community as a ritual, educational, and nursing leader. The results of studying historical data and murals in Phra That Rueang Rong indicated that most of murals contain Sisaket historical stories related to national history, which have been influenced by our local coursebooks and the background of the painter and Luang Pu Thamma Phitaksa who lived in Bangkok for many years. This is the story of the city of Sisaket from the Khmer era until the creation of Ban Pang, the Rattanakosin period with national development. The murals show important places conveying the stories of people, maps and souvenirs of Sisaket city, which have been influenced by the tourism development policy of the province and Thai government. In other words, the murals in the 2nd floor and the 3rd floor were created with arts based on the historical storyline and central government policy. In addition, at that time, Wat Ban Sang Rueang was rebuilt by a pioneer abbot. That period was when the northeast region was developed seriously. In addition to being valuable as a medium to transfer Buddhism and artistic values, the mural paintings in Phra That Rueang Rong are also a historical record and social reflection at that time that is worth studying.

Keywords: Mural paintings, Phra That Rueang Rong, Local Sisaket

บทนำ

ภาพเขียนภายในอาคารทางพุทธศาสนา เช่น พระธาตุเจดีย์ โบสถ์ วิหาร ล้วนมีคุณค่าทางศิลปะ วรรณคดี วรรณกรรมทางศาสนา เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา และปลูกฝังศีลธรรม นอกจากนั้นยังมีคุณค่าในการบันทึกประวัติศาสตร์และสังคมของผู้คนและชุมชนในพื้นที่นั้นหรือในยุคสมัยนั้น (สมชาติ, 2545)

เมื่อกล่าวถึงภาพเขียนที่มีความประณีต คือ ภาพจิตรกรรมฝาผนัง (กรมศิลปากร, 2551 : 155) เรามีการนึกถึงภาพจิตรกรรมฝาผนังของวัดสำคัญในกรุงเทพมหานครตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นต้นมา เพราะมีความสวยงาม และเป็นแบบแผน ทั้งแบบประเพณีที่ส่งต่อมาจากสมัยอยุธยา และแบบที่มีการประยุกต์แบบตะวันตก อย่างไรก็ตามจากการสำรวจตามภูมิภาคต่างๆของประเทศไทยก็พบว่า วัดของชุมชนท้องถิ่นมีภาพจิตรกรรมฝาผนังในยุคสมัยต่างๆ ที่ทรงคุณค่าทั้งแบบที่ได้รับอิทธิพลไทยประเพณี แบบไทยประเพณีผสมผสานกับอิทธิพลตะวันตก และแบบที่มีลักษณะของท้องถิ่น หรือเป็นศิลปะพื้นบ้าน ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏเหมือนแสดงให้เห็นถึงแนวความคิด อัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะตัวของสังคมนั้นๆ และความรู้จักเลือกรับปรับใช้รูปแบบจากอิทธิพลของภายนอก ซึ่งส่งมาจากเมืองหลวงอันเป็นศูนย์กลางอำนาจในด้านต่างๆ หรือสัมพันธ์กับเรื่องราวของเมืองหลวงหรือราชสำนักกรุงเทพฯ (สุภัทรดิศ, 2546)

พระธาตุเรืองรอง หรือหอประวัติศาสตร์ในรูปตึกทรงเจดีย์พระธาตุ (ถวิล, 2544) ตั้งอยู่ที่วัดบ้านสร้างเรือง ตำบล ใหญ่ป่าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ มีขนาดฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 30x30 เมตร สูง 43 เมตร 60 เซนติเมตร มี 6 ชั้น ชั้นบนสุดเป็นที่ประดิษฐานสถูปทองคำซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ส่วนชั้นที่ 2 - 3 เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ปรากฏ ภาพเขียนบนฝาผนังด้วย ทั้งนี้พบว่าพระครูวิบูลธรรมภาณ (หลวงปู่ธัมมา พิทักษา) เจ้าอาวาสวัดใหม่ยามมอญ ดำเนินการ สร้างตั้งแต่ พ.ศ.2524 และปัจจุบันยังปรับขยายพื้นที่และมีสิ่งก่อสร้างเพิ่มตลอดมา (ภราดร และคณะ, 2558ก) โดยหลวง ปู่ธัมมา พิทักษา เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก และท่านเป็นพระมหาเถระที่เป็นที่เคารพของประชาชนมานานจนถึงปัจจุบัน ภายใน องค์พระธาตุเรืองรองบริเวณชั้นที่ 2 - 3 ยังมีภาพเขียนที่ที่ความน่าสนใจ เพราะเป็นภาพเขียนในบริบทประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ชาติ รวมถึงสถานที่ท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ พร้อมกับข้อความอธิบายได้ภาพแต่ละห้อง และแทรกสภาพจิตใจของผู้คนในสมัยนั้น โดยมีจุดเด่นคือปรากฏภาพของชาวต่างชาติและการแต่งกายในวัฒนธรรมต่างๆ การ เข้ามาของเทคโนโลยีต่างๆ ในจังหวัด (ภราดร และคณะ, 2558ข) ฯลฯ ตรงกับประวัติของการสร้างองค์พระธาตุเรืองรองที่อยู่ ในยุค “อีสานพัฒนา” ทั้งนี้จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบงานที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีเพียง งานศึกษาของ พรศิริ วิรุณพันธ์ (2550) เรื่อง “แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษาวัดพระธาตุเรืองรอง ตำบล ใหญ่ป่าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ” งานของ ฉันทพงษ์ สารรัตน์ และคณะ (2561) เรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์บ้าน สร้างเรือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ” งานของ อรทัย อัยยาพงศ์ (2554) เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดแสดง พิพิธภัณฑ์พระธาตุเรืองรอง ตำบลใหญ่ป่าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ” งานของวิภาทิพย์ บุตรศรีมาศ (2552) เรื่อง “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : วัดพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ” ที่เสนอว่าพิพิธภัณฑ์บ้านสร้าง เรืองหรือวัดพระธาตุเรืองรอง มีสภาพปัญหาทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ ซึ่งเป็นการจัดการโดยขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้พิพิธภัณฑ์มีการดำเนินกิจการพิพิธภัณฑ์ที่ขาดความต่อเนื่อง ซึ่งชุมชนควรมีส่วนร่วมมากขึ้น สำหรับผลงานวิจัยของ ฉันท พงษ์ สารรัตน์ และชานัญ โสดา (2561) เรื่อง “การสื่อความหมายพระธาตุเรืองรองเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม” เสนอว่า กระบวนการดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการอนุรักษ์ และจัดการมรดกทางวัฒนธรรม และยังเป็นอีกหนึ่งวิถีในการ ส่งเสริมความประทับใจ และความเข้าใจของเยาวชน และประชาชนที่มีต่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ดังนั้นการสื่อความหมาย ทรัพยากรวัฒนธรรม จึงหมายรวมถึงเจตนาเพื่อส่งเสริม และเสริมสร้างทักษะการรับรู้ และความเห็นใจของเยาวชน และ ประชาชน ผลงานของวุฒิชัย นาคเขียว และศิริวุฒิ วรรณทอง (2562) เรื่อง “วัดพระธาตุเรืองรองกับการเผยแพร่แนวคิด ชาตินิยมในอีสานใต้ (พ.ศ.2510 จนถึงปัจจุบัน)” และผลงานของ วุฒิชัย นาคเขียว (2562) เรื่อง “พระธาตุเรืองรอง” : พุทธ สถานที่ยุทธไทยเผยแพร่อุดมคติชาตินิยมแก่คนท้องถิ่นหลายชาติพันธุ์ในอีสานใต้” (เดอะอีสานเรคคอร์ด, 2562) ที่เสนอว่าการ เผยแพร่แนวคิดที่นิยมของประเทศไทยในท้องถิ่น ได้นำเสนอผ่านองค์พระธาตุเรืองรอง แต่ผลงานกลุ่มนี้ยังไม่สามารถอธิบายภาพ สะท้อนสังคมท้องถิ่นจากภาพเขียนภายในองค์พระธาตุเรืองรองบริเวณชั้น 2 - 3 ได้อย่างเพียงพอ และจากการทบทวน วรรณกรรม พบว่ายังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาพจิตรกรรมในจังหวัดศรีสะเกษ ดังนั้นงานศึกษานี้จึงต้องการเติมเต็ม ช่องว่างดังกล่าว เพื่อให้การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีสานใต้มีมุมมองและข้อถกเถียงทางวิชาการที่หลากหลายและ ครอบคลุมมากขึ้น

บทความนี้จึงถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นศรีสะเกษผ่านภาพเขียนฝาผนัง เนื่องจากภาพ เขียนฝาผนังสามารถถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อ รวมถึงรูปแบบของวิถีชีวิตของคนจังหวัดศรีสะเกษในอดีตได้เป็นอย่างดี และยังคงสืบทอดถ่ายทอดความเชื่อความคิดเหล่านี้มาจนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อภาพเขียนบนฝาผนังในองค์ พระธาตุเรืองรอง ได้แก่ ความสำคัญของวัดบ้านสร้างเรือง ประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับวัดบ้านสร้าง เรืองและชุมชนโดยรอบ และ 2) ศึกษาภาพเขียนบริเวณฝาผนังในองค์พระธาตุเรืองรอง โดยเน้นวิถีชีวิตที่เป็นภาพสะท้อน สังคมที่ได้รับอิทธิพลของโครงเรื่องจากประวัติศาสตร์ชาติ และรัฐบาลไทยเป็นสำคัญ โดยเป็นฝีมือของช่างท้องถิ่นที่มีความร่วม

สมัยในยุคนั้น โดยมีวิธีการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ และเก็บข้อมูลจากหลักฐานชั้นต้น โดยการสำรวจ ถ่ายภาพภาพเขียนในองค์พระธาตุเรืองรอง และศึกษาและเก็บข้อมูลจากหลักฐานชั้นรอง คือ เอกสาร หนังสือ งานวิจัย หรือเว็บไซต์ที่มีข้อมูลและภาพถ่ายเกี่ยวกับภาพอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลัก คือ ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ และนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจมาวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารต่างๆ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ และประวัติศาสตร์ศิลปะ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และได้ข้อมูลที่สุดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด จากนั้นจึงสรุปและอภิปรายผล ผลการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์อาจนำไปสู่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนลักษณะของท้องถิ่นศรีสะเกษที่ได้รับอิทธิพลจากโครงเรื่องประวัติศาสตร์ชาติ และจากอิทธิพลจากนโยบายรัฐบาลไทยว่าเป็นอย่างไร และยังเป็นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวัดบ้านสร้างเรือง ให้เป็นที่รู้จักทั้งในด้านประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ศิลปะ ซึ่งสะท้อนจากภาพเขียน และเข้าใจลักษณะสังคมไทยที่ส่งอิทธิพลต่อโครงเรื่องในภาพเขียนด้วย ดังนั้นภาพเขียนที่วัดพระธาตุเรืองรอง ควรอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ และทราบถึงความสำคัญของภาพจิตรกรรมที่ผสมผสานความเป็นท้องถิ่นลงไปในงาน ความงดงามที่แตกต่างกันของแต่ละวัดจะขึ้นอยู่กับฝีมือของช่างที่แสดงฝีมือออกไป และจะได้รู้ถึงความเป็นมาของคติความเชื่อของคนในอดีตสู่ปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. ประวัติของวัดบ้านสร้างเรืองและความสำคัญทางประวัติศาสตร์

พระธาตุเรืองรอง ตั้งอยู่ที่วัดสร้างเรือง หมู่ที่ 7 ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นศิลปะทรงไทยจัตุรมุข เรือนยอดเป็นทรงบุษบก ฐานกว้าง 30x30 เมตร สูง 43.60 เมตร มี 5 ชั้น ภายในองค์พระธาตุใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรม และเป็นพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ชั้นบนสุดเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ (สร้างตั้งแต่ พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน) มีลักษณะคล้ายกับโลหะปราสาท หลวงปู่ธัมมา พิทักษา เป็นผู้อำนวยการก่อสร้าง งบประมาณในการก่อสร้างได้จากแรงศรัทธาของมหาชน ไม่มีงบประมาณจากรัฐสนับสนุนแต่อย่างใด (หลวงปู่ธัมมา พิทักษา, 2560ก)

รูปชุดที่ 1 : (ก),(ข) วัดบ้านสร้างเรือง และหลวงปู่ธัมมา พิทักษา

ที่มา :วัดบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ, 2562

วัดบ้านสร้างเรือง หรือวัดพระธาตุเรืองรอง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ห่างจากตัวเมืองศรีสะเกษเพียง 7.5 กิโลเมตร ซึ่งพระครูวิบูลธรรมภาณ หรือหลวงปู่ธัมมา พิทักษา เจ้าอาวาสวัดอมรทายการาม (วัดใหม่ยายมอญ) เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่นี้ได้รับริเริ่มและอุปถัมภ์การก่อสร้างพระธาตุองค์นั้น เพื่อเป็นสถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ และพระบรมเกศาธาตุให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเก็บรวบรวมโบราณวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ยุคสมัยที่ผ่านมาทุกสมัยเท่าที่จะหาได้ มาไว้ให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวศรัทธา ค้ำค้ำทางวัฒนธรรม ประเพณีชาวอีสาน เป็นแหล่ง

ศึกษาเรื่องราวของจังหวัดศรีสะเกษ และเป็นสถานที่ศึกษาอบรมธรรมวินัยแก่ชาวพุทธทั่วไป พระธาตุเรืองรองวางศิลาฤกษ์เมื่อ พ.ศ. 2524 และเริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. 2525 (หลวงปู่ธัมมา พิทักษา, 2560ก; และหลวงปู่ธัมมา พิทักษา, 2560ข) พระธาตุเรืองรองก่อสร้างโดยผสมผสานศิลปะอีสานใต้ชนเผ่าไทย ได้แก่ ลาว ส่วย เขมร เยอ ได้อย่างสวยงามและลงตัว งานปูนปั้นประดับลายองค์พระธาตุสี่เหลี่ยมทองตัดกับพื้นสีแดงดูโดดเด่นมีความสูง 49 เมตร แบ่งออกเป็น 6 ชั้น ชั้นที่ 1 ใช้สำหรับประกอบพิธีทางศาสนา ชั้นที่ 2 - 3 เป็นพิพิธภัณฑสถานบ้านชนเผ่าไทย เก็บรวบรวมวัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ของบรรพบุรุษชาวศรีสะเกษ เช่น โสงเขี้ยวกระบอง ไทโบราณ ธนู หน้าไม้ และอื่นๆ ชั้นที่ 4 เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ชั้นที่ 5 ใช้สำหรับนั่งสมาธิ และชั้นที่ 6 เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ และเป็นจุดชมทัศนียภาพของพื้นที่โดยรอบ ซึ่งจิตรกรรมฝาผนังแต่ละชั้นจะเขียนภาพเล่าเรื่องประจำจังหวัด และแต่ละอำเภอในศรีสะเกษ รูปภาพขาดก รูปปั้นปูนนียบุคคลหลายท่าน (สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ, 2560.; และ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ, 2544)

ในช่วงที่มีการสร้างพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในยุค “อีสานพัฒนา” และมีบทบาทเป็นวัดของชุมชนมาจนถึงปัจจุบันในฐานะพุทธสถาน สถานที่สำคัญของชุมชนและทางราชการด้วย เช่น การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา การรักษาพยาบาล (ตรูตา, 2557) และความสำคัญด้านศิลปะ คือ สถาปัตยกรรมของพระอุโบสถ องค์พระธาตุเรืองรอง ประติมากรรมต่างๆ ที่สำคัญคือ ภาพเขียนบนฝาผนังบริเวณชั้น 2 และ 3 (บางช่องเป็นพื้นที่ว่างและยังวาดไม่เสร็จ) โดยเฉพาะภาพกลุ่มบุคคลที่เดินอยู่บริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว มีการแต่งกายแบบสากล รวมถึงสิ่งของเครื่องใช้ตามยุคสมัย เช่น จักรยาน ร่ม เครื่องแก้ว หมวก คอมพิวเตอร์แบบตะวันตก ผู้หญิงถือกระเป๋าถือ รถเจ๊ก เป็นต้น ซึ่งเห็นชัดในภาพวงเวียนแม่ศรี และบ้านขุนอำไพพาณิชย์ ซึ่งน่าจะเป็นภาพสะท้อนลักษณะสังคมวัฒนธรรมของไทยในยุคสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

2.การศึกษาภาพเขียนฝาผนังภายในองค์พระธาตุเรืองรอง

รูปชุดที่ 2 : (ก),(ข) จังหวัดศรีสะเกษเดิมมีชื่อเรียกว่า “เมืองขุขันธ์” เป็นเมืองเก่าสร้างขึ้นในสมัยขอม เข้าใจว่าสร้างมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 16 (พ.ศ.1501 – 1599) เล่ากันว่า เมืองขุขันธ์ ในสมัยขอมเดิมชื่อ “นครลำดวน” ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอเมืองศรีสะเกษปัจจุบัน ภายหลังเมืองนครลำดวนกันดารน้ำจึงย้ายไปตั้งที่ตำบลห้วยเหนือ อันเป็นพื้นที่ของอำเภอขุขันธ์ปัจจุบัน และให้ชื่อใหม่ว่า “เมืองขุขันธ์” ต่อมาใน พ.ศ.2481 จึงได้เปลี่ยนชื่อเมืองขุขันธ์มาเป็นศรีสะเกษตราบนทุกวันนี้

ที่มา : อินทร์ ศ. สารรัตน์, 2562

ภาพเขียนฝาผนังอยู่ภายในองค์พระธาตุเรืองรองบริเวณชั้น 2-3 มีตำแหน่งอยู่เหนือขอบประตูและหน้าต่างไปจนสุดเพดานของผนังแต่ละด้านเวียนตามเข็มนาฬิกาแบ่งเป็นห้องๆ รวม 47 ภาพ (รวมพื้นที่ว่างและที่ยังวาดไม่เสร็จ โดยชั้น 2 มี 23 ภาพ และชั้นที่ 3 มี 24 ภาพ มีคำบรรยายใต้ภาพ ส่วนด้านล่างของผนังตั้งแต่ใต้ภาพลงมาจนถึงพื้นปล่อยพื้นผนังว่างไว้ มีลักษณะการเขียนที่เป็น 2 มิติ ซึ่งจะมีลักษณะความเป็นพื้นถิ่นสูง ซึ่งภาพเขียนบริเวณชั้น 3 ขององค์พระธาตุเรืองรองจะเป็น

เรื่องราวของโครงเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีสานที่สัมพันธ์กับกรุงเทพฯ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับส่วนกลาง ดังที่ หลวงปู่ธัมมา พิทักษา เล่าว่า “โครงเรื่องฉันได้จากงานของเจ้านายที่เขียนพงศาวดารเรื่องอีสานที่คนพูดถึงบ่อยๆ (อาจหมายถึง หม่อมอมรวงษ์วิจิตรและเติม วิชาภัยพจนกิจ...ความในวงเล็บเติมโดยผู้เขียน) และส่วนหนึ่งฟังเขาเล่าต่อๆมาตอนอยู่บ้านใหม่ย้ายมอญบ้าง (หลวงปู่ธัมมา พิทักษา, 2562) คือ ภาพเขียนฝาผนังที่มีทั้งหมด 18 ด้าน เริ่มกล่าวถึงสถาปัตยกรรมตั้งแต่ยุคไดโนเสาร์ จนถึงการจัดถิ่นฐานของผู้คน และกล่าวถึงเนื้อหาประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคอารยธรรมเขมรโบราณเข้ามามีอิทธิพลในพื้นที่อีสานเมื่อ พ.ศ.1545 – 1593 ที่พระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 ทรงสร้างและสถาปนาศรีศิขเรศวร แต่ได้พระราชทานเมือง “วิเวท” แก่ศรีสุภรมาเก่าเสด็จ พร้อมกับพระราชทานนามเมืองให้ใหม่ว่า “กุรุเกษตร” เมื่อ พ.ศ.1580 หลังจากนั้นพูดถึงการเคลื่อนย้ายของผู้คนจากจำปาศักดิ์เข้ามาในจังหวัดศรีสะเกษ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอาณาจักรสำคัญของสยามคือ อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตามลำดับที่สัมพันธ์กับตำนานการตามช้างและตำนานหลวงพ่อดโต จนในส่วนท้ายสุดพูดถึงเหตุการณ์ พ.ศ.2432 ที่เกิดกบฏผีบุญโดยท้าวบุญจันทร์ น้องชายพระยาอุษันท์ภักดี (ท้าวปัญญา) ที่ไม่พอใจที่ทางราชการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบเจ้าเมืองเป็นระบบเทศาภิบาล โดยส่งข้าราชการจากส่วนกลางมาปกครอง จึงช่องสุ่มผู้คนที่หุบเขาซาปั๊ก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ได้ส่งกองทหารมาปราบจนสำเร็จ ตัดศีรษะท้าวบุญจันทร์มาเสียบประจานที่สี่แยกเมืองอุษันท์ (ไพฑูริย์, 2517) และจบด้วยการสรุปเนื้อหาอย่างห้วนๆ ว่า พ.ศ.2481 ได้เปลี่ยนชื่อจังหวัดอุษันท์มาเป็นจังหวัดศรีสะเกษให้ตรงกับชื่อเมืองอันเป็นที่ตั้งจังหวัด ซึ่งดังกล่าวพบว่าข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏอยู่บนผนังพระธาตุชั้น 3 นั้น เป็นรูปแบบเนื้อหาที่อิงอยู่กับจารีตการเขียนประวัติศาสตร์แบบพงศาวดารที่เป็นเสมือนการจดสถิติเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละสมัย ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับผู้ปกครองโดยตรงและอิงอยู่กับเหตุการณ์สงครามและความขัดแย้งเป็นหลัก (ธิดา, 2525) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นศรีสะเกษยังอยู่ในกรอบของรัฐรวมศูนย์ภายใต้วัฒนธรรมการเมืองและอุดมการณ์ซึ่งผลิตความเป็นไทยมาตรฐานโดยกรุงเทพฯ ทั้งนี้แม้จะมีการสอดแทรกวิถีชีวิต ภาพพระสงฆ์ปกเกล้า ความเชื่อเรื่องผีปูด และวิกรรมเรื่องราวของบุคคลหรือผู้นำท้องถิ่นและสภาพวิถีชีวิตและบ้านเรือนประกอบไว้ในเนื้อหาบางแห่ง แต่กระนั้นความสำคัญของท้องถิ่นก็ยังมีพื้นที่เพียงน้อยนิดในประวัติศาสตร์ที่มีกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางอยู่ดี

จากการศึกษาภาพจิตรกรรมในวัดพระธาตุเรืองรอง พบว่าภาพเขียนได้สะท้อนวิถีชีวิตรูปแบบทางสังคมของคนในจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในจังหวัดศรีสะเกษมีผู้อยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีวัฒนธรรมหลายอย่างที่ผสมผสานกันดังที่เห็นในปัจจุบันเรียกว่า วัฒนธรรม 4 เผ่าไทย อันได้แก่ ส่วย เขมร ลาว เยอ ในจังหวัดศรีสะเกษมีปราสาทหินตั้งอยู่หลายที่ ที่สำคัญคือ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ และสามารถบอกได้ว่าชาวศรีสะเกษมีการอยู่อาศัยที่สืบเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยขอมบาปวนมายังสมัยนครวัดและบายน

รูปชุดที่ 3 : (ก),(ข) ภาพวาดหลวงพ่อดโต วัดมหาพุทธาราม พระอารามหลวง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ หลวงพ่อดโต หรือ พระพุทธมหายานี เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทองปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่ในวัดมหาพุทธาราม เชื่อกันว่ามีหลวงพ่อดโตองค์จริงอยู่ข้างในเป็นพระพุทธรูปหินองค์เล็ก หลวงพ่อดโตถือเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองจังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : ฉันทยพงศ์ สารรัตน์, ทิวาพร ใจก้อน, 2562

ภาพจิตรกรรมที่วัดพระธาตุเรืองรองจึงมีศิลปะที่มีความเป็นพื้นถิ่นสูง แต่ก็ยังได้รับอิทธิพลจากภาคกลาง เพราะในสมัยการสร้างชาติได้พยายามกลมกลืนวัฒนธรรมของพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นอันหนึ่งเดียว คือ การสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งในสมัยนั้นได้พยายามให้สร้างวัดในลักษณะที่เป็นลักษณะที่คล้ายกับลักษณะของวัดในภาคกลางที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่มีลักษณะเป็นของตัวเอง ภาพจิตรกรรมจึงได้รับอิทธิพลพุทธศาสนาแบบส่วนกลางหรือศูนย์กลางการปกครองที่อยู่ในบริเวณภาคกลางในปัจจุบันมาด้วย จึงเป็นเหตุให้กิจกรรมมีกลิ่นอายของความเป็นภาคกลาง (ชาญวิทย์, 2547) และพระธาตุเรืองรองยังถูกสร้างขึ้นในโอกาสสมหามงคลของผู้ปกครองกรุงเทพฯ ด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า “เป็นบุญล้น คนเมือง ศรีสะเกษ, วัดสร้างเรื่อง ธรรมนิเวศน์ ส่องวิถี, วโรกาส กาญจนราช พระจักรี, พระธาตุแก้ว ย่อมเป็นศรี...สง่าเมือง” (ภราดร และคณะ, 2557)

จากการสัมภาษณ์หลวงปู่ธัมมา พิทักษา พบว่า ช่างวาดภาพชื่อนายบุญตาม วงศ์วัฒนะ เป็นคนท้องถิ่นศรีสะเกษ แต่เคยไปบวชเรียนและเรียนวิชาศิลปะที่กรุงเทพมหานคร และนายฉัตรชัย สุวรรณพรหม ครูศิลปะโรงเรียนสตรีศรีสะเกษ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าช่างที่วาดภาพในขณะนั้นคงได้รับอิทธิพลมาจากภายนอก ซึ่งหมายถึงกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างมาก ผนวกกับภูมิหลังที่หลวงปู่ไปอยู่กรุงเทพฯ หลายปี และได้รับอิทธิพลขององค์ความรู้จากแบบเรียนท้องถิ่นของเราในช่วงนั้นด้วย (หลวงปู่ธัมมา พิทักษา, 2562) ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า ภาพเขียนนี้เขียนในช่วง พ.ศ.2540 – 2541 จึงมีลักษณะที่เป็นศิลปะแบบใหม่หรือศิลปะสมัยใหม่ เขียนภาพตามแนวทางของกรมศิลปากรในการลำดับเรื่อง แต่เจ้าอาวาสคนปัจจุบันเป็นผู้ออกแบบภาพ คติแนวคิดในการวาดภาพจึงมีความเป็นพื้นถิ่นสูงกว่าภาคกลาง (บุญตาม, 2562) ดังที่ ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม ได้กล่าวถึงไว้ในประเด็น “จิตรกรรมฝาผนังของวัดในหัวเมือง” ซึ่งสรุปความได้ว่า การทำงานจิตรกรรมฝาผนังแพร่ออกไปสู่หัวเมืองอาจเพราะช่างคงได้มาฝึกฝนเรียนรู้จากกรุงเทพมหานครระยะหนึ่งจึงกลับถิ่นเดิม หรือออกไปรับจ้างเขียนภาพตามวัดหัวเมืองอันอาจเป็นถิ่นฐานบ้านเดิม (สันติ, 2548)

ดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับภาพเขียนในบริเวณชั้น 2 ขององค์พระธาตุเรืองรอง ที่มีลักษณะของการสื่อความหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดที่สัมพันธ์กับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดในทศวรรษ 2500 (ปณฺญา, 2548.; และ สมศรี, 2548) รวมถึงพัฒนาการตั้งแต่ยุคไดโนเสาร์ การตั้งถิ่นฐานของผู้คน สถานที่สำคัญของจังหวัด เช่น ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปราสาทสระกำแพงน้อย หลวงพ่อดโตวัดมหาพุทธาราม พระอารามหลวง วัดล้านขวด บึงนกเป็ดน้ำไพรบึง บ้านขุนอำไพพาณิชย์ สะพานขาว สะพานดำ น้ำตกห้วยจันทร์ วงเวียนอนุสาวรีย์แม่ศรีสระผม อ่างเก็บน้ำห้วยศาลา

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ปราสาทปรangkū ปราสาทเยอ และปราสาทห้วยทับทัน เป็นต้น รวมถึงพระบรมสาทิสลักษณ์และพระสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมหาราชชนนีในรัชกาลที่ 9 และพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ใส่ชุดไทยและเครื่องแบบข้าราชการแบบสากล ขณะมาปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และสอดแทรกด้วยภาพวิถีชีวิตคนทำนาและเกษตรกรรม

รูปชุดที่ 4 : (ก),(ข) ภาพวาดปราสาทหินในจังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีปราสาทที่สร้างในยุคขอมหรือเขมรรุ่งเรืองในดินแดนแถบอีสานของประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เช่น ปราสาทเขาพระวิหาร ที่มีบันไดทางขึ้นอยู่ทางฝั่งประเทศไทย ปราสาทสระกำแพงใหญ่ มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ ปราสาทสระกำแพงน้อย ทำหน้าที่เป็นอโรคยศาลหรือสถานเอนามัยชุมชน ปราสาทบ้านปราสาท (ปราสาทห้วยทับทัน) ปราสาทบ้านปรangkū

ที่มา : ดร.คณิงชัย วิริยะสุนทร, 2562

ซึ่งภาพเขียนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับปราสาทหินเป็นพิเศษ เนื่องจากตราประจำจังหวัดศรีสะเกษ แต่เดิมเป็นรูปปราสาทเขาพระวิหาร และเปลี่ยนเป็นรูปปราสาทหินโบราณ ซึ่งหมายถึงปราสาทสระกำแพงในปัจจุบัน เป็นปราสาทที่สร้างด้วยศิลาแลง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 ซึ่งครองราชย์ระหว่าง พ.ศ.1545 ถึง 1592 และในจังหวัดนี้มีปราสาทสระกำแพงอยู่ 2 แห่ง เรียกว่า ปราสาทสระกำแพงใหญ่ และปราสาทสระกำแพงน้อย ในปราสาทมีศิลาจำหลักภาพต่างๆ อย่างสวยงาม มีอักษรและจารึกภาษาขอมโบราณเอาไว้ด้วย เป็นโบราณสถานที่สำคัญที่สุดของจังหวัด จึงนำมาเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดคู่กับดอกกล้าดวน (วิรัช, 2547.; และทักษิณ, 2551) และปิดท้ายด้วยแผนที่จังหวัดศรีสะเกษที่มีภาพสินค้าอย่างข้าว หมูหัน ผ้าไหม หอมแดง ครุน้อย และไข่เค็ม รวมถึงภาพคนทอผ้าและเลี้ยงไหม ซึ่งผ้าไหมศรีสะเกษได้สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ทราบและกล่าวขานมานานแล้วทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้รับรางวัลจากการประกวดผ้าไหมระดับภาคอีสานและระดับประเทศ เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าลายขีด ผ้าเหยียบหรือผ้าเก็บ (หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ, 2544.; และ อาลัย, 2558)

รูปชุดที่ 5 : (ก),(ข) สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ หมายถึง สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในรัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ 80 พรรษา โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในรัชกาลที่ 9 เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเปิดเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2524 ปัจจุบันเป็นสวนสาธารณะที่ประชาชนชาวจังหวัดศรีสะเกษมาออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ

ที่มา : ทิวพร ใจก้อน, 2562

จากการศึกษาภาพเขียนภายในองค์พระธาตุเรื่องรองจะพบว่าจิตรกรได้ผสมผสานแนวคิดแบบเก่าหรือแบบไทยประเพณี และแนวคิดแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลตะวันตก กล่าวคือ ในแนวคิดแบบเก่านั้นเนื้อหาของภาพจิตรกรรมยังคงเป็นเรื่องราวในพุทธศาสนา มีภาพพระสงฆ์ปักกลดบริเวณชั้นสอง ทำให้การแสดงออกของภาพยังคงเป็นแบบไทยประเพณี ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะของบุคคลสำคัญในภาพตอนต่างๆ ที่แสดงท่าทางแบบนาฏลักษณะ มีภาพสตรีในวรรณคดี ภาพอาคารแบบไทยประเพณี การเขียนภาพแบบ 2 มิติ คือ แสดงเฉพาะความกว้างและความยาวโดยไม่เน้นระยะใกล้ไกลแบบภาพ 3 มิติ แต่ได้มีการสอดแทรกภาพชาวต่างประเทศที่แต่งกายแบบตะวันตก ช่างราชการไทยที่แต่งกายด้วยเครื่องแบบสากล รวมทั้งทรงผมแบบใหม่ และภาพสิ่งของเครื่องใช้ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก เป็นต้น (พิริยาพงษ์ และ Viano, 2561)

จึงสรุปได้ว่าภาพเขียนบริเวณชั้นที่ 2 จะเป็นภาพสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนชั้นที่ 3 จะเป็นภาพเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนจะให้ความสำคัญกับภาพเขียนบริเวณชั้น 2 และ 3 เป็นสำคัญ โดยมีลักษณะภาพเขียนเป็นแบบไทยประเพณี ทั้งด้านเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องราวของศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงวิธีการทางศิลปะที่เป็นแบบสกุลช่างรัตนโกสินทร์และน่าจะได้รับอิทธิพลจากเมืองหลวงค่อนข้างมาก เช่น การจัดวางองค์ประกอบของภาพที่เป็นแบบแผนในลักษณะที่คล้ายกับภาพจิตรกรรมในวัดสำคัญของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งการไม่ใช้เส้นลื่นเทา แต่นิยมใช้ทิวทัศน์เป็นตัวแบ่งฉาก มุมมองที่เป็นภาพมองจากที่สูงและการสร้างความลึกของภาพโดยซ้อนภาพทางตั้ง เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่า มีความโดดเด่นในการประยุกต์ความสมจริงจากลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในสมัยนั้นจากเรื่องราวในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับอำนาจส่วนกลาง และภาพการแต่งกายที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ทั้งนี้ อาจสามารถนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับภาพเขียนหรือภาพจิตรกรรมของวัดในจังหวัดที่ร่วมสมัยกัน เพื่อให้มองเห็นภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาภาพเขียนฝาผนังที่วัดบ้านสร้างเรื่องจึงมีความน่าสนใจในการใช้เป็นเครื่องมือศึกษาประวัติศาสตร์สังคมในสมัยที่เกิดการสร้างสรรคผลงานได้

บทสรุป

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาภาพเขียนฝาผนังในประเด็นต่างๆ ทั้งการศึกษาเนื้อหาเรื่องราวและภาพสะท้อนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม รวมถึงการศึกษาบริบททางสังคมที่ย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งย่อมเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้สร้าง ความสำคัญของวัด วิถีชีวิตและสังคมทั้งจากกรุงเทพมหานครและสังคมท้องถิ่นศรีสะเกษสมัยนั้น อันเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครอง ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ พระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรของพระมหากษัตริย์ ตลอดถึงบุคคลชั้นสูงในสังคม การศึกษาศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น เพราะปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการรับรู้ของจิตรกรในการถ่ายทอดออกมาในภาพจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งจากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาในประเด็นนี้จึงทำให้เข้าใจอิทธิพลของสังคมวัฒนธรรมจากเมืองหลวง คือ กรุงเทพมหานคร ได้ส่งผลต่อสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นที่ที่ขึ้นตรงต่อการปกครองจากศูนย์กลางที่กรุงเทพฯ จึงรับการพัฒนาและนโยบายต่างๆ เช่น การศึกษาและศิลปวัฒนธรรมมาผสมผสานให้เข้ากับวิถีชีวิตของตน และจากการศึกษาประวัติของเจ้าอาวาสและผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างวัดได้พบว่า เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาในสมัยนั้น หรือเป็นชนชั้นปกครองในสังคม จึงน่าจะส่งผลให้วัดแห่งนี้เป็นศูนย์กลางแห่งใหม่ของชุมชน ดังเช่นมีบทบาทในฐานะสถานศึกษา สถานพยาบาล เป็นต้น

จากความสำคัญเหล่านี้จึงส่งผลให้ภาพเขียนที่ฝาผนังในองค์พระธาตุเรืองรองได้รับการสร้างสรรค์ให้มีความโดดเด่นและแปลกใหม่ที่แตกต่างจากstup แต่เดิมในวัฒนธรรมอีสานดั้งเดิม (สุมาลี, 2547) ซึ่งภาพจิตรกรรมฝาผนังที่กรุงเทพฯ คงจะเป็นต้นแบบสำคัญที่ส่งอิทธิพลต่อภาพเขียนที่วัดแห่งนี้ และวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางที่ใกล้เคียงไม่มากนักน้อยทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบของภาพ กล่าวคือ ภาพเขียนยังสะท้อนถึงการสืบเนื่องคดีด้านเนื้อหาเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาและรูปแบบภาพจิตรกรรมฝาผนังแบบไทยประเพณีจากกรุงเทพฯ ที่สืบเนื่องมาจากสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และยังมีการปรากฏลักษณะบางประการที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่ชัดเจนในยุคสมัยนั้น ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกรุงเทพฯ เช่นกัน เพราะจิตรกรได้สอดแทรกภาพที่แสดงถึงอิทธิพลตะวันตกในด้านต่างๆ ทั้งบุคคล เครื่องแต่งกาย สิ่งของเครื่องใช้ กิริยาท่าทาง ขนบธรรมเนียม เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นในวิถีชีวิตและการสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมในกรุงเทพฯ ก่อนที่จะมีการส่งต่อมายังภูมิภาคต่างๆ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสังคมท้องถิ่นศรีสะเกษจะมีความโดดเด่นในการเปลี่ยนแปลงประเทศด้านต่างๆ จากอิทธิพลตะวันตก และอิทธิพลจากการพัฒนาภาคอีสาน แต่จากการศึกษาภาพจิตรกรรมได้พบว่าลักษณะในสังคมไทยทั่วไปหรือในชุมชนท้องถิ่นศรีสะเกษในระดับชาวบ้านสามัญชนยังมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เพราะจะเห็นได้จากการแต่งกายและทรงผมของหญิงชายทั่วไปที่ยังคงมุ่งใจกระเบน ผ้าคาดอกหรือสบเฝียง ไม่สวมรองเท้า เด็กเล็กไม่สวมเสื้อผ้า มีกิริยาท่าทางตามแบบสามัญชนทั่วไป เช่น นั่งพับเพียบกับพื้นและพนมมือรับเสด็จ หรืออยู่ต่อหน้าพระสงฆ์ ในส่วนของสถาปัตยกรรมเป็นบ้านเรือนแบบอีสาน แต่ก็มีภาพหญิงสาวชาวบ้านเดินกางร่มแบบสมัยใหม่ สอดแทรกอยู่ ซึ่งน่าจะสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งของเครื่องใช้บางชนิดก็ได้แพร่หลายไปในสังคมทุกระดับชั้นแล้ว นอกจากนี้ภาพเขียนและประติมากรรมภายในวัดยังสะท้อนถึงความหลากหลายของชาติพันธุ์ของกลุ่มชน 4 เผ่าในเมืองศรีสะเกษ จึงกล่าวได้ว่าศิลปกรรมต่างๆ ในวัดบ้านสร้างเรื่องที่สะท้อนลักษณะวิถีชีวิตที่หลากหลาย มีเรื่องราวประเพณีวัฒนธรรมของภาคกลาง เช่น การบวชพระ ประเพณีการเกี่ยวข้าว หรือการเก็บผลผลิตทางการเกษตร ได้แสดงถึงความเชื่อที่มีร่วมกันของส่วนกลางและท้องถิ่น ภาพเกี่ยวกับบุญคุณลานและการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวอยู่ที่บานหน้าต่าง และวิถีชีวิตของคนในอดีตยังสะท้อนผ่านรูปแบบการแต่งกายที่มีความเป็นพื้นถิ่น 4 ชนเผ่าของศรีสะเกษ ซึ่งเป็นผลจากการผสมผสานวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชนกับสังคมที่ได้รับการพัฒนาด้านการปกครอง การศึกษา และศิลปวัฒนธรรมจากอิทธิพลของเมืองหลวง แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ท้องถิ่นศรีสะเกษในยุคสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการศึกษาภาพเขียนที่วัดอื่นๆ หรือประติมากรรมอื่นๆ ที่ถูกทำขึ้นร่วม

สมัย ที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอกหรือกรุงเทพฯ มาผสมผสานกับแนวคิดและฝีมือช่างท้องถิ่นไม่มากนักน้อย หรือภาพบุคคล
ชั้นสูงที่ทรงเครื่องแบบไทยประเพณีผสมผสานเครื่องแต่งกายแบบสากลและแสดงบุคลิกท่าทางแบบสมจริง ฉะนั้นการ
เปลี่ยนแปลงทางแนวคิดในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของวัดจึงเป็นตัวอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการคลี่คลายคติความเชื่อของ
ผู้คนในสมัยนั้นที่มีมากขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลภาพเขียนยังมีคุณค่าทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปศึกษาในแขนงวิชา
อื่นๆ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และนิเวศวิทยา เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจบริบทของชุมชนท้องถิ่นมาก
ขึ้น

การศึกษาภาพเขียนฝาผนัง ผู้เขียนได้พบกับอุปสรรค โดยเริ่มต้นตั้งแต่การถ่ายภาพจิตรกรรม ซึ่งต้องใช้เทคนิคขั้นสูง
จากผู้อำนวยการถ่ายภาพแล้ว ช่างภาพนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาเป็นอย่างดีสำหรับการคัดภาพ
ออกเป็นหมวดหมู่ ผู้เขียนต้องศึกษาหาความรู้ทางด้านจิตรกรรม สถาปัตยกรรม มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา ที่จะนำมาเป็น
กรอบทฤษฎีในการแบ่งภาพออกเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในภาพเขียน นอกจากนี้การศึกษา
ภาพเขียนไม่อาจศึกษาได้ด้วยเฉพาะภาพ แต่จะต้องศึกษาร่วมกับเอกสาร ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังในกรณีต้องใช้เอกสารร่วม
สมัยกับระยะเวลาที่จิตรกรเขียนภาพ และการที่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนภาพ
จิตรกรรมภายในวัดซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถศึกษาวิเคราะห์ให้ถี่กลงไปในรายละเอียด ซึ่งควรจะทำการศึกษา
วิเคราะห์ต่อไป แต่บทความนี้ได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ได้รับความสะดวกและสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการ
ทำการศึกษวิเคราะห์ได้ต่อไป ซึ่งประเด็นที่ควรจะมีการศึกษาต่อไป เช่น ประเด็นองค์ประกอบของภาพ ลักษณะการวาดภาพ
เทคนิคการเขียนภาพ หรือเรื่องราวของภาพนิทานพื้นบ้านบริเวณชั้น 1 ขององค์พระธาตุฯ เช่น พระธรรมเมธี พระสุณนมโนราห์
 เป็นต้น รวมถึงภาพเขียนภายในพระอุโบสถโคตมเทวสถาน ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ จะทำให้ชิ้นงานต่อไปมีความสมบูรณ์มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ประดิษฐ์ ศิลานบุตร ผู้เชี่ยวชาญเรื่องศรีสะเกษ ที่กรุณาสละเวลาตรวจทานแก้ไข
งาน ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้บทความนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังขอกราบขอบพระคุณ
ครูอาจารย์ทุกท่านในสถาบันการศึกษาต่างๆ ในทุกระดับการศึกษาของผู้เขียนที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และ
ประสบการณ์ด้านต่างๆ เพราะได้ตระหนักว่าวิชาความรู้ในแขนงต่างๆ สามารถเชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะ รศ.วุฒิชัย
มูลศิลป์ รศ.ณรงค์ พ่วงพิศ รศ.ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ รศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ รศ.ดร.ศิริพร ดาบเพชร ผศ.ดร.วงเดือน นารา
สังข์ ผศ.ชมนพูนท นาศิริรักษ์ ผศ.ดร.สมชาติ มณีโชติ และ ผศ.ดร.พลปลั่ง คงชนะ ศิษย์ซาบซึ้งในพระคุณครูอาจารย์ทุกท่าน
เป็นอย่างยิ่ง และขอบคุณลูกศิษย์ อติศักดิ์ ่องอาจ อรุณชัย พันทา ศิวกร อร่ามเรือง บัญชาพล ไยแสง ธีรวัฒน์ กัญยาสาย ศร
ชัย กันทอง และนัฐพล ไชยมี ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน และกำลังใจที่มีให้กันเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2551). ศัพทานุกรมโบราณคดี. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- ชาลววิทย์ เกษตรศิริ. (2547). ประวัติการเมืองไทย 2475 – 2500. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์.
- ตรูตา มีธรรม. (2557, มกราคม – ตุลาคม). การทดสอบความพร้อมในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุที่มารับ
บริการ ณ ศูนย์พัฒนาฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุฯ หลวงปู่ธัมมา พิทักษ์ วัดพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ. วารสาร
ทางการแพทย์และสาธารณสุข โรงพยาบาลศรีสะเกษ. ปีที่ 1. ฉบับที่ 1. หน้า 43 – 53.
- ถวิล มนัสอ่อน, บรรณาธิการ. (2544). ไทยรัฐนาเที่ยวทั่วไทย. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.

- ทักษิณ ปัญญาไทย. (2551). ต้นไม้และคำขวัญประจำ 76 จังหวัด. กรุงเทพฯ : ไทยควอลิตี้บุ๊กส์.
- จิตา สาระยา. (2525). ตำนานและตำนานประวัติศาสตร์กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร.
- ฉันทพงศ์ สารรัตน์ และคณะ. (2561). การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารโพธิ์วิจัย วิทยาลัยโพธิ์วิชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2. หน้า 91 – 123.
- ฉันทพงศ์ สารรัตน์ และชานาญ โสดา. (2561). การสื่อความหมายพระธาตุเรืองรองเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ SMARTS ครั้งที่ 8 วันที่ 22 มิถุนายน 2561. หน้า 221 – 234. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บุญตาม วงศ์วัฒน์. สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2562.
- ปณูญา อัญชลีกุล. (2548). พัฒนาการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พ.ศ.2502 – 2545. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรศิริ วิรุณพันธ์. (2550). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษาวัดพระธาตุเรืองรอง ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- พีรียา พงษ์สาริกัน และ John Viano. (2561). ไชยปริศนาคำขวัญประจำจังหวัดเล่ม 2 : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ /ภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- ไพฑูริย์ มีกุล. (2517). การปฏิรูปการปกครองมณฑลอีสาน พ.ศ.2436 – 2453. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- ภราดร ศรีปัญญา และคณะ. (2557). บทกวีนิพนธ์แผ่นดินศรีสะเกษ. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- _____. (2558ก). ศรีสะเกษจังหวัดของเรา 1 : ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- _____. (2558ข). ศรีสะเกษจังหวัดของเรา 2 : ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การคมนาคมและสิ่งแวดล้อม. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ. (2544). กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- วิภาทิพย์ บุตรศรีมาศ. (2552). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา : วัดพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ. รายงานการค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. (2547). คำขวัญและสัญลักษณ์ 75 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ดวงแก้ว.
- วุฒิชัย นาคเขียว และศิริวุฒิ วรรณทอง. (2562). วัดพระธาตุเรืองรองกับการเผยแพร่แนวคิดชาตินิยมในอีสานใต้ (พ.ศ.2510 จนถึงปัจจุบัน). ม.ป.ท.
- วุฒิชัย นาคเขียว. (2562). “พระธาตุเรืองรอง” : พุทธสถานที่รัฐไทยเผยแพร่อุดมคติชาตินิยมแก่คนท้องถิ่นหลายชาติพันธุ์ในอีสานใต้. เข้าถึงเมื่อ (8 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<http://issaanrecord.com>)
- สมชาติ มณีโชติ. (2545). จิตรกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมศรี ชัยวงษ์ขยา. (2548). นโยบายการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐบาลไทย ระหว่าง พ.ศ.2494 - 2519. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ เล็กสุขุม. (2548). จิตรกรรมไทยสมัยรัชกาลที่ 3 : ความคิดเปลี่ยนแปลงการส่งออกก็เปลี่ยนแปลงตาม. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. ศิลปะในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุมาลี เอกชนนิยม. (2547). ฮูปแต้มในลิมอีสาน. กรุงเทพฯ : มติชน.

สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. (2560). ออดลอลอดชอดศรีสะเกษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ศรีสะเกษ : สำนักงานฯ.

หลวงปู่ธัมมา พิทักษ์. (2560ก). หลวงพ่อเจิมแจวอ้าว (ประวัติพระธาตุเรืองรอง). ม.ป.ท.

_____. (2560ข). อ่านไม่จบแล้วจะพบของดีได้อย่างไร. มปท. : มปพ..

_____. สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2562

หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ. (2544). ผ้าไหมดี...เมืองศรีนครลำดวน. ศรีสะเกษ : หอการค้าฯ.

อรทัย อัยยาพงษ์. (2554). การศึกษารูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์พระธาตุเรืองรอง ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ. รายงานการค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

อาลัย จันทรพาณิชย์. (2558). ท่องถิ่นศึกษา. บุรีรัมย์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็ก จังหวัดปัตตานี

Guidelines for promoting ethical behavior of Children at Pattani Home for Girls

นุรีย์ยัน นิเต๊ะ*¹ และวันพิชิต ศรีสุข²

ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์^{1 2}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : nureeyan@Gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า

การส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก มีแนวทางดังนี้ 1) การจัดการประชุม พูดคุย ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เรื่องของพฤติกรรมทางจริยธรรม 2) การสรุป และถอดบทเรียนเรื่องพฤติกรรมของเด็กหญิงที่เคยแสดงออกทั้งเชิงลบและเชิงบวก เพื่อร่วมกันหาสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเชิงบวก และเชิงลบ 3) การทบทวนแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแล ต่อเด็กหญิง และทบทวนข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันของเด็กหญิงในสถานสงเคราะห์ให้เป็นแนวทางเดียวกัน และมีความทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน 4) การกำหนดชุดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมแก่เด็กหญิง ทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากพฤติกรรมทางจริยธรรมต้องปฏิบัติเป็นประจำถึงจะเห็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมได้ 5) การมีเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กโดยตรง และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กหญิง เพื่อเป็นต้นแบบให้เด็กหญิงได้ซึมซับพฤติกรรม เลียนแบบพฤติกรรม ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว 6) การพัฒนาด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก และ ระหว่างเด็กหญิงด้วยกัน รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกับเด็กหญิง ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เด็กหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความสุภาพและ 7) การสร้างวิธีการตอบแทน และชื่นชมเด็กหญิง เมื่อมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม

คำสำคัญ: แนวทาง พฤติกรรม จริยธรรม เด็ก สถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี

Abstract

The purpose of this research was to study guidelines for promoting ethical behavior Of children in Pattani province. Data were collected by group discussion. The Research found that Promoting ethical behavior of children there are guidelines as follows: 1) Organizing a meeting to educate, create understanding of ethical behavior 2) Summarize and remove lessons on the behavior of girls who have expressed both negative and Positive. In order to find the cause of positive and negative behavior 3) reviewing the guidelines of the authorities for girls and girls and reviewing the agreement on the coexistence of girls in the welfare center and is up-to-date with the current situation. 4) Defining a set of activities that help promote / support

the development of ethical behavior for girls. Both directly and indirectly can practice consistently since ethical behavior must be practiced on a regular basis to see tangible results. 5) Direct child care staff and behave as a good model for girls to be a role model for girls to absorb behavior Mimic behavior both aware and unconscious. 6) Development of social interaction. Between staff officers and children and between girls including caretakers and girls Considered an important component of the girls have ethical behavior in politeness and 7) Creating compensation methods and admire girls When developing ethical behavior.

Keywords: [Guidelines] [Behavior] [Ethics] [Child] [Pattani Home for Girls]

บทนำ

การวางรากฐานทางสังคมที่สำคัญคือการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ถือเป็นปัจจุบันและอนาคตที่สำคัญของประเทศไทย โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูรวมถึงเครือข่ายภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาต่างต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยให้เติบโตขึ้นมาท่ามกลางสภาพแวดล้อมและครอบครัวที่อบอุ่น และมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาตามภาคบังคับ พร้อมกับได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นคนดีมีจิตอาสา รู้จักการทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม มีมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม นำไปสู่การให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546, น.49-59) ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมอย่างมีคุณค่า จำเป็นต้องเข้าใจและเข้าถึงหลักการเรียนรู้ คือ มนุษย์อยู่ในฐานะที่เป็นเอกัตบุคคลและเป็นสมาชิกของสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นตามหลักกัลยาณมิตรมนุษย์เป็นสัตว์โลก สามารถได้รับการอบรม สั่งสอน ฝึกฝน บ่มเพาะนิสัย เข้าใจธรรมชาติ มีความเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มนุษย์มีภาวะทางสติปัญญามาตั้งแต่กำเนิด แม้แต่แต่ละคนจะมีความแตกต่างกันก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ของมนุษย์มีลักษณะเป็นองค์รวมของรูปกับนามเป็นไปตามพัฒนาการของชีวิต มีแกนหลัก 3 แกน คือ ศิล สมาธิ และปัญญา เป็นหลักและแนวปฏิบัติที่บูรณาการกัน พร้อมกับการพัฒนาปัญญา โดยการแสวงหาความรู้ การฝึกฝนค้นคิด และการฝึกฝนตนเอง (สมน อมรวิวัฒน์, 2542, น.8-17)

การพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่มีข้อจำกัดในเนื้อหาจริยธรรมที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม รูปแบบหรือวิธีการเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความน่าสนใจเพื่อให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น การใช้แม่แบบ การเข้าให้คำแนะนำปรึกษาและการทำกิจกรรมกลุ่ม รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่มีความเคลื่อนไหวควบคู่กับเนื้อหา (ทิตินา เขมมณี, 2545, น.124) และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่สำคัญตามแนวคิดทางสังคมวิทยาผ่านตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะ เป็นพระสงฆ์ ครูอาจารย์ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อน เป็นต้น ในการปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและหลักการปฏิบัติที่ดีงาม เป็นรูปแบบที่เป็นการผสมผสานการพัฒนาเข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตโดยเน้นการใช้ธรรมควบคู่กับกิจวัตรประจำวัน (พรนิภา จันทน์น้อย, 2560, น.134) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ที่ผู้วิจัยใช้ชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก มี 3 ระดับๆ ละ 2 ชั้นในการแบ่งช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ภายใต้กิจกรรมที่มุ่งเห็นเชิงพฤติกรรมทางจริยธรรม 8 ด้าน ตามระดับเกณฑ์การปฏิบัติและระดับคุณภาพการเรียนรู้ของแคธวอลบลูมและมาเซีย 5 ประการนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องเข้าใจว่าเด็กมีการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกัน ส่วนหนึ่งของความสามารถในการรับรู้ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูจากครอบครัวเด็กก่อนที่จะเข้าสู่สถานสงเคราะห์และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กแต่ละคน สถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี โดยการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ซึ่งวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผ่านการคิดเชิงระบบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และ ผลลัพธ์ (Outcome) โดยการสนทนากลุ่มกับพี่เลี้ยง สหวิชาชีพ แม่ครัว และสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงาน จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการร่างแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี เพื่อนำไปปรับใช้ในกิจกรรมตามกิจวัตรประจำวันของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ต่อไป

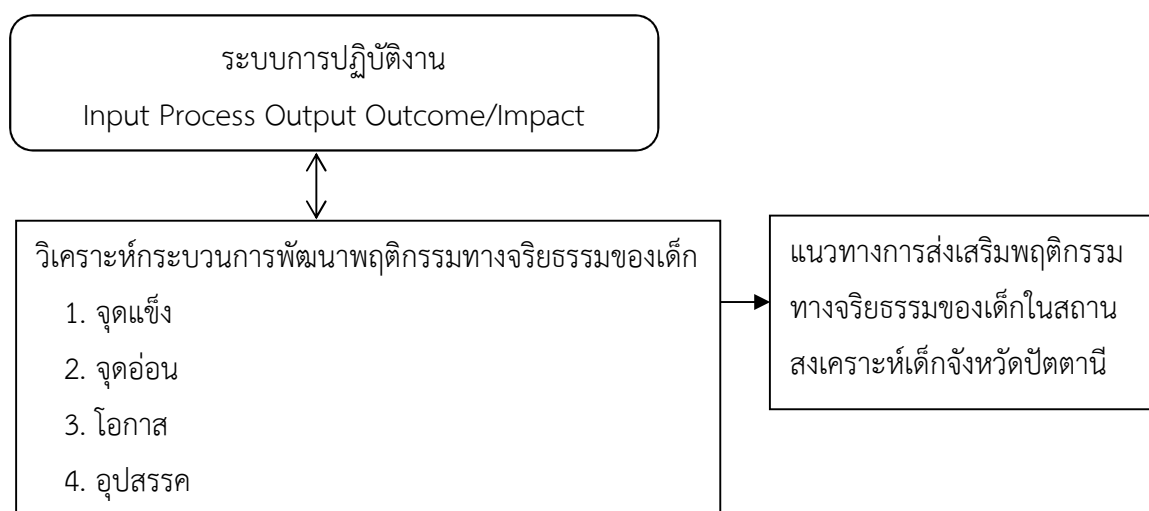
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยการสนทนากลุ่มกับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเด็กโดยตรง ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์/ผลกระทบ (Outcome/Impact) และศึกษาวิธีการทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีมีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา จากนั้นได้สัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์ในระดับนโยบายของหน่วยงานและระดับกรมกิจการเด็กและเยาวชน

จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้างต้นมาสังเคราะห์ เพื่อยกร่างแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยดำเนินการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเด็ก จำนวน 3 คน ทำหน้าที่ตรวจสอบร่างแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ให้มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำมาปรับใช้ได้จริงกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเชิงประจักษ์ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกพื้นที่การศึกษา

การเลือกพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้วิธีแบบเจาะจง คือ สถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ที่มีภารกิจหลักในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ได้รับผลกระทบหรือประสบปัญหาทางสังคมมีอายุระหว่าง 6-18 ปี รับเข้าจาก 14 จังหวัดภาคใต้ ที่มีบริบทของพื้นที่แตกต่างกันและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้ปกติ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่

1. พี่เลี้ยง ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กประจำอาคารพัก ให้ข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม

จำนวน 12 คน

2. สหวิชาชีพ ทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ไขปัญหา และพัฒนาเด็กในความในความอุปการะ ให้ข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 3 คน

3. แม่ครัว ทำหน้าที่ในการประกอบอาหาร ดูแลโภชนาการของเด็ก ความสะอาดและความ เป็นระเบียบในการรับประทานอาหารของเด็ก ให้ข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 3 คน

4. ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ทำหน้าที่ในการบริหาร จัดการ และ สนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เพื่อเด็กในความอุปการะ ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริม พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี นำมาสู่การยกร่างแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทาง จริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย จำนวน 4-6 คน ใช้เวลาประมาณ 1- 2 ชั่วโมง เพื่อพูดคุยถึงข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล อายุ ตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ อายุการปฏิบัติงาน ความเชี่ยวชาญในงาน และการให้ความหมายของพฤติกรรมทางจริยธรรมตามประสบการณ์ เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้สนทนา และร่วมวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กนำมาสู่ การคิดเชิงระบบ ดังนี้ ปัจจัยนำเข้า(Input) กระบวนการ(Process) ผลผลิต(Output) และผลลัพธ์/ผลกระทบ (Outcome/Impact) พร้อมกับแลกเปลี่ยนวิธีการทำให้เด็กปฏิบัติตนตามพฤติกรรมทางจริยธรรม

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัด ปัตตานี ผลการวิจัย ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

พบว่า

จุดแข็ง ด้านทรัพยากรบุคคล พบว่า เจ้าหน้าที่มีเพียงพอในการดูแลตามมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม สำหรับเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชนกำหนด เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กใน สถานสงเคราะห์เบื้องต้น และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวตามสถานการณ์และนโยบาย

เพื่อพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์ ด้านงบประมาณ พบว่า ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากต้นสังกัดที่เพียงพอในการให้บริการสวัสดิการด้านปัจจัยพื้นฐานแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี และเจ้าหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการออมเงินของเด็กในสถานสงเคราะห์ ด้านวัสดุ พบว่า มีวัสดุ/อุปกรณ์ที่เพียงพอในการจัดสวัสดิการแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี และมีการเบิกใช้วัสดุและอุปกรณ์ตามขั้นตอนระเบียบพัสดุ ด้านการบริหารและจัดการ พบว่า มีการแบ่งความรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ครอบคลุมทุกกระบวนการดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทำงานเป็นทีม เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กในสถานสงเคราะห์ และสามารถปฏิบัติให้เด็กเห็น หรือให้เด็กปฏิบัติตามเป็นขั้นเป็นตอนในบางกิจกรรมที่เด็กปฏิบัติไม่ได้ หรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง มีการประชุมประจำเดือนของหน่วยงาน เพื่อชี้แจงข้อราชการต่างๆ แลกเปลี่ยน กำหนดแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อเด็ก และมีตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ทุกคน ทั้งด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษร

จุดอ่อน ด้านทรัพยากรบุคคล พบว่ามีเจ้าหน้าที่ไม่ครบทุกตำแหน่งที่มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชนกำหนด เช่น พยาบาลวิชาชีพ และนักพัฒนาการเด็ก เจ้าหน้าที่ตำแหน่งที่เสี่ยงมีความเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่บ่อย เนื่องจากเป็นลูกจ้างเหมาบริการรายปี ส่งผลต่อการดูแลเด็กระยะยาว บุคลิกภาพเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่บางคนมีผลต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพทางสังคมกับเด็ก และเจ้าหน้าที่บางคนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มารยาททางสังคม และประสบการณ์การดูแลเด็กค่อนข้างน้อย ด้านงบประมาณ พบว่า ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากต้นสังกัดด้านการส่งเสริมกิจกรรมโครงการค่อนข้างน้อยและมีข้อจำกัดและเงื่อนไขการใช้งบประมาณปกติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง ส่งผลทำให้เกิดความล่าช้าและบางรายการไม่สามารถเบิกจ่ายได้ ทั้งที่เป็นความจำเป็นต้องใช้จ่ายสำหรับเด็ก ด้านวัสดุ พบว่า มีข้อจำกัดและเงื่อนไขการเบิกใช้วัสดุและอุปกรณ์บางชนิด เช่น ของใช้ส่วนตัวของใช้ในการทำความสะอาดอาคารพัก ทำให้เด็กได้รับสวัสดิการค่อนข้างช้า ส่งผลต่อการดำเนินกิจวัตรประจำวัน และเด็กบางคนใช้วัสดุและอุปกรณ์แบบไม่ค่อยถนอมสิ่งของทำให้มีอายุการใช้งานน้อยกว่าที่กำหนด เสียเร็ว ด้านการบริหารและจัดการ พบว่า ความไม่สม่ำเสมอและความไม่ต่อเนื่องในการการปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางการปฏิบัติและข้อตกลงของเจ้าหน้าที่บางคน ทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเฉพาะด้านได้รับการพัฒนาเฉพาะตำแหน่งทำให้เจ้าหน้าที่บางคนไม่เคยเข้ารับการอบรม เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ มีข้อตกลงการอยู่ร่วมกันในสถานสงเคราะห์และบทลงโทษสำหรับเด็ก เด็กบางคนไม่ยอมรับกฎ กติกา จึงไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ส่งผลให้เด็กพฤติกรรมเชิงลบ เจ้าหน้าที่ต้องมีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างต่อเนื่อง และการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ไม่ครอบคลุมทุกตำแหน่ง เช่นงานบริหาร ที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนปัจจัยต่างๆ

โอกาส สถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี มีมูลนิธิสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ที่ได้รับเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา เพื่อใช้ในการสนับสนุนด้านกิจกรรม ทุนการศึกษา ทัศนศึกษา เป็นต้น หากไม่สามารถเบิกจ่ายจากงบประมาณตามปกติ หน่วยงานได้รับความร่วมมือจากเครือข่าย เช่น โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านการศึกษาเป็นอย่างดี หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่เด็กแบบต่อเนื่อง และได้รับการบริจาควัสดุและอุปกรณ์จากผู้มีจิตศรัทธา ที่จำเป็นสำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นระยะๆ

อุปสรรค มีบุคลากรบางคนในโรงเรียนที่เด็กกำลังศึกษาไม่เข้าใจบริบทความเป็นเด็กสถานสงเคราะห์ ทำให้มีทัศนคติเชิงลบต่อเด็ก ส่งผลด้านจิตใจของเด็ก และสภาพแวดล้อมหรือสภาพสังคมปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กค่อนข้างมาก โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่น อายุ 13 ปีขึ้นไป มีสื่อเป็นอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก ทำให้ติดสื่อจนเกินไป เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเชิงลบ ส่งผลการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ก้าวร้าว

1.2. การวิเคราะห์เชิงระบบตามขั้นตอน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์/ผลกระทบ พบว่า

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ของหน่วยงานต้นสังกัด คือ วิสัยทัศน์ตามแผนกลยุทธ์ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560–2564 “เด็กและเยาวชนมีความเป็นพลเมือง เก่ง ดี มีสุข และสร้างสรรค์” ค่านิยม “มองไกล ก้าวทัน มีความเชี่ยวชาญ จิตมุ่งบริการ ยึดมั่นคุณธรรม เน้นการมีส่วนร่วม” จากวิสัยทัศน์และค่านิยมข้างต้น นำมาพัฒนาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ รวมทั้งเด็กในสถานสงเคราะห์ด้วยในรูปแบบกิจกรรมที่แตกต่างกัน จึงได้กำหนดโครงการ “การให้บริการสวัสดิการสังคมแก่เด็กในสถาบัน (ยุทธศาสตร์ เพชรน้ำหนึ่ง)” วัตถุประสงค์เพื่อ “เด็กสุขภาพกายใจแข็งแรง วินัยดี มีความสุข เด็กมีความสามารถตามความถนัด และเด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นใจโดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงอายุ คือ 0-6 ปี, 7-12 ปี, และ 13-18 ปี และ 19 ปีขึ้นไป ประกอบด้วยเรื่องวินัยเชิงบวก ต้นทุนชีวิต ความสามารถพิเศษ ทักษะการใช้ชีวิต และทักษะอาชีพเพื่อให้เด็กมีการศึกษา มีอาชีพ มีครอบครัว และมีความสามารถ” จะเห็นได้ว่า ให้ความสำคัญแบบรายกิจกรรม หากเป็นเด็กที่อยู่ตามบ้านกับครอบครัว จะมีพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ชุมชน เป็นผู้บ่มเพาะ อบรม ถ่ายทอดพฤติกรรมทางจริยธรรมให้แก่บุตรหลานตามวิถีของแต่ละครอบครัว สำหรับเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบถ่ายทอดพฤติกรรมทางจริยธรรมแก่เด็ก ที่มีที่มาที่หลากหลาย มีต้นทุนชีวิตที่ต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม ซึ่งแต่ละสถานสงเคราะห์ต้องปรับใช้ตามบริบทของพื้นที่ ด้านคำสั่งปฏิบัติ ของสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี โดยหัวหน้าหน่วยงานมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามนโยบายและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ในรูปแบบของการกำหนดเป็นแผนงานและโครงการที่เป็นภาพรวมในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพเด็กในสถานสงเคราะห์ตามภารกิจหลัก เช่น การจัดสวัสดิการด้านปัจจัยสี่ การศึกษาตามภาคบังคับ และกิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น (ด้านสถานการณ์เฉพาะหน้า ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาซึ่งทางหน่วยงานต้องมีแผนการเตรียมความพร้อมการเกิดขึ้นของสถานการณ์นั้นๆ ทั้งก่อนและหลัง เช่น การออกข้างนอกสถานสงเคราะห์โดยไม่ได้รับอนุญาต การหนีเรียน และการเกิดพฤติกรรมต่อต้านทางสังคม เนื่องจากเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กกลุ่มเปราะบางด้านจิตใจ เป็นต้น ด้านทรัพยากรบุคคล ตำแหน่งที่เลี้ยงมีเพียงพอตามสัดส่วนตามมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม สำหรับการดูแลเด็กในสถานรองรับ ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ส่วนทางสหวิชาชีพ มิไม่ครบตามมาตรฐานที่กำหนด คือ นักพัฒนาการ พยาบาลวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่บางคนมีวุฒิภาวะการตัดสินใจค่อนข้างต่ำ โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ที่มีความอดทนสูง มีจิตมุ่งบริการ ด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยหนึ่งสำคัญในการขับเคลื่อน และสนับสนุนงานทุกด้านให้ประสบความสำเร็จได้ เช่น การจ้างงานเจ้าหน้าที่ ตำแหน่งที่เลี้ยง ในอัตราจ้างที่ต่ำกว่าวุฒิการศึกษาที่กำหนดตามมาตรฐานฯ การจัดสวัสดิการของเด็กทุกด้านไม่ครบถ้วน เนื่องจากบางกรณีไม่สามารถเบิกจ่ายตามระเบียบของงบประมาณได้ เป็นการบริหารจัดการภายในที่มี เช่น การใช้เงินของมูลนิธิสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี หรือการสนับสนุนด้านการทำกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะหน้า หรือที่ไม่ได้กำหนดในแผนงานและโครงการ มีงบประมาณไม่เพียงพอ ด้านวัสดุ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ การส่งเสริม และสนับสนุนเด็กที่จำเป็นในการอยู่ในสถานสงเคราะห์ โดยภาพรวมมีเพียงพอตามกิจวัตรประจำวัน เช่น ของใช้ส่วนตัว ของใช้ประจำปี วัสดุทางการศึกษา และวัสดุการทำกิจกรรมต่างๆ แต่บางครั้งมีความล่าช้าการได้มาของใช้ต่างๆ เกี่ยวเนื่องกับด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์ คือ การบริการจัดการด้านทรัพยากรบุคคลที่มี งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง หรือด้านวัสดุที่สามารถจัดซื้อได้ตามระเบียบ ให้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์ได้ โดยภาพรวมปัจจุบันเจ้าหน้าที่ยังไม่เข้าใจเรื่องพฤติกรรมทางจริยธรรม ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจวัตรประจำวันให้สอดคล้องกับพฤติกรรมทางจริยธรรมได้

ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การประชุม ประจำเดือนทุกวันพุธสัปดาห์แรกทุกเดือนของหน่วยงาน และประจำสัปดาห์ทุกวันพุธของฝ่ายสวัสดิการสงเคราะห์ เพื่อชี้แจงข้อราชการต่างๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน พร้อมกับรวมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผน ดำเนินงานโดยการจัดทำแผนงานและโครงการประจำปีของสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี รวมทั้ง

เตรียมความพร้อมในการรับงานที่เกิดขึ้นที่ไม่ได้อยู่ในแผนงานที่วางไว้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ กิจกรรมที่ดำเนินการกับเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี นำไปสู่การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาเด็ก และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ พบว่าไม่สามารถดำเนินงานทุกกิจกรรมที่วางไว้ เนื่องจากงบประมาณที่สนับสนุนไม่เพียงพอ เน้นการให้สวัสดิการ ที่จำเป็นแก่เด็ก เช่น ค่าอาหารประจำวัน ค่าอาหารไปโรงเรียน ค่าพาหนะไปโรงเรียน ค่าเทอม ค่ากิจกรรมของเด็ก ค่าเสื้อผ้า วัสดุเครื่องใช้ต่างๆ ค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น หรือกิจกรรมนอกแผนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า การฝึกอบรม คือเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่ง ต้องได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง อย่างน้อยปี ๑ ครั้ง สำหรับตำแหน่งเฉพาะทาง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เป็นทีมสหวิชาชีพได้รับการอบรมค่อนข้างบ่อย ส่วนตำแหน่งพี่เลี้ยงได้รับการฝึกอบรมค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นพนักงานจ้างเหมาบริการรายปีมีข้อจำกัดในการเดินทางไปราชการไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายตามระเบียบได้ จึงทำให้ไม่ได้รับการฝึกอบรม เว้นแต่มีการจัดอบรมภายในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี หรือในจังหวัดปัตตานี การศึกษาดูงาน คือ เจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ได้รับการศึกษาดูงานภายนอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เป็นพนักงานจ้างเหมาบริการรายปีทุกตำแหน่ง เช่น พี่เลี้ยง แม่ครัว ไม่สามารถไปศึกษาดูงานภายนอกได้ เนื่องจากไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายไปราชการตามระเบียบได้ การเป็นผู้รับฟังที่ดี คือ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเด็กโดยตรงต้องมีทักษะในการเป็นผู้ฟังที่ดี เพื่อให้เด็กมีโอกาสในการพูด บอกกล่าวสิ่งที่ได้พบเจอในแต่ละวัน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้พูดมากกว่าผู้ฟัง การขัดเกลาทางสังคม การให้คำแนะนำ การรู้จักชื่นชม และการตอบแทน เป็นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กโดยตรง ที่ต้องปฏิบัติต่อเด็ก เช่น เมื่อเด็กต้องการคำแนะนำปรึกษา หรือให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ เมื่อเด็กทำความดีต้องรู้จักชื่นชม เพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังให้แก่เด็กเป็นรางวัลตอบแทน โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อเด็ก แต่ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ส่งผลต่อความเชื่อความศรัทธาของเด็กที่มีต่อเจ้าหน้าที่ การทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง ให้เด็กสามารถซึมซับพฤติกรรมเชิงบวก สำหรับการดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี การทำกิจกรรมบางกิจกรรมเจ้าหน้าที่ต้องทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง หรือทำพร้อมกับเด็ก เพื่อเป็นการสอนให้เด็กได้ทำให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มทำ และเด็กจะทำด้วยตนเอง เมื่อซึมซับพฤติกรรมต่างๆ โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ การติดตาม และประเมินผล พฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิดแบบต่อเนื่อง และสรุป ถอดบทเรียน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งคือ ด้วยจำนวนของเด็กแต่ละอาคารพักมีจำนวนมากทำให้เจ้าหน้าที่ติดตามพฤติกรรมของเด็กได้ไม่ทั่วถึง จากการสรุปและถอดบทเรียนปีที่ผ่านมา เด็กมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมแต่ละช่วงวัยที่แตกต่างกัน เด็กบางกลุ่มมีความเป็นส่วนตัวสูง มั่นใจในตนเอง มีความก้าวร้าว มีพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ และบางกลุ่มมีพฤติกรรมตรงกันข้าม ซึ่งทางสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีต้องมีวิธีการลดช่องว่างที่ของการเกิดพฤติกรรมเชิงลบของเด็ก

ด้านผลผลิต (Output) พบว่า

- 1) มีบุคลากรที่มีคุณลักษณะที่ดี สามารถเป็นต้นแบบที่ดีในการดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีโดยภาพรวม เจ้าหน้าที่ดูแลเด็กมีคุณลักษณะที่ดี แต่บางคนมีประสบการณ์น้อย เนื่องจากการเข้า – ออกของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะตำแหน่งพี่เลี้ยง
- 2) มีชุดกิจกรรม ในการดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีด้านต่างๆ เช่น ด้านกิจกรรมนันทนาการ ด้านการศึกษา ด้านการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการ และกิจวัตรประจำวัน
- 3) มีแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อเด็ก ที่เป็นกฎระเบียบ และข้อตกลงของหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทุกคน
- 4) มีข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันของเด็กในสถานสงเคราะห์ สำหรับการอยู่ร่วมกันจำนวนมาก

ในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี เป็นข้อตกลงที่มาจากความคิดเห็นของเด็ก และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ไม่ได้มีการปรับให้เป็นปัจจุบัน

5) มีสิ่งแวดลอมทางกายภาพ ที่น่าอยู่ บรรยากาศร่มรื่น อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมต่างๆ แต่ความสม่ำเสมอของการรักษาความสะอาด ความเรียบร้อย สำหรับเด็กบางคนเจ้าหน้าที่ต้องกระตุ้นให้ปฏิบัติเป็นประจำ

6) มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี และเจ้าหน้าที่ กับเจ้าหน้าที่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่กับเด็ก ซึ่งด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กต้องมีการจัดกิจกรรม เพื่อสานความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กมีการเข้า – ออกเป็นระยะๆ ทำให้เด็กต้องมีการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่

ด้านผลลัพธ์(Outcome) พบว่า

1) การรับรู้ คือ ชั้นเริ่มต้น ที่ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดการรับรู้ถึงกระบวนการดูแล และพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ส่งต่อให้เด็กเกิดการรับรู้เช่นกัน

2) การตอบสนอง คือ ชั้นของการเรียนรู้ ต่อยอดจากการเกิดการรับรู้ถึงกระบวนการดูแล และพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ทำให้เกิดการตอบสนอง ตระหนักให้มีความสำคัญและได้รับความร่วมมือกับเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

3) การเห็นคุณค่า คือ ชั้นของการเกิดความเชื่อ และเจตคติเชิงบวก ทำให้เจ้าหน้าที่และเด็กเห็นคุณค่าของทุกกระบวนการดูแล และพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี

4) การจัดระบบ คือ ชั้นของการเกิดอารมณ์ร่วม และความคิด ของเจ้าหน้าที่ และเด็ก ภายใต้อิทธิพลเชิงบวก จึงได้มีการจัดระบบกับตนเอง สำหรับเจ้าหน้าที่เตรียมความพร้อมรับมือกับการดูแล และพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีระยะยาว ส่วนเด็กให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆแบบต่อเนื่อง

5) การพัฒนาจนกลายเป็นลักษณะนิสัย คือ ชั้นของการมีทักษะ สามารถปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตประจำวัน เมื่อเจ้าหน้าที่ และเด็กได้รับผลกระทบ (Impact) จากกระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรม ทั้ง 4 ชั้นข้างต้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่มีแนวทางปฏิบัติต่อดังกล่าวปฏิบัติที่เป็นแนวทางเดียวกัน และเด็กได้รับการปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง อย่างสม่ำเสมอสามารถทำเด็กมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง

2. การพัฒนาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี พบว่า

1) ดำเนินการจัดการประชุม พูดคุย ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเรื่องของพฤติกรรมทางจริยธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนที่พึงมีพึงปฏิบัติที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา และเชื่อมโยงกับวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเด็ก ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโดยตรง คือ พี่เลี้ยง สหวิชาชีพ และแม่ครัว

2) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กดำเนินการสรุป และถอดบทเรียนเรื่องพฤติกรรมของเด็กที่เคยแสดงออกทั้งเชิงลบและเชิงบวก เพื่อร่วมกันหาสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเชิงลบ จากนั้นวิเคราะห์เปรียบเทียบทั้งการพรรณนา และสถิติของการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก

3) ทบทวนแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กต่อเด็ก และทบทวนข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันของเด็กในสถานสงเคราะห์ให้เป็นแนวทางเดียวกัน และมีความทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน

4) กำหนดชุดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมแก่เด็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากพฤติกรรมทางจริยธรรมต้องปฏิบัติเป็นประจำถึงจะเห็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมได้

5) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กโดยตรง ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และบางกิจกรรมต้องปฏิบัติพร้อมไปกับเด็ก ถือว่าเป็นการสอนให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง เพื่อเป็นต้นแบบให้เด็กได้ซึมซับพฤติกรรม เลียนแบบพฤติกรรม ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว

6) พัฒนาด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก และเด็กกับเด็กด้วยกัน รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกับเด็ก ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความสุภาพ เป็นต้น

7) สร้างวิธีการตอบแทน และชื่นชมเด็ก เมื่อเด็กมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้สามารถปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง และเป็นความภาคภูมิใจของเด็กในระยะยาว จะมีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยปรับตามสภาพธรรมชาติ

การอภิปรายผล

จากการดำเนินการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี โดยการวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์ คือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรภายในและภายนอก (SWOT) ประกอบด้วยจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า ด้านทรัพยากรบุคคล มีบุคลากรที่เพียงพอในการดูแลเด็กตามมาตรฐานของกรมกิจการเด็กและเยาวชน และส่วนใหญ่ผ่านการอบรมด้านการดูแลในสถานสงเคราะห์ แต่มีไม่ครบทุกตำแหน่งที่กำหนดที่มีความเกี่ยวข้องในการดูแลเด็ก เช่น นักพยาบาลวิชาชีพ นักพัฒนาการเด็ก และมีความเสี่ยงการเข้าออกของตำแหน่งที่เลี้ยว เป็นต้น ด้านงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากต้นสังกัดที่เพียงพอในการให้บริการสวัสดิการด้านปัจจัยพื้นฐานแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี แต่ด้านกิจกรรมโครงการได้รับการสนับสนุนค่อนข้างน้อยส่งผลกระทบต่อพัฒนาเด็กในสถานสงเคราะห์ ด้านวัสดุ/อุปกรณ์ มีเพียงพอในการจัดสวัสดิการแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี แต่มีข้อจำกัดและเงื่อนไขการเบิกใช้วัสดุและอุปกรณ์บางชนิดทำให้เด็กได้รับสวัสดิการค่อนข้างช้า ส่งผลกระทบต่อดำเนินกิจกรรมประจำวัน ด้านการบริหารจัดการ มีการแบ่งความรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ครอบคลุมทุกกระบวนการดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทำงานเป็นทีม เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และมีการประชุมประจำเดือนของหน่วยงาน เพื่อชี้แจงข้อราชการต่างๆ แลกเปลี่ยน กำหนดแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อเด็กเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งมีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ แต่ความไม่สม่ำเสมอและความไม่ต่อเนื่องในการการปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางการปฏิบัติและข้อตกลงของเจ้าหน้าที่บางคน ทำให้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก และข้อจำกัดด้านระเบียบงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ส่วนโอกาสหน่วยงานมีมูลนิธิสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ที่รับบริจาคเงินจากผู้มีจิตศรัทธา เพื่อสนับสนุนด้านการทำกิจกรรมทุนการศึกษา ทัศนศึกษาของเด็กในสถานสงเคราะห์ หรือได้รับการบริจาคอาหารแห้ง วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายจากภายนอกเป็นอย่างดี เช่น โรงเรียน ภาครัฐและเอกชน และที่เป็นอุปสรรค คือ ด้านทัศนคติของครูที่โรงเรียนที่เด็กกำลังศึกษาไม่เข้าใจความเป็นเด็กสถานสงเคราะห์ สภาพแวดล้อมหรือสังคมปัจจุบัน รวมถึงสื่อมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น ติดสื่อจนเกินไป เลียนแบบพฤติกรรมในสื่อที่เป็นเชิงลบ สอดคล้องกับการวิเคราะห์ (SWOT) สภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วยจุดแข็ง จุดอ่อน และภายนอก ประกอบด้วยโอกาส และอุปสรรค (นิศาตร์ณ์ คงสวัสดิ์, 2554, น.17 – 19)

ผ่านการวิเคราะห์เชิงระบบตามขั้นตอน ที่สอดคล้องกับรูปแบบวิธีระบบของวุฒิชัย วีระวัฒน์ (2549, น.18) คือ ปัจจัยนำเข้า ดังนี้ นโยบาย คำสั่งปฏิบัติ สถานการณ์เฉพาะหน้า ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ การบริหารจัดการ กระบวนการ ดังนี้ การประชุม วางแผน การวิเคราะห์/สังเคราะห์ การดำเนินการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การรับฟัง การขัดเกลา ให้คำแนะนำ การชื่นชม และการตอบแทน การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และติดตาม และประเมินผล ผลผลิต ดังนี้ มี

เจ้าหน้าที่มีคุณลักษณะที่ดีสามารถเป็นต้นแบบได้ มีชุดกิจกรรม มีแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อเด็ก มีข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในสถานสงเคราะห์ของเด็ก มีสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ทั้งกายภาพและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผลลัพธ์/ผลกระทบ ตามที่ bloom (1975, p.65 –197 อ้างอิงใน จิราพร เพชรดำ, ไพบุลย์ แยมกสิกร และคณะ, 2554, น.8–11) ได้อธิบายไว้ มีความสอดคล้อง ดังนี้ เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ที่เป็นการกระบวนการทางด้านสมอง ความสามารถทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง 1) การรับรู้ตามขั้น คือการสำนึก การตั้งใจรับรู้ และการเลือกรับรู้ ความจำเรื่องพฤติกรรมทางจริยธรรม พร้อมกับการใช้ความคิด ความเข้าใจ และการนำไปใช้ปฏิบัติกิจกรรมซ้ำๆ จนเกิดทักษะ หรือเกิดพฤติกรรมเลียนแบบโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว แล้วปรับเป็นพฤติกรรมของตนเอง ด้านเจตคติ หรือความรู้สึก เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติเชิงบวก รวมไปถึงความเชื่อในตนเอง นำมาสู่ 2) การตอบสนองตามขั้น คือ การยินยอม การสมัครใจ และการพอใจตอบสนองกับกิจกรรมพฤติกรรมทางจริยธรรมที่กำหนด รวมทั้ง 3) การเห็นคุณค่าของกิจกรรมตามพฤติกรรมทางจริยธรรม โดยการเริ่มยอมรับ ชื่นชม และยึดมั่นในคุณค่าดังกล่าว จากนั้นมี 4) การจัดระบบทางความคิด รวบรวมจุดเด่น และจุดร่วมของกิจกรรมตามพฤติกรรมทางจริยธรรม นำมาสู่ 5) การสร้างและพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยของตนเองที่เป็นการพัฒนาการปฏิบัติตนตามพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สอดคล้องกับ (Keathwohl, Bloom and Masia, 1994, อ้างอิงใน สำเนียง เฉลิม, 2550, น.36–38) การปฏิบัติ หรือความประพฤติ เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่เด็กปฏิบัติออกมา โดยมีความรู้และเจตคติ เป็นตัวช่วยให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง สามารถพัฒนาตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมตามพฤติกรรมทางจริยธรรมจนเป็นลักษณะนิสัยได้ หรือเป็นการสร้างจริยธรรมของตนเอง เมื่อเด็กผ่านขั้นตอนการลอกเลียนแบบมาแล้ว เด็กจะสร้างจริยธรรมของตนเอง โดยการปรับตนเองในสภาพธรรมชาติ กับตนเองในสภาพที่มีจริยธรรมเข้าด้วยกัน ทำให้สามารถนำข้อมูลข้างต้นมาพัฒนาแนวทางการแสวงเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี สรุปได้ดังนี้ 1) การจัดการประชุม พูดคุย ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเรื่องของพฤติกรรมทางจริยธรรม 2) การสรุป และถอดบทเรียนเรื่องพฤติกรรมของเด็กที่เคยแสดงออกทั้งเชิงลบและเชิงบวก เพื่อร่วมกันหาสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเชิงบวกและเชิงลบ 3) การทบทวนแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลต่อเด็ก 4) ทบทวนข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันของเด็กในสถานสงเคราะห์ให้เป็นแนวทางเดียวกัน และมีความทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน 5) การกำหนดชุดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมแก่เด็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากพฤติกรรมทางจริยธรรมต้องปฏิบัติเป็นประจำถึงจะเห็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมได้ 6) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กโดยตรงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เพื่อเป็นต้นแบบให้เด็กได้ซึมซับพฤติกรรม เลียนแบบพฤติกรรม ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว 7) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กต้องมีการกระตุ้นเด็ก ให้พัฒนาสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในอาคารพัก และบริเวณของสถานสงเคราะห์ ให้สะอาดสม่ำเสมอ น่าอยู่ และมีความร่มรื่น พัฒนาพื้นที่ทำกิจกรรมให้มีชีวิตชีวา สามารถทำกิจกรรมได้ตลอดเวลา เพราะเป็นการสอดแทรกพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กด้านความสะอาด ความรับผิดชอบ เป็นต้น 8) การพัฒนาด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก และระหว่างเด็กด้วยกัน รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกับเด็ก ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความสุข 9) การสร้างวิธีการตอบแทน และชื่นชมเด็ก เมื่อเด็กมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้สามารถปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง และเป็นความภาคภูมิใจของเด็กในระยะยาว จะมีพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยปรับตามสภาพธรรมชาติที่สอดคล้องกับพัฒนาการพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก ของดุจเดือน พันธุมนาวิน (2550, น.8–11) ได้สรุปพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยแบ่งระดับจริยธรรมตามอายุ และขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังนี้ ระดับที่1 ก่อนกฎเกณฑ์ อายุ 2–10 ขวบ ประกอบด้วย ขั้นที่1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัลระดับที่2 ตามกฎเกณฑ์ อายุ 10–16 ปีประกอบด้วย ขั้นที่3 หลักการทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น ขั้นที่4 หลักการทำตามหน้าที่และกฎข้อบังคับในสังคมและระดับที่3 เหนือกฎเกณฑ์ อายุ 16 ปีขึ้นไปประกอบด้วย ขั้นที่5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญาขั้นที่6 หลักการยึดอุดมคติสากล และ10) ติดตาม และประเมินผลการใช้แนวทางการส่งเสริม

พฤติกรรมทางจริยธรรมดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ และการปฏิบัติตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ

บทสรุป

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานีเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานใหม่ของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย การจัดการประชุม พูดคุย ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเรื่องของพฤติกรรมทางจริยธรรม การสรุป และถอดบทเรียน การทบทวนแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก การทบทวนข้อตกลงในการอยู่ร่วมของเด็กในสถานสงเคราะห์ การกำหนดชุดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมแก่เด็ก เจ้าหน้าที่ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เจ้าหน้าที่ที่ต้องกระตุ้นเด็กให้พัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก และ ระหว่างเด็กด้วยกัน ตลอดจนการสร้างวิธีการตอบแทน และชื่นชมเด็กเมื่อมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม และที่สำคัญอีกประการคือ การติดตามและประเมินการใช้แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ และการปฏิบัติตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ โครงการพัฒนาผู้นำศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สนับสนุนทุนการศึกษาคุณครูหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม ที่ถ่ายทอดความรู้ในระดับปริญญาโท ตลอดจนกัลยาณมิตรในสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดปัตตานี ที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จิราพร เพชรดำ, ไพบูลย์ แยมกลีกร และคณะ. (2554). ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก. นครนายก : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก.
- ดุษฎีเดือน พันธมนาวิน. (2550). รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน)
- ทิศนา ขอมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิศารัตน์ คงสวัสดิ์. (2554). รายงานการวิจัยหน่วยงาน เรื่องการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม(SWOT) ของโรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.
- พรนิภา จันทรน้อย. (2560). รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามคุณลักษณะบัณฑิตยุคใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

- วุฒิชัย วีระวัฒน์. (2549). การดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำเนียง เฉลิม. (2550). ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์นักเรียนโรงเรียน
เทศบาล 3 วัดเกาะแก้วนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา

การฟื้นฟูความสัมพันธ์ด้วยแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนพุทธและมุสลิม ในหมู่บ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

The Use of Cultural Community Concept for Restoration of Relationships
between Buddhists and Muslims at Mai Kaen Village, Noen Ngam Sub-district,
Raman District, Yala Province

พระครูประภาจันทวรรณ(อรุณชัย) จันสุวรรณ¹ และวันพิชิต ศรีสุข*²

ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์^{1 2}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : s_wanpichit@hotmail.com*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สถานการณ์ความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม 2) แนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ผลการศึกษาพบว่า

สภาพความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธมุสลิมบ้านไม้แก่น ในอดีตมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น แม้จะมีความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม แต่ในแง่ของความร่วมมือในวิถีชีวิตประจำวันยังดำเนินอยู่อย่างปกติ สำหรับในปัจจุบันเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนเปลี่ยนไป สภาพความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง สภาพความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม แม้จะไม่ได้มีความขัดแย้งกัน แต่ความเป็นอื่นของกันและกันได้ก่อตัวขึ้น จึงทำให้เกิดความห่างเหินของประชาชนทั้งสองศาสนา

แนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนพุทธและมุสลิมบ้านไม้แก่น ในด้านระบบเศรษฐกิจมีโอกาสนับเป็นไปได้น้อยเพราะสถานการณ์ทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป มีลักษณะทุนนิยม ด้านระบบความเชื่อทางศาสนา และระบบการอยู่ร่วมกันสามารถผลักดันให้สามารถเป็นผลได้จริงในทางปฏิบัติได้ โดยยึดหลักแสวงจรร่วมสวงจุดต่าง สร้างพื้นที่ให้ประชาชนทั้งสองศาสนาได้มีโอกาสพบปะกัน หากมีการสร้างกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเยาวชนในพื้นที่และสนับสนุนให้มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องก็จะช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชนทั้งสองศาสนาได้เป็นอย่างดี เพราะการได้พบปะพูดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกันจะช่วยสานสัมพันธ์กันและมีความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การฟื้นฟู ความสัมพันธ์ พุทธ มุสลิม

Abstract

The objectives of this study were to investigate: 1) situations of relationships between Buddhists and Muslims and 2) a guideline for the restoration of the relationships by using the cultural community concept. Interview and focus group discussion were conducted with concerned personnel obtained by purposive sampling.

Findings showed that the past relationships between Buddhists and Muslims was very close. Although they were different in terms of culture and religion, but coordination in daily life way was still normal. However, the current violent situations in southern bordering provinces made change in their daily life way. That was, the Buddhists and the Muslims there began to be not trustful to each other which resulted in distance keeping between them.

The following were included in a guideline for the restoration of the relationships between them: 1) Economic system is hardly possible to expand due to change in social situations (Capitalism). 2) Religious belief system and ability to live together happily can be achieved in terms of practice. This can be successful by the following: 1) preparing an area for them to meet each other and do creative activities; 2) in the case of there are the elderly group and the youth group, they must be encouraged to do creative activities continually between the Buddhists and the Muslims; 3) the said activities can enhance their understanding and harmonious relationships.

Keywords: Buddhists, Muslims, restoration, relationship,

บทนำ

หมู่บ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา เป็นชุมชนสองวิถีมีประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 27 ครัวเรือน และศาสนาอิสลาม จำนวน 130 ครัวเรือน (ผู้ใหญ่บ้าน, สัมภาษณ์ 7 กรกฎาคม 2561) ซึ่งจากการบอกเล่าของผู้สูงอายุทราบว่า ในอดีตคนในชุมชนแม้จะมีความแตกต่างทางศาสนาแต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนโดยมิได้แบ่งแยกศาสนากันอย่างทุกวันนี้ ซึ่งสังเกตได้จากกิจกรรมภายในชุมชน เช่น งานแต่งงาน งานบวช ของประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธก็จะมีชาวมุสลิมมาร่วมงาน โดยเจ้าภาพจะเตรียมอาหารฮาลาลไว้ต้อนรับ เป็นต้น

เมื่อเกิดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางในชีวิต ทรัพย์สิน และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน สำหรับประชาชนชาวพุทธบ้านไม้แก่น ที่ได้รับผลกระทบได้อพยพออกจากพื้นที่ไป 15 ครอบครัว (ผู้ใหญ่บ้าน, สัมภาษณ์ 7 กรกฎาคม 2561) ทำให้ในปัจจุบันเหลือครอบครัวชาวพุทธเพียง 12 ครอบครัวเท่านั้น ขณะที่สภาพความสัมพันธ์ของประชาชนสองศาสนาก็เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ที่เป็นลักษณะต่างคนต่างอยู่ ซึ่งก็ต่างดำเนินชีวิตในรูปแบบวัฒนธรรมความเชื่อของตนเอง ตลอดจนมีทัศนคติของความเป็นอื่นซึ่งกันและกันมากกว่าความเป็นมิตรซึ่งเคยมีอยู่อย่างแน่นแฟ้นในอดีต

สถานการณ์ความสัมพันธ์ของประชาชนที่แตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมในหมู่บ้านไม้แก่น แม้จะไม่ได้มีความรุนแรงระหว่างกันของประชาชน แต่ภาวะความแปลกแยกที่มีต่อกันและกันดังที่ได้กล่าวข้างต้น ย่อมเป็นอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน ประการสำคัญที่สุดหากสถานการณ์ความสัมพันธ์ไม่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น โอกาสในการย้ายถิ่นฐานของประชาชนชาวพุทธก็มีมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะแสวงหาแนวทางในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่นับถือศาสนาต่างกันหมู่บ้านไม้แก่นแห่งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนทั่วไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อสร้างสันติสุข สันติภาพ และมิตรภาพในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม บ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์ด้วยแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนพุทธและมุสลิมบ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ขอบเขตการศึกษา

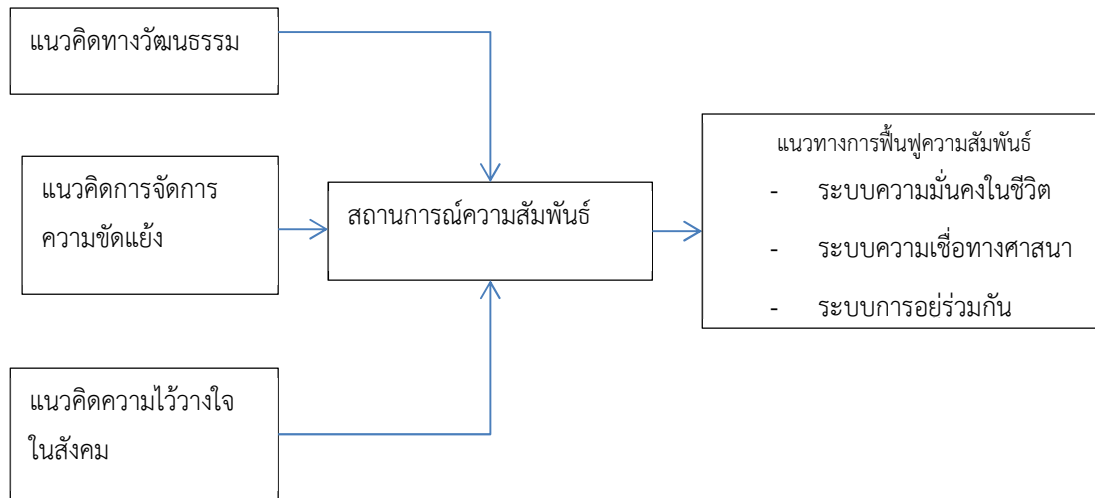
ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 สถานการณ์การความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม เป็นการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้ที่ได้รับผลกระทบ ในด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสองศาสนา วัฒนธรรมร่วมของสองศาสนา ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการความขัดแย้งในชุมชนปัญหา อุปสรรค และสถานการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นในชุมชน ที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชน
 - 1.2 แนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์ เป็นการศึกษาเพื่อวิธีดำเนินการเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนทั้งสองศาสนา บนฐานแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน
2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้ที่ได้รับผลกระทบ

กรอบแนวคิดการศึกษา

กรอบแนวคิดการฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชนด้วยแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนบ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา พัฒนาขึ้นจาก 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ซึ่งความขัดแย้งนั้นสามารถคลี่คลายตัวเองและเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่สร้างสรรค์นำไปสู่ข้อยุติและหาทางออกได้ สำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเป็นความขัดแย้งด้านค่านิยม (Values Conflict) เป็นเบื้องต้น กล่าวคือเป็นปัญหาเกี่ยวกับระบบ ความเชื่อ ความแตกต่างในค่านิยม ขนบประเพณี ประวัติศาสตร์ ซึ่งการบริหารความขัดแย้งมีความจำเป็นต้องใช้หลายแนวทาง เช่น ระวังความขัดแย้งด้วยความเห็นพ้อง ระวังความขัดแย้งด้วยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน ระวังความขัดแย้งด้วย ระวังความขัดแย้งด้วยและระวังความขัดแย้งด้วยการลดความต้องการ เป็นต้นซึ่งแนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชนอาจต้องใช้หลาย ๆ วิธีการในการบริหารความขัดแย้ง 2) แนวคิดความไว้วางใจทางสังคม มองว่าความไว้วางใจทางสังคมจะเกิดขึ้นได้เมื่อคนเรามีปฏิสัมพันธ์กันด้วยระบบกลไกต่าง ๆ ที่เอื้อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสร้างสรรค์ที่ซึ่งจะสะท้อนคุณภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่าง สาธารณชนกับสถาบันของสังคม ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดจากความมากมายที่สาธารณชนมีความคาดหวังต่อสถาบันหรือผู้นำของเขา ความคาดหวังดังกล่าวนี้จะคาดหวังต่อ สถาบันทางสังคมและผู้นำจะนำเชื่อถือฟังได้ หรือต้องปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณชน ยุติธรรม เปิดเผย ชื่อสัตย์ สำนักรับผิดชอบ และกระทำในวิถีทางที่คาดหวังหรือเป็นที่และ3) แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศีลธรรม ประเพณี อุปนิสัย ตลอดจน พฤติกรรมอื่น ๆ โดยมนุษย์ใช้เป็นแนวทางในการอบรมศึกษา และถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นใหม่ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ ซึ่งถือเป็นระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะได้ใช้แนวคิดทางวัฒนธรรมเพื่ออธิบายสถานการณ์ความสัมพันธ์ และกำหนดแนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชนที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมในสาม

ด้านคือ ระบบความมั่นคงในชีวิต ระบบความเชื่อทางศาสนา และระบบการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้คนในชุมชนสามารถสมาน
ความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive Sampling) ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) บุคคลสำคัญในชุมชน (Key Informant) รวมจำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ โดยคำนึงถึงครอบคลุมของประชาชนทั้ง 2 ศาสนา เพื่อศึกษาสถานการณ์ความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม บ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา เกี่ยวกับประวัติความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและอิสลาม ความเป็นมาของชนบระเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของประชาชนทั้งสองศาสนา และปัจจัย หรือเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดความ ความรัก ความสามัคคีในชุมชน โดยสร้างประเด็นคำถามในลักษณะปลายเปิด (Open-End Question) ขณะสัมภาษณ์มีการบันทึกเสียงและเก็บรายละเอียดทั้งหมด
2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุยที่มีลักษณะเป็นกันเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสนทนาร่วมกัน มีบุคคลอ้างอิงได้ และเป็นการตรวจทานข้อมูลระหว่างการสนทนา โดยกำหนดผู้สนทนาเป็นประชาชนในชุมชนบ้านไม้แก่นและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยคัดเลือกเป็นตัวแทนผู้นับถือศาสนาพุทธ 4 คน และนับถือศาสนาอิสลามจำนวน 4 คน โดยมุ่งตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา ข้อที่ 2 คือ การแสวงหาแนวทางเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนทั้งสองศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลในขณะที่เก็บข้อมูลในสนามเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้ถูกต้องหรือไม่และตรวจสอบว่าข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบความคิดที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลมี 3 ขั้นตอนหลักๆ คือ (นางพรรณ พิริยานุพงศ์, 2545, น. 78)

1. การตรวจสอบข้อมูล ให้ตรวจสอบข้อมูลทันทีที่เก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้นั้นครบถ้วน
2. การจำแนกและจัดระบบ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วให้ทำการจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระเบียบข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ให้เป็นระบบ
3. การแปลผลข้อมูล นำข้อมูลที่ผ่านมาการจำแนกและจัดระบบแล้วมาให้ความหมายของข้อมูล ตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร โดยบรรยายลักษณะและอธิบายความเป็นไป เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบความสัมพันธ์ต่างๆ

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์ความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม บ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา ในอดีตมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น แม้จะมีความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม แต่ในแง่ของความร่วมมือในวิถีชีวิตประจำวันยังดำเนินอยู่อย่างปกติ ทั้งนี้ในอดีตประชาชนทั้งสองศาสนาได้ใช้ชีวิตร่วมกันมาตั้งแต่วัยเด็ก ผ่านสถาบันการศึกษาและการดำเนินชีวิตในชุมชน สำหรับในปัจจุบันเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนเปลี่ยนไป สภาพความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ชาวพุทธจำนวนมากได้ย้ายถิ่นฐานออกไปจากหมู่บ้าน เพราะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง สภาพความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม แม้จะไม่ได้มีความขัดแย้งกัน แต่ความเป็นอื่นของกันและกันได้ก่อตัวขึ้น จึงทำให้เกิดความห่างเหินของประชาชนทั้งสองศาสนา

2. แนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน ของประชาชนพุทธและมุสลิมบ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา ในด้านระบบเศรษฐกิจมีโอกาสเป็นไปได้น้อยเพราะสถานการณ์ทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือประชาชนที่เป็นไทยพุทธมีน้อยและไม่ได้อยู่ในวัยแรงงานขณะที่ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมมีลักษณะทุนนิยม กล่าวคือผู้ประกอบการหรือเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุน และสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิตได้ด้วยตนเอง สำหรับด้านระบบความเชื่อทางศาสนา และระบบการอยู่ร่วมกันสามารถผลักดันให้สามารถเป็นผลได้จริงในทางปฏิบัติได้ โดยระบบความเชื่อทางศาสนาควรยึดหลักแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง สร้างพื้นที่ให้ประชาชนทั้งสองศาสนาได้มีโอกาสพบปะกัน ส่วนระบบการอยู่ร่วมกันนั้น แม้ในทางปฏิบัติภาครัฐจะเป็นผู้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่หากมีการสร้างกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเยาวชนในพื้นที่และสนับสนุนให้มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องก็จะช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชนทั้งสองศาสนาได้เป็นอย่างดี เพราะการได้พบปะพูดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกันจะช่วยสานสัมพันธ์กันและมีความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบในการอภิปรายผลใน 3 ประเด็นคือ 1) สภาพความสัมพันธ์ของประชาชน 2) การฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชน ดังนี้

1. สภาพความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธมุสลิมบ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัด

ยะลา ในอดีตมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น แม้จะมีความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม แต่ในแง่ของความร่วมมือในวิถีชีวิตประจำวันยังดำเนินอยู่อย่างปกติ ทั้งนี้ในอดีตประชาชนทั้งสองศาสนาได้ใช้ชีวิตร่วมกันมาตั้งแต่วัยเด็ก ผ่านสถาบันการศึกษาและการดำเนินชีวิตในชุมชน สำหรับในปัจจุบันเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนเปลี่ยนไป สภาพความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ชาวพุทธจำนวนมากได้ย้ายถิ่นฐานออกไปจากหมู่บ้าน เพราะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง สภาพความสัมพันธ์ของประชาชนพุทธและมุสลิม แม้จะไม่ได้มีความขัดแย้งกัน แต่ความเป็นอื่นของกันและกันได้ก่อตัวขึ้น จึงทำให้เกิดความห่างเหินของประชาชนทั้งสองศาสนาปรากฏการณ์เช่นนี้ สามารถอธิบายได้ตามลักษณะความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) ของ Moore (1986 อ้างถึงใน วันชัย วัฒนศัพท์, 2550) เป็นปัญหาด้าน บุคลิกภาพ พฤติกรรมต่าง ๆ ในอดีต อารมณ์ที่รุนแรง ความเข้าใจผิด การสื่อสารที่บกพร่อง ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์มีความสำคัญมาก หากเกิดความขัดแย้งด้านนี้ จะเป็นเรื่องยาก ในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นใหม่นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชยยุทธ์ อินบัว (2556) เรื่องการใช้วัฒนธรรมชุมชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น : รูปแบบการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ตำบลทรายขาว อำเภอกอฉก จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีประวัติศาสตร์การก่อตั้งชุมชนร่วมกันทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิม และมีองค์กรภายในชุมชนที่เข้มแข็ง มีระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่เข้มแข็ง ประชาชนเคร่งครัดในประเพณีของตน ให้ความสำคัญต่อศาสนาและปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา มีการใช้ภาษาถิ่นได้เพื่อสื่อสารกันภายในชุมชน ตลอดจนมีภูมิปัญญาต่างๆ ร่วมกันมากมาย มีกระบวนการบูรณาการวัฒนธรรมชุมชนในการบริหารจัดการภายในชุมชน ประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม การส่งเสริมองค์กรชุมชน การจัดการศึกษาให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมชุมชน การสนับสนุนเวทีทางวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สามารถนำมาบูรณาการบริหารจัดการชุมชนได้ 4 ด้านคือ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม รูปแบบการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธและมุสลิม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ ภาษากับความสัมพันธ์ภายในชุมชน ความสัมพันธ์ทางศาสนากับการดำเนินชีวิตประจำวัน กิจกรรมกับการสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชน ผู้นำกับการสร้างความสมานฉันท์

2. แนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนพุทธและมุสลิมบ้าน

ไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ซึ่งพบว่า ในด้านระบบเศรษฐกิจมีโอกาสเป็นไปได้น้อยเพราะสถานการณ์ทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือประชาชนที่เป็นไทยพุทธมีน้อยและไม่ได้อยู่ในวัยแรงงานขณะที่ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมมีลักษณะทุนนิยม กล่าวคือผู้ประกอบการหรือเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุน และสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิตได้ด้วยตนเอง สำหรับด้านระบบความเชื่อทางศาสนา และระบบการอยู่ร่วมกันสามารถผลักดันให้สามารถเป็นผลได้จริงในทางปฏิบัติได้ โดยระบบความเชื่อทางศาสนาควรยึดหลักแสงจุดร่วม สงวนจุดต่าง สร้างพื้นที่ให้ประชาชนทั้งสองศาสนาได้มีโอกาสพบปะกัน ส่วนระบบการอยู่ร่วมกันนั้น แม้ในทางปฏิบัติภาครัฐจะเป็นผู้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่หากมีการสร้างกลุ่ม

ผู้สูงอายุ และกลุ่มเยาวชนในพื้นที่และสนับสนุนให้มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องก็จะช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชนทั้งสองศาสนาได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการสร้างความไว้วางใจกันนั้น Audrey Armour (1999 อ้างถึงใน วันชัย วัฒนศัพท์, 2550) ได้สรุป ความไว้วางใจทางสังคมว่า ความไว้วางใจทางสังคมเป็นผลผลิตของสัมพันธภาพ จุดที่จะเกิด ความไว้วางใจของสังคมมากน้อยอย่างไรนั้นเกิดขึ้นเมื่อคนเรามีปฏิสัมพันธ์กัน กระบวนการที่ เกี่ยวข้องในการปฏิสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็น โครงสร้าง กลไก จำเพาะ และหลักการ จะต้องตอบสนอง ความจำเป็นและความต้องการหรือความสนใจของทุกคนที่เกี่ยวข้อง หากจะหวังให้มีการสนับสนุน การเอื้อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสร้างสรรค์ที่จะเป็นตัวดำรงอยู่หรือตัวยึดโยงความไว้วางใจของสังคม ให้เกิดขึ้น ความไว้วางใจของสังคม จะสะท้อนคุณภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่าง สาธารณชนกับสถาบันของสังคมและผู้นำและเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความมากน้อยที่สาธารณชนมีความคาดหวังต่อสถาบันหรือผู้นำของเขา ความคาดหวังดังกล่าวนี้จะคาดหวังต่อ สถาบันทางสังคมและผู้นำจะนำเชื่อถือฟังฟังได้ หรือต้องปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณชน ยุติธรรม เปิดเผยชื่อเสียง สำนึกรับผิดชอบ และกระทำในวิถีทางที่คาดหวังหรือเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชยยุทธ อินบัว (2556) ที่พบว่ารูปแบบการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธและมุสลิม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ ภาษากับความสัมพันธ์ภายในชุมชน ความสัมพันธ์ทางศาสนากับการดำเนินชีวิตประจำวัน กิจกรรมกับการสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชน ผู้นำกับการสร้างความสมานฉันท์ หรือการศึกษาของอาดิช วารีกูล (2547) เรื่อง การผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม บ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजันนะ จังหวัดสงขลา ที่พบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม มี 6 ปัจจัย ที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิประเทศ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านการร่วมชาติ พันธ ปัจจัยด้านการใช้สาธารณะประโยชน์ร่วมกันและปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ ความเจริญทางวิชาการ

บทสรุป

แนวทางการฟื้นฟูความสัมพันธ์โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนของประชาชนพุทธและมุสลิมบ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ในด้านระบบเศรษฐกิจมีโอกาสเป็นไปได้น้อยเพราะสถานการณ์ทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือประชาชนที่เป็นไทยพุทธมีน้อยและไม่ได้อยู่ในวัยแรงงานขณะที่ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมมีลักษณะทุนนิยม กล่าวคือผู้ประกอบการหรือเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุน และสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิตได้ด้วยตนเอง สำหรับด้านระบบความเชื่อทางศาสนา และระบบการอยู่ร่วมกันสามารถผลักดันให้สามารถเป็นผลได้จริงในทางปฏิบัติได้ โดยระบบความเชื่อทางศาสนาควรยึดหลักแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง สร้างพื้นที่ให้ประชาชนทั้งสองศาสนาได้มีโอกาสพบปะกัน ส่วนระบบการอยู่ร่วมกันนั้น แม้ในทางปฏิบัติภาครัฐจะเป็นผู้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่หากมีการสร้างกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเยาวชนในพื้นที่และสนับสนุนให้มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องก็จะช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ของประชาชนทั้งสองศาสนาได้เป็นอย่างดี เพราะการได้พบปะพูดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกันจะช่วยสานสัมพันธ์กันและมีความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณ โครงการพัฒนาผู้นำศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สนับสนุนทุนการศึกษาครณาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม ที่ถ่ายทอดความรู้ในระดับปริญญาโท ตลอดจนกัลยาณมิตรทั้งสองศาสนาในบ้านไม้แก่น ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลาที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ไชยยุทธ์ อินบัว. (2556). การใช้วัฒนธรรมชุมชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น : รูปแบบการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธและมุสลิม ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ
- นงพรรณ พิริยานุพงศ์. (2545). คู่มือวิจัยและพัฒนา. ยะลา : ยะลาสมาร์ทพรีนท์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- อาดิช วารีกุล. (2547). ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. ปารีชาติ. ปีที่ 18. ฉบับที่ 3. หน้า 77-81.

วัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์: รูปแบบนิเวศน์วิถีผ่านนิเวศนธรรม Wat Pa Bawornsangharam, Surin Province: The Model of Ecological Way Through The Dhamma Ecology

พระนิยม ก้านอินทร์¹ พระเสี้ยก ลิน^{2*} และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม³

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์^{1 2 3}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : niyom122@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ 3 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาแนวคิดนิเวศตามแนววิถีพุทธ และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คำสอนเรื่องนิเวศน์ที่ปรากฏในวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้การศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสาร และการลงสัมภาษณ์ภาคสนามแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลจากการศึกษาพบว่า (1) วัดป่าบวรสังฆาราม เป็นวัดป่าธรรมยุต สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 ณ บ้านดู่พัฒนา หมู่ 16 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันมี พระครูปลัดวรเมศร์ สติสมปนโน เป็นเจ้าอาวาส วัดป่าบวรสังฆารามนั้นยึดหลักการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของเจ้าอาวาส ๆ โดยเคร่งครัด (2) แนวคิดนิเวศตามแนววิถีพุทธคือ วิถีชีวิตของบุคคลที่นับถือและศึกษาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้แก่พุทธบริษัท 4 ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาในการอนุรักษ์ธรรมชาติ (3) คำสอนเรื่องนิเวศน์ที่ปรากฏในวัดป่าบวรสังฆาราม 1) มัตตัญญูตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ และ 2) ความสันโดษ มกนน้อย ดังนั้น วิธีการจัดระบบนิเวศน์ของวัดป่าบวรสังฆารามนั้นมีความสอดคล้องกับหลักคำสอนเรื่องสัปปายะในพระพุทธศาสนา ที่เน้นให้พระภิกษุ และผู้ปฏิบัติธรรมได้ดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียงและสันโดษในการใช้ปัจจัย 4 ซึ่งมีความเรียบง่าย ปฏิบัติตนเป็นผู้มกนน้อย ใช้สอยทรัพยากรอย่างประหยัด พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ สร้างสัปปายะแก่การปฏิบัติธรรม และยึดมั่นในพระธรรมวินัย

คำสำคัญ: วัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ นิเวศน์วิถี นิเวศนธรรม

Abstract

The objectives of this article are: - 1) to study the history of Wat Pa Bawornsangharam, Surin Province, 2) to study the principle to the ecology in the Buddhist perspective and 3) to analysis the ecological teachings as depicted in Wat Pa Bawornsangharam. The data in this article is a documentary paper and from the in-depth interviews and used to analyze the content as well as to present as an essay. The results of the study found that (1) Wat Pa Bawornsangharam to Dhammayutika Sect (Dhammayuttika-Nikaya) has built on 2525 B.E, at Baandoo-phattana Moo 6, Nok Mueang sub-district, Mueang District, Surin province. Nowadays Phrakhruplad Worames is the abbot of Wat Pa Bawornsangharam. The rules and regulations of Wat Pa Bawornsangharam, that adheres to the principles of discipline and follows the teachings of the abbot in seriously, (2) the ecological concept according to the Buddhist perspective is the lifestyle of those who respect and study and practice according to the teachings of the Buddha, namely

the four assemblies of Buddhist, according to the Buddhist's teachings for the nature conservation, (3) The ecological teachings as depicted in Wat Pa Bawornsangharam are as follows: the moderation (Mattanuta); knowing how to be temperate, and 2) the contentment (Santosa); satisfaction with whatever is one's own. Therefore, the ecological system of Wat Pa Bawornsangharam that is consistent with the suitable (Sappaya) teaching in Buddhism that focuses on convenience based on sufficiency and emphasizes the monks and the Dhamma practitioners to live life with sufficiency and solitude in the four requisites. Therefore, the model of ecological way corresponds to the ecological teachings of Wat Pa Bawornsangharam is accordant with the suitable (Sappaya) teaching in Buddhism, which simplicity emphasizes the behavior of being a modest person knowing how to use resources economically, and to create the suitable (Sappaya) for the Dhamma practice and adhere in the doctrine and discipline (Dhamma and Vinaya)

Keywords: Wat Pa Bawornsangharam, Surin Province, Ecological Way, Dhamma Ecology

บทนำ

ในมิติทางพระพุทธศาสนานั้น “พระสงฆ์” มีบทบาทสำคัญต่อการรักษาและอนุรักษ์ระบบนิเวศ โดย “วัด” ซึ่งเป็นสถานบันทางสังคมของพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับป่าหรือต้นไม้อย่างมาก “วัดส่วนใหญ่อยู่ในชุมชน หรือ ชนบทห่างไกล จะมีต้นไม้ใหญ่ ๆ มีความร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม หลักการทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ป่า คือ การถือธุดงค์ ซึ่งมุ่งให้พระภิกษุสงฆ์อยู่กับธรรมชาติเป็นหลัก ทั้งนี้ก็เพื่อการประพฤติปฏิบัติธรรมชำระกิเลสภายในใจ ดังนั้น พระสงฆ์กับป่าไม่จึงถือเป็นสิ่งคู่กันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ถึงแม้จะไม่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่ประชาชนชาวไทยต่างก็ทราบกันเป็นอย่างดีว่า พระพุทธศาสนาคือศาสนาประจำชาติ พระพุทธศาสนานั้น ได้มีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมมาตั้งแต่อดีตกาล ครอบคลุมมาถึงปัจจุบัน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ศาสนวัตถุ, ศาสนบุคคล และศาสนธรรม” (พระครูสิทธิธรรมมาภรณ์, 2559) ซึ่งอาจเรียกได้ว่า รูปแบบนิเวศน์วิถีผ่านนิเวศนธรรม เพราะพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน มีบทบาทในการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยตรง และมีหน้าที่หลักในการสั่งสอนอบรมประชาชนและเยาวชนให้มีจิตสำนึกที่ดีในการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศนั้น มีทั้งคุณและโทษ ทั้งนี้ “มนุษย์” คือ ส่วนหนึ่งในระบบนิเวศ เป็นสิ่งมีชีวิตที่พึ่งพาสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงอยู่เหมือนสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ มนุษย์เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยเช่นกัน จึงจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่มนุษย์เองต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด ใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด พระพุทธศาสนาเป็นสถานบันทางสังคม โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และวัดก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนา และนอกจากนี้ก็ยังเอื้อประโยชน์ในการช่วยปกป้อง และรักษาสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบนิเวศน์วิถีผ่านนิเวศนธรรม : วัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประวัติวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ 2) แนวคิดนิเวศตามแนววิถีพุทธ และ และ 3) คำสอนเรื่องนิเวศน์ที่ปรากฏในวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ และนำเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

วิธีการศึกษา

ในบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูล คือ (1) เอกสารปฐมภูมิ คือ พรไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539) โดยการสืบค้นข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอเป็นความเรียง (2) เอกสารทุติยภูมิ คือเอกสารงานวิจัย และเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง, ลงเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอเป็นความเรียง

ประวัติวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์

การก่อตั้งวัด

การก่อตั้ง วัดป่าบวรสังฆาราม ตั้งอยู่บ้านดู่พัฒนา หมู่ 16 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 กรมการศาสนามีหนังสืออนุญาตให้สร้างวัด ตามข้อ 3 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2507) เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2542 ต่อมาได้รับการจัดตั้งเป็นวัด ตามข้อ 4 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2507) เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2543 และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2544 การเดินทางไปยังวัดป่าบวรสังฆารามสามารถใช้เส้นทางศรีสะเกษ-บุรีรัมย์ มุ่งหน้าไปทางอำเภอลำทะเมนชัย วัดอยู่ติดริมถนน เยื้องเรือนจำกลางสุรินทร์

เนื้อที่วัด

เนื้อที่วัด วัดป่าบวรสังฆารามมีเนื้อที่รวมประมาณ 22 ไร่ 2 งาน 71.8 ตารางวา ตามเอกสารหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้ 1) หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูป ที่ 28/2541 จำนวนเนื้อที่ 7 ไร่ 2 งาน 71.8 ตารางวา 2) หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูป ที่ 50/2546 จำนวนเนื้อที่ 15 ไร่

การปกครองวัด

การปกครองวัด โดยมี พระครูปลัดวรเมศร สติสมปนโน อายุ 48 ปี พรรษา 16 ปี ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าบวรสังฆาราม ตั้งแต่เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2551 จนถึงปัจจุบันรวม 12 ปี มีพระจำพรรษาประจำ 18 รูป อุบาสก (ผ้าขาว) 3 ท่าน และอุบาสิกา(ถือศีล 8) 3 ท่าน วัดป่าบวรสังฆารามมีสภาพเป็นวัดป่า มีสวนป่ากัมมัฏฐานเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา และได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ภายในวัดมีความร่มรื่น เป็นวัดธรรมยุต มีที่ฝึกปฏิบัติธรรมสำหรับบุคคลทั่วไป มีศาลาปฏิบัติธรรมและมีที่พักสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรม

สิ่งก่อสร้างภายในวัด

สิ่งก่อสร้างภายในวัด ป่าบวรสังฆาราม มีสิ่งก่อสร้างภายในวัด ได้แก่ อุโบสถ ศาลาอเนกประสงค์กลางน้ำ ศาลาการเปรียญ กุฏิพระสงฆ์ จำนวน 30 หลัง ที่พักอุบาสกแบบห้องเดี่ยว จำนวน 3 หลัง ที่พักอุบาสิกาแบบเรือนแถว จำนวน 1 หลังใหญ่ (มี 5 ห้อง สามารถพักได้ห้องละ 4 คน) ศาลาโรงฉัน โรงทาน โรงครัว ศาลาปฏิบัติธรรม โรงเก็บของ พิพิธภัณฑ(เก็บอัฐิเจ้าอาวาสองค์แรก) ฌาปนสถานเมรุ และห้องน้ำ ชาย-หญิง

กฎระเบียบและกติกากของวัดป่าบวรสังฆาราม

1. ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย (ศีลของพระ-เณร) ตามมตีสงฆ์ และเชื่อฟังคำว่าการ่ากล่าวตักเตือนของเจ้าอาวาสฯ โดยเคร่งครัด
2. ต้องดำเนินตามข้อวัตรปฏิบัติของวัดฯ ตามเวลาที่กำหนดไว้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็น เช่น อาพาธ ฯลฯ
3. ผู้ที่จะเข้าพักในวัดฯ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสก่อน ในกรณีที่เป็นการพระอาคันตุกะต้องแสดงใบสุทธิด้วย
4. หากพระอาคันตุกะต้องการเครื่องใช้ต่างๆ ให้แจ้งต่อพระที่อยู่ประจำอาวาสก่อนห้ามหยิบหาเอาเอง
5. พระอาคันตุกะที่ต้องการเปลี่ยนเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็น เช่น บาตร สบง จีวร สังฆาฏิ ฯลฯ ให้ขออนุญาตต่อเจ้าอาวาสก่อน
6. เมื่อมีเหตุจำเป็นต้องไปธุระนอกอาวาสเกิน 1 เดือน ต้องคืนกุฏิแก่สงฆ์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสเป็นกรณีพิเศษ
7. จะไปทำธุระนอกวัด ต้องแจ้งและขออนุญาตต่อเจ้าอาวาสทุกครั้ง เว้นแต่ท่านไม่อยู่ ให้แจ้งต่อผู้ช่วยเจ้าอาวาสหรือพระรูปอื่นแทน
8. ห้ามมิให้พระภิกษุทุกรูปรับนัดหมายกิจนิมนต์ หรือรับสังฆทานจากญาติโยมให้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส เว้นแต่ท่านไม่อยู่หรืออนุญาตให้กระทำการแทนเป็นกรณีไป
9. พระอาคันตุกะพักอยู่ในวัดยังไม่ครบ 1 เดือน ไม่มีสิทธิ์ออกรับกิจนิมนต์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นกรณีไป
10. ห้ามนำเข้าและอ่านหนังสือพิมพ์ ตลอดจนนิตยสาร วารสารบันเทิงทางโลกทุกชนิด
11. ห้ามมีโทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเล่นเทป/วิทยุ โทรศัพท์มือถือ และเครื่องรับส่งวิทยุสมัครเล่น ไว้ในครอบครองโดยเด็ดขาด
12. ห้ามเก็บหรือจัดหาเครื่องดื่มน้ำปานะ เช่น น้ำตาล กาแฟ โกโก้ ฯลฯ ไว้ประจำกุฏิเป็นการส่วนตัว ทั้งนี้ให้ฉันน้ำปานะร่วมกันในเวลาและสถานที่ที่กำหนดให้เท่านั้น
13. ห้ามเกี่ยวข้องกับอบายมุขและเครื่องเล่นทุกชนิด เช่น เล่นการพนัน ซ้อมหรือโบ้ห่วย เป็นหมอดู โขลกชะตา ฯลฯ
14. เครื่องไทยธรรมต่างๆ ที่ศรัทธาญาติโยมถวาย ให้นำไปเก็บรวมกันไว้ที่ห้องพัสดุกลางสงฆ์ อาหารทั้งหมด (ยกเว้นข้าวสุก) ที่ได้จากการบิณฑบาตต้องส่งให้ญาติโยมจัดถวายทั้งหมด ห้ามเลือกเก็บอาหารดีๆ หรือของที่ตนชอบไว้ฉันเอง
15. ห้ามพระภิกษุและสามเณรเก็บเงินไว้ในกุฏิของตนเอง ตลอดจนห้ามจับ-ถือ หรือใช้เงินด้วยตนเองเด็ดขาด
16. เมื่อจะย้ายไปอยู่อาวาสอื่น ต้องคืนกุฏิให้เรียบร้อยโดยทำความสะอาดกุฏิและผ้าใช้สอยทุกชนิด รวมถึงอุปกรณ์เครื่องอาศัยอื่นๆ ก่อนส่งคืนต่อวัด ตลอดจนเก็บหนังสือฯ ที่นำไปอ่านเข้าตู้ให้เรียบร้อย และอย่าลืมคืนกุญแจกุฏิด้วย
17. ขอให้ทุกท่านช่วยกันประหยัดน้ำ-ไฟ อย่าเปิดทิ้งไว้โดยเปล่าประโยชน์ รวมทั้งช่วยกันรักษาความสะอาด อย่าทิ้งเศษขยะในที่ไม่ควร และห้ามโยนทิ้งขยะออกกรั้วและกำแพงวัด (ชาวบ้านเขาเดือดร้อนและจะทำนินทาได้)
18. ให้ตั้งใจปฏิบัติสมาธิ ห้ามคลุกคลีกัน และอย่าพูดคุยหรือทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น
19. จดเว้นการใช้โทรศัพท์มือถือและเครื่องมือสื่อสารในทางอกุศลกรรม อนุญาตให้ใช้ศึกษาธรรมะและในงานที่เป็นกุศลธรรมเท่านั้น

กิจกรรมปฏิบัติประจำวันของวัดป่าบวรสังฆาราม

ภาคเช้า

- 04.30 น. : ทำวัตรสวดมนต์
- 05.00 น. : จัดศาลาโรงฉัน - เตรียมตัวออกบิณฑบาต
- 06.00 น. : ออกรับบิณฑบาต (ห้ามรับของเงินโดยเด็ดขาด)
- 07.00 น. : ปิดกวาดลานวัดร่วมกัน
- 08.00 น. : ฉันทภัตตาหารร่วมกันที่ศาลาโรงฉัน
(ฉันในบาตรและฉันหนเดียว)
- 09.00 น. : ทำความสะอาดศาลาโรงฉันร่วมกัน

ภาคบ่าย

- 12.30 น. : ทำความสะอาดเสนาสนะ
- 13.00 น. : ฉันทน้ำปานะ
- 15.00 น. : ปิดกวาดลานวัดร่วมกัน
- 18.00 น. : ทำวัตรสวดมนต์ - นั่งสมาธิร่วมกัน
- 20.00 น. : เลิกการภาวนา - ปฏิบัติตามอัธยาศัย
(อย่าคลุกคลีกันและห้ามนำผู้อื่นไปนอนร่วมในกุฏิเด็ดขาด)
(พระครูปลัดวรมงคล สติสัมปโน, 2561)

โดยภาพรวมวัดป่าบวรสังฆาราม เป็นวัดธรรมยุตสายวัดป่าที่มีอาณาเขตเนื้อที่ขนาดใหญ่พอสมควร และเมื่อได้เดินสำรวจดูรอบๆ บริเวณที่สัมผัสกับธรรมชาติป่าไม้ที่มีความหนาแน่นร่มรื่น โดยท่านเจ้าอาวาส พระครูปลัดวรมงคล สติสัมปโน ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม ดังนี้ว่า “เมื่อช่วงแรกๆ ที่ได้มีการขยายเนื้อที่วัด ในส่วนที่เป็นเขตร้วของวัดก็มีการปลูกต้นไม้ เพื่อให้เป็นรั้วและได้ใช้ประโยชน์จากต้นไม้ เช่น ผลิตเป็นด้ามไม้กวาด เครื่องจักรสาน เป็นต้น และมีการปลูกต้นไม้ขึ้นใหม่อีกหลายชนิดภายในบริเวณวัด ใช้ระบบต่อท่อน้ำในการดูแลรดน้ำ อย่างทั่วถึง ทำให้ต้นไม้เจริญเติบโตและมีความอุดมสมบูรณ์” (สัมภาษณ์ พระครูปลัดวรมงคล สติสัมปโน, 5 สิงหาคม 2562) โดยหลักๆ แล้วมีพระภิกษุที่จำพรรษาในวัดช่วยกันพัฒนาดูแลความเป็นธรรมชาติได้อย่างเป็นระบบระเบียบ

แนวคิดนิเวศตามแนววิถีพุทธ

ระบบนิเวศ คือ ระบบของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม โดยระบบนิเวศมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ 1) องค์ประกอบทางชีวภาพ ได้แก่ สิ่งมีชีวิต เช่น มนุษย์ พืช สัตว์ เห็ด รา จุลินทรีย์ เป็นต้น 2) องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งไม่มีชีวิต เช่น อุณหภูมิ แสง ดิน น้ำ เป็นต้น ในระบบนิเวศสิ่งมีชีวิตแต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กันเป็นทอดๆ เช่น สัตว์กินพืช สัตว์กินสัตว์ และสัตว์ที่กินทั้งพืชและสัตว์ สุดท้ายเมื่อสิ่งมีชีวิตตายลงจุลินทรีย์ก็ทำหน้าที่ย่อยสลายซากสิ่งมีชีวิตต่อไป และ “มนุษย์” ก็คือ ส่วนหนึ่งในระบบนิเวศ เป็นสิ่งมีชีวิตที่พึ่งพาสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงอยู่เหมือนสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ มนุษย์เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ด้วย จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ระบบนิเวศมีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศที่มีทั้งคุณและโทษ จำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่มนุษย์เองต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุด

แนวคิดนี้เวศตามแนววิถีพุทธ หมายถึง วิถีชีวิตของบุคคลที่นับถือและศึกษาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้า โดยประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือเรียกว่า พุทธบริษัท 4 ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาใน การอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งเป็นศาสนาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา มีพระธรรมเป็นหลักคำสอนสำคัญ มีพระสงฆ์ (ภิกษุ ภิกษุณี) สาวกผู้ออกบวชเพื่อศึกษาและปฏิบัติตนตามคำสั่งสอน ในหลักธรรม-วินัย ของพระบรมศาสดา จุดมุ่งหมายคือความหลุดพ้น จากความทุกข์ทั้งปวงในโลกด้วยวิธีการสร้าง ปัญญา ในการอยู่กับธรรมชาติบนโลกนี้อย่างรู้เท่าทันตามความเป็นจริง

พระพุทธศาสนาสอนให้ประพฤติตนเป็นผู้มีก่น้อย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น สำรวมในปาติโมกข์ ดังพระสูตรที่มาใน พระไตรปิฎก ว่าด้วย ทรงแสดงพระโอวาทปาฏิโมกข์ ดังนี้

“การไม่กล่าวร้ายผู้อื่น ความสำรวมในปาติโมกข์ ความรู้จักประมาณในอาหาร การ อยู่ในเสนาสนะที่สัสด การประกอบความเพียรในอธิจิต นี้คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งหลาย” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 10 ข้อ 90 หน้า 51)

พระพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักการปฏิบัติตั้งอยู่บนฐานของความถูกต้องและอยู่กับธรรมชาติที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ เช่น สิกขาบทที่ห้ามภิกษุไม่ให้ทำลายชีวิตพืชและสัตว์ ไม่ให้ทิ้งเศษอาหารหรือของบูดเน่าลงในแม่น้ำ เป็นต้น ก็เพราะว่าชีวิต ทุกชีวิตต่างก็มีคุณค่า เมื่อทำลายป่าไม้ แม่น้ำพืชพันธุ์และสัตว์ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นก็เกิดแก่ทั้งสองฝ่ายคือทั้งฝ่ายผู้ที่ทำลาย และผู้ที่ถูกทำลาย ซึ่งจะได้ยกตัวอย่างที่มาในคัมภีร์พระไตรปิฎก ในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ปาจิตตยิกัมภ์ ภูตคามวรรค ภูตคามสิกขาบท เรื่องมีดังนี้คือ

“เรื่องภิกษุชาวเมืองอาฬวี สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ อคคาหวเจตีย์ เขตเมืองอาฬวี ครั้งนั้น พวกภิกษุชาวเมืองอาฬวีทำการก่อสร้าง ตัดบ้าง ใช้ให้ตัด บ้าง ซึ่งต้นไม้ ภิกษุชาวเมืองอาฬวีรูปหนึ่งกำลังตัดต้นไม้ เทวดาผู้สิงอยู่ที่ต้นไม้ ได้กล่าวกับ ภิกษุ นั้นว่า “ท่านผู้เจริญ ท่านต้องการจะสร้างที่อยู่ของท่านก็โปรดอย่าตัด ต้นไม้ที่เป็นที่ อยู่ของข้าพเจ้าเลย” ภิกษุนั้นไม่เชื่อฟังยังขึ้นตัด ได้ฟันถูกแขนลูกของ เทวดาที่นั่น เทวดาได้ มีความคิดว่า “เราฆ่าภิกษุนี้ในทันที จะดีไหม” แต่แล้วได้มีความคิดว่า “การที่เราจะฆ่าภิกษุ ในที่นี้ไม่สมควร ทางที่ดี เราควรนำเรื่องนี้ไปกราบทูล พระผู้มี พระภาค” จึงไปเฝ้าพระผู้มี พระภาคถึงที่ประทับ ครั้นถึงแล้วได้กราบทูลเรื่องนั้นให้ทรง ทราบ

พระผู้มีพระภาคประธานสาธุการว่า “เทวดา ดีแล้ว ดินักหนาที่ท่านไม่ฆ่าภิกษุ ถ้า ท่านฆ่าภิกษุในวันนี้ ท่านจะประสบบาปมาก เทวดา ไปเถิด ท่านจงไปอยู่ที่ต้นไม้ว่างในที่ โนน” พวกชาวบ้านพากันตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า “โณพระสมณะเชื้อ สายศากย บุตร จึงตัดบ้าง ใช้ให้ตัดบ้างซึ่งต้นไม้เล่า พระสมณะเชื้อสายศากยบุตรเบียด เบียน ชิวะซึ่งมี อินทรีเดียว” พวกภิกษุ ได้ยินชาวบ้านตำหนิ ประณาม โพนทะนา บรรดาภิกษุผู้มก่น้อย ฯลฯ จึงตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า “โณ พวกภิกษุชาวเมืองอาฬวีจึงตัดบ้าง ใช้ให้ตัดบ้าง ซึ่งต้นไม้เล่า” ครั้นภิกษุเหล่านั้นตำหนิพวกภิกษุชาวเมือง อาฬวีโดยประการต่างๆ แล้ว จึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ

ทรงประชุมสงฆ์บัญญัติสิกขาบท ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมสงฆ์ เพราะเรื่องนี้เป็นต้นเหตุ ทรงสอบถามพวกภิกษุชาวเมืองอาฬวีว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทราบว่า พวก เธอตัดบ้าง ใช้ให้ตัดบ้าง ซึ่งต้นไม้ จริงหรือ” พวกภิกษุชาวเมืองอาฬวีทูล รับว่า “จริง พระพุทธเจ้า ข้า” พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตำหนิว่า “ ฯลฯ โมฆบุรุษทั้งหลาย โณพวก เธอจึงตัดบ้าง ใช้ให้ตัดบ้างซึ่งต้นไม้ เล่า โมฆบุรุษทั้งหลาย เพราะพวกชาวบ้านมีความสำคัญว่า ต้นไม้มีชิวะ โมฆบุรุษทั้งหลาย การกระทำอย่างนี้ มิได้

ทำคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใส หรือ ทำคนที่เลื่อมใสอยู่แล้วให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นได้เลย ฯลฯ” แล้วจึงรับสั่งให้
ภิกษุทั้งหลายยก สิกขาบทนี้ขึ้นแสดง ดังนี้ พระบัญญัติ ภิกษุต้องอาบัติปาจิตตีย์ เพราะพรากรุกฏคาม”
(พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 2 ข้อ 89 หน้า 277-278)

ตัวอย่างข้อห้ามภิกษุไม่ให้ทำลายชีวิตสัตว์ ที่มาในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจก
นิบาต เวรสูตร ว่าด้วยเรื่องของ ภัยเวร มีเนื้อหา ดังนี้

“ครั้งนั้น อนาถบิณฑิกคหบดี เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับถวายอภิวาท
แล้วนั่ง ณ ที่สมควร พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกับอนาถบิณฑิกคหบดี ดังนี้ ว่าคหบดี
อุบาสกพะยาเวร 5 ประการไม่ได้ เราเรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ และเขาย่อมไปเกิดใน นรก ภัยเวร 5
ประการ ๑. การฆ่าสัตว์ 2. การลักทรัพย์ 3. การประพฤติดินกาม 4. การพูดเท็จ 5. การเสพ
ของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท คหบดี อุบาสกพะยาเวร 5 ประการนี้แลไม่ได้ เรา
เรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ และเขาย่อมไปเกิดในนรก อุบาสกพะยาเวร 5 ประการได้แล้ว เราเรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ และ
เขาย่อมไปเกิดในสุคติ ภัย เวร 5 ประการ ๑. การฆ่าสัตว์ 2. การลักทรัพย์ 3. การประพฤติดิน
กาม 4. การพูดเท็จ 5. การเสพ ของมีนเมาคือสุรา และเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท
คหบดี อุบาสกพะยาเวร 5 ประการนี้แลได้แล้ว เราเรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ และเขาย่อม
ไปเกิดในสุคติ คหบดี อุบาสกผู้ฆ่าสัตว์ย่อมประสพภัยเวรใดทั้งในภพนี้และภพหน้า เสวยทุกข์
โศกนันท ทางใจใดเพราะมีการฆ่าสัตว์เป็นปัจจัย อุบาสกผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ย่อมไม่
ประสพภัยเวรนั้นทั้งในภพนี้และภพหน้า ย่อมไม่เสวยทุกข์ โศกนันททางใจนั้นภัยเวรนั้นของ
อุบาสกผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ย่อมสงบระงับไป ด้วยประการฉะนี้ อุบาสกผู้ลักทรัพย์ ฯลฯ
อุบาสกผู้ประพฤติดินกาม ฯลฯ อุบาสกผู้พูดเท็จ ฯลฯ อุบาสกผู้เสพของมีนเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นเหตุ
แห่งความ ประมาท ย่อมประสพภัยเวรใดทั้งในภพนี้และภพหน้า เสวยทุกข์โศกนันททางใจใด เพราะมีการ
เสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความ ประมาทเป็นปัจจัย อุบาสกผู้เว้นขาดจากการเสพของ
มีนเมาคือสุรา และเมรัยอันเป็นเหตุ แห่งความประมาท ย่อมไม่ประสพภัยเวรนั้นทั้งใน ภพนี้และภพหน้า ย่อมไม่
เสวยทุกข์โศกนันท ที่เป็นไปทางใจนั้น ภัยเวรนั้นของอุบาสกผู้ เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัย
อันเป็นเหตุแห่งความประมาท ย่อมสงบ ระงับไปด้วยประการฉะนี้ นรชนใดในโลกฆ่าสัตว์ ลัก
ทรัพย์ ครอบงำภรรยาของผู้อื่น พูดเท็จและหมกมุ่น ในการดื่มสุราและเมรัย นรชนนั้นละ เวร 5 ประการไม่ได้
เราเรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ เขาผู้มีปัญญาทราม ตายไปแล้วย่อมไปเกิดใน นรก นรชนใดในโลกไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์
ไม่ครอบงำภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จและไม่ หมกมุ่นในการดื่มสุราและเมรัย นรชนนั้นละเวร 5 ประการได้
เราเรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ เขาผู้มี ปัญญา ตายไปแล้วย่อมไปเกิดในสุคติ” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 22
ข้อ 174 หน้า 290-292)

จาก พระสูตรและพระวินัยมีข้อปฏิบัติข้อห้ามภิกษุไม่ให้ทำลายชีวิตพืชและสัตว์ ที่นำมาประกอบการอธิบาย
ข้างต้น ทำให้เห็นว่าหลักคำสอนในพุทธศาสนาได้สร้างระบบคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เหล่าพุทธบริษัทของพระพุทธองค์มอง
สิ่งแวดล้อม มองสรรพสัตว์ว่าเป็นเหมือนเพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ มองเห็นถึงคุณค่าของชีวิตทุกชีวิตทั้งพืชและสัตว์ โดยมีวิธีการ
ดำเนินชีวิตตามแนวทางพุทธแบบเรียบง่ายไม่เบียดเบียน อาศัยกลมกลืนอยู่กับธรรมชาติ ในรูปแบบนิเวศวิถี ที่มีหลักธรรมเป็น
เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นเครื่องเตือนสติในการใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

วิเคราะห์คำสอนเรื่องนิเวศน์ที่ปรากฏในวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์

คำสอนเรื่องนิเวศน์ที่ปรากฏในวัดป่าบวรสังฆาราม ผู้เขียนได้วิเคราะห์คำสอน ใน 2 ประเด็น คือ 1) แนวคิดเรื่องนิเวศน์ของวัดป่าบวรสังฆาราม 2) วิธีการจัดระบบนิเวศน์ของวัดป่าบวรสังฆาราม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 แนวคิดเรื่องนิเวศน์ของวัดป่าบวรสังฆาราม ซึ่งมีคำสอนเรื่องนิเวศน์ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับสิ่งแวดล้อม โดยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงส่งเสริมให้ภิกษุใช้ชีวิตเรียบง่ายอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ได้แก่ 1) มัตตัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักประมาณ) 2) ว่าด้วยความสันโดษด้วยปัจจัย 4 ใน (สันตฎฐีสูต) ดังนี้

(1) “มัตตัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักประมาณ) คือความพอเหมาะพอดี เช่น รู้จักประมาณในการแสวงหา รู้จักประมาณในการใช้จ่ายพอเหมาะพอควรเป็นต้น.” (ป.อ. ปยุตโต, 2558) ซึ่งหลักธรรมนี้มีที่มาในพระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต มีเนื้อหา ดังนี้
“ก็ภิกษุเป็นมัตตัญญูอย่างไร ภิกษุในธรรมวินัยนี้ รู้จักประมาณในการรับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริวาร หากภิกษุไม่พึงรู้จักประมาณในการรับ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริวาร เราก็ ไม่พึงเรียกว่าเป็นมัตตัญญู แต่ เพราะภิกษุรู้จักประมาณในการรับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริวาร ฉะนั้น เราจึงเรียกว่า เป็นมัตตัญญูภิกษุเป็น อัมมัญญู อตถัญญู อตตัญญู มัตตัญญู ด้วย ประการฉะนี้ ฯ” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 23 ข้อ 68 หน้า 144)

จากเนื้อความของหลัก มัตตัญญูตา ข้างต้นนี้ มีหลักแนวคิดเกี่ยวกับ การรู้จักประมาณ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ คำว่า ความพอดีพอควร ในการดำรงชีวิตอยู่ของพระภิกษุ ที่จะพิจารณาใช้สอยปัจจัยต่างๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสม

(2) ว่าด้วยความสันโดษด้วยปัจจัย 4 ใน (สันตฎฐีสูต) ซึ่งหลักธรรมนี้มีที่มาในพระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกนิบาต มีเนื้อหา ดังนี้
“ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย 4 อย่างนี้มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย 4 อย่าง ใดบ้าง คือ 1. บรรดาจีวร บังสุกุลจีวร(ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มี โทษ 2. บรรดาโภชนะ บิณฑบาต โภชนะ (โภชนะคือข้าวที่ได้มาด้วยกำลังปลีแข้ง) มีค่า น้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ 3. บรรดาเสนาสนะ รุกขมูล เสนาสนะ (อยู่อาศัยโคนไม้) มี ค่าน้อยหาได้ง่าย และไม่มีโทษ 4. บรรดาการรักษาโรค ปุติมุตตเภสัช (ยาตองน้ำมูตรเน่า) มี ค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย 4 อย่างนี้แลมีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ภิกษุทั้งหลาย เพราะภิกษุเป็นผู้สันโดษด้วยปัจจัยที่มีค่าน้อยและหาได้ง่าย นี้ เราจึงกล่าวว่า ‘เป็นองค์ประกอบแห่งความเป็นสมณะอย่างหนึ่ง’ ของภิกษุนั้น จิตของภิกษุผู้สันโดษด้วย ปัจจัย ที่มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ย่อมไม่มีความคับแค้น ไม่ติดขัดทั่วทิศ เพราะ บรรดาจีวร โภชนะ เสนาสนะ และยารักษาโรค และธรรมที่เหมาะสมแก่ความเป็นสมณะ ที่ ภิกษุนั้น กล่าวไว้แล้ว อันภิกษุผู้สันโดษ ไม่ประมาท บรรลุแล้ว สันตฎฐีสูตที่ 7 จบ” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 21 ข้อ 28 หน้า 43)

จากเนื้อความของหลัก ว่าด้วยความสันโดษด้วยปัจจัย 4 ใน (สันตฎฐีสูต) ข้างต้นนี้ มีหลักแนวคิดเกี่ยวกับ ด้วยความสันโดษ ซึ่งหมายถึง ความยินดี ความพอใจ ความพอเพียงในสิ่งที่มี ที่ได้มา และการแสวงหา โดยที่มีแนวคิดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ที่สามารถหาได้ง่าย มีค่าน้อย และไม่มีผลกระทบที่เกิดโทษใดๆ

5.2 วิธีการจัดระบบนิเวศของวัดป่าบวรสังฆาราม หรือระบบแนวทางเพื่อใช้การดำเนินชีวิตของสายวัดป่า ก็คือหลักของ “สัปปายะ” ซึ่งพระพุทธโฆสจารย์ ได้ให้ความหมายของสัปปายะไว้ว่า “ธรรมอันเป็นที่สบาย 7 อย่าง” (พระพุทธโฆสจารย์, 2548) โดยได้อธิบายขยายความไว้ดังนี้

- (1) อาวาสสัปปายะ หมายถึง ที่อยู่ที่ พักอาศัย และสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม
- (2) โคจรสัปปายะ หมายถึง หมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่หาอาหาร ที่เที่ยวไปเพื่อเข้าไปบิณฑบาตที่เหมาะสม
- (3) ภัตสัปปายะ หมายถึง การพูดคุย หรือถ้อยคำที่เหมาะสมในระหว่างปฏิบัติ โยคาวจรพึงปฏิบัติตนเพื่อสรวมอินทรีย์ พุดน้อยในระหว่างการปฏิบัติธรรมเพื่อสรวมสมาธิ และปฏิภาคนิมิต
- (4) ปุคคลสัปปายะ หมายถึง บุคคลที่สมควรเข้าไปสนทนาปราศรัย ในขณะที่กำลังปฏิบัติโยคาวจรพึงเลือกคบปุคคลสัปปายะเพื่อความตั้งมั่นแห่งจิตของตนในขณะที่กำลังปฏิบัติ
- (5) โภชนสัปปายะ หมายถึง อาหารและเครื่องบริโภคที่ถูกใจพอใจ ถูกกับร่างกายเกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉันทไม่ยาก เป็นที่สมควร แก่การบริโภคของโยคาวจร เพราะมีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนหรือบั่นทอนสภาพจิตใจ
- (6) อุตสัปปายะ หมายถึง สภาวะดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม้หนวดเกินไป ไม้ร้อนเกินไป เป็นต้น โยคาวจรพึงเลือกอยู่ในธรรมชาติดินฟ้าอากาศที่ทำให้จิตใจของตนแจ่มใสมั่นคงเกื้อกูลแก่การปฏิบัติธรรมของตน
- (7) อิริยาบถสัปปายะ หมายถึง อากาหรือการเคลื่อนไหวในกิริยาท่าทางที่ปฏิบัติแล้วถูกใจ จนมีความเคลื่อนไหวที่พอดี โยคาวจรพึงเลือกอยู่ในอิริยาบถที่เกิดความสบายกาย สบายใจ นิเวศจะใดไม่เกิด

และในข้อมูลจาก พระไตรปิฎก หลักของ “สัปปายะ” มีที่มาใน สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ดังนี้

“ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นผู้ได้กถาเป็นเครื่องขัดเกลาอย่างยิ่ง ที่เป็นสัปปายะแห่ง
ความเป็นไปของจิต เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่ายอย่างเดียว เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อ สงบ
ระงับ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพาน คือ อัปปัจจกถา(เรื่องความมักน้อย) สันตมุลี กถา(เรื่องความสันโดษ)
ปวิเวกกถา(เรื่องความสงัด) อสังสัคคกถา(เรื่องความไม่คลุกคลี) วิริ ยารัมภกถา(เรื่องการปรารถนาความเพียร) สีสก
กถา(เรื่องศีล) สมานิกถา(เรื่องสมาธิ) ปัญญา กถา(เรื่องปัญญา) วิมุตติกถา(เรื่องวิมุตติ) วิมุตติญาณทัสสนกถา
(เรื่องความรู้ความเห็นใน วิมุตติ) ตามความปรารถนา ได้โดยไมยาก ได้โดยไม่ลำบากนี้เป็นธรรมประการที่ 3
ที่เป็นไปเพื่อความแก่กล้าแห่งจิตวิมุตติที่ยังไม่แก่กล้า” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 25 ข้อ
31 หน้า 234)

จากเนื้อหาที่ว่าด้วยเรื่องของ “สัปปายะ” ข้างต้น ทำให้เข้าใจถึงวิธีการในการดำเนินชีวิตของวัดป่าบวรสังฆาราม
จังหวัดสุรินทร์ ที่มีความสอดคล้องกับ หลักสัปปายะ คือ 1) วัดมีการจัดที่อยู่ที่พักอาศัย และสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติ
ธรรม 2) การออกรับบิณฑบาตในหมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่เหมาะสม 3) มีการประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยเพื่อสรวม
อินทรีย์ 4) การฉันอาหารมื้อเดียวและมีการบริหารร่างกายที่เกื้อกูลต่อสุขภาพ 5) วัดมีการจัดสภาพธรรมชาติแวดล้อมที่
เหมาะสมเกื้อกูลแก่การปฏิบัติธรรม และ 5) วัดมีหลักการปฏิบัติธรรมฐานที่เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย คลายกำหนด เพื่อดับ
เพื่อสงบระงับ อย่างสม่ำเสมอ

ผลการศึกษา

วัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ กับรูปแบบนิเวศวิถีผ่านนิเวศธรรม ทำให้มองเห็นคุณค่าของสิ่งมีชีวิตที่
หลากหลาย ขณะเดียวกันการรักษาสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบการส่งเสริมฟื้นฟูให้เป็นวัดที่มีป่าสมบูรณ์และมีจำนวนวัดมากขึ้น

เพราะวัดป่าเพียงวัดเดียวสามารถทำหน้าที่ได้ถึง 2 ประการในเวลาเดียวกัน คือ 1) วัดป่าทำหน้าที่รักษาป่าไม้อนุรักษ์ธรรมชาติ เพราะป่าไม้เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญยิ่งของชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าจะช่วยรักษาความชุ่มชื้น ช่วยให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เป็นการรักษาความสมดุลในระบบนิเวศ การรักษาป่าจึงเป็นการพัฒนาทางกายภาพโดยตรง ดังนั้น วัดป่าจึงเป็นสถานที่ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้เกิดขึ้นแก่สรรพสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตอย่างแท้จริง 2) วัดป่าทำหน้าที่เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมแก่พระภิกษุ และพุทธบริษัท 4 การปฏิบัติธรรมจะช่วยให้คนรู้จักความจริงของชีวิต รู้จักโลกคือสิ่งธรรมดา สิ่งแวดล้อม แล้วปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม กับสังคม และกับสิ่งแวดล้อม เป็นการอบรมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้มีสติสัมปชัญญะ ปัญหาต่างๆ ในชีวิตด้วยเหตุผล สร้างคนให้เป็นคนดีมีความสุข และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีสติและไม่ประมาท

บทสรุป

รูปแบบนิเวศน์วิถีผ่านนิเวศนธรรม ของวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ สรุปได้ว่า (1) วัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ เป็นวัดธรรมยุต ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2525 มีเนื้อที่รวมประมาณ 22 ไร่ 2 งาน 71.8 ตาราง การปกครองวัด โดยมี พระครูปลัดวรมศร สติสมปนโน เป็นเจ้าอาวาสวัดองค์ปัจจุบัน กฎระเบียบและกติกากของวัดป่าบวรสังฆาราม หลักๆ ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย (ศีลของพระ-เณร) ตามมติสงฆ์ และเชื่อฟังคำวาทกล่าวตักเตือนของเจ้าอาวาสฯ โดยเคร่งครัด สิ่งก่อสร้างภายในวัด ป่าบวรสังฆาราม ได้แก่ อุโบสถ ศาลาอเนกประสงค์กลางน้ำ ศาลาการเปรียญ ภูมิพระสงฆ์ ที่พักอุบาสก อุบาสิกาแบบเรือนแถว ศาลาโรงฉัน โรงทาน โรงครัว ศาลาปฏิบัติธรรม โรงเก็บของ พิพิธภัณฑ(เก็บอัฐิเจ้าอาวาสองค์แรก) ฌาปนสถานเมรุ และห้องน้ำ ชาย-หญิง (2) แนวคิดนิเวศตามแนววิถีพุทธ หมายถึง ระบบของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิถีพุทธกับบุคคลที่นับถือและศึกษาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เรียกว่า พุทธบริษัท 4 ที่มีหลักทางพระพุทธศาสนาที่สอนให้ประพฤติตนเป็นผู้มีกนน้อย ใช้สอยทรัพยากรอย่างประหยัด พระพุทธองค์ได้ทรงวางหลักพระวินัยตั้งอยู่บนฐานของความถูกต้องและอยู่กับธรรมชาติพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ มีวิธีการดำเนินชีวิตตามแนววิถีพุทธแบบเรียบง่ายไม่เบียดเบียน อาศัยกลมกลืนอยู่กับธรรมชาติ ในรูปแบบนิเวศวิถี ที่มีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นเครื่องเตือนสติในการใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข (3) คำสอนเรื่องนิเวศน์ที่ปรากฏในวัดป่าบวรสังฆาราม ผู้เขียนได้วิเคราะห์คำสอน ใน 2 ประเด็น คือ 1) แนวคิดเรื่องนิเวศน์ของวัดป่าบวรสังฆาราม ได้แก่ 1) มัตตัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักประมาณ) โดยหลักแนวคิดเกี่ยวกับ การรู้จักประมาณ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ คำว่า ความพอดีพอควร ในการดำรงชีวิตอยู่ของพระภิกษุ ที่จะพิจารณาใช้สอยปัจจัยต่างๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2) ว่าด้วยความสันโดษด้วยปัจจัย 4 ใน (สันตุฎฐีสสูตร)โดยหลักแนวคิดเกี่ยวกับ ด้วยความสันโดษ ซึ่งหมายถึง ความยินดี ความพอใจ ความพอเพียงในสิ่งที่มี ที่ได้มา และการแสวงหา โดยที่มีแนวคิดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ที่สามารถหาได้ง่าย มีค่าน้อย และไม่มีผลกระทบที่เกิดโทษใดๆ 2) วิธีการจัดระบบนิเวศน์ของวัดป่าบวรสังฆาราม ที่ว่าด้วยเรื่องของ “สัปปายะ” ทำให้เข้าใจถึงวิธีการในการดำเนินชีวิตของวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์ ที่มีความสอดคล้องกับ หลักสัปปายะ คือ 1) วัดมีการจัดที่อยู่ที่พักอาศัย และสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม 2) การออกรับบิณฑบาตในหมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่เหมาะสม 3) มีการประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยเพื่อสำรวมอินทรีย์ 4) การฉันอาหารมื้อเดียวและมีการบริหารร่างกายที่เกื้อกูลต่อสุขภาพ 5) วัดมีการจัดสภาพธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสมเกื้อกูลแก่การปฏิบัติธรรม และ 5) วัดมีหลักการปฏิบัติกรรมฐานที่เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย คลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อสงบระงับ อย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทธโฆสจารย์. (2548). คัมภีร์วิสุทธิมรรค. แปลโดย สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
- ป.อ. ปยุตโต. (2558). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ : ผลิธัมม์.
- พระครูสิทธิธรรมารักษ์. (2559). บทบาทของพระสงฆ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสังคมอาเซียน. ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารพุทธอาเซียนศึกษา. ปีที่ 1. ฉบับที่ 2.
- พระครูปลัดธรรมเมศร สติสัมปโน. (2561). หนังสือสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็นและชีวประวัติของหลวงพ่อกิ้น ปสนโน. กรุงเทพฯ : บริษัทวิศคอมเซ็นเตอร์.
- พระครูปลัดธรรมเมศร สติสัมปโน. (2562). เจ้าอาวาสวัดป่าบวรสังฆาราม จังหวัดสุรินทร์, สัมภาษณ์.

วัดเขาตากง จังหวัดสุรินทร์: รูปแบบนวัตกรรมวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐาน ตามวิถีทางพระพุทธศาสนา

Wat Khao Ta Kong, Surin Province: The Innovative Model of Basic
Public Health according to the Buddhist Way

พระมนตร์รัก รุกขิโต (กุลครรชิต)¹ พระภัทรชัยญกรณ์ ขนติยุดโต (อุตสวาย)² และธนรัฐ สະอาดเอี่ยม³

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์^{1 2 3}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : nattichanan.zaa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการเสนอ 4 ประเด็น คือ (1) เพื่อนำเสนอประวัติและบริบทของวัดเขาตากง จังหวัดสุรินทร์ (2) เพื่อสำรวจแนวคิดเรื่องสาธารณสุขพื้นฐาน (3) เพื่อนำเสนอแนวคิด รูปแบบและความสำคัญของนวัตกรรม และ (4) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐาน ของวัดเขาตากง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้การศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสาร และการลงสัมภาษณ์ภาคสนามแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลจากการศึกษาพบว่า วัดเขาตากงเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีป่าไม้ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด และสมุนไพรหายาก หลักการและรูปแบบสำคัญของวัดกับนวัตกรรมวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐาน โดยการยึดหลักการสำคัญของวิถีชีวิต ในรูปแบบความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ในด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และคติความเชื่อ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องของ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้กับ หลักภavana 4 (กายภavana ศีลภavana จิตภavana ปัญญาภavana) เมื่อเราปฏิบัติตามศีล สมาธิแล้วก่อให้เกิดปัญญาทำให้เกิดความสุข และเป็นการรักษาสุขภาพทางใจ ตลอดจนการดำรงชีวิตต้องรู้และเข้าใจตามหลักความเป็นจริง ดังนั้น การศึกษารูปแบบนวัตกรรมวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐานตามวิถีทางพระพุทธศาสนาทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆด้านการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน การนำวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาพัฒนา การสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน เป็นการสร้างความสุขได้อย่างถาวร ตลอดจนการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการแก้ไขปัญหา ให้เกิดเป็นองค์ประกอบที่สร้างเสริมสุขภาพะทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความสุขตามความเป็นจริง

คำสำคัญ: วัดเขาตากง นวัตกรรม วิถี สุข สาธารณสุข พระพุทธศาสนา

Abstract

There are four objectives of this academic article are as follow: - (1) to present the history and background of Wat Khao Ta Kong, Surin Province, (2) to survey the notion of basic public health, (3) to present the notion of the model and importance of innovation life and (4) to analysis the model of the innovation in the basic public health of Wat Khao Ta Kong, Surin Province. By using studies from academic

documents and to collect field data with in-depth interviews and used to analyze the content and the analytic induction as well as presented as an essay. The results of the study found that Wat Khao Ta Kong is a temple located in an environment with forests, which abound with various kinds of plants and rare herbs. The essential principle of the Innovative Model of basic public health is knowledge and understanding for the community. By using their way of life in the community culture, tradition, beliefs to improve health and the use of Buddhist principles in the threefold training viz, morality (Sila), concentration (Samadhi), and wisdom (Panya), to apply with the 4 developments (Bhavana) is when we observe the precepts, meditation then leads to wisdom and practiced the physical development (Kaya-bhavana), moral development (Sila- bhavana), emotional development (citta- bhavana) and wisdom development (Panya =bhavana) because health and wellness must be maintained. Knowing and understanding according to the principle, therefore, the study of the basic ways of public health based on the Buddhist way, which can create new knowledge in the basic public health. The way of life of people in the community can develop and help the permanently create happiness, and applying Buddhist principles to apply to problem solving, to create a component that supplements the condition both physically and mentally, as well as to know how to treat well-being by applying the Buddha Dhamma to the solution to the problems as a component that creates and develops the quality of life of people in the community to truly be happy.

Keywords: Wat Khao Ta Kong, Innovation life, Buddhism

บทนำ

พระพุทธศาสนาสอนให้เห็นถึงหลักความสำคัญในเรื่องของสุขภาพ ไว้ว่า “อโรคุยา ปรมาลาภา” การไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐ (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 13 ข้อ 217 หน้า 255) เพราะฉะนั้นแล้วการดูแลสุขภาพตนเองให้มีความแข็งแรง สมบูรณ์ คือการไม่ประมาทในการดูแลตัวเองทั้งทางด้านจิตใจ และร่างกาย เพื่อให้รู้ทันต่อสภาวะของตนเอง ชีวิตของคนเรานั้นไม่มีความแน่นอน การเจ็บไข้ได้ป่วยนั้นเป็นสิ่งที่คนเรานั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เมื่อเรารู้และเข้าใจในการดูแลสุขภาพและอาการของโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก็เป็นอีกหนทางที่ทำให้เราสามารถหลีกเลี่ยงอาการของโรคร้ายต่าง ๆ ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการดำเนินโครงการด้านสุขภาพคือ “นโยบายสุขภาพดี วิถีธรรม วิถีไทย พ.ศ. 2559-2563” ที่มีใจความสำคัญว่า นำหลักธรรมคำสอนทุกศาสนา และวิถีความเป็นไทย ปรับแก้พฤติกรรมสุขภาพประชาชน มาบูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ภูมิปัญญาไทย และวิถีความเป็นไทย ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง ป้องกันและลดปัญหาการเจ็บป่วยประชาชน” (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) วัดเขาตากดตั้งอยู่สภาพแวดล้อมที่มีป่าไม้ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด และสมุนไพรหายาก เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม เพราะฉะนั้นวัดเขาตากดได้กลายเป็นศูนย์รวมทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการปลูกพืชสมุนไพร ที่ใช้ในการรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น โดยยึดแนวทางการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้าน และวัดได้มีการร่วมกับชุมชนในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน การให้ความรู้ด้านสุขภาพ และการรักษาความสะอาดบริเวณพื้นที่โดยรอบวัดและชุมชน ตลอดจนการใช้หลักธรรมในการอบรมเยาวชนและคนในชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับชีวิตและเป็นการรักษาโรคทางจิตที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ การดำเนินชีวิต การพัฒนาตนให้มีความบริสุทธิ์ ทั้งในเรื่องของศีล สมาธิและปัญญาจะทำให้ชีวิตและสุขภาพทางร่างกายและจิตใจมีความสุข การเข้าใจในความเป็นจริงตามกฎของความเป็นอยู่ จะทำให้ไม่ยึดติดในสิ่งที่ เป็น นั้น

หมายความว่า เราค้นพบความสุขที่แท้จริง ด้วยหลักพุทธธรรม การดำรงชีวิตที่มีความเร่งรีบต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถในการแข่งขันเพื่อไม่ให้เสียเปรียบและเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ทำให้สังคมไทยเกิดการแข่งขัน และความเห็นแก่ตัวเป็นสำคัญ ด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นตัวบังคับจนหลีกเลี่ยงไม่ได้ การใช้ชีวิตประจำวันจึงเกิดภาวะความเครียดที่เกิดขึ้นมาได้ตั้งแต่ตัว รวมทั้งการบริโภคอาหารที่มีสิ่งเจือปน ด้วยสารเคมีต่าง ๆ ตลอดจนอาหารสำเร็จรูป อาหารที่ส่วนผสมของ แป้ง น้ำตาล และไขมัน ที่รับประทานติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เกินกว่าที่ร่างกายจะรับไหว ขาดการออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพที่ดีจึงก่อให้เกิดโรค ภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ตามมามากมาย จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สังคมไทยต้องมีการตื่นตัวในเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพ “กรมอนามัยได้กล่าวถึงเรื่องสุขภาพไว้ว่า การส่งเสริมสุขภาพ ยึดแนวความคิดการดำเนินงาน ด้วยการส่งเสริมนโยบายสาธารณะ สุขภาพสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อสุขภาพ เพิ่มความสามารถของชุมชน พัฒนาทักษะส่วนบุคคลและการปรับให้บริการสุขภาพ ที่เน้นการมีสุขภาพดี ไม่ใช่รักษาโรค” (กรมอนามัย, 2562) ซึ่งมีความคิดที่สอดคล้องกับรัฐบาล ที่เล็งเห็นความสำคัญของสุขภาพพระสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับมติ “มหาเถรสมาคมที่ 191/2560 และมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 5 ให้มีการขับเคลื่อนงาน “พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ” กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ดูแลสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัยและพระสงฆ์ก็เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องได้รับการ การดูแลสุขภาพสร้างทักษะการดำรงชีวิต การเรียนรู้และการพัฒนาตลอดช่วงชีวิต เพื่อเป็นคนไทยที่มีศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมอยู่ดีมีสุข” (กรมอนามัย, 2562)

ดังนั้น ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญด้านสุขภาพ และการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางด้านพระพุทธศาสนาที่จะสามารถเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมทางด้านสุขภาพในท้องถิ่น โดยการใช้รูปแบบนวัตกรรมด้านสาธารณสุขพื้นฐานตามวิถีทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้สามารถดูแลตนเอง สามารถพัฒนาตนเองและสังคม เป็นที่พึ่งซึ่งกันและกันต่อไปคนไทยในปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่มีความเร่งรีบ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้.

วิธีการศึกษา

ในบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ การศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านหลักธรรมคำสอน ในเรื่องสุขภาพทางพระพุทธศาสนา
2. เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ การศึกษาเอกสารงานวิจัย และเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง, ศึกษาข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอเป็นความเรียง

ประวัติและบริบทของวัดเขาตากง จังหวัดสุรินทร์

จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หลวงพ่อเปี่ยม ปภัสสโร รักษาการเจ้าอาวาส

การก่อตั้งวัด

เริ่มก่อสร้างวัดเมื่อ วันที่ 13 เมษายน 2544 เป็นวันที่หลวงพ่อเปี่ยม ปภัสสโร ได้ปักหลัก การสร้างวัดบนเขาตากง โดยได้รับคำอาราธนานิมนต์จากโยมยายเมี่ยง ชื่นใจ ที่เป็นคนอุปถัมภ์การสร้างวัดมาโดยตลอด ตั้งอยู่ที่บ้านโคกหม หมู่ที่ 11 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ สังกัด มหานิกาย มีพื้นที่ทั้งหมด 160 ไร่

การปกครอง

ปัจจุบันมีพระอาจารย์เบ็ม ปภสสโร รักษาการเจ้าอาวาส อายุ 61 ปี พรรษา 23 มีพระที่อยู่ในการปกครองทั้งหมด 5 รูป วัดตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีป่าไม้ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด และสมุนไพรหายาก ซึ่งมีทัศนียภาพที่งดงามรายล้อมไปด้วยต้นไม้สูงใหญ่ มีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบร่มเย็น เหมาะกับการศึกษาปฏิบัติธรรม และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะพื้นที่ติดแนวชายแดนที่มีส่วนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีเทือกเขาพนมบรรทัดกันระหว่างพรมแดนไทยกับกัมพูชา

สิ่งปลูกสร้างภายในวัด

วัดเขาตากงมีสิ่งปลูกสร้างภายในวัดประกอบไปด้วย พิพิธภัณฑเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร ,มณฑปมหาปราสาทมหาวิชารักษากฎมณฑลอยุธยาเฉลิมฉลองพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชธรรมามิกราชชมหาราชเทวีท้องครุฑราชันย์,ศาลาการเปรียญ,ศาลาอเนกประสงค์, กุฏิพระภิกษุ-สามเณร,และห้องน้ำชาย-หญิง

เขตพื้นที่บริการของวัดเขาตากง

ทิศเหนือ ติดกับบ้านรุน ห่างจากวัด 4 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดกับบ้านโทะลัน ,บ้านจรัส, บ้านตระเวง, บ้านจรัสพัฒนา และบ้านสะพาน ห่างจากวัด 6 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดกับบ้านโคกทม ห่างจากวัด 3 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดกับบ้านโชค, บ้านตะเปียงคล่อง ห่างจากวัด 9 กิโลเมตร

ผลงานที่โดดเด่น

จากผลงานที่ปรากฏนั้น “วัดเขาตากงเป็นวัดที่อยู่ท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี ทำให้กลายเป็นศูนย์รวมด้านการปลูกพืชสมุนไพร เพื่อใช้ในการรักษาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชน ทำให้วัดเขาตากงได้กลายเป็นสถานที่รักษาผู้ป่วยโดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนและการนำเอาหลักธรรมเข้ามาช่วยส่งเสริมในการรักษาทำให้เกิดสุขภาพด้านจิตใจที่สมบูรณ์แบบ” (บทสัมภาษณ์ หลวงพ่อเบ็ม ปภสสโร, 2562)

แนวคิดเรื่องสาธารณสุขพื้นฐาน

1. แนวคิดเรื่องสาธารณสุขพื้นฐานทั่วไป

สาธารณสุข หมายถึง "การสาธารณสุขเป็นวิทยาการ และศิลปะแห่งการป้องกันโรค การทำให้อายุยืนยาว การส่งเสริมอนามัย และประสิทธิภาพของบุคคล โดยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจของชุมชนในเรื่องต่าง ๆ อันได้แก่ การสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อม การควบคุมโรคติดต่อ การให้การศึกษาเกี่ยวกับสุขวิทยาส่วนบุคคล การจัดการบริการทางการแพทย์และพยาบาล เพื่อการวินิจฉัยโรคตั้งแต่เริ่มแรก และให้การรักษา เพื่อมิให้ลุกลามต่อไป รวมทั้งการพัฒนากลไกแห่งสังคม เพื่อให้ทุกคนมีมาตรฐานการครองชีพ ที่เพียงพอต่อการดำรงไว้ ซึ่งอนามัยที่ดีของตน” (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ , 2550)

2 ความสำคัญ

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของรัฐบาลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ที่มีการแข่งขันที่สูงขึ้น ค่าครองชีพที่สูงตามระบบกลไกทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านการดูแลสุขภาพพยาบาลแก่คนในท้องถิ่น เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมที่เกิดขึ้นทำให้คนในท้องถิ่นห่างไกลมีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถรักษาอาการเจ็บป่วยของตนเอง และคนในครอบครัวได้ ดังนั้นสาธารณสุขจึงมีความสำคัญต่อตัวบุคคลและสังคม

ด้านบุคคล การสาธารณสุขทำให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีร่างกายแข็งแรง สามารถทำงานประกอบอาชีพได้อย่างเต็มกำลัง และสามารถสร้างฐานะทางครอบครัวให้มั่นคง ดำรงชีพอยู่อย่างมีความสุข

ด้านสังคม ประชาชนนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม เมื่อบุคคลในสังคมมีความเข้มแข็ง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ก็จะทำให้สังคม มีความเข้มแข็งและเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง นอกจากนี้ การพัฒนาสาธารณสุข จะเกิดประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชนแล้ว ยังส่งผลดีต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย เพราะฉะนั้นแล้วการเข้ามามีบทบาทที่สำคัญของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ที่เป็นหน่วยงานหลักที่รู้และเข้าใจปัญหาของคนในท้องถิ่นนั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและคนในท้องถิ่น เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพโรคหรืออาการเจ็บป่วยเบื้องต้น ตลอดจนการป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญ การมีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ในเรื่องของการรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพ เป็นต้น โดยความรู้เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อตนเองและคนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านสังคม จิตใจ ความเป็นอยู่คุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น ด้านสุขภาพและอนามัย เพราะฉะนั้นแล้วการมีความรู้ในเรื่องการรักษาสุขภาพเบื้องต้นจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และเป็น การสร้างความสุขของคนในท้องถิ่นทั้งทางด้าน การรักใคร่กัน ความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3 องค์ประกอบของสาธารณสุข

วารสารศาสตร์พยาบาลและสาธารณสุข ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐานไว้ว่า องค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐานของประเทศไทยนั้น มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนโดยเป็นองค์ประกอบที่มีความเชื่อมโยงกับงานบริการสาธารณสุขพื้นฐาน (Basic Health Service) ซึ่งรัฐบาลได้เป็นผู้จัดให้แก่ประชาชนซึ่งสามารถแยกออกเป็นงานที่ประชาชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองออกเป็นงานต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 14 องค์ประกอบคือ

1. งานโภชนาการ อสม. มีหน้าที่กระตุ้นเตือนให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาโภชนาการที่เกิดขึ้น เช่น โรคขาดสารอาหารในเด็ก 0-5 ขวบ หรือเด็กแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำเป็นต้น โดยร่วมมือกับกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำ กลุ่มแม่บ้าน ในการค้นหา สำนวณสถานะอนามัยเด็ก ชั่งน้ำหนักเด็ก 0-5 ขวบ ทุกคนเป็นประจำ เมื่อพบเด็กคนใดที่ขาดสารอาหารก็ดำเนินการให้อาหารเสริมโดยเร็ว ให้ความรู้แก่แม่ในการให้อาหารแก่ทารก ตลอดจนส่งเสริมการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อนำมาเป็นอาหาร
2. งานสุขศึกษา ให้สุขศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น ปัญหาสาธารณสุขของท้องถิ่น การร่วมกันแก้ไขปัญหา เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
3. การรักษาพยาบาล อสม. ให้การรักษาพยาบาลที่จำเป็นเบื้องต้นแก่ชาวบ้าน ชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงความสามารถของ อสม. ในการรักษาพยาบาล และชี้แจงให้ทราบถึงสถานบริการของรัฐ ตลอดจนส่งต่อผู้ป่วยถ้าเกินความสามารถของ อสม.
4. การจัดหายาที่จำเป็น ดำเนินการจัดตั้งกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน หรือจัดหาที่จำเป็นไว้ให้บริการในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) และดำเนินการให้ประชาชนสามารถซื้อยาที่จำเป็นเหล่านี้จากกองทุน หรือ ศสมช. ได้สะดวก รวดเร็ว และมีราคาถูก
5. การสุขาภิบาลและจัดหาน้ำสะอาด อสม. ชี้แจงให้ประชาชน กรรมการหมู่บ้าน ทราบถึงความสำคัญของการจัดหาน้ำสะอาดไว้ดื่ม การสร้างส้วม การกำจัดขยะมูลฝอย และการจัดบ้านเรือนให้สะอาด เป็นต้น
6. อนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว อสม. ชี้แจงและจูงใจให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของการวางแผนครอบครัว ความจำเป็นของการดูแลก่อนคลอด (การฝากครรภ์) และการดูแลหลังคลอด นัดหมายมารดามารับ

บริการและความรู้ในการปฏิบัติตน การกินอาหาร ชั่งน้ำหนัก และวัดความดันโลหิต นั้เด็กมารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อ

7. งานควบคุมป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น อสม. ชี้แจงให้ประชาชนทราบว่าในหมู่บ้านมีโรคอะไรที่เป็นปัญหา เช่น โรคอุจจาระร่วง โรคพยาธิ ไข้เลือดออก ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการป้องกันและรักษา รวมทั้งการร่วมมือกันในการดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดโรคระบาดขึ้นได้

8. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค อสม. ชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของการให้วัคซีนป้องกันโรคติดต่อ และนัดหมายเจ้าหน้าที่ออกไปให้บริการแก่ประชาชนตามจุดนัดพบต่าง ๆ

9. การส่งเสริมสุขภาพฟัน อสม. ชี้แจงและให้ความรู้กับประชาชนถึงการดูแลฟัน การรักษาสุขภาพช่องปากและฟัน นัดหมายประชาชนให้มารับบริการในสถานบริการหรือเมื่อมีหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่เข้ามาในชุมชน

10. การส่งเสริมสุขภาพจิต อสม. ชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงการส่งเสริมสุขภาพจิต การค้นหาผู้ป่วยในระดับชุมชน เพื่อจะได้รับการแนะนำ การรักษาที่ถูกต้อง

11. อนามัยสิ่งแวดล้อม อสม. ร่วมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับงานอนามัยสิ่งแวดล้อมกับประชาชน ประชาชนทุกคนเฝ้าระวังมิให้มีการกระทำที่ก่อให้เกิดมลภาวะ องค์กรชุมชนร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องสารเคมีในการเกษตร แจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิด

12. คุ้มครองผู้บริโภค อสม. ร่วมกับประชาชนสอดส่องดูแลพฤติกรรมของร้านค้า รถขายยาเร่ ฯลฯ หากพบเห็นผู้กระทำผิดกฎหมายก็แจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการ อสม. ร่วมกันให้ความรู้แก่เพื่อนบ้านในการเลือกซื้อสินค้า เช่น อาหาร เครื่องปรุงรส ขนม เครื่องสำอางที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ อย. มาใช้ ตลอดจนอาจจัดตั้งกลุ่ม ชมรม เพื่อร่วมมือประสานงานกันดูแลประชาชนในพื้นที่

13. การป้องกันควบคุมอุบัติเหตุ อุบัติภัย และโรคไม่ติดต่อ อสม. ร่วมกันค้นหาผู้ป่วยเบาหวาน ความดันโลหิต มะเร็ง พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้ป่วยเพื่อรับการรักษาหรือส่งต่อ วิธีการปฏิบัติตนให้พ้นจากการเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อต่าง ๆ ให้ความรู้แก่ประชาชนถึงแนวทางการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ อุบัติภัย ตลอดจนสร้างเสริมความมีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อผู้พิการในชุมชนและร่วมกันฟื้นฟูสภาพผู้พิการ

14. เอดส์ อสม. ให้ความรู้กับประชาชนให้ทราบถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ตลอดจนมีความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเอดส์ ให้สามารถอาศัยอยู่ในชุมชนได้โดยชุมชนยอมรับ และไม่แพร่กระจายโรคเอดส์สู่คนในชุมชน (การสาธารณสุขมูลฐาน, 2014)

จากองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 14 ด้าน นั้นเป็นรูปแบบและกิจกรรมการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อสุขภาพของครอบครัว และคนในท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้านข่าวสารองค์ความรู้ด้านการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของคนในท้องถิ่น ตลอดจนการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพและการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล หมู่บ้าน โดย มีอาสาสมัครสาธารณสุข(อสม) ประจำหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ช่วยกันประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ดีต่อชุมชนและคนในท้องถิ่น การเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 14 ด้านของงานสาธารณสุขมูลฐานที่มีเนื้อหาสาระสำคัญมุ่งเน้น การดูแลรักษา ฟื้นฟู ให้ความรู้ ส่งเสริม ควบคุม คุ้มครอง ป้องกัน ให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น เพื่อให้ก้าวทันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บวกกับเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน สังคมที่มีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น เกิดความเลื่อมล้ำทางด้านฐานะความเป็นอยู่ที่นับวันจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ การมีความรู้และเข้าใจในการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของครอบครัวและคนในท้องถิ่น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวและคนในท้องถิ่นให้มีสุขภาพที่ดี

กันถ้วนหน้า ตลอดจนจนเป็นการพัฒนาศักยภาพโดยการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐคือ อสม.ในการแก้ไขปัญหา สุขภาวะของครอบครัวและคนในท้องถิ่น โดยมีความร่วมมือภายในท้องถิ่น จะทำให้การดำเนินงานด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

แนวคิดเรื่องสาธารณสุขพื้นฐานในพระพุทธศาสนา

พระมหาสากล สุภรเมธี(เดินชาบัน), ดร. ได้กล่าวไว้ว่า สุขภาวะ เป็นการดูแลสุขภาพ การป้องกัน และการเยียวยา ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม และจิตใจมนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องปฏิบัติประยุกต์ใช้หลักการ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลสุขภาพ การป้องกัน และการเยียวยาชีวิตโดยเฉพาะทางจิตใจการส่งเสริมกำลังใจให้ผู้ป่วยหนัก มีความหวังที่จะดูแลสุขภาพใจซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด เพื่อผู้ป่วยสามารถประคองจิตใจของตนได้ตลอดไป จนกว่าจะสิ้นชีวิต หรือหากประคองจิตใจได้ถึงขั้นสูงสุด คือ การบรรลุธรรมได้พร้อมกับการสิ้นชีวิต ที่พระพุทธศาสนาเรียกว่า “ชีวิตสมสึลี” ถือว่าเป็นการบรรลุเป้าหมายชีวิตในโอกาสสุดท้ายที่ สูงสุด (พระมหาสากล สุภรเมธี, 2558)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต, 2548) ได้อธิบายว่า “สุขภาวะ” หรือ “สุขภาพ” เป็นคำเดียวกันในภาษาบาลีแต่ภาษาไทยแผลง “ว” เป็น “พ” เป็นคำ ว่า “สุขภาพ” เมื่อความหมายของสุขภาพคือสุขภาพทางกาย จิต สังคม และปัญญา จึงสื่อความหมายใกล้ความสุข ภาวะที่ปลอดทุกข์เป็นสุข เป็นภาวะที่สมบูรณ์ ค สมัยใหม่เรียกว่า “องค์รวม” ความสุขแนวพุทธหรือสุขภาพแนวพุทธ ประกอบด้วยลักษณะที่เป็นวิชา (ความสว่างส่องใส) วิมุติ(ความหลุดพ้นเป็นอิสระ) วิสุทธิ (ความหมดจด ไม่ขุ่นมัวเศร้าหมอง) สันติ(ความสงบไม่ร้อนรนกระวนกระวาย) ซึ่งเป็นภาวะที่เป็นความดีงามของชีวิต (ป. อ. ปยุตโต, 2548),

พุทธพจน์อีกแห่งหนึ่ง แสดงข้อปฏิบัติที่เกื้อกูลแก่อายุเรียกว่า “อายุสสะ” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539, เล่ม 22 ข้อ 125 หน้า 163) หรืออายุวัฒนธรรม คือ ธรรมที่ช่วยให้อายุยืน มี 5 ประการ คือ

1. สปับายการี สร้างสปับายะ คือ ทำอะไรๆ ให้เป็นที่สบายเกื้อกูลแก่สุขภาพ
2. สปับายะ มัตตัญญู แม้ในสิ่งที่สบายนั้น ก็รู้จักประมาณทำแต่พอดี
3. ปรณตโกซี บริโภคสิ่งที่ย่อยง่าย (เช่น เคี้ยวให้ละเอียด)
4. กาลจारी ปฏิบัติตนให้เหมาะในเรื่องเวลา เช่น รู้จักจัดเวลา ทำพอดีเวลา
5. พรหมจारी รู้จักถือพรหมจรรย์ตามควร

1. ความสำคัญและองค์ประกอบที่สำคัญของการสาธารณสุขพื้นฐานในพระพุทธศาสนา โดยการยึดหลักธรรมที่เป็นแนวทางการปฏิบัติดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2548) ได้กล่าวถึง ระบบพัฒนาการดำเนินชีวิตของไตรสิกขา ที่มีองค์รวมทั้งสามแดนทำงานประสานเป็นอันเดียวกัน (แดนจิตใจสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ) ศิลไม่ว่าจะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้านไหน จึงต้องรวมอยู่ด้วยกันเป็นข้อเดียว ทำให้สิกขามีเพียง 3 คือ ศิล สมาธิ ปัญญา โดยหลักนี้สามารถนำปรับใช้เข้ากับหลัก ภาวนา 4 คือ การพัฒนาDevelopment 4 ด้านคือ

(1) กายภาวนา (การพัฒนาการ พัฒนาความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ — physical development) คือ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางที่ เกื้อกูลและได้ผลดีโดยรู้จักอยู่ดีมีสุขอย่างเกื้อกูลกันกับธรรมชาติ และปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างมีสติ มิให้เกิดโทษ แต่ให้เกื้อกูล เป็นคุณ โดยเฉพาะให้ ก) รู้จักใช้อินทรีย์เช่น ตา หู จมูก เป็นต้น อย่างมีสติดูเป็น ฟังเป็น ให้ได้ปัญญาและ ข) กินใช้ด้วยปัญญา เสพบริโภคปัจจัย 4 และสิ่งของ เครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีอย่างฉลาด ให้พอดีที่จะได้ผลตรง เพิ่มตามคุณค่าที่แท้จริง ไม่ลุ่มหลงมัวเมา ไม่ประมาทขาดสติ

(2) ศิลภาวนา (การพัฒนาศีล, การพัฒนาความสัมพันธ์ทาง สังคม — moral development; social development) คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มี พฤติกรรมดีงามในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ โดยตั้งอยู่ในวินัย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีและมีอาชีพสุจริต ไม่ใช่กายวาจาและ อาชีพในทางที่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายเวรภัย แต่ใช้ตรงตามความมุ่งหมายของอาชีพ และให้เป็นเครื่องพัฒนา ชีวิตของตน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างสรรค์สังคม ส่งเสริมสันติสุข

(3) จิตภาวนา (การพัฒนาจิตใจ — emotional development; psychological development) คือ การทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้นในคุณธรรม ความดี งาม ความเข้มแข็งมั่นคงและความเบิกบานผ่อนคลาย สมบูรณ์ด้วย คุณภาพจิต คือ งามงามด้วยคุณธรรม เช่น มี น้ำใจเมตตา กรุณา เผื่อแผ่ เอื้ออารมีมุทิตา มีศรัทธา มีความ เคารพ อ่อนโยน ซื่อสัตย์กตัญญูเป็นต้นสมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิต คือ มีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง หมั่น ขยัน เพียรพยายาม กล้าหาญ อดทน รับผิดชอบ มีสติมีสมาธิ เป็นต้น และ สมบูรณ์ด้วยสุขภาพจิต คือ มีจิตใจร่าเริง เบิกบาน สดชื่น เอิบอím โปร่งโล่ง ผ่องใส และ สงบ เป็นสุข

(4) ปัญญาภาวนา (การพัฒนาปัญญา — cognitive development; mental development; intellectual development) คือ การฝึกอบรมเจริญปัญญา เสริมสร้างความรู้ความคิด ความเข้าใจ ให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักวินิจฉัย รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักจัดทำดำเนินการต่าง ๆ ด้วยปัญญาบริสุทธิ์ซึ่งมองดูรู้ เข้าใจเหตุปัจจัย มองเห็นสิ่งทั้งหลาย ตามเป็นจริงหรือตามที่มันเป็น เป็น ปราศจากอคติและแรงจูงใจแอบแฝง เป็นผู้ที่กิเลสครอบงำ บัญชาไม่ได้ให้ปัญญาเจริญพัฒนา จนรู้เข้าใจหยั่งเห็นความจริง เป็นอยู่ด้วยปัญญารู้เท่าทัน เห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะ บรรลุถึง ความบริสุทธิ์ปลอดพ้นจาก กิเลสสิ้นเชิง มีจิตใจเป็นอิสระสุขเกษม ไร้ทุกข์ (ป.อ.ปยุตโต, 2548)

การใช้หลักพุทธธรรมมาเป็นเครื่องยึดหลักในการดำเนินชีวิต การพัฒนาตนให้มีความบริบูรณ์ ทั้งในเรื่อง ของศีล สมาธิและปัญญาจะทำให้ชีวิตและสภาวะทางร่างกายและจิตใจมีความสุข มีชีวิตที่ดี มีประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ของ ครอบครัวและสังคม การเข้าใจในความเป็นจริงตามกฎของความเป็นอยู่ จะทำให้ไม่ยึดติดในสิ่งที่ เป็น นั้นหมายความว่า เรา ค้นพบความสุขที่แท้จริง ด้วยหลักพุทธธรรม การยึดหลักภาวนา 4 ที่เน้นให้ประสบผลสำเร็จประกอบไปด้วย กายภาวนา คือ การพัฒนากาย การพัฒนาความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ, ศิลภาวนา คือ การพัฒนาศีล, การพัฒนาความสัมพันธ์ ทาง สังคม, จิตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจ และ ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญา ตลอดจนการใช้พุทธพจน์ธรรมที่ช่วยให้ อายุยืน มี 5 ประการ คือ 1) สัปพายการี สร้างสัปบายะ คือ ทำอะไรๆ ให้เป็นที่สบายเกื้อกูลแก่สุขภาพ 2) สัปบายะ มัตตัญญู แม้ ในสิ่งที่สบายนั้น ก็รู้จักประมาณทำแต่พอดี 3) ปณตโภชีย์ บริโภคสิ่งที่ย่อยง่าย (เช่น เคี้ยวให้ละเอียด) 4) กาลจารี ปฏิบัติตนให้ เหมาะในเรื่องเวลา เช่น รู้จักจัดเวลา ทำพอดีเวลา และ 5) พรหมจารี รู้จักถือพรหมจรรย์ตามควรมาเป็นส่วนเสริมในการเข้าใจ ถึงการดูแลสภาวะที่ดี และเกิดการเข้าใจในเรื่องสุขภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิด รูปแบบ และความสำคัญนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพ

ธีระพงษ์ โสดาศรี ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า “นวัตกรรม” เกิดจากการนำคำว่า “นวัตกรรม” ผสมกับคำว่า “วิถีชีวิต” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ใช่การนำสินค้าที่มีความโดดเด่นของชุมชนออกไปวาง เสนอขายนอกแหล่งชุมชนอย่างที่เคยมีมา แต่เป็นการนำผู้คนจากข้างนอก เข้าไปสัมผัสวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาหารการกิน และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้น ๆ (ธีระพงษ์ โสดาศรี, 2562)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) กล่าวถึง นวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพ หมายถึง แนวคิด กระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ ที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์บนฐานของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ

นวัตกรรม ให้เป็นผลงานที่นำไปสู่การแก้ปัญหา หรือพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ หรือส่งเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส), 2562),

กรมการพัฒนาชุมชน ได้กล่าวถึง นวัตกรรมไว้ว่า สำหรับโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ถูกขับเคลื่อนพัฒนาประเทศตามโครงการ “ไทยนิยม ยั่งยืน” จากการที่รัฐบาลปัจจุบัน มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกันภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ในภูมิภาคทั่วประเทศ และมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบหลักส่งเสริมดำเนินงาน OTOP โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ยกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เพื่อให้ขายสินค้าได้ อีกทั้งยังมุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล โดยต้องมีการเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตสินค้า OTOP ออกจากชุมชน สู่อุตสาหกรรมตามความต้องการ (Demand Driven Local Economy) โดยการจำหน่ายสินค้าที่อยู่ในชุมชนจากการท่องเที่ยว มีการใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ รวมทั้งทำให้มีคุณค่าเพียงพอ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือน และใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน ส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนโดยรอบ เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง นโยบายของกรมการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก จะมีการรองรับการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลใน “โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม” จึงต้องเร่งทำการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการฯ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตลอดจนสร้างการรับรู้สู่สาธารณชนในวงกว้าง กรมการพัฒนาชุมชนจึงจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์และการตลาดออนไลน์ขึ้น (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2562)

ความสำคัญของนวัตกรรม นวัตกรรมเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการขายสินค้าภายในชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำมาเปลี่ยนแปลงเป็นรายได้ ให้เกิดขึ้นกับชุมชนตลอดจนการร่วมคิดและผลิตสินค้าและบริการ เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในระดับชุมชนสร้างแรงดึงดูดและคุณค่าที่เพียงพอให้กับนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนและใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กระจายอยู่ภายในชุมชน เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ให้มีความมั่นคง อย่างแท้จริง

องค์ประกอบของนวัตกรรม ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม “กรมการพัฒนาชุมชน เป็นแกนหลักในการดำเนินงานและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน คือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก, พัฒนาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวชุมชนเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน, ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวชุมชน, พัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวชุมชน” (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2562)

กล่าวโดยสรุป นวัตกรรมเป็นรูปแบบการจัดการสินค้าที่เน้นส่งเสริมในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ๆ ที่มีความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์นำออกมาจำหน่ายภายในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตลอดจนเป็นการพัฒนาอาชีพ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยมีการเชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยว OTOP ให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ผู้ประกอบการในชุมชนและกลุ่มต่าง ๆ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ,พัฒนาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวชุมชนเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน, ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวชุมชน ,พัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวชุมชนทำให้คนในท้องถิ่นเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ สร้างเสริมสุขภาพ ในด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง เพื่อสร้างรายได้และรอยยิ้ม เพื่อคืนความสุข สู่ท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วิเคราะห์รูปแบบนวัตวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐาน ของวัดเขาตากง จังหวัดสุรินทร์

จากสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ในปัจจุบัน มีการแข่งขันมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาการเสื่อมถอยในสังคมเพิ่มมากขึ้น ในด้านของรายรับ และการกระจายของแรงงาน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของผู้มีรายได้น้อย ทั้งในเรื่องการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน ที่มีความไม่ครอบคลุมในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามชุมชน จากสาเหตุดังกล่าวทำให้วัดเข้ามามีบทบาทในชุมชนมากขึ้น เพราะวัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี คติความเชื่อ วัฒนธรรม ดังนั้นแล้วหน้าที่ของพระภิกษุสงฆ์ไม่ใช่เพียงแค่ ศึกษาพระธรรมพระวินัย แต่ต้องเป็นที่พึ่งให้กับคนในชุมชน คอยแนะนำ สั่งสอนและอบรม ด้านศีลธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน หลักการสำคัญของรูปแบบนวัตวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐาน ของวัดเขาตากงที่โดดเด่น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ ทางวัดเขาตากงได้ร่วมมือกับคนในชุมชนในการสร้างสุขภาวะ กล่าวคือ ทางวัดได้มุ่งเน้นถึงความสำคัญในด้านสุขภาวะของคนในชุมชนเป็นสำคัญ โดยการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านสุขภาพพื้นฐานให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) งานโภชนาการ 2) งานสุขศึกษา 3) การรักษาพยาบาล 4) การจัดหายาที่จำเป็น 5) การสุขภาพจิตและจิตเวช 6) อนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว 7) งานควบคุมป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น 8) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค 9) การส่งเสริมสุขภาพฟัน 10) การส่งเสริมสุขภาพจิต 11) อนามัยสิ่งแวดล้อม 12) คุ้มครองผู้บริโภค 13) การป้องกันควบคุมอุบัติเหตุ อุบัติภัย และโรคไม่ติดต่อ และ 14) เอดส์ เป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนที่อยู่ในเขตบริการของวัดเขาตากง ทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย 1) บ้านโคกทวม 2) บ้านโทะลัน 3) บ้านจรัส 4) บ้านตระแวง 5) บ้านจรัสพัฒนา 6) บ้านสะพาน 7) บ้านโชค 8) บ้านตะเปียงคล่อง และ 9) บ้านรุน โดยการร่วมการรักษาสะอาดโดยรอบ วัด บ้าน และสถานที่สำคัญต่าง ๆโดยรอบ เพื่อสร้างสุขภาพที่ดีให้เกิดขึ้นกับวัดและชุมชน

2. ด้านพระพุทธศาสนา วัดเขาตากงได้เน้นถึงการดูแลรักษาคนในชุมชนให้มีสุขภาพจิตที่ดี สร้างความผ่อนคลายให้เกิดขึ้นกับการดำเนินชีวิต โดยการนำธรรมที่ช่วยให้อายุยืน 5 ประการมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องตามหลักภาวา 4 มาประกอบการพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชนจึงจำเป็นต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อทำให้เกิด ปัญญา รู้แจ้งเห็นจริง ตามความเป็นจริง ดังนี้

(1) กายภาวา การพัฒนากาย วัดได้มีบทบาทในการพัฒนากายของคนในท้องถิ่น โดยการร่วมมือสร้างศาสนสถานที่เป็นแหล่งประดิษฐานพระพุทธรูปที่สำคัญของวัด เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางที่เกื้อกูลและได้ผลดีโดยรู้จักอยู่กับธรรมชาติ และปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างมีเหตุและผล

(2) ศีลภาวา การพัฒนาศีล, การพัฒนาความสัมพันธ์ทาง คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มี พฤติกรรมดีงามในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์โดยตั้งอยู่ในวินัย เครื่องพัฒนา ชีวิตของตน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างสรรค์สังคม ส่งเสริมสันติสุข

(3) จิตภาวา การพัฒนาจิตใจ คือ การทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้นในคุณธรรม ความดี งาม ความเข้มแข็ง มั่นคงและความเบิกบานผ่องใสสงบสุข สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต คือ งามงามด้วยคุณธรรม มีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง หนักแน่น ขยันเพียรพยายาม กล่าวหาญ อดทน รับผิดชอบ มีสติมีสมาธิ เป็นต้น

(4) ปัญญาภวณา การพัฒนาปัญญา คือ การฝึกอบรมเจริญปัญญา เสริมสร้างความรู้ความคิด ความเข้าใจ ให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักวินิจฉัย รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักจัดทำดำเนินการต่าง ๆ ด้วยปัญญาบริสุทธิ์ซึ่งมองดูรู้ เข้าใจเหตุปัจจัย มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง

3. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดเขาตากงเป็นวัดที่ตั้งอยู่บนเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อการรักษาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชน วัดได้มีบทบาทที่สำคัญในการใช้ยาสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาอาการเจ็บป่วยของคนในท้องถิ่น และการนำเอาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และคติความเชื่อในท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพของคนในชุมชน ในรูปแบบของงานกิจกรรมได้แก่ การจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมทำบุญตักบาตร และกิจกรรมปลูกป่าสมุนไพรพื้นบ้าน กิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมสุขภาพทางด้านจิตใจ สังคม ทำให้จิตใจมีความสุข ไม่มีความเครียดที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาสุขภาพ รูปแบบนวัตวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐานทั้ง 3 ด้านที่วัดเขาตากงได้ยึดหลักการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับคนในชุมชนโดยคนในชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพที่ดี เพราะคนเราถ้าร่างกายและจิตใจ ไม่มีความสุข เกิดความเครียดแล้ว จะเป็นบ่อเกิดของปัญหาทางด้านสุขภาพ และการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน อีกด้วย

ผลการศึกษา

การศึกษา วัดเขาตากง จังหวัดสุรินทร์ กับรูปแบบนวัตวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐานตามวิถีทางพระพุทธศาสนา ทำให้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องของสุขภาพที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะฉะนั้นแล้ววัดเขาตากงได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์ความรู้ ในทางพระพุทธศาสนาและองค์ความรู้ในด้านสาธารณสุขมูลฐานเข้ามาแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพโดยการยึดหลักการดังนี้

1.องค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง 14 ด้าน เป็นการยึดหลักการตามที่กระทรวงสาธารณสุขมุ่งเน้นถึงความสำคัญในเรื่องสุขภาพของคนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังนั้นเป็นรูปแบบและกิจกรรมการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อสุขภาพของครอบครัว และคนในท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้านข่าวสาร องค์ความรู้ ด้านการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของคนในท้องถิ่น ตลอดจนการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพและการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล และหมู่บ้าน

2.สาธารณสุขพื้นฐานในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลสุขภาพ ที่มุ่งเน้นให้คนประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนที่ว่าด้วยหลักการภาวนา 4 ที่เน้นให้ประสบผลสำเร็จประกอบไปด้วย ภาวนา คือ การพัฒนากาย การพัฒนาความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ,ศีลภาวนา คือ การพัฒนาศีล, การพัฒนาความสัมพันธ์ทาง สังคม,จิตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจ และ ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญา เพราะฉะนั้นแล้วการเข้าใจความเป็นอยู่ตามหลักความเป็นจริงของสรรพสิ่งตามแนวทางพระพุทธศาสนาย่อมทำให้เรามีความสุขอย่างถาวร

3.นวัตวิถี คือการนำเอารูปแบบของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนประกอบไปด้วย คติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบการจัดการสินค้าที่เน้นส่งเสริมในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ๆที่มีความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์นำออกมาจำหน่ายภายในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตลอดจนเป็นการพัฒนาอาชีพ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง

บทสรุป

รูปแบบนวัตกรรมด้านสาธารณสุขพื้นฐานตามวิถีทางพระพุทธศาสนาวัดเขาตาก จังหวัดสุรินทร์ โดยวัดเขาตาก เป็นวัดสังกัดมหานิกาย สร้างวัดเมื่อ วันที่ 13 เมษายน ตั้งอยู่ที่บ้านโคกทม หมู่ที่ 11 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ สังกัด มหานิกาย มีพื้นที่ทั้งหมด 160 ไร่ โดยมีหลวงพ่อบัณฑิต ปภสสโร รักษาการเจ้าอาวาส การปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ที่เป็นแกนกลางทางพระพุทธศาสนาและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของคนในท้องถิ่น วัดเขาตากเข้ามามีบทบาทที่สำคัญโดยการยึดหลักการศึกษาด้าน 3 ประเด็นที่สำคัญคือ 1)แนวคิดเรื่องสาธารณสุขพื้นฐานทั่วไป คือ การดูแลรักษา ฟื้นฟู ให้ความรู้ ส่งเสริม ควบคุม คุ้มครอง ป้องกัน ให้ความสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น เพื่อให้ก้าวทันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บวกกับเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน สังคมที่มีความเห็นแก่ตัวเพื่อมากขึ้น เกิดความเลื่อมล้ำทางด้านฐานะความเป็นอยู่ที่นับวันจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ การมีความรู้และเข้าใจในการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของครอบครัวและคนในท้องถิ่น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวและคนในท้องถิ่นให้มีสุขภาวะที่ดีกันถ้วนหน้า ตลอดจนเป็นการพัฒนาศักยภาพโดยการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐ 2)แนวคิดเรื่องสาธารณสุขพื้นฐานในพระพุทธศาสนาธรรม คือการยึดหลักอริยสัจ 4 ที่เน้นให้ประสบผลสำเร็จประกอบไปด้วย กายภาวนา คือการพัฒนากาย การพัฒนาความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ,ศีลภาวนา คือ การพัฒนาศีล, การพัฒนาความสัมพันธ์ทาง สังคม,จิตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจ และ ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญา ตลอดจนการใช้พุทธพจน์ธรรมที่ช่วยให้อายุยืน มี 5 ประการ คือ 1)สัปปายะ การสร้างสัปปายะ คือ ทำอะไร ให้เป็นที่สบายเกื้อกูลแก่สุขภาพ 2) สัปปายะ มัตตัญญู แม้อันสิ่งทีสบายนั้น ก็รู้จักประมาณทำแต่พอดี 3) พรณตโภสี บริโภคสิ่งทีย่อยง่าย (เช่น เคี้ยวให้ละเอียด) 4) กาลจารี ปฏิบัติตนให้เหมาะในระยะเวลา เช่น รู้จักจัดเวลา ทำพอดีเวลา และ 5) พรหมจารี รู้จักถือพรหมจรรย์ตามควรมาเป็นส่วนเสริมในการเข้าใจถึงการดูแลสุขภาพที่ดี และเกิดการเข้าใจในเรื่องสุขภาพมากยิ่งขึ้น และ 3)นวัตกรรม: แนวคิด รูปแบบและความสำคัญ คือการจัดการสินค้าที่เน้นส่งเสริมในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ๆที่มีความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์นำออกมาจำหน่ายภายในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตลอดจนเป็นการพัฒนาอาชีพ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งวัดเขาตากจึงเข้ามามีบทบาทในชุมชนมากขึ้น ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี คติความเชื่อ วัฒนธรรม ที่มีความสำคัญต่อคนในชุมชน ดังนั้นแล้วหน้าที่ของพระภิกษุสงฆ์ไม่ใช่เพียงแค่ ศึกษาพระธรรมพระวินัย แต่ต้องเป็นที่พึ่งให้กับคนในชุมชน คอยสั่งสอนและอบรม ด้านศีลธรรม การสร้างสุขภาวะในด้านต่าง ๆให้เกิดขึ้นกับชุมชน หลักการสำคัญของรูปแบบนวัตกรรมด้านสาธารณสุขพื้นฐาน ของวัดเขาตากที่โดดเด่น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านดังต่อไปนี้

1.ด้านวิชาการ ทางวัดเขาตากได้ร่วมมือกับคนในชุมชนในการสร้างสุขภาวะ กล่าวคือ ทางวัดได้มุ่งเน้นถึงความสำคัญในด้านสุขภาพของคนในชุมชนเป็นสำคัญ โดยการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านสุขภาพพื้นฐานให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) งานโภชนาการ 2) งานสุขศึกษา 3) การรักษาพยาบาล 4) การจัดหายาที่จำเป็น 5) การสุขภาพจิตและจิตเวช 6) อนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว 7) งานควบคุม ป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น 8) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค 9) การส่งเสริมสุขภาพฟัน 10) การส่งเสริมสุขภาพจิต 11) อนามัยสิ่งแวดล้อม 12) คุ้มครองผู้บริโภค 13) การป้องกันควบคุมอุบัติเหตุ อุบัติภัย และโรคไม่ติดต่อ และ 14) เอดส์ เป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนที่อยู่ในเขตบริการของวัดเขาตาก ที่มีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย 1) บ้านโคกทม 2) บ้านโทะสสัน 3) บ้านจรัส 4) บ้านตระแวง 5) บ้านจรัสพัฒนา 6) บ้านสะพาน 7) บ้านโชค 8) บ้านตะเปียงคล่อง และ 9) บ้านรุน โดยการร่วมการรักษาความสะอาดโดยรอบ วัด บ้าน และสถานที่สำคัญต่าง ๆ โดยรอบ เพื่อสร้างสุขภาพที่ดีให้เกิดขึ้นกับวัดและชุมชน

2. ด้านพระพุทธศาสนา วัดเขาตากได้เน้นถึงการดูแลรักษาคนในชุมชนให้มีสุขภาพจิตที่ดี สร้างความผ่อนคลายให้เกิดขึ้นกับการดำเนินชีวิต โดยการนำธรรมที่ช่วยให้อายุยืน 5 ประการมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องตามหลักอริยสัจ 4

มาประกอบการการพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชนจึงจำเป็นต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อทำให้เกิด ปัญญาที่แจ่มแจ้งเห็นจริง ตามความเป็นจริง ดังนี้

(1) กายภาวนา การพัฒนากาย วัดได้มีบทบาทในการพัฒนากายของคนในท้องถิ่น โดยการร่วมมือสร้างศาสนสถานที่เป็นแหล่งประดิษฐานพระพุทธรูปที่สำคัญของวัด เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางที่เกื้อกูลและได้ผลดีโดยรู้จักอยู่กับธรรมชาติ และปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างมีเหตุและผล

(2) ศิลภาวนา การพัฒนาศีล, การพัฒนาความสัมพันธ์ทาง คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มี พฤติกรรมดีงามในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์โดยตั้งอยู่ในวินัย เครื่องพัฒนา ชีวิตของตน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างสรรค์สังคม ส่งเสริมสันติสุข

(3) จิตภาวนา การพัฒนาจิตใจ คือ การทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้นในคุณธรรม ความดี งาม ความเข้มแข็ง มั่นคงและความเบิกบานผ่องใสสงบสุข สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต คือ งามงามด้วยคุณธรรม มีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง หมั่น ขยัน เพียรพยายาม กล้าหาญ อดทน รับผิดชอบ มีสติมีสมาธิ เป็นต้น

(4) ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา คือ การฝึกอบรมเจริญปัญญา เสริมสร้างความรู้ความคิด ความเข้าใจ ให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักวินิจฉัย รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักจัดทำดำเนินการต่าง ๆ ด้วยปัญญาบริสุทธิ์ซึ่งมองดูรู้ เข้าใจเหตุปัจจัย มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง

3. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดเขาตากงเป็นวัดที่ตั้งอยู่บนเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อการรักษาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชน วัดได้มีบทบาทที่สำคัญในการใช้ยาสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาอาการเจ็บป่วยของคนในท้องถิ่น และการนำเอาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และคติความเชื่อในท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชน ในรูปแบบของงานกิจกรรมได้แก่ การจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมทำบุญตักบาตร และกิจกรรมปลูกป่าสมุนไพรพื้นบ้าน กิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมสุขภาพทางด้านจิตใจ สังคม ทำให้จิตใจมีความสงบสุข ไม่มีความเครียดที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาด้านสุขภาพ รูปแบบนวัตวิถีด้านสาธารณสุขพื้นฐานทั้ง 3 ด้านที่วัดเขาตากงได้ยึดหลักการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับคนในชุมชนโดยคนในชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพที่ดี เพราะคนเราถ้าร่างกายและจิตใจ ไม่มีความสุข เกิดความเครียดแล้ว จะเป็นบ่อเกิดของปัญหาทางด้านสุขภาพ และการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). นโยบายสุขภาพดี วิถีธรรม วิถีไทย พ.ศ. 2559-2563, เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2558 ที่ โรงแรม มิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพฯ. เข้าถึงเมื่อ (6 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<https://www.thaihealth.or.th/Content/29141-ต้นนโยบายสุขภาพดี%20ด้วยวิถีธรรม.html>)

กรมอนามัย. (2562). แนวทางการดำเนินงานวัดส่งเสริมสุขภาพ ประจำปี 2562. เข้าถึงเมื่อ (10 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (http://hp.anamai.moph.go.th/main.php?filename=index_th)

หลวงพ่อบัณฑิต ปกสุโร. สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ (2550). เล่มที่ 9. เรื่องที่ 5 การสาธารณสุข. เข้าถึงเมื่อ (6 สิงหาคม 2562).

เข้าถึงได้จาก(<http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=9&chap=5&page=chap5.htm>)

พระมหาสากล สุภรเมธี (เดินชาบัน). (2558). การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมตามแนวพุทธปรัชญา. วารสารมหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์. สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส). (2562). ความหมายของนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพ. เข้าถึงเมื่อ
(10 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.thaihealth.or.th/>)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2548). สุขภาวะองค์รวมแนวพุทธ. นครปฐม : วัดญาณเวศกวัน.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2562). องค์ประกอบและหลักการของงานสาธารณสุขมูลฐาน.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส). เข้าถึงเมื่อ (10 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก.
(<https://www.thaihealth.or.th/>)

การสาธารณสุขมูลฐาน วารสารศาสตร์พยาบาลและสาธารณสุข. (18 JUN 2014). เข้าถึงเมื่อ (3 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้
จาก (http://methawitpublichealth.blogspot.com/2014/06/blog-post_1425.html)

ธีระพงษ์ โสดาศรี. (2562). อติตอริบตีกรมประชาสัมพันธ์เรียบเรียงจากกรมการพัฒนาชุมชน. เข้าถึงเมื่อ (10 สิงหาคม
2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.thailandplus.tv/?p=53463>)

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2562). โครงการ OTOP นวัตกรรมเชื่อมโยงภูมิปัญญา วิถีชุมชน. เข้าถึงเมื่อ (3
สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<http://nawatwithi.com/about/>)

วัดเขาสาลาตุลฐานะจาโร จังหวัดสุรินทร์: วิถีพระป่าในยุคไทยแลนด์ 4.0

Wat Kao-sala-aturatanajaro, Surin Province: The Lifestyle of Forest Monk in Thailand 4.0 Era

พระศักดิ์เดชณ์ นิติริฐการ*¹ พระสุรกาญจน์ สุทธิดี² และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม³

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์^{1 2 3}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : sakdidejnitirathakan@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์ในการเสนอ 4 ประเด็น คือ (1) เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของวัดเขาสาลาตุลฐานะจาโร จังหวัดสุรินทร์ (2) เพื่อศึกษาวิถีพระป่าในประเทศไทย (3) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการของ Thailand 4.0 (4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบวิถีพระป่าในยุค Thailand 4.0 โดยใช้การศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสาร และการลงสัมภาษณ์ภาคสนามแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลจากการศึกษาพบว่า วัดเขาสาลาตุลฐานะจาโร จังหวัดสุรินทร์ เป็นวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีวิถีชีวิตแห่งพระป่าผู้มีข้อวัตรปฏิบัติอันเคร่งครัด เข้มงวด มีชีวิตที่เรียบง่าย เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องจึงต้องมีการเปลี่ยนเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 (ประเทศไทย 4.0) “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วยนวัตกรรม” ให้สามารถเข้าใจถึงวิถีแห่งพระป่าในยุค Thailand 4.0 ตามกระแสแห่งโลกปัจจุบัน ตลอดจนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของวัดเขาสาลาตุลฐานะจาโรและพระราชวิสุทธิมนูณี วิ(เอื้อน ขนดีพโล) ที่มีมนโณปนิธานอันยิ่งใหญ่ให้กับประเทศ โดยใช้วิถีพระป่าในยุคปัจจุบัน ให้มีความสามารถสอดคล้องกับยุค Thailand 4.0 โดยยึดหลักตามแนววิถีพระป่าในประเทศไทย วิถีชีวิต การเรียนรู้ เข้าถึง และการเข้าใจเพื่อสามารถนำนวัตกรรมเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเข้ามาปรับใช้กับวิถีชีวิตและข้อปฏิบัติของพระป่าให้เกิดความเหมาะสม เพื่อก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันแต่ยังคงรักษาวินัยชีวิตของพระป่า ที่เน้นการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: วัดเขาสาลาตุลฐานะจาโร, พระป่า, ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

There are four purposes of this academic article are as follow:- (1) to study the history and background of Wat Kao-sala-aturatanajaro, Surin province, (2) to study the sifestyle of the forest monk in Thailand, (3) to study the notion and principle of Thailand 4.0 era and (4) to analysis the lifestyle of the forest monk in Thailand 4.0 era. By using studies from academic documents and to collect field data with in-depth interviews and used to analyze the content and the analytic induction as well as presented as an essay. The results of the study found that Wat Kao-sala-aturatanajaro, Surin province is the forest monastery in Carad sub-district, Bauched district, Surin Province. Wat kao-sala-aturatanajaro is a temple with abundant forests with the lifestyle of the monks who have strict observances, live a simple life. Due to the current situation in Thailand, it must change into Thailand 4.0, 'drive the economy and technology through

innovation', resulting in being able to understand the lifestyle of the forest monk in Thailand 4.0 era, according to current world trends, and learn about the history of Wat Kao-sala-aturatanajaro, Surin province, and the most Ven. Phra Rajawisuddhimuni Vi. (Yearn Khantibalo), who have the great mind for the country, by using the current method of forest monks in accordance with Thailand 4.0 era without losing the way of the monks in the forest., but still learning, accessing, understanding, and able to use technology innovation. The technology innovation will not bring prosperity into the temple because it will not make the lifestyle the forest monks disappear.

Keywords: Wat Kao-sala-aturatanajaro, the Forest Monk, Thailand 4.0

บทนำ

พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน (ศาสนาพุทธในประเทศไทย. 2562) ในปี พ.ศ. 236 ด้วยการส่งพระสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแถบสุวรรณภูมิ โดยการสนับสนุนของพระเจ้าอโศกมหาราช กษัตริย์อินเดีย ให้เดินทางมาเผยแผ่ในดินแดนที่เรียกว่าสุวรรณภูมิ ซึ่งมีพื้นที่อาณาบริเวณกว้างใหญ่ มีประเทศรวมกันอยู่ในดินแดนส่วนนี้ทั้ง 7 ประเทศในปัจจุบัน ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศพม่า ประเทศศรีลังกา ประเทศเวียดนาม ประเทศกัมพูชา ประเทศลาว ประเทศมาเลเซีย พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่สุวรรณภูมิในยุคนี้ นำโดยพระโสณะและพระอุตตระ พระเถระชาวอินเดีย เดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแถบนี้ จนเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับ

วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร เป็นวัดป่าใน ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร เป็นวัดที่มีป่าอันอุดมสมบูรณ์ จำนวนถึง 10,865 ไร่ โดยพระภิกษุผู้มีข้อวัตรปฏิบัติอันเคร่งครัดเข้มงวด เป็นไปเพื่อกำจัดกิเลส และเป็นอิสระเหนือเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง ดำรงชีวิตที่เรียบง่าย อาศัยปัจจัยสี่ที่จำกัด มุ่งเน้นปฏิบัติฝึกฝนอบรมตน ให้เข้าถึงความสงบ ด้วยการบำเพ็ญภาวนาและวิปัสสนากรรมฐาน ข้อวัตรเหล่านี้จะเป็นวิถีนำไปสู่ความบริสุทธิ์บริบูรณ์ในศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นมรรคาแห่งการดับทุกข์ของพระอริยสงฆ์ธรรมฐาน ถึงแม้การดำรงชีวิตของพระป่า จะดูเรียบง่าย มุ่งเน้นเพียงข้อวัตรปฏิบัติ อันเป็นมรรคาแห่งการดับทุกข์

แต่ในทางตรงกันข้ามที่เรียกว่าทางโลก ที่เพียบพร้อมไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย และจึงเกิดทุกข์ทางจิตใจ ทำให้สังคมเกิดไม่พอใจกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ถึงแม้จะเข้าถึงในยุคดิจิทัล หรือ ยุคไทยแลนด์ 4.0 แล้วก็ตาม ไม่สามารถทำให้มนุษย์หยุดการแสวงหาความต้องการต่าง ๆ นานาได้

ดังนั้น ผู้ศึกษาพบว่าวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร วัดป่าใน ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ สามารถเข้าใจถึงวิถีแห่งพระป่าในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามกระแสแห่งโลกปัจจุบัน เพราะวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร เป็นวัดป่าในคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ที่มีความเคร่งครัดในเรื่องพระธรรมวินัย เป็นต้นแบบของคณะสงฆ์ในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องพระป่าในยุคไทยแลนด์ 4.0

วิธีการศึกษา

ในบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิ คือ พรไตรปิฎก และเอกสารทุติยภูมิ คือเอกสารงานวิจัย และเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง, ลงเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอเป็นความเรียง

ประวัติและความเป็นมาของวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร

การก่อตั้งวัด

วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร (เขื่อน ขนติพล.2558) เป็นวัดป่าในตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ก่อตั้งเมื่อ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 เป็นวัดที่ได้รับอนุญาตให้สร้างเป็นวัดตามพระราชบัญญัติ เป็นคณะสงฆ์และตามความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมประกาศตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา ตามประกาศของกรมศาสนา และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปีพ.ศ. 2540

พื้นที่บริเวณวัด

วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ ตามประกาศมหาเถรสมาคม และตั้งอยู่ในพื้นที่พุทธอุทยานที่มีสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีภูเขาล้อมรอบ มีเนื้อที่ครอบคลุม ประมาณ 10,865 ไร่ ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้ และสมุนไพรหายาก รวมทั้งสัตว์ป่านานาชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร มีทัศนียภาพที่งดงาม สภาพแวดล้อมเงียบสงบร่มเย็น เหมาะกับการศึกษาปฏิบัติธรรม และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญยิ่ง ผืนป่าบางส่วนติดชายแดนไทย-กัมพูชา ป่าแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอีสานใต้ของประเทศไทย

การปกครอง

พระราชวิสุทฺธิมณี วิ(เขื่อน ขนติพล) อายุ 67 ปี พรรษา 47 ปี ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ ฝ่ายธรรมยุต มีพระจำพรรษาประจำ 22 รูป อุบาสก(ผู้ชาย) 2 ท่าน และอุบาสิกา(ผู้หญิง) 8 ท่าน วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ เป็นพุทธอุทยานแห่งแรกของประเทศไทย มีเนื้อที่ 10,865 ไร่ ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ผ่านกรมการศาสนาให้วัดเป็นผู้ดูแล และจัดสร้างโครงการพุทธอุทยาน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง (ในรัชกาลที่ 9)

สิ่งก่อสร้างภายในวัด

สิ่งก่อสร้างภายในวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ มีสิ่งก่อสร้างภายในวัด ได้แก่ อุโบสถ ศาลาอเนกประสงค์ ศาลาการเปรียญ ภูมิจุฬาราชกุมารี อาคารที่พักอุบาสก ที่พักอุบาสิกา ศาลาโรงฉัน โรงทาน โรงครัว ศาลาปฏิบัติธรรม คลังพัสดุ พิพิธภัณฑ์ อริยเจตีย์บูรพาจารย์ และห้องน้ำ ชาย-หญิง

กฎระเบียบของวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร

กฎระเบียบของวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ มีดังต่อไปนี้

1. ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยตามมติสงฆ์ และเชื่อฟังคำสั่งว่ากล่าวตักเตือนของพระอาจารย์
2. ต้องดำเนินตามข้อวัตรปฏิบัติ ตามเวลาที่กำหนดไว้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็น เช่น อาพาธ ฯลฯ
3. หากพระอาคันตุกะต้องการเครื่องใช้ต่างๆ ให้แจ้งต่อพระที่อยู่ประจำอาวาสก่อนห้ามหยิบหาเอาเอง

4. พระอาคันตุกะที่ต้องการเปลี่ยนเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็น เช่น บาตร สบง จีวร สังฆาฏิ ฯลฯ ให้ขออนุญาตก่อน
5. เมื่อมีเหตุจำเป็นต้องไปธุระนอกอาวาสเกิน 1 เดือน ต้องคืนกุฏิแก่สงฆ์
6. จะไปทำธุระนอกวัด ต้องแจ้งและขออนุญาตต่อเจ้าอาวาสหรือพระรูปอื่นแทน
7. พระอาคันตุกะพักอยู่ในวัดยังไม่ครบ 1 เดือน ไม่มีสิทธิ์ออกรับกิจนิมนต์
8. ห้ามนำเข้าและอ่านหนังสือพิมพ์ ตลอดจนนิตยสาร วารสารบันเทิงทางโลกทุกชนิด
9. ห้ามเก็บหรือจัดหาเครื่องตีมน้ำปานะ เช่น น้ำตาล กาแฟ โกโก้ ฯลฯ ไว้ประจำกุฏิเป็นการส่วนตัว ทั้งนี้ให้ฉันน้ำปานะร่วมกันในเวลาและสถานที่ที่กำหนดให้เท่านั้น
10. เมื่อจะย้ายไปอยู่อาวาสอื่น ต้องคืนกุฏิให้เรียบร้อยโดยทำความสะอาดกุฏิและผ้าใช้สอยทุกชนิด รวมถึงอุปกรณ์เครื่องอาศัยอื่นๆ ก่อนส่งคืนต่อวัด ตลอดจนเก็บหนังสือ ที่นำไปอ่านเข้าตู้ให้เรียบร้อย และอย่าลืมนำคืนกุญแจกุฏิด้วย
11. ขอให้ทุกท่านช่วยกันประหยัดน้ำ-ไฟ อย่าเปิดทิ้งไว้โดยเปล่าประโยชน์ รวมทั้งช่วยกันรักษาความสะอาดอย่าทิ้งเศษขยะในที่ไม่ควร และห้ามโยนทิ้งขยะออกนอกรั้วและกำแพงวัด (ชาวบ้านเขาเดือดร้อนและจะตำหนิวัดได้)
12. ให้ตั้งใจปฏิบัติสมาธิ ห้ามคลุกคลีกัน และอย่าพูดคุยหรือส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
13. งดเว้นการใช้โทรศัพท์มือถือและเครื่องมือสื่อสารในทางอกุศลกรรม อนุญาตให้ใช้ศึกษาธรรมะและในงานที่เป็นกุศลธรรมเท่านั้น

กิจวัตรปฏิบัติประจำวันของวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร

ภาคเช้า

- 06.00 น. : ออกรับบิณฑบาต (ห้ามรับของเงินโดยเด็ดขาด)
07.30 น. : ทำวัตรสวดมนต์ เช้า
08.00 น. : ฉันทภัตตาหารเช้าที่ศาลาหอนฉัน
09.00 น. : ทำความสะอาดศาลาหอนฉัน
10.00 น. : ทำความสะอาดลานวัด

ภาคบ่าย

- 12.00 น. : ทำความสะอาดเสนาสนะ
13.30 น. : ปฏิบัติศาสนกิจ
15.00 น. : ทำความสะอาดลานวัด
18.00 น. : ทำวัตรสวดมนต์ – นั่งสมาธิ
21.00 น. : พักผ่อนอริยาศัย

ปัจจุบัน วัดมีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา มีการบรรพชา อุปสมบทพระภิกษุ และสามเณร ภาคฤดูร้อน มีกิจกรรมฝึกการอบรมปฏิบัติธรรมตลอดทั้งปี โดยมีพระภิกษุเป็นผู้ดำเนินงานในการจัดกิจกรรมดังกล่าว (สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิมุนี วิเยื่อน ขนติพโล), 16 กรกฎาคม 2562)

วิถีพระป่าในประเทศไทย

วิถีชีวิตของพระป่าในประเทศไทย มีการดำรงชีวิตที่สมถะ เรียบง่าย พระภิกษุผู้มีข้อวัตรปฏิบัติอันเคร่งครัดเข้มงวด เป็นไปเพื่อกำจัดกิเลส (ดินแดน แทนคุณ. 2559) อาศัยปัจจัยสี่ที่จำกัด มุ่งเน้นฝึกฝนอบรมตน ปฏิบัติฝึกหัดอบรมจิตใจให้เข้าถึงความสงบภายใน ด้วยการบำเพ็ญภาวนาและวิปัสสนากรรมฐาน ข้อวัตรทั้งหมดจะเป็นหนทางนำไปสู่ความบริสุทธิ์ บริบูรณ์ในศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นมรรคาแห่งการดับทุกข์ เส้นทางอันสงบของพระอริยสงฆ์ธรรมฐาน มุ่งไปสู่ความเป็นอิสระจากเครื่องพันธนาการของชีวิต หยุด ละความเป็นอยู่ที่เต็มไปด้วยความห่วงกังวลและวุ่นวาย มาดำรงเพศบรรพชิต มีชีวิตเสมือนนกน้อยที่อาศัยรังเล็ก ในพื้นป่าเป็นที่ ณ แห่งใดก็สะดวกและอิสระ เพราะไม่มีสัมภาระมากมาย จะมีอยู่ก็เพียงแต่ปาก และขนเท่านั้น ดินไปกับตัว พร้อมทั้งจะบินไปในโลกกว้างได้อย่างเสรี ชีวิตพระป่าก็เช่นเดียวกัน มีเพียงบาตร จีวรและกุฏิหลังเล็กๆในราวป่าเป็นที่อยู่อาศัย ส่วนบริวารเครื่องใช้สอยส่วนตัวก็มีเท่าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่านั้น

จึงกล่าวได้ว่า เป็นวิถีชีวิตเบาสบาย ปราศจากความห่วงกังวล ดิ้นรนแสวงหา และความผูกมัดอยู่กับสิ่งใด ภาพพระภิกษุห่มจีวรเหลืองหม่น สะพายบาตร แบกกลด เดินทางเข้าไปสู่สถานที่เงียบสงบ เช่น ขุนเขา ถ้ำ เขื่อนผา ป่าดงดิบ ป่าช้า และริมธาร นั่นคือ พระอริยสงฆ์ธรรมฐาน โดยมีจุดหมายอยู่ที่การแสวงหาประสบการณ์ทางธรรม เพื่อฝึกฝนตนให้มีความเข้มแข็งอดทน พากเพียร และเพื่อสร้างสมอบรมปัญญาด้วยการพิจารณาภาวนาธรรม ที่มีอยู่ในตนเองและในธรรมชาติให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในสังขาร จนสามารถละทิ้งความยึดมั่นในอัตตาตัวตนลงได้ มีอิสระอยู่เหนือการย่ำยีจากกิเลสทั้งปวง

ในสมัยปัจจุบันมีพระภิกษุที่เป็นแบบอย่างของพระป่า (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตราด. 2552) เป็นที่รู้จักคือ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันทโร จันทโร) อดีตเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ฯ หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล และหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ทั้งสามท่านมีกิตติศัพท์เป็นที่เลื่องลือของพระพุทธศาสนิกชนชาวไทยและรอบบริเวณประเทศไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา สำหรับหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นพระภิกษุที่มีศิษย์ยานุศิษย์ เป็นพระป่ามากที่สุดและจำนวนของอุบาสกอุบาสิกาจำนวนมากที่ได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ท่านได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อปี พ.ศ.2436 และมรณภาพ เมื่อ ปี พ.ศ.2496 นับจากปี พ.ศ.2460 จนมรณภาพท่านได้ออกสั่งสอนศิษย์ยานุศิษย์เป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสูงสุด โดยเน้นภาคปฏิบัติที่เป็นจิตภาวนาล้วน ๆ ตามแนวทางพระอริยมรรคมีองค์แปด เมื่อกล่าวโดยย่อได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

วิถีแห่งพระป่า

ประกอบด้วย กิจวัตรพระป่า ทั้ง 10 ข้อ ชุตถควัตรของพระป่า 13 ข้อ และเครื่องบริวารของพระป่า ที่จะกล่าวต่อไปดังต่อไปนี้

กิจวัตรของพระป่า เป็นกิจวัตรที่สำคัญในพระพุทธศาสนา เป็นการปฏิบัติของพระป่า ที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำมี คือ 1. ลงพระอุโบสถในอาวาสหรือที่แห่งไหนก็มีพระภิกษุตั้งแต่สี่รูปขึ้นไป จำเป็นต้องประชุมกันลงฟังพระปาฏิ尼พพาน ทุก 15 วัน (ครึ่งเดือน) 2. บิณฑบาตดำรงชีวิต 3. ท้าวตรสวดมนต์ เช้า - เย็นแต่ละวัน เว้นแต่ไม่สบายอาการหนัก พระป่าจะทำวัตรสวดมนต์มิได้ประชุมรวมกันท้าวตรสวดมนต์ราวกับพระบ้าน 4. ปัดกวาดเสนาสนะ อาวาส ลานพระเจดีย์ ลานวัดรวมทั้งรอบๆได้ ต้นมหาโพธิ์ ถือเป็นกิจวัตรประจำวันสำคัญ ในพระวินัยได้แสดงอานิสงคิไว้ห้าประการ หนึ่งในห้าประการนั้นเป็น ผู้กวาดชื่อว่า เป็นผู้ดำเนินตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า 5. รักษาผู้สามครองคือ สังฆาฏิ จีวรและสบง 6. อยู่ปริวาสบป 7. ปลงผม โกนหนวด ตัดเล็บ 8. เรียนรู้สิกขาบทแล้วก็ปฏิบัติอาจารย์ 9. แสดงความผิดเป็น การเปิดเผยโทษที่ตนทำผิดพระระเบียบที่เป็นลหุโทษ แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งให้ทราบแล้วก็ขอตกลงว่าจะสำรวมระวังไม่ทำให้ทำผิดเช่นนั้นอีก 10. ไตรตรองปัจฉเวกขณะอีกทั้งสี่ด้วยความไม่ประมาทหมายถึงพิจารณาสังขาร ร่างกาย จิตใจ ให้เป็นของไม่เที่ยงถาวรที่ติงามได้ยาก ให้เห็นเป็นไม่เที่ยง ทุกขังอนัตตา เพื่อเป็นเล่ห์เหลี่ยมทางสติปัญญาอยู่ตลอดเวลาในท่าทางทั้งยังสี่หมายถึงยืน เดิน นั่ง นอน

ชุดควัตรของพระปา (พระปริดา ฉนทโกโร. 2541) ที่พระผู้มีพระภาคให้ปฏิบัติเพื่อขจัดกิเลสที่ฝังอยู่ภายในจิตใจของ
ปุถุชน มีอยู่ 13 ข้อ ดังนี้ 1. ปังสุกุลิกังคะ ถือใช้แต่ผ้าบังสุกุลเป็นวัตร 2. เตจวีริกังคะ ถือใช้ผ้าเพียงสามผืนเป็นวัตร 3. ปินท
ปาติกังคะ ถือการเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร 4. สปานจาริกังคะ ถือการเที่ยวบิณฑบาตไปตามแถวเป็นวัตร เพื่อเป็นความงาม
ในเพศสมณะในทางมรรยาท ส้ารวมระวางอยู่ในหลักธรรม หลักวินัย 5. เอกาสนิกังคะ ถือการฉันมื้อเดียวเป็นวัตร เพื่อตัด
กังวลในเรื่องการฉันอาหารให้พอเหมาะกับเพศสมณะให้เป็นผู้เรียบง่าย ไม่รบกวณคนอื่นให้ลำบาก 6. ปัตตปินทิกังคะ คือฉัน
เฉพาะในบาตรเป็นวัตร ฉันเฉพาะในบาตร เพื่อขจัดความเปลือพลินในรสาหาร 7. ชลุปัจฉากัตติกังคะ ถือการห้ามฉันภัต
หารอันนำมาถวายเมื่อภายหลังเป็นวัตร 8. อารัญญิกังคะ ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร 9. รุกขมุลิกังคะ ถือการอยู่โคนไม้เป็นวัตร
ข้อนี้ตามแต่กาลเวลาและโอกาสจะอำนวยให้ 10. อัปโภกิกังคะ ถือการอยู่ในที่แจ้งเป็นวัตร ข้อนี้ก็คงตามแต่โอกาส และ
เวลาจะอำนวยให้ 11. โสสานิกังคะ ถือการอยู่ป่าช้าเป็นวัตร ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติให้เหมาะกับเวลาและโอกาส 12. ยถาสันถิกัง
คะ ถือการอยู่เสนาสนะแล้วแต่เข้าจัดให้ มีความยินดีเท่าที่มีอยู่ไม่รบกวณผู้อื่น อยู่ไปพอได้บำเพ็ญสมณธรรม 13. เนสัชชิกังคะ
ถือการ ยืน เดิน นั่ง อย่างเดียว ไม่นอนเป็น

เครื่องบริขารของพระปา ตามพระวินัยกล่าวไว้มีสองชนิด คือ บาตรดินเผา และบาตรเหล็ก ปัจจุบันใช้บาตรเหล็กที่
รมด้วยไฟ เพื่อป้องกันสนิม สบงหรือผ้านุ่ม จีวรหรือผ้าห่ม และสังฆาฏิ เป็นบริขารที่จำเป็นสำหรับพระภิกษุ ผ้าเหล่านี้พระปา
จะทำกันเองตั้งแต่การตัดเย็บ ย้อมด้วยน้ำแก่นขนุนเรียกว่า ย้อมด้วยน้ำผาด บริขารอื่นนอกจากบริขารแปดแล้ว ก็มีกลดพร้อม
มุ้งกลด ในฤดูฝนสามารถใช้แทนร่มในเวลาออกบิณฑบาต นอกจากนี้ก็มีผ้าอาบน้ำผนใช้นุ่งอาบน้ำ ผ้าอาบน้ำผนนี้จะใช้หินแดง
ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาผนเป็นสีสำหรับย้อม ผ้าที่ย้อมด้วยหินแดงนี้ จะมีสีแดงเป็นส่วนใหญ่ หินแดงนี้ยังใช้ผสมกับสีแก่นขนุน
เพื่อย้อมสบงจีวร และสังฆาฏิได้อีก นอกจากนี้ผ้าปูที่นอน ผ้านิสหะสำหรับใช้ปูนั่ง ผ้าอังสะ ผ้าเช็ดหน้าเช็ดปาก ยามสำหรับ
ใส่ของ เมื่อถึงเวลาออกเที่ยววิเวกตามป่า ตามเขา ตามถ้ำ ท่านจะซักย้อมผ้าของท่านเพื่อให้สีทนทาน บางทีไปนานสองสาม
เดือน

แนวคิดและหลักการของ Thailand 4.0

แนวคิดของ Thailand 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่
เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ
เพื่อสร้างการเติบโตให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลก

Thailand 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย (อนันต์ ขจรมณี. 2561) ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจและเทคโนโลยีแบบเดิมไปสู่
เศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ได้แก่ เปลี่ยนจากการ
ผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วย
เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้น ภาคบริการมากขึ้น

ประเทศไทยจึงต้องเปลี่ยนเข้าสู่ Thailand 4.0 (ประเทศไทย 4.0) ‘ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้วย
นวัตกรรม’ นโยบายนี้มีเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีชุดใหม่ให้ประเทศไทยมีโอกาสกลายเป็นกลุ่ม
ประเทศที่มีรายได้สูงด้วยการทำน้อยแต่ได้มาก ลดการพึ่งพาต่างชาติ ลดความเหลื่อมล้ำต่างๆ สร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจ
และสังคม โดยอาศัยการเปลี่ยนสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้านวัตกรรมแทน ฉะนั้นทุกรูปแบบทักษะอาชีพที่เราถนัดรวมถึงความ
หลากหลายเชิงชีวภาพและความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม จะถูกเพิ่มคุณค่าและมูลค่าโดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิด
สร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดความได้เปรียบเพื่อให้กลายเป็น “ความ
ได้เปรียบในเชิงแข่งขัน” แบ่งเป็น “5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย” ประกอบด้วย 1.กลุ่มอาหาร เกษตร และ
เทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio-Tech) 2.กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health,

Wellness&Bio-Med) 3.กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics) 4.กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อและอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, IoT, Artificial Intelligence & Embedded Technology) 5.กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services) โดยทั้ง 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ ‘10 อุตสาหกรรมแห่งอนาคต’ หรือ S-Curve และ New S-Curve

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ภายใต้ โมเดล ‘ไทยแลนด์ 4.0’ นั้น จะต้องเริ่มจากสร้างความเข้มแข็งจากภายใน คือ การยกระดับนวัตกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ประกอบการ ชุมชน และเครือข่ายในทุกภาคส่วนของประเทศ เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเข้มแข็งแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือ การเชื่อมโยงกับภายนอก ทั้งในรูปแบบภูมิภาค เช่น กลุ่มประเทศอาเซียน และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกต่อไป

ทั้งนี้ เป้าหมายการขับเคลื่อน ‘ไทยแลนด์ 4.0’ คือ การก้าวไปสู่การเป็น ‘ประเทศที่มีรายได้สูง’ ด้วยนวัตกรรมที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ซึ่งหากประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนไปได้จริง จะทำให้ภาพรวมเศรษฐกิจไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และสามารถลดการพึ่งพาต่างชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำต่างๆ เป็นการสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

ยุคที่ความฉลาดของเทคโนโลยีจะทำให้อุปกรณ์ต่างๆ สื่อสารและทำงานกันเองได้อย่างอัตโนมัติ เทคโนโลยีในสามยุคแรกที่กล่าวไปเปรียบเสมือนเป็นแขน ขา ให้แก่มนุษย์ เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก หยิบจับ คำนวณประมวลผลให้มนุษย์ มีแขน ขา แต่ไม่มีสมองเป็นของตัวเอง ในยุค 4.0 เทคโนโลยีถูกนำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อลดบทบาทของมนุษย์ และเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ในการใช้ความคิดเพื่อข้ามขีดจำกัด สร้างสรรค์พัฒนาสิ่งใหม่ๆ โดยจะใช้ชื่อยุคนี้ว่าเป็นยุค Machine-to-Machine เช่น เราสามารถเปิด-ปิด หรือสั่งงานอื่นๆกับเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านตัวเองผ่านแอปพลิเคชันโดยไม่ต้องเดินไปกดสวิตช์ หรือตัวอย่างที่ถูกนำมาใช้งานจริงแล้วอย่างการพูดคำว่า “แคปเจอร์” กับแอปถ่ายภาพในสมาร์ตโฟน โทรศัพท์ก็จะถ่ายรูปให้อัตโนมัติโดยที่เราไม่ต้องกดถ่ายด้วยซ้ำ หรือแม้แต่เทคโนโลยีซิมูเลชัน Simulation จำลองสถานการณ์เพื่อฝึกอบรมพนักงาน วางแผนสถานการณ์โดยที่ไม่ต้องเดินทางไปถึงสถานที่จริง หรือเป็นสื่อการเรียนรู้แบบ Interactive เป็นต้น

วิเคราะห์รูปแบบวิถีพระป่าในยุคไทยแลนด์ 4.0

การดำเนินชีวิตวิถีพระป่าในปัจจุบันในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร นั้นมีการศึกษาหาความรู้ในด้านเทคโนโลยีและเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นอย่างดี พระภิกษุหลายรูปมีการศึกษาและสามารถใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้ แต่ด้วยวิถีแห่งพระป่าทางวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์แห่งนี้ไม่ได้นำความเจริญเข้ามาในวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร เพราะยังคงใช้ชีวิตตามพระป่าเหมือนเดิม ยกตัวอย่าง การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์มือถือ ยังคงเป็นรูปแบบขั้นพื้นฐาน แต่ให้สามารถติดต่อสื่อได้เพียงพอแล้ว หรือ การใช้อินเทอร์เน็ต ก็ไม่สามารถใช้ได้เพราะ บริเวณวัดไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้เนื่องจากห่างไกลหมู่บ้านและต้องใช้จำนวนเงินที่สิ้นเปลือง ไม่เหมาะกับการประพฤติปฏิบัติศาสนากิจต่าง ๆ ภายในวัด วิถีแห่งพระปายังยึดถือปฏิบัติตามแบบโบราณตามที่ครูบาอาจารย์สอน ไม่ใช่เทคโนโลยี เพราะเห็นว่าเทคโนโลยีเข้ามาจะเป็นผลเสียต่อการประพฤติปฏิบัติของพระป่า ซึ่งเห็นได้ว่าความสมัยนี้วิ่งเร็วเกินตัวเองไปมาก ถือเป็นเรื่องอันตราย

ในวัดป่า (อายุ เกตุสิงห์. 2553) การไหว้พระสวดมนต์ร่วมกันนั้นทุกวันเป็นประจำ ในวันธรรมดาต่างองค์ต่างสวดในกุฏิของตนตามความพอใจ การสวดมนต์มีผลให้ใจสงบลง เป็นการเตรียมสำหรับการภาวนาต่อไป ตามธรรมดาพณันเสร็จจัดการเรื่องบาตรเรียบร้อยแล้ว กลับถึงกุฏิพระป่าบางท่านก็ถึงเมื่อภาวนา.ส่วนมากมักเริ่มด้วยการเดินจงกรม เพื่อแก้อาการ

่วงซึ่งอาจเกิดขึ้นภายหลังอาหาร. นิยมเดินจงกรมเหมือนกับเดินไปรู่อย่างธรรมดา ไม่เดินย่องย่างหรือจำพรวดพราด. ระหว่างเดินอาจบริกรรมคาถาหรือพิจารณาเกี่ยวกับสังขารร่างกาย จุดประสงค์เพื่อให้เกิดความสงบ เกิดสมาธิหรือปัญญา จะเดินนานเท่าไรแล้วแต่บุคคล บางคนเดินหนึ่งหรือสองชั่วโมง บางคนเดินสามสี่ชั่วโมง หยุดเดินก็เข้าที่นั่งภาวนา พอเมื่อยหรือ ง่วงก็ออกมาเดินอีก สลับกันเรื่อยไปจนถึงเวลาที่ดื่มน้ำร่วมกันในตอนบ่าย น้ำดื่มที่มีจากธรรมชาติ คือ น้ำซบจากใต้ดินหรืออาจ เป็นกาแพดำ น้ำหวาน หรือน้ำอัฐฐบ้าน (น้ำผลไม้คั้น) อย่างใดอย่างหนึ่ง ดื่มแล้วกวาดวัด กวาดเสร็จจรงน้ำ ชักสรงและอังสะ แล้วเอาไปตาก ต่อจากนั้นเป็นเวลาว่าง ใครจะทำอะไรก็ได้ ผู้ที่กำลังพากเพียรมากก็เข้าที่ภาวนาต่อ และยังมีกรอบปฏิบัติ ธรรมทั้งรูปแบบ หมู่นณะ หรือ รายบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศและพระป่าในวัดนี้ยังมีบางรูปสอนศีลตาม สถานศึกษาใกล้วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์และมีบางรูปศึกษาต่อ ในระดับการศึกษา ต่าง ๆ จากการสอนเสร็จหรือศาสนกิจนอกต่าง ๆ เสร็จแล้วก็ทำวัตร สวดมนต์เจริญและนั่งภาวนาพร้อมกันอีกประมาณหนึ่ง ชั่วโมง แล้วจึงแยกย้ายกลับกุฏิ และปฏิบัติต่อไปตามอัธยาศัย โดยมากเดินจงกรมสลับกับนั่งสมาธิ

บางองค์ที่กำลัง “เร่งความเพียร” มากอาจไม่นอนเลย นั่งกับนอนตลอดคืนตอนกลางวันหลังจ้งหันแล้วจึงลงนอน สองสามชั่วโมง แล้วปฏิบัติต่อ บางองค์ถือธุดงค์เนสขิกังคะ ไม่ลงนอนเลย กระทำแต่อิริยาบถสาม คือนั่งยืนเดิน ไม่นอน ถ้า ง่วงก็นั่งหลับ เป็นวิธีให้จิตมีกำลังเข้มแข็ง การฝึกอย่างอื่นก็มีอีก เช่น อดอาหาร ซึ่งได้ผลสองต่อ คือจิตเข้มแข็งและจิตเบา ด้วย ภาวนาได้ผลดีกว่าธรรมดา พระบางองค์อดอาหารเสียจนฝายผอมเพราะเห็นว่าอดแล้วไม่ง่วง จิตปลอดโปร่ง พิจารณา ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าธรรมดา.

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าพระป่าวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์มีวิถีและดำเนินชีวิต ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ดังนี้ กิจวัตรประจำวันยังคงดำเนินตามแบบดั้งเดิม ตั้งแต่ เริ่มมีการก่อสร้างวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์เช่น การบิณฑบาตร การทำวัตรสวดมนต์ ยังคงเป็นในรูปแบบสายพระป่า ดังมีใน บทความวิชาการของ ชีวิตพระป่า ในส่วนของธุดงค์วัตร 13 ข้อนั้น ยังคงประพฤติปฏิบัติแบบเดิม เว้นแต่กุฏิหรือที่พักได้ จัดเป็น รูปแบบอาคารที่มั่นคงกว่าเดิม มีการสร้างห้องสุขา ห้องอาบน้ำใช้อำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นจากสมัยก่อน ซึ่งใช้แค่ โคนต้นไม้และห้องอาบน้ำตามแม่น้ำ ลำคลอง ในส่วนการเดินทาง พระป่าวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบัน มีการเดินทางโดยรถยนต์ไปบิณฑบาตรและสัญจรไปศาสนกิจ บางครั้งอาจจะต้องนั่งรถจักรยานยนต์ ไปทำศาสนกิจต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตโดยใช้เกวียน ส่วนของเทคโนโลยีสารสนเทศ พระป่าในวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ยังคงใช้เครื่องมือการสื่อสารแบบพื้นฐาน ไม่มีโทรศัพท์และวิทยุ ดังนั้น การส่งข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ตจึงไม่สามารถทำได้ ถึงแม้เป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 แล้วก็ตาม หากจะต้องใช้อินเทอร์เน็ตต้องเดินทางไปยังอำเภอ เพื่อสามารถติดต่อสื่อสารได้ ส่วนในเรื่องความปลอดภัย ทางวัดจึงเอาเทคโนโลยีเข้ามาคอยดูแลความปลอดภัยในวัด คือ กล้อง วงจรปิด ที่คอยดูแลเรื่องความปลอดภัยภายในวัดตลอดเวลา เรื่องการศึกษาต่อ ยังมีจำนวนพระลูกวัดที่ยังศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และในต่างประเทศ คือ มหาวิทยาลัยฮินดูพาราณสี เมือง พาราณสี รัฐอุตตรประเทศ ประเทศอินเดีย ในหลายสาขาวิชา ที่จะนำไปพัฒนาวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิมุนี วิ(เอียด ฆนติพล), 16 กรกฎาคม 2562)

บทสรุป

วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์เป็นวัดที่สร้างมาเพื่อมโนปณิธาน ของพระราชวิสุมิณี วิ(เยื่อน ขนติพโล)ที่จะอนุรักษ์ผืนป่าแห่งไว้ให้กับรุ่นลูกหลานสืบต่อไป เพราะมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรอันมากมาย ถึงแม้พระราชวิสุมิณี วิ(เยื่อน ขนติพโล)จะเป็นพระสายป่า ยังคงสามารถดูแลผืนป่าแห่งนี้ไว้ได้

พระป่ามีข้อวัตรปฏิบัติอันเคร่งครัดเข้มงวด เป็นไปเพื่อกำจัดกิเลส และเป็นอิสระเหนือเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง มีชีวิตอย่างเรียบง่าย มีปัจจัยที่จำกัด มุ่งเน้นปฏิบัติฝึกหัดอบรมจิตใจให้เข้าถึงความสงบและเกิดปัญญา ด้วยการบำเพ็ญภาวนาและวิปัสสนากรรมฐาน ปราศจากความห่วงกังวล ดิ้นรนแสวงหา และความผูกมัดอยู่กับสิ่งใด ภาพพระภิกษุห่มจีวรเหลืองหม่น สะพายบาตร แบกกลด เดินทางเข้าไปสู่สถานที่เงียบสงบ

ยุคที่ความฉลาดของเทคโนโลยีจะทำให้อุปกรณ์สื่อสารและทำงานกันได้อย่างอัตโนมัติ เทคโนโลยีในสามยุคแรกเปรียบเสมือนเป็นแขน ขา ให้แก่มนุษย์ เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก หยิบจับ คำนวณ ประมวลผลให้มนุษย์มีแขน ขา แต่ไม่มีสมองเป็นของตัวเอง ในยุค ๔.๐ เทคโนโลยีถูกนำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อลดบทบาทของมนุษย์

แต่ในทางตรงกันข้ามที่เรียกว่าทางโลกก็มีชีวิตที่ดูสวยหรู ที่เพียงพร้อมไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย เกิดการโยเยหา และจึงเกิดทุกข์ทางจิตใจ ทำให้สังคมเกิดไม่พอใจกับสิ่งที่ตนมีอยู่ ถึงแม้จะเข้าถึงในยุคดิจิทัล หรือ ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ไม่สามารถทำให้มนุษย์หยุดการโยเยหาต่าง ๆ นานาได้ แต่ด้วยวิถีแห่งพระป่าทางวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร แห่งนี้ไม่ได้นำความเจริญเข้ามาในวัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร เพราะยังคงใช้ชีวิตตามพระป่าเหมือนเดิม ให้คงตามแบบพื้นฐานเดิม

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชวิสุมิณี วิ. (เยื่อน ขนติพโล). (2558). ขันติเป็นพลัง. 2558(2). หน้า 33-30.

ดินแดน แทนคุณ. (2559). พระรัตนตรัยธรรมฐาน. ตามรอยพระโพธิญาณ. 15(3). หน้า 7-8.

พระปริดา ฉันทโกโร. (2541). พระป่า สมัยกรุงรัตนโกสินทร์. หน้า 27-30.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2562). วิถี. เข้าถึงเมื่อ 9 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก (<http://www.royin.go.th/dictionary/วิถี>)

ศาสนาพุทธในประเทศไทย. (2562). ในวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. เข้าถึงเมื่อ (9 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<https://th.wikipedia.org/wiki/ศาสนาพุทธในประเทศไทย>)

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตราด. (2552). พระป่าและวัดป่าของไทย. เข้าถึงเมื่อ 9 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก

(<http://trt.onab.go.th>)

อนันต์ ขจรเมธี. (2561). Thailand 4.0 คืออะไร. เข้าถึงเมื่อ (9 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<https://sites.google.com/site/thailand40zaa/thailand-4-0-khux-xari>)

อวย เกตุสิงห์. (2553). ชีวิตพระป่า. เข้าถึงเมื่อ 9 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก (<http://www.dharma-gateway.com>)

พระราชวิสุมิณี วิ(เยื่อน ขนติพโล). วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร จังหวัดสุรินทร์, สัมภาษณ์ 2562.

ผลกระทบต่อวิถีชุมชนจากวิกฤตภัยแล้งอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง

อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Impact on Community Way of Drought Crisis

Huai Saneng Reservoir Muang Surin District Surin Province

ศิวธิดา ภูมิวรรณ¹ สุภัฏญา ปลายงาม² และเรวัต ประทีพณ์เนตร³

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

สำนักงานคณบดี คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : sivathida@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “ผลกระทบต่อวิถีชุมชนจากวิกฤตภัยแล้งอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากวิกฤตภัยแล้งอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ที่มีต่อด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตภัยแล้ง บทความเชิงวิชาการนี้ใช้วิธีการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากสถานการณ์จริงในพื้นที่ที่ประสบภัยแล้ง และศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า ในปีนี้จังหวัดสุรินทร์กำลังเผชิญกับวิกฤตภัยแล้งอย่างหนัก เนื่องจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั้งสองแห่ง คือ อ่างเก็บน้ำอำปิลและอ่างเก็บน้ำห้วยเสนงแห้งสนิทไม่มีน้ำผลิตประปา ภาคการเกษตรนาข้าวหอมมะลิเกี่ยวแห้งตายหลายแสนไร่ ความหลากหลายทางชีวภาพ สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก และการปศุสัตว์ได้รับผลกระทบ ภาคประชาชนขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค อีกทั้งคุณภาพของน้ำที่นำมาแจกจ่ายบรรเทาทุกข์ก็มีสีแฉ่งและตกตะกอนดิน กระทบต่อหลายครัวเรือน หลายองค์กร หลายหน่วยงานทุกภาคส่วนในเมืองสุรินทร์ โดยเฉพาะโรงพยาบาลสุรินทร์ ได้รับผลกระทบหนักที่สุด วิกฤตภัยแล้งที่เกิดขึ้นกับจังหวัดสุรินทร์ครั้งนี้ส่งผลกระทบอย่างแสนสาหัสต่อวิถีชีวิต การพัฒนา และระบบเศรษฐกิจที่มีรายได้ลดลง ตลอดจนกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคมกับการเพิ่มต้นทุนจากการซื้อน้ำมาใช้อุปโภคและบริโภค ทำให้มีภาระเพิ่ม ตลอดจนชีวิตลำบากมากขึ้น รวมถึงกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นทุกภาคส่วน จึงต้องร่วมมือกันปกป้องรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและร่วมกันแก้ปัญหาภัยพิบัติดังกล่าวอย่างรวดเร็วที่สุด

คำสำคัญ: ผลกระทบ วิถีชุมชน วิกฤตภัยแล้ง อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง

Abstract:

The academic article Impact on Community Way of Drought Crisis Huai Saneng Reservoir Muang Surin District Surin Province. The objective was to study the effects of drought crisis Huai Saneng Reservoir on the social, economic and environmental. And to propose solutions to the communities that have been affected by drought Crisis. The article is based on academic study from primary data collected by the field of the real situation in areas experiencing drought crisis. And the study of secondary data from documents and related information.

The results of the study showed that found that Surin province is facing a drought crisis hard in this year. The large reservoir of both Ampuen reservoir and Huaysaneng reservoir dry no water into the water treatment process. Water shortages for public consumption. The amount of water in the production and supply of water is not enough. In the agricultural sector, jasmine rice withered, killing hundreds thousand of acres. Biodiversity, land animals, Aquatic animal, poultry and livestock are affected. The public sector lacks water supply and consumption. The quality of water used for the distribution of relief is not good with red soil sedimentation and turbidity. Affected by this, many families, many organizations, many departments, all departments in Muangsurin. In particular, Surin Hospital is the most serious impact of drought. This drought crisis in Surin Province has seriously affected their way of life, development and economic drivers. As well as the quality of life in society and the environment. So all departments must cooperate to protect the natural environment and solve these problems as soon as possible.

Keywords: Impact, Community Way, Drought Crisis, Huai Saneng Reservoir

บทนำ

ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนของการรักษาฐานการผลิตและให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีพที่ยั่งยืน ฐานทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ป่าไม้ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการของและมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนในอนาคต อันจะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น จากการเข้าถึงและการจัดสรรการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมก็เพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกันตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้งซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจและห่วงโซ่การผลิตภายในประเทศ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

จังหวัดสุรินทร์ มีปริมาณน้ำเก็บกักจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง มีปริมาณน้ำรวมกัน 1.067 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ปัจจุบันมีปริมาณน้ำ 0.806 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 4 ของความจุอ่าง และอ่างเก็บน้ำห้วยอำปิล ปัจจุบันมีปริมาตรน้ำ 0.261 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 0.94 แต่ในปัจจุบันพบว่า จังหวัดสุรินทร์ กำลังเผชิญกับวิกฤตภัยแล้ง เนื่องจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั้งสองแห่งนั้นแห้งสนิท ไม่มีน้ำผลิตประปาเลี้ยงเมือง ต้องเร่งผันน้ำจากบ่อระเบิดหินแก่นอกเมืองมาเติมแก้ปัญหาด่วน นาข้าวหอมมะลิเหี่ยวแห้งตาย คาดเสียหายกว่า 4.3 แสนไร่ เตื่อร้อน 200,000 คริวเรือน สาเหตุการเกิดภัยแล้งสืบเนื่องจากมีปริมาณฝนน้อยในพื้นที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมามีปริมาณฝนตกเพียง 900 มิลลิเมตร ส่งผลให้ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเก็บน้ำของจังหวัดเพียง 131 ล้าน ลูกบาศก์เมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 22 ของค่าเฉลี่ย จนถึงปัจจุบันมีปริมาณฝนสะสม 399 มิลลิเมตร มีปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำเพียง 13 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 2 ของค่าเฉลี่ย (เฉลิมชัย ศรีอ่อน, 2562)

อาจกล่าวได้ว่า สถานการณ์น้ำตอนี้ในพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์และพื้นที่โดยรอบนั้นเข้าขั้นวิกฤติ โดยเฉพาะบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเจียง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำดิบสำคัญที่ใช้ผลิตน้ำประปาให้กับชุมชนเมืองได้แห่งขอที่ไม่มีน้ำผลิตที่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสภาพจิตใจ จากการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภคมานานกว่าหนึ่งเดือน โดยแต่ละครัวเรือนก็มิได้มีแผนล่วงหน้าในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นดังกล่าว เพียงแต่ต้องแก้ปัญหา

ที่เกิดตามขึ้นให้รอดพ้นวิกฤติไปได้ ดังนั้นจึงเป็นที่มาบทความวิชาการเรื่อง “ผลกระทบต่อวิถีชุมชนจากวิกฤติภัยแล้งอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อวิถีของคนในชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การได้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ต่อการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับน้ำและการสร้างความมั่นคงด้านน้ำ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในเขตชุมชนเมืองสุรินทร์ โดยใช้วิธีการสำรวจ การสอบถาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
2. ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย อาทิเช่น ฐานข้อมูลภาครัฐ บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัย เอกสารวิชาการ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น

ผลการศึกษา

1. ผลกระทบด้านสังคมต่อวิถีชุมชนจากวิกฤติภัยแล้งอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1.1 ผลกระทบด้านสังคมต่อภาคประชาชน ภาคการเกษตร และภาคปศุสัตว์

ถ้าสภาวะการเป็นไปปกติของทุกปีในช่วงนี้ คือ ช่วงของฤดูฝน ฤดูแห่งสีเขียวสดชื่นชุ่มฉ่ำ ซึ่งเป็นช่วงที่ภาคการเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ต่างก็ทำนา แต่ในปีนี้เผชิญปัญหาฝนทิ้งช่วงนาน 2 เดือน แม้ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้นำเครื่องบินกรมฝนหลวงและการบินเกษตร มาบินโปรยसानเคมีเพื่อทำฝนเทียมอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่ก็ยังม่ฝนตกลงมาไม่มากเท่าที่ควร อีกทั้งน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง อ่างที่เป็นหัวใจหลักของชาวสุรินทร์ ก็แห้งขอด ผลกระทบทางตรงที่เกิดขึ้น คือ “ข้าวยืนต้นตาย” กล่าวคือ ต้นข้าวที่งอกแล้วในนาขาดน้ำเป็นเวลานาน ทำให้ต้นข้าวกรอบแห้ง ต้นเป็นสีน้ำตาลลามทั่วท้องทุ่ง อีกทั้งสัตว์น้ำ กุ้ง หอย ปู ปลา กบ เขียด ก็ตายจากน้ำตื้นเขินและแล้งน้ำส่งความเสียหายกระจายเป็นวงกว้างในหลายพื้นที่ นอกจากนี้การปลูกพืช ผัก การเลี้ยงสัตว์เพื่อการยังชีพในชีวิตประจำวัน และการปลูกเพื่อการค้าของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยก็ไม่สามารถใช้ชีวิตเช่นนั้นได้เหมือนทุกปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดสภาวะถดถอยด้านวิถีชีวิตชุมชนที่อยู่ยากและลำบากมากยิ่งขึ้น อีกทั้งฐานทรัพยากรอาหารก็ลดลงเรื่อย ๆ อันจะนำไปสู่ยุคข้าวยาก หมาแพง ผลผลิตภัณฑทางการเกษตรขาดแคลน และคงมีราคาที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลกระทบทางลบต่อชาวสุรินทร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่รายได้ในครัวเรือนลดลง แต่ในทางกลับกัน คือ มีภาระค่าใช้จ่ายและหนี้สินเพิ่มขึ้นจากวิกฤติภัยแล้งที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาคการเกษตรตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

รูปที่ (ที่ 1) : สุรินทร์วิกฤต! แล้งหนักในรอบ 41 ปี เหลือน้ำประทังชีวิตอีกแค่ 1 เดือน

ที่มา: ออนไลน์, 2562

แน่นอนที่สุดว่าน้ำเป็นหัวใจหลักหล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิตบนโลกมนุษย์ รวมถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวัน นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อชีวิตอันดับที่สองรองจากออกซิเจน มนุษย์สามารถ

ดำรงชีวิตอยู่ได้เมื่อขาดอาหารเป็นเดือน ๆ แต่หากขาดน้ำติดต่อกัน 3 วัน อาจทำให้เราถึงเสียชีวิตได้ นั่นแสดงว่าน้ำ มีความสำคัญกับการดำรงชีพของมนุษย์เป็นอย่างมาก ภาคธุรกิจก็เช่นกันไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ที่พักแรม ร้านนวดสปา ร้านกาแฟ ฯลฯ ก็ต้องใช้น้ำเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการผลิตและกระบวนการทำงาน อาทิเช่น การนำมาชำระล้าง การนำมาระบายความร้อน การนำมาประกอบอาหาร การนำมาทำเครื่องดื่ม การนำมาหล่อเลี้ยงเครื่องจักร ฯลฯ เมื่อน้ำจาก อ่างเก็บน้ำในห้วยเสนงแห้งขอด ปริมาณน้ำจึงมีไม่เพียงพอต่อการผลิตน้ำประปา ทำให้น้ำประปาไม่ไหลประมาณ 3 สัปดาห์ มีบางช่วงเวลาที่สำนักงานประปาปล่อยน้ำแต่น้ำก็ไหลเบามาก อีกทั้งยังมีสีแดงขุ่นด้วยตะกอนดิน เมื่อเป็นเช่นนี้ ภาคธุรกิจก็ต้องซื้อน้ำจากรถถังขนาด 6,000 – 10,000 ลิตร ราคา รถถัง 2,500 – 3,000 บาท ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนมากยิ่งขึ้น ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ดังนั้นจำเป็นต้องปิดกิจการชั่วคราว ก็กระทบต่อภาคแรงงาน เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ก็ไม่คล่องตัว อาจนำไปสู่สภาวะจิตใจที่ย่ำแย่ในที่สุดจากปัญหาที่กระทบรอบด้าน และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ภัยแล้งส่งผลกระทบต่อธุรกิจร้านอาหาร โรงแรม บิมน้ำมัน ในจังหวัดเป็นอย่างมาก เบื้องต้นประเมินมูลค่าความเสียหาย ประมาณ 100 กว่าล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่เขตชานเมืองได้รับผลกระทบหนัก เพราะการประปาสุรินทร์ไม่มีน้ำให้บริการ มีการจ่ายน้ำเพียงวันละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ทำให้ร้านอาหารบางรายปิดให้บริการไป (สมบัติ สมบูรณ์เทอดธนา, 2562)

รูปที่ (ที่ 2) : ชานนาระทม

ที่มา: ออนไลน์, 2562

1.3 ผลกระทบด้านสังคมต่อภาคการท่องเที่ยวและการบริการ

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนงแห่งนี้ เป็นอ่างเก็บน้ำของโครงการชลประทานสุรินทร์ เป็นอ่างเก็บน้ำที่มีสันเขื่อนสูงจากท้องน้ำ 20 เมตร สันเขื่อนเป็นถนนลาดยาง ยาว 4.4 กิโลเมตร สามารถกักเก็บน้ำได้ 20.8 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองสุรินทร์ ภายในที่ทำการชลประทานเป็นที่ตั้งของพระตำหนักที่ประทับของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ เรือนรับรองที่ประทับ อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง เมื่อครั้งเสด็จประพาส ให้นักท่องเที่ยวได้ชม ซึ่งมีเขตพระราชฐานอยู่ด้านใน และมีจุดชมวิวให้ชมอีกด้วย และยังเป็นที่พักผ่อนของพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์ เช่น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (ครั้นยังทรงพระชนม์) ในยามที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในเขตจังหวัดอีสานใต้ (โครงการชลประทานสุรินทร์ สำนักชลประทาน ที่ 8, 2562)

นอกจากนี้อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจใกล้เมืองยอดนิยมอันดับต้น ๆ ของชาวสุรินทร์ มาเป็นเวลานานมาแล้ว จนได้ขึ้นชื่อว่า “ห้วยเสนง ทะเลสุรินทร์” ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นสวรรค์และชายหาดของคนชาวสุรินทร์ และไม่เพียงแต่ชาวสุรินทร์เท่านั้นยังมีนักท่องเที่ยวต่างถิ่นมาท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ทั้งในลักษณะกลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว หรือคู่รัก ต่างก็เดินทางมาที่นี่เป็นจำนวนมากในทุกช่วงฤดูกาล โดยเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพื่อมารับประทานอาหาร พบปะ สังสรรค์ ตามร้านอาหารที่ทอดยาวเรียงรายให้เลือกอยู่หลายร้าน นอกจากนี้ยังเหมาะต่อการมาชมทัศนียภาพ สูดอากาศบริสุทธิ์ เดินเล่น วิ่งออกกำลังกาย นั่งผ่อนคลายความเหนื่อยล้า

ถ่ายภาพวิวทิวทัศน์ทั่วไป ฯลฯ จากข้อมูลการสอบถามผู้ประกอบการร้านอาหารชุมชนริมเขื่อนได้ให้ข้อมูลว่า ในปัจจุบันหลังจากน้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ขุดทำให้ยอดจำนวนผู้มาเยือนและนักท่องเที่ยวลดลงเป็นจำนวนมาก ยอดขายลดลงอย่างเห็นได้ชัด สืบเนื่องเพราะน้ำแห่งนี้ไม่มีสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาชม อีกทั้งในส่วนของผู้ประกอบการร้านอาหารก็เพิ่มต้นทุนจากการซื้อน้ำมาใช้ในขณะที่อาหารก็ยังขายในราคาเท่าเดิม จึงถือว่าตอนนี้อยู่ในสภาวะที่ย่ำแย่อย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

รูปที่ (ที่ 3) : อ่างเก็บน้ำห้วยเสนงแห่งขุดในรอบ 41 ปี
ที่มา: ออนไลน์, 2562

1.4 ผลกระทบด้านสังคมต่อภาครัฐและภาคเอกชน

หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ต่างก็ได้รับผลกระทบผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งนอกฤดูกาล หรือ ภัยแล้งในหน้าฝนเช่นกัน โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีจำนวนประชากรสังกัดอยู่เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น โรงเรียนสิรินธร สุรินทร์ โรงเรียนสุรวิทยาคาร โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ ห้างสรรพสินค้า แต่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดเข้าขั้นวิกฤติที่ต้องแก้ปัญหาเร่งด่วน คือ โรงพยาบาลสุรินทร์ ซึ่งได้รับผลกระทบการขาดแคลนน้ำประปาจากสถานการณ์ปัญหาภัยแล้ง เพราะที่ผ่านมาประปาสุรินทร์ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ปีนี้ประสบภาวะภัยแล้ง ฝนตกน้อยทำให้น้ำขาดแคลนเป็นอย่างมาก เมื่อวันที่ 6 - 7 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา ได้ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างเฉียบพลัน เพราะน้ำที่ได้รับมาเป็นน้ำที่ไม่สามารถเข้ากระบวนการทางการแพทย์ได้ เช่น น้ำขุ่นและตะกอนมาก เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องประกาศมาตรการฉุกเฉิน แต่ก็ไม่ใช่อะไรจะฉุกเฉินแต่อย่างใด แต่เป็นสภาวะที่ทางโรงพยาบาลจะต้องระดมการแก้ปัญหาพร้อมกับเจ้าหน้าที่และผู้ป่วยที่จะต้องรับทราบปัญหา ซึ่งโรงพยาบาลสุรินทร์ใช้น้ำประมาณ 1,000,000 ลิตรต่อวัน แต่ทางโรงพยาบาลได้มีการติดตั้งถังน้ำสำรองทุกตึก ปริมาณน้ำรวมกัน 1,400,000 ลิตร เพราะฉะนั้นถ้าน้ำประปาหยุดไหล ก็จะสามารถใช้ได้ประมาณวันครึ่ง จึงได้เตรียมการไว้ซึ่งโรงพยาบาลใช้น้ำเพื่อการอุปโภคค่อนข้างสูงมาก และจะต้องเป็นน้ำที่มีคุณภาพสูง (ประวีณ ตันตประภา, 2562) ต่อมา พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้สั่งการให้กองทัพพลพื้นที่เร่งแก้ปัญหาภัยแล้งให้กับประชาชนอย่างเร่งด่วน ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้สั่งการให้หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา นำกำลังพร้อมเครื่องมือ เครื่องจักรลงพื้นที่แก้ไขปัญหาให้กับพี่น้องประชาชน โดยตนพร้อมกำลังทหาร และเครื่องจักรกล ได้เข้ามาสำรวจและขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล ที่โรงพยาบาลสุรินทร์ ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม ที่ผ่านมา โดยเร่งทำการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล ทำงานตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อนำน้ำสะอาดขึ้นมาใช้อุปโภคบริโภค แก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับประชาชน ตามนโยบายของรัฐบาลให้ได้โดยเร็วที่สุด ซึ่งขณะนี้ขุดไปแล้วกว่า 4 บ่อ คาดว่าจะพอเพียงสำหรับใช้ในโรงพยาบาลอย่างแน่นอน (ธวัชชัย ชวนสมบุญ, 2562)

นอกจากนี้ทางโรงพยาบาลสุรินทร์ ยังมีการตั้งเต็นท์รับบริจาคน้ำดื่ม หน้าอาคาร 100 ปี การสาธารณสุขไทย ภายหลังจากที่โรงพยาบาลสุรินทร์และชมรมจิตอาสาสร้างสุขโรงพยาบาลสุรินทร์ ประกาศขอเชิญชวนชาวสุรินทร์ รวมพลังปันน้ำใจร่วมบริจาคน้ำดื่มให้ผู้ป่วยเพื่อกอบกู้วิกฤตภัยแล้ง พบว่าประชาชนชาวจังหวัดสุรินทร์จำนวนมากที่ทราบข่าวผ่านสื่อและโซเชียลมีเดีย หลังโรงพยาบาลสุรินทร์ประกาศเปิดศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC) เพื่อติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง ปี พ.ศ. 2562 ได้รวมพลังปันน้ำใจตามกำลังศรัทธาร่วมบริจาคน้ำดื่มให้แก่ผู้ป่วยเป็นจำนวนมากจนปริมาณน้ำดื่มมีเพียงพอในการใช้อีกนับเดือน ขณะที่หน่วยงานทหาร ฝ่ายปกครอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างเร่งนำรถบรรทุกน้ำขนาดใหญ่ ทอยเข้ามาเติมน้ำสำหรับอุปโภคภายในโรงพยาบาลสุรินทร์อย่างต่อเนื่องเช่นกัน เพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตภัยแล้ง นี้คือปรากฏการณ์แห่งน้ำใจอันดีงามของชาวสุรินทร์ แม้ในยามวิกฤติ กันทั้งเมืองก็ไม่ทอดทิ้งกัน และพร้อมที่ยื่นมือให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่แยกว่าได้ทันทางที่ ทั้งที่ตนเองและครอบครัวต่างก็เป็นผู้ประสบภัยแล้งเช่นกัน

รูปที่ (ที่ 4) : ร่วมบริจาคน้ำดื่มให้โรงพยาบาลสุรินทร์

2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจต่อวิถีชุมชนจากวิกฤตภัยแล้งอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

จากผลผลิตของภาคการเกษตรของจังหวัดสุรินทร์ ที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากวิกฤตภัยแล้ง แน่นนอนที่สุดว่า จะส่งผลกระทบต่อรายได้ของภาคเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าว คาดว่านาข้าวหอมมะลิพื้นที่เสียหาย 438,997 ไร่ เกษตรกรได้รับผลกระทบ 200,251 ครัวเรือน จึงมีความเสี่ยงที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจจะปรับลดลง แต่จะส่งผลดีต่อราคาข้าวที่จะมีโอกาสปรับตัวสูงขึ้น นอกจากข้าวแล้วยังมีไร่ย่อยที่ปลูกเพื่อส่งขายโรงงานน้ำตาลในเชิงเศรษฐกิจก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตภัยแล้งครั้งนี้เช่นกัน (เฉลิมชัย ศรีอ่อน, 2562)

ปัญหาภัยแล้งนอกฤดูกาลครั้งนี้ จากภาวะฝนทิ้งช่วง รวมถึงภาวะฝนน้อยน้าน้อย ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2562 จึงได้ส่งผลกระทบต่อมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น และยิ่งเป็นการซ้ำเติมรายได้ภาคเกษตรกรให้แยกลงไปอีก โดยเฉพาะในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อยู่ในขั้นวิกฤต เพราะขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ว่า สถานการณ์ภัยแล้งนอกฤดูดังกล่าว จะเป็นภาวะแห้งแล้งเช่นนี้ที่มีฝนทิ้งช่วงและภาวะฝนน้อยน้าน้อยไปจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2562 อีกด้วย คาดว่าจะทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตข้าวนาปีเป็นหลัก ซึ่งจะทำให้เกิดมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่า 15,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นราว 0.1% ของ

ค่าเฉลี่ยมวลรวมของประเทศ (GDP) นอกจากนี้ ยังต้องติดตามสถานการณ์ภัยแล้งนอกฤดูกาลที่อาจลากยาวได้อีกในช่วงเดือน สิงหาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2562 อาจกระทบต่อปริมาณผลผลิตข้าวในปีที่จะออกสู่ตลาดจำนวนมากในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี พ.ศ. 2562 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ทวีคูณมากยิ่งขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, 2562)

รูปที่ (ที่ 5) : ชาวนาระทม

ที่มา: ออนไลน์, 2562

จากภาพที่ปรากฏดังกล่าว สื่อถึงความเสียหายของชาวนาภาคเกษตรกรรมกระดูกสันหลังของชาติที่ทำประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักเพียงปีละหนึ่งครั้ง แต่มาพบกับความสูญเสียจากวิกฤติภัยแล้งที่เกิดขึ้นอย่างแสนสาหัสด้วยความระทมทุกข์กับฝนที่ไม่ตกลงมาหล่อเลี้ยงข้าวในนาให้รอดตาย ได้แต่หวังว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจะได้รับการเยียวยาและได้รับการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บ้าง

3. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อวิถีชุมชนจากวิกฤติภัยแล้งอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

3.1 มีฝูงนกกระสา ต่างอพยพมาหากินสัตว์น้ำตามแหล่งน้ำที่ห้องขอดนับพันตัว อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

รูปที่ (ที่ 1) : อ่างเก็บน้ำห้วยเสนงแห่งขอดในรอบ 41 ปี พบนกกระสาฝูงใหญ่จับปลากินเพลิน

ที่มา: ออนไลน์, 2562

3.2 วิกฤติภัยแล้งส่งผลกระทบต่อสัตว์ต่าง ๆ ทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์มีปีก ฯลฯ ได้ล้มตาย สูญพันธุ์ สูญเสียความหลากหลายทางสายพันธุ์ของสัตว์ รวมถึงเกิดโรคภัยต่าง ๆ จากการขาดแคลนน้ำ

3.3 วิฤทธิภัยแล้งส่งผลกระทบต่อด้านอุทกวิทยา ทำให้ระดับน้ำและปริมาณน้ำลดลง รวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำก็ลดลงด้วย ความเค็มของน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนระดับน้ำในดินและใต้ผิวดินเปลี่ยนแปลง และทำให้คุณภาพของน้ำเปลี่ยนแปลง

3.4 วิฤทธิภัยแล้งส่งผลกระทบต่อเกิดการเกิดการกัดเซาะของดิน ทำให้ดินแตกระแหง ไม่ชุ่มน้ำ และเสี่ยงต่อการมีไฟฟ้าเพิ่มขึ้น

3.5 วิฤทธิภัยแล้งส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ ทำให้สภาพอากาศร้อนอบอ้าวยิ่งขึ้น เพราะดินขาดความชุ่มชื้นจากน้ำ

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อวิถีชุมชนจากวิฤทธิภัยแล้ง สรุปได้ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงสถานการณ์น้ำก่อนที่จะเข้าสู่สภาวะวิฤทธิ เพื่อให้ทุกคนได้เตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวได้ทันท่วงที

2. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการบริหารจัดการน้ำอย่างทั่วถึง เพียงพอกับความต้องการใช้ของประชาชน และมีความเป็นธรรมในทุกพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาวิฤทธิภัยแล้งและฝนทิ้งช่วงดังกล่าว

3. ควรมีการวางแผนการใช้น้ำไว้แต่เนิ่น ๆ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ควรออกประกาศหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ทุกครัวเรือน ได้เตรียมบ่อน้ำ โองน้ำ อ่าง หรือภาชนะสำหรับกักเก็บน้ำขนาดใหญ่รองรับน้ำฝนไว้ใช้ในยามขาดแคลนให้ได้มากที่สุด ทั้งในภาพรวมของครัวเรือนและชุมชน

4. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรเร่งสำรวจแหล่งน้ำใต้ดินที่มีคุณภาพ เพื่อขออนุญาตขุดเจาะนำน้ำใต้ดิน หรือน้ำบาดาลมาใช้ ในชีวิตประจำวันให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยเฉพาะหน่วยงานที่จำเป็นเร่งด่วน เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น

5. ควรมีการรณรงค์การประหยัดน้ำสำหรับการอุปโภคและบริโภคให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ รวมถึงรณรงค์การพลังไฟฟ้า และการรักษาสภาพแวดล้อมควบคู่ไปด้วย เช่น การลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะ การนำสิ่งของบางอย่างกลับมาใช้ซ้ำ การปลูกป่าต้นน้ำ การปลูกป่าชุมชน และการปลูกพืชผักที่ใช้น้ำน้อยทดแทนพืชผักที่ใช้น้ำมาก เป็นต้น

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมแก้ปัญหาระยะยาว เช่น การสร้างฝาย สร้างเขื่อน สร้างอ่างเก็บน้ำที่ได้มาตรฐานสามารถรองรับน้ำไว้ใช้ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการขุดลอกของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีพื้นที่รับน้ำได้มากขึ้น ตลอดจน

7. สำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอลงพื้นที่ เร่งสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรทราบถึงสาเหตุของภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น ที่ทำให้หน้าข้าวเสียหาย รวมถึงประชาสัมพันธ์แนวทางการรับมือและการแก้ปัญหาเร่งด่วน

8. จัดตั้งศูนย์ประสานและให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และเยียวยาผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนในพื้นที่ภัยพิบัติน้ำอย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2562). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564. ม.ป.ท.

เฉลิมชัย ศรีอ่อน. (2562). ยอมรับวิฤตของจริง! “รวม.เกษตรฯ” ลุยตรวจภัยแล้งสุรินทร์ พบ 2 อ่างฯ ใหญ่แห้งสนิท
นาข้าวสูญเสีย 4.3 แสนไร่. เข้าถึงเมื่อ (13 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก

(<https://mgronline.com/local/detail/9620000072869>.)

ข่าวสด. (2562). สุรินทร์วิฤตแล้งหนักในรอบ 41 ปี เหลือน้ำประทังชีวิตอีกแค่ 1 เดือน. เข้าถึงเมื่อ (15 สิงหาคม
2562). เข้าถึงได้จาก (https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_2717669.)

สมบัติ สมบูรณ์เทอดธนา. (2562). ภัยแล้งกระทบพื้นที่อีสานใต้’ สุรินทร์-บุรีรัมย์ธุรกิจเสียหายยับ. เข้าถึงเมื่อ (15
สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.prachachat.net/local-economy/news-360876>.)

- ทีนิวส์. (2562). ชวานาระทม. เข้าถึงเมื่อ (15 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก
(<https://www.tnews.co.th/region/470666/>.)
- โครงการชลประทานสุรินทร์ สำนักชลประทาน ที่ 8. (2562). โครงการการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวชลประทานห้วย
เสนง. <http://huaisanengcomputermoo2.blogspot.com/>.
- โพสต์ทูเดย์. (2562). อ่างเก็บน้ำห้วยเสนงแห่งขอติในรอบ 41 ปีพบนกกระสาฝูงใหญ่จับปลากินเพลิน. เข้าถึงเมื่อ (15
สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.posttoday.com/social/local/594844>.)
- ประวีณ ตัณฑประภา. (2562). วิกฤตแล้ง รพ.สุรินทร์ ประกาศมาตรการฉุกเฉิน. เข้าถึงเมื่อ (13 สิงหาคม 2562). เข้าถึง
ได้จาก (<https://www.komchadluek.net/news/breaking-news/383121>.)
- ธวัชชัย ขวนสมบุรณ์. (2562). 'ลุงตุ๋'สั่งกองทัพลงพื้นที่แก้อันแล้งสุรินทร์. เข้าถึงเมื่อ (13 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก
(<https://www.komchadluek.net/news/regional/383369>.)
- เฉลิมชัย ศรีอ่อน. (2562). ยอมรับวิกฤตของจริง! “รวมว.เกษตรฯ” ลุยตรวจภัยแล้งสุรินทร์ พบ 2 อ่างฯ ใหญ่แห่งสนท นา
ข้าวสูญ 4.3 แสนไร่ . เข้าถึงเมื่อ (13 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก
(<https://mgronline.com/local/detail/9620000072869>.)
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2562). ภัยแล้งหนัก ชัดชัดว่านาปีคาดมูลค่าความสูญเสียเกิดขึ้นแล้วไม่ต่ำกว่า 15,000 ล้านบาท. เข้าถึง
เมื่อ (13 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (https://www.khaosod.co.th/economics/news_2736453.)
- ทีนิวส์. (2562). ชวานาระทม. เข้าถึงเมื่อ (15 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก
(<https://www.tnews.co.th/region/470666/>.)
- โพสต์ทูเดย์. (2562). อ่างเก็บน้ำห้วยเสนงแห่งขอติในรอบ 41 ปีพบนกกระสาฝูงใหญ่จับปลากินเพลิน. เข้าถึงเมื่อ (15
สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.posttoday.com/social/local/594844>.)

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด

The Development of Scientific Problem Solving Ability and Analytical Thinking Ability for Grade 7 Students Using Problem-Based Learning with Mind-Mapping Technique

สอนจด วงศ์กาฬสินธุ์

สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : sornjod.isj@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด โดยให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป 2) พัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด โดยให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม สังกัดกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ประเภท 1) แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด จำนวน 12 เวลา 24 ชั่วโมง 2) เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (2) แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ (3) แบบบันทึกความคิดเห็นของนักเรียน (4) แบบทดสอบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ท้ายวงจร (5) แบบทดสอบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจร 3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ (2) แบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการคำนวณค่าร้อยละ (%) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า

- 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยเท่ากับ 45.00 คิดเป็นร้อยละ 75.00 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 2) นักเรียนมีคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยเท่ากับ 20.80 คิดเป็นร้อยละ 77.04 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์, การคิดวิเคราะห์, ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วม, เทคนิคแผนผังความคิด

Abstract

The objective of the present action research were 1) to develop grad 7 students' scientific problem solving ability by using problem-based learning with mind-mapping technique so that the students could make a mean achievement score of 70% or better in scientific problem solving ability and at least 70% of them passed the 70% criterion and 2) to develop grad 7 students' analytical thinking ability by using problem-based learning with mind-mapping technique so that the students could make a mean achievement score of 70% or better in analytical thinking ability and at least 70% of them passed the 70% criterion. The target group consisted of 15 grade 7 student in Samliam Municipal School, under the Khonkaen Municipality Khonkaen Province, during the first semester of the 2018 academic year. Research instruments included the 3 categories of 1) action research tool consisting of 6 lesson plans based on the problem-based learning with mind-mapping technique which took 24 instructional hours to finish, 2) reflection tool consisting of a teacher's teaching behavior observation form, about the learning activities, an end-of-spiral assessment form to assess the students' scientific problem solving ability and an end-of-spiral assessment form to assess the students' analytical thinking ability The collected quantitative data were analyzed through the application of basic statistics of arithmetic mean, standard deviation and percentage, while the qualitative data were analyzed by mean of content analysis

The findings:

- 1) The students made a mean achievement score of 45.00 or 75.00% of the full marks on scientific problem solving ability and 12 students or 80.00% of the group passed the 70% passing criterion which is higher than the previously prescribed criterion.
- 2) The students made a mean achievement score of 20.80 or 77.04% of the full marks on analytical thinking ability and 13 students or 86.67% of the group passed the 70% passing criterion which is higher than the previously prescribed criterion.

Keywords: Scientific Problem Solving, Analytical thinking, Problem-Based Learning, Mind-Mapping Technique

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมากหลากหลายเชื้อชาติ ย้ายข้าม

ประเทศ ข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมมาอาศัยอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกันและทำงานในสายอาชีพเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้นรวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) กระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การคิดแบบวิจารณ์ญาณ ฯลฯ รวมทั้งการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การอ่าน การเขียน ทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และการมีทักษะทางสังคม เพื่อให้มีความทัดเทียมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) จะเห็นได้จากแนวทางการพัฒนาในยุคศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทั้งนี้ ผลการประเมินของโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) ในปีพ.ศ. 2558 เป็นการประเมินที่เน้นด้านการคิดแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ เน้นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้จริงในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด พบว่า วิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานกลางเท่ากับ 493 คะแนน ในประเทศไทย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 421 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานกลาง มากกว่าครึ่งระดับ สะท้อนให้เห็นว่า เด็กไทยยังขาดทักษะในการคิดแก้ปัญหาและความคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นทักษะที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเร่งดำเนินการพัฒนาให้โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามสภาพปัญหาของผู้เรียนและโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยการบริหารจัดการการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ ได้ศึกษาค้นคว้าหลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น ประกอบกับผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม ปีการศึกษา 2560 พบว่าผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีผลทดสอบคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.28 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก เมื่อเทียบกับคะแนน 100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน), 2560)

ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้รูปแบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด มาใช้กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด เป็นโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกคิดโดยใช้สถานการณ์ปัญหากระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น อายากอยาลองลงมือปฏิบัติ ค้นหาคำตอบ เพื่อแก้ปัญหาและคิดวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งเชื่อมโยงไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งคาดว่าจะสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด โดยให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

2. เพื่อพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด โดยให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ต่อไปได้

2. ครูได้แนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์

3. สถานศึกษาได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิธีการศึกษา

1.กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จากจำนวนทั้งหมด 4 ห้อง โรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัด กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) โดยมีวิธีการคัดเลือก คือ ผู้วิจัยทำการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ซึ่งพบว่า ผู้เรียนขาดทักษะในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์จำเป็นต้องพัฒนาได้

2. รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research)ในชั้นเรียนตามแนวคิด Kemmis and McTaggart (1992) โดยผู้ดำเนินการวิจัยตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติ PAOR ประกอบด้วย 1) ขั้นวางแผน(Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ(Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์(Observation)และ4) ขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ(Reflection) ตลอดจนการปรับแผน กรอบลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง บรรยากาศ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด จำนวน 12 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 12 ชั่วโมง

3.2 เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

2) แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้

3) แบบบันทึกความคิดเห็นของนักเรียน

4) แบบทดสอบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ท้ายวงจร

5) แบบทดสอบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ที่ท้าทายจริง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ
- 2) แบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัย 30 ข้อ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการวงจรรวมทั้ง 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 นำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ที่ท้าทายจริง นำไปประเมินนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตลอดการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรร โดยนำคะแนนของแต่ละวงจรรไปคำนวณหาค่าร้อยละ เพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งทำการรวบรวมคะแนนจนครบทั้ง 3 วงจรร

ขั้นที่ 3 นำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์จำนวน 5 ข้อและแบบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์จำนวน 3 ข้อ ไปทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วงจรร นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปคำนวณค่าร้อยละ เพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ฉบับที่ข้อมูลสิ่งที่สังเกตได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด ในชั่วโมงต่างๆจนครบทั้ง 3 วงจรร

ขั้นที่ 5 นำแบบบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด บันทึกข้อมูลที่ได้จากการบันทึกความคิดเห็นและการสัมภาษณ์ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังทางความคิด ในชั่วโมงต่างๆ จนครบทั้ง 3 วงจรร

ในการเก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า(Triangulation) โดยเก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดการสอนในแต่ละครั้งแล้วนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ถัดไป ซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และนักเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย(\bar{X})ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และการคำนวณค่าร้อยละ(%)เพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ใช้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อบกพร่อง ปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไขและปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในการดำเนินการครั้งต่อไป

ผลการศึกษา

จากการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยตามลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ 6 แผนการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง จากนั้นทำการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าคำนวณร้อยละ(%) เพื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การผ่านร้อยละ 70 และเกณฑ์จำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุดทั้ง 12 ชั่วโมงตามวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เพื่อวัดและประเมินผลการวิจัยว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงผลของพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

- แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 ข้อ โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ปรากฏดังนี้ตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ(%)	ผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์			
				ผ่าน		ไม่ผ่าน	
				(คน)	%	(คน)	%
15	60	45.00	75.00	12	80.00	3	20.00

จากตารางที่ 25 ผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน มีคะแนนเต็ม 60 คะแนน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 45.00 คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เป็นรายด้านปรากฏผลดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ผลคะแนนเฉลี่ย(\bar{X})จากการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้านของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ (%)	ผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์			
				ผ่าน		ไม่ผ่าน	
				(คน)	ร้อยละ	(คน)	ร้อยละ
ด้านการระบุปัญหา	15	11.67	77.80	12	80.00	3	20.00
ด้านการวิเคราะห์ปัญหา	15	11.47	76.47	12	80.00	3	20.00

ด้านการกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา	15	11.07	73.80	11	73.33	4	26.67
ด้านการตรวจสอบปัญหา	15	10.80	72.00	11	73.33	4	26.67

จากตารางที่ 26 พบว่า คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) จากการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านระบุปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 11.67 รองลงมาคือ ด้านการวิเคราะห์ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 11.47 ด้านการกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 11.07 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 10.80 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุดทั้ง 12 ชั่วโมงตามวงจรปฏิบัติการที่ 1-3 แล้วผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์เพื่อวัดและประเมินผลการวิจัยว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงผลของพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

- แบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ จำนวน 5 ข้อ โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ปรากฏดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ผลการทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ (%)	ผลการทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์			
				ผ่าน		ไม่ผ่าน	
				(คน)	ร้อยละ	(คน)	ร้อยละ
15	30	20.80	77.04	13	86.67	2	13.33

จากตารางที่ 27 ผลการทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน มีคะแนนเต็ม 30 คะแนน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.80 คิดเป็นร้อยละ 77.04 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาความสามารถการคิดวิเคราะห์เป็นรายด้านปรากฏผลดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ผลคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) จากการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้านของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ความสามารถการคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ (%)	ผลการทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์			
				ผ่าน		ไม่ผ่าน	
				(คน)	ร้อยละ	(คน)	ร้อยละ
วิเคราะห์ความสำคัญ	10	7.40	82.22	13	86.67	2	13.33
วิเคราะห์ความสัมพันธ์	10	6.80	75.56	11	73.33	4	22.67
วิเคราะห์เชิงหลักการ	10	6.60	73.33	11	73.33	4	26.67

จากตารางที่ 28 พบว่า คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) จากการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิเคราะห์ความสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 7.40 คิดเป็นร้อยละ 82.22 รองลงมาคือ ด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 6.80 คิดเป็นร้อยละ 75.56 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิเคราะห์เชิงหลักการ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 6.60 คิดเป็นร้อยละ 73.33 ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ซึ่งจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการและผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด

ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Michele (2014) ซึ่งได้ออกแบบการเรียนรู้แบบ Problem – based learning (PBL) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education โดยการศึกษาให้นักเรียนเป็นรายกรณี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถบูรณาการความรู้ได้หลากหลายสาขาวิชาจัดทำและออกแบบเป็นโครงการ สามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น จากการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้และบูรณาการความรู้จากสาขาวิชาต่างๆ มาแก้ไขปัญหาคือเป็นขั้นตอนจนกลายเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ความสามารถวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด

ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจกาญจน์ ไสละม้าย (2558) ได้ศึกษาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องอาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา มีคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากแบบสังเกตพฤติกรรม พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องอาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา มีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวข้างต้น แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความสามารถการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ข้อที่ 2 ที่มุ่งเน้นให้เกิดกับผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม และ ข้อที่ 3 คือมุ่งเน้นให้เกิดกับผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผลคุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม

บทสรุป

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยเท่ากับ 45.00 คิดเป็นร้อยละ 75.00 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการระบุปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 11.67 รองลงมา คือ ด้านวิเคราะห์ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 11.47 ด้านการกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 11.07 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 10.80 ตามลำดับ

2. นักเรียนมีคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยเท่ากับ 20.80 คิดเป็นร้อยละ 77.04 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 7.40 คิดเป็นร้อยละ 82.22 รองลงมา คือ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 6.80 คิดเป็นร้อยละ 75.56 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์หลักการ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 6.60 คิดเป็นร้อยละ 73.33 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัย อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาหรือมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการสอนซีก้านร่วมกับเทคนิคพยากรณ์ไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่พบจากการวิจัย

1) การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม เพราะฉะนั้นในการแบ่งกลุ่ม ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ ครูควรดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้คำปรึกษาดังนั้น ควรให้นักเรียนได้ เปลี่ยนกลุ่มทุกครั้งที่ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีการสลับเปลี่ยนหน้าที่กันภายในกลุ่ม รวมทั้งผู้เสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้การเป็นผู้นำผู้ตามและเป็นการส่งเสริมความกล้าในการแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่มเพื่อนและชุมชนต่อไป

2) การนำการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด มาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยควรชี้แนะแนวทางและให้เวลาในการทำกิจกรรมพอสมควรและครูไม่ควรรีบสรุปบทเรียนเร็วเกินไป ซึ่งเป็นการสกัดกั้นความคิดของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นในระหว่าง ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

3) การนำเสนอผลงาน การอภิปรายของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ดังนั้นผู้วิจัยควรให้การเสริมแรง กระตุ้นให้นักเรียนให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น มีการนำเสนอและการตอบคำถามอย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การคิดแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่น่าสนใจและสามารถเชื่อมโยงไปยังทักษะด้านอื่นๆ หรือความสามารถในด้านอื่นๆ ได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแปรต่างๆ เช่น ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดอย่างมีเหตุผล การใช้เหตุผล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2) การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยยังอยู่ในวงแคบ เพราะโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยมเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีบริบทอยู่ในเขตชุมชนเมือง ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ระหว่างนักเรียนในเขตเมืองและเขตชนบท เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. เข้าถึงเมื่อ (19 เมษายน 2561). เข้าถึงได้จาก (http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38880&Key=news_research)
- กาญจนา คุณารักษ์. (2527). หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัตติยา ขุนสูงเนิน. (2555). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ไฟฟ้าเคมี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฉันท ธาตุทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตรหลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลิ้นเพชร.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คิวพี.
- ฐานีย์ อัยวรรณ. (2555). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5Es). วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐกมล ช่อสลิต. (2555). ผลการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2525). ชุดส่งเสริมสำหรับครูวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- เทือน ทองแก้ว. (2546). หลักสูตรและการสอนยุคใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารวิชาการ. ปีที่ 6. ฉบับที่ 2. หน้า 52-23.
- ธวัชชัย ชัยจรฉายากุล. (2551). หลักการและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร. ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยาวិธีการสอน หน่วยที่ 1. หน้า 30 - 75. นนทบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นรมน พุ่มชุมพล. (2554). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พีชคณิตของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 46 โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (INQUIRY CYCLE). วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). ผลการประเมินของโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ

(Programme for International Student Assessment: PISA). วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน). (2560). ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET). วิทยานิพนธ์หลักสูตร

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ

2558. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of English Vocabulary Learning Ability Using Project Work of Prathomsuksa 5 Students

ธิดารัตน์ สุโพธิ์นอก*¹ และรพีพร สร้อยน้ำ²

สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : thicha.charm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 46 คน เลือกโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ และแบบวัดเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน การดำเนิน การทดลองใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 48 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว และการทดสอบแบบที่ไม่อิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์เฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 21.34 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.49 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 55.52 คิดเป็นร้อยละ 79.31 จะเห็นได้ว่าคะแนนความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2) นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ การสอนแบบโครงงาน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the English vocabulary learning ability before and after using project work of students and to study the students' attitude towards teaching English vocabulary using project work of English vocabulary learning ability.

The sample consisted of 46 Prathomsuksa 5 students at Anubanudonthani School, under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1, in the first semester of the academic year 2018. The research was a one group pretest-posttest design. The research instruments were lesson plans, an English vocabulary learning ability test and an attitude questionnaire. The experiment lasted twelve weeks, 4 hours a week, or 48 hours for all. The mean, percentage, standard deviation and t- test for dependent samples were employed to analyze data. The findings of this research were as follows:

1. The students' pretest and posttest scores on English vocabulary learning ability were 21.34 or 30.49 % and 55.52 or 79.31% respectively. The mean score on the posttest was higher than 70% and higher than that of the pretest.
2. The students' attitude towards teaching English vocabulary using project work were at a very good level.

Keywords: English vocabulary learning ability, project work, Prathomsuksa 5 students

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2551: 2) ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกทักษะภาษาทั้ง 4 ทักษะให้มากที่สุด ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งการจัดการเรียน และกิจกรรมต้องหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้องภาษาในการพึ่งพาตนเองในชีวิตประจำวันและยังสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ทำให้การสอนภาษาอังกฤษ ไม่บรรลุผล คือ นักเรียนยังขาด ความรู้ด้านคำศัพท์ เพราะคำศัพท์เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเป็นอันดับแรก เพื่อพัฒนาไปสู่ ความสามารถทางทักษะภาษาด้านอื่นๆ และปัญหาอีกประการหนึ่งของการเรียนภาษาอังกฤษที่ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจเรื่องราว เนื่องจากไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในข้อความหรือในบริบท เข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์น้อยและไม่สามารถ ประยุกต์ใช้คำศัพท์ในการติดต่อสื่อสาร วอลเลซ (Wallace, 2007: 192) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้คำศัพท์และการสร้างองค์ ความรู้คำศัพท์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศ เนื่องจากผู้เรียนที่มีความรู้คำศัพท์ในวงกว้างจะ สามารถสื่อสารและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ที่มีความรู้คำศัพท์น้อย คำศัพท์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้อง เรียนรู้และเพิ่มพูนเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และธูปทอง กว่างสวัสดิ์ (2558: 3) ได้กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ผู้เรียนต้องรู้ คือ คำศัพท์ ถ้าปราศจากคำศัพท์ก็ไม่มีโอกาสออกเสียงและไม่มีวากยสัมพันธ์ ซึ่งครูต้องสอนและช่วยให้ผู้เรียนรู้คำศัพท์เพื่อที่เป็น พื้นฐานสู่การเรียนรู้ภาษาในระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้น การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นองค์ประกอบ พื้นฐานที่ช่วยสื่อสารให้เข้าใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้คำศัพท์ภาษานั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์เช่นเดียวกับการเรียนรู้ทักษะอื่น

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนอนุบาลอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คะแนนการสอบในรายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ดังจะเห็นได้จากรายงานแผนการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนอนุบาลอุดรธานี (2560: 6) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60.12 โดยเฉพาะผลการเรียนในด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 42.07 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์คือร้อยละ 70 จากผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนมีปัญหาในด้านการขาดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และจากการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอน นักเรียนส่วนใหญ่รู้ จดจำความรู้ด้านคำศัพท์ได้น้อย ไม่สามารถเชื่อมโยงคำศัพท์กับความหมายที่ปรากฏในประโยคหรือบทอ่าน หรือนำความรู้ของคำศัพท์ไปใช้ให้ตรงกับบริบทของเนื้อหา ทำให้มีผลต่อเนื่องในระยะยาวของผู้เรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

การพัฒนาการเรียนรู้อำนาจภาษาต่างประเทศ พบว่า การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงงานเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งกิจกรรมโครงงานเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเอง จนนำไปสู่การเรียนรู้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่ง ไฮเนส (Haines, 2002: 1) กล่าวว่า โครงงานจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำภาษาและทักษะที่มีมาใช้ในบริบทที่ค่อนข้างเป็นธรรมชาติซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการสอนดังกล่าวน่าจะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาว่า นักเรียนที่เรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน จะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ และนักเรียนจะมีเจตคติต่อ การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานอยู่ในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนคำศัพท์โดยใช้การสอนแบบโครงงานมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 11 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 530 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 46 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

2.2.2 เจตคติต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ เนื้อหาจากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง เวลาเรียนทั้งหมด 48 ชั่วโมง ได้แก่ My School, Sports, Big Family, My Friends, My hobby, Health Eating, Weather and Seasons, Animals, My Beloved Country, Tourist Attractions in Udon Thani Province, Vehicles and Transportation และ A Party

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้เวลา 12 สัปดาห์ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง เวลาเรียนทั้งหมด 48 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานมีทั้งหมด 12 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 48 ชั่วโมง ซึ่งได้ผ่านการตรวจแก้ไข ทดลองใช้ และปรับปรุงแล้ว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกแผน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน ซึ่งแบบทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 วัดความสามารถการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ในการทดสอบการออกเสียงคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนน เท่ากับ 0.92 ตอนที่ 2 วัดความสามารถด้านความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.34-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.84 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด เท่ากับ 0.83

3. แบบวัดเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานจำนวน 20 ข้อ ข้อละ 5 ระดับความคิดเห็น มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มีรายละเอียดดังนี้

1 ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนดำเนินการทดลอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ 1) ตอนที่ 1 วัดความสามารถการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ทดสอบการออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นรายบุคคล จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน 2) ตอนที่ 2 วัดความสามารถด้านความรู้คำศัพท์เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง แล้วบันทึกคะแนนไว้เปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบหลังเรียน

2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง ใช้เวลา 48 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. ขั้นสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นขั้นเตรียมคำศัพท์ใหม่ โดย 1) ครูเปิดวิดีโอ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนให้นักเรียนดู 2) ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาในวิดีโอที่ได้ดู 3) ครูถามนักเรียนว่ารู้จักคำศัพท์อะไรบ้างที่พบในวิดีโอ ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปรากฏและได้ยินจากวิดีโอ และให้นักเรียนช่วยกันเขียนคำศัพท์เหล่านั้นลงบนกระดาน 4) ครูสอนคำศัพท์เหล่านั้นโดยให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมาย หลังจากนั้นให้นักเรียนฝึกออกเสียงคำศัพท์ตามครู

ขั้นที่ 2. ขั้นกระตุ้นให้เกิดความสนใจ เป็นขั้นอธิบายคำศัพท์ซ้ำ โดยให้นักเรียนเขียนอธิบายคำศัพท์ใหม่ด้วยภาษาของนักเรียนหรือวาดภาพแทนความหมายคำศัพท์นั้น ในใบงานที่ 1 ที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 3. ขั้นเลือกหัวข้อ เป็นขั้นสร้างความหมายแทนคำศัพท์ในรูปแบบอื่น โดย 1) ครูเปิดวิดีโอให้นักเรียนดูซ้ำ และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสังเคราะห์ข้อมูลคำศัพท์จากวิดีโอ หลังจากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันนำคำศัพท์มาจัดในรูปแบบผังกราฟฟิกบนกระดาน 2) นักเรียนจับบันทึกผังกราฟฟิกคำศัพท์ลงในสมุด 3) นักเรียนช่วยกันกำหนดชื่อโครงการจากคำศัพท์ที่ได้ดูจากวิดีโอและผังกราฟฟิกคำศัพท์

ขั้นที่ 4. ขั้นสร้างโครงร่างของโครงการ เป็นขั้นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5 คน ความสะดวกสบาย (เก่ง ปานกลาง อ่อน) และให้นักเรียนทำกิจกรรมในใบงานที่ครูแจกให้ ดังนี้ 1) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 2 ฝึกการออกเสียง การสะกดคำ และการบอกความหมายของคำศัพท์ 2) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 3 ฝึกการบอกความสัมพันธ์ของคำศัพท์ในขอบข่ายความหมาย (Synonyms, Hyponyms) 3) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 4 ฝึกการใช้คำศัพท์ตามหลักไวยากรณ์ในสถานการณ์ 4) ครูเฉลยใบงานที่ 2 ใบงานที่ 3 และใบงานที่ 4 และ 5) นักเรียนแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม และช่วยกันร่างการทำโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา รูปแบบ ขั้นตอน และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการนำเสนอในใบงานที่ 5 ที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 5. ขั้นลงมือปฏิบัติตามหัวข้อเรื่อง เป็นขั้นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำโครงการตามใบงานที่ 5

ขั้นที่ 6. ขั้นรายงานผลการปฏิบัติงานสู่ชั้นเรียน เป็นขั้นอภิปรายคำศัพท์ โดย 1) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำโครงการหน้าชั้นเรียน และ 2) นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำศัพท์ที่ปรากฏในโครงการของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 7. ขั้นกระบวนการย้อนกลับ เป็นขั้นนำคำศัพท์ไปเล่นเกม โดย 1) ครูให้ข้อมูลย้อนกลับและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการของแต่ละกลุ่มที่นำเสนอ 2) นักเรียนเล่นเกม เกี่ยวกับความรู้คำศัพท์ที่เรียนไปแล้ว 3) นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยประจำบทเรียน (Quiz) เกี่ยวกับความรู้คำศัพท์ที่ครูแจกให้ หลังจากนั้นครูเฉลยแบบทดสอบย่อย (Quiz) โดยให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ และ 4) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน

3. หลังจากดำเนินการสอนครบตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ 1) ตอนที่ 1 วัดความสามารถการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ทดสอบการออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นรายบุคคล จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน 2) ตอนที่ 2 วัดความสามารถด้านความรู้คำศัพท์ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4. วัดเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอบถามแบบโครงการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครบ 12 แผนแล้ว

5. ตรวจให้คะแนนแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลคะแนนจากแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลคะแนนทดสอบวัดหาค่าเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for dependent samples)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลผลตามเกณฑ์การแปลผลการวัดเจตคติ

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนเรียน และหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน ก่อนเรียน และหลัง พบว่า ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 21.34 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.49 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 55.52 คิดเป็นร้อยละ 79.31 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าหลังจากนักเรียนได้รับการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของเจตคติโดยรวมเท่ากับ 4.56 แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

การอภิปรายผล

ผลการศึกษามีอภิปรายผลเป็นประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 1.1 ผลการศึกษาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้สอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผลการทดลองในครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์เฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 21.34 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.49 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 55.52 คิดเป็นร้อยละ 79.31 จะเห็นได้ว่าคะแนนความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 หลังจากทีนักเรียนได้รับการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานแล้ว นอกจากจะทำให้ นักเรียนได้รู้ความหมายของคำศัพท์ ยังสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาความสามารถทางภาษาด้วยการปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เหมือนจริง นอกจากนี้การสอนแบบโครงงานยังส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจด้วยตนเองและยอมรับ

ความคิดเห็นของผู้อื่น คิด แก้ปัญหา และรับผิดชอบการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง ดังที่ คอร์ด (Cord, 1995 : 18) ให้ ความหมายว่า โครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการเรียนอันเกิดจาก การศึกษาค้นคว้า การแก้ปัญหา การรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอผลงาน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดและมีทักษะ ในการเรียนรู้โครงการ การวัดผลตามสภาพจริง และการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ ความ สนใจ และสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน

1.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการของ นักเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจมาจากสาเหตุต่อไปนี้

ประการแรก การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการสามารถช่วยพัฒนาความสามารถ ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ดี นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษจาก การปฏิบัติจริง การค้นคว้า ข้อมูลโดยผ่านกระบวนการทำโครงการ การนำเสนอโครงการ และการตอบคำถามเกี่ยวกับโครงการ มีกระบวนการคิดอย่าง เป็นระบบและมีทักษะกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับไฮเนส (Haines, 2002: 2) ที่กล่าวว่า โครงการเปิด โอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้อย่าง เท่าเทียมกัน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง และคล่องแคล่วได้ ประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการทำโครงการ คือ ได้สัมผัสจริง โครงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เรื่องที่เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริง และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนต้องใช้และปรับสิ่งที่รู้มาใช้

ประการที่สอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการมีขั้นตอน ในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์อย่างต่อเนื่อง ผลการปฏิบัติงานที่มีการวางแผนเป็นขั้นตอนอย่าง ชัดเจนและต่อเนื่องตามแนวการสอนแบบโครงการนี้ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้นำไปสู่ การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนและทำให้ได้ลำดับขั้นตอนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการอย่าง เป็นระบบ ซึ่งส่งผลทำให้คะแนนการทดสอบของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตตกานต์ พรหมประเสริฐ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ การเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมโครงการบนฐานประสบการณ์ เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมโครงการบนฐานประสบการณ์ โดยรวมมีคะแนน สูงกว่าก่อนการปฏิบัติกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการปฏิบัติกิจกรรมโครงการบนฐานประสบการณ์อยู่ในระดับสูง

2. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการ จากการวิจัยพบว่า เจตคติ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการเป็นการสอน ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ รวมทั้ง การทำงานกลุ่มช่วยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ทำให้นักเรียนรู้สึก ผ่อนคลาย สนุกสนานและไม่ตึงเครียด นักเรียน สามารถสกดคำศัพท์ บอกความหมายคำศัพท์และจำคำศัพท์ ที่ได้เรียนไปแล้วได้และมีความคงทนยิ่งขึ้น สามารถนำคำศัพท์ ไปใช้สร้างประโยคต่างๆ ได้ ดังนั้นจึงส่งผลนักเรียนที่ได้รับ การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการ มีเจต คติที่ดีต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีวรรณ ธรรมแสง (2555) ที่ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มี การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบโครงการ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านโนนทันจำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยวิธีการ สอนภาษาอังกฤษแบบโครงการมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยวิธีสอนแบบโครงงานพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า การที่นักเรียนมีเจตคติระดับมาก ต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การ
สอนแบบโครงงาน จะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ดี ซึ่งทำให้นักเรียน
เกิดความชอบและสนุกสนานต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จใน การเรียนภาษาอังกฤษ

บทสรุป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปจากการศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดย
ใช้การสอนแบบโครงงานก่อนเรียนและหลังเรียน คะแนนจากแบบวัดเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอน
แบบโครงงาน เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษจากคะแนนหลังเรียนและหลังเรียน 2 สัปดาห์ ซึ่ง
สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน คะแนนเฉลี่ย
ก่อนเรียนเท่ากับ 21.34 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.49 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 55.52 คิดเป็นร้อยละ
79.31 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าความสามารถในการ
เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานในระดับดีมาก

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จิตตกานต์ พรหมประเสริฐ. (2557). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
ที่ 5 ด้วยกิจกรรมโครงงานบนฐานประสบการณ์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ฉวีวรรณ ธรรมแสง. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ฝ่ายวิชาการโรงเรียนอนุบาลอุดรธานี. (2560). รายงานแผนการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2560. อุดรธานี : โรงเรียน
อนุบาลอุดรธานี.

Cross, D. (1995). A Practical Handbook of Language Teaching. London : Phoenix ELT.

Haines, Simon. (2002). โครงงานภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

Wallace, C. (2007). Vocabulary : The Key to Teaching English Language Learners to Read. Reading
Improvement. Vol. 4. No. 4. หน้า 89-192. Retrieved 2nd Febuary, 2019. from
www.questia.com.

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการ สอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 The Development of English Reading Comprehension Ability Using Plan and Infographic Strategy of Mathayomsuksa 3 Students

ประภัทรสร เอี่ยมเวียง¹ และรพีพร สร้อยน้ำ²

นักศึกษาลัทธิศาสตร์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : bbookyul@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 33 คน โรงเรียนกุดตุ้มพิทยาคม ตำบลกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และแบบวัดเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว และการทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ จากผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.33 คิดเป็นร้อยละ 40.83 และหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 30.79 คิดเป็นร้อยละ 76.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN อินโฟกราฟิก

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the students' English reading comprehension ability using PLAN and infographic strategy of Matthayomsuksa 3 students before and after the instruction, and to study the students' attitude towards teaching English reading comprehension ability using PLAN and infographic strategy. The sample consisted of 33 students who studied in Matthayomsuksa 3 of Kuddupittayakom School, Nongbualamphu province, using cluster random sampling. The design of this research was a one group pretest- posttest design. The research instruments were 12 lesson plans, an

English reading comprehension test, and an attitude questionnaire. The experiment lasted 12 weeks, 3 hours a week or 36 hours for all. The mean, percentage, standard deviation, one sample t-test and t-test for Dependent Samples were employed for data analysis. The findings were as follows 1) The students pretest and posttest mean scores of English reading comprehension ability were 16.33 or 40.83 percent and 30.79 or 76.97 percent respectively. The student's posttest mean score was higher than the criteria of 70 percent and significantly higher than that of the pretest at the .01 level; and 2) the students' attitude towards teaching English reading comprehension using PLAN and infographic strategy was at a good Level

Keywords: English Reading Comprehension Ability, Infographic, PLAN Strategy

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ได้รับการยอมรับกันทั่วโลกและใช้สื่อสารอย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือและสื่อกลางสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และทุกทักษะทางภาษาจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อรับและสื่อสารได้อย่างถูกต้อง การอ่าน เป็นทักษะการรับสารที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากการอ่านเป็นกระบวนการในการค้นหาเพื่อแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อื่นๆ เป็นการรวบรวมข้อมูล การตีความหมาย ไปจนการประเมินความคิดของผู้เขียนที่ต้องการสื่อ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ดังที่ Eskey (1988) กล่าวว่า ผู้อ่านที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ มักจะประสบปัญหาการอ่านที่ไม่เข้าใจ เพราะไม่มีความหมายของคำศัพท์ จึงไม่สามารถตีความบทอ่านได้ ผู้อ่านที่ดีจะต้องสามารถตีความจากคำศัพท์และสามารถคาดเดาบทอ่านจากคำศัพท์ในเนื้อเรื่องได้ อีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาการอ่านภาษาอังกฤษอาจเกิดจากผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนการอ่านที่ถูกต้อง จึงขาดทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจ วิธีการอ่านที่ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้เท่าที่ควร

จากการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (วิชาภาษาอังกฤษ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุดชุมพวายคณ ครูผู้สอนได้สังเกตนักเรียนขณะจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษและพบปัญหาคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่าน ไม่สามารถจับใจความสำคัญและสรุปเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนไม่มีแรงจูงใจในเรื่องที่อ่าน เนื้อหาของบทอ่านยากเกินไป นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ไม่เพียงพอ และไม่สามารถแปลประโยคและไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อเรื่องที่ต่อเนื่องกันได้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งในปีการศึกษา 2561 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 57.43 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเฉลี่ยร้อยละ 37.81 (โรงเรียนกุดชุมพวายคณ, 2561) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.76 และปีการศึกษา 2561 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.97 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับชาติ จากการวิเคราะห์ พบว่า คะแนนในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร การจับใจความสำคัญแก่นสาระ หัวข้อเรื่อง การวิเคราะห์

เรื่อง ข่าวด่วน เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าสาระอื่น (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2561)

กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN (Predict, Locate, Add, and Note) เป็นกลวิธีการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและเหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นกลวิธีที่เชื่อมโยงกับความรู้อื่น ใช้คำถามเพื่อค้นหาข้อมูล เพิ่มเติมข้อมูลและสรุปความ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้น P (Predict) คือ ขั้นตอนการคาดการณ์ การทำนายเนื้อเรื่อง ผู้เรียนจะคาดการณ์ทำนายจากส่วนสำคัญต่างๆที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัด เช่น หัวข้อเรื่อง รูปภาพ ตัวเลข วลี สำนวนและนำข้อมูลที่ได้อ่านมาสร้างเป็นแผนผังแนวคิดเบื้องต้น ขั้น L (Locate) คือ ขั้นการค้นหาข้อมูลหรือระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่รู้จักในเนื้อเรื่องที่อ่าน ผู้เรียนจะทำเครื่องหมายเป็นสัญลักษณ์ว่ารู้จักข้อมูลนั้นหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อมูลที่นักเรียนรู้จักและเครื่องหมาย ? เพื่อแสดงถึงข้อมูลที่ยังไม่รู้หรือไม่แน่ใจ ขั้น A (Add) คือ ขั้นการเพิ่มเติมข้อมูล ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องเพื่อหาและนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านมายืนยันข้อมูลเดิมที่รู้แล้ว และเพิ่มเติมข้อมูลใหม่ในส่วนของคุณสมบัติที่ไม่รู้หรือไม่แน่ใจ ขั้น N (Note) ขั้นการจดบันทึก เป็นการจดบันทึกข้อมูลจากเนื้อเรื่องที่อ่าน มาเรียบเรียงข้อมูลพร้อมทั้งทำความเข้าใจใหม่และนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเอง (Caverly, Mandeville and Nicholson, 1995) และนอกจากนี้การใช้อินโฟกราฟิก (Infographic) ซึ่งเป็นการนำเอาข้อมูลหรือข้อความที่มีความซับซ้อนมาอธิบายในรูปแบบของสารสนเทศ เช่น รูปภาพ แผนผัง แผนที่ กราฟ ตาราง และสัญลักษณ์อื่นๆ หรือเรียกได้ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างข้อมูล (Information) และกราฟิก (Graphic) เพื่อดึงดูดความสนใจสามารถรับรู้ข้อมูลสรุปและกระชับ การนำอินโฟกราฟิกมาใช้ในกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนและช่วยจัดระบบข้อมูลเรียบเรียงความคิด เพื่อนำข้อมูลถ่ายทอดองค์ความรู้ และใช้สื่อสารให้เกิดความเข้าใจ ทั้งยังช่วยในการสร้างการจดจำได้เป็นอย่างดี (ธรรมรัตน์, 2558)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนให้สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ และนักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก มีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก คือ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้รูปแบบขั้นตอนกลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN ตามแนวคิดของ เคเวอร์ลี, แมนเดวิลล์ และนิโคลสัน (Caverly, Mandeville & Nicholson, 1995 : 190-199) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการคาดการณ์ล่วงหน้า (Predict) ขั้นการระบุข้อมูล (Locate) ขั้นการเพิ่มเติมข้อมูล (Add) และขั้นการจดบันทึก (Note) นำมาบูรณาการโดยแทรกอินโฟกราฟิกในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนการอ่าน (Pre-reading Stage)

1.1 ขั้น P (Predict) ขั้นการคาดการณ์ล่วงหน้า

1.1.1 ครูให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องที่จะได้อ่านและสนทนา และครูซักถามนักเรียนว่ารู้ข้อมูลอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะได้อ่าน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่นักเรียนบอกบนกระดาน

1.1.2 ครูแจกบทอ่านให้นักเรียนช่วยกันสังเกตเนื้อเรื่องจากหัวข้อเรื่อง ส่วนสำคัญในเนื้อเรื่อง เช่น หัวข้อย่อย บทนำ ตัวหนังสือหนา หรือบทสรุป และให้นักเรียนช่วยกันบอกว่าในเนื้อเรื่องน่าเกี่ยวกับอะไร

1.1.3 ครูบอกหัวข้อกับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน พร้อมทั้งสอนคำศัพท์ โดยครูใช้บัตรภาพและบัตรคำศัพท์ จากนั้นให้นักเรียนคาดเดาความหมายของคำศัพท์นั้น

1.1.4 ครูสอนโครงสร้างประโยคจากเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน โดยครูอธิบายและเขียนบนกระดาน

2. ขั้นระหว่างการอ่าน (While-reading Stage)

2.1 ขั้น L (Locate) การระบุข้อมูล

2.1.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน โดยละความสามารถและนักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านบทอ่าน 1 รอบ

2.1.2 ครูแจกใบงานที่ 1 (ระบุข้อมูล) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตรวจสอบความรู้เดิม โดยเขียนเครื่องหมาย (/) เกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนรู้อยู่แล้วและเขียนเครื่องหมาย (?) เกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนยังไม่รู้หรือไม่แน่ใจ

2.1.3 ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับใบงานที่ 1 (ระบุข้อมูล) โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบอกข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นว่ากลุ่มตนเองได้ทำเครื่องหมาย (/) และ (?) ในข้อใดบ้าง

2.1.4 ครูและนักเรียนร่วมกันอธิบายเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนว่าตรงกันหรือไม่

2.2 ขั้น A (Add) การเพิ่มเติมข้อมูล

2.2.1 ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อเรื่องโดยรวมและอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

2.2.2 นักเรียนค้นหาข้อมูล รูปภาพ ข้อความ แผนภูมิ หรือสัญลักษณ์ต่างๆที่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง โดยนักเรียนสามารถสืบค้นได้จากอินเทอร์เน็ต

3. ขั้นหลังการอ่าน (Post-reading Stage)

3.1 ขั้น N (Note) การจดบันทึก

3.1.1 ครูแจกใบงานที่ 2 (สรุปเนื้อหา) โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันรวบรวมรายละเอียดของเนื้อหาทั้งหมดจากทั้ง 3 ขั้นตอน พร้อมจดบันทึกรายละเอียดของเนื้อหาทั้งหมดลงใบงานที่ 2

3.1.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำอินโฟกราฟิก โดยเริ่มจากการเรียงลำดับความสำคัญหรือส่วนสำคัญของเนื้อเรื่อง รวบรวมรายละเอียดทั้งหมดที่นักเรียนได้จากทำใบงานและการสืบค้น

3.1.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนออินโฟกราฟิกหน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของอินโฟกราฟิกที่นักเรียนจัดทำขึ้น เพื่อเป็นการทบทวนความเข้าใจ

3.1.4 ครูแจกแบบฝึกหัดท้ายบทเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน ให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อเรื่อง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัชรกร ศิริคริสตธรรม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้กลวิธีการเรียนแบบ PLAN กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียน พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธีการเรียนแบบ PLAN มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธีการเรียนแบบ พี แอล เอ เอ็น มีคะแนนความสามารถในการเขียนย่อความเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สินีนาง อ่อนเอื้อน (2558) ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN อยู่ในระดับดี

ปานิสรา และกอบสุข (2560) ได้ทำการทดลองผลการใช้อินโฟกราฟิกร่วมกับกระบวนการเรียนแบบสืบเสาะที่มีต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยอินโฟกราฟิก (Infographics) ร่วมกับกระบวนการเรียนแบบสืบเสาะที่มีต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการใช้อินโฟกราฟิก (Infographics) ร่วมกับกระบวนการเรียนแบบสืบเสาะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่ากระบวนการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนจากการใช้อินโฟกราฟิก (Infographics) ร่วมกับกระบวนการเรียนแบบสืบเสาะที่มีต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ปานวาด อวยพร (2560) ได้ทำการทดลองการใช้อินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ว กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน 30 คน พบว่า 1) อินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ว กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.48, SD = 0.50$) 2) การเปรียบเทียบด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยอินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ว พบว่า ความคิดสร้างสรรค์โดยรวมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 118 คน โรงเรียนกุดดู่พิทยาคม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกุดดู่พิทยาคม ตำบลกุดดู่ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 จำนวน 33 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก

2.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และเจตคติต่อการสอนอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นเนื้อหาจากหนังสือเรียนและบทความที่ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตที่ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551 จำนวน 12 เรื่อง ประกอบด้วย Great Big Elephants, The Queen's Home, Dolphins and Whales, Color Shows Mood, Seeing Red, The Importance of Water, Food First, Making Connections to Text, New Year's Eve, You Don't Need Words, Rights of Lefties และ Shopping Online

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้เวลา 12 สัปดาห์ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง เวลาเรียนทั้งหมด 36 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และ อินโฟกราฟิก จำนวน 12 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง ซึ่งได้ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแล้วมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกแผน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 40 ข้อ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คะแนนเต็ม 40 คะแนน มีค่าดัชนีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีความยากง่าย (p) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.23 - 0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

3. แบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟ กราฟิก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 5 ระดับความคิดเห็น มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

2. ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก จำนวน 12 แผน แผนละ 3 ชั่วโมงรวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นก่อนการอ่าน (Pre-reading Stage) ได้แก่ ขั้น P (Predict) ขั้นการคาดการณ์ล่วงหน้า

2.2 ขั้นระหว่างการอ่าน (While-reading Stage) ได้แก่ ขั้น L (Locate) การระบุข้อมูล และขั้น A (Add) การเพิ่มเติมข้อมูล

2.3 ขั้นหลังการอ่าน (Post-reading Stage) ได้แก่ ขั้น N (Note) การจดบันทึก

3. ทดสอบกลุ่มตัวอย่างหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

4. วิเคราะห์ผลการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก

5. ตรวจสอบให้คะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแปลค่าคะแนนแบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก แล้วนำผลคะแนนมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบที่กลุ่มเดียว (One Sample t-test)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลผลค่าตามเกณฑ์การแปลผลการวัดเจตคติ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	\bar{x}	S.D.	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	t	Sig.
ก่อนเรียน	33	16.33	6.48	40.83	22.19	0.000
หลังเรียน	33	30.79	3.38	76.97		

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ พบว่าความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่เรียนโดยใช้ กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 33 คน มีคะแนนเฉลี่ย ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเท่ากับ 16.33 คิดเป็นร้อยละ 40.83 และคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนเท่ากับ 30.79 คิดเป็นร้อยละ 76.97 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก

การวัด	N	\bar{x}	S.D.	ระดับเจตคติ
เจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ ความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก	33	4.08	0.23	ดี

จากตารางที่ 2 หลังจากให้นักเรียนเรียนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของเจตคติโดยรวมเท่ากับ 4.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟ กราฟิก ในภาพรวมอยู่ในระดับดี

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลเป็นประเด็นต่างๆ ตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอน อ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.33 คิดเป็นร้อยละ 40.83 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 30.79 คิดเป็นร้อยละ 76.97 จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อน เรียนและไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจะเห็นได้จากคะแนนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้มาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความ เข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนการอ่านเนื้อเรื่องภาษาอังกฤษที่ ชัดเจน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการอ่านหรือขั้น P หรือขั้นการคาดการณ์ล่วงหน้า (Predict) นักเรียนได้คิด คาดการณ์เนื้อเรื่องที่จะได้อ่านล่วงหน้า เรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจและเป็นการ เตรียมความพร้อมของนักเรียน ขั้น L หรือขั้นการค้นหาข้อมูลหรือระบุข้อมูล (Locate) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่รู้จัก และไม่รู้จักในเนื้อเรื่องที่อ่าน โดยทำเครื่องหมาย \checkmark ในข้อมูลที่นักเรียนรู้จักและเครื่องหมาย ? ในข้อมูลที่ยังไม่รู้หรือไม่ แนใจ นำไปสู่การค้นหาคำตอบและเพิ่มเติมข้อมูล ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิม ขั้น A หรือ ขั้นการเพิ่มเติมข้อมูล (Add) เป็นกิจกรรมผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องเพื่อหาและนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านมายืนยันข้อมูลเดิมที่รู้ แล้วและสืบค้นเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนของข้อมูลที่ไม่ว่างหรือไม่แน่ใจ เป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมไปสู่เรื่องที่อ่าน และใน กิจกรรมหลังการอ่าน ขั้น N หรือ ขั้นการจดบันทึก (Note) โดยนักเรียนรวบรวมข้อมูลจากเนื้อเรื่องที่อ่าน มาจดบันทึก

ข้อมูล เรียบเรียงข้อมูลพร้อมทั้งทำความเข้าใจใหม่และนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเองโดยการจัดทำข้อมูลในรูปแบบของอินโฟกราฟิก ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้นำข้อมูล องค์ความรู้ที่นักเรียนได้จากการอ่าน การสืบค้นข้อมูลใหม่ มาสร้างองค์ความรู้ของตนเอง ดังที่ ทฤษฎีของทราบราสโซ (Trabasso, 1971) ที่ระบุว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน ผู้อ่านจะทำการเปรียบเทียบข้อมูลโดยอาศัยประสบการณ์เดิม นำมาเปรียบเทียบกับสารที่ได้รับ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่รู้จักผู้อ่านจะอ่านทบทวนจนกว่าจะตัดสินใจได้ว่าอะไรเป็นคำตอบและคำตอบที่ได้จากการเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมและความรู้จากแหล่งอื่นมาช่วยนั้น ถือว่าเป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน และลงมือจัดทำอินโฟกราฟิก โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการอ่านเนื้อเรื่องและการค้นคว้าเพิ่มเติมมาจัดเรียงให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และสามารถสร้างการจดจำ เป็นการทบทวนในเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี ทั้งยังทำให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ให้นำจัดเรียงและสร้างสรรค์ข้อมูลที่น่าสนใจเพื่อสร้างการจดจำให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปานวาด อวยพร (2560) ได้ทำการทดลองผลการใช้อินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์โดยรวมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีเจตคติโดยรวมต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เพราะว่าในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่ม ซึ่งนักเรียนได้ช่วยกันทำงาน ทำให้ลดความวิตกกังวลของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจด้านการอ่านภาษาอังกฤษและสนใจที่จะเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสินินาฏ อ่อนเถื่อน (2558) ที่ได้ทำการวิจัยการพัฒนาศักยภาพด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN และได้ศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN อยู่ในระดับดี นอกจากนี้นักเรียนยังเกิดความสนใจ กระตือรือร้น และสนุกสนานในกิจกรรมการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและจัดทำอินโฟกราฟิก เนื่องจากได้เรียนรู้สิ่งใหม่และได้ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ ดังที่ออลเลอร์ (Oller, 1977) กล่าวว่าเจตคติเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพราะเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความชอบในกิจกรรมที่ใช้ในบริบทการเรียนและความสามารถของแต่ละบุคคลปัจจัยนี้จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางภาษาได้ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

ผลจากการวิจัย การพัฒนาศักยภาพด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก พบว่า

1. คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างเป็นขั้นตอนและในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนมีการเสริมด้วยการทำอินโฟกราฟิก ซึ่งนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในการเรียบเรียงข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ขึ้นใหม่ ทำให้นักเรียนมองเห็นภาพและจดจำเนื้อเรื่องได้มากขึ้น จึง

ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สามารถแปลความ ตีความ วิเคราะห์สรุปความในเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น ดังนั้น ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ครูควรใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก

2. เจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก ของนักเรียนอยู่ในระดับดี ดังนั้น ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ครูจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม มีการเปลี่ยนกลุ่มการทำงาน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และนำเทคโนโลยีหรือสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจเข้ามาปรับใช้ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกในระดับชั้นอื่น โดยใช้เนื้อหาให้สอดคล้องกับระดับชั้นนั้นๆ

2. ควรมีการแนะนำ ชี้แนะและแสดงตัวอย่างการค้นหาข้อมูล เช่น ใช้คำสำคัญในเรื่องหรือคำที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง ในขั้นตอนการเพิ่มเติมข้อมูล

3. ในกรณีที่นักเรียนไม่รู้จักรายการอินโฟกราฟิก ควรมีการสอนการจัดทำอินโฟกราฟิกให้นักเรียนได้รู้วิธีการจัดทำก่อน เพื่อให้เด็กมีพื้นฐานในการจัดทำต่อไป ควรแนะนำ ชี้แนะและแสดงตัวอย่างการค้นหาข้อมูล โดยใช้คำสำคัญในเรื่องหรือคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน

บทสรุป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปจากการศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกก่อนเรียนและหลังเรียน และคะแนนจากแบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกของนักเรียน ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเท่ากับ 16.33 คิดเป็นร้อยละ 40.83 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 30.79 คิดเป็นร้อยละ 76.97 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิก ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นและสร้างการจดจำที่ดีขึ้น อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถนำขั้นตอนการอ่านไปปรับใช้ในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีเจตคติโดยรวมต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบ PLAN และอินโฟกราฟิกอยู่ในระดับดี

เอกสารอ้างอิง

ธรรมรัตน์ เจริญพงศ์. (2558). Infographic คืออะไร. เข้าถึงเมื่อ (13 ตุลาคม 2561). เข้าถึงได้จาก
(<http://www.slideshare.net/YuiNawaporn/infographic-54911959>)

- ปานวาด อวยพร. (2560). ผลการใช้อินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ II กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 10. ฉบับที่ 2. หน้า 572-582.
- ปาณิสรา ศิลาลพ และ กอบสุข คงมนัส. (2017). ผลการใช้อินโฟกราฟิกร่วมกับกระบวนการเรียนแบบสืบเสาะที่มีต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 2. ฉบับที่ 10. หน้า 185-194.
- โรงเรียนกุดคูพิตวิทยาคม. (2561). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา 2561. หนองบัวลำภู : โรงเรียนกุดคูพิตวิทยาคม.
- วัชรกร ศิริคริสตธรรม. (2554). การอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนข้อความโดยกลวิธีพีแอลเคเอ็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. เข้าถึงเมื่อ (15 พฤศจิกายน 2561). เข้าถึงได้จาก (<http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>)
- สินีนามู อ่อนเถื่อน. (2558). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ PLAN ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- Caverly, D. C., Mandeville, T. F., & Nicholson, S.A. (1995). PLAN : A Study- reading strategy for informational text. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. Vol.39. No. 3. pp. 190-195.
- Eskey, D.E. (1988). Holding in the Bottom: An Interactive Approach to the Language Problems of Second Language Readers. In P. Carrell, J. Devine, & D. Eskey (Eds.), *Interactive approaches to second language reading*. pp. 93-100. New York : Cambridge University Press.
- Oller, Jr., Alan J. Hudson & Phyllis Fei Liu. (1977). Attitudes and attained proficiency in ESL: A Sociolinguistic study of Mexican Americans in the Southwest. Access (27 March 2018). Available (<https://doi.org/10.1111/j.1467-1770.1977.tb00289>)
- Trabasso, T. (1971). Transitive inferences and memory in young children. *Nature*. 232. pp. 456-458.

ศึกษาความวิตกกังวลด้านการฟังของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

Investigating Listening Anxiety of Students at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

นุชสรุา บุญแสน^{*1} และสรพันธ์ นันตะภูมิ²

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์^{1,2}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : frangonoi@hotmail.com*

บทคัดย่อ

ความวิตกกังวลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการฟังภาษาต่างประเทศและมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพของผู้เรียนภาษา การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความวิตกกังวลต่อการฟังของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่ไม่ใช่นักศึกษาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 90 คน (เพศหญิง 75 คนและเพศชาย 15 คน) ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการฟังภาษาต่างประเทศ (FLCAS) พัฒนาโดย Kim (2000) อ้างถึงใน Tahsildar and Yusoff (2014) ประกอบด้วย 3 ประเด็น 24 ข้อ คือ ความรู้พื้นฐาน (8 ข้อ) การฟังข้อความ (8 ข้อ) และคุณลักษณะของผู้ฟัง (8 ข้อ) วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ความวิตกกังวลต่อการฟังของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่ไม่ใช่นักศึกษาเอกภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ความวิตกกังวลในการฟังที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) (2) ความวิตกกังวลในการฟังที่เกี่ยวข้องกับการฟังข้อความ พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และ (3) ความวิตกกังวลในการฟังที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5$) ตามลำดับ ดังนั้นการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าความวิตกกังวลในการฟังมีผลต่อการเรียนรู้อาษาต่างประเทศของผู้เรียน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ภาษา ความเข้าใจในการฟัง ความวิตกกังวลในการฟังภาษา

ABSTRACT

Anxiety is an influential factor in a foreign language listening skill and plays an important role in language learners' performance. This study aimed at investigating listening anxiety experienced 1st year students. Participants were 90 (75 females and 15 males) first year non-English major students in diploma level who enrolled in English for Study Skills Development subject in the first semester of 2019. The instrument used in this study was a questionnaire. The Foreign Language Listening Anxiety Scale (FLLAS) developed by Kim (2000) cited in Tahsildar and Yusoff (2014) was used as the main data collection

instrument which comprised of 3 issues and 24 items: background knowledge (8 items), listening text (8 items) and listeners' characteristics (8 items). The data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

The results of this study indicated that overall the learners have a high level of listening anxiety. The listening anxiety related to background knowledge was the highest (\bar{X} =3.88) followed by the listening text (\bar{X} =3.82) and learners' characteristics (\bar{X} =3.5), respectively. Therefore, this study revealed that the listening anxiety affects learners' foreign language performance.

Keywords: language learning, listening comprehension, language listening anxiety

Introduction

English is one of the international languages which is most used in the world. English plays an important role in our life. It is understood by many global citizens since English is the most spoken language. In addition, English has been used as a tool of communication to help us to communicate with nearly all people around the world. It is a crucial language for all kinds of professional and personal goals. English increases a chance to get a job including in education. In Thailand, English is taught as one of the foreign languages in school, students still feel uneasy. They find it difficult to achieve English even after learning for long in school. Therefore, English as a foreign language (EFL) teachers and educators have made attempts to develop the students' English proficiency. However, many EFL learners encounter listening difficult to learn (Renandya and Farrell, 2011). Listening is a difficult skill because of the phonological and lexical features (Flowerdew, 1994) or poor in knowledge of vocabulary, topic, accents and learners' limited processing skill (Buck, 2001 cited in Pan, 2016). According to Xu (2011) listening is the most difficult one among the four skills for learners. Gonen (2009) noted that listening is necessary part of our daily lives. It requires various complicated and complex processes to be proceeded by learners. However, listening skill among learners is still not undeveloped that caused anxiety.

According to Na (2007) stated that factors such as motivation, attitude, anxiety and beliefs about learning in language have influenced second or foreign language learning. Dörnyei and Skehan (2003) cited in Tahsildar and Yusoff (2014) asserted that individual difference variables such as aptitude, motivation, emotion and learning strategies influence on the L2 learning process. Anxiety is one of the factors has given much consideration. In fact, it is widely accepted that anxiety is an important factor towards foreign language learning. The impact of such an emotional rousing in language learning has considered in the classroom of language. In the past years, many studies conducted in the point of anxiety related to speaking skill; however, at a recent time interest extended to cover all language skills. Listening skill is one of those (Kimura, 2008). Gardner et al. (1987) noted that anxiety accompanies the listening comprehension tasks directly reduce motivation and has a negative influence on the foreign language learning. The listening

anxiety is recognized as a problematic area for learners. Thus, listening problems caused by anxiety are suspicious that those instructions help improve the learner's listening competency. In order to help learners to enhance their listening ability, it is necessary for teachers to have a better understanding of which causes make learners feel anxious in their listening.

It is valuable to investigate English listening anxiety of diploma level students in order to know the problems caused by anxiety when listening to English and some suggestions possible solutions to adjust language learning and teaching in the future. Therefore, this study aims to investigate English listening anxiety experienced by the diploma level 1st year non-English major students at Rajamangala University of Technology Isan (RMUTI) Surin Campus.

Literature Review

Language Learning Anxiety

Language anxiety can be described as apprehension of the receiver such as fear of misinterpreting, processing inadequately or not being able to adjust to messages delivered by others (Wheless, 1975). Language anxiety is the fear or apprehension is occurred when learners are expected to perform in the second or foreign language (Horwitz et al., 1986; Gardner and MacIntyre, 1993). Jun Zhang (2001) claimed anxiety as the psychological tension that learners undergo in performing a listening task. Similarly, MacIntyre (1999) stated that foreign language anxiety is the feeling of tension and apprehension peculiarly deal with second or foreign language contexts, in addition, speaking, listening, and learning, or the worry and negative emotional reaction rousing when using or learning a second or foreign language. Clément (1980) defined language learning anxiety as a complex construct that cope with learners' psychology concerning their feelings, self-esteem, and self-confidence. Scovel (1978) verified that anxiety in learning language as an emotional state of apprehension based on psychology. It is a complicated psychological phenomenon especially to language learning (Young, 1992). Furthermore, Horwitz et al. (1986) cited in Jun Zhang (2001) proposed anxiety as “a distinctive complex is more inclusive of affective factors in relation to this construct of self-perception, beliefs, feelings, and behavior related to classroom language learning arising from the uniqueness of the language learning process”.

Therefore, as regards the definitions of language anxiety presented by the scholars, it can be considered that anxiety is a stressful and an uneasy feeling that affects directly learners' language learning process and performance.

Language Anxiety in Listening Class

Listening anxiety plays a negative role in listening, and also could affect listening performance by a diversity of factors such as causes of learners and teachers, environment causes and classroom activities (Yan, 2005). Horwitz et al. (1986) noted that foreign language anxiety is an anxiety that arises from the

process of learning foreign languages, their own feelings, which are special for foreign language classes and the combination of emotions and behavior. Foreign language anxiety can surface in variety of different ways as everyone has disparate experiences, ideas and emotions towards foreign language learning. There are many different factors that generate individuals' foreign language anxiety. This high level of anxiety also depends on the language skills level. The level of anxiety in speaking and listening activities is higher than reading and writing skills. Many research studies indicate that the most needed and used skill in a classroom is listening (Halat and Özbay, 2018). Yildirim and Yildirim (2016) as cited in Er et al. (2018) states that listening has a crucial role both in daily life and in classroom setting.

In term of learners' listening skill performance, some researchers believe less intention, less affective information processing, immature teaching methodologies, inefficient listening strategies, students' lack of vocabulary, and poorer prior knowledge are notable elements of low performance in L2 listening (Arnold, 2000; Vogely, 1999; Young, 1992). All these reasons can cause tension for foreign language learners and might make listening comprehension highly anxiety-stimulating. Horwitz et al. (1986) revealed that anxiety in foreign language classes can determine students' failure or success and block their academic progress. While most foreign language learners inform this anxiety when they attend in foreign language classes, others believe they feel anxious only during participating task, for instance listening (Elkhafaifi, 2005). The reason of an anxiety is learners often worry about misunderstanding what listening to and the fear of being ashamed by interpreting the wrong message and learners who lack of confidence might experience anxiety more (MacIntyre, 1995; Dunkel, 1991).

Research undertaken by Vogely (1998) revealed that causes of learners' anxiety are on being more concentrated on the nature of speed, difficulty level, vagueness, lack of visual support and repetition. Kim (2000) cited in Serraj and Noordin (2013) in the study analyzed the scale of foreign language anxiety and concluded that the main reasons of foreign language learners' anxiety are lack of confidence and being worried over listening. Similarly, Elkhafaifi (2005) stated that foreign language anxiety and foreign language listening anxiety cause negative affect on learners' performance and observed that some learners experienced anxiety in general meanwhile others were anxious during participating in particular task such as speaking, reading, writing or listening in foreign language classes. Whereas Otair and Abd Aziz (2017) mentioned that learners were afraid of being laughed at if they found out that they did not understand the listening tasks in the class. Moreover, competition among the learners made them under pressure. In addition, lack of clarity, noisy, and listening examination atmosphere were causes if anxiety related to the classroom that they were more anxious and stressful.

Methodology

Objective of the study

This study aims to investigate listening anxiety experienced 1st year non-English major in diploma level students at Rajamangala University of Technology Isan (RMUTI) Surin Campus.

Participants

The participants in this study were ninety (90) non-English major students in diploma level. Among the participants there were 75 females and 15 males. All affiliated with Management Technology faculty of RMUTI Surin campus. They were first year students selected from 2 classes who enrolled in the English for Study Skills Development subject in the first semester of 2019. Most participants spent time in English listening approximately 2-3 hours per week. Meanwhile, they thought that the level of their listening anxiety was moderate.

Research Instrument

The instrument used in this study was a questionnaire divided into 2 parts: 1) demographic information of the participants. It asked about the sex, faculty, time in language listening a day and anxiety level oneself and 2) the questionnaire for listening anxiety consisted of 3 issues and 24 items: background knowledge (8 items), listening text (8 items) and listeners' characteristics (8 items) which was presented in a five-point Likert scale type ranging from a scale of 1 to 5 (Strongly Disagree to Strongly Agree). The scale 5 indicated that the participants had Strongly Agree with the statement given. It meant the participants had a highest level of listening anxiety in this study. The questionnaire used the Foreign Language Listening Anxiety Scale (FLLAS) developed by Kim (2000) cited in Tahsildar and Yusoff (2014) as the main instrument. All in the questionnaire were written in both English and Thai to help clearly understanding.

Data Collection

The data were administered and collected at the beginning of the first semester academic year 2019. The questionnaires were contributed in class by the researcher. The participants were free to do the questionnaires and returned to the researcher after class.

Data Analysis

The data were analyzed by the researcher using statistical analysis software. As for data analysis, mean score, percentage and standard deviation were calculated. Following is the key for Likert scale:

1.00 - 1.50	lowest level
1.51 - 2.50	low level
2.51 - 3.50	moderate level
3.51 - 4.50	high level
4.51 - 5.00	highest level

In order to answer the level of learners' foreign language listening anxiety.

Results

As for research question; “What elements can be measured in the foreign language listening anxiety scale does learners face the most?”. The data gathered were grouped into 3 issues which were: background

knowledge, listening text, and listeners' characteristics. The data on each category is displayed in separated tables below.

Table 1: Listening Anxiety related to Background Knowledge

No	Items	\bar{x}	SD	Anxiety Level
1	I tend to get struck with some unknown words while listening to English.	4.23	0.62	high
2	I feel nervous if I'm unfamiliar with the topic while listening to English.	3.98	0.76	high
3	If I miss about some parts while listening to English, it is easy to guess.	3.19	1.05	moderate
4	I'm worried that I will miss important ideas while listening to English if I'm absent-minded.	4.20	0.77	high
5	I get nervous and confused when I don't understand words during English listening tests.	4.21	0.73	high
6	I fear if I have not enough background knowledge of some topics while listening in English.	4.31	0.76	high
7	I feel uneasy when listening to new information in English.	3.70	0.88	high
8	I get annoyed with words that I don't understand when listening to English.	3.23	1.04	moderate
	Total Average	3.88	0.83	high

Table 1 shows listening anxiety related to background knowledge, it has an average of 3.88, which is high. Most items in which participants showed a high level of anxiety were item 6 (4.31), item 1 (4.23), item 5 (4.21), item 4 (4.20), item 2 (3.98) and item 7 (3.70), respectively. Whereas item 8 (3.23) and item 3 (3.19) were at a moderate level.

Table 2: Listening Anxiety related to Listening Text

No	Items	\bar{x}	S.D.	Anxiety Level
1	I get nervous if I listen to the passage only one time.	4.09	0.82	high

2	It's difficult to understand when someone differently pronounces words from the way I do.	3.76	0.88	high
3	I worry that I may not understand all if someone speaks English very fast.	4.30	0.81	high
4	I worry if I can't watch the lips or facial expressions of the one who is speaking while listening to English.	3.53	0.95	high
5	When listening to English without the written text I feel uneasy.	3.73	0.80	high
6	When listening to English, it's difficult to distinguish the word from one another.	3.78	0.87	high
7	I usually translate word by word without understanding the contents while listening to English.	3.78	0.83	high
8	I often understand the words, but I can't understand the speaker's mean during listening to English.	3.61	0.87	high
Total Average		3.82	0.85	high

Table 2 shows listening anxiety related to listening text, the average of all items is at a high level, which is 3.82. For item 3 “I worry that I may not understand all if someone speaks English very fast.” and item 1 “I get nervous if I listen to the passage only one time.” had an average higher than the total average which were 4.30 and 4.09, respectively.

Table 3: Listening Anxiety related to Listeners' Characteristics

No	Items	\bar{x}	SD	Anxiety Level
1	I have difficulty understanding instructions in English.	3.71	0.86	high
2	I feel confident while listening in English.	3.07	1.08	moderate
3	I'm often very confused that I can't remember what I hear while listening to English.	3.79	0.94	high
4	I feel worried when I have not much time to think about what I hear in English.	3.71	0.84	high

5	I don't want to listen to people who speak English at all.	2.54	1.24	moderate
6	I'm not afraid of listening in English as an audience.	3.79	0.91	high
7	I'm familiar with English stress and intonation.	3.29	0.90	moderate
8	I'm frightened when I can't catch the main point of an English listening passage.	4.1	0.89	high
Total Average		3.5	0.96	high

Table 3 displays listening anxiety related to listeners' characteristics. The average of all items is at a high level, which is 3.5. The items in which the participants indicated a high level of anxiety were item 8 (4.1), item3, 6 (3.79), item1, 4 (3.71). For the rest of the items, the participants showed a moderate level of anxiety were item 7 (3.29), item2 (3.07) and item 5 (2.54), respectively.

Discussion and Conclusion

The purpose of this study was to find out whether foreign language learners faced anxiety in listening. Therefore, this study was set to investigate which were the issues the participants faced the highest anxiety. The results displayed that the participants experienced a high level of anxiety while listening to English texts. The following are the issues that caused the high level of listening anxiety:

Background Knowledge: What made the learners got a high anxiety were having not enough background knowledge of some topics, getting struck with some unknown words, getting nervous and confused for not understanding words, getting worried for missing important ideas, having difficulty with unfamiliar topics, and getting uneasy for new information while listening to English texts.

Listening text: What made the learners most anxious during listening to the comprehension task were listening to text with a speed fast, only once, not being able to distinguish the words from one another while listening, translating word by word without understanding the contents, pronunciation of words from the way the listener pronounced, listening without the written text, understanding the words, but can't understand the speaker's mean and can't watch the lips or facial expressions of the one who is speaking while listening.

Listeners' characteristics: In this issue, anxiety rooted in not able to catch the main point of English listening passages, getting confused that not be able to remember about what is heard in English, not being afraid of listening in English as an audience, having difficulty understanding instructions in English and getting worried when having not much time to think about what is heard in English.

According to the results, the anxiety of learners was caused by the lack of background knowledge especially of having not enough background knowledge of new some topics, getting struck, nervous and confused with some unknown words when listening, speech rate, lack of repetition when listening to the texts, not be able to catch the main point and remember of an English listening passage while listening. The results of this study are in line with the study of Otair and Abd Aziz (2017) which found that unfamiliar with many English words caused the difficulties to do listening skill tasks. Learners who learn a foreign language generally feel anxious and fear during in listening class arises from the learners' lack of vocabulary knowledge and get stuck on words while listening (Halat and Özbay, 2018). In addition, Xu's (2011) study similar results that characteristics of listening such as nature of speech, difficulty level and lack of repetition are the source of listening anxiety. These findings are similar to Serraj (2015) cited in Otair and Abd Aziz (2017) found that the major causes of listening anxiety were input factor and environmental factor such as a lack of time to process, nature of speech, class environment and peers. Accordingly, the finding is in line with Halat and Özbay (2018), Otair and Abd Aziz (2017), Pan (2016) revealed that the inability to pronounce the words correctly and the fact that the person who reads the text too fast made learners feel anxious and lose concentration or absent-minded in language listening class. Therefore, the texts which have a fast pace can causes the learners to fail to understand what they are listening to and face problem to catch the main point and recall the information they listened earlier because of the limited time and repetition. This can possibly assume that speech rate influenced on learners' anxiety. In order to prevent this situation, the speakers should speak clearly without being too fast and the listening should be at least three times. Halat and Özbay (2018) suggested that the teachers should prepare their learners for the lesson before the listening exercises when teaching a foreign language and do warm-up activities before starting class. Furthermore, the teachers should be able to adjust their rate of speech during communication so that the learners can have a clear understanding and they should use their words in a clear and correct way in order to help reducing learners' anxiety. Regarding on the above results and discussion, these support Kimura's (2008) findings found two types of listening anxiety: self- focused understanding and task- focused understanding are the two main factors affecting listening comprehension processes.

As a conclusion, listening skill is one of the crucial skills which need to be mastered and used for communication. However, anxiety is a vital factor that affects language learners' listening comprehension performance. Regarding to this study, the 1st year non-English major in diploma level students of RMUTI Surin campus expressed a high level of listening anxiety related to background knowledge, listening text and learners' characteristics, respectively. Therefore, the results and some possible solution of this study may be useful for foreign language teachers to increase their knowledge of the important role of learners' anxiety on their listening and adjust using in language classes in order to help learners reduce their anxiety.

Acknowledgement

The author would like to express my sincere thanks to Asst.Prof. Dr.Onladda Juajun and Ms.Niramarn Ngammoh for reading through and making critical comments on an earlier draft of this paper. My thanks also go to the scholars' papers to support my work and all participants who sacrificed their time for the completion of this study.

References

- Arnold, J. (2000). Seeing through listening comprehension exam anxiety. *Tesol Quarterly*. Vol. 34. No.4. pp. 777-786.
- Clément, R. (1980). Ethnicity, contact and communicative competence in a second language. In *Language*. pp. 147-154. Pergamon.
- Dunkel, P. (1991). Listening in the native and second/foreign language : Toward an integration of research and practice. *TESOL quarterly*. Vol. 25. No. 3. pp. 431-457.
- Elkhafaifi, H. (2005). Listening comprehension and anxiety in the Arabic language classroom. *The modern language journal*. Vol. 89. No. 2. pp. 206-220.
- Er, O., Bozkirli, K. Ç., & Polatcan, F. (2018). Examination of Listening Anxiety of Turkish Language Teacher Candidates. *Journal of Education and Training Studies*. Vol. 6. No.11. pp. 150-155.
- Flowerdew, J., Long, M. H., & Richards, J. C. (Eds.). (1994). *Academic listening : Research perspectives*. Cambridge University Press.
- Gardner, R. C., & MacIntyre, P. D. (1993). A student's contributions to second-language learning. Part II: Affective variables. *Language teaching*. Vol. 26. No. 1. pp. 1-11.
- Gardner, R. C., Lalonde, R. N., Moorcroft, R., & Evers, F. T. (1987). Second language attrition : The role of motivation and use. *Journal of language and social psychology*. Vol. 6. No. 1. pp. 29-47.
- Gonen, M. (2009). The relationship between FL listening anxiety and FL listening strategies: The case of Turkish EFL learners. In *Proceedings of the 5th WSEAS/IASME International conference on educational technologies*. pp. 44-49.
- Halat, S., & Özbay, M. (2018). The Examination of Listening Anxiety Level of the Students Who Learn Turkish as a Foreign Language. *Universal Journal of Educational Research*. Vol. 6. No. 1. pp. 1-10.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern language journal*. Vol. 70. No. 2. pp. 125-132.
- Jun Zhang, L. (2001). Exploring variability in language anxiety : Two groups of PRC students learning ESL in Singapore. *RELC journal*. Vol. 32. No.1. pp. 73-91.
- Kimura, H. (2008). Foreign language listening anxiety: Its dimensionality and group differences. *JALT journal*. Vol. 30. No. 2. pp. 173-196.
- MacIntyre, P. D. (1995). How does anxiety affect second language learning? A reply to Sparks and Ganschow. *The modern language journal*. Vol. 79. No. 1. pp. 90-99.

- MacIntyre, P. D. (1999). Language anxiety: A review of the research for language teachers. *Affect in foreign language and second language learning: A practical guide to creating a low-anxiety classroom atmosphere*. Vol. 24. pp. 41.
- Otaif, I., & Aziz, N. H. A. (2017). Exploring the causes of listening comprehension anxiety from efl saudi learners' perspectives : a pilot study. *Advances in Language and Literary Studies*. Vol. 8. No. 4. pp. 79-84.
- Pan, Y. (2016). Analysis of listening anxiety in EFL Class. *International Journal on Studies in English Language and Literature*. Vol. 4. No. 6. pp. 12-16.
- Renandya, W. A., & Farrell, T. S. (2010). 'Teacher, the tape is too fast!' Extensive listening in ELT. *ELT journal*. Vol. 65. No. 1. pp. 52-59.
- Scovel, T. (1978). The effect of affect on foreign language learning: A review of the anxiety research. *Language learnin*. Vol. 28. No. 1. pp. 129-142.
- Serraj, S., & Noordin, N. B. (2013). Relationship among Iranian EFL Students' Foreign Language Anxiety, Foreign Language Listening Anxiety and Their Listening Comprehension. *English Language Teaching*. Vol. 6. No. 5. pp. 1-12.
- Tahsildar, M. N., & Yusoff, Z. S. (2014). Investigating L2 students' listening anxiety: A survey at a Malaysian university. *International Journal of Language Education and Applied Linguistics*. pp. 45-55.
- Vogely, A. J. (1998). Listening comprehension anxiety: Students' reported sources and solutions. *Foreign Language Annals*. Vol. 31. No.1. pp. 67-80.
- Vogely, A. (1999). Addressing listening comprehension anxiety. In Young DJ (ed.). *Affect in foreign language and second language learning : A practical guide to creating a low-anxiety classroom atmosphere*.
- Wheless, L. R. (1975). An investigation of receiver apprehension and social context dimensions of communication apprehension. *Communication Education*. Vol. 24. No. 3. pp. 261-268.
- Xu, F. (2011). Anxiety in EFL Listening Comprehension. *Theory & Practice in Language Studies*. Vol.1. No.12.
- Yan, S. (2005). Effects of anxiety on listening performance and suggestions on improving listening teaching. *CELEA Journal*. Vol. 28. No. 1. pp. 11-17.
- Young, D. J. (1992). Language anxiety from the foreign language specialist's perspective: Interviews with Krashen, Omaggio Hadley, Terrell, and Rardin. *Foreign Language Annals*. Vol. 25. No. 21. pp. 57-172.

วัดแสงบูรพา จังหวัดสุรินทร์: บทบาทของวัดด้านการพัฒนาสังคมตามวิถีพุทธ

Wat Saengburapa, Surin Province: The Role of Temple in Social Development Dimension according to the Buddhist Way

พระเทพ โชตติคุณโน (ถาจ)¹ อำนวย เกิดลาภ² และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม³

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์^{1, 2, 3}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Thep.thach@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอบทบาทของวัดแสงบูรพา จังหวัดสุรินทร์ในด้านการพัฒนาสังคมตามหลักพัฒนาสังคมของพระพุทธศาสนา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเน้นข้อมูลเอกสารวิชาการและข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำเสนอแบบความเรียง ผลการศึกษาพบว่า วัดแสงบูรพา จังหวัดสุรินทร์ เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นวัดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมโดยภาพรวมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ วัดแสงบูรพามีพระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฑฒ) อดีตเจ้าคณะอำเภอเมืองสุรินทร์เป็นผู้นำ จึงทำให้วัดแสงบูรพา จังหวัดสุรินทร์ เป็นวัดที่มีโครงการและกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสังคมในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการปกครอง ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ ด้านอนุรักษ์และพัฒนาฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ด้านสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ด้านสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาด้วยการส่งเสริมอาชีพแก่คนยากจนในชุมชน ซึ่งโครงการและกิจกรรมที่วัดแสงบูรพา อำเภอเมืองสุรินทร์ ได้ดำเนินการนี้มีความสอดคล้องกับพันธกิจ 6 ด้านคณะสงฆ์ โดยวัดแสงบูรพา ได้แสดงบทบาทในด้านการพัฒนาสังคม โดยการเป็นศูนย์กลางของจิตใจของประชาชน และเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน เน้นการส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำและทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษา จึงทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่บริการของวัดแสงบูรพามีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น และสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: วัดแสงบูรพา บทบาท การพัฒนาสังคม วิถีพุทธ

Abstract

This academic article aims to present the role of Wat Saengburapa Surin Province in the social development according to the principles of social development of Buddhism. The research methodology is focused on academic documents and field data, and content analysis and then presents a composition. The study found that Wat Saengburapa, Surin Province is a temple located in Sawai sub-district, Mueang Surin district, Surin province. This temple is very important for social development as a complete. Obviously, Ven. Phrakhrupanyawutthisunthorn (Kun Panyawuttho) was a former of Mueang Surin ecclesiastical district governor as the Sangha leader of Wat Saengburapa, Surin province. Therefore, Wat Saengburapa, Surin province is a temple with projects and activities to promote social development in various dimensions such as education, welfare administration in the environmental development and nature conservation, the

conservation and development of art and culture restoration, facilities in the public sector, social work developing with the promotion of the community to the poor in the community. All projects and activities at Wat Saengburapa Surin province have taken this action in accordance with the 6 missions of the Thai Sangha. On this context, Wat Saengburapa, Surin province has played a vital role in social development, by being the center of people's minds and as a center for organizing community activities, focusing on encouraging people to follow the principles of Buddhism, whereby the monks are leaders and act as counselors. Therefore, people in the service area of Wat Saengburapa, they are generous to others and society as a whole.

Keywords: Wat Saengburapa, Role, Social Development, Buddhist Way

บทนำ

การพัฒนาสังคมตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการที่กำลังนิยมในบริบทปัจจุบัน ได้นำหลักธรรมพระพุทธศาสนาเข้าร่วมในกาแก้ไขปัญหาสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลไปตามภูมิปัญญาตถกผลึกของวิถีพระพุทธศาสนาเพื่อนำหลักธรรมเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมวัฒนธรรมวิถีชีวิตของประชาชนเพื่อสร้างความปลอดภัยในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นรูปแบบหลักการปฏิบัติที่นำแนวคิดด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ที่ประจักษ์คือ แนวคิดของพระพุทธศาสนาที่ได้มาจากการศึกษาปฏิบัติไปตามหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกอบไปด้วยภูมิรู้ทางธรรมและภูมิรู้ทางโลก ที่มีความเข้าใจหลักธรรมพระพุทธศาสนาต่อการดำเนินชีวิตในมุมมองเห็นโลกอย่างแท้จริงสามารถพึ่งตนเองได้ในการทำประโยชน์ต่อสังคม ร่วมกันรักษาทำกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาไปตามรูปแบบแนวคิดทางพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้อธิบายถึงกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า “...(1) การพัฒนาคน โดยพัฒนาตัวคนที่เป็นปัจจัยตัวกระทำให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้วยการพัฒนาตัวคนเต็มทั้งระบบ ครบทั้งพฤติกรรมจิตใจ และปัญญา (2) การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคนที่พัฒนาเต็มระบบนั้นเป็นตัวกลาง หรือเป็นแกนกลาง ด้วยการเป็นปัจจัยตัวกระทำที่ไปประสานปรับเปลี่ยนบูรณาการในระบบสัมพันธ์องค์รวมใหญ่ให้เป็นระบบแห่งการดำรงอยู่ด้วยดี...” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2549)

บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่ในการเอื้ออาทรต่อประชาชนที่มาอาศัยในสถานที่วัด หลักธรรมในพระพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อสังคมไทย วัดจึงเป็นสถาบันศึกษาที่เรียนรู้ต่างๆ ต่อวิชาการหลักหลายมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนประชาชนทั่วไปให้คนสมบูรณ์ในศีลธรรม พัฒนาตามรูปแบบแนวพุทธให้ความสำคัญต่อการพึ่งตนเองเป็นลักษณะของการปฏิบัติและการกระทำไปพร้อมกันต่อสังคม วัดจึงมีความสำคัญต่อชุมชน โดยเฉพาะวัดแสงบูรพามีบทบาทต่อสังคมอย่างมากมีพระครูปัญญาวิมลสุนทร (คุณ ปญญาวุฑโฒ) เป็นผู้นำของการพัฒนาสังคมที่ประชาชนให้ความเคารพเป็นพระสงฆ์ตัวอย่างต่อชนรุ่นหลังในการปฏิบัติตามหลักของหลวงพ่และ

“เป็นศูนย์รวมของประชาชน ผู้คนไปวัดเพื่อทำบุญ ทำบุญตักบาตรวันพระ ทำบุญวันสำคัญๆ ตามประเพณีของชุมชน วัดจึงเป็นที่นัดหมายของผู้คนมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือทำบุญ หลวงพ่และพระสงฆ์ที่วัดเป็นที่เคารพสักการะ และศรัทธาของชาวบ้าน พระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้าน และด้วยความเคารพสักการะ และศรัทธาต่อหลวงพ่ต่อพระสงฆ์เมื่อหลวงพ่ขอร้องให้ชาวบ้านช่วยเหลือทำอะไร ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหมู่บ้านสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ สร้างศาลา วัด ล้วนแล้วแต่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี หลวงพ่เจ้าอาวาสวัดนอกจากเป็นผู้นำทาง ศาสนาแล้ว ยังถือว่าเป็นผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาด้วย วัดเป็นศูนย์ให้

ความรู้ความสว่างทั้งทางธรรมและทางโลกหลวงพ่ที่วัดมีบทบาทเป็นผู้ให้ความสว่างทางธรรมะ การปฏิบัติธรรม และเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ผู้คนที่ประสบปัญหาหามาขอคำแนะนำ ทางชีวิต ยกตัวอย่างหลวงพ่ พระครู ปัญญาวุฒิสุนทร เจ้าอาวาสวัดแสงบูรพา และเจ้าคณะอำเภอเมืองสุรินทร์ และกิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ ในบทบาท ของหลวงพ่ทั้งทางธรรมและทางโลกที่ผ่านมา นับได้ว่าเป็นคุณูปการต่อ ชาวบ้านตำบลสวายยั้งนัก หลวงพ่พระ ครูปัญญาวุฒิสุนทร เป็นศูนย์กลางทั้งทางคณะสงฆ์ในปกครองและฆราวาส หลวงพ่มีเมตตาต่อผู้คนที่ให้การ สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสต่อครอบครัวที่ยากจนให้มีอาชีพ ให้การช่วยเหลือให้ทุนการศึกษาแก่เด็ก นักเรียนที่ยากจน หลวงพ่เป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี การปลูกต้นไม้เสริมเป็นประจำทุกปีหลวง พ่เป็นแบบอย่างการทำไร่นาสวนผสม การเกษตรอินทรีย์ การผลิต ปุ๋ยหมักน้ำชีวภาพ และปุ๋ยหมักแห้งชีวภาพ เพื่อการเกษตรและแจกจ่ายให้แก่เกษตรกร” (พระครูปัญญาวุฒิสุนทร, 2546)

ดังนั้นการที่วัดมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมตามแนวพุทธ ก็เกิดจากพระสงฆ์เป็นสวนสำคัญต่อการสนับสนุนใน การพัฒนาสังคมและการช่วยเหลือที่เกิดขึ้นตามโครงการของวัดแสงบูรพา มีพระครูปัญญาวุฒิสุนทรเป็นต้นคิดให้ความ ช่วยเหลือ จึงกล่าวได้ว่าพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อสังคมเป็นผู้ช่วยสนับสนุนพัฒนาให้ดีขึ้นโดยศักยภาพของชุมชน ให้ การศึกษาสงเคราะห์หรือบริการสังคมส่งเสริมอาชีพตลอดจนถึงส่งเสริมวัฒนธรรมประจำชาติ เผยแผ่หลักธรรมคำของ พระพุทธศาสนาให้สังคมได้ยึดปฏิบัติตามเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ทำให้สังคมศีลธรรมสามัคคีตามแนวทางของวิธี พุทธสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้เขียนบทความวิชาการจึงมีการสนใจต่อหลักแนวคิด “บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมตาม วิธีพุทธของวัดแสงบูรพา มีพระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุโธ) เป็นผู้คิดแนวทางในการพัฒนา เพื่อนำต้นแบบเหล่านั้น ไปเผยแพร่และต่อยอดในการใช้ประโยชน์พัฒนาสังคมให้บรรลุเป้าหมายของพระปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุโธ) และที่ เกี่ยวข้องทุกระดับต่อไป

วิธีการศึกษา

ในบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้ คือ การศึกษาเอกสารงานวิจัย และเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง, ศึกษาข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และ นำเสนอเป็นความเรียง

บทบาทของวัดด้านการพัฒนาสังคม

บทบาทของวัดด้านการพัฒนาสังคม หมายถึงพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำในการช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่สังคม คือ เน้นที่คนเพื่อให้ความเข้มแข็งทั้งด้านร่างกาย จิตและความรู้ความสามารถของคน การประพฤติปฏิบัติทำดีในศีลธรรมที่สังคม ย่อมรับ ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความจริงหรือสัจจะธรรม รู้พอประมาณในตัวช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นที่มีความลำบาก ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขพยายามไม่ประมาทต่อชีวิต หมายถึงการสร้างบรรยากาศที่หน้าอยู่ของสังคมไม่เบียดเบียน ต่อเพื่อนมนุษย์

บทบาท คือเป็นหน้าที่ๆ ต้องปฏิบัติตามภารกิจในสิ่งที่ได้กำหนดไว้โดยปริยาย ราชบัณฑิตสถาน ได้ให้ความหมาย ของบทบาทว่า “การทำตามบท การร่ำตามบทโดยปริยาย หมายความว่า การทำตามหน้าที่ ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทพ่อ แม่ บทบาทครู” (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

สุพัตรา สุภาพ ให้ความหมายว่า “บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ์และหน้าที่ของสถานภาพ บุคคลที่มีสถานภาพต่างๆ อาจมีบทบาทต่าง ๆ กันออกไป และทั้งบทบาททั้งสถานภาพก็เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้เสมอ ยิ่งสังคมซับซ้อนมากขึ้นเท่าไรบทบาทยิ่งแตกต่างกันมากเท่านั้น” (สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, 2522)

พระราชวรมุณี (ประยูรช ย์ุตโต) มองบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน 2 แนวทางคือ “(1) บทบาทหลักหรือ บทบาทโดยตรงของพระสงฆ์ คือ การเป็นผู้นำชุมชนในทางด้านจิตใจส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมสติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชนเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งเป็นรากฐานความเจริญความสุขของสังคมอย่างแท้จริง (2) บทบาทรอง ในบางกรณีอาจมีบทบาทอื่นที่พระสงฆ์อาจจำเป็น และควรเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้าน อาจแนะนำประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นลู่ทางในการพัฒนาด้านวัตถุที่เหมาะสมหรือเป็นผู้ประสานรวมตัวชาวบ้านในการพัฒนาและอาจใช้วัดเป็นสถานที่รวมกลุ่ม” (พระราชวรมุณี (ประยูรช ย์ุตโต), 2527)

วัด คือศาสนสถานสำคัญในการจัดกิจกรรมทั่วไปของพุทธบริษัท เป็นศูนย์กลางของสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และสถาบันในการส่งเสริมศึกษา ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนถึงให้การสงเคราะห์ต่อสังคมในด้านต่างๆ วัดอยู่ในฐานะเป็นศูนย์รวมที่พึ่งทางจิตใจ อันหมายถึงสถานที่ปฏิบัติหน้าที่ของพุทธบริษัท มีพระสงฆ์เป็นตัวแทนของวัดเป็นผู้นำ และแยกเป็นของวัดดังนี้

“วัดอรุณวาสี นิยมตั้งอย่างในบริเวณที่เป็นป่าเขา ส่วนใหญ่มีเพียงกุฏิและศาลาโถงอเนกประสงค์ ไม่มีอาคารและแบบแผนมากนัก พระสงฆ์ฝ่ายนี้จะอยู่จำวัดเฉพาะเพียงช่วงเช้าพรรษา และจะมุ่งธุดงค์เข้าป่าลึก ปักกลดฝึกหัดกรรมฐานจิต และจาริกไปเรื่อยๆ ก่อนกลับออกมาจำพรรษาที่วัดอีกครั้งเมื่อถึงฤดูเข้าพรรษาใหม่ ความต้องการทำสังฆกรรมใดๆ ก็เพียงอาศัยการกำหนดขึ้นใช้เพียงชั่วคราวเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจดีย์ดูเหมือนจะไม่มีการสร้างในวัดอรุณวาสีหรือวัดป่า แท้ๆ เลย คงเป็นเพราะแนวความคิดของพระภิกษุสายนี้เน้นที่การปฏิบัติเพื่อให้เห็นธรรม มากกว่า รูปที่แม้เป็นตัวแทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ก็เป็นเพียงภาพสัญลักษณ์วัดคามวาสีสร้างขึ้นสำหรับเป็นที่พึ่งของชุมชนหรือเมืองโดยตรง ภารกิจหลักของพระภิกษุสงฆ์ฝ่ายนี้มุ่งไปในทางปฏิบัติด้านพิธีกรรมทางศาสนา และการเน้นศึกษาทางหนังสือเพื่อแสวงหาความรู้ สำหรับใช้ในการสั่งสอนฆราวาสมากกว่าฝึกปฏิบัติด้านวิปัสสนาธุระ พระสงฆ์ฝ่ายนี้จึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับโลกภายนอกตลอด ทำให้แนวทางหลักด้านปฏิบัติต้องเปลี่ยนไปจากการมุ่งหาหนทางเพื่อให้ ตนเองพ้นจากสังสารวัฏ มาเป็นเพื่อช่วยให้ ผู้อื่น พ้นทุกข์แทนเป็นการปฏิบัติที่ไม่ใช่เพื่อมุ่งผลตรัสรู้และนิพพานหากแต่การเน้นผลทางปริยัติธรรมทั้งคอยชี้แนะช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่เวไนย สัตว์ทั้งปวงได้ก็เท่ากับเป็นการสั่งสมทานบารมีและยกระดับจิตใจของตนให้สูงขึ้นในขณะเดียวกัน ถือเป็นหลักสำคัญในการฝึกจิตเพื่อการละวาง วัดประเภทนี้จะมีองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นอาคารมากกว่าวัดอรุณวาสี ตามความต้องการใช้การกำหนดแบบแผนทั้งด้านความรู้แบบและแผนผังรวมมีกฎเกณฑ์ค่อนข้างชัดเจน”

(http://www.elca.ssru.ac.th/suriyun_ch/pluginfile.php/132/block_html/conte (2562))

การพัฒนาสังคม หมายถึงทำให้สังคมมีความเจริญในด้านจิตใจของคน มีคุณธรรมจริยธรรมและประกอบไปด้วยจิตสำนึกในการช่วยเหลือต่อสาธารณะประโยชน์ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมอยู่ดีมีสุข การพัฒนานั้นควรมุ่งเน้นถึงคนเป็นหลักที่สำคัญ โดยเฉาะพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาเป็นการพัฒนาคนเต็มทั้งคน ครอบคลุมกันทั้งระบบที่มี 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ทั้ง 3 นี้เป็นการดำเนินชีวิตจะต้องอาศัยสิ่งกันและกัน การสร้างสังคมให้เข้มแข็งนั้นคือ “...ความเข้มแข็งทางพฤติกรรม ความเข้มแข็งทางจิตใจ ความเข้มแข็งทางปัญญา คือดูแลความเข้มแข็งทางพฤติกรรม เช่น การแสดงออกทางร่างกาย และทางวาจาความเข้มแข็งทางพฤติกรรมไม่ใช่ความก้าวร้าวแข็งกระด้าง ความเข้มแข็งทางพฤติกรรมที่ยอมรับได้ คือความขยันขันแข็งจริงจังในการทำงาน แต่ถึงกระนั้น ถ้ามีแต่อาการเข้มแข็งทางพฤติกรรมอย่างเดียวก็ยังไม่ใช้

ความเข้มแข็งที่แท้จริง ความเข้มแข็งที่แท้ต้องเกิดจากฐานภายใน คือทางจิตใจและปัญญา เช่น การไม่เป็นผู้คอยรอความช่วยเหลือจากภายนอก แต่มีกำลังใจเข้มแข็งมุ่งมั่นตั้งใจเด็ดเดี่ยว พยายามทำการทั้งหลายให้สำเร็จด้วยตนเอง โดยใช้ปัญญาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาเมื่อเป็นดังนี้ก็จะเป็นผู้ชนะอย่างแท้จริง สามารถฟันตัวและแม้แต่ขึ้นไปนำเข้าได้” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2542)

กล่าวได้บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมนั้นมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนต่อการดำเนินกิจการของวัดเป็นหลักในการพัฒนา คือเป็นผู้นำของสังคมในด้านจิตใจส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมสติปัญญาที่ถูกต้องแก่สังคม คือพฤติกรรม จิตใจ ปัญญาเป็นความมั่นคงต่อสังคมบนฐานของภายในจิตใจมุ่งมั่นพยายามให้ได้สำเร็จต่อสังคมที่ทำการพัฒนา

การพัฒนาสังคมตามวิธีพุทธของวัดแสงบูรพา

การพัฒนาสังคมตามวิธีพุทธนั้น เป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อมาประยุกต์ใช้กับสังคมมีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตประจำวันของคนในสังคม ยึดหลักพุทธธรรมเป็นวิถีในการปฏิบัติเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมสู่ความเจริญที่ยั่งยืน คือหลักภาวนา 4 “...(1) ภาวนา การเจริญกาย พัฒนากายการฝึกอบรมกาย ให้อุจจกติดต่อกันเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรียทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษ ให้อุจจกธรรมองงาม ให้อุจจกธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (2) สีสภาวนา การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติการฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน (3) จิตภาวนา การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณาขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่นเบิกบานเป็นสุข ผ่องใสเป็นต้น (4) ปัญญาภาวนา การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญาการฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา” (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2554) จะกล่าวได้ว่า หลักภาวนานั้นหมายถึงการปฏิบัติทำให้เจริญงอกงามไปตามวิธีพุทธที่วัดแสงบูรพาได้บูรณาการพัฒนสังคมตามแนวคิดของพระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ) ได้กำหนดโครงการช่วยเหลือสังคมที่ปรากฏในผลงานดีเด่นด้านการพัฒนาชุมชนดังนี้

1. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ “...1) ได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลสวาย เมื่อปี พ.ศ.2532 ในบริเวณศูนย์พัฒนาตำบลสวาย โดยทุนสนับสนุนจากพระครูปัญญาวุฒิสุนทร และองค์การ เจ เอส อาร์ ซี ที่ให้ความช่วยเหลืออพยพชาวกัมพูชา ตามแนวชายแดนทุนดำเนินการทั้งสิ้น 253,536 บาท เขตบริการหมู่ที่ 1-หมู่ที่ 10 แรกเริ่มดำเนินการมีเด็กเล็ก 75 คน ปัจจุบันมีเด็กเล็กจำนวนแนว 210 คน ครูพี่เลี้ยง 8 คน ได้รับรางวัลเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นประจำจังหวัดสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2543 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกเมือง ได้ปรับปรุงกุฎหลังเก่าวัดศีลาราม เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 มีเด็กเล็กจำนวน 81 คน ครูพี่เลี้ยง 4 คน เขตบริการหมู่ที่ 11-หมู่ที่ 14” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชนาเพด็จศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ)

1.1 ระดับประถมศึกษา “...ได้รับสนับสนุนด้านการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลสวายทุกโรงเรียนในด้านอุปกรณ์และทุนการศึกษาดังต่อไปนี้ 1) จัดหาโต๊ะหมู่บูชาพร้อมพระพุทธรูป มอบให้โรงเรียนบ้านสวาย จำนวน 40 ชุด 2) เป็นประธานในการจัดผ้าป่าเพื่อการศึกษา เพื่อนำเงินมาก่อสร้างอาคารเด็กเล็กของโรงเรียนบ้านสวาย 3) เป็นประธานในการจัดผ้าป่าเพื่อการศึกษา เพื่อนำเงินมาจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ จำนวน 17 ชุด เป็นเงิน 590,000 บาท และปีการศึกษา 2545 ได้เงินจำนวน 700,000 บาท 4) จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนโดยนำดอกผลมาจ่ายเป็นกองทุน ปัจจุบันมีกองทุนดังนี้ (1) กองทุนวัดป่าเจริญผล มีทุนอยู่จำนวน 67,739 บาท (2) กองทุนวัดแสงบูรพา มีทุน

อยู่จำนวน 145,092 บาท (3) กองทุนวัดตาดอมจอมสวย มีทุนอยู่ 43,223 บาท (4) เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานของโรงเรียนบ้านสวย

1.2 ระดับมัธยมศึกษา 1) เป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลซึ่งเป็นโรงเรียน
มัธยมศึกษาประจำตำบลแห่งแรกของจังหวัดสุรินทร์ โดยให้ใช้ศาลาการเปรียญ เป็นอาคารเรียนชั่วคราว พร้อมมอบ
ทุนการศึกษาและวัสดุทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ 2) จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์นักเรียนยากจนระดับมัธยมศึกษาเพื่อโรงเรียน
สวยวิทยาการ โดยพาคณะครู พ่อค้าประชาชน จัดทอดผ้าป่าเพื่อจัดตั้งกองทุน ในวันวิสาขบูชาทุกปี ปัจจุบันมีเงินสดในบัญชี
ฝาธนาคารกรุงเทพ จำกัด เป็นเงิน 203,770,64 บาท โดยใช้เฉพาะดอกผลมอบเป็นทุนการศึกษาให้กับนักเรียนทุกปีตลอดมา

1.3 ร่วมสนับสนุนกิจกรรมของทางโรงเรียนที่จัดเป็นประจำทุกปี เป็นวิทยากร อบรมนักเรียนในวันเข้าค่าย
จริยา สนับสนุนกิจกรรมเพาะเห็ดในโรงเรียน สนับสนุนกิจกรรมเพราะพันธุ์ไม้ มอบทุนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้น ปีละ 3
ทุนๆ ละ 500 บาท ตลอดมา ตั้งแต่ปี 2519 มอบทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปีละ 5 ทุนๆ ละ 1.000 บาท ร่วมจัดตั้งมูลนิธิ
โรงเรียนสวยวิทยาการ” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปณญาวุโธ)

2. ด้านการปกครอง 1) “...บริหารจัดการวัดแสงบูรพา จนเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาอย่างยั่งยืนมั่นคง เป็นปึกแผ่นใน
ปัจจุบัน 2) บูรณะพื้นปูวัดป่าเจริญผล ปักหลักเขตแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดกับชุมชน และพัฒนาจนเรียกความศรัทธาเป็นที่
ประจักษ์ 3) บูรณะพื้นปู วัดศีลารามก่อสร้างเพิ่มเติม แต่งตั้งเจ้าอาวาสรูปใหม่ที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนในปัจจุบัน 4)
บูรณะพื้นปู วัดตาดอม (วัดร้าง) จากที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดร้างจนมีพระสงฆ์ มีเจ้าอาวาส มีถาวรวัตถุ และจัดสร้างวิหารพระ
พุทธ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปดินปั้นที่เก่าแก่ที่สุดในตำบลสวย 5) จัดตั้งสำนักสงฆ์โพธิ์แสงทอง โดยใช้พื้นที่นี้เป็นแหล่งสาธิต
ทางการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมอาชีพเป็นตัวอย่างในการศึกษาดูงานโดยมีโครงการดังนี้ (1) โครงการคืนธรรมชาติ
ให้แผ่นดิน (2) โครงการเพาะเห็ดเลี้ยงไก่ เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู (3) โครงการทำสวนแบบผสมผสาน (4) ใช้บริเวณโคก
โชค หมู่ที่ 5 ตำบลสวย ซึ่งเป็นพื้นที่ได้รับบริจาคจากญาติโยม และซื้อเพิ่มเติมทำโครงการตามแนวพระราชดำริรณาสวนผสม
ทั้งยังก่อให้เกิดผลทางอ้อม คือหยุดยั้งการบุกรุกทำลายที่ดินและการบุกยึดพื้นที่ของนายทุนต่างๆ” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราช
ทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปณญาวุโธ)

3. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ “...1) สนับสนุนและลงมือปลูกป่าชุมชนประจำหมู่บ้าน
มากมายดังนี้ (2) พื้นที่ปลูกป่าชุมชนจำนวน 257 ไร่ (2) พื้นที่โคกเสด็จเนื้อที่ 45 ไร่ หมู่ที่ 5 สำนักสงฆ์ (3) พื้นที่โคกโชค โคก
คลอง 15 ไร่ หมู่ที่ 5 (4) พื้นที่โคกโพม 25 ไร่ หมู่ที่ 8 ไร่รณาสวนผสม (5) พื้นที่โคกคำปูง 20 ไร่ หมู่ที่ 9 (5) พื้นที่โคกอาเริง 15
ไร่ หมู่ที่ 4 (7) พื้นที่โคกเมือง 12 ไร่ หมู่ที่ 13 (ตะวันตกโรงเรียนบ้านโคกเมือง) (8) พื้นที่เกาะตาเล็ก 85 ไร่ หมู่ที่ 14 สำนัก
สงฆ์ (9) พื้นที่โคกตาจารย์ 18 ไร่ หมู่ที่ 14 ฝั่งตรงข้ามเกาะตาเล็ก (10) ป่าชุมชนในหมู่บ้านสวย 63 ไร่ แยกเป็นรอบหนองตา
ระวีหมู่ที่ 5,145 จำนวน 10 ไร่ รอบหนองตาดอม หมู่ที่ 6 จำนวน 5 ไร่ วัดตาดอม หมู่ที่ 6 จำนวน 20 ไร่ วัดป่าเจริญผล หมู่ที่
1 จำนวน 15 ไร่ วัดแสงบูรพา หมู่ที่ 5 จำนวน 13 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวปลูกประเภทไม้ดังนี้ ไม้สัก ไม้ประดู่ 3. ไม้สะเดา ต้นหวาย
ชี้เหล็ก ไม้ธรรมชาติที่มีอยู่แล้วบางส่วน (ปลูกเสริม) 2) ประธานศูนย์คฤหัสถ์ วัด ราชการ (ค.ว.ร.) วัดแสงบูรพา เพราะพันธุ์
กล้าไม้แจกจ่ายญาติโยม พัฒนาสำนักสงฆ์โพธิ์แสงทองและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมเข้าค่าย
พักแรมลูกเสือ 3) ปลูกป่าไผ่ภายในวัดเพื่อให้ญาติโยมได้ใช้ประโยชน์ เช่น วัดแสงบูรพา ประมาณ 2 ไร่ วัดป่าเจริญผลประมาณ
5 ไร่ วัดศีลารามประมาณ 1 ไร่ วัดตาดอม สำนักสงฆ์โพธิ์แสงทองประมาณ 1 ไร่” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระ
ครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปณญาวุโธ)

4. ด้านอนุรักษ์และพัฒนาฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม 1) “...ฟื้นฟูดนตรีไทยพื้นบ้าน (เป่าพาทย์) มีการถ่ายทอดความรู้ด้าน
ดนตรีจากผู้สูงอายุสู่เด็กนักเรียนโรงเรียนสวยวิทยาการ โรงเรียนบ้านสวยให้ความรู้แก่ญาติโยมส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของวัตถุ
โบราณภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของตนเองของท้องถิ่น 2) ส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น เช่น การแห่เทียนจำพรรษา การ

ลอยกระทง การบวชสามเณรภาคฤดูร้อน การทำบุญหมู่บ้าน การทำบุญข้าวเปลือก การทำบุญเลี้ยงพระถวายเพลพระใน
เทศกาลเข้าพรรษา 3) สืบทอดประเพณีสำคัญทางศาสนา เช่น การเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา 4) การทำบุญในวัน
สงกรานต์ 5) การทำบุญในวันขึ้นปีใหม่” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ)

5. ด้านสาธารณูปการ “...พระครูปัญญาวุฒิสุนทร โดยตัวของท่านเองเป็นครูและผู้มีความรู้ทางด้าน วิชาการ
ก่อสร้าง ทั้งลงมือก่อสร้างเอง และถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการก่อสร้างให้กับ พระเณรจากรุ่นสู่รุ่นเป็นทั้งสถาปนิกและวิศวกร
เอง สามารถประยุกต์และบูรณะอาคาร เก้าแก่ก่อสร้างได้อย่างประสานกลมกลืนร่วมสมัย โดยนำพระภิกษุ สามเณรช่วยกัน
ก่อสร้างและพัฒนาในด้านต่างๆ ในวัดแสงบูรพา คือ สร้างศาลาการเปรียญ 1 หลัง โดยรื้อของเก่าออกทั้งหมดแล้ว สร้างใหม่
สร้างกุฏิ 3 หลัง โดยรื้อของเก่าออกยังคงของเดิมบางส่วนอยู่บ้าง สร้างกุฏิใหม่ 4 หลัง ปรับระดับพื้นที่ในบริเวณวัดให้เสมอกัน
ขุดเจาะน้ำบาดาลติดตั้งเครื่องปั้มน้ำ 2 แห่ง ขุดบ่อน้ำตื้น 2 แห่ง สร้างกำแพงบริเวณรอบวัด (ได้ครึ่งหนึ่งของพื้นที่ทั้งหมดส่วน
ที่เหลือล้อมรั้วลวดหนาม) สร้างซุ้มประตู 1 แห่ง สร้างห้องน้ำห้องส้วม 2 แห่ง 1 กำลังดำเนินการก่อสร้างหอฉันหลังใหม่ 1
หลัง” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ)

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (บวร) “...พระครูปัญญาวุฒิสุนทรได้เข้าไปช่วยพัฒนาวัดต่างๆ เพื่อให้เป็น
ศูนย์กลางของชุมชน และพัฒนาปลูกสร้างสิ่งต่างๆ ในวัดเพื่อสาธารณประโยชน์ได้สร้างศาลหลักเมืองเพื่อเป็นหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ของตำบลสวา ความมั่นคงทางด้านสังคมและเป็นศูนย์รวมใจของญาติโยม

6.1 วัดป่าเจริญผล (พ.ศ. 2521-2523) เป็นวัดแรกที่ท่านได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือพัฒนา เนื่องจากมีปัญหา
เรื่องการ ปกครอง โดยเกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างเจ้าอาวาสกับญาติโยมโดยท่านได้เข้าไปจำพรรษาอยู่ที่วัดดังกล่าวหลาย
พรรษา และให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหามาต่างๆ จนคล่องไปด้วยดี ได้พัฒนาสิ่งปลูกสร้างภายในวัด ดังนี้ สร้างศาลาการ
เปรียญใหม่เป็นแบบคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลังโดยรื้อศาลาเก่าออกไป สร้างกุฏิใหม่ 3 หลัง สร้างซุ้มประตู 1 แห่ง สร้างกำแพง
วัดในพื้นที่ติดกับถนนใหญ่ ความยาวประมาณ 500 เมตร พื้นที่ที่เหลือล้อมรั้วด้วยลวดหนามรอบบริเวณเขต 14 ไร่ ขุดบ่อ
บาดาลติดตั้งเครื่องปั้มน้ำ 1 แห่ง ขุดบ่อน้ำตื้น 2 แห่ง เป็นประธานในการก่อสร้างอุโบสถและจัดพิธีหล่อพระประธานในวัด
ปัจจุบันมีพระครูสุวัฒนธรรมวงศ์ รองเจ้าคณะตำบลสวาย” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ
ปญญาวุฒ)

6.2 วัดศีลาราม(พ.ศ. 2528-2530) “...เป็นวัดที่ท่านได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือเป็นวัดที่ 2 เนื่องจากเกิด
ปัญหาการ ปกครองอันเนื่องมาจากเจ้าอาวาสได้มรณภาพ ท่านจึงได้เข้าไปเป็นรักษาการแทน โดยเข้าไปจำพรรษาหลาย
พรรษา และได้พัฒนาวัดด้านต่างๆ ดังนี้ สร้างศาลาการเปรียญใหม่ 1 หลัง สร้างกุฏิใหม่ 3 หลัง สร้างอุโบสถที่ยังสร้างค้างไว้
ต่อจากเดิมจนแล้วเสร็จ ทำพิธีผูกพัทธสีมาเป็นที่เรียบร้อย ทำรั้วรอบวัดโดยการนำเอาหินมากองเรียงกันเป็นกำแพงรอบ
บริเวณวัดในพื้นที่ประมาณ 30 ไร่ ปรับปรุงบริเวณพื้นที่วัดให้สวยงาม ปัจจุบันมีพระอธิการบันยัด ฐานิสโร เป็นเจ้าอาวาส

6.3 วัดตาตอม (พ.ศ. 2541-2542) เป็นวัดที่ท่านได้บุกเบิกและสร้างขึ้นใหม่โดยแต่เดิมนั้นเป็นวัดร้าง ไม่มีพระ
จำพรรษา ปล่อยให้ชาวบ้านเช่าทำการเพาะปลูกโดยท่านได้มาบูรณะขึ้นมาใหม่และจำต้องนิมนต์พระภิกษุ สามเณรจากวัด
แสงบูรพาไปอยู่จำพรรษา โดยตั้งชื่อใหม่ว่า วัดตาตอม ต่อมาได้ทำเรื่องให้มีการแต่งตั้งเจ้าอาวาสขึ้นมาปกครองวัด โดยท่านได้
สร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาดังนี้ สร้างอุโบสถโดยการจัดหาเจ้าภาพจากกรุงเทพมหานครและชาวบ้านช่วยกันบริจาค สร้างศาลาการ
เปรียญ 1 หลัง สร้างกุฏิล้อมรอบวัด 6 หลัง สร้างกำแพงหน้าวัด พื้นที่ที่เหลือสร้างรั้วลวดหนามล้อมรอบ สร้างวิหารพระพุทธ 1
หลังปัจจุบันทุกวันสิ้นปีและวันขึ้นปีใหม่ จะมีประชาชนไปทำบุญสะเดาะเคราะห์เสริมดวงชะตาเป็นจำนวนมาก ซึ่งหลวงพ่อดี
จัดใหม่ขึ้นเป็นประเพณีตลอดมา ปัจจุบัน มีพระอธิการประกาศ สิริวัฒน เป็นเจ้าอาวาส

6.4 สำนักสงฆ์โพธิ์แสงทอง (พ.ศ. 2537-2538) เป็นวัดที่ท่านกำลังดำเนินการจัดตั้งขึ้นมาใหม่ ขณะนี้อยู่
ระหว่างดำเนินการ พื้นที่วัดประมาณครึ่งหนึ่งได้มาจากการซื้อ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งได้มาจากการบริจาคจากชาวบ้าน พื้นที่ทั้งหมด
83 ไร่ ได้จัดทำรั้วลวดหนามรอบบริเวณวัด สร้างกุฏิ 1 หลัง ศาลา 1 หลัง มีพระภิกษุจำพรรษา 1 รูป เพื่อดูแลวัดได้จัดทำ

โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองคืนธรรมชาติให้แผ่นดิน ดำเนินการตามแนวทางพระราชดำริ ไร่นาสวนผสมเกษตรผสมผสาน ให้ราษฎรที่สนใจและเข้าร่วมโครงการ ครุวีเรือน และตัวอย่าง เป็นแหล่งศึกษาของหน่วยราชการและองค์กรต่างๆ ปัจจุบันมีพระอาจารย์สมพงษ์ ธีรวีโส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสงบูรพาเป็นผู้ดูแล นอกจากนี้วัดอื่นๆ ในเขตตำบลสวาย อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่สามารถดูแลกันเองได้ ไม่มีปัญหาด้านการปกครอง สามารถเป็นศูนย์กลางของชาวชาวบ้านได้ ท่านพระครูปัญญาวุฒิสุนทรก็ได้ให้การดูแลช่วยเหลือแนะนำและบริจาคสิ่งของต่างๆ เช่น วัดสว่างอารมณ์ วัดนารายณ์บูรินทร์ เป็นต้น” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ)

6.7 ด้านสังคมสงเคราะห์ “...ท่านเป็นผู้มีเมตตาธรรมได้อุปการะลูกศิษย์จนประสบความสำเร็จ ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการฝ่ายปกครอง เป็นข้าราชการครูเป็นนักธุรกิจหลายท่าน ดังนี้ 1) นายสงพงษ์ นิยมตรง อดีตนายอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 2) พันเอกพิเศษวิเศษ เขียวรอบ อดีตนายทหารกรมยุทธศึกษาทหารบก กรุงเทพมหานคร 3) นายประเวศ ฉันททอง อดีตนายอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 4) พันโทประชุม สุขสำราญ อดีตอนุศาสนาจารย์ทหารบก 5) ร้อยเอกสุชี แก้วยก อดีตอนุศาสนาจารย์ทหารบก จังหวัดสุรินทร์ 6) นายสมศักดิ์ ปรีกษัตน อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านรุน 7) พระมหาจอต จิรัฎฐ์ ป.ธ.8 อดีตเจ้าคณะอำเภอลำตวน จังหวัดสุรินทร์ (มรณภาพแล้ว) 8) อาจารย์เอก แสงวงมี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนยานเวชวิทยา กรุงเทพมหานคร 9) นายเกรียงไกร กอบแก้ว วิศวกร ธุรกิจก่อสร้างส่วนตัว และอีกมากมาย” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ)

6.8 การพัฒนาด้วยอย่างการส่งเสริมอาชีพแก่คนยากจนในชุมชน “...พระครูปัญญาวุฒิสุนทร ได้ริเริ่มและพัฒนา ระบบเกษตรผสมผสาน (เกษตรอินทรีย์) ในลักษณะของหน่วยงานที่ไม่ใช่ของรัฐบาล (Non-Government Organization) ณ บ้านโคกโชค หมู่ที่ 5 ตำบลสวาย อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โครงการดังกล่าวสอดคล้องกับโครงการตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ และสอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดสุรินทร์ที่ว่า สุรินทร์เมืองเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัยและ สารพิษในพื้นที่ 5 ไร่ และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่ยากจนเลี้ยงตนเองไม่ได้ หรือ มีปัญหาทำมาหาได้ไม่พอกิน เข้าร่วมทำงานในพื้นที่ดังกล่าวนี้ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือ ผลิตปุ๋ยธรรมชาติ (อินทรีย์) สร้างถังประปาเดินท่อน้ำขนาด 6 นิ้ว เป็นระยะทาง 2 กิโลเมตรเพื่อแก้ปัญหาการขาดน้ำด้านการเกษตร เลี้ยงวัว 15 ตัว เลี้ยงสุกร 13 ตัว เพาะเห็ดนางฟ้า เลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ 8 บ่อ และในกระชัง 10 กระชัง ในหนองโชค ปล่อยปลาในนาข้าว ปลูกไม้ผล” (อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ) เหตุผลที่เหล่านี้นั้นเป็นงานของวัดแสงบูรพามีพระครูปัญญาวุฒิสุนทรเป็นตัวแทนของวัดในการทำหน้าที่บิณฑบาตของพระสงฆ์

การพัฒนาสังคมตามวิถีพุทธของวัดแสงบูรพานั้น พระครูปัญญาวุฒิสุนทรเป็นผู้นำทางด้านภูมิปัญญาความคิด เพื่อวางแผนต่อการพัฒนาสังคมมีวัดเป็นศาสนสถานในการดำเนินโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อสังคม เป็นพันธกิจของวัดพระสงฆ์เป็นตัวแทนในการปฏิบัติหน้าที่คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการปกครอง ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ ด้านอนุรักษ์และพัฒนาฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ด้านสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาด้วยอย่างการส่งเสริมอาชีพแก่คนยากจนในชุมชน เป็นบิณฑบาตของวัดแสงบูรพาที่ทำประโยชน์ต่อสังคม

บทบาทของวัดด้านการพัฒนาสังคมตามวิถีพุทธผลการศึกษาครั้งนี้

การศึกษา วัดแสงบูรพา จังหวัดสุรินทร์: บทบาทของวัดด้านการพัฒนาสังคมตามวิถีพุทธ ทำให้เห็นถึงความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม พระครูปัญญาวุฒิสุนทร (คุณ ปญญาวุฒ) เป็นตัวแทนของวัดเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์ความรู้ในทางพระพุทธศาสนาและเข้ามาแก้ไขปัญหาของสังคมพัฒนาไปตามพุทธวิถีดังนี้

1. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลสวายเมื่อปี พ.ศ.2532 ในบริเวณศูนย์พัฒนาตำบลสวาย โดยทุนสนับสนุนจากพระครูปัญญาวุฒิสุนทร และองค์การ เจ เอส อาร์ ซี ที่ให้ความช่วยเหลืออพยพชาวกัมพูชา

ตามแนวชายแดนทุนดำเนินการทั้งสิ้น 253,536 บาท ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกเมือง ได้ปรับปรุงภูมิหลังเก่าวัดศิลาราม เป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 ระดับประถมศึกษา ได้รับสนับสนุนด้านการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาในตำบลสวยทุกโรงเรียน ในด้านอุปกรณ์และทุนการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งโรงเรียน มัธยมศึกษาประจำตำบลซึ่งเป็นโรงเรียน มัธยมศึกษาประจำตำบลแห่งแรกของจังหวัดสุรินทร์ จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์นักเรียน ยากจนระดับมัธยมศึกษาเพื่อโรงเรียนสวยวิทยาการ ร่วมสนับสนุนกิจกรรมของทางโรงเรียนที่จัดเป็นประจำทุกปี

2. ด้านการปกครอง บริหารจัดการวัดแสงบูรพา จนเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาอย่างยั่งยืนมั่นคง เป็นปึกแผ่นใน ปัจจุบัน บูรณะพื้นปูวัดป่าเจริญผล บูรณะพื้นปูวัดศิลารามก่อสร้างเพิ่มเติม บูรณะพื้นปูวัดตาตอม (วัดร้าง) จากที่ชาวบ้าน เรียกว่าวัดร้างจนมีพระสงฆ์ จัดตั้งสำนักสงฆ์โพธิ์แสงทอง โดยใช้พื้นที่นี้เป็นแหล่งสาธิตทางการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อ ส่งเสริมอาชีพเป็นตัวอย่างในการศึกษาดูงานโดยมีโครงการ

3. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ สนับสนุนและลงมือปลูกป่าชุมชนประจำหมู่บ้านมากมาย ดังนี้ 1) พื้นที่ปลูกป่าชุมชนจำนวน 2) พื้นที่โคกเสด็จ 3) พื้นที่โคกโชค โคกคลอง 4) พื้นที่โคกโพม 5) พื้นที่โคกตาบุง 6) พื้นที่ โคกอาเริง 7) พื้นที่โคกเมือง 8) พื้นที่เกาะตา 9) พื้นที่โคกตาจรัส 10) ป่าชุมชนในหมู่บ้านสวย

4. ด้านอนุรักษ์และพัฒนาฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม พื้นฟูดนตรีไทยพื้นบ้าน ส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น สืบทอด ประเพณีสำคัญทางศาสนา การทำบุญในวันสงกรานต์ การทำบุญในวันขึ้นปีใหม่

5. ด้านสาธารณูปการ พระครูปัญญาวุฒิสุนทร บูรณะอาคาร เก้าแก่ก่อสร้างได้อย่างประสานกลมกลืนร่วมสมัยคือ สร้างศาลาการเปรียญ 1 หลัง โดยรื้อของเก่าออกทั้งหมดแล้ว สร้างใหม่ สร้างกุฏิ 3 หลัง โดยรื้อของเก่าออกยังคงของเดิม บางส่วนอยู่บ้าง สร้างกุฏิใหม่ 4 หลัง ปรับระดับพื้นที่ในบริเวณวัดให้เสมอกัน ขุดเจาะน้ำบาดาลติดตั้งเครื่องปั้มน้ำ 2 แห่ง ขุด บ่อน้ำตื้น 2 แห่ง สร้างกำแพงบริเวณรอบวัด สร้างซุ้มประตู 1 แห่ง สร้างห้องน้ำห้องส้วม 2 แห่ง 1 กำลังดำเนินการก่อสร้าง หอฉันหลังใหม่ 1 หลัง

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ พระครูปัญญาวุฒิสุนทรได้เข้าไปช่วยพัฒนาวัดคือ วัดป่าเจริญผล (พ.ศ. 2521- 2523) วัดศิลาราม (พ.ศ. 2528-2530) วัดตาตอม (พ.ศ. 2541-2542) สำนักสงฆ์โพธิ์แสงทอง (พ.ศ. 2537-2538)

7. ด้านสังคมสงเคราะห์ ท่านเป็นผู้มีเมตตาธรรมได้อุปการะลูกศิษย์จนประสบความสำเร็จ ประกอบอาชีพ เป็น ข้าราชการฝ่ายปกครอง เป็นข้าราชการครูเป็นนักธุรกิจหลายท่าน ดังนี้ 1) นายสงพงษ์ นิยมตรง อดีตนายอำเภอสตึกจังหวัด บุรีรัมย์ 2) พันเอกพิเศษพิเศษ เขียวรอบ อดีตนายทหารกรมยุทธศึกษาทหารบก กรุงเทพมหานคร 3) นายประกวด ฉันททอง อดีตนายอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 4) พันโทประชุม สุขสำราญ อดีตอนุศาสนาจารย์ทหารบก 5) ร้อยเอกสุธี แก้วยก อดีต อนุศาสนาจารย์ทหารบก จังหวัดสุรินทร์ 6) นายสมศักดิ์ ปรีชาตนะ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านรุน 7) พระมหาจอต จิรัฐโธ ป.ธ.8 อดีตเจ้าคณะอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ (มรณภาพแล้ว) 8) อาจารย์เอก แสงวงมี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนยาน เวศวิทยา กรุงเทพมหานคร 9) นายเกรียงไกร กอบแก้ว วิศวกร ธุรกิจก่อสร้างส่วนตัว

8 การพัฒนาด้วยอย่างการส่งเสริมอาชีพแก่คนยากจนในชุมชน พระครูปัญญาวุฒิสุนทร ได้ริเริ่มและพัฒนาระบบ เกษตรผสมผสาน (เกษตรอินทรีย์) ในลักษณะของหน่วยงานที่ไม่ใช่ของรัฐ (Non Government Organization) ณ บ้าน โคกโชค หมู่ที่ 5 ตำบลสวย อำเภอเมืองสุรินทร์ โครงการดังกล่าวสอดคล้องกับโครงการตามทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ และสอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดสุรินทร์ที่ว่า สุรินทร์เมืองเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัยและ สาระพิช ในพื้นที่ 5 ไร่ และ เปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่ยากจนเลี้ยงตนเอง เหตุผลที่เหล่านี้นั้นเป็นงานของวัดแสงบูรพามีพระครูปัญญาวุฒิสุนทรเป็นตัวแทน ของวัดในการทำหน้าที่บทบาทของพระสงฆ์

สรุป

สรุปได้ว่า บทบาทของวัดแสงบูรพาต่อการพัฒนาสังคมตามแนวพุทธมีความสำคัญต่อการช่วยเหลืออย่างมาก มีพระครูปัญญาวิสุทธสุนทรเป็นผู้นำในการปกครองวัด ทำการพัฒนาสังคมตามรูปแบบของท่าน คือเป็นแนวทางในการทำให้สังคมเจริญงอกงามสอดคล้องกับวิถีพุทธ คือพัฒนากายภavana การเจริญกายฝึกอบรมกายให้รู้จักติดต่อกันเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สีสถาภavana พัฒนาความประพฤติการฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน จิตภาวนา พัฒนาจิตการฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณาขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่นเบิกบานเป็นสุขผ่องใสเป็นต้น ปัญญาภาวนา พัฒนาปัญญาการฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา วัดแสงบูรพาจึงมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมและเป็นศูนย์กลางของจิตใจ สถานที่จัดกิจกรรมของชุมชนทุกคนในสังคมต้องมีความสำคัญต่อส่งเสริมให้ประชาชนต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมที่ทางวัดได้สั่งสอน มีพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนให้คำปรึกษาต่อคนในสังคมที่ต้องการศึกษา ทำให้คนในสังคมมีความสามัคคีกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อสังคม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นและส่วนรวม เป็นบทบาทของวัดที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนต่อการพัฒนาสังคม

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2549). การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). สถาบันและสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์

ศิษยานุศิษย์ คณะอุบาสิกอุบาสิกา วัดแสงบูรพา. (2561). อนุสรณ์เนื่องในพิธีราชทานเพลิงศพพระครูปัญญา

วิสุทธสุนทร (คุณ ปณญาวุโธ). สุรินทร์ : โรงพิมพ์ ส.พันธ์เพ็ญ.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 34.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.

สถาบันราชภัฏสุรินทร์. (2546). พิธีถวายปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์, พระครูปัญญาวิสุทธสุนทร. สุรินทร์ : สถาบัน

ราชภัฏสุรินทร์.

สุพัตรา สุภาพ. (2522). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

วัด. (ม.ป.ป.) เข้าถึงเมื่อ (20 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<http://www.elca.ssru.ac.th/suriyun->

[ch/pluginfile.php/132/block-html/conte.](http://www.elca.ssru.ac.th/suriyun-ch/pluginfile.php/132/block-html/conte.))

ศึกษาปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

Psychological Factors Affecting Speaking Performance of High
Vocational Students at Rajamangala University of Technology Isan
Surin Campus

สรพันธ์ นันตะภูมิ*¹ และนุชสรา บุญแสน²

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์^{1,2}

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : soraphan.na@gmail.com

บทคัดย่อ

การพูดเป็นหนึ่งในบรรดาทักษะที่สำคัญในการเรียนภาษาใดหนึ่งโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ในประเทศไทย ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาที่สองที่ต้องเรียนรู้ หนึ่งในปัญหาที่พบในการเรียนพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยคือพฤติกรรมทางด้านจิตวิทยาของมนุษย์ สำหรับประเทศไทยปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อการพูดภาษาอังกฤษเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ดังนั้นจุดประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้คือเพื่อค้นหาปัจจัยทางจิตวิทยาซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถทางการพูดของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ และเพื่อกำหนดสาเหตุและการแก้ปัญหาเหล่านั้น แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างถูกนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความต้องการที่จะพูดภาษาอังกฤษให้ได้เหมือนกับภาษาของตน อุปสรรคต่างๆ ที่เป็นปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเหล่านั้นคือ ความวิตกกังวล ความอาย การขาดความมั่นใจ และการขาดแรงจูงใจ นักศึกษาส่วนมากประสบกับปัญหาความวิตกกังวลในการพูดมากที่สุด ความอาย การขาดความมั่นใจ และการขาดแรงจูงใจ ตามลำดับ ถึงแม้ว่านักศึกษาจะมีทักษะในด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ในระดับดีก็ตามก็ยังขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ ผู้วิจัยได้ทราบปัญหา สาเหตุของปัญหา และวิธีการนำไปสู่การแก้ปัญหาเหล่านั้น

คำสำคัญ: ความสามารถในการพูด ปัจจัยด้านจิตวิทยา ทักษะการพูด

Abstract

Speaking is one of important skills in learning a language especially English. In Thailand, English is learnt as the second language. One of the problems in English speaking is human psychology. Human psychology has affected English speaking for several years. The objectives of this study are to find out the psychological factors that affect speaking performance of 1st year high vocational students of RMUTI, Surin campus and to determine the causes and the solutions to overcome the problems. The structured questionnaire is used to collect the data. The participants of this study were 1st year high vocational students

of RMUTI, Surin campus, who studied the academic year 2018 of the 1st semester. The results of this study revealed that the students' desire to speak English as they speak their first language. Most of the students face the high level of anxieties. Even though they have a good level of vocabulary and grammar, they also lose the confidence of speaking. Most of barriers were 1. anxiety 2. shyness 3. lack of confidence 4. lack of motivation respectively. Lastly the researcher has proposed to find out some solutions as expected to be significant remedies to overcome the problems as said above.

Keywords: Speaking performance, Psychological factors, Speaking skill

Introduction

Speaking performance is defined by many scholars. According to Leong and Ahmdi (2016), they stated that the first aspect of speaking performance's characteristics is fluency and it is the major objective of lectures in lecturing speaking skills. Hughes opined that fluency is the ability of learners to speak in understandable way that it does not affect communication because listeners may lose their interests (Hughes, 2002). The second aspect of speaking performance's characteristic is accuracy. According to Mazouzi (2013), lectures should promote accuracy in their teaching process and learners should pay more attention to the important components of language mainly grammatical structure, vocabulary and pronunciation. He said that fluency and accuracy are important components of communicative approach. Speaking performance of learners depend on speaking skills. Speaking is an essential skill that should be developed and enhanced as a way of effective communication. It is one of the most difficult aspects of English learning. The English learners have faced the difficulties to express themselves in spoken language. One of them is they face the problem to express their thought through English effectively. The conversation stopped because they face psychological obstacles. Hence the difficulties are due to psychological factors that become the barriers that affect speaking performance.

Importance of Speaking

Speaking is the essential skill because it is an ability that is needed to perform a conversation. Efrizal (2012) stated that speaking is of great significance for the people interaction where they speak everywhere and every day. Speaking is as a means of communicating ideas and messages orally. If language teachers want to encourage students to communicate in English, they should use the language in real communication and ask them to do the same process. According to My An and Phi Ho (2018) stated that speaking is an important tool for communication, thinking and learning. Due to speaking, students study concept, vocabulary competence, and perceive the structure of English, the important components of language learning. There are a lot of definitions of the word “speaking” that have been suggested by the researchers in language learning. Bygate (1987) defined speaking as the production of auditory signals to produce different verbal responses in listeners. Brown (1994) and Burns and Joyce (1997) defined speaking as an interactive process of making meaning that includes producing, receiving, and processing information.

Nunan (1995) defined speaking as to say words orally, to communicate as by talking, to make a request, and to make a speech. According to Chaney (1998), speaking is the process of making and sharing meaning by using verbal and non-verbal symbols in different contexts. It is regarded as combining sounds systematically to form meaningful sentences. Eckard and Kearny (1981), Florez (1999), and Howarth (2001) defined speaking as a two-way process including a true communication of opinions, information, or emotions. In conclusion, as said above, the spoken texts as the collaboration between two or more persons in the shared time and the shared context.

Psychological Factors Affecting Speaking Performance

In learning a language, human psychology plays a significant role. It is because English speaking is affected by human psychology. According to Khadidja Attir (2016), individual variations are effected from cognitive and effective sides of language learning. They are considered to improve learning and speaking the language. Hence the role of psychological factors in the success and the failure of learners are important to speaking English. The main psychological factors are anxiety, shyness, lack of self - confidence and lack of motivation. The causes and possible solutions are important as well as the speaking performance. Learners who study English as the second language face the problems in speaking English. They face some obstacles from some factors that make them afraid of speaking English. One of the objectives of language teachers is to create the suitable atmosphere for activities for the learners to assist and motivate them to participate and speak English. Most of them do not want to take risk in speaking because they feel anxious. Anxiety is regarded as complex phenomena. It is a human feeling of fear, worry and nervousness. Scholars stated that anxiety is the fundamental emotions of human being. Anxiety can threaten human's identity or self-esteem when doing anything beyond the capacities of itself. It caused discomfort, unhappiness and also affected the perception of the person. It can be said that anxiety can affect the person both physical and mental. Spielberger (1983) said that “anxiety is the subjective feeling of tension, apprehension, nervousness, and worry associated with an arousal of the autonomic nervous system”. Anxiety is energy which pushes people to act or show various behaviors.

Anxiety in English Speaking

According to Javed (2013), anxiety is a natural psychological characteristic which consists of feeling of fear that cannot be sometimes controlled. Ortega (2009) stated that Foreign Language Anxiety (FLA) is a problem happening very often in the process of language learning. The learners cannot avoid the existence of being afraid and having a great tension when they think of foreign language. In speaking, an another more important aspect of language learning is the learners feel anxious when they make mistakes specially in public because of the judgment and an image from people on their ability in performing their speaking (Latha, 2012). Moreover, a possibility of losing face and accepting ignorance from people who speak English as the second language can embarrass them if the people cannot understand their speaking. The factors that contribute to a foreign language anxiety are opined by scholars, according to Horwitz (1986) said that foreign language anxiety is divided into three types: communication apprehension, fear of negative evaluation and test anxiety. Communication apprehension (CA) is defined as an "individual level of fear or

anxiety associated with either real or anticipated communication with another person or persons" (McCroskey, 1977). The first point, communication apprehension is related to foreign language learning contexts with interpersonal communicative situation. On the other side, communication apprehension is a type of shyness characterized by fear of anxiety in communicating with other learners. A cause of students' stress is related to their inhibition and fear of making mistakes due to their lack of self - perception and negative attitudes towards their classmates. Furthermore, it can be summarized that this type of foreign language anxiety is involved with shyness because of students' shame in expressing their ideas with other students. Therefore, this leads to their stress and apprehension during interaction. The second point, it is involved with fear of negative evaluation. According to Young (1991), he said that "students are more concerned about when, what, where, or how often their mistakes are corrected rather than whether error correction should be administered in class". He added beliefs of teachers who teach speaking may be as an act of another barrier for foreign language learners. The students who face the fear of negative evaluation do not accept their mistake as a part of learning but they consider their mistakes as a threat. They consequently behave quietly and do not pay attention in the class activities. Negative perceptions of students about teacher's evaluation are an insult because they do not like participation in the class because they believe that teachers do not like them or they try to make fun of them. This may be the cause of anxiety affecting the students. The third point, the test anxiety is related to the type of performance is from a fear of failure. Students feel that they are not perfect students because of fear of failure or lack of self-confidence. Finally, they feel pressure when being asked to speak English because they need to review or recall the grammar at the same time during limited time. As the result, even though they know the correct answer, they may lose their confidence to answer. Thus, above all, the three factors, communication apprehension, fear of negative evaluation and test anxiety, hinder the students' speaking performance due to shyness and fear. As the result of shyness and fear, they affect students' progress and their desire to engage and participate in the classroom activities.

Shyness in English Speaking

Interaction of students in classroom as the objectives and desire of language learning, students want to express and share their knowledge and opinions about the topic of discussion but most of them have faced the problems in speaking. One of them is shyness. Shy students fear for participation in the classroom and they keep quietly, they feel anxious, and their face become red when they are asked by their teacher. Many psychologists opine the perceptions of this factor, the causes that make the students shy when they speak English and the possible solution to get rid of the shyness. Many scholars state that shyness is a personal factor. According to Crozier (2000), shyness is "the feeling of apprehension, lack of comfort and awkwardness experienced when a person is in proximity to approaching or being approached by other people especially in new situations where meeting with unfamiliar people". Thus shyness can hinder human performance in various aspects of life. It creates negative feeling as well as being afraid to the others. In the classroom, it occurs when students meets new teachers and friends in different

environments. It effects students uncomfortable, she and anxious. It consequently affects students negatively if they lose their self-confidence.

Motivation in Speaking English

Motivation is meant as the desire of students in learning a foreign language. It is one of the main psychological factors that affect foreign students in speaking English. It is said by many researchers that motivation is as a key factor influences the success of English learning. According to Ortega (2009), students who study English, motivation is not enough for them and the students must to provide a great effort to reach their goal. Learning a foreign language, according to Lightbrown & Spada (2001), they opined that motivation is classified into two factors namely student's communicative needs and student's attitudes towards the language community. It means that the students are motivated in learning a foreign language because they want to study it to support their profession in the future. Hence, students want to have a positive attitude to persons who speak English as a target language because they want to use the language as commutation in order to contact with them. Gardner (2001) states that integrative motivation is the most important form of motivation, it is divided into three kinds of motivational condition as follows: 1. the large proportion of integrativeness, 2. effort of students, investment, and enjoyment quantity in learning the language and 3. attitude of students towards teachers and curriculum. Speaking performance needs motivation to provide a certain atmosphere in language learning. Lack of motivation is a big problem in learning language. According to Leong and Ahmadi (2017), motivation can affect and be affected by the components of language learning. Merisou-Storm (2017) asserts that an integrative and friendly perspective towards the learners whose language is being learned makes sensitize learners to the audio-lingual aspects of language and they feel more sensitive to pronouncing and accent of the language. It means that if the leaners do not have friendly attitude towards the language, they will lack of their substantial improvement in acquiring the different aspects of language as well. It can be said that communicative competence is not enough for learners to support their speaking skill's improvement. If the learner lack of positive attitude towards the speaking performance, the learners also cannot reach the aim of speaking. Thus the factors that contribute to the problem are possible to be atmosphere in classroom and also character of instructors.

Lack of Self - Confidence in Speaking English

One of the main factors in speaking English is learners' lack of motivation. Without self – confidence of learners, language learning activities could not assist them anymore. It indicates that to speak a foreign language needs self-confidence to carry out the process of language learning. Self-confidence is an important as well as development. In short, self-confidence and development are significant in language learning. Self-confidence is related psychological and social aspects. Speaking to society, self-confidence provides learners with different and suitable materials to encourage them to practice more and a good atmosphere can assist them as well. Due to psychological aspect, it is directly related to the learners' characters, according to the students who have desire on success and achievements have a high level of self-confidence to speak English.

Research Methodology

This paper focuses on the psychological factors that are affecting their speaking performance of the 1st year high vocational student of RMUTI, Surin campus and causes as well as possible solutions. The descriptive method was used in order to investigate the factors and problems that hinder students speaking abilities. Hence the research was taken through the description of a structured questionnaire both closed questions and open questions from the students' responses to the questionnaires.

Participants of the Study

In this study, the participants were 100 students, who studied English for Study Skills Development subject, of the 1st year high vocational students of RMUTI, Surin campus, the 1st semester of academic year 2018, in order to receive information about psychological factors that hinder the students from speaking performance and also the causes and the solutions to overcome the factors.

Research Instrument

Research instrument is a primary element of the researcher to examine the participants in order to get their information. Research instrument in this study is a structured questionnaire. It was used to collect data from the participants. It was divided into three sections, the first is general information, the second is perception of students in speaking and the third is the perception of students on the main psychological factors affecting their speaking performance. The 20 questionnaires, both closed questions and open questions, were arranged in a logical way.

Data Analysis

In qualitative study, after getting the data from a structured questionnaire, they were analyzed by percentage and descriptive analysis. In the part, the researcher organized, described, classified and interpreted the obtained data.

Finding and Discussion

According to the finding of the study, the first part is general information; study's choice of learning English, most of students asserted that English learning is their first choice. Students (95%) indicated that English is the best choice of them. It is the good language used for communication and conveying their knowledge. Students (5%) stated that they do not have choice because of Thai educational system which did not allow them to study in their favorite subject. Due to their selected choice, they only study English for acquiring a new knowledge and future requirement. According to opinions of students towards learning English, students of 96% indicated that students prefer to study English due to many reasons such as they

want to improve their speaking skills, accent and understanding native speakers. The students (4%) claimed that they do not have desire to study English because they have a low level of speaking ability because of their deficiency in the engagement of English language. The students (70%) stated that they study English because they want to get a job. The students (25%) indicated that they study English because of communication with foreign people. The students (5%) studied English because of their further studies.

The second part entitled the speaking perception of students; most of students (75%) agreed that speaking is every essential due to many reasons such as it is a basis of communication among the people around the world. It is the first skill that human used to communicate to each other. 25% of students said that speaking skill is necessary for communication; it is different from other skills. The students' attitudes towards speaking English, students of 85% indicated that speaking English is difficult due to a low level of grammar and vocabulary. Students (10%) claimed that English is easy because they can understand the simple rules of grammar. Students of 5% opined that English is every easy because they have ability to understand the English grammar rules as well as high speaking level. They have a lot of vocabulary to communicate with people. Due to the level of their own evaluation to their English speaking, their weak level in speaking was 75% because of the main difficulties such as anxiety, shyness and lack of practice. Their level of adequate was 18% because they sometimes understand what others say. Proficient level was 7% because they have much vocabulary and knowledge of grammar to construct their idea for speaking. Anxiety, shyness, lack of self - confidence and motivation are the main psychological factors that affected their speaking performance. Students (70%) thought that role play, the real situations in daily life, can improve their speaking skills because it may reduce their anxiety and shyness. Students (15%) indicated that stimulation in language classroom by a teacher can improve their speaking ability. Students (10%) opined that interview can help them to get more vocabulary and as well as to increase their confidence. Students of 5% agreed that discussion can help them to exchange and share their knowledge in the various topics to one another. It can upgrade them in high level of speaking. When speaking English, students face difficulties as follows: most of students fear of making mistake (79%) because of their anxiety to make errors in grammar in speaking English, nothing to say (11%) because they lack of vocabulary, inhibition (6%) because they have anxiety to express what they want when speaking English and losing face criticism (4%) because losing face makes them shy when some students' laugh. Students suggested how to overcome speaking difficulties that 15% of them indicated that their English speaking should be developed by practicing more both inside and outside the classroom. Listening skill should be practiced through conversation and music in different situations in YouTube in order to improve their pronunciation and accent. Reducing shyness was 10% because to reduce shyness can help them to overcome the speaking difficulties as well as to improve their desire to speaking English. 20% of them wanted the teacher to

improve their speaking skills with techniques in learning. To overcome English speaking difficulties 55% (all of them), it can help them to solve the problems of speaking and to improve their speaking level better.

The third part entitled the perceptions of students on the main psychological factors affecting speaking performance. It is summarized that 75% of students lacked of participating because English learning is done 3 hours per week. 20% of students indicated that they do not have a chance to speaking English due to the unsuitable environment. 5% of students practiced their English every day because they want to improve their pronunciation and accent. 95% of students felt shy when they are speaking English due to they are afraid of teacher's comment and their friends' laugh. 15% of students indicated that shyness does not their problem in speaking English because of their self - confidence. Teacher's judgment, students (85%) were afraid of teacher's judgment because teacher's judgment affects them negatively. Students of 15% showed that students response positively to teacher's judgment because it can fulfill them self-confidence and correct their mistakes in speaking English. 85% of students felt anxious when they are speaking English due to their inhibition to make mistakes. As the result, they lack of motivation and confidence. Students of 15% showed that they are not anxious in speaking English because they can learn from their mistakes as well as express their idea in any topic. The students lacked of confidence 90% because they do not trust themselves, they do not get encouragement from an instructor. It affects them negatively to their willingness in speaking. 10% of them had a confidence and motivation to improve their speaking skill. 85% of students was scared of classmates' laugh because they feel shy as well as anxious and they cannot express their ideas. Students of 15% were not scared of classmates' laugh because their classmate's laugh can motivate them and learn from their mistakes. 85% of students agreed that shyness as the main obstacle due to the reasons; a chance to speak, afraid of student's laugh, and teacher's judgment. 2% of students disagreed the shyness is not the problem because their motivation is high level. The shyness cannot affect them. 98% of students strongly agree because it seems that motivation as one of the main factors to assist them to improve their speaking performance. 2% of students agreed motivation is an important part in learning English as ambitiousness in language classroom. 97% of students believed that to reduce some psychological factors, anxiety and shyness, can help them to improve their speaking abilities. 3% of students believed that there are some factors, apart from upper factors, as barriers of English speaking such as lack of grammar, lack of vocabulary, classroom atmosphere, role of teacher and given topics by a teacher etc. that affect the students negatively. Thus to increase self-confidence and motivation also can help them to improve their pronunciation.

According to a study of Park, H., & Lee, A. R. (2005), their study entitled “L2 learner's Anxiety, Self-Confidence and Oral Performance”. The results indicated that the significance of effects on anxiety and self-confidence on L2 students' speaking performance. The anxiety was more negatively correlated with L2

students' range of speaking performance due to vocabulary and grammar skills. It related to this study because most of students faced the problem of anxiety.

According to a study of Leong, L-M & Ahmadi, S.M. (2017), the study entitled “An Analysis of Factors Influencing Learners' English Speaking Skill”, the results showed the students who have a higher anxiety, a low self-confidence and a low motivation have seriously difficulties in speaking skill. Additionally the students who have higher motivation and lower anxiety can speak English easily and effectively. This study is similar to the results because the psychological factors affect the speaking performance of the students who lack of self-confidence and motivation. The students consequently feel anxious and shy.

According to a study of Arslantas, T.K. & Tokel, S.T. (2018), it entitled “Anxiety, Motivation, and Self-Confidence in Speaking During Task Based Activities in Second Life”, the results showed students' experiences in Second Life provided them with increased motivation and self-confidence can help them to overcome anxiety of English speaking. The results supported the result of this study that to increase motivation and self-confidence can help the students to overcome the difficulties of speaking performance.

According to the result of the study, to overcome the problems, teachers should build the self - confidence and motivation of the students to reduce anxiety and shyness.

Interpretation

The results from students' questionnaires showed a deep insight related to research topic. Most of students faced the main psychological factors namely anxiety, shyness, lack of self-confidence and lack of motivation. The students have problems affected them deficient in speaking English.

As a consequence of the study, the students' responses indicated the weakness of them in speaking performance caused by the negative influence from psychological factors. The results indicated that anxiety and shyness affect willingness of students because they felt hesitated and stressed when they spoke English. Therefore, the causes of students, lack of self-confidence and lack of motivation, are related to atmosphere and instructions. To reduce their mistakes and to raise their self - confidence and motivation, the psychological factors must be reduced in order to improve their speaking performance. To overcome the problems of psychological factors, teachers must pay more an attention to the negative effect of the psychological factors on students' achievement. Firstly the teachers must apply different strategies in order to reduce students' anxiety. Secondly students have to encourage themselves to overcome the shyness. Consequently the poor speaking performance of the students is caused by anxiety, shyness, lack of self-confidence and lack of motivation.

Conclusion

According to the result of the study, the majority of RMUTI higher vocational students faced the main obstacles to hinder their speaking performance. For speaking skills, they are the most important skills among the three other skills. The result obtained from students' questionnaire indicated the main psychological factors namely anxiety, shyness, lack of self-confidence and lack of motivation affected

students' speaking performance. It implies that the psychological factors are the main causes of students' obstacles that result to low level of their speaking performance. It is summarized that the psychological factors and students' speaking performance have a negative relation.

References

- Arslantas, T.K. & Tokel, S. T. (2018). Anxiety, Motivation, and Self-Confidence in Speaking English During Task Based Activities in Second life. *Kastamonu Education Journal*. Vol. 26. No. 2. pp. 1-10.
- Attir, K. (2016). Investigating the Main Psychological Factors Affecting Learners' Speaking Performance Case Study : Second Year Students of English at Biskra University. (Master's thesis). Mohamed Kheider University of Biskra, Faculty of Letters and Languages, Department of Foreign Language, Section of English.
- Burns, A., & Joyce, H. (1997). *Focus on Speaking*. Sydney : National Center for English Language Teaching and Research.
- Bygate, M. (1987). *Speaking*. Oxford : Oxford University Press.
- Chaney, A. (1998). *Teaching Oral Communication in Grades K-8*. USA : A Viacom Company.
- Crozier, W. R. (2000). Blushing, social anxiety and exposure. In W. R. Crozier (Ed.), *Shyness: Development, consolidation and change*. pp. 154-170. London : Routledge.
- Eckard, R., & Kearny, M. (1981). *Teaching Conversational Skills in ESL*. Washington : Center of Applied Linguistics.
- Eysenck, M. W. (1992). *Anxiety : The cognitive perspective*. Hove : Lawrence Erlbaum.
- Efrizal, D. (2012). Improving Students' Speaking through Communicative Language Teaching Method at Mts Jaalhaq, Sentot Ali Basa Islamic Boarding School of Bengkulu, Indonesia. *International Journal of Humanities and Social Science*. Vol. 2. No. 20. pp. 127-134.
- Florez, M. A. (1999). Improving Adult English Language Learners' Speaking Skills. *ERIC Digest*. (ERIC Document Reproduction Service No. ED: 435204)
- Gardner, R. C. (2001). *Integrative Motivation and Second Language Acquisition*. Honolulu, HI : National Foreign Language Resource Center.
- Horwitz, E. K. & Young, D. J. (1991). *Language Anxiety: From Theory and Research to Classroom Implications*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Hughes, R. (2002). *Teaching and Researching Speaking*. New York : Pearson Education.

- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., and Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*. Vol. 70. No. 2. pp. 125-132.
- Horwitz, M&Joon, C. (2012). Foreign language classroom anxiety. *National Federation of Modern Language Teachers Associations*. Vol. 70. No. 2. pp. 125-132.
- Howarth, P. (2001). Process Speaking. Preparing to Repeat Yourself. *MET*. Vol.10. No. 1. pp. 39-44.
- Javed, Muhammad. (2013). Comparative Study of the Pakistani and Indonesian Student's Anxiety Towards the English Language Learning. *Middle-East Journal of Acientific Research*. Vol.18. No.11.
- Kachru. Y & Smith L. E. (2008). *Cultures, Contexts, and world Englishes*. NewYork : Taylor & Francis.
- Leong, L-M & Ahmadi, S.M. (2017). An Anslsysis of Factors Influencing Learners' English Speaking Skill. *International Journal of Research in English Education*. Vol. 2. No.1. pp. 34 - 41.
- Latha, B. Madhavi. (2012). Teaching English as a Second Language : Factors Affecting Learning Speaking Skills. *International Journal of Engineering Research & Technology (IJERT)* Vol. 1. No 7.
- Lightbrown, Pasty M. & Spada, Nina. (2001). *How Languages are Learne*. 2nd ed. Oxford : Oxford University Press.
- Mazouzi, S. (2013). Analysis of Some Factors Affecting Learners' Oral Performance. A Case Study. 3rd ed. Year Pupils of Menaa's Middle Schools. M. A. Dissertation, Department of Foreign Languages, English Division, Faculty of Letters and Languages, Mohamed Khider University of Biskra, People's Democratic Republic of Algeria.
- Merisuo-Storm, T. (2007). Pupil's Attitudes towards Foreign-Language Learning and the Development of Literacy Skills in Bilingual Education. *Teaching and Teacher Education*. Vol. 23. pp. 226-235.
- McCroskey, J. C. (1977). Oral Communication Apprehension: A Summary of Recent Theory and Research. *HUMAN COMMUNICATION RESEARCH*. Vol. 4. pp. 78-96.
- Nunan, D. (1995). *Language Teaching Methodology: A Textbook for Teachers*. NY : Phoenix.
- Ortega, Lourdes. (2009). *Understanding Second Language Acquisition*. London : HODDER EDUCATION : AN HACHETTE UK COMPANY.
- Park, H., & Lee, A. R. (2005). L2 Learners' Anxiety, Self-confidence, and Oral Performance. In *Proceedings of the 10th Conference of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*. pp. 107-208. Edinburgh University. Access (16 April 2018). Available (<http://www.paaljapan.org/resources/proceedings/PAAL10/pdfs/hyesook.pdf>.)

Spielberger, CD. (1983). Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (STAI). Palo Alto, CA : Consulting Psychologists Press.

Spielberger, C.D. (1989). State-Trait Anxiety Inventory : Bibliography. 2nd ed. Palo Alto, CA : Consulting Psychologists Press.

Young, D.J. (1991). Creating a low anxiety classroom environment : What does language anxiety research suggest?. The Modern Lanugage Journal. Vol. 75. pp. 426–439.

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 The Development of English Reading Comprehension Ability Using Brain-Based Learning of Matthayomsuksa 2 Students

ชาลีนี กอผจญ*¹ และรพีพร สร้อยน้ำ²

นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี²

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : k.chalinee@hotmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และแบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.57 คิดเป็นร้อยละ 31.42 และหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 30.13 คิดเป็นร้อยละ 75.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 2) นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the students' English reading comprehension ability using Brain-Based Learning of Matthayomsuksa 2 students before and after the instruction, and to study the students' attitude towards teaching English reading comprehension ability using Brain-Based Learning. The sample consisted of 30 students who studied in Matthayomsuksa 2 of Prachasilapakhan School, Udon Thani province, using cluster random sampling. The design of this research was a one group pretest- posttest design. The research instruments were 12 lesson plans, an English reading comprehension test, and an attitude questionnaire. The experiment lasted 12 weeks, 3 hours a week or 36 hours for all. The mean, percentage, standard deviation, and t-test for Dependent Samples were employed for data analysis. The findings were as follows 1) The students' pretest and posttest mean scores of English reading comprehension ability were 12.57 or 31.42 percent and 30.13 or 75.33 percent respectively. The student's posttest mean score was higher than the criteria of 70 percent and significantly higher than that of the pretest; and 2) the students' attitude towards teaching English reading comprehension using Brain-Based Learning was at a good level.

Keywords: Brain-Based Learning English, Reading Comprehension Ability

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุดภาษาหนึ่ง โดยองค์ความรู้ที่สำคัญของโลกส่วนใหญ่ถูกบันทึกและเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของคนไทยจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในพัฒนาประเทศให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและรองรับการค้าการลงทุน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางหรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร ศึกษาหาความรู้เพื่อประกอบอาชีพ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก ก่อให้เกิดมิตรภาพและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาอังกฤษในสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น พร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ซึ่งประกอบด้วย 4 สาระ คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก ซึ่งมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบ

อาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ กำหนดให้ใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages: CEFR) ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้โดยเน้นการสื่อสาร ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานหลักส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ยกย่องความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารและเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR และส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาของครูและนักเรียน โดยให้หน่วยงานที่ต้องจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนข้างต้น ไปปรับใช้สู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับผลการวัดระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของครูและนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้ และก้าวทันโลกรวมถึงพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยต่อไป

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีเป้าหมายหลักคือ ต้องการปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเฉพาะทักษะการอ่านซึ่งนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทักษะที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงเนื้อหาสาระ องค์ความรู้ต่างๆ และสามารถนำองค์ความรู้นั้นไปถ่ายทอด เผยแพร่ นำเสนอให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Widdowson, H.G., 1997 ที่ได้กล่าวว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรได้รับการฝึกให้เป็นนักอ่านที่ดี คือ มีความเข้าใจในการอ่าน สามารถตีความและเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน ตลอดจนจับใจความสำคัญได้โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่อ่านกับความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้ เช่นเดียวกับ Ruddell, R.M., 1997 ที่กล่าวว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ช่วยพัฒนาความสามารถของบุคคลในการตีความ เป็นทักษะที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้มากที่สุดและอยู่กับผู้เรียนได้นานแม้ว่าจะมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพียงใดก็ตาม ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยความสำคัญของการอ่านนี้เอง ทำให้ต้องมีการฝึกทักษะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่าน ดังที่ สุมิตรา (2540) ได้กล่าวว่า การอ่านต้องได้รับการฝึกฝนจากการเรียนในห้องเรียนจากครูผู้สอนที่มีความชำนาญแล้วจึงไปฝึกเพิ่มเติมเองนอกห้องเรียน เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกการอ่านจนชำนาญแล้ว ทักษะการอ่านจะติดตัวผู้เรียนตลอดไป และเป็นทักษะที่อยู่กับผู้เรียนได้นานที่สุด

ถึงแม้ว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ แต่ก็ยังพบว่าการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เพราะนักเรียนยังขาดความสามารถในการอ่าน ปัญหาที่เกี่ยวกับการสอนการอ่านนั้น ดังที่ Wall (2005) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังเป็นแบบดั้งเดิม กระบวนการเรียนการสอนยังมีพื้นฐานการเรียนแบบท่องจำ ผู้เรียนยังไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนเท่าที่ควรซึ่งขัดต่อแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2552) กล่าวว่า ปัญหาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมี 3 ด้าน คือปัญหาที่ตัวครู คือ ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมขาดเทคนิคการสอนอ่าน รวมทั้งขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน ปัญหาที่ตัวผู้เรียน คือผู้เรียนขาดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจหรือมีแรงจูงใจในการอ่านน้อย และปัญหาเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของ

บทอ่าน ซึ่งอาจเป็นเพราะบทอ่านยากหรือง่ายเกินไป นอกจากนี้ สาเหตุของปัญหายังเกิดจากตัวผู้เรียนอ่านคำศัพท์ไม่ออก ไม่เข้าใจประโยค ไม่สามารถแปลประโยคได้ เพราะการอ่านนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความสามารถหลายด้าน เช่น การรู้ความหมายของคำ ความสามารถในการคิดในขณะที่อ่านพร้อมกับการใช้เหตุผลควบคู่ไปด้วยและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าในการฝึกทักษะการอ่าน และอาจมีสาเหตุจากการสอนของครูที่ไม่เหมาะสม

จากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่า นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษมีปัญหาด้านการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของนักเรียนในรายวิชา ภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ 22102) ภาคเรียนที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 2.14 และนักเรียนที่ได้ผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.88 (โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร, 2561) ซึ่งได้คะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ต้องผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 75 ขึ้นไป และเมื่อสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อสอบถามเป็นรายบุคคลจากกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ นักเรียนไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ เนื่องจากไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ ขาดความรู้ในเรื่องที่อ่าน รู้สึกว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องยาก ทำให้ขาดแรงจูงใจในการอ่าน และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่านภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนอ่านรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ผู้วิจัยพบว่า วิธีการสอนที่น่าจะสามารถนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้คือ ขั้นตอนในการสอนอ่านของ Williams, E., 1994 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนการอ่าน (Pre-reading Stage) เป้าหมายของขั้นตอนนี้ คือ แนะนำและกระตุ้นความสนใจ ให้เหตุผลและชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญในหัวข้อเรื่องที่อ่าน เป็นการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่ผู้เรียนก่อนจะอ่านเนื้อเรื่อง 2) ขั้นระหว่างการอ่าน (While-reading Stage) ขั้นตอนนี้เน้นเนื้อเรื่องที่จะอ่านโดยมีเป้าหมาย คือ ทำความเข้าใจจุดประสงค์ รายละเอียด โครงสร้างของงานเขียนหรือเนื้อความของเรื่องที่อ่าน เป็นขยายความเข้าใจในรายละเอียดของเนื้อเรื่องให้ชัดเจน 3) ขั้นหลังการอ่าน (Post-reading Stage) เป็นถ่ายโอนความคิดในเรื่องที่อ่าน เชื่อมโยงความรู้ความคิดในเรื่องที่อ่านไปแล้ว และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อบทอ่าน ประยุกต์กับการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานตามแนวคิดของ Jensen, E., 2008 ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Preparation (ขั้นเตรียมความพร้อม) เป็นการเตรียมสมองสำหรับการเชื่อมโยงการเรียนรู้ 2) Acquisition (ขั้นการรับรู้) เป็นการเตรียมสมองเพื่อซึมซับข้อมูลใหม่ สมองจะเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลความรู้เพิ่มเติมกับข้อมูลใหม่ตามความเป็นจริงอย่างสร้างสรรค์ 3) Elaboration (ขั้นเพิ่มเติมรายละเอียด) ผู้เรียนจะเรียนรู้โดยการใช้ข้อมูลและข้อคิดเห็น เพื่อสนับสนุนเชื่อมโยงการเรียนรู้และเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด 4) Memory Formation (ขั้นสร้างความจำ) สมองจะทำงานแบบไม่รู้ตัวเป็นไปโดยอัตโนมัติ เป็นการสร้างความจำเกิดขึ้นทั้งในขณะที่ผู้เรียนพักผ่อนและนอนหลับ 5) Functional Integration (ขั้นบูรณาการสู่การนำไปใช้) ผู้เรียนจะประยุกต์ข้อมูลเดิมมาใช้กับสถานการณ์ใหม่

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมอง วิธีการดังกล่าวนี้ น่าจะช่วยพัฒนา

ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนให้สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่และนักเรียนจะมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) อยู่ในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นแนวทางในการนำไปใช้พัฒนากิจกรรมการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ22101) จำนวน 512 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

- 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 12 เรื่อง แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้รวมทั้ง 12 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง ซึ่งได้ผ่านการตรวจแก้ไข ทดลองใช้และปรับปรุงแล้ว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกแผน

2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดระดับความเข้าใจในการอ่าน คือ ระดับแปลความ ระดับตีความ ระดับวิเคราะห์สรุปความ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.44 - 0.74 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30 - 0.63 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

3) แบบวัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจำนวน 20 ข้อ มี 5 ระดับความคิดเห็น โดยใช้การวัดตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนทำการทดลอง เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง แล้วบันทึกคะแนนไว้เปรียบเทียบกับคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน

2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนการอ่าน (Pre-reading Stage)

1.1 **ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation)** เป็นการเตรียมสมองสำหรับการเชื่อมโยงการเรียนรู้ โดย

1) ครูและนักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม “ขยับกาย ขยายสมอง” (Brain gym) ด้วยการร้องเพลงและทำท่าประกอบ 2) ครูให้นักเรียนดูรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียนและครูสนทนาซักถามเกี่ยวกับรูปภาพเพื่อตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน

1.2 **ขั้นการรับรู้ (Acquisition)** เป็นการเตรียมสมองเพื่อซึมซับข้อมูลใหม่ สมองจะเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลความรู้เพิ่มเติมกับข้อมูลใหม่ตามความเป็นจริงอย่างสร้างสรรค์ โดย 1) ครูแจ้งให้นักเรียนทราบถึงเนื้อหาและกิจกรรมที่นักเรียนจะได้เรียน 2) ครูสอนคำศัพท์ใหม่ที่จะพบในบทอ่านโดยให้นักเรียนดูรูปภาพและบัตรคำ ครูออกเสียงคำศัพท์ให้นักเรียนออกเสียงตาม

2. ชั้นระหว่างอ่าน (While-reading Stage)

2.1 ชั้นเพิ่มเติมความรู้ (Elaboration) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะเรียนรู้โดยการใช้ข้อมูลและข้อคิดเห็น เพื่อสนับสนุนเชื่อมโยงการเรียนรู้และเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด โดย 1) ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ กลุ่มละ 4 คน 2) ครูแจกใบความรู้ที่ 1 (บทอ่าน) ให้นักเรียนทุกกลุ่มอ่าน อภิปรายและซักถามภายในกลุ่มและช่วยกันสรุปใจความสำคัญลงบนกระดาน 3) ครูแจกใบความรู้ที่ 2 (โครงสร้างประโยค) ให้นักเรียนทุกกลุ่มอ่าน อภิปรายและซักถามภายในกลุ่มและช่วยกันสรุปโครงสร้างประโยคลงบนกระดาน 4) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้จากการศึกษาใบความรู้ที่ 1 และใบความรู้ที่ 2 5) ครูแจกใบงานที่ 1 (Understanding the text) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามจากเนื้อเรื่องโดยการเขียนตอบจากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบงานที่ 1 6) ครูแจกใบงานที่ 2 (Answering the questions) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามจากเนื้อเรื่องโดยการเขียนตอบ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบงานที่ 2

3. ชั้นหลังการอ่าน (Post-reading Stage)

3.1 ชั้นสร้างความจำ (Memory Formation) เป็นขั้นที่สมองจะทำงานแบบไม่รู้ตัวเป็นไปโดยอัตโนมัติ เป็นการสร้างความจำเกิดขึ้นทั้งในขณะที่ผู้เรียนพักผ่อนและนอนหลับ โดย 1) ครูแจกใบงานที่ 3 (Writing summary) ให้นักเรียนสรุปบทอ่านโดยใช้สำนวนภาษาของตนเองพร้อมวาดภาพระบายสีประกอบ 2) ครูสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอผลงานการเขียนสรุปบทอ่านจากใบงานที่ 3 หน้าชั้นเรียน

3.2 ชั้นบูรณาการสู่การนำไปใช้ (Functional Integration) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะประยุกต์ข้อมูลเดิมมาใช้กับสถานการณ์ใหม่ โดย 1) ครูแจกแบบทดสอบย่อยการอ่านเพื่อความเข้าใจ (Quiz) ให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล 2) ครูเฉลยคำตอบโดยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันตรวจ 3) ครูและนักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน

3) หลังจากการสอนครบตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4) วัดเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ด้วยแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อข้อความในแบบวัดเจตคติ

5) ตรวจให้คะแนนในการทำแบบทดสอบ และแปลค่าคะแนนแบบวัดเจตคติ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ร้อยละ (Percentage) และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลการเพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานก่อนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ก่อนเรียนเท่ากับ 12.57 คิดเป็นร้อยละ 31.42 และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 30.13 คิดเป็นร้อยละ 75.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากนักเรียนได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานในภาพรวม อยู่ในระดับดี

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.57 คิดเป็นร้อยละ 31.42 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 30.13 คิดเป็นร้อยละ 75.33 จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียนและไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 โดยจะเห็นได้ว่าคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนทำการวิจัยอยู่ในระดับต่ำและผลไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ควรได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาในการอ่าน คือขาดความรู้พื้นฐานด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ไม่สามารถจับใจความสำคัญและสรุปเรื่องที่อ่านได้รวมทั้งขาดความรู้ด้านคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ที่สำคัญ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานค่อนข้างต่ำ และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษไม่ค่อยดี แต่หลังจากที่นักเรียนได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานแล้ว นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานตามแนวคิดของ Jensen, E., 2008 ซึ่งเป็นการสอนที่นำเอาองค์ความรู้ของสมองมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักการสมองกับการเรียนรู้บนความคิดพื้นฐาน 3 ด้าน คือ อารมณ์ การคิด และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งต้องกระทำไปพร้อม ๆ กันจึงจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด อีกทั้งยังเป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาการอ่านของผู้เรียน สังเกตได้จากบรรยากาศและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจ สนุกสนานในการ

เรียนภาษาอังกฤษ ทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้ถูกต้องมากขึ้น จนทำให้ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ของการวิจัย สามารถอภิปรายได้หลายประเด็น ดังนี้

ประการแรก การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการทำงานของสมองที่ใช้ในการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ เป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่รวบรวมขึ้นจากหลากหลายสาขาวิชา โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดในสมอง ทั้งนี้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานยังหมายถึงหนทางแห่งการคิดที่เกี่ยวกับการเรียนรู้อีกด้วย และสามารถสรุปความหมายของการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานได้อย่างสั้นๆ จากคำสามคำคือ ความร่วมมือหรือปณิธาน กลวิธี และหลักการทางวิชาการ โดยเจเนเซน (Jensen, E., 2008) ได้ออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 5 ประการ โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) เป็นการเตรียมสมองสำหรับการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือกระตุ้นผู้เรียนด้วยการอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้ว และสอบถามความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรในหัวข้อนั้นอีกบ้าง 2) ขั้นการรับรู้ (Acquisition) เป็นการเตรียมสมองเพื่อซึมซับข้อมูลใหม่ สมองจะเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลความรู้เพิ่มเติมกับข้อมูลใหม่ตามความเป็นจริงอย่างสร้างสรรค์ 3) ขั้นเพิ่มเติมรายละเอียด (Elaboration) ผู้เรียนจะเรียนรู้โดยการใช้ข้อมูลและข้อคิดเห็น เพื่อสนับสนุนเชื่อมโยงการเรียนรู้และเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด 4) ขั้นสร้างความจำ (Memory Formation) สมองจะทำงานภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยดึงข้อมูลจากการเรียนรู้รวมทั้งอารมณ์และสภาพทางร่างกายของผู้เรียนในเวลานั้นมาใช้แบบไม่รู้ตัวเป็นไปโดยอัตโนมัติ การสร้างความจำเกิดขึ้นทั้งในขณะที่ผู้เรียนพักผ่อนและนอนหลับ และ 5) ขั้นบูรณาการสู่การนำไปใช้ (Functional Integration) ผู้เรียนจะประยุกต์ข้อมูลเดิมมาใช้กับสถานการณ์ ใหม่ เช่น ผู้เคยเรียนการซ่อมเครื่องมืออุปกรณ์โดยการดูการซ่อมเตาอบที่บ้านพักมาแล้ว เขาต้องสามารถประยุกต์ทักษะการซ่อมเตาอบไปซ่อมอุปกรณ์ชนิดอื่นๆ ได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวณิชกรณ์ และกัญญารัตน์, 2561 ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมรัตต์พิทยาคม อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมองเป็นฐานเป็นชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.51/82.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 เนื่องจากเป็นการจัดกิจกรรมที่จัดลำดับขั้นตอน ให้นักเรียนฝึกฝนจากง่ายไปหายากตามกระบวนการ และให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติซ้ำๆ จนเกิดความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

ประการที่สอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน ได้ยึดหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกิจกรรมจะผ่านคลายทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนไม่เครียดและกดดันในการเรียนจนเกินไป เป็นการเรียนรู้ที่ทำหายและผ่านการจัดกิจกรรมที่ออกแบบในแต่ละขั้นตอนอย่างมีแบบแผน ทำการเรียนรู้เกิดความท้าทาย ทำให้สมองเข้าใจและเกิดการจดจำในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ โดยคำนึงถึง อารมณ์ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก (Caine, G. & Caine R.N., 1990) ซึ่งสอดคล้องกับจันทิมา, 2552 ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษแผนการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยสามารถสรุปใจความสำคัญจากบทอ่านที่กำหนดให้ บอกความหมายของคำศัพท์และอ่านออกเสียงตามหลักการอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้อง นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน กระตือรือร้น ได้เรียนรู้อย่างอิสระ ได้รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และมีความสุขในการเรียน

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน จากการศึกษาพบว่า เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องโดยผ่านการทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ฝึกฝนการเรียนรู้ด้วยมือปฏิบัติจริง และนำความรู้ที่ได้มาออกแบบเป็นแผนผังความคิด ได้วาดภาพระบายสีจากการอ่านสรุปเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและรู้สึกผ่อนคลายในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชรินทร์ธรรม, 2555 ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านธาตุพนม (พิทักษ์วิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 สามารถทำแบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.00 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ด้านความพึงพอใจของนักเรียน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก เรียงลำดับความพึงพอใจ 3 อันดับแรกคือ 1) นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียน 2) นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นและ 3) กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

ผลจากการวิจัย การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน พบว่า

1. ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานเป็นการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการทำงานของสมองของผู้เรียน รวมไปถึงความสามารถและความถนัดของผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการและวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม ดังนั้น ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ครูจึงควรใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 31.42 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 30.13 คิดเป็นร้อยละ 75.33 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. เจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนอยู่ในระดับดี เนื่องจากขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานทำให้สมองผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะเรียนรู้และสนุกสนาน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรม “ขยับกาย ขยายสมอง” (Brain gym) ด้วยการร้องเพลงและทำท่าประกอบ ดังนั้น ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ครูจึงควรใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานร่วมกับทักษะอื่น เช่น การฟัง การพูด หรือการเขียน โดยครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับสภาพบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถของผู้เรียน และเพิ่มสื่อการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนและให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานในระดับชั้นอื่น หรือในวิชาอื่นเพื่อให้ผลเกิดความเชื่อถือน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการนำเอาองค์ความรู้ของสมองมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักการสมองกับการเรียนรู้บนความคิดพื้นฐาน 3 ด้าน คืออารมณ์ การคิด และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งต้องกระทำไปพร้อม ๆ กันจึงจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 5 ประการของ Jensen (2008) คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) 2) ขั้นการรับรู้ (Acquisition) 3) ขั้นเพิ่มเติมรายละเอียด (Elaboration) 4) ขั้นสร้างความจำ (Memory Formation) และ 5) ขั้นบูรณาการสู่การนำไปใช้ (Functional Integration) ซึ่งผลจากการวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน พบว่า 1) ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3) เจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนอยู่ในระดับดี ดังนั้น ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ครูจึงควรใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน และควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานร่วมกับทักษะอื่น เช่น การฟัง การพูด การเขียน หรือในระดับชั้นอื่น หรือในวิชาอื่นเพื่อให้ผลเกิดความเชื่อถือน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพร สร้อยน้ำ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ที่คอยให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์

และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา กรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ดร.ทวีศักดิ์ ชันยศ คุณครูวรารณ ไชยวงศ์ คุณครูนวลฉวี อึ้งพรหมบัณฑิต ที่ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่อง และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะครูโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคารทุกท่านที่เป็นกำลังใจ อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการทดลองใช้เครื่องมือ การเก็บข้อมูลให้เป็นไปอย่างราบรื่น ขอขอบใจนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร ปีการศึกษา 2562 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณแม่ สมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัยทุกคนที่เคียงข้างและเป็นกำลังใจ และขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่นทุกคน ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาของการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จันทิมา โพธิ์รัตน์. (2552). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน. ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชรินทร์ธรรม คัญทัพ. (2555). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน (Brain – Based Learning).

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร. (2561). รายงานแผนปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2561. อุตรธานี :
โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร.

วันชรินทร์ ปึงพรมและ กัญญารัตน์ โคจร. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. ปีที่ 5. ฉบับที่ 1. หน้า 93-109.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2552). หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). วิธีการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- Caine, G. and Caine R.N. (1990). Understanding a brain-based approach to Learning and Teaching. Educational Leadership. ปีที่ 48. ฉบับที่ 2.
- Jensen, E. (2008). Brain based learning: The new paradigm of teaching. California : Corwin Press.
- Ruddell, R. M. (1997). Teaching content reading and writing. 2nd ed. Needham Heights : Allyn and Bacon.
- Wall, U. (2005). The preferred learning style and strategies of adults Thai EFL students in Bangkok business setting. King Mongkut's University of Technology Thonburi & Spencer International, Huay Khwang, Bangkok. Access (14 December 2018). Available (<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reflections/article/view/114308/88663>)
- Widdowson, H. G. (1997). Reading in language classroom. London : Macmillan.
- Williams, E. (1994). Reading in the language classroom. London : MacMillan Publishers.

สำนักสงฆ์บ้านระเภาจังหวัดสุรินทร์: นวัตกรรมชุมชนต้นแบบผ่านพุทธวัฒนธรรม Ban RaphaoSangha Count Unit, Surin Province: Lifestyle Innovational Community as reflected from Buddhist Culture

พระเมืองชัย ปภสฺสโร¹ พระสุนันท์ ขนติธมโม² พระสมยศ สุจิตโต^{*3}

ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม⁴ และพระมหาสมพงษ์ ฐิตจิตโต⁵

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์^{1 2 3 4}

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์⁵

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author): muangchai2511@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการเสนอ 4 ประเด็น คือ 1) เพื่อนำเสนอประวัติสำนักสงฆ์บ้านระเภา 2) เพื่อนำเสนอแนวคิดวัฒนธรรมเชิงพุทธ 3) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับนวัตกรรมชุมชน และ 4) และศึกษาวิเคราะห์พุทธวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภา โดยใช้การศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสารและการศึกษาภาคสนามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลจากการศึกษาพบว่า 1) ประวัติสำนักสงฆ์บ้านระเภา ก่อตั้งเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ที่บ้านระเภา ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ 18 ไร่ 1 งาน 58 ตาราง ปัจจุบันมีพระมหาธีรพร ธีรวโร เป็นประธานสงฆ์ผู้ดูแล ปัจจุบันมีพระสงฆ์จำพรรษา จำนวน 9 รูป ในส่วนแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมเชิงพุทธนั้น คือ วัฒนธรรมที่ตั้งอยู่บนฐานของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา อนึ่ง แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับนวัตกรรมชุมชนคือ การท่องเที่ยวที่เน้นส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง หลักพุทธวัฒนธรรมที่มีปรากฏในสำนักสงฆ์บ้านระเภา มีดังนี้ (1) ด้านศาสนสถาน: มีการสร้างศาสนสถานที่มีรูปแบบเน้นหลักสัปปายะทางพระพุทธศาสนา และคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ในรูปแบบศิลปะกรรมไทยประยุกต์ (2) ด้านศาสนบุคคล: (2.1) ด้านพระสงฆ์ มีพระมหาธีรพร ธีรวโร ประธานสงฆ์ และเป็นผู้นำและคณะสงฆ์ที่เข้มแข็งทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาในทุกด้าน (2.2) ด้านพุทธศาสนิกชน: มีพุทธศาสนิกชนคือ ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง นำพาชาวบ้านร่วมกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านศาสนพิธี คือ มีกิจกรรมที่โดดเด่น เช่น กิจกรรมตักบาตรดอกไม้และถวายผ้าอาบน้ำฝนเนื่องในเทศกาลเข้าพรรษา, กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา, กิจกรรมกวนข้าวทิพย์เนื่องในเทศกาลออกพรรษา, กิจกรรมวันตรุษสงกรานต์, กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นทุกวัน, กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเย็นตามศาลากลางหมู่บ้าน, และกิจกรรมหนึ่งวันพระ หนึ่งกัณฑ์เทศน์ เป็นต้น

คำสำคัญ: สำนักสงฆ์บ้านระเภา, วัฒนธรรม, นวัตกรรม, พระพุทธศาสนา

Abstract

There are 4 objectives of this article: to study the overview of the history of the RaphaoSangha Count Unit, 2) to present the Buddhist culture concept, 3) to study the concepts and principles of community approaches and 4) to study and analyze the Buddhist culture as reflected in Ban Raphao Sangha Count Unit. By using studies from document-oriented data and field studies using in-depth interview

method and then analyze the content. The results found that: 1) the overview of history of the Raphao Sangha Count Unit, founded on May 28, 2013, at Ban Raphao, Tha Sawang Subdistrict, Mueang District, Surin Province, the area of this Sangha Unit is 18 rai 1 ngan 58 square currents. There are nine monks on this rainy season. The concept of Buddhist culture is the culture that is based on the Threefold Training, namely: - morality (Sila), (Samadhi), and wisdom (Panya). On this point, the concept and principle of community approach is tourism that focuses on promoting local wisdom in order to be a tool for strengthening in the community and the development of the foundation economy to be truly strong. The Buddhist culture that appears in the Raphao Sangha Count Unit is as follows. (1) Places factor: there are religious places that have been built in the form of the suitable things (Sappaya), and retain the identity in the form of applied the Thai art in all aspects, (2.) personal factor: (2.1) For the monk: there is Ven. Phramaha Theeraporn Theeravaro as the Head of this Sangha Unit, and who is a leader and a strong clergy that has succeeded in all aspects of development, (2.2) Buddhists: there are Buddhists who very strong community leader. They convey the villagers to participate in the activities of Buddhism continuously, (3) the aspect of the ceremony is that there are outstanding activities such as giving alms to the flowers and offering rain showers for the Buddhist Lent Festival, Buddhist Lent candle parade activities, agitation activities for the rice festival. Songkran festival, the Buddhist chanting in evening of every day's activity, the Buddhist chanting in evening of every day's activity in the village hall's activity and the One Buddhist day, One Buddhist Sermon.

Keywords: Ban Raphao Sangha Count Unit, Culture, Lifestyle Innovation, Buddhism

บทนำ

ประเทศไทยได้พัฒนาไปสู่สังคม ที่เจริญขึ้นกว่าเดิม นับตั้งแต่ชาวไทยได้รับวัฒนธรรมตะวันตก การพัฒนายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะยังมีปัญหาทางด้านการ พัฒนาบุคคล เศรษฐกิจ สังคม การ เมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมและศาสนา การพัฒนาประเทศจะดำเนิน ไปด้วยปริมาณและคุณภาพเพียงใดนั้นย่อมจะขึ้นอยู่กับ ความต้องการ ของประชากรที่อาศัยในประเทศเป็นหลักสำคัญ (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2553) มีความหมายสำคัญว่า การ จะพัฒนามนุษย์ที่เน้นการพัฒนาตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพราะเมื่อคนพัฒนาแล้ว ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจะ นำไปสู่การพัฒนาชุมชนสังคมและจะเกิดผลของการพัฒนาอย่างแท้จริงตามเป้าหมายของการพัฒนา คือ การปลดปล่อยตนเอง ให้พ้นจากความทุกข์ทั้งทางกายและทางจิตโดยการให้ความสำคัญกับความสุขทางจิตอันเกิดจากความมีอิสรภาพที่พึ่ง ตนเองได้และความเข้มแข็งของบุคคลและสังคมซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นระดับการพัฒนา พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมไทย (ฉวีวรรณสุวรรณภา, 2559) มีความสำคัญว่า ประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลด้านจิตใจให้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคม ด้านอื่น ๆ ด้วย พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่จำเป็นของสังคมอันจะขาดไม่ได้ แม้จะถูก กระทบกระเทือน หรือตกต่ำในบางครั้งบางคราว ทั้งนี้เพราะชีวิตมนุษย์ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยวัตถุเพียงอย่างเดียว เพราะ วัตถุไม่สามารถสนองต่อความต้องการที่ไม่รู้จบสิ้นของมนุษย์ ดังนั้น ศาสนาและ วัฒนธรรมจึงถูกหยิบยกขึ้นมาในฐานะ เป็นแกนกลางทางจิตใจ เป็นกรอบแห่งความประพฤติของ ประชาชนในสังคม พระพุทธศาสนา นอกจากจะมีพระธรรม คือ คำ สอนของพระพุทธเจ้าแล้วยัง มีวัดและพระสงฆ์ วัดและพระสงฆ์กับประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด วัดเป็นทุกอย่าง

ของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชนส่วนพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนวัดก็กลายเป็นผู้นำทาง ด้านจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพ เชื่อถือ ศรัทธาและความร่วมมือในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม คำว่า “วัฒนธรรม” การพัฒนา (Development) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2540) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่การกำหนดทิศทาง (Directed Change) (ยูวัฒน์วุฒิ เมธี, 2526) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า (Planned Change) เป็นการกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าจากการดำเนินการดังกล่าว สำนักสงฆ์วัดระเกวาร์ ทำให้พระสงฆ์ได้รับสายศรัทธาเป็นกำลังหลักจากประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกำลังหลักมีส่วนร่วมจากหน่วยงานท้องถิ่นเขตสุขภาพ ปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้ประชาชนและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการและทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมโดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมคุณภาพ และศักยภาพประชาชนให้เข้มแข็ง รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิ ภาพการบริหารจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในชนบทได้อย่างแท้จริงการดำเนินชีวิต การพัฒนาตนให้มีความบริบูรณ์ ทั้งในเรื่องของศีล สมาธิและปัญญาจะทำให้ชีวิตและทางร่างกายและจิตใจมีความสุข การเข้าใจในความเป็นจริงตามกฎของความเป็นอยู่ จะทำให้ไม่ยึดติดในสิ่งที่เป็น นั้นหมายความว่า เราค้นพบความสุขที่แท้จริง ด้วยหลักพุทธธรรม การดำรงชีวิตที่มีความเร่งรีบต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถในการแข่งขันเพื่อไม่ให้เสียเปรียบและเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เป็นสำคัญทำให้สังคมไทยเกิดการแข่งขัน และความเห็นแก่ตัว ในปัจจุบันร่วมสวดมนต์ ฟังธรรม และเจริญจิตภาวนา ในโครงการหนึ่งธรรมมะ หนึ่งวันพระ หนึ่งกัณฑ์เทศน์ ณ สำนักสงฆ์บวรพัฒนารามบ้านระเกวาร์ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เรียนรู้ขนบธรรมเนียมที่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนปัจจุบัน การพัฒนาประเทศและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของสังคมสมัยใหม่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนผ่านของสังคมชนบทไทยในวิถีทุนนิยมรูปแบบสังคมเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพแบบดั้งเดิมแปรเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรมและการเกษตรเชิงพาณิชย์ ทำให้วิถีการผลิตเพื่อบริโภคกลายเป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นหลัก สถานะของเกษตรกรได้รับการปรับยกไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ และท่ามกลางความทันสมัยได้ส่งผลให้คนในชนบทไทยมีความเสมอภาคในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ได้เทียบเท่ากับคนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมากขึ้น แต่ทั้งนี้ยังคงไว้ซึ่งการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและรูปแบบของการดูแลพึ่งพาอาศัยกันที่ไม่แตกต่างไปจากวิถีชีวิตแบบเดิมมากนัก

ดังนั้น ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญด้านแนวคิดพุทธวัฒนธรรมนวัตวิถีชุมชนต้นแบบในมิติพุทธวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเกวาร์ และการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของประชาชนด้านพระพุทธศาสนาพิธีกรรม วัฒนธรรมประเพณี ที่สามารถเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามานำมาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมทางการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น โดยการใชรูปแบบด้านวัฒนธรรมนวัตวิถีชุมชนต้นแบบพื้นฐานผ่านทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณ ภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาตนเองปรับตัว และอยู่ในสังคม โดยการพึ่งพาอาศัยกันต่อไปคนไทยในปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่มีความเร่งรีบ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมกับความเป็นอยู่ของประชาชน

วิธีการศึกษา

ในบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิ คือ พรไตรปิฎก และเอกสารทุติยภูมิ คือเอกสารงานวิจัย และเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง, ลงเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอเป็นความเรียง

ประวัติสำนักสงฆ์บ้านระเกา อำเภอมืองสุรินทร์

การก่อตั้ง จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (พระมหาธีรพร ธีรวโร ประธานสงฆ์: 2562) การก่อตั้งที่พักสงฆ์ ได้รับอนุญาตก่อตั้งเมื่อ วันที่ 28 พฤษภาคม พุทธศักราช 2556 ที่บ้านระเกา ตำบลท่าสว่าง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ 18 ไร่ 1 งาน 58 ตารางวา แต่เดิมเป็นที่ดินของพระเดชพระคุณบวรวิชาญาณ (หลวงพ่อละเมียด ธรรมปณฺโญ) อดีตเจ้าคณะอำเภอบราสาท อดีตเจ้าอาวาสวัดพรหมสุรินทร์ เมื่อท่านมรณภาพที่ดินดังกล่าวตกเป็นของธรรณีสงฆ์ พระเดชพระคุณพระราชสุตาสังการ (ฉัตร สจจวโร) ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ ได้มีแนวคิดจะสร้างวัดขึ้นในที่ธรณีสงฆ์ เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน แต่เดิมบ้านระเกาเคยมีวัดแต่ร้างไปที่ตั้งกล่าวอยู่กลางหมู่ บ้านพระเดชพระคุณพระราชสุตาสังการ (ฉัตร สจจวโร) ได้มอบหมายให้พระมหาธีรพร ธีรวโร พร้อมคณะภิกษุสามเณรมาอยู่จำพรรษาในปีแรก จำนวน 16 รูป ตั้งชื่อว่าสำนักสงฆ์บวรพัฒนา เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระเดชพระคุณบวรวิชาญาณ

การปกครอง ปัจจุบันสำนักสงฆ์บ้านระเกา มีพระมหาธีรพร ธีรวโร อายุ 52 ปี พรรษา 30 เป็นประธานสงฆ์ ผู้ดูแลสำนักมีพระที่อยู่ในการปกครองทั้งหมด 9 รูป วัดตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมเป็นสำนักสงฆ์ที่อยู่ในบริเวณเขตหมู่บ้านทิศตะวันออกติดทุ่งนา ทิศตะวันตกติดหมู่บ้าน ทิศเหนือมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด และทิศใต้เป็นทางเข้าออกสำนักสงฆ์เพียงทางเดียว มีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบร่มเย็น เหมาะกับการศึกษาปฏิบัติธรรม และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะพื้นที่ไม่ห่างไกลจากประชาชนในเขตบริการที่พักสงฆ์

สิ่งปลูกสร้าง สำนักสงฆ์บ้านระเกามีสิ่งปลูกสร้างภายในวัดได้แก่ ศาลาการเปรียญ ศาลาเอนกประสงค์, กุฏิที่พักพระภิกษุ-สามเณร สะพานตักบาตรดอกไม้ลานปฏิบัติธรรม ฐานที่ตั้งพระสิวลีห้องน้ำห้องสุขา ชาย-หญิง

ผลงานดีเด่น สำนักสงฆ์บ้านระเกาได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดแห่เทียนเข้าพรรษาสมาคมที่ 2 ประจำปี พุทธศักราช 2562 ตักบาตรดอกไม้บันสะพานสำนักสงฆ์บ้านระเกา พระภิกษุ ประชาชนร่วมสวดมนต์ ฟังธรรม และจิตเจริญภาวนา ในโครงการหนึ่งธรรมมะ หนึ่งวันพระ หนึ่งกัมม์เทศน์ ณ.ที่ศาลากลางหมู่บ้านระเกา ตั้งแต่เวลา 18.30 น

แนวคิดวัฒนธรรมเชิงพุทธ

ความหมายของวัฒนธรรม “พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ในมาตรา 4” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) และ “สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ และซาบซึ้งร่วมกัน วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น” (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2544) สรุปได้ว่า หมายถึง วัฒนธรรมเชิงพุทธ เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจร่วมกันได้ เช่น วิถีชีวิตของชาวพุทธ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา เป็นต้น

ประเภทของวัฒนธรรมสุชีพ ปุญญานุภาพ เห็นว่า “มี 4 ประเภท คือ 1) คติธรรม (Moral Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางศีลธรรมและทางจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องของ “คติ” คือ ทางหรือหลักดำเนินชีวิต 2) เนติธรรม (Legal Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมายหรือขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีความสำคัญเสมอด้วยกฎหมาย คือ บางอย่างแม้ไม่มีกฎหมายห้ามไว้ แต่ถ้าใครทำเข้าก็เป็นที่รังเกียจของสังคม เป็นที่น่าอับอายขายหน้า เพราะถือกันว่า เสียหาย 3) วัตถุธรรม (Material

Culture) ได้แก่วัฒนธรรมทางวัตถุ ไม่ใช่หมายความว่าวัตถุศิลปกรรมเท่านั้น แม้บ้านเรือน เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ ถนนหนทาง และสิ่งประกอบความเป็นอยู่ทุกชนิด ก็จัดเข้าในวัฒนธรรมทั้งสิ้น 4) สหธรรม (Social Culture) ได้แก่วัฒนธรรมทางสังคม คือวัฒนธรรมในการติดต่อเกี่ยวข้องกับกลุ่มชน เช่น มารยาทในโต๊ะอาหาร มารยาทในการโดยสารรถไฟ รถประจำทางมารยาทในการเข้าสังคม” (สุชีพ ปุณฺณภาพ, 2540) สุวรรณ เพชรนิล กล่าวถึงชนิดของประเพณีว่ามี 3 ประเภท คือ จารีตประเพณี ขนบประเพณี และธรรมเนียมประเพณี มีอธิบายโดยสังเขปดังนี้

“1. จารีตประเพณี เป็นประเพณีที่บรรพชนได้ถือประพฤติกันมาแต่อดีตกาล ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามถือว่าเป็นความผิด ส่วนใหญ่เป็นหลักศีลธรรมของสังคม ที่สังคมถือว่ามีความสำคัญแก่ส่วนรวม ผู้ที่ฝ่าฝืนจะถูกสังคมลงโทษ เช่น หลีกภัยถูกตบตีที่ลูกควมมีต่อบิดามารดา เมื่อท่านแก่เฒ่าชรา เป็นหน้าที่บุตรธิดาจะพึงเลี้ยงดู ถ้าบุตรธิดาคอนใดละเลย ไม่ปฏิบัติหน้าที่ทอดทิ้งให้ท่านลำบากทุกข์ยาก สังคมก็จะลงโทษบุตรธิดาว่าเป็นคนอกตัญญู ผู้ที่ถูกสังคมลงโทษก็จะไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย เป็นต้น

2. ขนบประเพณี เป็นระเบียบปฏิบัติของสถาบันต่างๆ ที่นิยมปฏิบัติสืบๆกันมา ทั้งที่กำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติโดยตรง และทั้งที่รู้กันโดยปริยาย เช่น ระเบียบแบบแผนของโรงเรียนวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ทหาร ตำรวจ และหน่วยราชการต่างๆ เช่น ระเบียบในการรับสมัคร การสอบไล่ การขอจบการศึกษา เป็นต้น ตลอดถึงระเบียบ กฎ กติกา ประจําต่างๆ ที่พระภิกษุ สามเณร เจ้าอาวาส ไวยาวัจกร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ถือปฏิบัติกันมา การล่วงละเมิดขนบประเพณี แล้วแต่ละสถาบันจะพิจารณาโทษตามกฎเกณฑ์ที่ได้วางไว้

3. ธรรมเนียมประเพณี เป็นประเพณีที่นิยมปฏิบัติสืบๆกันมา โดยไม่ปรากฏระเบียบ แบบแผนอย่างขนบประเพณี ไม่ถือเป็นกฎผิดชัดเจนอย่างจารีตประเพณี เป็นเพียงนิยมประพฤติตามๆกันมา การประพฤติผิดธรรมเนียมประเพณี ไม่เป็นความผิดเสียหายอย่างชัดเจน นอกจากถือกันว่าเป็นการขาดการศึกษาอบรม ธรรมเนียมประเพณีนั้น เกี่ยวกับกิริยามรรยาท การพูด การบริโภคการแต่งตัว การเป็นแขกไปเยี่ยมผู้อื่น การเป็นเจ้าของบ้าน เป็นต้น”(สุวรรณ เพชรนิล, 2532)

ดังนั้น สรุปได้ว่า วัฒนธรรมของวิถีชุมชนชาวพุทธ ก็คือ วิธีการดำเนินชีวิตเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่มีโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่มีความเด่นชัดและมีความสำคัญในการแสดงออกในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านของความคิด หรือวัฒนธรรมทางความคิด (คติธรรม) ในด้านปทัสถานวัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี(เนติธรรมและสหธรรม) ในด้านวัตถุ หรือ วัฒนธรรมทางวัตถุ(วัตถุธรรม)ของชาวพุทธของแต่ละสังคมที่อาจมีความแตกต่างกันไปวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมา

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับวิถีชุมชน

ความหมาย คำว่า “วิถีชีวิต” เกิดจากการนำคำว่า “วิถีธรรม” ผสมกับคำว่า “วิถีชีวิต” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ใช่การนำสินค้าที่มีความโดดเด่นของชุมชนออกไปวางเสนอขายนอกแหล่งชุมชนอย่างที่เคยมีมา แต่เป็นการนำผู้คนจากข้างนอก เข้าไปสัมผัสวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาหารการกิน และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้นๆ”(นายธีระพงษ์ โสดาศรี, 2562)

วิถีชีวิตมีจุดเริ่มต้นมาจาก โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ถูกขับเคลื่อนพัฒนาประเทศตามโครงการ “ไทยนิยม ยั่งยืน” จากการศึกษาที่รัฐบาลปัจจุบัน โดยมีเนื้อหาสาระ ดังนี้ “มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกันภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ในภูมิภาคทั่วประเทศ และมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบหลักส่งเสริมดำเนินงาน

OTOP โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ยกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เพื่อให้ขายสินค้าได้ อีกทั้งยังมุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล โดยต้องมีการเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตด้านขายสินค้า OTOP ออกจากชุมชน สู่ออกไปตามความต้องการ (Demand Driven Local Economy) โดยการจำหน่ายสินค้าที่อยู่ใน ชุมชนจากการท่องเที่ยว มีการใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ รวมทั้งทำให้มีคุณค่าเพียงพอ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือน และใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน ส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนโดยรอบ เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริงนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก จะมีการรองรับการปฏิบัติตามแนวนโยบายของรัฐบาลใน “โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” จึงต้องเร่งทำการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการฯ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตลอดจนสร้างการรับรู้สู่ สาธารณชนในวงกว้าง กรมการพัฒนาชุมชนจึงจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์และการตลาด “ อ อ น ไ ล น ‘ ขี ’ น ” (OTOP น วิ ต วิถี <http://nawatwithi.com/about/2562>)

วัตถุประสงค์ของโครงการ 1) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับชุมชน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง กระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศให้มีความ เข้มแข็ง 2) เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางในการท่องเที่ยว (กระแสหลัก เมืองรอง ชุมชน) ให้มีความโดดเด่น มีความพร้อมบนอัตลักษณ์ของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี 3) เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากร ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ให้มีขีดความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ และนำมาต่อยอดการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมายของโครงการ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยเชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีจำนวน 3,273 หมู่บ้าน กับเส้นทางท่องเที่ยวกระแสหลัก เมืองรอง และแหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดรายได้ที่กระจายไปสู่ผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และประชาชนเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่ม Quadrant D เพิ่มขึ้น จำนวน 64,570 ผลิตภัณฑ์ ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง เพื่อสร้างรอยยิ้ม คืนความสุข เพื่อคนไทยทุกคน

วิเคราะห์พุทธวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภาว

พุทธวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภาว มีดังนี้

1. การเป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา โดยการเผยแพร่ธรรมของพระสงฆ์ เช่น การเทศนาสั่งสอนชาวบ้านในวันพระ หรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การเทศน์ในงานบุญพิธีหรืองานบำเพ็ญกุศลต่างๆ เช่น งานทำบุญบ้าน งานศพ หรือในโอกาสที่ญาติโยมไปวัดเพื่อทำบุญ เป็นต้น ในปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการขนส่งและสื่อสาร ช่วยให้การเผยแผ่ มีความสะดวกยิ่งขึ้น และสามารถส่งข่าวสารในรูปแบบต่างๆ ถึงคนจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงสามารถดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างกว้างขวาง และเข้าถึงประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้มากขึ้น

2. การพัฒนาสังคม พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในด้านการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ชุมชนนักเรียน นักศึกษา สงเคราะห์ผู้ยากไร้ พัฒนาถาวรวัตถุให้กับชุมชน การเปิดโรงเรียนสอนเด็ก ก่อนเกณฑ์และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลีพร้อมกับพระปริยัติธรรมสามัญ เป็นผู้ดำเนินงานบทบาทนิกายสงฆ์ และยังเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและผู้นำชาวบ้านทำให้เกิดความสามัคคีเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชนและสังคมในท้องถิ่น ทั้งนี้วัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภาว ที่น่าสนใจได้แก่ 1, การตักบาตรดอกไม้ 2, พระภิกษุ ประชาชนร่วมสวดมนต์ ฟังธรรมและจิตเจริญภาวนา ในโครงการหนึ่งธรรมมะ หนึ่งวันพระ หนึ่งกัณฑ์เทศน์

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสำนักสงฆ์บ้านระเภา อำเภอมืองสุรินทร์ ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้ คือ 1, สำนักสงฆ์บ้านระเภา ได้รับอนุญาตก่อตั้งเมื่อ วันที่ 28 พฤษภาคม 2556 ที่บ้านระเภา ตำบลท่าสว่าง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ 18 ไร่ 1 งาน 58 ตารางวา แต่เดิมเป็นที่ดินของพระเดชพระคุณบวรวิชาญาณ อดีตเจ้าคณะอำเภอบราสาท อดีตเจ้าอาวาสวัดพรหมสุรินทร์ เมื่อท่านมรณภาพที่ดินดังกล่าวตกเป็นของธรรณีสงฆ์ พระเดชพระคุณพระราชสุตาลังการ ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ ได้มีแนวคิดจะสร้างวัดขึ้นในที่ดินสงฆ์ ซึ่งแต่เดิมบ้านระเภาเคยมีวัดแต่ร้างไป และได้มอบหมายให้พระมหาธีรพร ธีรวโร พร้อมคณะภิกษุสามเณรมาอยู่จำพรรษาในปีแรก จำนวน 16 รูป ตั้งชื่อว่าสำนักสงฆ์บวรพัฒนา แต่เป็นต้นมา พระมหาธีรพร ธีรวโร ได้บริหารจัดการด้านการพัฒนาในหลายๆด้าน 2, แนวคิดด้านวัฒนธรรมเชิงพุทธ ที่ถือปฏิบัติมานั้นได้ทำ ความเจริญงอกงามให้แก่สังคมชุมชนบ้านระเภา เช่น จารีตประเพณี ขนบประเพณี ธรรมเนียมประเพณี เป็นวิถีชีวิตของ คนในชุมชนที่เกิดความสัมพันธ์กับสังคม และธรรมชาติอย่างสอดคล้อง 3, หลักการเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน มีนโยบายลดความ เหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกันภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่ง ตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางตลาดที่หลากหลาย เพื่อให้ขายสินค้าได้ อีกทั้งยังมุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล โดยต้องมีการเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตกันขายสินค้า OTOP ออกจากชุมชน สู่อุตสาหกรรมได้ตามความต้องการ โดยการจำหน่ายสินค้าที่ อยู่ในชุมชนจากการท่องเที่ยว มีการใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ของ ชุมชน ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยเชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยว OTOP และ 4, พุทธวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภา การเทศนาสั่งสอนชาวบ้านในวันพระหรือวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา การเทศน์ในงานบุญพิธีหรืองานบำเพ็ญกุศลต่างๆ เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนาพระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในด้าน การอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ชุมชนนักเรียน นักศึกษา สงเคราะห์ผู้ยากไร้ พัฒนาถาวรวัตถุให้กับชุมชน การเปิดโรงเรียน สอนเด็ก ก่อนเกณฑ์และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลีพร้อมกับพระปริยัติธรรมสามัญ ด้านวัฒนธรรมของ สำนักสงฆ์บ้านระเภา ที่โดดเด่นคือ พระภิกษุ ร่วมประชาชนสวดมนต์ ฟังธรรมพร้อมตั้งจิตเจริญภาวนา ในโครงการหนึ่ง ธรรมะ หนึ่งวันพระ หนึ่งกัณฑ์เทศน์ และการทำบุญตักบาตรดอกไม้

ภาพจาก : facebookสำนักสงฆ์ที่พักสงฆ์บ้านระเภา @banrapowTemple

บทสรุป

บทความวิชาการเรื่อง สำนักสงฆ์บ้านระเภาจังหวัดสุรินทร์ : นวัตกรรมชุมชนต้นแบบผ่านพุทธวัฒนธรรมนี้ สรุปได้ ดังนี้ 1) ประวัติสำนักสงฆ์บ้านระเภา การรับการก่อตั้ง วันที่ 28 พฤษภาคม พุทธศักราช 2556 ที่บ้านระเภา ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ 18 ไร่ 1 งาน 58 ตาราง จำนวน 16 รูป ตั้งชื่อว่าสำนักสงฆ์บวรพัฒนา เพื่อเป็นที่ระลึกถึง พระเดชพระคุณบวรวิชาญาณ มีพระมหาธีรพร ธีรโร อายุ 52 ปี พรรษา 30 เป็นประธานสงฆ์ผู้ดูแลสำนักมีพระที่อยู่ในการปกครองทั้งหมด 9 รูป วัดตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมเป็นสำนักสงฆ์ที่อยู่ในบริเวณเขตหมู่บ้านทิศตะวันออกติดทุ่งนา ทิศตะวันตกติดหมู่บ้าน ทิศเหนือมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด 2. แนวคิดวัฒนธรรมเชิงพุทธ วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา วัฒนธรรมเชิงพุทธเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้จักคิดในสถานการณ์ต่างๆที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจร่วมกันได้ เช่น วิถีชีวิตของชาวพุทธ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา เป็นต้นดังนั้นวัฒนธรรมของวิถีชุมชนชาวพุทธ ก็คือ วิถีการดำเนินชีวิตเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่มีโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่มีความเด่นชัดและมีความสำคัญในการแสดงออกในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านของความคิดหรือวัฒนธรรมทางความคิด (คตินิยม) ในด้านปทัสถาน วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี (เนติธรรมและสัทธรรม) ในด้านวัตถุหรือ วัฒนธรรมทางวัตถุ (วัตถุธรรม) ของชาวพุทธของแต่ละสังคมที่อาจมีความแตกต่างกันไปวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมา 3. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับนวัตกรรมคำว่า “นวัตกรรม” ผสมกับคำว่า “วิถีชีวิต” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ใช้การนำสินค้าที่มีความโดดเด่นของชุมชนออกไปวางเสนอขายนอกแหล่งชุมชนอย่างที่เคยมีมา แต่เป็นการนำผู้คนจากข้างนอก เข้าไปสัมผัสวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาหารการกิน และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้นๆ นวัตกรรมจุดเริ่มต้นมาจาก โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ถูกขับเคลื่อนพัฒนาประเทศตามโครงการ “ไทยนิยม ยั่งยืน” จากการทำรัฐบาลปัจจุบัน“มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกันภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ในภูมิภาคทั่วประเทศ เป้าหมายของโครงการ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยเชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีจำนวน 3,273 หมู่บ้าน กับเส้นทางการท่องเที่ยวกระแสหลัก เมืองรอง และแหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดรายได้ที่กระจายไปสู่ผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และประชาชนเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่ม Quadrant D เพิ่มขึ้น จำนวน 64,570 ผลิตภัณฑ์ ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง เพื่อสร้างรอยยิ้ม คืนความสุข เพื่อคนไทยทุกคน 4.วิเคราะห์พุทธวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภาในพุทธวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภา มีดังนี้ 1. การเป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา โดยการเผยแพร่ธรรมของ 2. การพัฒนาสังคม พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในด้านการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ชุมชนนักเรียน นักศึกษา สงเคราะห์ผู้ยากไร้ พัฒนาถาวรวัตถุให้กับชุมชน และวัฒนธรรมของสำนักสงฆ์บ้านระเภา ที่น่าสนใจ มีดังนี้ คือ 1)ตักบาตรดอกไม้ 2)พระภิกษุ ประชาชนร่วมสวดมนต์ ฟังธรรม และจิตเจริญภาวนา ในโครงการหนึ่งธรรมมะ หนึ่งวันพระ หนึ่งกัณฑ์เทศน์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2544). สำนักคู่มือการบริหารและการจัดการโครงการทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

นายธีระพงษ์ โสตาศรี. (ม.ป.ป.). “OTOP นวัตวิถี” คืออะไร “เรียนรู้ภาษาไทยจากสื่อมวลชน”. เข้าถึงเมื่อ (20 ส.ค. 2562.)

เข้าถึงได้จาก (<https://www.thailandplus.tv/archives.>)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

สุชีพ ปุณฺณภาพ, วัฒนธรรม วิทยา. (2540). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณ เพชรนิล. (2532). วัฒนธรรมและศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : กิจจันท์การพิมพ์.

พระมหาธีรพร ธีรวโร. ประธานสงฆ์สำนักสงฆ์บ้านระเภาว. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2562.

OTOP นวัตวิถี. (ม.ป.ป.) เข้าถึงเมื่อ (20 ส.ค 2562). เข้าถึงได้จาก (<http://nawatwithi.com/about>)

การจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาการทำบุญส่ง ของชุมชน บ้านกองหิน ต.บางสระเก้า จ.จันทบุรี

Management of Tradition Sustainable Tourism: A Case Study of Making Merit of Ban Kong Hin community Bang Sa Kao District Chanthaburi

เอกสุวัชร สิริธัญญ์ภรณ์

สาขาวิชาการสื่อสารบูรณาการ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Siritan_pon@hotmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยการจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาการทำบุญส่งของชุมชนบ้านกองหิน ต.บางสระเก้า จ.จันทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประเพณีทำบุญส่งชุมชนบ้านหินกอง ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวประเพณีทำบุญส่งชุมชนบ้านหินกอง ตำบล บางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ได้มาจากการ ทบทวนวรรณกรรม การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ให้ได้มาในเรื่องการจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูลได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิด ความเชื่อ และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีในมิติต่าง ๆ การจัดการประเพณีมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนถ่ายทอดจากผู้สูงวัยไปยังรุ่นเยาว์วัย มีการกระทำให้เห็นเป็นต้นแบบด้วยการชี้แนะจากผู้ใหญ่ในพิธีการทำบุญอย่างถูกต้อง เป็นการอนุรักษ์ประเพณีได้เป็นอย่างดี พัฒนาการในการทำบุญส่งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจชุมชนในอดีตทำพิธีเรียบง่ายนิมนต์พระมารูปเดียวทำการสวดบังสุกุลให้บรรพบุรุษนำอาหารลงเรือที่ทำจากต้นกล้วยมัดเป็นแพติดกัน นำไปลอยลงทะเล ปัจจุบันมีการพัฒนาพิธีการตักบาตรพระบังสุกุล โปรยทาน นำอาหาร คาว หวานและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นลงเรือทำจากใบจากผูกติดกับต้นกล้วยลงทะเลส่งให้กับบรรพบุรุษด้วยตนเอง นับได้ว่าชุมชนได้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวท้องถิ่น ด้วยคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การทำบุญส่ง การจัดการประเพณีท้องถิ่น การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

Research on local custom management for sustainable tourism: a case study of making merit of Ban Kong Hin, Bang Sa Kao Sub-district, Chanthaburi has purpose for 1) To study cultural management for creative tourism, making merit of Ban Hin Kong, Bang Sa Kao Sub-district Chanthaburi. 2) To propose ways to manage tourism, making merit of Ban Hin Kong, Bang Sa Kao sub-district, Chanthaburi. For sustainable tourism with qualitative research methods derived from Literature review, focus group and In-Depth Interview for local customs management for sustainable tourism. Data

analysis shows the concepts, beliefs and changes of traditions in various dimensions. Custom management encourages older people to teach young people. There are actions to be seen with guidance from adults in making merit correctly. As well as conservative custom. The development of making merit has changed according to the growth of the community. In the past, the ceremony was simple, one monk is invited to pray for the ancestors, brought and placed food on the boat which made from banana trees tied together and floated to the sea. At present, there is the development of monk to pray and place food on the boat. And finally, the people in the community rises the local tourism's economy.

Keywords: Making Merit, Local Custom Management, Sustainable Tourism

บทนำ

ประเทศไทยมีการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวมาโดยตลอด ดังปรากฏในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มีสาระสำคัญว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560) โดยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความเป็นไทยตามยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลกโดยการกระตุ้นการท่องเที่ยว

วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้ ด้วยการจัดการท่องเที่ยวแบบให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ สัมผัสรูปแบบวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และความสนุกสนานได้พร้อมกัน เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เกิดความประทับใจกับท้องถิ่นชุมชนและสังคมนั้น (Richards, 2010) ประเพณีที่สืบทอดมาอย่างยาวนานที่ผสมผสานพระพุทธศาสนาเข้ากับวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนสมัยก่อนที่พึ่งพาแม่น้ำลำคลองในการเดินทางและการดำรงชีพ หนึ่งในประเพณีสำคัญของคนจังหวัดจันทบุรีนั่นก็คือ ประเพณีการทำบุญสงฆ์ของชาวบ้านกองหิน ตำบลบางสระเก้าที่แสดงออกถึงความกตัญญูต่เวที่รำลึกถึงบรรพบุรุษของคนในชุมชนท้องถิ่น

ประเพณีทำบุญสงฆ์ของชาวบ้านกองหิน มีความพร้อมและศักยภาพมากพอที่สามารถพัฒนาสู่การท่องเที่ยวได้ บางสระเก้าเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับดวงวิญญาณที่ล่วงลับ ในช่วงวันสงกรานต์ ตรงกับวันที่ 18 เมษายนของทุกปี ในปัจจุบันการทำบุญสงฆ์ของชาวบ้านกองหิน ไม่ใช่เพียงประเพณีของผู้คนในชุมชนเพียงอย่างเดียว เพราะชุมชนบางสระเก้ามีการพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปเรียนรู้วิถีการใช้ชีวิตของชาวบ้านทั้งในเรื่องของประมงพื้นบ้าน ศิลปะหัตถกรรมในท้องถิ่น (ทอเสื่อกก) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2553) ได้อธิบายถึงเอกลักษณ์ของการบริหารจัดการวัฒนธรรม เป็นกระบวนการ ของการมุ่งสู่ “เป้าหมาย” ของกลุ่มองค์กร จากการทำงาน ร่วมกัน โดยใช้บุคคลและ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่กำหนดเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามาท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชุมชนบางสระเก้าจำนวนมาก รวมทั้งกิจกรรมทำบุญสงฆ์ของชาวบ้านกองหินที่ได้รับความสนใจมากเช่นเดียวกัน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนบางสระเก้าที่มีความพร้อมสำหรับรองรับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเป็นการสร้างรายได้สู่ครัวเรือนอีกทางหนึ่ง นับเป็นการใช้วัฒนธรรมที่สั่งสมกันมาส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นด้วยการบอกเล่าเรื่องราวประเพณีของชุมชน ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อนักท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนท้องถิ่น ทำให้ประเพณีเริ่มสูญหายเพราะไม่ได้รับการสืบทอดจากคนรุ่นใหม่ ทั้งยังไม่มีกรจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ ประเพณีทำบุญสงฆ์ของชุมชนเป็นอีกประเพณีหนึ่งที่กำลังจะสูญหายไปกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นเหตุให้ประเพณีทำบุญส่งลงไปตามลำดับเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม หน้าที่การงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเสนอแนวทางในการจัดการประเพณีท้องถิ่น การทำบุญสงฆ์ของชุมชนหมู่บ้านกองหิน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ในการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่สามารถผสมผสานวิถีชีวิตของคนในชุมชนกลมกลืนไปกับประเพณีในท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายให้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ พัฒนา และปรับใช้กับประเพณีในท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประเพณีทำบุญสงฆ์ชุมชนบ้านหินกอง ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวประเพณีทำบุญสงฆ์ชุมชนบ้านหินกอง ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในหลายมิติ จากทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และการสนทนา ในการศึกษามุ่งเน้นไปที่การสืบค้นเพื่อทำความเข้าใจในความสัมพันธ์ในมิติการจัดการประเพณีทำบุญสงฆ์ โดยมีข้อมูลที่ต้องศึกษา ชุดดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์การจัดการประเพณีท้องถิ่นประเพณีทำบุญสงฆ์
- 1.2 จำแนกรูปแบบการจัดการประเพณีที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันและวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนในการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมายด้วยการสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้ข้อมูล รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประเพณีทั้งในระดับชุมชนและระดับนโยบายในมิติต่าง ๆ

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในหลายมิติ และคุณค่าของประเพณีจากทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และการสนทนา

กลุ่มเป้าหมายของการสำรวจ ได้แก่ สถานที่จัดประเพณีทำบุญสงฆ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงหน่วยงานหรือผู้ที่รับผิดชอบในการจัดประเพณีการสนทนากลุ่ม Focus Group ลงพื้นที่เพื่อทำการรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสนทนากับบุคคลที่หลากหลายเพื่อการแลกเปลี่ยนทัศนะ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทั้งจากชาวบ้านในชุมชน ชุมชนใกล้เคียง รวมถึงนักท่องเที่ยว

กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เชิงลึก กำหนดกลุ่มเป้าหมายของการสัมภาษณ์เชิงลึกมีดังนี้

1. นายไพโรจน์ ศิริมาลย์ (ปราชญ์ท้องถิ่น)

2. นายบุญสร้าง ทองเปรม (ผู้นำชุมชน)
3. นายเฉลิมไชย ทองอยู่ (ชาวบ้าน)
4. นางสาวดารินทร์ บุญโรย (นักท่องเที่ยว)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แบบบันทึกภาคสนาม
2. คำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม
3. คำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

ก) การจัดการรูปแบบของประเพณีการทำบุญส่ง การจัดการเชิงพื้นที่ ความหมายและความสำคัญของประเพณีที่มีต่อชุมชน

ข) การเปลี่ยนแปลงของการจัดการประเพณีทำบุญส่งจากอดีตถึงปัจจุบัน

ค) ปัญหาและอุปสรรคของการจัดประเพณีทำบุญส่ง

ง) แนวทางการจัดการประเพณีทำบุญส่งเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การตรวจสอบและนำเสนอข้อมูล

หลังจากได้ทำการรวบรวมข้อมูลแล้ว จะทำการจำแนกข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

เพื่อศึกษาการจัดการวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบ Triangulation โดยการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบข้อมูลนั้นจะต้องทำการตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย มาจัดให้เป็นระบบและแยกองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีที่ศึกษา

ผลการวิจัย

การจัดการประเพณีทำบุญส่งของชุมชนบ้านกองหิน หมู่ที่ 4 ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยทำการเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประเพณีทำบุญส่ง ทั้งด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ นำผลการศึกษาเป็นแนวทางดำเนินการ และการจัดการประเพณีออกมาในรูปแบบกระบวนการของการจัดการประเพณีที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการจัดการประเพณีทำบุญส่ง

การศึกษาได้แยกกระบวนการในการจัดการประเพณีทำบุญส่งชุมชนบ้านกองหินตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งแต่ละส่วนก็จะมีบทบาทความสำคัญแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1.1 การวางแผนการจัดการประเพณีทำบุญส่ง

ขั้นตอนแรกของกระบวนการจัดการประเพณีทำบุญส่ง โดยการระบุและกำหนดกระบวนการในการดำเนินการจัดการประเพณีท้องถิ่น ซึ่งในชุมชนบ้านกองหิน หมู่ที่ 4 ตำบลบางสระแก้วนั้นก่อนการจัดการประเพณีทำบุญส่ง จะมีการจัดประชุมวางแผน โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดประชุมวางแผน โดยจะมีการจัดประชุมประมาณ 1 เดือน โดยมีวางแผนการดำเนินงานจัดการประเพณีอย่างเป็นระบบมาตั้งแต่อดีตโดยอาศัยความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวของคนในชุมชนและผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถนำพาคณะในชุมชนจัดการประเพณีได้อย่างราบรื่น

ในการวางแผนการจัดการประเพณีของชาวชุมชนบ้านกองหิน หมู่ที่ 4 ตำบลบางสระแก้วมีกระบวนการดำเนินงาน โดยการแบ่งการจัดการประเพณีออกเป็น 3 ช่วงเวลาได้แก่

การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบแก่คนในชุมชนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการจัดการประเพณีทำบุญสง โดยแบ่งออกเป็น กลุ่มที่รับหน้าที่ในการเป็นผู้ดำเนินงาน กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม และกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยกลุ่มผู้ดำเนินงานจะรับหน้าที่ในการดำเนินงานจัดเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการประเพณีทำบุญสงในภาพรวมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ พิธีทางศาสนา และรูปแบบในการจัดการประเพณี รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนของรางวัลสำหรับการประกวดแข่งขันก่อพระเจดีย์ทราย และการประกวดเรือสำหรับลอยบุญสง ส่วนในกลุ่มของผู้เข้าร่วมประเพณีนั้นอาจเป็นทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชนที่มาร่วมกิจกรรม และในส่วนของมันในปัจจุบันยังถือว่ามีส่วนน้อยที่มาร่วมในการจัดการประเพณี

การเตรียมการปรับปรุงภูมิทัศน์สำหรับการจัดการประเพณี ในการจัดประเพณีทำบุญสงนั้น ชาวชุมชนบ้านกองหิน หมู่ที่ 4 จะมีการจัดบริเวณศาลาสามัคคีที่กษิณานุสรณ์ ซึ่งตั้งอยู่ท้ายหมู่บ้าน ซึ่งติดกับลำคลองบางสระแก้ว โดยใช้สถานที่แห่งนี้มานานนับร้อยปี และนอกจากการจัดประเพณีทำบุญสงแล้วสถานที่แห่งนี้ยังใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันของคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการประชุมหมู่บ้าน หรือกิจกรรมอื่น ซึ่งก่อนการจัดการประเพณีทำบุญสงนั้นจะต้องมีการจัดเตรียมสถานที่ในการจัดการประเพณีทั้งสถานที่สำหรับพิธีสงฆ์ สถานที่สำหรับการใส่ข้าวของเครื่องใช้ในเรือทำบุญสง สถานที่ลอยเรือเพื่อทำบุญสง

ภาพที่ 1 ศาลาสามัคคีที่กษิณานุสรณ์สถานที่จัดการประเพณีทำบุญสง
ที่มา : เอกสุวัชร สิริธัญญ์ภรณ์. 2562

การเตรียมการและสำรวจความเรียบร้อยก่อนการเริ่มจัดประเพณีเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ผู้นำชุมชนหรือผู้นำหลักในการจัดการประเพณีทำบุญสงนั้นจะต้องมีการสำรวจรายละเอียด ความพร้อมสำหรับการจัดการประเพณีทำบุญสง และรายละเอียดอื่น ๆ เช่น การนิมนต์พระสงฆ์มาทำพิธี การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับภาครัฐในการสนับสนุนการจัดประเพณีในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่ การจอดรถ น้ำดื่ม และอื่น ๆ การจัดเตรียมความพร้อมของสถานที่ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการประเพณีให้มีความพร้อมอยู่เสมอ

1.2 การดำเนินการจัดการประเพณีทำบุญสง

ในการดำเนินการจัดการประเพณีทำบุญสงนั้นจะจัดขึ้นในวันที่ 18 เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังเทศกาลสงกรานต์หรือเทศกาลปีใหม่ของคนไทย โดยยึดถือเอาประเพณีนี้เป็นการทำบุญครั้งใหญ่ของชุมชนในเทศกาลปีใหม่ไทย และเป็นการสร้างความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวของคนในชุมชน โดยปกตินั้นจะมีการจะมีการจัดกิจกรรมก่อนวันจัดประเพณีทำบุญสงก่อน 1 วันในวันที่ 17 เมษายน นั่นก็คือกิจกรรมการก่อพระเจดีย์ทรายภายในบริเวณสถานที่สำหรับจัดการประเพณี โดยในปัจจุบันมีการประกวดพระเจดีย์ทรายด้วย จนมีคำกล่าวของชาวชุมชนว่า “เข้าก่อพระเจดีย์ทรายที่วัด ป่ายก่อพระเจดีย์

ทรายท้ายบ้าน” ซึ่งก็หมายถึงชาวชุมชนบางสระเก้านั้นจะมีการไปทำบุญพระในวันที่ 17 เมษายนของทุกปีที่วัดบางสระเก้าซึ่งถือว่าเป็นวัดประจำชุมชน หลังจากมีการทำบุญ ฟังธรรมแล้วจึงลงมาทอพระเจดีย์ทรายในบริเวณวัด และในช่วงบ่ายนั้นก็จะมีการทอพระเจดีย์ทรายท้ายหมู่บ้านหรือก็คือสถานที่สำหรับการจัดประเพณีทำบุญส่งนั่นเอง และในเช้าของวันที่ 18 เมษายนจึงจะมีการจัดการประเพณีการทำบุญส่ง โดยมีกระบวนการในดำเนินการจัดการดังนี้

ภาพที่ 2 พระเจดีย์ทรายที่ชาวบ้านทอในบริเวณจัดการประเพณีทำบุญส่ง
ที่มา : เอกสุวัชร สิริธัญญ์ภรณ์. 2562

1) พิธีสงฆ์ (ทำบุญ)

ในส่วนของการเริ่มต้นการจัดการประเพณีทำบุญส่งของชาวชุมชนบ้านกองหิน หมู่ที่ 4 ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรีนั้นเริ่มต้นจากการประกอบพิธีทางสงฆ์โดยการตักบาตรพระ พร้อมกับถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสงฆ์เมื่อพระภิกษุสงฆ์ฉันภัตตาหารเรียบร้อยแล้วจึงจะเป็นการประกอบพิธีถวายทานและทำบังกุลกัน โดยเขียนชื่อนามสกุลของบรรพบุรุษหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้วมารวมกันไว้แล้วให้พระภิกษุสงฆ์สวดบังสุกุลอุทิศส่วนกุศลให้พร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณบรรพบุรุษหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว หลังจากนั้นจึงจะเป็นการนำอาหารคาวหวาน ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ มาใส่ในเรือสำหรับทำบุญส่ง และนำไปลอยในลำคลองต่อไป

ภาพที่ 3 ชาวบ้านร่วมกันตักบาตรพระ
ที่มา : เอกสุวัชร สิริธัญญ์ภรณ์. 2562

2) ทำบุญส่ง (ทำทาน)

สำหรับในส่วนของการทำทานนั้นจะเป็นการบริจาคข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ แก่ผู้ยากไร้ มอบรางวัลเป็นข้าวของเครื่องใช้ให้กับผู้ที่ชนะการประกวดทอพระเจดีย์ทราย รวมถึงการโปรยทาน ในส่วนของการโปรยทานนั้นชาวบ้านจะนำมา

รวมกันแล้วจึงไปร่ายทานพร้อม ๆ กัน หรือมาจากเงินที่ชาวบ้านร่วมทำบุญกันในช่วงเช้า โดยในอดีตนั้นการไปร่ายทานของชาวชุมชนบ้านกองหิน ตำบลบางสระเก้าจะมีความพิเศษและเป็นเอกลักษณ์คือจะนำเหรียญไปใส่ไว้ในก้านกล้วยและตัดแบ่งเป็นชิ้น ๆ แล้วจึงนำมาไปร่ายทาน แต่ในปัจจุบันก็จะมีการใช้วัสดุที่หลากหลายทั้งกระดาษ พลาสติก รวมถึงริบบิ้น และจะมีการนำเอาเงินไปทำทานโดยใส่ไว้ในเรือทำบุญส่ง โดยเงินในส่วนนั้นจะตกเป็นของเจ้าของเรือ ส่วนอาหารคาวหวานหรือข้าวของเครื่องใช้ที่อยู่ในเรือนั้นจะนำไปลอยยังลำคลองบางสระเก้าเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

ภาพที่ 4 พระภิกษุสงฆ์สวดบังสุกุล
ที่มา : เอกสุวัชร สิริธัญญ์ภรณ์. 2562

หลังจากที่ชาวบ้านร่วมกันประกอบพิธีทำบุญส่งเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะมีการรับ ประทานอาหารร่วมกัน และพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยชาวบ้านมีความเชื่อที่ว่าอาหารที่รับประทานนั้นจะต้องรับประทานให้หมดห้ามนำกลับบ้าน เพราะถือว่าได้ทำทานไปแล้ว ถ้าใครนำกลับเหมือนกับนำเอาความโชคร้ายกลับไปด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 5 ชาวบ้านนำเรือทำบุญส่งไปลอยในลำคลองบางสระเก้า
ที่มา : เอกสุวัชร สิริธัญญ์ภรณ์. 2562

2. ปัญหาที่พบในระหว่างการจัดการประเพณี

1.1 จำนวนผู้เข้าร่วมประเพณีทำบุญสงฆ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของชุมชนและจำนวนคนในชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีผู้คนจากที่อื่นมาเข้าร่วมพิธีเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ส่งผลสถานที่ในการจัดการประเพณีทำบุญสงฆ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้าร่วมพิธี

1.2 การเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้รายได้ของคนในชุมชนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นแต่มีรายได้ลดลง ส่งผลให้การจัดการประเพณีทำบุญสงฆ์มีข้อจำกัดเรื่องของการระดมทุนเพื่อใช้ในการจัดการประเพณี

1.3 การขาดการสนับสนุนความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐอย่างเต็มที่ เช่น การประชาสัมพันธ์ประเพณีการทำบุญสงฆ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และงบประมาณในการจัดการประเพณี เนื่องจากในปัจจุบันนั้นการจัดการประเพณีทำบุญสงฆ์เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนทั้งสิ้น

ภาพที่ 6 ผู้เข้าร่วมประเพณีมีจำนวนมากทำให้สถานที่ไม่เพียงพอ

ที่มา : เอกสุวัชร สิริธัญญ์ภรณ์. 2562

การอภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการจัดการประเพณีทำบุญสงฆ์ของชุมชนบ้านกองหิน หมู่ที่ 4 ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้สรุปและเลือกวิธีที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและสภาพปัญหา นำผลการศึกษาเป็นแนวทางดำเนินการ และการจัดการประเพณีออกมาในรูปแบบของการจัดการประเพณีในการพัฒนาเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ อีกทั้งนำเสนอข้อสรุป สาเหตุสำคัญของการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาในหัวข้อดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเอง
2. การอนุรักษ์ด้วยการรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรม
3. พัฒนาระบบการจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1. แนวทางการจัดการส่งเสริมขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการตนเอง

จากการศึกษาประเพณีทำบุญสงฆ์ของชุมชนบ้านกองหิน ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประเพณีทำบุญสงฆ์ของชุมชนบ้านกองหินยังดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน ด้วยการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน ถือเป็นต้นทุนที่มีความพร้อมทางศักยภาพและเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดการประเพณี ชาวบ้านในชุมชนถือได้ว่าเป็นเจ้าของประเพณี มีความรู้ความสามารถในการจัดการประเพณีที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น การถ่ายทอดประเพณีด้วยการกระทำจากคำบอกเล่า เป็นต้นแบบให้ชุมชนสามารถจัดการประเพณีด้วยตนเอง สอดคล้องกับกาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2553) ได้อธิบายถึง

เอกลักษณ์ของการบริหารจัดการวัฒนธรรม เป็นกระบวนการ ของการมุ่งสู่ “เป้าหมาย” ของกลุ่มองค์กร จากการทำงาน ร่วมกัน โดยใช้บุคคลและ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่กำหนดเอาไว้ว่ามีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย

2. การอนุรักษ์ด้วยการรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรม

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนมีการจัดการประเพณีทำบุญส่งมาอย่างยาวนานนับร้อยปี มีการส่งต่อความรู้ด้วยการ บอกต่อและการแสดงออกให้เห็นผ่านการกระทำเพียงอย่างเดียว และมักตัดสินใจกระทำโดยผู้นำชุมชนเพียงคนเดียว ผู้วิจัยจึง เห็นว่าเกิดจากการที่ชุมชนไม่มีการบันทึกข้อมูลในการจัดการประเพณีการทำบุญส่งอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน จึงส่งผลให้การ จัดการประเพณีในบางครั้งเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ทำให้องค์ประกอบบางอย่างในการจัดการประเพณีทำบุญ ส่งชุมชนบ้านกองหินสูญหายไป ตามความคิดเห็นในการจัดการประเพณีของผู้นำชุมชนในการจัดประเพณีแต่ละครั้ง ส่งผลให้ ชุมชนขาดการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ควรให้ความรู้ในการจัดการ (Knowledge Management) ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน สังคม (Rodtogi,2000) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนที่ขาดหายไปใส่รูปแบบ จัดการเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีผ่านสื่อ นักท่องเที่ยวและสื่อออนไลน์ซึ่งเป็นช่องทางการอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่

3. พัฒนาระบบการจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาระบบการจัดการประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มี เอกลักษณ์และคุณค่าด้านประเพณี ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวกับเจ้าของวัฒนธรรม ประเพณีได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นักท่องเที่ยว สามารถเข้าร่วมพิธีทำบุญส่ง สร้างประสบการณ์การมีส่วนร่วม (participation) สอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2552) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการ พัฒนาการระบบจัดการประเพณีท้องถิ่นให้เกิดความผูกพันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีทำบุญส่ง การทำเรื่องจากวัสดุในท้องถิ่น ในมิติเชิง ลึกด้านความเชื่อในเรื่องการใช้เรือเป็นสื่อกลางนำอาหารไปส่งให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับ ยังมีองค์ความรู้อีกมากที่ยังไม่ได้รับ การศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับเศรษฐกิจท่องเที่ยวในด้านการจัดการประเพณีท้องถิ่น

บทสรุป

การจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาการทำบุญส่งของชุมชนบ้านกองหิน ตำบลบาง สระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จากกรอบแนวคิดผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในประเด็นการจัดการวัฒนธรรมและเสนอแนว ททางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามวิถีคนในชุมชน แนวทางในการจัดการประเพณีของคนในชุมชนมีดังนี้ 1) แนว ททางการจัดการส่งเสริมขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการตนเอง ประเพณีทำบุญส่งของชุมชนบ้านกองหินยังดำรงอยู่ได้ ในปัจจุบัน ด้วยความร่วมมือและความเข้มแข็งของชุมชน ถือว่าเป็นต้นทุนที่มีความพร้อมทางศักยภาพอันเป็นประโยชน์อย่าง

มากในการจัดการประเพณี 2) การอนุรักษ์ด้วยการรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์จำเป็นต้องร่วมกันทุกภาคส่วน ชุมชน หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ควรให้การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) เก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนที่ขาดหายไป มีการจัดการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีผ่านสื่อคือนักท่องเที่ยวและสื่อออนไลน์เป็นช่องทางการอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ การท่องเที่ยวยังต้องใช้องค์ประกอบสำคัญนั้นก็คือ 3) พัฒนาระบบการจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนการ ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และคุณค่าด้านประเพณี ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวกับเจ้าของวัฒนธรรมประเพณีโดยตรงและได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเพณียังคงดำรงอยู่ อีกทั้งมุ่งเน้นแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism management) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมจาก 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการเริ่มตั้งแต่การวางแผน การเตรียมงาน ซึ่งต่อมาจะเกิด 2) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยช่วยเหลือด้านแรงงาน วัสดุ อุปกรณ์และเงินสนับสนุน อีกทั้งยังมีส่วนร่วมโดยเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการการทำงาน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน และเมื่องานสำเร็จจะส่งผลให้เกิด 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การจัดสรรผลประโยชน์จากการดำเนินงานอย่างเป็นธรรมโปร่งใสในการมีส่วนร่วมควรสร้างความไว้วางใจและให้กำลังใจในการดำเนินงานของชุมชน ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม อาทิ รายได้จากการท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมของชุมชนชนมีการพัฒนาที่ดีขึ้นและเกิดความภาคภูมิใจต่อตนเองและชุมชน โดยชุมชนจะต้องสร้าง 4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อพัฒนานำไปสู่ความสำเร็จ

การศึกษาประเพณีทำบุญส่งชุมชนบ้านหินกอง ได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิด ความเชื่อ และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีในมิติต่าง ๆ ในการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้สูงวัยไปสู่รุ่นเยาว์วัย จากผู้รู้ในพิธีการทำบุญส่ง นำอาหาร ขนมหวาน และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นในสัมปรายภาพ ใส่เรือลอยออกสู่ทะเลสงให้กับดวงวิญญาณของบรรพบุรุษด้วยตนเอง แสดงถึงความกตัญญูต่อดี เป็นการอนุรักษ์ประเพณี ด้วยการจัดการนำประเพณีมาส่งเสริมกับการท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาการทำบุญส่งของชุมชนบ้านกองหิน ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักวิชาการในคณะนิเทศศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ นักวิชาการด้านวัฒนธรรมจังหวัด ปราจีนบุรี ผู้นำชุมชน นักท่องเที่ยวและชาวบ้านหมู่ที่ 4 บ้านกองหิน ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ที่ให้ข้อมูลเชิงลึก อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยของหลักสูตรสื่อสารบูรณาการ คณะนิเทศศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นทำให้เกิดองค์รวมแห่งความรู้คู่กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). การบริหารจัดการวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบมีส่วนร่วมด้วยนวัตกรรมการวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564).

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Rastogi, P.N. (2000). Knowledge management and intellectual capital- the new virtuous reality of competitiveness. Human Systems Management. Vol. 19. No. (1) pp. 39-49.

Richards, G. (2010). Creative Tourism and Local Development. InWurzburger. (Ed.). Creative Tourism A Global Conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide: at present at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe. pp.78–90. New Mexico. USA.

การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและการดำเนินงาน ของสหกรณ์การเกษตรภาคเหนือ

The study of the problems, needs and operation of the Northern Agricultural Cooperatives

โกวิทย์ เจนครองธรรม

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่

ชื่อผู้เขียนประสานงาน (Corresponding Author) : Kowit.g@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จำนวน 212 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าสหกรณ์การเกษตรมีการประกอบธุรกิจสินเชื่อมากที่สุด 183 แห่ง ร้อยละ 86.3 โดยการดำเนินงานของธุรกิจสินเชื่อค่อนข้างมีปัญหา สมาชิกผิดนัดชำระหนี้เป็นจำนวนมาก 69 แห่ง ร้อยละ 32.5 สหกรณ์ส่วนใหญ่ได้พยายามปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีการจัดการลูกหนี้ ติดตามและแจ้งเตือนให้มาชำระหนี้ก่อนที่จะถึงกำหนด รวมทั้งได้มีการนำซอฟต์แวร์ประยุกต์มาใช้ในการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ โดยช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ช่วยให้การแสดงผลข้อมูลถูกต้องและมีความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูล แต่ยังมีปัญหาในการใช้งานโดยเฉพาะในส่วนของผู้ใช้สินเชื่อ ซอฟต์แวร์ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน การขยายการให้บริการทำได้ยาก และยังไม่รองรับการใช้งานกับเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สมัยใหม่ได้ สหกรณ์การเกษตรต้องการปรับปรุงซอฟต์แวร์ประยุกต์เดิมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานมากขึ้นโดยที่ยังไม่ต้องการซื้อซอฟต์แวร์ประยุกต์ใหม่ เนื่องจากซอฟต์แวร์ประยุกต์ใหม่มีราคาแพง และสหกรณ์มีงบประมาณไม่เพียงพอ 93 แห่ง ร้อยละ 43.9

คำสำคัญ: สหกรณ์การเกษตร สินเชื่อ เทคโนโลยี

Abstract

This research article aims to study the problems, needs and the operations of agricultural cooperatives. This research was an analysis of descriptive data, using questionnaires data obtained from agricultural cooperatives there were 212 cooperatives. The results of this research showed that agricultural cooperatives engage in the highest level of loan business, they also face the highest operating problems in terms of loan facilities 183 cooperatives 86.3 percent. There are lots of default payment by members 69 cooperatives 32.5 percent. Most cooperatives have managed and followed-up their member and notify them to pay their debts. Including the improvement and increment of operational efficiency. Most agricultural cooperatives use application software to manage cooperative and business tasks. This is to help them reduce time and work procedures. It is safe to store data and display accurate information.

Nevertheless, certain problems still arise from the usage of these software applications, especially, in terms of loan grant business. These problems prof rigid and cannot be solved as fast as it should have been, there are still little consistency in the operation. Service expansion is difficult, besides they are not compatible with newer computers; in addition, they are not compatible with smartphones or tablets. However, agricultural cooperatives, at present still do not want to change the new application software. They simply need an upgrade of the formal versions of application software to meet further needs. Because new software are expensive, and there are insufficient budget 93 cooperatives 43.9 percent.

Keywords: Agricultural credit technology

บทนำ

ระบบสหกรณ์เกิดจากแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม โดยการร่วมมือระหว่างผู้ที่เดือดร้อนให้รู้จักช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเริ่มมีการดำเนินการยุคแรกๆ ในประเทศอังกฤษ อเมริกา เยอรมัน ซึ่งได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างมากทำให้ระบบสหกรณ์ถูกเผยแพร่ไปทั่วโลก รวมทั้งในทวีปเอเชีย เช่น ในประเทศอินเดีย และพม่า ก็ได้้นำระบบสหกรณ์มาใช้จนได้รับผลสำเร็จเช่นเดียวกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2017) จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2459 ประเทศไทยโดยพระราชวรวงค์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ก็ได้ก่อตั้งสหกรณ์แห่งแรกคือ สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ขึ้น ณ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จากนั้นระบบสหกรณ์ก็ได้สร้างความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจและได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนทั่วประเทศเป็นจำนวนมากจนทำให้จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิกและปริมาณทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2010) ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในประเทศไทย ปี พ.ศ.2561 มีสหกรณ์ทั้งหมดจำนวน 6,744 แห่ง มีจำนวนสมาชิกรวมทั้งหมด 11,641,875 มีปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้น 2,187,606.36 ล้านบาท ประกอบด้วยสหกรณ์ 7 ประเภท ตามตารางที่ 1 โดยจะเห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีปริมาณธุรกิจมากที่สุดคือ 1,788,629.99 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 81.76 ของปริมาณธุรกิจทั้งหมด มีจำนวนสหกรณ์ 1,406 แห่ง ขณะที่สหกรณ์การเกษตรมีจำนวนสหกรณ์มากที่สุดคือ 3,426 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.8 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมด แต่มีปริมาณธุรกิจเพียง 326,393.56 ล้านบาท ซึ่งมีปริมาณธุรกิจกิจการเฉลี่ยต่อสหกรณ์น้อยมากเมื่อเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์

ตารางที่ 1 ปริมาณธุรกิจสหกรณ์แต่ละประเภทสหกรณ์ภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2561

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์(แห่ง)	จำนวนเงิน(ล้านบาท)
สหกรณ์การเกษตร	3,426	326,393.56
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,406	1,788,329.29
สหกรณ์นิคม	86	14,086.50
สหกรณ์ร้านค้า	138	5,181.18
สหกรณ์บริการ	1,038	16,188.61
สหกรณ์ประมง	77	1,493.31
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	573	35,633.91

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2561

สหกรณ์การเกษตร มีดำเนินธุรกิจหลัก 6 ประเภท ได้แก่ธุรกิจให้เงินกู้ รับฝากเงิน จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลผลิต แปรรูปผลผลิต และธุรกิจบริการ ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยธุรกิจให้เงินกู้มีปริมาณธุรกิจมากที่สุด แต่การดำเนินธุรกิจยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจากการประเมินประสิทธิภาพโดยอัตราส่วนทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ปี 2559 พบว่าสหกรณ์การเกษตรมีความสามารถในการทำกำไรต่ำ และอัตราหนี้สินต่อทุนค่อนข้างสูง (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2559) เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรมีความสามารถในการจัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ ประกอบกับสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้มีฐานะยากจน มีการศึกษาต่ำ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการดำเนินงานในแบบสหกรณ์น้อยกว่าที่ควร ทำให้การจัดการและการบริหารงานของสหกรณ์เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 ร้อยละปริมาณธุรกิจสหกรณ์การเกษตรภาคเหนือ ปี 2561

ประเภทธุรกิจ	คิดเป็นร้อยละ
ให้เงินกู้	28.34
รับฝากเงิน	21.62
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	20.32
รวบรวมผลผลิต	21.44
แปรรูปผลผลิต	7.07
ธุรกิจบริการ	1.21

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2561

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในขบวนการสหกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ข้อมูลข่าวสารราคาผลผลิตทางการเกษตรการผลิตการจำหน่ายระบบการขนส่ง ข้อตกลงทางการค้า ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้สามารถสืบค้นได้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตทำให้การบริหารจัดการของสหกรณ์มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้มากขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายข้อมูลทางธุรกิจได้อีก นอกจากนี้สหกรณ์สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินประกอบการตัดสินใจในทางธุรกิจ และการบริหารจัดการของสหกรณ์ได้ (ศิริลักษณ์, 2561) ซอฟต์แวร์ประยุกต์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีสารสนเทศที่องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยปัจจุบันสหกรณ์ในประเทศไทยได้นำซอฟต์แวร์ประยุกต์มาใช้สำหรับบริหารจัดการงานของสหกรณ์อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มีการใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ของบริษัทเอกชนในธุรกิจหลักของสหกรณ์ ตัวอย่างเช่น สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนหนองหานาง ได้พัฒนาโปรแกรมการรับฝาก ถอน กู้ ขึ้นมาเองเพื่อรองรับการใช้งานที่เหมาะสมกับการทำธุรกรรมของสมาชิก คือการดำเนินงานบน Web Application มีความสะดวกรวดเร็วในการบริการเก็บฐานข้อมูลที่ใหญ่และงานต่อการใช้งาน มีการป้องกันความปลอดภัยโดยใช้ระบบ Authentication เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโปรแกรมที่พัฒนายังสามารถต่อยอดและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมได้ตามความต้องการของสหกรณ์ (พนัสกร สิมะขจรบุญและคณะ, 2561) และพบว่าสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้จริงเป็นโปรแกรมช่วยคำนวณให้กับผู้ใช้งานทำให้เกิดความสะดวกและสอดคล้องกับการทำงานในปัจจุบันที่เป็นกาประยุกต์ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากขึ้น สามารถใช้เป็นแนวทางให้สหกรณ์นำไปประเมินจัดการคุณภาพของสหกรณ์ด้วยตัวเอง สำหรับสหกรณ์การเกษตรซึ่งมีปริมาณธุรกิจน้อยเมื่อเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนใหญ่ใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ซึ่งแจกฟรีและบางส่วนใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ขององค์กรหรือบุคคลรายย่อยซึ่งซอฟต์แวร์ส่วนใหญ่ใช้มานานแล้วไม่มีการพัฒนาเพิ่มเติมให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน ปัญหาที่สำคัญที่สหกรณ์การเกษตรไม่สามารถจัดหาซอฟต์แวร์ใหม่มาใช้ก็เนื่องจากขาดแคลนที่

ตัวเงินทุนและบุคลากรที่ต้องใช้เพื่อการนี้ ดังนั้นโจทย์ปัญหาก็คือทำอย่างไรถึงจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการลงทุนจัดหาซอฟต์แวร์เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์ได้ รวมทั้งสามารถพัฒนาซอฟต์แวร์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและเหมาะสมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยเฉพาะในส่วนของการจัดซื้อและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางและเครื่องมือที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วิไลพร พานกระดิง (2561) ได้ทำการศึกษา 1) ศึกษาระดับความต้องการในการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปากพลี จำกัด 2) ศึกษาระดับความคาดหวังของสมาชิกในการให้บริการสินเชื่อของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรปากพลี จำกัด 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานทั่วไปและ สภาพด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับความ ต้องการในการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรปากพลี จำกัด และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานทั่วไปและสภาพด้าน เศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กับความคาดหวังในการใช้สินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปากพลี จำกัด พบว่า ความต้องการในการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ปากพลี จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสมาชิกมีความต้องการให้สหกรณ์การเกษตร ปากพลีมีการพิจารณาเงินกู้ตามเงื่อนไขของสหกรณ์ที่กำหนดไว้ มีการกำหนดวงเงินกู้ยืมเหมาะสม อีกทั้งการอนุมัติเงินกู้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เงินกู้มีการอนุมัติตรงตามเวลาที่กำหนด มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราค่าปรับผิดนัดชำระมีความเหมาะสม รวมทั้งการกำหนด ระยะเวลาที่ให้กู้ จำนวนเงินงวดที่ผ่อนชำระที่เหมาะสม และ ระดับความคาดหวังของสมาชิกในการให้บริการของสหกรณ์การเกษตร ปากพลี จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสมาชิกมีความคาดหวังในการบริการในด้าน การมีจำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีจำนวนเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้บริการไว้ อีกทั้งการ พัฒนาด้านเทคโนโลยีในการให้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และมีสารสนเทศทันสมัยอยู่เสมอ สหกรณ์การเกษตรมีขั้นตอนการให้บริการมีป้ายแสดงขั้นตอนการให้บริการชัดเจน มีความเหมาะสมและ สะดวกต่อการใช้บริการ มีอาคารสำนักงานมั่นคง ปลอดภัย สะดวกสบายเหมาะสมกับการติดต่อ

ประสพชัย พสุนนท์ (2558) ได้ทำการศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานรากของปัญหาการดำเนินงานสหกรณ์ การเกษตรในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากมุมมองของข้าราชการ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พบว่า ฝ่ายจัดการสหกรณ์ โดยทั่วไปสหกรณ์มักจ้างผู้จัดการสหกรณ์เป็นผู้บริหารกิจการสหกรณ์แต่สหกรณ์การเกษตรบางแห่งมีเงินทุนไม่มาก การขาดข้อมูลและสารสนเทศในการ จัดการรวมถึงการนำไปใช้ การไม่มีความรู้ในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับบริหารธุรกิจทั้งการเงิน และบัญชี การตลาด การบริหารบุคคล และการผลิตและการแปรรูป รวมทั้งการเข้าไม่ถึงข้อมูล และสารสนเทศทางการจัดการ และสหกรณ์การเกษตรมีการปรับตัวช้าไม่ทันต่อความต้องการของเกษตรกรส่งผลให้ภาคเอกชนซึ่งมีความคล่องตัวและมีความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ภาคเอกชนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ดีกว่า

ประสพศรี ภูริยะพันธ์ (2544) ทำการศึกษาเพื่อศึกษาถึงการบริหารสินเชื่อและปัญหาในการบริหารสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่ามีปัญหาที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์ คือสมาชิกผู้กู้ไม่

สามารถชำระหนี้คืนมีสาเหตุจากสมาชิกผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ สมาชิกผู้กู้ไม่นำเงินมาชำระหนี้ตามกำหนด ปัญหาสำคัญรองลงมา รองลงมา คือ สิ้นเชื่อเพื่อการเกษตรมีความเสี่ยงสูง เนื่องจากสมาชิกผู้กู้มีต้นทุนในการผลิตสูง รองลงมา คือ สมาชิกผู้มียรายได้จากอาชีพเกษตรเพียงอย่างเดียว ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่สินเชื่อของสหกรณ์ที่สำคัญลำดับแรก คือ จำนวนเจ้าหน้าที่สินเชื่อไม่เพียงพอ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่สินเชื่อขาดความกระตือรือร้น และพบว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าสินเชื่อและเจ้าหน้าที่สินเชื่อ ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานและการปฏิบัติงานสินเชื่อปีละ 1 ครั้ง

นิรันดร์ อ่อนนุ่ม และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาเพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรเมืองอุบลราชธานี จำกัด และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรเมืองอุบลราชธานี จำกัด พบว่าสหกรณ์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการดูแลเอาใจใส่ในการบริหาร ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ โดยการจัดเก็บข้อมูลสมาชิกทุกคนในคอมพิวเตอร์ซึ่งมีโปรแกรมใช้งานในระบบต่างๆ เช่น การกู้เงิน การรับฝากเงิน เป็นต้น จึงทำให้การบริการเป็นไปอย่างรวดเร็วตามระยะเวลาที่กำหนด

ถาวร ตั้งวงศ์ถาวรกิจ (2551) ได้ทำการศึกษาความต้องการ การวิเคราะห์ และออกแบบระบบงานฐานข้อมูลสมาชิกที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการสหกรณ์ และเพื่อสร้างโปรแกรมระบบงานฐานข้อมูลสมาชิกเพื่อการบริหารสหกรณ์ พบว่าปัญหามีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ของสหกรณ์มีไม่เพียงพอและขาดการเชื่อมต่องานแต่ละเครื่อง เมื่อได้รับโปรแกรมแล้วสหกรณ์ขาดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและรับผิดชอบเกี่ยวกับฐานข้อมูลโดยตรง ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ การนำไปใช้ทั้งในระดับปฏิบัติและเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ และสหกรณ์ขาดความสนใจเอาใจใส่ในด้านฐานข้อมูลอย่างจริงจัง แนวทางแก้ไข สหกรณ์ควรมีการเพิ่มบุคลากรในแผนก ฝ่าย หรืองานระบบฐานข้อมูล สหกรณ์ต้องมีการจัดการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านระบบข้อมูลให้กับบุคลากรของสหกรณ์ สหกรณ์ต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสหกรณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกสหกรณ์ และฝ่ายจัดการมากยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การวิจัยเชิงปริมาณมีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์ ปัญหา ความต้องการของสหกรณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสินเชื่อ และด้านเทคโนโลยี

การเลือกตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของสหกรณ์การเกษตรทั่วไปในภาคเหนือ จากรายงานจำนวนสหกรณ์ ในปี 2561 และใช้วิธีการ เป็นไปแบบการสุ่มอย่างง่ายกระจายตามไปแต่ละจังหวัดที่มีสหกรณ์การเกษตรจำนวนสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามจำนวนตัวอย่างดังกล่าวมาจากการคำนวณจากสูตรการคำนวณขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างในกรณีนี้ที่ทราบจำนวนประชากร เป็นดังสมการ (Yamane, 1967)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์การเกษตรทั่วไป
 N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง(5% หรือ 0.05)

จากการรวบรวมข้อมูลจำนวนสหกรณ์การเกษตรทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามี จำนวนทั้งสิ้น 473 แห่ง เมื่อทำการคำนวณจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมจะได้เท่ากับ 216 แห่ง จากจำนวนสหกรณ์การเกษตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 แห่ง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีสหกรณ์ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพียง 212 แห่ง

2. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทาง สถิติแบบง่าย เช่น ค่าสถิติ ร้อยละ ผลรวม ค่าเฉลี่ย และแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของ ตารางแจกแจงความถี่ เป็นต้น

ผลการศึกษา

การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) อ้างอิงข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามโดยประธานกรรมการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ธุรการ และเจ้าหน้าที่สินเชื่อ ของสหกรณ์การเกษตรทั่วไปในภาคเหนือ ซึ่งเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่จำนวน 126 สหกรณ์ รองลงมาเป็นขนาดใหญ่มาก จำนวน 45 สหกรณ์ ขนาดกลาง 41 สหกรณ์ ผลการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลการดำเนินงานทั่วไป ปัญหาและความต้องการของสหกรณ์

1.1 จากการเก็บแบบสอบถามสหกรณ์การเกษตรในส่วนข้อมูลทั่วไป พบว่า สหกรณ์ที่มีจำนวนสมาชิก 1,001 – 3,000 คน มีมากที่สุด 93 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.9 ของสหกรณ์ทั้งหมด สหกรณ์ที่มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน มีมากที่สุด 90 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 42.5 ของสหกรณ์ทั้งหมด โดยส่วนใหญ่มีปริมาณเครื่องคอมพิวเตอร์น้อยกว่า 5 เครื่อง สหกรณ์การเกษตรมีการประกอบธุรกิจด้านสินเชื่อมากที่สุด จำนวน 183 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 86.3 ของสหกรณ์ทั้งหมด มีการใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ 196 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 92.5 ของสหกรณ์ทั้งหมด โดยใช้ระบบปฏิบัติการ Windows 157 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 74.1 ของสหกรณ์ทั้งหมด และใช้ระบบปฏิบัติการ DOS 38 คิดเป็นร้อยละ 17.9 ของสหกรณ์ทั้งหมด โดยสหกรณ์การเกษตรใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์มากที่สุด 156 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 73.6 ของสหกรณ์ทั้งหมด

ตารางที่ 3 การใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ของสหกรณ์การเกษตรภาคเหนือ

ประเภท	ทั้งหมด		งานสมาชิกและหุ้น		งานรับฝากเงิน		จัดหาสินค้ามาจำหน่าย		งานบัญชี		สินเชื่อ		การรวบรวมการผลิตและแปรรูป	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	156	73.6	132	62.3	129	60.8	125	59.0	150	70.8	128	60.4	71	33.5
บริษัทผลิตคอมพิวเตอร์	8	3.8	8	3.8	7	3.3	4	1.9	2	0.9	8	3.8	2	0.9
อาจารย์วิบูลย์	2	0.9	2	0.9	2	0.9	-	-	1	0.5	1	0.5	-	-
บริษัทไอโซแคร์ซิสเต็มส์	15	7.1	15	7.1	14	6.6	12	5.7	10	7.1	15	7.1	4	1.9
อาจารย์สุวัฒน์	28	13.2	28	13.2	27	12.7	26	2.3	24	11.3	27	12.7	11	5.2
อื่นๆ	16	7.9	14	6.6	15	7.1	17	8.0	14	6.6	15	7.1	13	6.1

ที่มา: Spss

1.2 จากการเก็บแบบสอบถามสหกรณ์การเกษตรในส่วนของปัญหาและความต้องการ พบว่าการดำเนินงานที่มีปัญหามากที่สุดคือธุรกิจสินเชื่อ โดยมี 117 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 55.2 การใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ดำเนินงานในปัจจุบันมี

ปัญหาจากงานสินเชื่อบริษัทมากที่สุด 106 สหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คืองานบัญชี 68 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 32.1 โดยการใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์จะมีปัญหาไม่รองรับเครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่มากที่สุด จำนวน 54 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมาคือมีความล่าช้าในการดำเนินธุรกิจ จำนวน 41 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 19.3 โดยมีสหกรณ์ที่ต้องการปรับปรุงซอฟต์แวร์ประยุกต์เดิมให้ตรงความต้องการมากขึ้น จำนวน 107 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 50.5 โดยให้เหตุผลที่ยังไม่มีการจัดหาซอฟต์แวร์ประยุกต์ใหม่มาใช้ คือ ซอฟต์แวร์ประยุกต์ใหม่มีราคาแพง ไม่มีงบประมาณเพียงพอ 93 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.9

ตารางที่ 4 ประเภทธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรภาคเหนือ

ประเภท	ธุรกิจ		ปัญหาด้านธุรกิจ		ปัญหาในการใช้ซอฟต์แวร์ยุค	
	N	%	N	%	N	%
สินเชื่อ	183	86.3	117	55.2	106	50.0
เงินฝาก	7	3.3	5	2.4	49	23.1
การรวบรวมการผลิตและแปรรูป	13	6.1	45	21.2	28	13.2
ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	8	3.8	26	12.3	58	27.4
สมาชิกและหุ้น	-	-	-	-	52	24.5
บัญชี	-	-	-	-	68	32.1
อื่นๆ	1	0.05	19	8.9	-	-

ที่มา: Spss

2 ข้อมูลการบริหารจัดการสินเชื่อ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสหกรณ์

2.1 การบริหารจัดการสินเชื่อสหกรณ์ในปัจจุบัน มีความรวดเร็วในการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 84 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 39.6 การติดตามหรือการแจ้งเหตุก่อนถึงกำหนดชำระหนี้ที่อยู่ในระดับดี จำนวน 88 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 41.5 การผิวนัดชำระหนี้ของสมาชิกอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด รวมเป็นจำนวน 193 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 91.1 ความสามารถในการจัดการ(การจัดชั้น)ลูกหนี้ อยู่ในระดับดี 91 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 46.2 การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อยู่ในระดับดี 91 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 42.9 คณะกรรมการสหกรณ์มีผลต่อการดำเนินงานธุรกิจสินเชื่อ อยู่ในระดับดี 83 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 39.2 การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ อยู่ในระดับปานกลาง 62 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 29.2 การแข่งขันในการดำเนินธุรกิจสินเชื่อกับหน่วยงานภายนอก เช่น ธนาคาร เงินกู้ยืมระบบ เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง 58 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 27.4 ความสามารถในการชำระหนี้จากสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 86 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 40.6 สมาชิกมีความรู้ด้านสินเชื่ออยู่ในระดับดี 85 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 40.1

ตารางที่ 5 ข้อมูลการจัดการสินเชื่อ

ข้อมูล	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ความรวดเร็วในการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้	72	34.0	84	39.6	49	23.1	3	1.4	2	0.9
การติดตามหรือแจ้งเตือนก่อนถึงกำหนดชำระหนี้	78	36.8	88	41.5	34	16.0	8	3.8	2	0.9
การผัดนัดชำระหนี้ของสมาชิก	69	32.5	55	25.9	69	32.5	14	6.6	3	1.4
ความสามารถในการจัดการ(การจัดชั้น)ลูกหนี้	41	19.3	98	46.2	57	26.9	10	4.7	3	1.4
การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ	49	23.1	91	42.9	66	31.1	4	1.9	-	-
คณะกรรมการสหกรณ์มีผลต่อการดำเนินงานธุรกิจสินเชื่อ	72	34.0	83	39.2	45	21.2	6	2.8	4	1.9
การได้รับการสนับสนุนจากรัฐ	27	12.7	43	20.3	62	29.2	36	17.0	42	19.8
การแข่งขันในการดำเนินธุรกิจสินเชื่อกับหน่วยงานภายนอก เช่น ธนาคาร เงินกู้ยืมระบบ เป็นต้น	46	21.7	56	26.4	58	27.4	29	13.7	21	9.9
ความสามารถในการชำระหนี้จากสมาชิก	36	17.0	56	26.4	86	40.6	21	9.9	11	5.2
สมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับสินเชื่อ	23	10.8	85	40.1	82	38.7	17	8.0	3	1.4

ที่มา: Spss

2.2 คุณลักษณะของซอฟต์แวร์ประยุกต์เดิมที่ใช้ในการดำเนินงาน ใช้งานไม่ซับซ้อนอยู่ในระดับดีมาก 96 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 45.3 การจัดเก็บและแสดงผลข้อมูลมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับดีมาก 92 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.4 มีความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในระดับดีมาก 93 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.9 ช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับดีมาก 104 คิดเป็นร้อยละ 49.1 ความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง 66 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 31.1 ความสามารถขยายการให้บริการง่าย อยู่ในระดับกลาง 75 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 35.4 ปัญหาการใช้งานของซอฟต์แวร์ประยุกต์ อยู่ในระดับปานกลาง 90 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 42.5 ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาซอฟต์แวร์ประยุกต์อยู่ในระดับปานกลาง 81 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 38.2 ช่วยให้การดำเนินงานสหกรณ์มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี 71 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 33.5 สามารถใช้ได้กับอุปกรณ์อื่นๆ เช่น สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต อยู่ในระดับน้อยมาก 102 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 48.1 การสนับสนุนจากผู้บริหารมีบทบาทช่วยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับดีมาก 66 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 31.1

ตารางที่ 6 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสหกรณ์

ข้อมูล	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน	96	45.3	60	28.3	38	17.9	3	1.4	2	0.9
การจัดเก็บและแสดงผลข้อมูล มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ	92	43.4	72	34.0	31	14.6	3	1.4	1	0.5
มีความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูล	93	43.9	66	31.1	37	17.5	2	0.9	1	0.5
ช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน	104	49.1	58	27.4	33	15.6	4	1.9	-	-
ความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของสหกรณ์	64	30.2	62	29.2	66	31.1	7	3.3	-	-
ความสามารถขยายให้บริการได้ง่าย	33	15.6	50	23.6	75	35.4	38	17.9	3	1.4
ปัญหาการใช้งานของซอฟต์แวร์ประยุกต์	25	11.8	34	16.0	90	42.5	38	17.9	12	5.7
ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาซอฟต์แวร์ประยุกต์	24	11.3	55	25.9	81	38.2	37	17.5	2	0.9
ช่วยให้การดำเนินงานสหกรณ์มีประสิทธิภาพ	60	28.3	71	33.5	64	30.2	3	1.4	1	0.5
สามารถใช้ได้กับอุปกรณ์อื่นๆได้ เช่น สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต	18	8.5	23	10.8	28	13.2	28	13.2	102	48.1
การสนับสนุนจากผู้บริหารมีบทบาทช่วยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	66	31.1	50	23.6	65	30.7	13	6.1	5	2.4

ที่มา: Spss

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้พบว่า สหกรณ์การเกษตร มีการดำเนินธุรกิจหลัก 5 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ การรับฝากเงินจากสมาชิก ธุรกิจรวบรวมผลผลิตและแปรรูปธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และธุรกิจบริการ โดยมีธุรกิจสินเชื่อเป็นธุรกิจที่มีการดำเนินการมากที่สุดและเป็นธุรกิจที่มีปัญหาในการดำเนินงานมากที่สุดอีกด้วย ซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่นำมาใช้ในสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ ไม่สามารถติดตั้งกับคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่ได้โดยเฉพาะซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่ใช้ระบบปฏิบัติการ DOS และมีความล่าช้าในการดำเนินธุรกิจ สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงซอฟต์แวร์ประยุกต์เดิมให้ตรงตามความต้องการมากขึ้นยังไม่ต้องการเปลี่ยนไปใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ใหม่เนื่องจากมีราคาแพง ไม่มีงบประมาณเพียงพอโดยสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนการดำเนินงานด้านสินเชื่อมีจำนวนพนักงานที่ให้บริการด้านสินเชื่อน้อยกว่า 5 คน และมีการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านสินเชื่อน้อยกว่า 5 เครื่อง ในการดำเนินงานบริหารจัดการสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรมีความรวดเร็วในการพิจารณาและอนุมัติสินเชื่อ การติดตามหรือแจ้งเตือนก่อนกำหนด มีความสามารถในการจัดการ(การจัดชั้น)ลูกหนี้ มีการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คณะกรรมการมีผลต่อการดำเนินงาน และสมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับสินเชื่ออยู่ในระดับดี ส่วนการผิदनัดชำระหนี้ของสมาชิก การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ความสามารถในการชำระหนี้จากสมาชิกและการแข่งขันการดำเนินงานธุรกิจสินเชื่อกับหน่วยงานภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง ประสพชัย พสุนนท์ (2558) พบว่าสหกรณ์การเกษตรมีการปรับตัวเข้าไม่ทันต่อความต้องการของเกษตรกรส่งผลให้ภาคเอกชนซึ่งมีความคล่องตัวและมีความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ภาคเอกชนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ดีกว่า ส่วนการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่มีพนักงานไอทีไม่เกิน 5 คน และใช้คอมพิวเตอร์ไม่เกิน 5 เครื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ถาวร ตั้งวงศ์ถาวรกิจ (2551) พบว่ามีปัญหาจำนวนคอมพิวเตอร์ของสหกรณ์ไม่เพียงพอ และขาดการเชื่อมโยงแต่ละเครื่อง เมื่อได้รับโปรแกรมแล้ว สหกรณ์ขาดเจ้าหน้าที่ที่

ปฏิบัติงานและรับผิดชอบเกี่ยวกับฐานข้อมูลโดยตรง ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ การนำไปใช้ ทั้งในระดับปฏิบัติและเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ และสหกรณ์ขาดความสนใจและเอาใจใส่ในด้านฐานข้อมูลอย่างจริงจัง มีงบประมาณในการจัดซื้อซอฟต์แวร์ประยุกต์ไม่เกิน 100,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาไม่เกิน 1,000 บาทต่อปี โดยซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน มีการจัดเก็บและแสดงผลข้อมูลถูกต้องน่าเชื่อถือ มีความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูล ช่วยลดระยะเวลาและลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และมีการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีบทบาทการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับที่ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ นิรันดร์ อ่อนนุ่ม และคณะ (2557) พบว่าสหกรณ์ได้จัดเก็บข้อมูลสมาชิกทุกคนในคอมพิวเตอร์ซึ่งมีโปรแกรมใช้งานในระบบต่างๆ เช่น การกู้เงิน การรับฝากเงิน เป็นต้น จึงทำให้การบริการเป็นไปอย่างรวดเร็วตามระยะเวลาที่กำหนด ส่วนซอฟต์แวร์ประยุกต์ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ในส่วนของซอฟต์แวร์ประยุกต์มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของสหกรณ์ มีความสามารถในการขยายให้บริการ มีปัญหาและความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับกลาง ส่วนความสามารถที่ใช้ได้กับอุปกรณ์อื่นๆ ได้ เช่น สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตอยู่ในระดับน้อย

บทสรุป

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกประมาณ 1000 – 3,000 คน มีพนักงานน้อยกว่า 10 คน และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้งานน้อยกว่า 5 เครื่อง มีการดำเนินธุรกิจหลัก 5 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ การรับฝากเงินจากสมาชิก ธุรกิจรวบรวมผลผลิตและแปรรูปธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย และธุรกิจบริการ โดยมีธุรกิจสินเชื่อมีปริมาณธุรกิจมากที่สุดและมีปัญหาในการดำเนินงานมากที่สุด โดยปัญหาของธุรกิจสินเชื่อส่วนใหญ่เป็นเพราะมีการผิดนัดชำระหนี้ของสมาชิกเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีความสามารถในการชำระหนี้ในระดับปานกลาง และมีการแข่งขันกับหน่วยงานภายนอกค่อนข้างสูง สหกรณ์การเกษตรได้มีการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีการจัดชั้นลูกหนี้รวมทั้งมีการติดตามหรือแจ้งเตือนสมาชิกให้มาชำระหนี้ก่อนกำหนด สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ในการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ โดยช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ช่วยให้การแสดงผลข้อมูลถูกต้องและมีความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูล แต่ยังมีปัญหาในการใช้งานโดยเฉพาะในส่วนของธุรกิจสินเชื่อ ซอฟต์แวร์ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน การขยายการให้บริการทำได้ยาก ยังไม่รองรับการใช้งานกับเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สมัยใหม่ได้ และกรณีการใช้งานซอฟต์แวร์มีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วเท่าที่ควร

แต่อย่างไรก็ตามสหกรณ์ฯยังคงต้องการใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์เดิมที่มีอยู่ต่อไป แต่ต้องการปรับปรุงซอฟต์แวร์ประยุกต์เดิมให้ตรงตามความต้องการหรือสอดคล้องกับการปฏิบัติงานมากขึ้น เนื่องจากซอฟต์แวร์ประยุกต์ใหม่มีราคาแพง ไม่มีงบประมาณเพียงพอ จะเห็นได้ว่าสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่มีการใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อซอฟต์แวร์ประยุกต์

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2552). ประวัติสหกรณ์แห่งประเทศไทย. เข้าถึงเมื่อ (1 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (http://www.clt.or.th/main/menu_top_right/clt_information/main_6.php)
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2559). ประวัติการสหกรณ์. เข้าถึงเมื่อ (1 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.cpdth2560/index.php/component/k2/item/182>)
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2558). สถิติสหกรณ์ปีปัจจุบัน. เข้าถึงเมื่อ (1 สิงหาคม 2562). เข้าถึงได้จาก (<https://www.cpdth2560/index.php/component/k2/item/172>).

- นิรันดร์ อ่อนนุ่ม และคณะ. (2557). คุณภาพการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรเมืองอุบลราชธานี จำกัด. วารสารวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ. ปีที่ 9. ฉบับที่ 2. หน้า 1-15.
- ถาวร ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. (2551). การจัดทำโปรแกรมระบบฐานข้อมูลสมาชิกเพื่อการบริหารจัดการสหกรณ์ กรณีศึกษา: สหกรณ์ การเกษตรองค์กรักษ์ จำกัด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย: ทฤษฎีฐานราก จากข้าราชการ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์). ปีที่ 7. ฉบับที่ 13. หน้า 85-101.
- ประสพศรี ภูริยะพันธ์. (2544). การบริหารจัดการสินเชื่อการเกษตรในจังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิไลพร พานกระดิ่ง. (2561). ความต้องการในการใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปากพลี จำกัด จังหวัด นครนายก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. ปีที่ 4. ฉบับที่ 1. หน้า 135-144.
- ศิริลักษณ์ นามวงศ์. (2561). การพัฒนาสหกรณ์ในประเทศไทย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. ปีที่ 8. ฉบับที่ 1. หน้า 29-55.
- สุรัชนา พงศ์อนันต์. (2517). การดำเนินงานในการให้สินเชื่อการเกษตรของสหกรณ์การเกษตร. วิทยานิพนธ์หลักสูตร ปริญญาพาณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาพาณิชยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พนัชกร สิมะขจรบุญและคณะ. (2560). กลยุทธ์การดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองหานง จำกัด อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดเพชรบุรี. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย. ปีที่ 10. ฉบับที่ 1. หน้า 891-904.

การพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัย พัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Development of leadership on learning management by using the project as
research base for learning development to reinforce the competency of
teacher students, school of education, University of Phayao

ธารารัตน์ มาลัยเถาว์*¹

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา_วิทยาลัยการศึกษา_มหาวิทยาลัยพะเยา¹

E-mail: _thararat_tacky@up.ac.th_1

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตครูสาขาวิชาฟิสิกส์ และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 128 คน ได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร้อยละ และการทดสอบค่าที่ t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตครูมีความรู้และมีทักษะในการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู ทางการจัดการเรียนรู้หลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2. นิสิตครูได้พัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีมาก ด้านทักษะการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 58.39 ระดับดี ด้านคุณสมบัติการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 25.61 และระดับพอใช้ ด้าน หลักการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 16.00

คำสำคัญ: [การพัฒนาภาวะผู้นำ 1] [โครงการเป็นฐาน 2] [เสริมสร้างสมรรถนะ 3]

ABSTRACT

This research aimed at: 1) comparing development of leadership on learning management by using the project as research base for learning development to reinforce the competency of teacher students before and after participating in learning activities, 2) leaning about changing the desirable characteristics by using the project as a base for learning development to enhance teacher competency School of Education, University of Phayao. The target groups are teacher's students in physics major and the English major in third year, 128 persons by using the purposive selection method. The research instruments were 5 levels of questionnaires. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage and T-test.

The results revealed the following findings:

1. Teachers are knowledgeable and have skills in leadership development using projects as a research base to develop learning to enhance teacher student competencies, 66.00 percent of post-learning learning management was higher than the 60 percent criteria with statistical significance at .05 level
2. Teachers develop learning management leadership with a good level of desirable change in Leadership Skills aspects, representing 58.39 percent, good level Leadership Traits, 25.61 percent, and fair Leadership Principles, representing 16.00.

Keywords: [Development of leadership 1], [project as research base for learning 2], [reinforce the competency 3]

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อันเป็นแนวทางการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้บัณฑิตครูของวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ได้นำโครงการวิจัยเป็นฐานเพื่อใช้เป็นประโยชน์ไปยังผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนก่อปรด้วยการบูรณาการทั้งศาสตร์และศิลป์ที่สำคัญ อันเป็นกลไกอีกประการหนึ่งที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยพะเยา ประกอบด้วย (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (6) อัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยพะเยา : สุนทรียภาพ : สุขภาพ : บุคลิกภาพ (8) ทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพทั้ง 1. การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของประเทศ ด้านประสิทธิผลมีเป้าประสงค์สังคมให้การยอมรับและเชื่อมั่นในบัณฑิตของ มหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพมีเป้าประสงค์บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย นิสิตมีขีดความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศสูงขึ้น ด้านประสิทธิผลมีเป้าประสงค์มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาองค์กรมีเป้าประสงค์นิสิตมีความพร้อมพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอนที่สูงขึ้น มีหลักสูตรที่ได้มาตรฐานและตรงกับความต้องการของประเทศ มีปัจจัยเกื้อหนุนต่อการจัดการเรียนการสอน อาจารย์มีขีดความสามารถสูง 2. การพัฒนาผลงานวิจัยสู่ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ ด้านประสิทธิผลมีเป้าประสงค์ ผลงานการวิจัย บริการวิชาการ

การทำนุฯ สร้างเอกลักษณ์มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านคุณภาพมีเป้าประสงค์ บูรณาการการวิจัยที่เน้นการสร้างปัญญารวมหมู่ (Collective intelligence) บริการวิชาการโดยเน้นการใช้ปัญญาเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ทำนุบำรุงภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นสู่สากล ด้านประสิทธิภาพมีเป้าประสงค์ มีกระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการการวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาองค์กรมีเป้าประสงค์มีเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กับองค์กรภายนอก ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ มีปัจจัยเกื้อหนุน ที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการพัฒนาองค์กรส่งผลกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยก่อนออกสู่สังคมไทย (แผนพัฒนา มหาวิทยาลัยพะเยา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559))

การพัฒนาผู้นำที่แท้จริงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รับนโยบายมาสู่การปฏิบัติแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นในการเตรียมความพร้อมเพื่อความก้าวหน้าของข้าราชการผู้มีความรู้ ซึ่งนับเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติและบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงาน ก.พ. จึงได้พัฒนาหลักสูตรผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Effective Team Leader) ขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและการพัฒนาทักษะของผู้นำทำหน้าที่ผู้นำทีมหรือหัวหน้ากลุ่มงานย่อยซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารทีมงานและผลักดันให้ทีมงานสามารถทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2553)

การเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่มีความสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่ง (McDonell, 2007) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงการเป็นรูปแบบหนึ่งของ Child- centered Approach ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่ เป็นเรื่องที่สนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำ นักเรียนได้รับสิทธิในการเลือกว่าจะตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำงานชิ้นนี้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่แก่นักเรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และสร้างแรงจูงใจให้แก่แก่นักเรียน และสอดคล้องกับ(ดุขฎิ โยเหลาและคณะ, 2557: 19-20) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงการและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม

การจัดการเรียนรู้แบบโดยใช้โครงการเป็นฐานนั้น มีกระบวนการและขั้นตอนแตกต่างกันไปตามแต่ละทฤษฎี ซึ่งในคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานฉบับนี้ ขอนำเสนอ 3 แนวคิดที่ถูกพิจารณาแล้วเหมาะสมกับบริบทของเมืองไทย คือ 1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการ ของ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ, 2550) 2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ตาม โมเดล จักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของ (วิจารณ์ พานิช, 2555) และ 3. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย ของ (ดุขฎิ โยเหลาและคณะ, 2557)

นกวรณ คณานุรักษ์ (2554) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันสังคมโลกเป็นสังคมที่ไร้พรมแดน องค์กรต่างๆ จึงต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ องค์กรที่มีความสามารถในการแข่งขัน กำไรและการเจริญเติบโต และนวัตกรรมที่มีคุณค่า เกิดจากความพึงพอใจของลูกค้าและความพึงพอใจของบุคลากร ซึ่งการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพนี้ ผู้นำต้องรักษาสมดุลระหว่างระบบกับคนให้เหมาะสม ทั้งนี้ภาวะผู้นำมีทั้งภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปและภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติหรือเชิงจัดการ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เช่น ผู้นำของมหาวิทยาลัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่ก้าวขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านธุรกิจ ในเอเชีย และนำวิสัยทัศน์ไปเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์หลักขององค์กร แต่การที่จะทำให้วิสัยทัศน์และกลยุทธ์เป็นจริงได้ผู้นำต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรจากโครงสร้างระบบราชการไปเป็นโครงสร้างรูปแบบนอกรีตที่มีเครือข่ายที่ซับซ้อน

แต่ยืดหยุ่นได้ นอกจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรแล้วผู้นำต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของบุคลากรภายในองค์กร ซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงานได้อย่างดี และสามารถคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เมื่อบุคลากรกลายเป็นผู้ที่มีคุณภาพจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับโลก และนำไปสู่ผลกำไรและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวมา ผู้วิจัยได้ตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นิสิตครูได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนิสิตครู โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

มนตา ตูลย์เมธากา, กัมปนาท บริบูรณ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำครู ของนิสิตการศึกษาศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม พบว่า หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมแล้ว นิสิตมีภาวะผู้นำครูสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อคำนวณค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.08 แสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม แตกต่างกับคะแนนก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ในระดับมาก 2) เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำครูใน 7 ด้าน พบว่าหลังการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมแล้ว นิสิตมีภาวะผู้นำครูเกือบทุกด้านสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านวัฒนธรรมความร่วมมือ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าขนาดอิทธิพลพบว่าโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมส่งผลให้ภาวะผู้นำครูด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ และด้านการใช้การประเมินผลและข้อมูลโรงเรียน เพิ่มขึ้นในระดับมาก (Effect Size เท่ากับ 1.04, 0.86, 0.82 ตามลำดับ) ขณะที่โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ส่งผลให้ภาวะผู้นำครูด้านการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีอาชีพ ด้านการสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีวิชาชีพ และด้านการเข้าถึงและการร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง (Effect Size เท่ากับ 0.76, 0.73, 0.63 ตามลำดับ) โดยที่โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ส่งผลให้ภาวะผู้นำครูด้านวัฒนธรรมความร่วมมือเพิ่มขึ้นในระดับเล็กน้อย (Effect Size เท่ากับ 0.42)

เมตตา สอนเสนา, วัลลภา อารีรัตน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการบริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านเงินเดือน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.78 พบว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับ “มาก” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่ามี 4 ด้านที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X2) ด้านการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอน (X5) ด้านการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน (X1) ด้านการนิเทศและการประเมินผลการปฏิบัติงานสอน (X4) โดยค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.71 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 71.0 ซึ่งมีค่านัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$Y = 0.900 + 0.292(X2)** + 0.134 (X5)** + 0.127(X1)** + 0.101(X4)**$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$Z = 0.338(ZX2)** + 0.166 (ZX5)** + 0.159 (ZX1)** + 0.158 (ZX4)**$$

บรรพต ฐ์เจนทร์, วัลลภา อารีรัตน์ (2558) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู ในสถานศึกษาสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มากที่สุดคือ ด้านการกำหนดและ สื่อสารวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ และน้อยที่สุด คือด้านการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ส่วนสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และน้อยที่สุดคือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อการจัดการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา(X) มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (Y) ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิเคราะห์ สมการถดถอยพหุคูณมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.706 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 49.8 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนในแต่ละด้านที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู มากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X2) ด้านการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (X5) ด้านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X6) การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ (X3) ตามลำดับ โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ด้วยวิธี Stepwise ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized score)

$$Y_i = 1.805 + .152(X2) + .163(X5) + .144(X6) + .111(X3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized score)

$$Z_i y = .235(Zx2) + .264(Zx5) + .208(Zx6) + .170(Zx3)$$

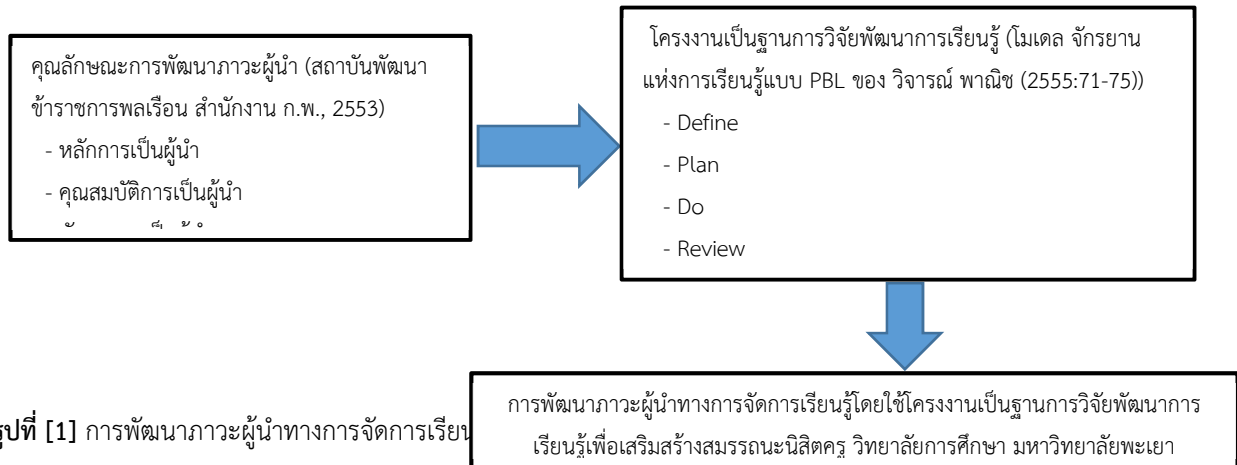
ศิรินาถ ราชคำ วัชรพงษ์ อินทรวงศ์ ฉัฐวัฒน์ ลิ้มปัสุรพงษ์ (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การแลกเปลี่ยนความรู้ การทำงานเป็นทีมกับผลการดำเนินงานของกลุ่ม OTOP กรณีศึกษากลุ่มสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนความรู้และการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี

ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ โดยตรงต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ และการทำงานเป็นทีม ในขณะที่การแลกเปลี่ยนความรู้และการทำงานเป็นทีมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของกลุ่ม OTOP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Noruz, A., Dalfard, V. M., Azhdari, B., Nazari-Shirkouhi, S., & Rezazadeh, A. (2013) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ขององค์กรการจัดการความรู้นวัตกรรมขององค์กรและประสิทธิภาพขององค์กร: การตรวจสอบเชิงประจักษ์ของบริษัทผู้ผลิต พบว่า แบบจำลองที่นำเสนอมีขนาดที่เหมาะสม (ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกและทางอ้อมมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมขององค์กรผ่านการเรียนรู้ขององค์กรและการจัดการความรู้ การจัดการความรู้และการเรียนรู้ขององค์กรส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรโดยอ้อมด้วยนวัตกรรมขององค์กร ดัชนีความพอดีแสดงว่าแบบจำลองที่นำเสนอมีขนาดที่เหมาะสม (ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกและทางอ้อมมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมขององค์กรผ่านการเรียนรู้ขององค์กรและการจัดการความรู้ การจัดการความรู้และการเรียนรู้ขององค์กรส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรโดยอ้อมด้วยนวัตกรรมขององค์กร ดัชนีความพอดีแสดงว่าแบบจำลองที่นำเสนอมีขนาดที่เหมาะสม ($\chi^2 / df = 2.33, RMSEA = 0.069, NFI = 0.95, NNFI = 0.95, CFI = 97$) หากผู้นำของบริษัทผู้ผลิตมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงและใช้การเรียนรู้ขององค์กรและการจัดการความรู้สิ่งนี้จะช่วยส่งเสริมนวัตกรรมขององค์กรและจะปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรในระดับที่ดีในบริษัทผลิต

Hallinger, P. (2009) ความเป็นผู้นำสำหรับโรงเรียนในศตวรรษที่ 21: จากความเป็นผู้นำด้านการสอนไปจนถึงความเป็นผู้นำเพื่อการเรียนรู้ ได้ศึกษาเรื่อง มรดกของขบวนการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพได้รับการจัดตั้งสถาบันของคำว่า "ความเป็นผู้นำการเรียนการสอน" ในคำศัพท์ของความเป็นผู้นำการศึกษาและการจัดการความเป็นผู้นำการเรียนการสอนมาถึงความโดดเด่นเป็นกระบวนทัศน์สำหรับความเป็นผู้นำและการจัดการโรงเรียนในปี 1980 ในสหรัฐอเมริกาก่อนที่จะถูกบดบังโดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงในปี 1990 ความเป็นผู้นำด้านการสอนได้เกิดขึ้นใหม่เมื่อไม่นานมานี้ในฐานะปรากฏการณ์ระดับโลกในรูปแบบของ “ความเป็นผู้นำเพื่อการเรียนรู้” ในการบรรยายครั้งนี้ฉันจะระบุลักษณะการกำหนดความเป็นผู้นำการเรียนการสอนที่อธิบายรูปแบบการใช้งานที่เด่นชัดรายงานหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อการสอนและการเรียนรู้และสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของความเป็นผู้นำการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ [1] การพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียน นิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร

กำหนดแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากตำรา วารสาร เอกสาร และรายงานการวิจัย รวมทั้งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2. ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นต้นร่างแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือวิจัย

3.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ผ่านกระบวนการตามขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือในการให้คำแนะนำและสร้างเครื่องมือจากอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการสอนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ และนำแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องและทำการแก้ไขให้เหมาะสมกับกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือเพื่อให้คณะกรรมการตรวจ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

4. การหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำการกำหนดรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

4.2 จากนั้นนำแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 38 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงและการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัย

สำหรับการแปลผลเฉลี่ยของการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยแบ่งตามเกณฑ์ของเบส (Best, 1977 : 1745)

4.3 ถ้าผลการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ได้ค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ถือว่าแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นั้นสามารถนำมาใช้เป็นแบบสอบถามได้

5. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) โดยการนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์

พบว่า แบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตัวแปรสภาพความเป็นจริง และตัวแปรการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา เท่ากับ 0.73 และ 0.84 ตามลำดับ แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยผู้วิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
2. จัดเตรียมแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
3. ดำเนินการทดสอบและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามตามสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาแก่กลุ่มตัวอย่าง
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยคัดเลือกแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามที่คัดไว้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - 1.1 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในข้อคำถามโดยหาค่า IOC
 - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
 2. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาฟิสิกส์ กลุ่มเรียนที่ 7 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 12, 13 และ 14 จำนวน 128 คน วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร้อยละ และการทดสอบค่าที่ t-test

ผลการวิจัย

ตารางที่ [1] การเปรียบเทียบคุณลักษณะของภาวะผู้นำในการทำโครงการเป็นฐานการวิจัยของนิสิตครู

ลำดับที่	นิสิตครู	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	สาขาวิชาฟิสิกส์ กลุ่มเรียนที่ 7	14.20	2.71	76.57	6.80
2.	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 12	13.80	2.84	75.48	6.95
3.	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 13	15.10	2.46	77.09	6.68
4.	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 14	13.60	1.13	75.33	5.36
	รวม	14.18	2.29	76.18	6.48

**มีนัยสำคัญทางสถิติ > .05

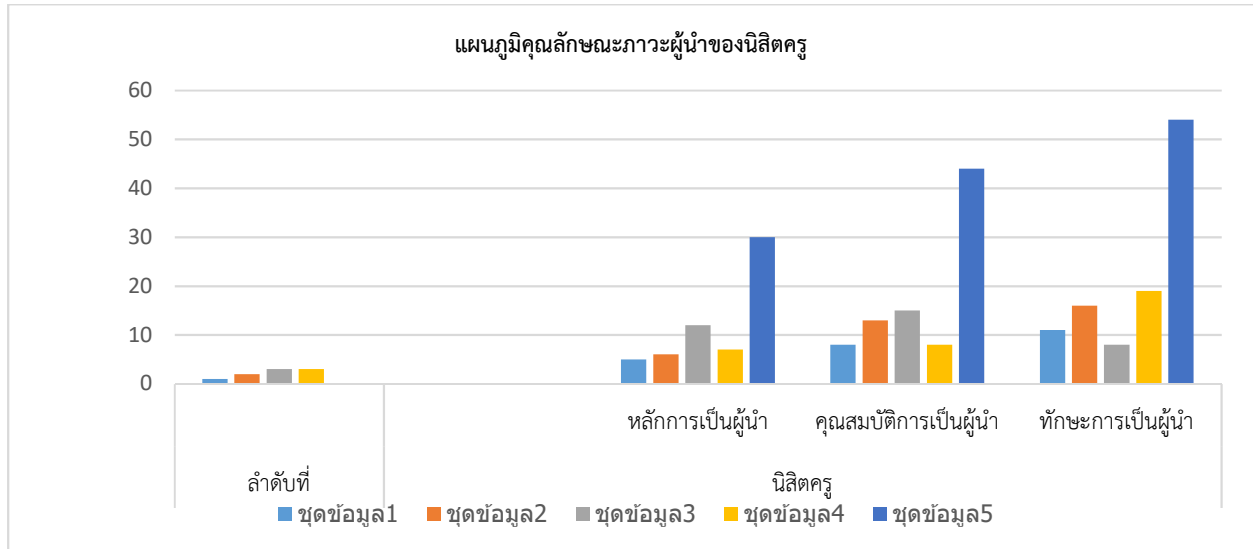
จากตารางที่ [1] การเปรียบเทียบคุณลักษณะของภาวะผู้นำในการทำโครงการเป็นฐานการวิจัยของนิสิตครู พบว่า ก่อนเรียนนิสิตครูทั้ง 4 กลุ่มเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 14.18 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2.29 และหลังเรียนนิสิตครูทั้ง 4 กลุ่มเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 36.18 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2.71

ตารางที่ [2] อันดับคุณลักษณะของภาวะผู้นำในการทำโครงการเป็นฐานการวิจัยของนิสิตครูโดยภาพรวม

ลำดับที่	นิสิตครู	ด้านคุณลักษณะ		
		หลักการเป็นผู้นำ	คุณสมบัติการเป็นผู้นำ	ทักษะการเป็นผู้นำ
1.	สาขาวิชาฟิสิกส์ กลุ่มเรียนที่ 7	5	8	11
2.	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 12	6	13	16
3.	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 13	12	15	8
4.	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 14	7	8	19
	รวม	30	44	54

จากตารางที่ [2] ตารางแสดงอันดับคุณลักษณะของภาวะผู้นำในการทำโครงการเป็นฐานการวิจัยของนิสิตครูโดยภาพรวม เห็นได้ว่า นิสิตครูสาขาวิชาฟิสิกส์ กลุ่มเรียนที่ 7 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 12 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 14 อันดับ 1 คือ ทักษะการเป็นผู้นำ อันดับ 2 คือ คุณสมบัติการเป็นผู้นำ และอันดับสุดท้าย คือ หลักการเป็นผู้นำ และนิสิตครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มเรียนที่ 13 ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่าง คือ อันดับ 1 คุณสมบัติของผู้นำ อันดับ 2 หลักการเป็นผู้นำ และอันดับสุดท้าย คือ ทักษะการเป็นผู้นำ

สรุปแผนภูมิคุณลักษณะภาวะผู้นำของนิสิตครู

sec7 sec12 sec13 sec14 Total

แผนภูมิที่ [1] สรุปอันดับคุณลักษณะของภาวะผู้นำในการทำโครงการเป็นฐานการวิจัยของนิสิตครูโดยภาพรวม

สรุปรูปภาพอันดับคุณลักษณะของภาวะผู้นำในการทำโครงการเป็นฐานการวิจัยของนิสิตครูรายด้าน

รูปที่ [2] สรุปอันดับคุณลักษณะของภาวะผู้นำในการทำโครงการเป็นฐานการวิจัยของนิสิตครูรายด้าน

สรุป

การพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้ 1) เปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการวิจัยพบว่า นิสิตครูมีความรู้และมีทักษะในการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู ทางการจัดการเรียนรู้หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 62.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยานั้น จากผลวิจัยผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผล ดังนี้ 2) นิสิตครูได้พัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีมาก ด้านทักษะการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 58.39 ระดับดี ด้านคุณสมบัติการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 25.61 และระดับพอใช้ ด้านหลักการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 16.00

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้ 1) เปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการวิจัยพบว่า นิสิตครูมีความรู้และมีทักษะในการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู ทางการจัดการเรียนรู้หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 62.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับมณฑา ตัญยมธการ, กัมปนาท บริบูรณ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำครู ของนิสิตการศึกษาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม พบว่าหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมแล้ว นิสิตมีภาวะผู้นำครูสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อคำนวณค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.08 แสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม แตกต่างกับคะแนนก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในระดับมาก

2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้โครงการเป็นฐานการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยานั้น จากผลวิจัยผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผล ดังนี้ 2) นิสิตครูได้พัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีมาก ด้านทักษะการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 58.39 ระดับดี ด้านคุณสมบัติการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 25.61 และระดับพอใช้ ด้านหลักการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 16.00 สอดคล้องกับเมตตา สอนเสนา, วัลลภา อารีรัตน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับ “มาก” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับศิรินาถ ราชคำ วัชรพงษ์ อินทรวงศ์ ฉัฐวัฒน์ ลิ้มปัสสรพงษ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนความรู้ การทำงานเป็นทีมกับผลการดำเนินงานของกลุ่ม OTOP กรณีศึกษากลุ่มสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนความรู้และการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับอรุณา อำนาจเจริญพร (2555) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้และเพื่อนผู้เชี่ยวชาญผ่านวิกิ สำหรับนิสิตนักศึกษาครู พบว่าผลของการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม พบว่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการจัดการเรียนรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ผลของการนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้และเพื่อนผู้เชี่ยวชาญผ่านวิกิสำหรับนิสิตนักศึกษาครู มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

ประเด็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีมากนั้นสอดคล้องกับบรรพต ฐ์เจนทร์, วัลลภา อารีรัตน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู ในสถานศึกษาสังกัด องค์การ

บริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มากที่สุดคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

โดยการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันนี้เป็นอย่างยิ่งดังที่ Hallinger, P. (2009) ความเป็นผู้นำสำหรับโรงเรียนในศตวรรษที่ 21: จากความเป็นผู้นำด้านการสอนไปจนถึงความเป็นผู้นำเพื่อการเรียนรู้ ได้ศึกษาเรื่อง มรดกของขบวนการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพได้รับการจัดตั้งสถาบันของคำว่า "ความเป็นผู้นำการเรียนการสอน" ได้ว่าไว้ผนวกกับ Noruzy, A., Dalfard, V. M., Azhdari, B., Nazari-Shirkouhi, S., & Rezazadeh, A. (2013) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ขององค์กรการจัดการความรู้วัฒนธรรมขององค์กรและประสิทธิภาพขององค์กร: การตรวจสอบเชิงประจักษ์ของบริษัทผู้ผลิต พบว่าหากผู้นำของบริษัทผู้ผลิตมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงและใช้การเรียนรู้ขององค์กรและการจัดการความรู้สิ่งนี้จะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมขององค์กรและจะปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรในระดับที่ดีในบริษัทผู้ผลิต

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยครั้งต่อไปควรนำไปปรับใช้ในบริบทของโรงเรียนทุกขนาด ชุมชนและท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ในวงกว้างมากขึ้นโดยใช้โครงการวิจัยเป็นฐาน
2. การพัฒนาภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้สำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังระเบียบวิธีการคิด-วินัยการปฏิบัติให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนาวิ เสาวกุล ท่านอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ท่านได้ชี้แนะให้คำปรึกษาที่เติมเต็มในบทความวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณนิสิตครุวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาทุกคนที่ได้เป็นส่วนสำคัญในการวิจัย ณ โอกาสนี้ และจะขาดไปไม่ได้จากกำลังใจที่ตีจาก ครอบครัวมาลัยเถาว์ ครอบครัวจีระพงษ์ คุณพ่อคุณแม่ที่คอยอยู่เคียงข้างลูกส่งผลให้ช่วยเหลือบทความวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ธารรัตน์ มาลัยเถาว์

เอกสารอ้างอิง

- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). ผลของโครงสร้างเป้าหมายของชั้นเรียนที่มีต่อเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์ของนิสิต. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ปีที่ 20. ฉบับที่ 2.
- นภวรรณ คมนานุรักษ์. (2554). บทบาทผู้นำองค์กรที่มีพนักงานวิชาชีพ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ปีที่ 31. ฉบับที่ 1. หน้า 123-133.
- บรรพต รุ่งเจนทร์, วัลลภา อารีรัตน์. (2558). ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 38. ฉบับที่ 2. หน้า 148-157.
- มนตา ตุลย์เมธการ, กัมปนาท บริบูรณ์. (2018). การพัฒนาภาวะผู้นำครูของนิสิตการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 12. ฉบับที่ 1. หน้า 133-141
- เมตตา สอนเสนา, วัลลภา อารีรัตน์. (2558). ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 38. ฉบับที่ 1. หน้า 115-123.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : ตาปลาพับลิเคชั่น.
- ศิรินาถ ราชคำ, วัชรพงษ์ อินทรวงศ์ และฉัฐวัฒน์ ลิ้มปัสสุรพงษ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนความรู้ การทำงานเป็นทีมกับผลการดำเนินงานของกลุ่ม OTOP กรณีศึกษากลุ่มสนุก (สกจนคร นครพนม มุกดาหาร). วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. ปีที่ 3. ฉบับที่ 1. หน้า 56-64.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2553). หลักสูตรผู้นำทีมที่มีประสิทธิภาพ (Effective Team Leader) สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. “ส่วนของการประชุมเชิงปฏิบัติการและดูงานในหลักสูตรนาร่อง ปี 2553”.
- Hallinger, P. (2009). Leadership for the 21st century schools: From instructional leadership to leadership for learning.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. American : Psychologist.
- OECD. (2012). PISA 2012 Results in Focus. Access (1 December 2017). Available (<http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results.htm>)
- Scratch for Educator. Retrieved from <https://scratch.mit.edu/educators>)
- Noruzi, A., Dalfard, V. M., Azhdari, B., Nazari-Shirkouhi, S., & Rezazadeh, A. (2013). Relations between transformational leadership, organizational learning, knowledge management, organizational innovation, and organizational performance: an empirical investigation of manufacturing firms. The International Journal of Advanced Manufacturing Technology. Vol. 64. No. 5-8. pp. 1073-1085.